TESTAMENTITAK

TAMÆDSA

NALEGAPTA PIULIJIPTA

JÊSUSIB KRISTUSIB

APOSTELINGITALO

PINIARNINGIT AJOKERTUSINGILLO.

PRINTED FOR
the British and Foreign Bible Society in London,
FOR THE USE OF THE MORAVIAN MISSION IN LABRADOR.

STOLPEN,
GUSTAV WINTERIB NÊNILAUKTANGIT.
1876. 1878.

AGLAIT INGMIGOLINGAJUT.

Mattêusib	*Pag.*	1
Markusib		63
Lukasib		102
Johannesib		168
Apostelit piniarningit		218
Rômiunut		1
I. Korintemiunut		29
II. Korintemiunut		56
Galâtsiamiunut		74
Efêsusemiunut		84
Filippimiunut		94
Kolossamiunut		101
I. Tessalônikamiunut		107
II. Tessalônikamiunut		114
I. Timôteusemut		118
II. Timôteusemut		126
Titusemut		132
Filemônemut		135
Ebrêerinut		137
Jakôbusib		158
I. Pêtrusib		165
II. Pêtrusib		173
I. Johannesib aglârsungit		178
II. Johannesib „		185
III. Johannesib „		186
Jûdasib		188
Tækkotitaunek		190

EVANGELISTIB
MATTÊUSIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Kristusib sivorlingita malliktigêngninginik. Singaigijauninganik attinganiglo.

AGLAIT Kristusib sivorlingita malliktigêngninginik: Tâmna Davidib erninga, tâmna Abrahab erninga.
2 Abrahab ernetârivâ Isaak. Isaab ernetârivâ Jâko. Jâkob ernetârivâ Jûda ĸattangutingillo.
3 Jûdab ernetârivâ Farez Zaralo Tâmaremit. Farezib ernetârivâ Hezron. Hezronib ernetârivâ Rame.
4 Ramib ernetârivâ Aminada. Aminadab ernetârivâ Nahasson. Nahassonib ernetârivâ Salma.
5 Salmab ernetârivâ Bôase Rahabemit. Bôasib ernetârivâ Obêde Rutemit. Obedib ernetârivâ Jesse.
6 Jessib ernetârivâ attaneĸ Dâvide. Attanniub Dâvidib ernetârivâ Salomone, Urîab nulliarilauĸtanganit.
7 Salomonib ernetârivâ Roboa. Roboab ernetârivâ Abîa. Abîab ernetârivâ Assa.
8 Assab ernetârivâ Jôsafat. Jôsafatib ernetârivâ Jôrame. Jôramib ernetârivâ Osia.
9 Osiab ernetârivâ Jôtame. Jôtamib ernetârivâ Ahas. Ahasib ernetârivâ Ezechia.
10 Ezechiab ernetârivâ Manasse. Manassib ernetârivâ Amon. Amonib ernetârivâ Josîa.
11 Josîab ernetârivâ Jechonia ĸattangutingillo taipsomane Jûdit Babilonemut aularutjaulauĸtillugit.
12 Babilonemit utterningata kingorngagut Jechoniab ernetârivâ Sealtiêle. Sealtiêlib ernetârivâ Zorobabele.

13 Zorobabelib ernetârivâ Abiud. Abiudib ernetârivâ Eliakime. Eliakimib ernetârivâ Asore.
14 Asorib ernetârivâ Zadoĸ. Zadub ernetârivâ Achime. Achimib ernetârivâ Eliud.
15 Eliudib ernetârivâ Eleasar. Eleasarib ernetârivâ Mattan. Mattanib ernetârivâ Jâko.
16 Jâkob ernetârivâ Jôsefe, Marîab uiksanga. Tâpsoma erniarivâ Jêsuse, Kristusemik attilik.
17 Ernerêt illûnatik Abrahamit Dâvide tikkidlugo 14 ovut. Dâvidemillo, Jûdit Babilonemut aularutjauĸârtinnagit, ernerêt 14 ogivut. Babilonemit utterningænnit Kristuse tikkidlugo ernerêt 14 ogivut.
*18 **Kristusible** erniangoninga imaipoĸ: Anânanga Marîa, Jôsefemut angersimalerame, katterĸâratik, mallungnarsivoĸ, singailermat Anernermit ajunginermit.
19 Uiĸsangatalo Jôsefib, idluartôgame, kangusuktitsomangilâ, issumaĸalerporle angigutjilune ĸemmagomavlugo.
20 Taimagle issumaĸalermat, ahâk, Nâlekab Engelingata saĸĸervigivâ sinnektômanikut, oĸarlune: Jôsefe, Dâvidib erninga, sivôranak, Marîa nulliaksat illingnut pilugo; singainga Anernermit ajunginermit pingmat.
21 Ernermik ernijomârpoĸ; tâmna Jêsusemik atseraræksarivat, inuĸotine piulijomârmagit ajorninginit.
22 Tamædja tamât taimailerpoĸ, Nâlekab oĸausingit nellautaijokut nellautserĸovlugit, oĸarmat:
23 Ahâk, uigasuk singaijomârpoĸ, ernermiglo ernijomârlune, Immanuêlemiglo atseraromârpât, (attingata tukkinga) imaipoĸ: Gûdib illagivâtigut.
24 Jôsefele sinningminit tuppakkame, taimailivoĸ perĸojaunermitut Nâlekab Engelinganut, nulliaksane aivlugo.
25 Aktungilâle, erniarerĸârtaminik ernerĸârtinnago, atserarpâlo Jêsusemik.

KAPITEL II.

Illisimajut tuksiarveĸariartorningænnik Jêsusemik. Kemmânermik Egiptenemut. Herôdesib inuarĸojininganik sorrusiârsungnik. Jêsuse Nazaretemêdlune.

JÊSUSE erniangongmat Betleheme Jûdêamêtome, Herôdese attaniotillugo, ahâk, illisimajut unnangat (nellojut nunanginit) Jerusalemut pivut, oĸarlutiglo:
2 Erniangoĸammertoĸ Jûdit attaningat nanêkâ? Uvlorianga unane tækkogaptigo, tuksiarvigijartorpavut.

3 Attaniub Herôdesib tamanna tussaramiuk ĸoaĸsârpoĸ, Jerusalemiullo illûnatik;

4 Ajoĸertuijoĸsuillo aglangniglo illisimajut tamaita katterĸolerpait, kiglisiniaromavlugit, Kristuse nane inûlerniarnerartaungmangât?

5 Ipkoa oĸautivât: Betleheme Jûdêamêtome. Imak aglaksimangmat nellautaijomut:

6 Igvit Betlehem nuname Jûdêame, mingnerpângungilatit iglugasængnit assingnit Jûdêamêtunit; illingnit pijomârmat Nâlegaĸ inuĸotiminut Israêlib kinguvânginut attaniojuksaĸ.

7 Tagva Herôdesib angigutjilune illisimajut ĸaiĸovait, apperiniarlugit uvloriamik ĸanga tækkotitomik?

8 Betlehemut aiĸovait oĸarlunelo: Aileritse, nutarârsuk apperĸutigijartorlugo; nennigupsiuglo, oĸautigisinga, uvangatauĸ tuksiarvigijartoromagivara.

9 Attaneĸ tussarêramitsuk, aularput. Ahâk, uvloriaĸ, unane tækkojatik sivorlerivât; nutarârsûblo inningata ĸollânut pigame, noĸĸarpoĸ.

10 Uvloriaĸ tækkolermigamitsuk, ĸuviasuvaksoadlarput.

*11 **Iglomullo** itterlutik, nutarârsuglo anânangalo naipipakit, pâmakterlutiglo tuksiarvigivât, perĸutitiglo saĸĸerpait, pililâllo Goldemik, Wairauchemiglo Mirriniglo.

12 Gûdiblo sinektômanikut perĸovait, Herôdesemut utterĸonnagit. Apĸotigilauĸtamiglo assiagut nunamingnut angergarput.

*13 **Aularmattale,** ahâk, Nâlekab Engelingata Jôsefe saĸĸervigivâ sinnektômanikut oĸarlunelo: Makkitit, nutarârsuglo anânangalo illingnut pikik, nunamullo Egiptenemut ĸemmâlerit, taikanêlutillo, uvamnut oĸautjaulerĸârnak; Herôdesib nutarârsuk toĸĸonasuarmago.

14 Makkiporlo tagva, nutarârsuglo anânangalo ingminut pivak, Egiptenemullo ĸemâvoĸ,

15 Tagvanêlerdlunelo, Herôdese toĸĸotsiarivlugo, Nâlekab oĸausingit nellautserĸovlugit nellautaijokut oĸauserijangit: Ernera ĸaiĸolauĸpara Egiptenemit.

*16 **Herôdese** ĸaujimalerame illisimajunut tappagijaugame, ĸanningajâdlalerpoĸ, nutarârsuillo illûnaita Betlehemêtut erĸânêtullo, jâriggit maggungnik, nukardlingillo toĸĸotaujartorĸovait, illisimajut kiglisivigitsialauramigit (inûlervinganik).

17 Tagva nellautaijub Jeremîasib oĸausingit nellautsimalerput, oĸartub:

18 Kaĸĸane nippersoaĸ tussartauvoĸ, oguadlarnerlo, ĸeanerlo, kajumidlarnerlo; Rahelib ĸitorngane ĸeagivait mannigortaujomananelo; nungutaungmatta.

*19 **Herôdesele** toĸĸungmat, ahâk, Nâlekab Engelingata Jôsefe saĸĸervigivâ sinektomanikut Egipteneme,

20 Oĸarlunelo: Makkitit, nutarârsuglo anânangalo illingnut pikik, Israêliblo nunanganut uttilerit; toĸĸungmatta nutarârsungmik toĸĸotsijomalauĸtut.
21 Makkiporlo tagva, nutarârsuglo anânangalo neksardlugik, Israêliblo nunanganut pivlune.
22 Tussaumagamiugle Archelause attaniolertoĸ Jûdêame, atâtane Herôdese innangerdlugo, tâvunga ainermik sivôralerpoĸ. Sinnektômanikut Gûdemut perĸojauvlune nunamut Galilêamut ailerpoĸ.
23 Iglugasængnut Nazaretemik atteliugnut pivlune, tamanna nunagilerpâ, nellautaijut oĸausingit nellautserĸovlugit, oĸartut: Nazaremiomik atteĸaromârpoĸ.

KAPITEL III.

Johannesib ajoĸertuininganik baptitsininganiglo. Jêsusib baptitauninga Johannesemut.

TAIPSOMANE Johannese baptiterijoĸ tikkipoĸ, ajoĸertuilerlune inuĸangitome Judêamêtome.
2 Oĸarlunelo: Kaĸĸialeritse (issumatâritse), nâlegauvik ĸilangmêtoĸ ĸannitomut tikkisimangmat.
3 Taimnauvorle nellautaijub Jesaiasib oĸautigilauĸtanga, oĸarame: Ajoĸertuijub nippinganik inuĸangitomêtoĸarpoĸ: Nâlekab apĸotiksanga âĸiksorsiuk, apĸosiningillo naggotisigik.
4 Tâmnale Johannese, annorâlik nergjutsûb Kamêlib merĸunginik tapseruteĸalarmelo amivinermik; piglertaujârtulle igupsaujârtullo orĸsungit nerĸigivait.
5 Tagva Jerûsalemiut nellipsarpât, Jûdêamiullo, Jordanib erĸânêtullo illûnatik,
6 Baptitaujomavlutik tâpsomunga Jordaneme kôngme, idluinitiglo kigligiksautigivlugit.
*7 **Farisêerillo** Saduzêerillo unnuktut tikkitine baptitsivingminut tækkogamigit, oĸautivait: Kuglugiangojârtose illipse, kia ĸemâĸovâse ningautsemit pijomârtomît?
8 Attêle, kiglilingmik sâgiarluse, ablatsâmik issumaĸaritse!
9 Issumaniarase, illupsigut oĸaromavluse: Abraha atâtagivavut. Oĸautivapse: ujarĸanit makkonangat Gûdib Abraha ĸittorngititsungnarpâ.
10 Ullimaut napârtub mimmernanganêlerêrpoĸ. Tamanna pivlugo napârtut neliat ajungitunik paungaĸangitoĸ kippijauniarpoĸ, egitauvlunelo ikkomamut.
11 Uvanga immermut baptipapse nutâmik issumaĸarĸovluse; kingunipkulle tikkituksaĸ pitsartunersauvoĸ uvamnit; nellopĸo-

tivungalo, tâpsoma ittigagutinginik tigumiarnermik; tâpsoma baptitsomârpâse Anernermut ajunginermut ikkomamullo.

12 Tâpsoma poagitine tigumiarpâ; kemmatullivingme nettinga sanneromârpâ, kaĸĸôjaksatsiallo kematullivingminut kattitsomârpait; piungitulle ôtsomârpait ikkomamut kammisuitomut.

*13 **Tâpsomane** Jêsuse Galilêamit Jordanemut Johannesemut pivoĸ, baptitaujomavlune tâpsomunga.

14 Johannesible kippilukpâ oĸarlunelo: Baptitaujariaĸaralloarpunga illingnut; igville tikkiparmâ?

15 Jêsusible kiovâ oĸautivlugolo: Mânna taimailerle; taimak idluarnernik tamainik nâmaksijuksauvoguk. Johannesib perĸovâ tâva.

16 Jêsuse baptitaugame, tuavidlune kôngmit kaĸĸivoĸ; ahâglo, kilak kollâne angmalerpoĸ. Johannesiblo Gûdib Anerninga tækkovâ, (tingmiatut) taubetut aĸĸartoĸ, Jêsusemullo pijoĸ.

17 Ahâglo, nippe kilangmit oĸarpoĸ: Tagva ernera nagliktara, tâmna kuviagijara.

KAPITEL IV.

Kristusib nerritailininganik ôktorluktauninganiglo. Ajoĸertuinine pigiarpâ Galilêame. Illinniartiminik kaikojivoĸ. Kanimajunik pijungnaertitsivoĸ.

TAGVA Anernerub Jêsuse aitipâ inuĸangitomut, ôktortauĸovlugo Sâtanasemut.

2 Uvlunelo 40 ine unnuanelo 40 ine nerringiname, kâlerpoĸ.

3 Oktortublo Sâtanasib tikkipâ oĸautivlugolo: Gûdib ernerikpattit, ujarĸat ukkua oĸautikit, kaĸĸôjaulerĸovlugit.

4 Kiovâlo oĸarlune: Aglaksimavoĸ: Kaĸĸôjatuinaĸ inûb inôtigingilâ; Gûdible oĸausingit tamaita, kaninganit annijut, (inôtigivait).

5 Tagva Sâtanasib aularutivâ iglogaseksoarnut ivsornaitunut, âlâllo kattimaviksûb nuvugusinganut,

6 Oĸautivlugolo: Gûdib ernerikpattit, kattagit; aglaksimangmat: Pivlutit Engeline perĸojomârpait, erĸisimiartauĸovlutit saputijauvlutillo, ittikkatit aporĸonnagit ujarĸamut.

7 Tagva Jêsusib oĸautivâ: Taimaktauĸ aglaksimagivoĸ: Gûdingnik Nâlegarnik ôktortuksaungilatit.

8 Ama Sâtanasib aularutivâ kaĸĸaksoarmut kingiktoĸsoarmut, sillaksublo attaniovingit ânanauningillo kemmergojautipait tâpsomunga.

9 Oĸautivlugolo: Makkoa tamaita illingnut tunnijomavakka, pâmaktervigijomagumga, tuksiarvigivlungalo.

10 Jêsusib tâva ᴏᴋautivâ: Sâtanase, uvamnit aularit, aglaksimangmat: Gûdingnut Nâlegarnut tuksiartuksauvotit kissianullo kivgartortuksauvotit.

11 Sâtanasib tâva ᴋemmakpâ; ahâglo, Engelit tikkipât kivgartorlugolo.

*12 **Jêsusible** Johannese parngnanaersimavingmut pititaujoᴋ tussaramiuk, Galilêamut aivoᴋ.

13 Iglugasaillo Nazaretemik attiggit ᴋemakpait, Kapernaumullo tesseᴋsûb sinnânêtomut pivoᴋ, Zabuloniblo Naftaliblo erᴋângne, tagvanêlerdlunelo.

14 Nellautaijub Jesaiasib ᴏᴋausingit nellautserᴋovlugit, ᴏᴋarnat:

15 Zabuloniblo Naftaliblo nunâgik, tesseᴋsoarmut sangmijuk, Jordanib akkiane, Galilêalo nellojoᴋtalik,

16 Inuit târniut, ᴋaumajorsoaᴋ tækkovât, toᴋᴋublo tachalininganêtunut ᴋaumajoᴋ nuimavoᴋ.

*17 **Neliiutomit** tamattomangat Jêsuse ajoᴋertuilerpoᴋ, ᴏᴋarlunelo: Kaᴋᴋialeritse, (ablatsâmik issumaᴋaritse), nâlegauvik ᴋilangmêtoᴋ ᴋannitomut tikkisimangmat.

*18 **Jêsusele** Galilêab tessersoangata sinnâne pisukkame, angutik nukkarêk tækkovak, Simon, Pêtrusemik attipsâlik, nukkangalo Andrêase, nullutjamingnik ningititsijuk immânut mingeriarniarteogamik.

19 Tâpkungnungalo ᴏᴋarpoᴋ: Malliktinga; inungnik aulasarteotitsomavaptik.

20 Tuavilutik nullutjatik ᴋemmakpait, malliklugolo.

21 Tagvangallo sivumualerame, assîgik nukkarêk takkogivak, Jakôbuse, Zebedêusib erninga, nukkâlo Johannese, umiaᴋortômêtuk, atâtatik Zebedêuse illagællugo, nullutjamingnik kigdlaijaivlutik; ᴋaiᴋovaglo.

22 Tuavilutigle umiaᴋortôᴋ atâtatiglo ᴋemakpakit, malliklugolo.

*23 **Jêsusible** nuna Galilêa illûnât ingergavigivâ, illinniarvinginelo ajoᴋertuivoᴋ, ᴏᴋautsillo tussarnertut nâlegauvingmik ᴏᴋâlatigivait, ᴋannimajullo atsuiliungitullo inungnêtut âᴋikpait.

24 Tussaumajaugivoᴋtauᴋ nuname Sîriame illûnâne. Kannimajullo sunatuinait, atsuiliungitut kappiasuktullo, Sâtanasiggillo, illisimailingajullo, tumângajullo, illûnaita tâpsomunga âpait; illûnaitalo tâpsoma âᴋikpait.

25 Inugiartoᴋsuit mallikpât Galilêamit, iglugasaksoarnillo tellimaujortunit, Jerûsalemillo, Judêamillo, Jordanib akkianillo.

KAPITEL V.

Jêsusib oĸâlaninga ĸaĸĸame.

INUGIARTOKSUILLE takkogamigit, ĸaĸĸamut majorarpoĸ; ingimmallo, illinniartingita tikkipât.

2 Kanninelo angmardlugo ajoĸertorpait oĸarlunelo:

3 Piloridlarput aklujut anernerme: nâlegauvik ĸilangmêtoĸ pigileramitsuk.

4 Piloridlarput kiksartut; mannigortaujomârmatta.

5 Piloridlarput ĸennuêtut; nuna pigileramitsuk.

6 Piloridlarput kâktut immeruktullo Gûdib idluarijanganik; illumertaujomârmatta.

7 Piloridlarput nâpkiniktut; nâpkigijaujomârmatta.

8 Piloridlarput ivjornaitunik ômatiggit; Gûde tækkojomâramitsuk.

9 Piloridlarput ullapirsaijut; Gûdib ĸittorngnginik taijaujomârmatta.

10 Piloridlarput unangmijaudlartut idluarneĸ pitjutigællugo; nâlegauvik ĸilangmêtoĸ pigileramitsuk.

11 Piloridlarpose, inuit suadlarpasse uvanga pivlunga, unangmikpasselo, sunatuinarniglo oĸarnerlugvigikpasse, sæglovlutik.

12 Alliatitse, sivôraniaraselo, akkilertautsiaromârapse ĸilangme. Taimaktauk nellautaijut sivorlise unangmigingmattigik.

*13 **Nunab** sioraujarivâse. Sioraujaĸ tarriornitsungnaerpat, sumût tarriornititaunajarivâ? Attoræksaujungnaerpoĸ, egitæksauvlune inungnut tulleræksauvoĸ.

14 Sillaksoarmiut ĸaumanerivâse. Iglugasait ĸaĸĸab kânganêtut takkuksausuerungnangilat.

15 Nenneroaĸ ikkinginivât, ĸattaujab attânut illivlugo, nenneroarvingmulle pivoĸ, iglomêtut ĸaumavait tagva.

16 Taimaktauĸ nenneroase ĸaumatisiuk inungnut, ajungitullinipsingnik takkoĸovlugit, Atâtase ĸilangmêtoĸ nakorijauĸovlugo.

*17 **Pêjaijartorasuginiarasinga** perĸojanik, nellautaijullônêt aglanginik. Pêjariartungilakka, nâmaksitilugille piniarpakka.

18 Ahamarik oĸautivapso: Kilaglo nunalo nungoĸârtinnagik, perĸojane (aglaksimajune) mingneĸ, tittârsuglônêt nunguniangilaĸ, tamakkua illûnaita nâmakserkârtinnagit.

19 Mânna perĸojat ukkua illangænnik mingnermik nâlengitoĸ, inuit taimak ajoĸertorlugit, tâmna mingnerpaunerartaujomârpoĸ nâlegauvingme ĸilangmêtome. Nâlektorle taimaglo ajoĸertuijoĸ, tâmna angijônerartaujomârpoĸ nâlegauvingme ĸilangmêtome.

20 Oĸautivapsele: Idluarnise nâmanersaungipat aglangnik

illisimajut Farisêcrillo idluarninginit, nâlegauvingmut ĸilangmêtomut piniatsangilase.

*21 **Tussalauĸpose,** sivorlise oĸautjaungmatta: Innuartuksaungilatit; innuartorle erĸartuivingmut pijæksauvoĸ.

22 Uvangale oĸautivapse: Kattangutiminut ningartoĸ, erĸartuivingmut pijæksauvoĸ; ĸattangutiminulle Racha (unâluk) oĸartoĸ, ĸaggimiovingmut pijæksauvoĸ; sillaitomigle oĸartoĸ, egitæksauvoĸ kôrĸomut ikkomalingmut.

23 Tamanna pivlugo, tunnergutit illijomagungne altâremut, tagvanelo erĸaiguvit ĸattangutingnut passijaunernik;

24 Tunnergutit altârib sânganut ĸemaklugo, ĸattangutit saimarsariartorĸâlauruk, kingorngagullo tunnergutit tunnijartoruk.

25 Illingnut akkerartortoĸ saimarsarsârniaruk, aiparêktillutik sulle apĸome, akkerartortingnut unnertûtigijauĸonnak kiglisiniartomut, kiglisiniartomullo pititauĸonnak kivgaminut, egitauĸonnaglo parngnanaersimavingmut.

26 Ahamarik, oĸautivagit: Tagvangat annititauniangilatit, akkiliksarpît kingorlerpârârsungænnik akkilêrĸârtinnak.

*27 **Tussalauĸpose,** sivorlise oĸautjaungmatta: Nulliarêngnermik asseruijuksaungilatit.

28 Uvangale oĸautivapse; Arnamik tækkunârtub, ikligivlugo, tâpsoma ômammine nulliarêngnermik asseruеĸattigijarêrivâ.

29 Ijivît tallerpiub sinnaungatikpattit, pêruk egidlugolo. Ajunginersauvoĸ illingnut, timivît illanga asserorpat, timit illûnât egitauĸonnago âniatitsivingmut.

30 Tallerpikpîllônêt sinnaungatikpattit, nakkakit egidlugillo. Ajunginersauvoĸ illingnut, avativît illangat asserorpat, timit illûnât egitauĸonnago âniatitsivingmut.

31 Taimaktauĸ oĸarsimagivoĸ: Nulliaminik avitsijub, tunnitjivigijaksarivâ aglangnik avitsitiminik.

32 Uvangale oĸautivapse: Nulliaminik avitsijub, anguniarneĸ pivlugo pingipat, nulliarêngnermik asseruitipâ; avitamiglo nullianiktub nulliarêngneĸ asserorivâ.

*33 **Ama** tussarmijose, sivorlise oĸautjaungmatta: Gûdib attinga okpernartitsijutiksatut taivlugo angernerluktuksaungilatit; Gûdemulle angileruvit, malligaksarivattit oĸautsitit.

34 Uvangale oĸautivapse; Angermariktuksautsangilase, ĸilaglônêt taiĸassiutivlugo, Gûdib iksivautaringmago;

35 Nunalônêt taiĸassiutivlugo, ittigangita ikkovraringmatsuk; Jerusalemelônêt taiĸassiutivlugit, Attanersûb iglogasaksoaringmagit;

36 Niaĸuittauĸ taiĸassiutivlugo angermariktuksaungilatit, nujaĸ attauserlônêt ĸaĸĸorsititsungnanginangne ĸernersititsungnanginangnelônêt.

37 Oĸausise imailerlit: Ahaila, ahaila, aukak, aukak; ununnersat idluitomit pivut.

*38 **Tussalauĸpose** oĸalauĸtomik: Ije ijemik, kigut kigummik (akkeĸariaĸarpoĸ).

39 Uvangale oĸautivapse: Idluitullivigikpasse, akkiviginiarasigik; ullutjakulle tallerpikut erĸsârtauguvit, igluatauk mannileruk.

40 Akkerartoromajoĸarpallo illingnut, ullit tigujomavlugo, tâmna ulliksoarniktauk peĸarle.

41 Kinamut Mailemik attautsemik aipauĸojauguvit, maggungnik aipariuk.

42 Illingnit sumik ĸennujoĸ tunnitjivigiuk; allarniarnagolo attartoromajoĸ illingnit.

*43 **Tussalauĸpose** oĸalauĸtomik: Inuĸattingnik nagliktuksauvotit, ômigijillo ômigivlugo.

44 Uvangale oĸautivapse: Akkerartortise nagligisigik; illipsingnut oĸauserluktut saimartissigik; ômigijise ajungitulliviginiarsigik; illipsingnik kiksartitsijut unangmiklertullo tuksiarutisigik:

45 Kittorngaulerĸovluse Atâtapsingnut ĸilangmêtomut. Tâpsoma seĸĸinine nuerĸongmago ajortunullo ajungitunullo, sillaloĸojilarmelo idluartunullo idluangitunullo.

46 Illipsingnigle naglingniktut kissêta nagligigupsigik, sumik tagva akkilertauniksaĸaromârkisê? Zoelnerit taimailiunginivât?

47 Kattangutise kissêta illanâtuarigupsigik sumik pijarialingmik pivisê? Zoelnerit taimailiunginivât?

48 Tamanna pivlugo nâmaksileritse, sorlo Atâtase ĸilangmêtoĸ nâmamaringmat.

KAPITEL VI.

Jêsuse oĸâlanerminik ĸaĸĸame pigannerpoĸ.

KAMMAGINIARSIGIK tunnergutiksase, tamakkoninga tunnijerĸonnase inuit sângænne, tautuktaujomavluse tâpkonunga; taimaipat, akkilertauniksaĸangilase atâtapsingne ĸilangmêtome.

2 Taimak pivlugo tunnijiguvit tunnergutiksarnik, nipjausijarĸojijuksaungilatit sivunnerne, takkormôrtut illusingititut illinniarvingne iglullo akkorngænne, nertortaujomavlutik inungnut. Ahamarik, oĸautivapse: Akkilertaujarêrput.

3 Tunnergutiksanik tunnijiguvit, saumît aggaktit nellolaulit tallerpikpît tunnergutânnik,

4 Tunnergutiksatit sagvartauĸonnagit. Atâtavillo, sagvangitomik tautuktub, akkileromârpâtit sagvartome.

*5 **Tuksiaruvit,** takkormôrtutitun - ituksaungilatit. Taipkoa nangerdlutik tuksiarlutiglo pivut illimniarvingne, iglullo sângænne, tautuktaujomavlutik inungnut. Ahamarik, ᴏᴋautivapse: Akkilertaujarêrput.

6 Igville tuksiaromaguvit, iglûngnut itterit, upkuangalo parngnanaerlugo, Atâtallo sagvangitome tuksiarvigiuk. Atâtavillo, sagvangitomik tautuktub, akkileromârpâtit sagvartome.

7 Tuksiarupselo, ᴏᴋausise amisuliniarasigik (unnuktôtiniarasigik) nellojutitut; taipkoa tussartaunasugivut, ᴏᴋausecᴋarangamik unuktunik.

8 Tamanna pivlugo taipkotitunaᴋ-ituksaungilase: Atâtapse attoriaᴋartase ᴋaujimavait, tuksiarvioᴋârane illipsingnut.

*9 **Taimak** pivlugo imâk tuksiaritse: Atâtavut ᴋilangme! Attît nertoitaule.

10 Nâlegaunît ᴋailaule. Pijomajat piniartaule nuname sorlo ᴋilangme.

11 Uvlome piksaptingnik tunnitjivigitigut.

12 Idluinivut issumagijungnaikit, sorlo uvagut idluitullivigijivut issumagijungnaervigigaptigik.

13 Oktortauluugnermut pitinnata. Piulitigulle ajortomit. Nâlegaunec, pitsartunerlo, ânanaunerlo pigigangne issoᴋangitomut. Amen.

14 Inuit idluitullininggit issumagijungnaerupsigik, Atâtapsetauᴋ issumagijungnaerniarivait idluitullinise.

15 Inuille idluitullininggit issumagijungnaingikupsigik, Atâtapsetauᴋ issumagijungnaernianginivait idluitullinise.

*16 **Nerritailijarangapse,** annûtuksaungilase takkormôrtutitut; kênatik tautorlertimmatsuk nerritailijarangamik, inungnut tautuktaujomavlutik. Ahamarik, ᴏᴋautivapse: Akkilertaujarêrput.

17 Nerritailijarangaville, niaᴋuit mingoaruk, ermiklutillo.

18 Nerritailinernik takkojauterᴋonnak inungnut, Atâtangnulle sagvangitomêtomut. Atâtavillo sagvangitomik tautuktub, akkileromârpâtit sagvartome.

*19 **Perᴋutinik** pikkuminartunik kattersoijuksaungilase nuname, ᴋaurulillo mangertornerublo asserorniartanginik, tigliguillo pinasuarniartanginik, tiglingniartanginiglo.

20 Perᴋutinigle pikkuminartunik kattersoiniaritse ᴋilangme, ᴋaurulillônêt mangertornerublônêt asserorungnangitanginik, tigliguillo pinasuarungnangitanginik tigligungnangitanginik.

21 Perᴋutecarvipsingne, ômatise tagvanênivut.

22 Timib ije ᴋaumanerivâ. Ijît idluarpat, timît illûnâne ᴋaumaniarivoᴋ.

23 Ijît nellangaikpat, timît illûnâne târniarpoᴋ. Kaumajorle illungnêtoᴋ tâᴋtôkpat, tâᴋtoᴋ nangmineᴋ angidlarniarpoᴋ ila!

*24 **Angajoᴋângnut** maggungnut kivgartortoᴋarungnangilaᴋ; aipâ ômigilârpâlônêt, aipâ nagligivlugo; ubvalo aipâ ungagi-

lârpâ, aipanga nachogivlugo. Gûdelo nunab pingillo attautsikut kivgartorlugit sapperpose.

25 Tamanna pivlugo ᴏᴋautivapse: Inôsise pivlugo siaklerniarase, nerᴋiksapsingniglônêt imᴍiksapsingniglônêt, timipselônêt annorâksanginik. Inôsise annernarnersaungilat nerᴋemît? Timisselo annernarnersaungilat annorânît?

26 Tingmitjat ᴋilaub attânêtut nautsertorsigik: karngasuingilat, perorsianiglo kattersingilat ᴋematullivingnut; taimaigalloartillugit, Atâtapse ᴋilangmêtub nerritipait. Taipkonangat annernarnersaungilasê?

27 Nelliso ingminik uiguksarsijungnarᴋâ tallertut attautsitut takkitigijomik, siaklerutigigalloaruniûk?

28 Sôglo annorât siaklerutigivisigik? Paunaujaujârtut naternamêtut, ᴋanoᴋ perortut takkunârsigik; sennangilat, pergaingilallônêt.

29 Oᴋautivapse: Salomonelônêt ânanaunermine illûnâne annorârsimalaungilaᴋ taipkoa illangatitut.

30 Iviksukkat naternamêtut, uvlome perortut, ᴋaukpallo kiæksaumut egitæksaujut Gûdib taimak pinnarnartinamigit, annorârtitsomanersaringilâsê? Okpernikitose tagva!

31 Taimak pivlugo issumanerluktuksaungilase oᴋarluse: Sumik nerriniarᴋitâ? sumiglo imᴍerniarᴋitâ? sumiglônêt annorâksaᴋarniarpitâ?

32 Makkoa tamaita nellojut pinasuarpait; Atâtapse ᴋilangmêtub ᴋaujimavâse, tamakkoninga tamainik pijariaᴋarapse.

33 Gûdib nâlegauvinga idluarningalo pinasuarᴋârsigik, tâva tunitjivioniarpose tamakkoninga tamainik.

34 Taimaimat ᴋauksaᴋ issumaginasiuk, ᴋauksaᴋ piksaminik pinialermat. Nâmakpoᴋ uvlut illûnatik ingmikut siaklerviokpatta.

KAPITEL VII.

Jêsusib oᴋâlanermine ᴋaᴋᴋame soraerninga.

ERKARTUINIARASE erᴋartortaulerᴋonnase.

2 Erᴋartuinipsingnut erᴋartortaujomârpose; ôktutipsingnullo ôktortaujomârivose.

3 Kattangutivit ijingata sukkiutâ sôg tækkoviûk, ikaᴋ ijingnêtoᴋ malluginnago?

4 Kanorlo ᴋattangutit oᴋautsomaviûk: Ovatsiaro, sukkiut ijingnit pêromavara? Ahâglo, ikaᴋ ijingnêpoᴋ.

5 Takkormôrtotit, ikâᴋ ijingnit pêrᴋâruk; kingorngagut ᴋattangutivit sukkiutâ pêrasuaruk.

*6 **Ivsornaitoᴋ** tunnijaksaringilase ᴋingminut, sappangaselo

egitaksaringilase kuingênginut; ittikkamingnut tullerajarlugit, sangulutiglo alliktoriarluse perĸonnagit.

*7 **Tukslaritse,** tunnitjivioniarpose tagva; ĸenneritse, nennisiniarpose tagva; avilortaritse, upkuerutjauniarpose tagva.

8 Tuksiartoĸ pilârmat, ĸennertorlo nennisilârmat, avilortartorlo upkuerutjaulârmat.

9 Inûb kia nelipse, erningata tuksiarvigikpago ĸaĸĸôjamik, ujarĸamik tunnitjiviginajarpaûk?

10 Mingeriamiglo tuksiarvigikpago, ĸuglugiangojârtomik tunnitjiviginajarpaûk?

11 Illipsele, piungitôgalloartose, ĸittorngase tunitjivigijungnarapsigik tunnergutinik ajungitunik, anginersamik ila Atâtapse ĸilangmêtub tuksiartine tunitjiviginiarpait ajungituuik.

12 Tamainik piniarviojomanipsingnik inungnut, tamakkoningatauk piniarvigisigik; tamædja perĸojat nellautaijullo aglangit.

*13 **Ittervikitokut** itteritse. Ittervik perrotôngmat, apĸosinerlo sillingmat, âniatitsivingmut sangmijoĸ; unnuktorsuillo tamanna attorpât.

14 Itterviglo nerrokipoĸ, apĸosinerlo amipoĸ, inôgumut sangmijoĸ, ikkitullo nagvârpât.

*15 **Ullorensugitse** nellautainerluktunik; taipkoa saukat aminginik annorâĸardlutik tikkipâse; illumikkulle kêsuktorsôvut sorlo amerĸut.

16 Sullianginit illitarijaksarivasse. Paunganik Dorninit pêjaijungnartoĸarĸâ, Faiginiglônêt Distelinît?

17 Taimaktauk napârtut ajungitut illûnatik paungaĸarput ajungitunik, napârtorle piungitoĸ paungaĸarpoĸ piungitunik.

18 Napârtoĸ ajungitoĸ piungitunik paungaĸarungnangilaĸ, napârtorlo piungitoĸ paungaĸarungnanginivoĸ ajungitunik.

19 Napârtut neliat, paungaĸangitoĸ ajungitunik, kippijauniarpoĸ, egitauniarlunelo ikkomamut.

20 Tamanna pivlugo sullianginit illitarijaksarivasse.

*21 **Illûnatiungitoĸ** uvamnut oĸartut: Nâlegaĸ, Nâlegaĸ! nâlegauvingmut ĸilangmêtomut itterniarput, Atâtamale ĸilangmêtub perĸojanginik nâlektut kissimik.

22 Uvloksame nelliutsomârtome unnuktut oĸautijomârpânga: Nâlegaĸ, Nâlegaĸ, atterne nellautsitiksanik oĸalaungitogût? Sâtanasit atternut annitilaungilavût? Unnuktuniglo tattamnartullilaungilagût atternût?

23 Tâva akkijomârpakka: Sulle illitarilaungimarikpapse; tamapse ĸemaksinga, ajortullijose!

*24 **Tamanna** pivlugo, oĸautsimnik makkoninga tussartoĸ malliktorlo, tâmna adsiutipara angumut sillatujomut, igloliortomut ĸairtomut.

25 Sillaluksoalermat, kutjermallo, annorersuillo aĸĸunadlar-

lutik iglo akkingmivigidlarmatsuk; ochungilaĸ, ĸairtomut tungagame.

26 Makkoningalo oĸautsimnik tussartub mallingitublo adsigivâ angut sillaitoĸ igloliortoĸ siorĸanut.

27 Sillaluksoalermat, kutjermallo, annorersuillo aĸĸunadlarlutik iglo akkingmivigidlarmatsuk; ochovoĸ serĸorpalludlarlunelo.

28 Jêsusiblo oĸautsit tamakkoa nângmagit, inuit ajoĸertûtingit tattaminiarivait.

29 Kiblingnadlartomik oĸâlangmat, aglangnik illisimajutitungitorlo.

KAPITEL VIII.

Kristusib tattamnartullininginik. Jêsusemik mallingnerub illingajuksauninganik kanoĸ.

KAKKAMIT attersârmat, inugiartorsuit mallikpât.

2 Ahâglo, angut kallaktoĸ tikkitoĸ, tuksiarvigivlugo oĸarpoĸ: Nâlegaĸ, pijomaguvit kallagungnaititsungnaralloarparma.

3 Jêsusiblo aggane issakpait, aktorlâllo, oĸarlune: Pijomavunga, kallagungnaerit. Tagvainarlo kallagungnaisârpoĸ.

4 Jêsusiblo oĸautiva: Udjertulerit, assingnut tamattominga oĸarniarnak; ainiarille ajoĸertuijomullo tækkotilutit; tunnergutiksarlo, Môsesib tunnerĸojanga tunnivlugo, nellojungnaerĸovlugit kallagungnaernernik.

*5 **Jêsusele** Kapernaumut ittermat, sorsuktuksat angajoĸângata tikkipâ, tuksiarvigivlugo,

6 Oĸarlunelo: Nâlegaĸ, kivgara iglumne nellavoĸ, tumângajôvlunelo ânilakteradlarpoĸ.

7 Jêsusib oĸautivâ: Aĸijartoromavara.

8 Sorsuktuksat angajoĸângat kiovoĸ oĸarlunelo: Nâlegak, nellopĸotivunga illingnik ittertitsinermik iglumnut; oĸarille oĸautsemik attautsemik, tagva kivgara pijungnaerniarpoĸ.

9 Uvangatauk inôvunga attanilik, kivgaĸalarmalo sorsuktuksanik; illangænnullo oĸaruma: Ailerit, aivoĸ tâva; assianullo: Kait, ĸaivoĸ tâva; kivgamnullo: Sennalauruk una, seunavâ tâva.

10 Jêsusible tamanna tussaramiuk, tattaminiarivâ, malliktinelo oĸautivait: Ahamarik oĸaupapse, taimak angitigijomik okpernermik nagvâlaungilanga Israêlitine.

11 Oĸautivapsele: Unnugiartoĸsuit unnangat pângallo tikkitsomârput, Abrahalo, Isaarlo Jâkolò iksivaĸattigijomârlugit nâlegauvingme ĸilangmêtome.

12. Nâlegauvingme ĸittorngaujulle ajæktortaujomârput târ-

torsoarmut ungardlerpâmut, tagvane ĸeavaksoadlarneĸaromârpoĸ aglerulärneĸaromârlunelo.

13 Jêsusiblo sorsuktuksat angajoĸângat oĸautiva: Ailerit, okperijarnik pilârpotit. Kivgangalo Stundeme tâpsomane pijungnaerpoĸ.

*14 **Jêsuselo** Pêtrusib iglunganut pivoĸ; sakkingalo (arnaĸ) nellajoĸ, ôlingnartomut ĸannimavlune tækkovâ.

15 Aggangitigulle tigungmago, ôlingnartub ĸemakpâ. Makkidlunelo kivgartorpait.

*16 **Unnulermallo** unnuktunik Sâtanasilingnik pititsivut tâpsomunga. Anerniâluillo oĸausênarnut annitipait, sunatuinarniglo ĸannimasiggit pijungnaertipait.

17 Nellautaijub Jesaiasib oĸausingit nellautserĸovlugit, oĸarmat: Sangênivut ingminut pitidlugit, ĸannimasivullo nangmarpait.

*18 **Jêsusiblo** inugasæksuit illumajine tækkogamigit, tessersûb akkianut ikârĸojivoĸ.

19 Aglangniglo illisimajoĸ tikkipoĸ Jêsusemut oĸautivlugo: Ajoĸertuijoĸ, malligomavagit, namullônêt aiguvit.

20 Jêsusib oĸautivâ: Terriænniat sitteĸarput, tingmitjallo ĸilaub attânêtut uvloĸarivut; Inûble Erninga peĸangilarlônêt niaĸorme innangaviksanganik.

21 Assiatalo, illinniartingita illangata, oĸautivâ: Nâlegaĸ, aikâlaulanga, atâtaga illuveriartorlugo.

22 Jêsusible oĸautivâ: Mallinga, toĸĸungajullo toĸĸojiatik illuveriartorlitigik.

*23 **Umiaĸortômut** ikkivoĸ, illinniartingitalo mallikpât.

24 Ahâglo, ullajujaĸsoaĸalerpoĸ tessersoarme, maggillo umiarĸortôĸ îttibjuavlugo pivât, Jêsusele sinnikpoĸ.

25 Illinniartingitalo tikkipât, tupârdlugolo oĸautivât: Nâlegaĸ piulitigut, sutailerapta.

26 Tagva oĸautivait: Illipse okpernikitose, sôg nangiarĸisê? Makkiporlo, annorelo immarlo inerterpak; ikkubliamarilerpoĸ tâva.

27 Inuille tattaminiarput, oĸarlutiglo: Kina una angut, annoriblo imablo nâlektangak!

*28 **Tessersûblo** akkianut, Gergesênerit nunangænnut pivoĸ. Tagva Sâtanasilik magguk, illuvernit annijuk Jêsusemik naipitsivuk; erĸsinartorsôngmaniglo, apĸut tamanna attordlugo sappernarpoĸ.

29 Ahâglo, nipliadlarlutiglo oĸarpuk: Jêsuse, Gûdib erninga, suniarpitigît? nelliuterĸârtinnago kappiasuktitsartorpitigûk?

30 Kanningitangænne kuingêngigasæksoaĸarpoĸ nerrijunik.

31 Tagva Satanasit tuksiarvigivât oĸarlutiglo: Annititsomaguptigut, kuingêngigasæksoarnut tâpkununga pullarĸotigut.

32 Oĸarporlo: Aularitse! Annigamiglo, kuingêngigasæksoarnut pullavut. Ahâglo, kuingêngigasæĸsuit illûnatik pangaliklutik sivinganariktomit ingmingnik ijukkâdlarput tessersoarmut, ippivlutiglo immâne.

33 (Kuingênginik) mianersijullo ĸemmâvut, iglugasæksoarnullo aivlutik, tamannalo oĸautigijartorpât, Sâtanaseliglo illiortaunîgik.

34 Ahâglo, iglugasæksoarmiut illûnatik annivut, Jêsuse pachrearlugo. Tækkogamitsuglo, tuksiarvigivât, nunamingnit aularĸovlugo.

ĸAPITEL IX.

Assinginik Kristusib tattamnartitanginik. Apostelib Mattêusib anerijaulerninganik.

TAGVA umiaĸortômut ikkivoĸ, ama uttimut ikârdlune, iglogasæksoarminullo pivlune.

2 Ahâglo, tâpsomunga âtsivut tumângajomik, aumittine nellajomik. Jêsusib oĸperningit tækkogamigit, tumângajoĸ oĸautivâ: Ernera, ĸuviasugit, ajornitit issumagijaujungnaerput.

3 Ahâglo, aglangnik illisimajut illangit ilumikkut oĸarput: Una mittauteĸarpoĸ Gûdemik.

4 Jêsusible issumangit ĸaujimagamigit, oĸarpoĸ: Sôgle ômatipsingne issumalukisê?

5 Neliaĸ ajornanginersauvâ, oĸarlune: Ajornitit issumagijaujungnaerput; imâglônêt: Makkitit arvertarlutillo?

6 Nellojungnaerĸovlusele, Inûb Erninga pitsartuneĸarmat nuname ajortoerutjinermik, tumângajomut oĸarpoĸ: Makkitit, aumititit pikit, angerarlutillo.

7 Makkidlunelo tâva iglominut angerarpoĸ.

8 Inuit tamanna tækkogamitsuk, tattaminiarput, Gûdelo nakkoridlarpât, inuit tamaitunik pitsartunernik tunitjivigilaungmagit.

*9 **Jêsuselo** tagvangat aularame, inungmik tækkovoĸ, tunniorĸaivingme iksivajomik, Mattêusemik attelingmik, oĸautivâlo: Mallinga! Nikkoviporlo malliklugo.

*10 **Iglomelo** nerrimârvingme iksivatillugo, ahâk, Zoellnerillo ajortullijullo unuktut tikkiput, Jêsuselo illinniartingillo ikterĸattigivlugit nerrimârvingmut.

11 Farisêerit tamanna tækkogamitsuk, illinniartingit oĸautivait: Sôg ajoĸertortipse Zoellnerillo ajortullijullo nerreĸatigivagît?

12 Jêsusib tamanna tussaramiuk oĸautivait: Atsuilît inûlijeĸariaĸangilat, ĸanimajut kissimik.

13 Tamattomale tukkinga illinniariartorsiuk: Nâpkiningnek kuviagivara, tunnergutille pinnagit. Ajortuggit kaikojartorpakka, ablatsâmik issumakarkovlugit, idluartut pinnagit.

*14 **Taimak** okartillugo, Johannesib illinniartingita tikkipât okarlutiglo: Sôg uvagut Farisêerillo nerritailivakkitâ akkulaitomik, illinniartitille nerritailivangilât?

15 Jêsusib okautivait: Nullianiktomut tikkitut kanok kiksartuksauvât, uiksak illagigamitsuk? Nelliutsomarpôrle uiksamik aksârtauvingat; tagva nerritailivangniarput.

16 Annorâtokak illârpangilât nutâmik illâksamik; nutâb alliktorniarmago nutaungitok, alliktornerlo pivallianiarpok.

17 Wainelo nutâk immerkautinut nutaungitunut immertûtinginivât; Wainib nutâb alliktorniarmagit immerkautit, Wainelo kovituinarniarpok, immerkautillo asserorlugit. Wainele nutâk immerkautinut nutânut immertûtijæksauvok, tamarmik tâva asserojuikattigêkpuk.

*18 **Taimak** okautingmagit, ahâk, angajokât illangat tikkipok, pâmakterlunelo sânganut okarpok: Nâlegak, panniga mânna tokkovok; aggangnulle aktoriartoruk, inûniarpok tagva.

19 Jêsuselo nikkovipok, malliklugolo, illiniartine illagivlugit.

*20 **Ahâglo**, arnat illangata jârinik 12 nik aukatsainartub, annorângata sinnâgut aktoriartorpâ tunnuanit.

21 Illumigut okarame; Annorângalônêt aktorupko, pijungnainiarpunga.

22 Jêsusib keviarame, tækkovâ, okarlunelo: Panniga, kuviasugit, okpernivît pijungnaertipâtit. Arnarle Stundeme tâpsomane pijungnaerpok.

23 Jêsuselo angajokâb iglunganut itterame, nipjausijartullo inuillo aulajâdlartut tækkogamigit,

24 Okautivait: Aularitse, niviarsiak una tokkungimat, sinnikporle. Ijoridlarpâllo.

25 Inuille annititaungmatta, itterpok, aggangitigullo tiguvâ; niviarsiak tâva makkipok.

26 Tamannalo tussaumajaulerpok nuname tâpsomane illûnâne.

*27 **Jêsuselo** tagvangat aularmat, tautungituk mallikpuk tâpsominga, nipperkortovlutik okartuk: Igvit, Davidib Erninga nâpkigitiguk!

28 Iglomullo ittermat, tautungituk tikkipâk. Jêsusiblo okautivak: Okperpitîk, taimaitomik piniarvigijungnaraptîk? Tagva okautivât: Ahaila Nâlegak.

29 Ijikikullo aktorpak, okautivlugiglo: Okperaptik taimaileritik!

30 Tautulerpuglo. Jêsusiblo unipkârkongilak tamattominga, okarlunelo: Udsertuleritik, tamanna inungnut kaujijaukonnago.

31 Tâpkuale unipkâriartorpuk nunamut tâpsomunga illûnânut.

*32 **Tâpkua** anningmanik, ahâk inungmik Sâtanaselingmik ɔkarungnangitomik tâpsomunga âtsivut.

33 Sâtanaselo annititaungmat, ɔkarungnangitoĸ ɔkalerpoĸ. Inuillo tattaminialerput ɔkarlutiglo: Taimaitomik tækkolaungimarikpogut Israêlitine.

34 Farisêerille ɔkarput: Sâtanasit annitipait Sâtanasit attaningætigut.

35 Jêsuselo arvertarpoĸ iglugasaksoatigut iglugasaktigullo illânaitigut, ajoĸertuivlune illinniarvingine, ɔkautsillo tussarnertut nâlegauvingmik ɔkautigivlugit, inungnelo atsuiliungitut, ĸanimajullo sunatuinait âĸikpait.

*36 **Inugasæksuillo** tækkogamigit naiperĸotigivait; perlilermatta siamangavlutiglo saukatitut mianerijeĸangitutitut.

37 Tagva illinniartine ɔkautivait: Kattersivik angijôvoĸ, sennajuksalle ikkidlarput.

38 Tamanna pivlugo kattitæksat inuat tuksiarvigisiuk, sennajuksanik tilliklerĸovlugo kattersivingminut.

ĸAPITEL X.

Apostelit tillijaulerningænnik tattamnartullijartorĸovlugit.

ILLINNIARTINELO 12 it ingminut ĸaiĸovait, pitsartuneĸartilaitalo anernernut maĸĸojungnartunut, annititserĸovlugit tamakkoninga; ĸanimajuniglo sunatuinarnik atsuiliungituniglo sunatuinarnik pijungnaertitserĸovlugit.

2 Apostelit 12 it attingit tamadja: Sivorleĸ Simon, Pêtrusemik taijaĸ; nukkâlo Andrêase; Jakôbuse, Zebedêusib erninga, nukkâlo Johannese.

3 Filippuse, Bartolomêuselo; Tômase, Mattêuselo Zoelneriojoĸ; Jakôbuselo Alfêusib erninga, Lebbêuselo, Taddêusemik attipsâlik;

4 Simon Kanamioĸ, Jûdaselo Issariot, Jêsusib pititigijomârtanga.

5 Tâpkoa 12 it Jêsusib tillivait, perĸolaitalo ɔkautîvait: Nellojut apĸosininginut ainiarase, Samâriamiullo iglugasæksoanginut itterniarase!

6 Aititsele saukanut tammarsimajunut, Israêlib iglunganit pijunut.

7 Ajoĸertuijartorlusele ɔkaritse: Nâlegauvik ĸilangmêtoĸ ĸannitomut tikkisimavoĸ.

8 Kanimajut âĸidlarsigik, kalladlartut kallagungnaertisigik,

tokungajut ômartisigik, sâtanasit annitisigik! Akkekangitomik pigapsiuk, akkekangitomik tunnisiuk!

9 Goldemiglônêt Silberemiglônêt kanujamiglônêt tapserumiutekartuksaungilase.

10 Takkoakautekarniaraselo ingergaluse, annorâlijarniarasetauk maggûngnik, ittigagutipsâlijarniaraselo, ajaupialijarniaraselo. Sennajok nerkiksanganik tunitjiviojariakarpok.

11 Iglogasæksoarnut iglugasangnullônêt itterupse, kiglisiniaritse, tagvane ittervigijaujariakartokarmangât, tâpsomanêtsainaritselo aularkârase.

12 Iglomulle itterupse, iglub tamattoma inungit salutisigik.

13 Tamattomalo iglub inungit taimailioræksaukpatta, ullapirsautise tâpkonunga piniarpok. Taimailioræksaungippattale, ullapirsautipse utterviginiarpâse.

14 Illangitalo illalioromangippasse, okausiselo tussaromanagit: annititse tagvangat iglomit iglugasæksoarnillônêt; ittikkapselo sanningit katterarsigik.

15 Ahamarik okautivapse: Sodomamiut Gomorramiullo nunâgik pitlartaunikinersaujomârpuk uvluksame erkartuivingme, iglugasæksoarnit ukkonangat.

*16 **Ahâk,** saukatitut tillivapse amarkut akkorngænnut; tamanna pivlugo sillatutsiaritse kuglugiangojârtutitut, nellangainaselo taubititut.

17 Inungnigle illimasugitse; kiglisiniarvingmingnut âtsomârmasse, issakavluselo illinniarvingmingne.

18 Attanernullo attanersoarnullo âtsomârpâse pivlunga, taipkoa nellojullo nellojungnaerutiksangænnut.

19 Atsomârpassele, sivôraniarase, kanok sumiglônêt okausiksakarniarmangâpse; stundeme tâpsomane tunitjivioniarapse kigusiksapsingnik.

20 Illipsingnit okanginapse, Atâtapsele Anerningata okartipâse.

21 Kattangutible kattangutine tokkomut pititsomârpâ, atâtablo ernine, kittorngallo angajokâtik illeratsautijomârpait, tokkokovlugillo.

22 Illûnatiglo ômigijomârpâse, attera pivlugo. Sokkosijuitorle naggatiksamut piulijaujomârpok.

23 Iglugâsæksuille illangine unangmikpasse, assinginut kemâtitse. Ahamarik, okautivapse: Israêlitit iglugasæksoangit ingergajarêrviginiangilase, Inûb Erninga tikkerkârtinnago.

24 Illinniartok illinniartitsijiminit anginersaungilak, kivgarlônêt nâlekaminit anginersaunginivok.

25 Illinniartok illinniartitsijimitun-ikune, kivgarlo nâlekamitun-ikune, nâmaksivok. Iglub inua Beelzebumik taigamitsuk; anginersamik iglomiokattingit taimak tainajangilagît?

26 Tamanna pivlugo erksiginiarasigik. Sagvangitokangilak

sakkertitauniangitomik, angigutjutekangilarlo kaujijauniangitomik.

27 Târtome uvamnit tussartasse okautigisigik kaumajome. Issibjutaujut tussartase, okautigisigik iglut kângine.

28 Erksiginiarasigiglo timinik tokkotsijut, tarniniglo tokkotsijungnangitut. Anginersamigle taimna erksigisiuk, timiniglo tarniniglo asserortitsijungnartok ânianartovingme.

29 Kutsertak magguk kênaujârsungmik attautsemik akkekarpangilâk? Ukkoa illangallônêt nunamut kattangniangilak, Atâtapse perkungippago.

30 Niakupse nujangille kittitaumavut.

31 Tamanna pivlugo erksiniarase; kutsertavaksoarnit ajunginersaugapse.

32 Tamanna pivlugo, uvamnik okausilik inungnut, okautigijomavara Atâtamnut kilangmêtomut.

33 Uvamniglo missiutilik inungnut, missiutigijomavaratauk Atâtamnut kilangmêtomut.

34 Ullapirsaijartorasuginiarasinga nunamut. Ullapirsaijartungilanga, saviksoarmigle pititsivunga.

35 Tikkinama, ernek akkerartortidlugo atâtaminut, panniglo anânaminut, ukkuarlo sakkiminut.

36 Inûblo iglomiokattine ômigijigijomârpait.

37 Atâtaminik anânaminiglônêt uvamnit naglingnersak, illakarniangilak uvamnik. Ernerminiglo panningminiglo uvamnit naglingnersak, illakarniangilak uvamnik.

38 Senningajoliksaminiglo (kappiasutiksaminiglônêt) tigusijomangitok uvamniglo malligomangitok illakarniangilak uvamnik.

39 Inôserminik ivlersijub assiojijomârpâ, inôserminiglo assiojijub uvanga pivlunga nagvâromârpâ.

*40 **Illipsingnik** illaliortub, illaliorivânga; uvamniglo illaliortub, tilliklertok uvamnik illaliorivâ.

41 Nellautaijomik illaliortok, nellautaijôngmat, nellautaijotut akkilertaujomârpok. Idluartomiglo illaliortok, idluartôngmat, idluartotut akkilertaujomârpok.

42 Ukkoarârsuillo illangænnik inertitsijok immermik niglinartomik, ermgusiârsub immanganik, illiniartiongmat, ahamarik, okautivapse, akkêngaivioniangilak.

KAPITEL XI.

Johannesib illinniartingita tillijauningœnnik Kristusemut. Kristusib kigligiudjininganik Johannese pivlugo. Iglugasait Galilêamêtut suarutigivait. Atâta nertorpâ. Ingminut kaikojivok.

JÊSUSIBLO perkojane tamakkoa illinniartiminut 12 inut nâ-

gamigit, tagvangat aularpoĸ, ajoĸertuivlunelo oĸâlajartorpoĸ iglugasæksoangine.

2 Johannesele Kristusib piniarninginik tussarame parngnanaersimavingmêdlune, illinniartiminit maggungnik tilliklerpoĸ,

3 Aperijauĸovlugo: Tâmnauvêt tikkituksaĸ, assingniglônêt nerriugijaksaĸarpitâ?

4 Jêsusib kiovak, oĸautivlugiglo: Johannese ama oĸautijartortikko tækkojaptingnik tussartaptingniglo:

5 Tautungitut tautulerput, tussiaktullo pissulerput, kalladlartut kallagungnaerput, tussângitut tussalerput, toĸĸungajut ômarput, aklujullo oĸautjauvut oĸautsinik tussarnertunik.

6 Piloridlarporlo sinnaungajuteĸalungıtoĸ uvamnik.

*7 **Uttermanik,** Jêsuse oĸalerpoĸ inungnut Johannesemik: Inuĸangitomut suna tækkojartorpisiûk? Iviksoaĸ annorib aulatanga sunatuinarmût?

8 Sunalônêt tækkojârtorpisiûk? Inuk annorâtsiariktoĸ tækkojomavisiûk? Ahâk, annorâtsiariktut, attanersuit iglunginêtsôngovut.

9 Sunalônêt tækkojartorpisiûk? Nellautaijoĸ tækkojomavisiûk? Illa, oĸautivapse, nellautaijomit anginersaujoĸ.

10 Tâmnaungmat aglait oĸautigijangat: Ahâk, Engeliga sivunnernut tillivara, apĸutiksarnik sivunnerne âĸiksoijuksaĸ.

11 Ahâk, oĸautivapse: Arnanit erniangojoĸangilaĸ Johannesemit baptiterijomit anginersaujomik; mingnerle Gûdib nâlegauviane anginersauvoĸ tâpsomangat.

12 Johannesible baptiterijub uvlungita kingorngatigut, sulle tagvunga, nâlegauvik ĸilangmêtoĸ aĸsorôtjauvoĸ; tâpsomingalo aksorôtjijut, amualerpât ingmingnut.

13 Perĸojat nellautaijullo illûnatik nellautsilaungmatta Johannese tikkidlugo.

14 Tamannalo okperijomagupsiuk: tagva Eliase tikkituksaĸ.

15 Tussâjungnik siutelik tussarle.

*16 **Inuille** ukkua kimut adsiutitaksarivakkâ? Sorrutsit adsigivait, iglut akkorngænne iksivajut nipliutjeĸattartullo pingoarĸattimingnut,

17 Oĸarlutiglo: Nipjausijarvigilauĸtapse, oĸigêseromangitoselo; kiksanartomiglo oĸautilauĸpapse, ĸeajomangitoselo.

18 Johannese tikkitoĸ, nerrinanelo immingilaĸ; tagva oĸarput: Sâtanaseĸarpoĸ.

19 Inûb Erninga tikkisimavoĸ, nerrilarmelo immilarmelo; tagva oĸarput: Ahâk, inuk una nerritojoĸsoaĸ, Wainemiglo immertojoĸsoaĸ, Zoelnerillo ajortullijullo illanârijingat! Gûdible illisimaninga idluarijaujariaĸarpoĸ ĸittorngaminut.

*20 **Tagva** iglugasæksuit inungit suadlalerpait, tattamnartulliviginerpârilauĸtane, âĸilaungimattalo.

21 Kappianamêk, Korazin! Kappianamêk Betsaida! Tiru-

semelo Sidonemelo taimaitunik tattamnartunik pijoĸalauĸpat, sorlo illipsingne; itsaĸ pôksaijatuinarnik annorâĸardlutik argjamêdlutiglo ĸaĸĸialerajalauĸput.

22 Oĸautivapsele: Tiruselo Sidonelo pitlartaunikinersaujomârput illipsingnit uvluksame erĸartuivingme.

23 Igvillo Kapernaum, ĸangattarsimajotit ĸilak tikkidlugo, kappianartovingmut kannunga ajæktortaujomarpotit. Sodomâme taimak angitigijunik tattamnartoĸalauĸpat, sorlo illipsingne, sulle uvlome asserortautailinajalauĸput.

24 Oĸautivapsele: Sodomamiut nunangat pitlartaunikinersaujomârpoĸ illingnit uvluksame erĸartuivingme.

*25 **Taipsomane** Jêsuse oĸalerpoĸ: Atâtak, ĸilaublo nunablo nâlegangak, nakkorivagit, illisimajunut sillatujunullo tamanna angigutjutigigangne, nutaĸĸatitun-itunullo nellojungnaertijutigigangne.

26 Illa, Atâtak, taimak sângne idluarĸolaurangne.

27 Tamaita Atâtab tunilauĸpait uvamnut. Ernermiglo illitarsijoĸangilaĸ, Atâtab kissime illitarivâ; Atâtamiglo illitarsijoĸanginivoĸ, Ernerub kissime, Ernerublo nellojungnaertitsomajangita illitarivât.

*28 **Kaltitse** uvamnut tamapse, ajulertose kappiasuktoselo, nakoĸsititsomavapse.

29 Nangmautara illipsingnut pisiuk, illinniarvigivlungalo; ĸenuênama piojorijuilarmalo ômatimne; tagva merngoerserviksarsiniarpose tarnipsingnut.

30 Nangmautara idluarmat, nangmagaralo oĸipoĸ.

KAPITEL XII.

Jêsusib sernârninganik illinniartiminik. Aggait toĸĸungajut âĸilĸpait Sabbateme. Kigusingit ajoĸertâsingillo.

TAIPSOMANE Jêsusib perortut ĸaĸĸôjaksat apĸotigivait Sabbateme; illinniartingillo kâleramik, sullugainernik nussuksivut nerrivlutiglo.

2 Farisêerit tamanna tækkogamitsuk, oĸautivât: Ahâk illinniartitit Sabbateme pijaksaungitomik piniarput.

3 Oĸautivaille: Attuarsilaungilasê Davidib illiorninganik, kâlerame, illangillô?

4 Gûdib iglunganut itterame, ĸaĸĸôjallo tækkojaksat nerrivait; nerrivlugit perĸojaungigalloarame, illangillônêt, ajoĸertuijut kissimik?

5 Perĸojanelônêt attuarsilaungilasê, ajoĸertuijut Sabbateogalloartillugo kattimaviksoarme Sabbatemik sujukserĸôrningænnik, passidlartaunatiglô?

6 Okaupapsele; tamânêtokarpok kattimaviksoarmit anginersaujomik.

7 Tamannale kaujimagupsiuk sunaumangât: nâpkiningnek kuvigivara, tunnergutit pinnagit, passijæksaungitut passidlarajalaungilasse.

8 Inûb Erninga Sabbatemuttauk Nâlegauvok.

9 Tagvangallo sivumuarame, illinniarvingænnut itterpok.

*10 **Ahâglo,** inukarpok tagvane aggalingmik iglunginik tokkungajunik. Appersorpâllo okarlutik: Sabbateotillugo inûlikleriak idluarkâ? Passitiksarsiorlutik tâpsomunga.

11 Okautivaille: Nelipse, saugatuamik piggub, ittersamut kattakpat Sabbateme, tigunago kagvertinasuangipaûk?

12 Kanok angitigijomik tagva inuk saukamit ivlernarnersaungilâk? Tamanna pivlugo ajungitulliak Sabbateme idluingilak.

13 Tagva inuk tâmna okautivâ: Aggaktit issakit. Issakpaillo; âkiktaulerpullo iglungititut illivlutik.

*14 **Tagva** Farisêerit annivut okarkattigêlerdlutik illioriakarnermingnik inuaromavlugo.

15 Jêsusible tamanna tukkisigamiuk, tagvangat aularpok. Inugasæksuillo mallingmatsuk, illûnaita âkikpait,

16 Innerterpaillo, okautaujomanane inungnut.

17 Nellautsilerkovlugit nellautaijub Jesaiasib okausingit, okarmat:

18 Ahâk, tagva kivgara, annerilaukтara nagligijaralo, tâmna tarnima kuviagijanga: Anernimnik illijivigijomavara, nellojullo okâlaviginiarpait idluarnermik.

19 Aivajomananelo kaggudlarniangilak, nippingalo tussartauniangilak iglut akkorngænne.

20 Iviksoak suvlolik naviksimajok serkomimaringniangilâ, mannerlo aumalik kamminianginivâ, idluarnek ajukangitilerkârnago.

21 Attingalo nellojut nerriuginiarpât.

*22 **Tagva** Sâtanaselingmik tautungitomik okarungnangitomiglo tâpsomunga âtsivut; pijungnaertilugolo, tautungitok okarungnangitorlo okalertipâ tautulertilugolo.

23 Inuillo illûnatik tattaminiarput, okarlutiglo: Tâmna Davidib Erneringilâ?

24 Farisêerille, tamanna tussaramitsuk, okarput: Sâtanasit annitipait, Beelzebub, Sâtanasit attaningata, pitsartuninganut kissianut.

25 Jêsusible issumangit kaujimagamigit, okautivait: Attaniovît nelît ingmingnut illagêgungnaertut nunguniarput; igluga-saillo iglullônêt nelît ingmingnut illagêgungnaertut, sôngojungnaerput.

26 Sâtanasib Sâtanaseoĸattine annitikuniuk, ingminut akkerartorpoĸ; ĸanorle attaniovinga soĸĸosinginajarĸâ?
27 Uvangale tagva Sâtanasit annitikupkit Beelzebubekut, kinakut ĸittorngapse annitipattigik? Tamanna pivlugo taipkoa erĸartortigijomârpasse.
28 Sâtanasille Gûdib Anerningagut annitikupkit, Gûdib nâlegauviata tagva tikkisimavâse.
29 Kanorlônêt sangijorsûb iglunganut inuk itterajarĸâ, perĸutinginiglo aĸsârdlugo; sangijoĸsoaĸ ĸellaksorĸâruniuk kissiane, kingorngagut tâva iglungata perĸutitangit aĸsârnigarilugît?
30 Uvamnik illaĸaromangitub akkerartorpânga, kattersoeĸattigingitaralo siamartitsivoĸ.
*31 **Tamanna** pivlugo oĸaupapse: Inuit ajorningit mittauteĸarningillo tamaita issumagijaujungnaeromârput; Anernermigle inuit mittauteĸarningit issumagijaujungnaerniatsangilat.
32 Inûblo Erninganik oĸautetĸaluktoĸ issumagijaujungnaerniarpoĸ. Annernermiglo ajunginermik oĸautetĸalûtilik issumagijaujungnaerniangilaĸ, nunamelônêt tamattomane, sillamelônêt pijomârtome.
33 Napârtomik ajungitomik illijigupse, ajungitunik paungaĸarniarpoĸ; napârtomigle piungitomik illijigupse, piungitunik paungaĸarniarpoĸ. Paunganginit napârtoĸ illitarijauvoĸ.
34 Illipse ĸuglugiangojârtut ivajangit, ĸanoĸ ajungitunik oĸarungnarĸisê, piungitôgapse? Omatib tættæjutinginik ĸanneĸ oĸasôngovoĸ.
35 Inuk ajungitoĸ ajungitunik saĸĸertitsivoĸ ômattime tættætjutinginit ajungitunit; inuglo piungitoĸ piungitunik saĸĸertitsivoĸ ômattime tættætjutinginit piungitunit.
36 Oĸaupapsele, uvluksaĸ erĸartuivik nelliutikpat, inuit kiojuksaujomârmatta oĸautsitik piungitut illûnaita pivlugit.
37 Oĸautsitit malliklugit idluarnerartaujomârpotit, oĸautsitillo malliklugit erĸartortaujomârpotit.
*38 **Tagva** aglangnik illisimajut Farisêerillo illangit kiovut oĸarlutiglo: Ajoĸertuijoĸ, nellunaikutamik tækkojomadlarpogut illingnit.
39 Kiovaille oĸautivlugillo: Ukkuarâluit assiniartut nellunaikutamik tækkojomavut; tunnitjivioniangilalle nellautaijub Jônasib nellunaikutangata assianik.
40 Sorlo Jônase uvlune pingasune unnuanelo pingasune arviub nânganelaungmat; taimaktauĸ Inûb Erninga uvlune pingasune unnuanelo pingasune nunab illuanêtsomârpoĸ.
41 Ninivemiut uvluksame erĸartuivingme kinguvângoĸattigêt ukkua illagivlugit saĸĸeromârput, erĸartorlugillo; Jônasib oĸâlaningit malliklugit ĸaĸĸialeramik; ahâglo, tamânêtoĸarpoĸ Jônasemit anginersaujomik.
42 Uvluksame erĸartuivingme kinguvângoĸattigêt ukkua

illagivlugit attaniub nullianga ângat pijoĸ saĸĸeromârpoĸ erĸartorlugillo; nunamit ungasiktomêtomit pigame, Salomonib sillatuninga tussariartorlugo; ahâglo, tamânêtoĸarpoĸ Salomonemit anginersaujomik.

43 Anerneĸ idluitoĸ inungmît annigame, ingergavoĸ sunaĸangitokut, merngoerserviksarsiorlune, nagvâranelo.

44 Oĸarpoĸ tagva: Iglumnut ĸemmalauĸtamnut utteromavunga. Tikkinamiuglo pêjaiviomajoĸ sannersimajorlo pinnarnarsimajorlo tikkipâ.

45 Tagva ailerpoĸ, anernermik assiminik 7 nik, ingminit ajornersaujunik illaksarsivlune; itteramiglo tagvanêtualerput; kingorngagut inuk tâmna ajulualerpoĸ sivorlermit. Taimaktauk kinguvângoĸattigêt kassêtoĸsuit ukkua itsomarivut.

*46 **Sulle** taimak inungnut oĸâlatillugo, ahâk anânangalo ĸattangutingillo angutit sillatânêput, oĸarĸattigijomavlugo.

47 Tagva illangata oĸautivâ: Ahâk, anânat ĸattangutitillo angutit sillatânêput, oĸarĸattigijomavlutillo.

48 Tamattomingale oĸautjine kiovâ: Kina anânagâ? kikkullo ĸattangutikkâ?

49 Agganelo issaklugit illinniartiminut, oĸarpoĸ: Ahâk tagga anânagâ ĸattangutikkalo.

50 Atâtama ĸilangmêtub pijomanganik malliktoĸ, tâmna nukkarivara, najagivaralo, anânagivaralo.

KAPITEL XIII.

Adsiujunik sunatuinarnik Gûdib nâlegauvia pivlugo.

UVLORME tâpsomane Jêsuse iglomit annigame, tessersûb kiglinganut ingitsartorpoĸ.

2 Inugasæksuillo nellipsarmatsuk, umiaĸortômut ikkivoĸ ingilarmelo, inugasæksuit illûnatik tessersûb kiglinganêtillugit.

3 Sunatuinarniglo oĸarvigivait adsiujutigut, oĸarlunelo: Ahâk, karngasuijoĸ karngasuijartorpoĸ.

4 Karngasuitillugolo, illangit apĸosinermut kattakput, tingmitjallo pukkumalukpait.

5 Illangillo ĸairtomut ivjokitomut kattakput; perortersârpullo, ivjokinamik.

6 Seĸĸinerle nuingmat, kunnulersârput, amâĸanginamiglo pannilerput.

7 Illangit kattakput orpît kakkilautiggit akkorngænnut; orpîllo kakkilautiggit, peroramik, toĸĸopait.

8 Illangillo kattakput nunamut ivjoriktomut, perorsiaksaĸalerpullo sullugainermingne: illangit 100 nik, illangit 60 nik, illangit 30 nik.

9 Tussâjungnik siutelik tussarle.
*10 **Illinniartingitalo** tikkipât oĸarlutiglo: Sôg adsiujutigut oĸarvigivigît?
11 Kiovait oĸautivlugillo: Illipse Gûdib nâlegauvingata nellonarninganik ĸaujititauvose; taipkoale tamattominga tunitjiviongilat.
12 Peĸartoĸ tunitjivioniarpoĸ peĸaluarĸovlugo; peĸangitorle aĸsârtauniarpoĸ pinganik.
13 Tamanna pivlugo adsiujutigut oĸarvigivakka. Ijinut uitajunut tautungimatta, siutinullo angmajunut tussangimata; tukkisingimatsuk.
14 Taipkonungalo Jesaiasib nellautainingit nellautsimalerput, imaitut: Siutipsingnut tussaromârpasse, tukkisinagolo; ijipsingnullo tækkojomârpasse illitarinagolo.
15 Inuit ukkua ômattingit mangaidlarmata, siutimingnullo tussânerludlarput sikkungilarmiglo; ijimingnut tækkoĸonnagit, siutimingnullo tussarĸonnagit sâgiarĸonnagillo ikajortauvlutik uvamnut.
16 Piloridlarpulle ijise, tautukkamik, siutiselo, tussâgamik.
17 Ahamarik, oĸaupapse: Nellautaijut idluartullo unnuktut tækkojase tækkojomadlalauĸpât, tækkolaungnagolo; tussâjaselo tussaromadlalauĸpât, tussalaungnagolo.
*18 **Mânna** adsiujoĸ tussarsiuk karngasuijomik:
19 Tussartoĸarpat oĸautsinik nâlegauvingmik, tukkisinagillo, tâva Sâtanasib oĸautsit pêjariartorpait ômattânut karngautigimajut; tâmnauvoĸ, apĸosiniub sennianut karngautigimajoĸ.
20 Karngautigimajoĸ ĸairtomut ivjokitomut, tâmnauvoĸ, oĸautsinik tussartoĸ, ĸuviasuklunelo tamakkoninga illaliorsârtoĸ.
21 Amâĸanginamele illumine, nakkimarnivoĸ; kappianartoĸalerangat unangmiklertoĸalerangallônêt oĸauseĸ pivlugo sinaungasarailerpoĸ.
22 Orpîlle kakkilautiggit akkorngænnut karngautigimajoĸ, tâmnauvoĸ, oĸautsinik tussartoĸ, sillaĸsûblo mattoma pinginik siaklernerub, akluitsomanerublo uivêrinarningata oĸautsit ippitipait, sullugainertâranelo perorsiaksatalingnik.
23 Ivjoriktomulle karngautigimajoĸ, tâmnauvoĸ, oĸautsinik tussartoĸ tukkisivlunelo, sullugainertârlunelo perorsiaksatalingnik; illangat 100 ilingnik, illangalle 60 ilingnik, illangat 30 ilingnik.
*24 **Adsiujub** tâpsoma assianik oĸarvigivait oĸarlunelo: Gûdib nâlegauvia inuktun-ipoĸ, perorsiaksamaringnik karngasuijotut perorsêvingminut.
25 Inuille siniktillugit, akkerartorte perornerluktuksanik karngasuijartorpoĸ perorsiaksamarît akkorngænnut, aulalarmelo.
26 Perorsiaksamarît perormatta singaileĸalilarmiglo; perornerluktokulluittauk nuilerput.

27 Kivgat tagva angajoĸâmingnut tikkiput, oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, karngasuilaungilatît perorsiaksamaringnik perorsêvingnût? nakit perornerluktuksaĸarnerĸâ?
28 Kiovait: Akkerartortib âsit tamanna pivâ. Kivgangita oĸautivât: Uvaptingnullo tamakkoa nutsugiartorĸovigît?
29 Kiovait: Aukak, perorsiaksamarît nutsuĸassiutiniarasigik, perornerluktokulluit nutsulerupsigik.
30 Tammarmik perorĸattigêkilit, kattersivik nelliuterĸârtinnago: kattersivigle nelliutilerpat, kibluijut oĸautigomavakka: Perornerluktokulluit katterĸârsigik, ĸeppidlugillo ikkoalaklugit; perornitsiariktullo kattersorsigik ĸemmatullivimnut.
*31 **Adsiujomik** assianik oĸarvigivait, oĸarlunelo: Gûdib nâlegauvia Senfib karngasûtiksatangatut-ipoĸ; inuk tâpsominga tigusivoĸ illivlugolo perorsêvingminut.
32 Unârsuk mingnerovoĸ perorsiaksanit tamainit; peroraŋgamele anginerovoĸ assiminit perorsianit makpatâvangnit, napârtôlerlunelo, tingmitjallo ĸilaub attânêtut inneĸariartorput akkerungita attænne.
*33 **Adsiujomik** assianik oĸarvigivait: Gûdib nâlegauvia ĸaĸkôjat sêrnarsautingatitut-ipoĸ; arnaĸ tâpsominga tigusivoĸ akkudlugolo senaugarmut, ôktut pingasuertorlugo, sêrnartipâlo illûnât.
34 Tamakkoninga tamainik Jêsus oĸarpoĸ inungnut adsiujutigut, adsiujulle attornagit oĸarvigingilait.
35 Nellautaijub oĸausingit nellautsilerĸovlugit, oĸarmat: Adsiujunik oĸaromavunga, sillab pigiarninganit nellonalauĸtut unipkautigivlugit.
36 Tagva Jêsusib inuit aularĸovait, angergarlunelo. Illiniartingitalo tikkipât, oĸarlutiglo: Adsiujomik mattominga nellojungnaertittigut, perornerluktokulluit perorsêvingmêtut pivlugit.
37 Kiovait oĸautivlugillo: Perornitsiariktuksanik karngasoijoĸ tagva Inûb Erninga.
38 Perorsêvik tagva sillaĸsoaĸ. Perornitsiariktut tagva Nâlegauvingme ĸittorngaujut. Perornerluktut tagva ajortub ĸittorngangit.
39 Akkerartorte ukkuninga karngasoijoĸ tagva Sâtanase. Kattersivik tagva sillaĸsûb mattoma naggatiksanga. Kibluijut tagva Engelit.
40 Sorlo inuit nutsujôngungmagit perornerluktut, ikkomamullo ikkoalaklugit, taimaitsomârivoĸ sillab mattoma naggatiksangane.
41 Inûb Erningata Engeline tillijomârpait; taipkoalo sinnaungajut tamaita idluitullijullo kattitsomârpait.
42 Kiæksaumullo ikkomalingmut egitsomârpait; tagvane ĸeavaksoadlarneĸaromârpoĸ aglerulârneĸaromârlunelo.

43 Idluartulle sekkinertut kaumatigijomârput Atâtamik nâlegauviane. Tussâjungnik siutelik tussarle.

*44 **Ama** Gûdib nâlegauvia perkutemariktut ivlernartotut, perorsêvingme ijersimajotun - ipok. Inûb tâmna nagvâleramiuk ijerpâ; kuviasungnermullo perkutine tamaita niorvgutigivait, perorsêviglo tâmna pissiarivlugo.

45 **Ama** Gudib nâlegauvia niuverniartotut, ajungitunik sappangarsiortotun - ipok.

46 Sappangarlo pivianartok nagvâramiuk, perkutine tamaita niorvgutigivait, tâmna pissiarivlugo.

*47 **Ama** Gûdib nâlegauvia nullutjatitut, immânut ningititaumajutitun - ipok, sunatuinarnik nulluartitsivaktutitut.

48 Tættætarangatale, sikjamut kakkitipait, ikterdlutiglo ajungitunik kattilerpait kattaujamut, piungitulle egipait.

49 Taimaitsomârivok sillarsûb naggatiksangane. Engelit avititsartoromârpait idluitut idluartunit,

50 Egidlugillo kiæksaumut ikkomalingmut; tagvane keavaksoadlarnekaromarpok aglerulârnekaromârlunelo.

51 Jêsusiblo apperivait: Tamakkoa tamaita tussâvisigîk? Kiovât: Ahaila, Nâlegak.

52 Tagva okautivait: Tamanna pivlugo aglangnik illisimajut neliat, nâlegauvingmik kilangmêtomik illisimajok, angajokâtut, perkutekarvingminit nutâniglo nutaungituniglo sakkertitsijotun-ipok.

*53 **Jêsusiblo** adsiujut tamakkoa nâgamigit, tagvangat aularpok.

54 Inugorvingminut pivlune, illinniarvingine ajokertorpait; tattaminialerpullo okarlutiglo: Oma sillatunine tattamnartullininelo nakit pivagît?

55 Igloliortib erneringilâ? Anânanga Marîamik attekangilâk? Kattangutingillo Jâko, Jôseselo, Simonelo, Jûdaselo;

56 Najangillo, illûnatik uvaptingnêngilât? Nakime tamadja illûnât pivaûk?

57 Sinnaungajutigivâllo. Jêsusible okautivait: Nellautaijok nunakattingita iglomiokattingitalo kammaginginersarivât assinginit tamainit.

58 Tagvanelo unuktunik tattamnartullingilak okpinginingat pivlugo.

KAPITEL XIV.

Johannesib baptiterijub niakoertauninganik. 5000 it nerrititauningænnik. Imiub kângaqut Jêsusib pissungninganik.

TAIPSOMANE Herôdese, nunab illainangane attanek tussaumalerpok Jêsusemik.

2 Kivganelo ᴏᴋautivait: Tagva Johannese baptiterijoᴋ! toᴋᴋungajunit makkisimagame, taimaitunik tattamnartullivoᴋ.

*3 **Herôdesib** Johannese tigulaungmago, ᴋellaksorlugolo, ittertilugolo parngnanaersimavingmut, Herôdiase, nukkame Filippusib nullianga pivlugo.

4 Johannesib ᴏᴋautilaungmago: Idluangilaᴋ nulliarigangne.

5 Toᴋᴋotsomagalloarpâlo, inuille erᴋsigivait, nellautaijônasugingmatsuk.

6 Herôdese inûlervingminik uvloᴋsiormat, Herôdiasib panninga ᴏᴋigêserpoᴋ tâpkoa sângænne. Tamanna Herôdesib ᴋuviagivâ.

7 Tamanna pivlugo ᴏᴋautimariklugo ᴏᴋarpoᴋ, tunnitjivigijomavlugo pijomajanganik.

8 Anânaminulle ajoᴋertortaulauᴋârdlune ᴏᴋarpoᴋ: Kaitsilerit uvamnut Johannesib baptiterijub niaᴋoanik, pôgutamut illimajomik.

9 Attanerlo kiksalerpoᴋ; ᴏᴋarmaringninele pivlugo nerreᴋattinelo pivlugit, tâpsominga tunnitjivioᴋovâ.

10 Johanneselo parngnanaersimavingmêtoᴋ niaᴋoêrtaujartorᴋovâ.

11 Niaᴋoalo pôgutamut illimajoᴋ ᴋaitaulerpoᴋ, tunnijaularmelo niviarsiamut; tâpsomalo âpâ anânaminut.

12 Tagva illinniartingit tikkiput, timingalo tiguvât, illuveriartorlugo; tamannalo ᴏᴋautigijartorpât Jêsusemut.

*13 **Jêsusib** tamanna tussaramiuk, aularpoᴋ tagvangat umiarᴋortôkut inuᴋangitomut, inutôjomavlune. Inuille tamanna tussaramitsuk, ᴋutterordlutik mallikpât iglugasæksoarnit.

14 Jêsuselo niugame, inugasæksuillo tækkogamigit, illapsugidlarpait, ᴋannimajiangillo âᴋikpait.

*15 **Uvluklilermalle,** illinniartingita tikkipât, ᴏᴋautivlugolo: Tamâne sunataᴋangimat, uvluklilermallo; inuit makkoa aularlit, niuvervingnut nerᴋiksarsiniariartorᴋovlugit nangmineᴋ.

16 Jêsusible ᴏᴋautivait: Aijariaᴋangilat; illipse nerᴋiksanginik tunnitjivigisigik.

17 Kiovât: Kaᴋᴋôjaᴋarpogut tellimainarnik, mingeriângniglo maggûngnik.

18 ᴏᴋautivaillo: Kaisigik uvamnut.

19 Iviksukkanullo inuit ikterᴋovait, ᴋaᴋᴋôjallo taipkoa tellimat mingeriâglo magguk tiguvait, ᴋilangmullo ârlorpoᴋ kujalivlune, ᴋaᴋᴋôjallo avgorpait, illinniartiminullo tunnivlugit; illinniartingitalo inungnut tunnivait.

20 Illûnatiglo nerrivut, kâgungnaerlutiglo, amiakullo kattersorpait, amârgaujat 12 it tættælugit.

21 Nerrilauᴋtulle angutainait 5000 iovut, arnallo sorutsillo kittinnagit.

*22 **Jêsusiblo** illinniartine erinesâlerdlugit **umiarᴋortômut**

ikkiorĸaĸolerpait, sivorlerijomagamigit akkianut, inuit aularterĸârnagit.

23 Inuillo aulartinamigit, inutôvlune ĸaĸĸamut majorarpoĸ, tuksiariartorlune. Unnulermallo, tagvane kissimeovoĸ.

24 Umiarĸortûllo tessersûb ĸerĸanêlerêrput, malliksoarnullo nangialerdlutik, annore aggormatsuk.

25 Pigârvingitale sittamangænne Jêsusib tikkilerpait immab kângagut pissuklune.

26 Immablo kângagut pissuktoĸ illinniartingita tækkogamitsuk, kakkilâdlarput oĸarlutiglo: Ijoro-una! erĸsinermullo niplialerput.

27 Tuavidlunele Jêsusib oĸarvigivait niplerlunelo: Maksualeritse, uvangauvunga, erĸsinase.

28 Pêtrusible kiovâ oĸarlunelo: Nâlegaĸ, igvioguvit, ĸaikolunga illingnut immab kângagut.

29 Oĸarporlo: Kailerit! Pêtruselo umiarĸortômit niovoĸ, immâgullo pissuklune, Jêsuse tikkitsomavlugo.

30 Aĸĸunaĸsoarle tækkogamiuk, ĸoaĸsârpoĸ kivililarmelo niplialerpoĸ, oĸarlunelo: Nâlegaĸ ikajunga!

31 Jêsusible tuavidlune aggane issakpait, tigulâlo oĸautivâ: Okpernikitotit, sôg innertuivêt?

32 Umiarĸortômullo ikkingmanik, ĸassûmivoĸ tâva.

33 Umiarĸortômêtulle pâmaktervigijartorpât, oĸarlutiglo: Ahamarik, Gûdib ernerivâtit.

*34 **Ikâramiglo,** Genêzaretemiut nunangænnut pivut.

35 Nunablo tâpsoma inungita illitarigamitsuk; nunamut illûnânut tilliklerput; ĸannimajullo sunatuinait âpait tâpsomunga.

36 Tuksiarvigivlugolo, annorângata sinnâ aktortauĸovlugo taipkonunga. Illûnatiglo, tâpsominga aktuijut, pijungnailerput.

KAPITEL XV.

Inuit Gûdiblo perĸojanginik. Arnamik Kanaaneniomik. 4000 it nerrititauningænnik.

TAGVA aglangnik illisimajut Farisêerillo Jerusalemiut tikkipât, oĸarlutiglo:

2 Sôg illinniartivît angajoĸâpta illusingit mallilungilagît? Aggatik ubvangilait, ĸaĸĸôjaĸtorniarangamik.

3 Kiovaille oĸautivlugillo: Sôg illipse Gûdib perĸojangit nâlengipisigîk, illusekulluse pivlugît?

4 Gûde perĸojijoĸ: Atâtangnik anânangniglo nâlektuksauvotit; atâtaminulle anânaminullo oĸarnerluktoĸ, toĸĸotæksauvoĸ.

5 Ajoĸertuivoselo: Atâtaminut anânaminullônêt oĸartoĸ: „Nâmanersauvoĸ illingnut, tunnigupko tunnerguservingmut,“ tâmna ajungitullivoĸ.

6 Tamattomunga atâtaminik anânaminiglônêt nâlektailitipasse; taimaglo Gûdib perĸojangit attortaujungnaertipasse, illusekulluit pivlugit.

7. Takkormôrtose, Jesaiase illipsingnik nellautailauralloarpoĸ, oĸarlunelo:

8 Inuit ukkua ĸannermingnut tikkipânga ĸangasinâmingnullo nertorpânga, ômatingitale ungasikpânga.

9 Sullinatigle kivgartorpânga, inuit ajoĸertûsetuinangit ajoĸertuitigigamigit.

*10 **Inugasæksuillo** ĸaiĸovait, oĸautivlugillo: Nâlagitse tukkisilugolo.

11 Kannikut ittertub inuk sujuktingilâ; ĸannikulle annijub inuk sujuktipâ.

12 Tagva illinniartingita tikkipât oĸaudlugolo: Kaujimaviûk, oĸausek tamanna Farisêerit tussaramitsuk, sinnaungajutigingmatsûk?

13 Kiovaille oĸarlunelo: Perortut illûnatik, Atâtama ĸilangmiub illilaungitangit, nutsuktaujomârput.

14 Allarsigik! tautungitôvut, tautungitullo tâpkoa tessiortigivait; tautungitub tautungiĸattine tessioruniuk, tammarmik tâva ittersamut katakpuk.

15 Tagva Pêtrusib kiovâ oĸautivlugolo: Adsiujub mattoma tukkinganik nellojungnaertittigut.

16 Jêsusiblo oĸautivait: Illipsetauk sulle sillatuneĸangilasê?

17 Sulle tamanna nellovisiûk, inûb ĸanningagut ittertut illûnatik, natjângnut pingmatta, illuserivaktamiktullo annititaulermingmatta?

18 Kanikulle annijut, ômamit pivut, tamakkoalo inuk sujuktipât.

19 Omamit erĸarsautikulluit pingmatta, inuarnerlo, nulliarêngnermik asserorsainerlo, assiniarnerlo, tiglingnerlo, sæglutekarnerlo, mittautekarnerlo.

20 Tamakkoa inuk sujuktipât. Aggangnulle ubvarsimangitunut inuk nerrigallorpat, mattoma sujuktingilâ.

*21 **Jêsuse** tâva tagvangat aularpoĸ, Tirusiblo Sidoniblo erĸângnut pivoĸ.

22 Ahâglo, arnaĸ Kanaanemioĸ, tagvangat pijoĸ, oĸarpoĸ nipliutidlarlugolo: Nâlegaĸ, Dâvidib erninga, nâpkiginga! Sâtanasib panniga âniatidlarpâ.

23 Kiungimarikpâle oĸautsemut atautsemullônêt. Tagva illinniartingita tikkipât, ĸenuvigivlugo oĸarlutik: Ikajorunguna, nipliojormattigut.

24 Kiovaillo ᴏᴋarlunelo: Tillijaumatuinartunga saukanut tammarsimajunut, Israêlib iglunganit pijunut.
25 Taipsomale pâmaktervigijartorpâ ᴏᴋarlunelo: Nâlegaᴋ, ikajunga!
26 Kiovâle ᴏᴋarlunelo: Idluangilaᴋ, ᴋittorngaujut ᴋaᴋᴋôjanginik aᴋsârlugit, ᴋingminullo egidlugit.
27 Arnaᴋ ᴏᴋarpoᴋ: Ahaila Nâlegaᴋ, taimaikalloarpoᴋ; ᴋingmiârsuillo nerrivut karnganerlukunik inuata nerrimârvinganit kattaktunik.
28 Tagva Jêsusib kiovâ ᴏᴋautivlugolo: Arnaᴋ, okpernît angijôvoᴋ! pijomajarnik pilârpotit.
*29 **Jêsuselo** tagvangat aularlune, Galilêab tessersoanganut tikkipoᴋ, majorarlunelo ᴋaᴋᴋamut, tagvungalo ingipoᴋ.
30 Inugasæksuillo nellipsarpât, tussiaktunik, tautungituniglo, ᴏᴋarungnangituniglo, illakungortuniglo, assinginiglo unnuktunik illaggit, illivaillo Jêsusib ittigangita sângænnut; tâpsomalo âᴋikpait.
31 Inuillo tamanna pivlugo tattaminiarput, tækkogamik, ᴏᴋarungnangitut ᴏᴋalermatta, illakungortullo pijungnaermatta, tussiaktullo pissulermatta, tautungitullo tautulermatta; Israêliblo Gûdinga nakkoridlarpât.
*32 **Jêsusible** illinniartine ᴋaiᴋovait, ᴏᴋautivlugillo: Inuit ukkua illapsugidlarpakka, nerᴋiksaᴋaratik uvlunik pingasunik uvamnêngmatta; nerritinagillo aularᴋojomangilakka uvamnit, perlerᴋonnagit apkome.
33 Tagva illinniartingita ᴏᴋautivât: Nakit taimak unuktigijunik ᴋaᴋᴋôjaᴋsiniarpita tamâne inuᴋangitome, inugasæksuit ukkua kâgungnærutiksanginîk?
34 Jêsusible apperivait: Kapsinik ᴋaᴋᴋôjaᴋarᴋisê? Kiovât: 7 nik, mingeritjaniglo ikkitunik.
35 Inugasæksuillo ikterᴋovait nunamut.
36 Kaᴋᴋôjallo ukkua 7 it, mingeritjallo tiguvait, ᴋujalivlunelo avgorpait, illinniartiminullo tunnivlugit; illinniartingitalo tunnivait inungnut.
37 Illûnatiglo nerrivut, kâgungnaerlutiglo, amiakullo kattersorpait, amârgaujat 7 it tættædlugit.
38 Nerrilauktullo 4000 iovut angutainait, arnat sorutsillo kittinagit.
39 Inuillo aulartinamigit umiarᴋortômut ikkivoᴋ, Magdalab erᴋânut pivlune.

KAPITEL XVI.

Jônasib nellunaikutanganik. Pêtrusib kigligiutjininganik, angervioninganiglo. Kristusib âniajomârninganik. Kappiasutiksanik mallingnerme Jêsusemik.

TAGVA Farisêerit Saduzêerillo tikkipât; tâpkoa ôktorpât, tækkotitserkojomavlugo nellunaikutamik kilangmit.

2 Kiovaille okautivlugit: Unnugangat okarpakpose: Kaukpat sillakilârpok, kilak aupallulermat.

3 Kaujarangalle okarpakpose: Akkunaliomidlarniarpok, kilak aupallulilarmelo nuvujalermat. Illipse takkormôrtose, kilaub kanoelijarianga kaujimavasse, sôgle nelliutub tamattoma nellunaikutangit kaujimanginivisigik?

4 Ukkua uivêtut assiniartut nellunaikutamik tækkojomavut; nellunaikutamiglo assianik tunnitjivioniangilat, nellautaijub Jônasib nellunaikutanganik kissianik. Tâva kemakpait aularlunelo.

5 Illinniartingillo akkianut ikâramik, kakkôjanik neksangilat, puigulauramik.

*6 **Jêsusible** okautivait: Nâlagitse, udjertorluselo Farisêerit Saduzêerillo kakkôjangita sôrnarsautingænik.

7 Tagva issumertorpât ingmingnullo okarlutik: Taimak pivâtigut, kakkôjamik neksalaunginapta.

8 Jêsusib tamanna tukkisigamiuk, okautivait: Okpernikitose, sôg siaklerutigivisiûk kakkôjamik neksanginisê?

9 Sulle tukkisingilasê? Erkaumangilase kakkôjanik tellimanik ipkoninga, 5000 inût? Amârgaujat kapsit tættælaukpissigik torkorlugillô?

10 Kakkôjaniktauk ipkoninga 7 nîk? Amârgaujat kapsit tættælaukpisigik torkorlugillô?

11 Sôgle tukkisingilasê, kakkôjamik okautinginapse, okarama: Udjertoritse Farisêerit Saduzêerillo kakkôjangita sêrnarsautingænnik?

12 Tagva tukkisilerput, okangimat, udjertoriakarmatta kakkôjat sêrnarsautingænnik, Farisêerille Saduzêerillo ajokertûtinginik.

*13 **Jêsuselo** Zesarêab, Filippusib iglugasæksoangita erkânut pivok, illinniartinelo apperivait, okarlunelo: Inuit kanok okarkât, Inûb Erninga kinaunasugivatsûk?

14 Okarput: Illangita Johanneseonasugivâtit baptiterijok; assingita Eliaseonasugivâtit; illangita Jeremiaseonasugivâtit, nellautaijullônêt illangat.

15 Apperivait: Illipsele kinaunasugivisingâ?

16 Tagva Simonib Pêtrusib kiovâ okarlunelo: Kristuseovotit, Gûdib ômajub erninga.

17 Jêsusiblo kiovâ ᴏkautivlugolo: Pilorikpotit, Simon, Jônasib erninga; uvingub aublônêt mattominga nellojungnaertingilâtit, Atâtamale ĸilangmêtub.

18 ᴏkaupagillotauk: Pêtruseovotit ĸairtomullo mattomunga illagêktoĸottikka tungatitsomavakka, târtoĸsûblo pitsartuningata sâlaginiangilait.

19 Tunnitjivigijomavagittauĸ nâlegauviub ĸilangmêtub pêrutânik. Nunamo ĸellaksorniartatit illûnatik, ĸellaksorsimajomârivut ĸilangmo; ĸellarutjârniartatillo nunamo illûnatik, ĸellarutjârsimajomârivut ĸilangmo.

20 Tagva illinniartino innerterpait, ᴏĸarĸonnagit kimullônêt Kristuseonerminik.

*21 **Mattoma** kingorngagut Jêsusib illinniartino ᴏkautivait Jerusalemut aijariaĸarnerminik, angajoĸânullo, ajoĸertuijoĸsoarnullo, aglangnik illisimajunullo âniatitaujariaĸarnerminik angijomik, toĸĸotaujariaĸarnerminiglo, makkitjariaĸarnerminiglo uvluk pingaguangne.

22 Pêtrusiblo ingminut pitipâ innerterlugolo ᴏkautivâ: Nâlegaĸ, annajagilerit, taimailiorvioniarnak!

23 Keviardlunelo Pêtruse ᴏkautivâ: Tunnumnut pît, Sâtanase! sinnaungasaramga; Gûdib pingit issumaginginangne, inuit pingit kissêta.

*24 **Tagva** Jêsusib illinniartino ᴏkautivait: Uvamnik malligomajoĸarpat, issumaminik piniarane, senningajoliksaminik (kappiasutiksaminiglônêt) nangmagle, malliklungalo!

25 Inôserminik ivlersijomajub assiojijomârmago; inôserminiglo assiojijub pivlunga, nagvâromârpâ.

26 Inûb suksarivaûk, sillaĸsoaĸ illûnât piksarsiarigalloaruniuk, tarninga asserorpat? Ubvalo, sumîk inuk tunijijungnarĸâ tarnime sattûtiksanganîk?

27 Inûb Erninga tikkitsomârmat Atâtame ânanauningane Engeleĸottino illagivlugit; tagvalo illûnaita akkiniarvigijomârpait piniarningit malliklugit.

28 Ahamarik ᴏkautivapse: Naugertut ovane illangita toĸĸo ôngniangilât, Inûb Erninga nâlegaunermine aggertoĸ tækkoĸârnago.

KAPITEL XVII.

Kristusib ânanausijauninganik. Issumaersimajomik pijungnaertitsininganik. Aniaminik ᴏkauteĸarninganik. Zinsemik tunnijininganik.

UVLULLO pingasujortut kingorngatigut Jêsusib Pêtruse,

Jakôbuselo, nukkâlo Johannese ingminut pitipait, majorarĸattikumavlugit ĸaĸĸamut kingiktomut.

2 Ananausijauvorlo sângænne, kênangalo seĸĸinertut ĸaumatigilerpoĸ, annorângillo ĸaĸĸorsidlarput ĸaumanertut.

3 Ahâglo, Môsesiblo Eliasiblo saĸĸervigivait, oĸâlavlutik tâpsomunga.

4 Pêtrusele Jêsusemut oĸarpoĸ: Tamâne-itsainarominarpoĸ; pijomaguvit, tamâne pingasunik iglolioromavogut, illingnut attautsemik, Mosesemullo attautsemik, Eliasemullo attautsemik.

5 Sulle taimak oĸartillugo, ahâk nuvujab ĸaumajub ullikpait. Ahâglo, nippe nuvujamit oĸarpoĸ: Tagga ernera nagliktara, ĸuviagijara, tâmna nâleksiuk!

6 Tamanna illiuniartingita tussaramitsuk, pâmakterput ĸoaĸsârlutiglo.

7 Jêsusible tikkipait, aktorlugillo oĸautivait: Makkititse, erĸsinaselo!

8 Uitaleramigle, inuksingilat, Jêsuse kissiat tækkovât.

9 Kaĸĸamillo attersâramik, Jêsusib innerterpait oĸarlunelo: Tækkojase taimna oĸautiginiarasiuk inungnut, Inûb Erninga toĸĸungajunit makkerĸârtinnago.

10 Illinniartingitale apperivât oĸarlutiglo: Sôg aglangnik illisimajut oĸarĸât Eliasemik sivorliovlune tikkitsomârtomîk?

11 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Illa, Eliase sivorliojuksauvoĸ, tamaitalo idluarsitilugit.

12 Oĸaupapsele: Eliase tikkitsarêrpoĸ; illitaringilâllo, issumamingnulle piniarvigilauĸpât. Taimak Inûb Erninga âniatitaujomârivoĸ tâpkonanga.

13 Tâva illinniartingita tukkisivât, Johannesemik baptiterijomik oĸautingmagit.

*14 **Tikkingmattalo** innugasæksoarnut, inuk Jêsusemut tikkipoĸ, ittigganginullo pâmakterpoĸ,

15 Oĸarlunelo: Nâlegaĸ, ernera nâpkigiuk, illisimailingajoĸ âniadlarlune; ikkomamut imermullo ochoĸattarame.

16 Illinniartingnullo âlauĸpara, âĸigungnangilâlle.

17 Jêsusible kiovâ oĸarlunelo: Tata ukkua okpingitut mumiksimajut kinguvângoĸattigêt, ĸanoĸ sivitutigijomik najoriaĸarpapsê? Kanoĸ sivitutigijomik ĸenuêvigijariaĸarpapsê? Kaisiuk uvamnut.

18 Jêsusiblo Sâtanase innerterpâ, anivorlo tâva tâpsomangat, nukkapiarlo Stundeme tâpsomane pijungnaerpoĸ.

19 Tagva illinniartingita kissimiovlutik tikkipât oĸarlutiglo: Sog uvagut annititsungnangilavût?

20 Jêsusible kiovait oĸautivlugillo: Okpinginise pivlugo. Ahamarik oĸautivapse: Senfib karngasûtiksatangatut okperne-

karupse, kakkamut ômunga okatuinariakarpose: Tagvangat nûtit taikunga, nûniarpok tâva, ajugakarniaraselo.

21 Taimaitulle (Sâtanasit) anniniangilat, kissiane tuksiarnermullo nerritailinermullo.

*22 **Galilêamele** piniarvekartillugit, Jêsusib okautivait: Inûb Erninga pititaujomârpox inuit agganginut.

23 Tâpkoalo tokkotsomârpât, uvluglo pingajuângne makkitsomârpok. Kiksadlalerpullo.

*24 **Kapernaumulle** pingmatta, kênaujanik Zinsinik kattersijut Pêtruse tikkipât okarlutiglo: Ajokertortipse kênaujak Zinse tunnivangilâ?

25 Okarpok: Aukak. Iglomullo ittermat, Jêsusib ingiarpâ okarlunelo: Kanok issumavêt, Simon? Kikkunît attanît nunamêtut Zollit Zinsillônêt pivakpattigîk? Kittorngamingnit tækkorngartanillônêt?

26 Tagva Pêtrusib okautivâ: Tækkorngartanit. Jêsusib okautivâ: Kittorngat tâva tunnijijariakangilat.

27 Ningaijaukonnagille uvaptingnut, tessersûb sinnânut ainiarit, kargjuksarniglo ningitsilutit; sivorlerlo mingeriak kakitat tiguguk. Kaningalo aitartikungne, Stateremik nagvâlârpotit; tâmna tiguguk, tunnijivlutillo pivlunga pivlutillo.

KAPITEL XVIII.

Kristusib ajokertuininganik. Adsiujomik kivgamik kênaujanik 10,000 nik akkiliksakartomik.

TAIPSOMANE illinniartut Jêsusemut pivut, okarlutiglo: Kina anginerovâ nâlegauvingme kilangmêtomê?

2 Jêsuselo nutakkamik kaikojivok ingminut, akkorngænnullo pitipâ.

3 Okarlunelo: Ahamarik, okautivapse: Utteromangikupse, nutakkatitun-ingikupse nâlegauvingmut kilangmêtomut pijomângilase.

4 Ingminik tagva nutakkatut ôtunak miklilertok, anginerovok nâlegauvingme kilangmêtome.

5 Nutakkamik taimaitomik illaliortub attimne illaliorivânga.

6 Uvamnulle okpertut ukkuarârsuit illangænnik sinnaungatitsijomut idluarnersauvok, serkallitsiviub ujaraktanganik kongasingagut nivingaiviogune, ippititauvlunelo immarbingmut ittinersamut.

*7 **Kappianamêk** sillaksoarmiut, sinnaungatitsinerit pivlugit! Sinnaungatitsijokatsainartuksaugalloarpok; kappianamêgle inuk taimna sinnaungatitsijok.

8 Aggakpîlle ittikkavîllo sinnaungatikpattit, nakkakit egi-

dlugillo. Illingnut ajunginersauvoĸ, tussiaklutit, illakungorlutillônêt inôtsemut itteruvit, igluktut aggaĸarnernit, ittiggaĸarnernillônêt igluktut, ikkomamullo ĸammitsuitomut egitaunernit.

9 Ijivittauk sinnaungatikpattit, pêruk egidlugolo. Illingnut ajunginersauvoĸ, igluinarmik ijeĸarlutit inôtsemut itteruvit, maggûngnik ijeĸarnernit, ikkomamullo ĸamitsuitomut egitaunernit.

10 Kammatsialeritse, makkoarârsuit illangat nachoginasiuk! Oĸaupapsele: Engelingita ĸilangmêtut Atâtama ĸilangmiub kênanga tækkotsainarpât.

11 Inûb Erningata piulijartormagit tammarsimajut.

12 Kanoĸ issumavisê? Inuk 100 nik saugaĸutteĸarune, tâpkoalo illangat tammarpat, 99 it ĸemmagajangilait ĸaĸĸanut, tammartoĸ ĸenneriartorlugô?

13 Nenniguniuglo, ahamarik, oĸautivapse, tâmna ĸuviasutigiluarpâ assinginit 99 nit, tammarsimangitunit.

14 Taimaktauk Atâtapse ĸilangmiub assioĸojomanginivâ ukkuarârsuit illangat.

*15 **Kattangutiville** idluitullivigikpattit, tagva nellipsaruk innerterlugolo kissipteolutik. Nâlekunitit ĸattangutit âĸigêrpoĸ tâva.

16 Tussangippattille, attautsemik maggûngniglônêt illaĸalerit, oĸausise oĸpernarĸovlugit, maggôvlutik pingasôvluselônêt oĸalerupse.

17 Tussangippasse, tamanna illagêktunut oĸautigiuk. Illagêktullo nâlengippagit, nellojotut Zoelneretullônêt-illinganasugileruk.

18 Ahamarik oĸautivapse: Nuname ĸellaĸsorniartase ĸellaĸsorsimajomârivut ĸilangme; ĸellerutjârniartaselo nuname, ĸellarutjârsimajomârivut ĸilangme.

19 Ama oĸautivapse: Magguk nuname illagêkunik, sumiglônêt tuksiaromavlutik, pijomajatik pilârpâk Atâtamnit ĸilangmêtomit.

20 Maggugle pingasullônêt kattimajarangata attimne, akkorngænnêtsomavunga.

*21 **Tagva** Pêtrusib apperijartorpâ, oĸarlunelo: Nâlegaĸ, ĸattangutiga idluitullijoĸ uvamnut, ĸapsertorlunga issumaĸarvigijungnaeraksarivigô? 7 ertorlunga nâmakkâ?

22 Jêsusib oĸautivâ: 7 ertotuinarnernik oĸautingilagit, 70 ille 7 ertorlugit.

*23 **Tamanna** pivlugo Gûdib nâlegauvia attanertun-ipoĸ, kiglisiniaromajotut kivgaminik.

24 Kiglisinialermagillo, illangat saĸĸerpoĸ, akkiliksalik attanerminut kênaujanik 10,000 inik.

25 Akkiksaĸangimalle, attaningata tâmna, nulliangalo ĸittorngangillo, perĸutingillo tamaita pissiniutauĸovait, akkilertaujomavlune.

26 Tagva kivgab tâpsoma pâmakterdlune tuksiarvigivâ, ᴏᴋarlunelo: Attaneᴋ, ᴋenuêvigilaunga! tamaita akkileromavakka illingnut.

27 Tagva attaniub kivgaᴋ tâmna nâpkigilerpâ, aularᴋolugolo akkilêᴋojungnaerivâ akkiliksanik.

28 Tagva kivgaᴋ tâmna annilerpoᴋ, naipitsivlunelo kivgauᴋattime illangænnik, akkiliksaᴋarvigijiminik kênaujanik 100 inik; tiguvâ tagva, torᴋojaᴋsivlugolo oᴋautivâ: Akkiliksatit uvamnut akkilikit!

29 Tagva kivgauᴋattingata pâmakterdlune tuksiarvigivâ oᴋarlunelo: Kenuêvigilaunga, tamaita akkileromavakka illingnut.

30 Pijomangilarle, parngnanaersimavingmulle ittertitsartorpâ, akkiliksangit tamaita akkilertauᴋârtinnagit.

31 Kivgauᴋattingitale tamanna tækkogamitsuk, kiksadlalerput, tamaitalo tækkojatik oᴋautigijartorpait attanermingnut.

32 Tagva attaningata ᴋaiᴋovâ, oᴋautivlugolo: Kivgakullôjotit, akkiliksatit uvamnut tamaita issumagijungnaerpakka, tuksiarvigigamga.

33 Kivgauᴋattille nâpkigijaksaringiniviûk, sorlo nâpkigilaurapkît?

34 Attaningalo ᴋanningaumajalerpoᴋ, pitilugolo âniatitsijunut, akkiliksangit tamaita akkilertauᴋârtinnagit.

35 Taimaktauᴋ Atâtama ᴋilangmiub pijomârivâse, ômatipsingne ᴋattangutipse tammarningit issumagijungnaerniangikupsigik.

KAPITEL XIX.

Nulliarêngnermik avitsinermik. Sorusiârsuit saimartaunngænnik. Akluinerub agviarungnarninganik.

JÊSUSIB oᴋautsit ukkua nâgamigit, Galilêamit aularpoᴋ, Judêab erᴋânut pivlune, Jordanib akkianut.

2 Inugiartoᴋsuillo mallikpât, âᴋikpaillo tagvane.

*3 **Tagva** Farisêerit tikkipât, oktorlugolo oᴋautivât: Angutib nulliane, piutsit nellît pivlugit, avidlugo idluarᴋâ?

4 Kiovaille oᴋautivlugillo: Attuarsilaungilasê? Inungnik pingortitsijub kiglinganit pingortipak angut attausênaᴋ, arnarlo attausênaᴋ (illagêᴋovlugik).

5 Oᴋarlunelo: Tamanna pivlugo angutib atâtane anânanelo ᴋemmangniarpak, nulliane ungagivlugo, tâpkoalo magguk uvinioniarpuk attautsemik.

6 Tamanna pivlugo maggôjungnaerlutik, uviniovuk attautsemik. Gûdib kattititâgik inub avititæksaringilak.

7 Tagva ᴏᴋautivât: Suna pivlugo Môsesib tunnijerᴋovâtigût aglangnik avitsitiksanik, arnaᴋ aviniardlugo?

8 ᴏᴋautivait: Môsesib agvialaungilâse, nulliase, avidlugit, ômatise mangaidlarmatta; kiglingauille taimailaungilaᴋ.

9 ᴏᴋaupapsele: Nulliaminik avitsijub (angunialaungipat) assianiglo nullianiklune, nulliarêngneᴋ asserorpâ. Avitamiglo nullianiktub nulliarêngneᴋ asserorivâ.

*10 **Tagva** illinniartingita ᴏᴋautivât: Angut nulliaminut taimailikpat, nulliarêgiaᴋ idluangilaᴋ.

11 ᴏᴋautivaille: ᴏᴋauseᴋ tamanna illûnatiungitoᴋ tukkisivât, taipkoale tunitjiviojut kissimik.

12 Aipaitoᴋarporle illanginik, anânamik timinganit taimaidlutik erniangomajunik; aipaitoᴋarivorlo illanginik, inungnut aipaitôkojaujunik; aipaitoᴋarivorlo illanginik, pijarællutik aipaitsomajunik, Gûdib nâlegauvia pivlugo. Tukkisijungnartub tukkisiliuk una!

*13 **Taipsomane** nutaᴋᴋanik âtsivut tâpsomunga, agganginut pattingmijauᴋovlugit, tuksiutjauᴋovlugillo; illinniartingitale suadlalerpait.

14 Jêsusele ᴏᴋarpoᴋ: Nutaᴋᴋat uvamnut pilit, innerterasigiglo, tâpkoa, Gûdib nâlegauvinga pigingmatsuk.

15 Aggangminullo pattingmivait tagvaugallo aularpoᴋ.

*16 **Ahâglo**, inuit illangata tikkipâ ᴏᴋarlunelo: Ajungitotit ajoᴋertuijoᴋ, sumik ajungitomik piniartuksauvik inôtsemik nungusuitomik pilerᴋovlungâ?

17 ᴏᴋautivâle: Sôg ajunginerarpingâ? Ajungitoᴋangilaᴋ, Gûde kissime ajungilaᴋ. Inôtsemulle itteromaguvit, perᴋojat mallingniakit!

18 Tâpsoma ᴏᴋautivâ: sunât? Jêsusible ᴏᴋautivâ: Inuartuksaungilatit. Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit. Tigliktuksaungilatit. Inuᴋattitit sæglotigilugit ᴏᴋartuksaungilatit.

19 Atâtangnik anânangniglo nâlektuksauvotit. Inuᴋattingniglo illiktut nagliktuksauvotit.

20 Tagva inôsuktub ᴏᴋautivâ: Tamakkoa tamaita mallilauᴋpakka sorusionimnit; suna sulle pingipigô?

21 Jêsusib ᴏᴋautivâ: Idluartôjomaguvit, perᴋutitit tamaita niorvgotigijartokit, aklujunullo pilliutigivlugit, tagva perᴋuteᴋarniarpotit ᴋilangme; kailerillo mallinga!

22 Inôsuktub ᴏᴋauseᴋ tamanna tussaramiuk, kiksarlune ᴋemmakpâ; akluiname.

*23 **Jêsusible** illinniartine ᴏᴋautivait: Ahamarik ᴏᴋaupapse, akluitoᴋ nâlegauvingmut ᴋilangmêtomut pilune sappernakasakpoᴋ.

24 Ama ᴏᴋautivapse: Ajornanginersauvoᴋ (nergutsoaᴋ) kamêle merᴋutib ijingagut pilune, akluitub itterniarninganit **Gûdib nâlegauvianut.**

25 Illinniartingita tamanna tussaramitsuk, angijomik kakkilârutigivât, oĸarlutiglo: Kiname tagva piulijaujungnarniarĸâ?
26 Jêsusible tækkusarlugit oĸautivait: Inungnut ajornarpoĸ, Gûdemulle tamaita ajornangilat.
*27 **Tagva** Pêtrusib kiovâ oĸautivlugolo: Ahâk, tamaita ĸemmalauĸpavut, mallilarpillo; sumik akkiksaĸalârpitâ?
28 Jêsusible oĸautivait: Ahamarik oĸaupapse, mânna mallikkapsinga, illûnatik nutaujomârpatta, Inûblo Erninga iksivajomârpat iksivautamine ânanaunersoalingme, illipsetauĸ iksivajomârivose iksivautane 12 ine, erĸartorlugillo Israêlib kinguvângit ĸittorngarêt 12 it.
29 Inub iglune ĸemmakuniuk, ĸattangutinelônêt, atâtanelônêt, anânanelônêt, nullianelônêt, ĸittornganelônêt, perorsêvinelônêt, attera pivlugo; 100 ertorlugit pijomârivait, kingormgujivlunelo inôtsemik nungusuitomik.
30 Unuktulle sivorlît kingorliojomârput, kingorlîllo sivorliojomârput.

KAPITEL XX.

Adsiujomik stundine sunatuinarne sennaĸojaujunik perorsêvingme Wainiliksatalingme. Nellautainermik Kristusib ânianginik. Zebedêusib ernikita anânangata ĸennuninganik. Tautungituk magguk âĸiktaunigik.

GÛDIB nâlegauvingata adsigivâ iglub inua, uvlarortoĸ sennajuksarsioriarlune perorsêvingminut Wainiliksatalingmut.
2 Sennajuksallo angerĸattigijarêramigit, kênaujamik attautsemik akkileromavlugit, uvloĸ nâvlugo sennaĸovlugit, tillivait perorsêvingminut Wainiliksatalingmut.
3 Stundik pingajuangne annigame, assingit tækkovait niuvervingmêtut suliaksaĸangitut,
4 Oĸautivlugillo: Illipsetauĸ aileritse perorsêvingmut Wainiliksatalingmut; nâmaktomik akkileromavapse.
5 Aivut tâva. Ama annigivoĸ stundit 6 ingæne 9 ingænnelo, taimailiormivlune.
6 Stundille 11 ingæne ama annigivoĸ, assingittauĸ suliaksaĸangitut tikkinivait, oĸautivlugillo: Sôg uvloĸ nâvlugo suliaksaĸarase tagvanêkisê?
7 Oĸautivât: Tillijeĸanginapta. Oĸautivait: Illipsetauĸ aileritse perorsêvingmut Wainiliksatalingmut; nâmaktomiglo akkilerniarpapse.
8 Unnulermalle, perorsêviub Wainiliksataliub inuata pimmaklertoĸotine oĸautivâ: Sennajut ĸaiĸolugillo akkilikit, pigialerillo kingorlermit sivorleĸ tikkidlugo.

9 Tagva stundit 11 ingæne sennaĸojaujut saĸĸerput, illûnatiglo adsigênik kênaujanik attautsinik pivut.

10 Sivorlît tikkinamik, umunnersanik piniarasugivut; tâpkoataus illûnatik adsigênik kênaujanik attautsinik pigivut.

11 Attautsemiglo pigamik, perorsêviub inua oĸarnerlôtilerpât.

12 Oĸarlutiglo; Kingorlît makkoa, stundeme attausênarme sennalauĸtut, uvaptingnut adsiutipattit, uvlub oĸumainarninganik kiangoninganiglo tukkisilauralloarapta.

13 Kiovaille, illangallo oĸautivlugo: Illanâra, akkilênerlugvigingilagit. Angerĸattigêlaungilagûk kênaujamik attautsemîk?

14 Kênaujat piuk, aularlutillo! Kingorlerle tâmna illiktut akkileromavara.

15 Perĸutimniglônet issumamnik pininartuksaungilangâ? kattalungavêt pitsiarnera pivlugô?

16 Taimak kingorlît sivorliojomârput, sivorlîllo kingorliojomârput. Kaiĸojaujut unnudlarmatta, annerimajulle ikkidlarput.

17 **Jerusalemullo** majorarpoĸ; ingergavlutiglo illinniartine 12 it ingmigolivlugit ingminut pitipait, oĸautivlugillo:

18 Ahâk, Jerusalemut majorarpogut, Inûblo Erninga pititaulârpoĸ ajoĸertuijoĸsoarnut, aglangniglo illisimajunut, taipkoalo toĸĸotaksautilârpât.

19 Nellojunullo pitilârpât; taipkoalo mittautigilârpât, issaĸavlugolo kikkiaktulârpât; uvluglo pingajuangne makkilârivoĸ.

*20 **Taipsomane** Zebedêusib ĸittoringangita anânangata ernîngne illagivlugik tikkipâ, pâmaktervigivlugolo sumik tuksiarvigivâ.

21 (Jêsusiblo) oĸautivâ: Sumîk pijomavêt? Oĸautivâ: Ernîkka ukkua iksivaĸokik nâlegauvingne, aipâ tallerpikpît tungâne, aipangalo saumikpît tungâne.

22 Jêsusible kiovâ oĸarlunelo: Tuksiararijase nellovasse. Ermgusiârsub (immanga) immigaksara immerungnarpittikô baptitauniksaralo baptitauniksarijungnaralloarpittikô? Kiovâk: Ahaila, ajungikalloarpavuk.

23 Oĸautivaglo: Ermgusiârsub (immanga) immigaksara immerniaralloarpattik, baptitauniksamullo baptitaujuksaugalloarpotik, tallerpingmale tungâne, saumingmalônêt tungâne iksivajomârneĸ, uvamnut perĸojaksaungilaĸ (illîptingnut), Atâtamale iksivaĸojangit, taipkoa iksivajomârput.

24 Illinniartut 10 it tamanna tussaramitsuk, annûjutigilerpakit nukkarêk ukkua.

25 Jêsusible ĸaiĸovait ingminut, oĸautivlugillo: Kaujimavose, nunab attaningit attaniotingmatta, attanmivîllo pitsartuneĸarmatta.

26 Illipsele taimaituksaungitose, anginerojomajorle akkunapsingne, kivgaulerle illipsingnut.
27 Angajoĸaujomajorlo kivgaulerle illipsingnut:
28 Sorlo Inûb Erninga tikkingimat, kivgartortaujomavlune, kivgartoriartorlunele, inôserminiglo tunnijivlune unuktut piulijaujutiksangænnik.
29 Jerichomillo aularmatta, inugiartoĸsuit mallikpât.
*30 **Ahâglo**, tantungituk magguk apĸosinerme iksivavuk; Jêsuselo kângiutiniartoĸ tussaramikko, niplialerpuk oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, Davidib Erninga, nâpkigitiguk!
31 Inuille innerterpakit, nippangerĸovlugik. Niplialualerpugle, oĸarlutiglo. Nâlegaĸ, Davidib Erninga, nâpkigitiguk!
32 Jêsusele noĸĸalerpoĸ, kaiĸovlugiglo apperivak: Sumîk uvamnit pijomavitîk?
33 Kiovâk: Nâlegaĸ, ijivuk uititauĸovlugik.
34 Jêsusiblo nâpkigilerpak, ijîkikullo aktorpak; tagvainarlo ijigik tautugungnalerpuk; mallikpâglo.

KAPITEL XXI.

Kristuse aivoĸ Jerusalemut. Tempelemik ivjornaititsivoĸ. Napârtoĸ Faigeliksaĸ ôminarnerartauvoĸ. Adsiujoĸ perorsêvilerijunik Wainiliksatalingmik.

JERUSALEMULLE kaglileramik, Betfagemut tikkilutik, kaĸĸamut orĸsoĸtalingmut, Jêsuse maggungnik illinniartiminit tilliklerpoĸ,
2 Oĸaudlugiglo: Aileritik iglugasængnut nelliptingnêtunut, siuterĸortojorlo pittuksimajok nemnilârpattik nocharlo senniane; pittûdjârlugiglo, uvamnut kaitikik.
3 Oĸarvioniaruptiglo sumik, kiogitik: Nâlekab attoromangmagik; tâva neksartauĸolârpak illiptingnut.
4 Tamakkoale illûnatik taimailingavut, nellautserĸovlugit oĸautigijaumajut nellautaijokut, oĸarmat:
5 Zionib pannia oĸautissiuk: Ahâk, attanît kaivoĸ illingnut sinaungaidlune, siuterĸortojome iksivavlune, siuterĸortojublo nangmakpaktub nochangata kânganêdlune.
6 Illinniartuĸ ailerpuk, pinniarlutiglo perĸojaunermiktut Jêsusemut.
7 Siuterĸortojorlo nocharlo kaipakik, annorâtiglo ĸemerdloanut illivlugit, kânganullo (Jêsuse) ingitipât.
8 Inugasæksuillo annorâtik issivilerpait apĸotânut, assingitalo napârtut ĸessertutingit kippivlugit, apĸotânut katterarpait.
9 Inugasæksuille, sivorlillo malliktingillo, ĸaggudlarlutik

oкarput: Hosianna, Davidib Erninga! nertortaule, Nâlekab attingane tikkitoк! Hosianna кotsingnerme!

10 Jerusalemullo ittermat, iglugasæksuit inungit illûnatik nippalijâdlarput, oкarlutiglo: Kina unâ?

11 Innille oкarput: Jêsuse una, nellautaijoк Nâzaretemit Galilêamêtomit.

*12 **Jêsuselo** Gûdib iglunganut kattimaviksoarmut (Tempelemut) itterpoк, pisiniartullo ninverniartullo kattimavingmêtut annitilerpait, kênaujaniglo tauкsêjut sângit, tingmitjaniglo taubinik niorvgotiggit iksivautangit ochotidlarpait.

13 Oкautivlugillo: Aglaksimavoк, igluga taijæksauvoк tuksiarvingmik; illipsele inuarviotilauкpasse.

14 Kattimavingme tautungitullo tussiaktullo tikkipât, pijungnaertipaillo.

15 Ajoкertuijoкsuille aglangniglo illisimajut tattamnartitangit tækkogamigit, sorutsillo kattimavingme кaggudlartut tussaramigit, oкartut: Hosianna, Davidib Erninga! ningaumajarutigivait tagva,

16 Oкautivlugolo: Tussarpigîlle, ukkua oкautigijangît? Jêsusib oкautivait? Ahaila. Attuarsilaungilasê: Sorusiârsuit amâmaktullo кanningitigut nertordlerneк illingnik âкikpat?

*17 **Tavâ** кemmakpait, iglugasæksoarnillo annivoк ailunelo Betâniamut, tagvanêlerdlunelo.

18 Uvluble aipangane uvlâkut, ama iglugasæk soarnut aigame, kâlerpoк;

19 Napârtomiglo Faigeliksamik apкosiniub senniane tækkogame, nellipsarpâ; merкutuinalik tækkogamiuk, oкautivâ: Mattoma kingorngane illingne perortoкarniarungnaermarigle paunganik. Napârtorlo Faigiliksaк pannersârpoк tagvainaк.

20 Illinniartingitalo tamanna tækkogamitsuk, tattaminiarlutiglo oкarput: Napârtoк una Faigiliksaк кanoк illingavâ pannersâdlartovinêк?

21 Jêsusible kiovlunelo oкautivait: Ahamarik, oкautivapse, okperneкarupse, кollaraselo, napârtoк Faigiliksaк kissiat taimailiutuinarajangilasse; кaккamulle ômunga oкarupse: Kangattarit, immarbingmullo kattagit, tâva taimailiorniarpoк.

22 Kennuarijaselo tamaita tuksiarnipsingne, okperupse, pilârpasse tâva.

*23 **Kattimavingmullo** ittermat, ajoкertuitillugo, ajoкertuijoкsuit inuillo angajoкângita tikkipât oкautivlugolo: Kimut perкojauvêt taimailiorlutît? Kialônêt pitsartunermik mattominga tunitjivigivâtît?

24 Jêsusible kiovluue oкautivait: Apperijomavapsetauк oкautsemut attautsemut; mattominga oкautigupsinga, oкautijomagivapse, kimit pitsartuneкarnimnik taimailiorlunga.

25 Johannesib baptijutinga nakit pivâ? Kilangmillônêt,

inungnillônêt? Tagva issumertuivut ingmingne oĸarlutiglo: Kilaugmit pijoĸ oĸautigiguptigo, oĸautiniarpâtigut: Sôg okperilaungipisiûk?

26 Inungnille pijoĸ oĸautigiguptigo, inuit ersigijariaĸarpavut; inuit illûnatik Johannese nellautaijônasugingmatsuk.

27 Jêsuselo kiovât, oĸarlutik: Nakit pingmangât nellovavut. Tagva oĸautivait: Taimaimat oĸautijomangilapsetauĸ kimit pitsartuneĸarnimnik taimailiorlunga.

*28 **Kanorle** issumavisê? Angutesĸalauĸpoĸ maggûngnik ernelingmik, sivorlermullo tikkipoĸ, oĸautivlugo: Ernik, uvlome sennajartulaurit perorsêvimnut Waineliksaĸtalingmut.

29 Tâpsomale kiovlune oĸautivâ: Aijomangilanga. Kingorngagullo ĸaĸĸialeraine, ailerpoĸ.

30 Aipânullo tikkinivoĸ, taimaktauĸ oĸautivlugo. Tâpsomale kiovlune oĸautivâ: Ahaila, Nâlegaĸ! ainanelo.

31 Tâpkoa maggnk nelliakita atâtaine perĸojanga mallilauĸpaûk? Kiovât: Sivorliub. Jêsusib oĸautivait: Ahamarik oĸautivapse: Zoelnerit anguniarpaktullo Gûdib nâlegauvingaut itterĸârnersauniarput illipsingnit.

32 Johannesib tikkilauĸpâse ajoĸertorluselo apĸotiksamik idluartomik, illipselo okperingilasse; Zoelnerille anguniarpaktullo okperivât. Tamanna tækkolauralloarapsiuk, ĸaĸĸialingilase, ĸingorngagut tâmna okperingmilugo.

*33 **Adsiujomik** assianik tussaritse: Angajoĸâĸalauĸpoĸ perorsêviliortomik, Waineliksanik illijivlune, avatâlo avaluliudlarlugo; paungallo iptêjartauviksangænik sennalaurivoĸ, nuvugusexsoaliorivorlo; perorsêvilerijunullo pimajauĸogamiuk, nuname assianut aularpoĸ.

34 Paungalle innilerviat nelliutilermat, kivgane tillivait perorsêvilerijunut, paunganginik pilerĸovlugit.

35 Tagva perorsêvilerijut kivgangit tigudlarlugit, illangat issaĸavât, illangat toĸĸopât, illangat ujarĸanut millorpât.

36 Ama kivgat assingit tilligivait, unnnersat sivorlinginit; tâpkoataue taimailiorivait.

37 Kingorliotilerdlugo ernine tilligivâ taipkonunga oĸarlunelo: Ernera illeragiuiarpât.

38 Perorsêvilerijulle erninga tækkogamitsuk, ingmingnut oĸalerput: Tagga kingormgujijuksaĸ; attê, toĸĸoniarlavut, kingormgutijæksangillo uvagut pigilerlugit.

39 Tiguvât tâva, perorsêvingmillo pingujarlugo toĸĸopât.

40 Perorsêviuble inuata, tikkikune, perorsêvilerijut ukkoa ĸanoĸ piniarpagit?

41 Kiovât: Ajortullijoĸsuit ukkua toĸĸoniarpait, perorsêvinelo perorsêvilerijut assinginut, paunganik ĸaitsiniartunut, innerviat nelliutikpat, pimajauĸojomârpâ.

42 **Jêsusib oĸautivait: Attuarsilaungilasê aglangne: Ujarak,**

igloliortut nachogijangat, tâmna iglub terreĸoa ujaraulernerpôĸ? Tagva Nâlekab piniarninga, tattamnadlarporlo ijiptingnut.

43 Tamanna pivlugo oĸautivapse: Gûdib nâlegauvia aĸsârnigaujomârpoĸ illipsingnit, tunnijauvlunelo nellojunut paungaginik ĸaitsijunut.

44 Ujarĸamullo ômunga kattaktoĸ, serĸominiarpoĸ; kattagvigijanele ujarĸab serĸalliniarpâ.

45 Ajoĸertuijoĸsuillo Farisêerillo tâpsoma adsiutitsiningit tussaramigit, mallugivât, oĸautigingmagit.

46 Tigunasnaralloarpâllo; inuille erĸsigivait, nellautaijônasugingmatsuk.

ĸAPITEL XXII.

Attanersûb erningata nullianilerninganik. Apertsûtinik Zinsiksaĸ pivlugo. Makkitsomârnermik. Perĸojamik angnerpâmik. Jêsusib kinausinganik.

JÊSUSIB ama oĸarvigilerpait adsiutigut, oĸarlunelo:

2 Gûdib nâlegauvia attanersoatun-ipoĸ, ernerminik nullianerĸojijotut;

3 Kivganelo tillivait, nulliarêngnialertungnut nerrimârĸattaujuksat ĸaiĸojauĸovlugit; ĸaijomalungilallo.

4 Ama kivgat assingit tilligivait, oĸarlunelo: Nerrijartortuksat oĸautsartorsigik: Ahâk, nerrimâræksavut pijarêrpakka, tuktuvaĸotikkalo ĸoinijut toĸĸopakka, illûnatiglo pijarêrput; ĸaileritse, nulliarêngnialertuk nerreĸattigilaulavut.

5 Nachogivâlle tamanna, aularlutiglo, illangat perorsêvingminut, illangat sullivingminut.

6 Illangitale kivgangit tiguvait, mittautigivlugillo toĸĸopait.

7 Attanersûb tamanna tussaramiuk, ningaumajadlalerpoĸ, sorsuktuksaĸutsoanelo aiĸovait, inuartut taipkoa nungutsartortauĸovait, iglugasæksoangillo ikkidlugit.

8 Tagva kivgane oĸautivait: Nerrimâræksat pijarêrsimagalloarput, ĸaiĸojaulauktulle pijuksaulaungilat.

9 Tamanna pivlugo apĸosiniâlungnut aileritse, illûnaitalo naipiniartase nulliarêngnialertungnut nerreĸattaujartorĸolersigik.

10 Kivgallo taipkoa apĸosiniâlungnut aivut, naipitatiglo illûnaita kattitipait, ajortullo ajungitullo. Nulliarêngnialertuglo iglungak nerrimârĸattauniartunut nimniolerpoĸ.

*11 **Attanersûblo** ĸaiĸojaujut tækkojartoramigit, inuk tækkovâ tagvane annorârsimangitoĸ nerrimârĸattaujuksatut.

12 Oĸautivâlo: Illanâĸ, ĸanoĸ ovunga itternerĸêt, annorârsimangitotit nerrimârĸattaujuksatût? Tâmnale niplingilaĸ.

13 Tagva attanersûb kivgane oĸautivait: Aggangillo ittiggangillo ĸellaĸsorsigik, egidlugolo târtoĸsoarmut ungardlerpâmut, tagvane, ĸeavaĸsoadlarneĸaromârpoĸ aglerulârneĸaromârlunelo;

14 Kaiĸojaumajut unnudlarmatta, annerimajulle ikkiput.

*15 **Tagva** Farisêerit ĸaggimiojartolerput, oĸausinginut ĸanoĸ pijauveĸarmangât.

16 Illinniartitigle tâpsomunga tillivait, Herôdesiblo kigvangit illautilugit, oĸarlutiglo: Ajoĸertuijoĸ, okpernartôjotit ĸaujimavaptigit, Gûdemullo apĸotiksamik ajoĸertuitsiartotit, inuillo sivôragingilattit, tâpkoa kinauningit kamaginginangne.

17 Tamanna pivlugo oĸautitigut, ĸanoĸ issumavêt? Idluarkâ, attaniviksoaĸ Zinsinik tunnitjivigivlugo, idluangilarlônêt?

18 Jêsusiblo pingitsertorningit tukkisileramigit, oĸautivait: Takkormôrtose, sôg ôktorpisingâ?

19 Tækkolago kênaujaĸ Zinsiksaĸ. Kênaujarlo tâpsomunga saĸĸerpât.

20 Appersorpaillo: Kia adsinga, kialo aglangit ĸollânê?

21 Kiovât: Attaniviksûb. Tagva oĸautivait: Taimaimat attaniviksoarmut tunnisiuk attaniviksûb pinga, Gûdemullo Gûdib pinga.

22 Tamanna tussaramitsuk, tattaminiarput, ĸemmaklugolo aularput.

*23 **Uvlorme** taipsomane Saduzêerit tikkipât, makkiviksaĸangitomik oĸartut; apperivâllo,

24 Oĸarlutik: Ajoĸertuijoĸ, Môsese oĸarpoĸ. Toĸĸojoĸarpat ĸittorngaĸangitomik, nukkangata (angajugilauĸtame) nullianga nulliarijaksarivâ, angajune kinguvâksarsivlugo.

25 Uvaptingnele nukkarêĸalauĸpoĸ 7 nik. Angajuklek nullianerĸâlauĸtoĸ, toĸĸovoĸ; ĸittorngninanelo, nulliane nukkaminut ĸemakpâ.

26 Taimaktauĸ tuglia, pingajuaglo, 7 ingat tikkidlugo.

27 Illûnatik kingorngatigut arnaĸ toĸĸogivoĸ.

28 Makkivingmele, taipkoa 7 it neliata nulliarijomârpaûk? Illûnatik nulliarilaungmatsuk.

29 Jêsusible kiovait oĸautivlugillo: Tammarpose, aglait nellogapsigik, Gûdib ajugaĸanginingalônêt.

30 Toĸĸungajunit makkitsomârtut nullianingniangilallônêt, uiningniangilallônêt; Gûdible Engelingititun - itsomârput ĸilangme.

31 Toĸĸungajunik makkitsomârtunik attuarsilaungilasê, Gûdib oĸautilaungmase, oĸarame:

32 Abrahab Gûdigivânga, Isaablo Gûdigivânga, Jâkoblo Gûdigivânga? Toĸĸungajulle Gûde Gûdigingilât, inôjulle (kissimik).

33 Inuille tamanna tussaramitsuk, ajoĸertûtinga tattaminiarivât.

*34 **Farisêerille** tussaramik, Saduzêerit oĸausiksaerutingmagit, attautsemut kattilerput.
35 Illangatalo, aglangnik illisimajub ôktorpa, oĸarlunelo:
36 Ajoĸertuijoĸ, perĸojanit tamainit neliat anginerovâ?
37 Jêsusible kiovâ: Gûdingnik Nâlegarnik nagliktuksauvotit ômattingnut tamânut, tarningnullo tamânut, issumangnullo tamainut.
38 Tamanna pijariaĸarnerojoĸ angnerlo perĸojaĸ.
39 Aipangale tâpsotunaĸ-ipoĸ: Inuĸattingnik illiktut nagliktuksauvotit.
40 Perĸojângnut ukkungnunga maggûngnut perĸojat illûnatik illagêkput, nellautaijullo aglangit.
*41 **Farisêerille** kattimangmatta, Jêsusib apperivait,
42 Oĸarlunelo: Kanoĸ issumavisê Kristuse pivlugô? kia ernerivaûk? Kiovât: Dâvidib.
43 Oĸautivait: Sôg Dâvidib anernermigut Nâlekaminik taivaûk? oĸarame:
44 Nâlegaĸ Nâlekamnut oĸalauĸpoĸ: Tallerpingma tungânut ingitit, ômigijingnik illijerĸârtinnanga ittikkavît ikkovrangænnut.
45 Nâlekaminigle Dâvidib taingmago, ĸanoĸ ernerivaûk?
46 Illûnatiglo kiovlugo sappilerpât, illûnatiglo uvlub tâpsoma kingorngagut apperivlugo sapperivât.

KAPITEL XXIII.

Farisêerit takkormôrninqita saĸĸertitauninginik. Jerusalemiut sillugvioningœnnik.

TAGVA Jêsusib inuillo illinniartinelo oĸarvigivait,
2 Oĸarlunelo: Môsesib iksivautangane aglangnik illisimajut Farisêerillo iksivavut.
3 Taipkoa attorĸojangit illiρsingnut, tamaita nâleklugillo mallingniarsigik; piniarningille mallingniarasigik; oĸaralloartut pinniaratiglo.
4 Erĸsugæksaniglo oĸumaitunik erĸsuktaujungnangitunik ĸellaksivut, inuillo tuinginut illivlugit; nangminerle aktoromangilait aggangmut attautsemullônêt.
5 Sulliaksatigle tamaita pivait, inungnut tautuktaujomavlutik. Erĸaijutiksaĸotitik silliksivait, annorâmiglo sinningit angijorortilugit.
6 Nerrimârvingme illinniarvingnelo issukliolutik iksivajomavut.
7 Niuvervingmelo salutitaujomavut, inungnut taijaujomavlutik Rabbimik (ajoĸertuijomik).

8 Illipselo taijaujomajuksaungilase Rabbimik: attautsemik ajoĸertortesarapse Kristusemik; illipsele illûnase ĸattangutigêkpose.
9 Kinamiglo atâtamik taisijuksaungilase nunamo: attausek atâtagigapsiuk, ĸilangmêtoĸ.
10 Ajoĸertuijuniglo taijaujomajuksaungilase: attausekajoĸertortigigapsiuk Kristuse.
11 Illase anginerojoĸ kivgaksauvoĸ illipsingnut.
12 Ingminik angijorortitoĸ, niklilertitauniarmat; ingminiglo miklilertitoĸ, angijorortitauniarpoĸ.
*13 **Kappianamêk** illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Nâlegauvik ĸilangmêtoĸ parugnanaerapsiuk, inuit itterĸonnagit! Illipse ittertuksaunase, itteromajulle itterĸongilasse.
14 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Uigarnerit pingit nungunapsigik, takkijunik tuksiarutinik tuksiarutsomavlugit oĸartose! Taimak pivlugo pitlartaunersaujomârpose.
15 Kappianamêk illipse aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose. Nunakullo immakullo ingergagapse, illaksarsiorluse Judioĸattiksapsingnik! illagigupsiuglo, târtomut ĸittorngautipasse, magguertorlugo illipsingnit.
16 Kappianamêk illipse, tautungitose tessiornikteojose, oĸarapse: Gudib iglunga taiĸassiutivlugo angertoĸârpat, tamanna erĸanangilaĸ; Gûdible iglungata Goldinga taivlugo angertoĸ, tâmna pitlaraksauvoĸ,
17 Sillaitose tautungitoselo! neliaĸ anginersauvâ? Golde, Gûdib iglungalônêt, ivlernartitsijoĸ Goldemik?
18 Altâre taivlugo angertoĸarpat, tamanna erĸanangilaĸ; tunergulle ĸânganêtoĸ tailugo angertoĸ tâmna pillaraksauvoĸ.
19 Sillaitose tautungitoselo! neliaĸ anginersauvâ? Tunnergut, altârelônêt, ivlernartitsijoĸ tunnergummik?
20 Tamanna pivlugo, altâre tailugo angertoĸ, tâmna tailugo angerpoĸ, illûnaitalo ĸânganêtut illaliudlugit.
21 Gûdiblo iglunga tailugo angertoĸ, tâmna tailugo angerpoĸ, taĸamanêtorlo illaliudlugo.
22 Kilaglo tailugo angertoĸ, Gûdib iksivautanga tailugo angerpoĸ, iksivajorlo ĸângane illaliudlugo.
23 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Minziblo, Tilliblo, Kimeliblo tellimaujunginik tunnijigapse; perĸojanêtullo pijariarĸortonerpângit tunnupasse, imaitut: idluarnerlo, nâpkiningnerlo, okpernerlo! Makkoa piniaraksarivasse, ipkoalo ipperarnagit.
24 Tautungitose tessiorniktiojose! millugiarârsuit kammagivasse, Kamêlinigle êsivose.
25 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo

takkormôrtose! Ermgusiârsuillo pôgutallo sillatingitigut ĸeblariksarapsigik, illungille tættæput arĸtainermik nerritunermiglo.

26 Farisêere tautungitotit, ermgusiârsûblo pôgutablo illûgik sallumarsarĸâkik sillatîgiglo ĸeblaridlarĸovlugik.

27 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose! Illuvertitut mingoarsimajutitun-inapse; sillatingit ânanaujârput, illungille tættæput toĸĸungajut sauninginik mamaitoâlungniglo.

28 Taimainivosetauĸ! ĸallinipsigut idluartôjârpose inuit tækkoænne; illupsigulle takkormôrnermiglo idluiluktomiglo tættæpose.

29 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut Farisêerillo takkormôrtose! Nellautaijut illuvingit sennagapsigik, idluartullo illuvingit ânanausigapsigik.

30 Oĸarluselo: Atâtagilauĸtavut inôĸattigilauruptigik, taipkoa illagijomanajalaungilavut nellautaijut aunginik ĸovisilauĸtut.

31 Taimak nangminek kigligiutjivose, nellautaijunik toĸĸotsijut ĸittorngaringmasse.

32 Attê, illipsetauĸ sivorlipse ôktûtigilauĸtangat tættæniarsiuk.

33 Kuglugiangojârtose, ĸuglugiarâlôjârtose, ĸanoĸ illivluse erĸartortaumanek kappianartolik ĸemmajomavisiûk?

*34 **Taimaimat,** ahâk, tillivakka illipsingnut nellautaijullo, sillatujullo, aglangniglo illisimajut; taipkoalo illangit toĸĸotsomârpasse, ĸejungmut senningajolingmut kikkiaktorlugit, illangillo illinniarvipsingne issaĸadlaromârpasse, unangmivlugillo iglugasæksoarnit iglugasaksoarnut.

35 Tikkitauĸovluse idluartut aunginut illûnainut, nunamut ĸovijaujunut, idluartub Abelib aunganit, Zacharîasib, Barachîasib erningata aunga tikkidlugo, toĸĸolauĸtapse kattimaviub altâriblo akkorngangne.

36 Ahamarik, oĸaupapse, tamakkoa tamaita pivlugit kinguvângukattigêt ukkua akkiniartaujomârput.

37 Jerusalem, Jerusalem, nellautaijunik toĸĸotsijotit, illingnullo tillijanik ujarĸanut millorniktotit! ĸittorngatit kattititsomaĸattalauralloarpakka, sorlo arnaungub piarĸane kattitingmagit esarĸominut; pijomalaungitosele.

38 Ahâk, igluse (kattimavise) inuêrutjaujomârpoĸ.

39 Oĸaupapsele, mattoma kingorngagut tækkojungnaerpapsinga, oĸarĸârtinnase: Nakkoridlartaule Nâlekab attingane tikkitoĸ.

KAPITEL XXIV.

Kattimaviksûb serĸomitaujomârningata sivorngagut oĸautauninganik. Nâlekab tikkitsomârninganik.

JÊSUSELO kattimaviksoarmit anningmat, illinniartingita tikkipât, kattimaviksûb sennamatsiarninganik ĸemmergotiniardlugo.

2 Jêsusible oĸautivait: Tamakkoa tamaita tækkogalloarpisigik? Ahamarik, oĸaupapse: Ujarĸat ukkua serĸomitaujomârput, kallerêktoĸarungnaerlutik.

*3 **Kaĸĸamelo** orĸsoĸtalingme iksivalermat, illinniartingita kissimiovlutik tikkipât oĸarlutik: Oĸautitigut: kaĸugo pijuksat tamakkoa pijomârĸât? Sunalo nellunaikutaksaujomârkâ tikkiviksarnut, sillarsûblo naggatiksanganût?

4 Jêsusible kiovlune oĸautivait: Kammatitse uivêrijauĸonnase.

5 Unuktut tikkitsomârmatta attera atterivlugo, oĸarlutik: Kristuseovunga; unuktullo tammartiniarpait.

6 Tussaromârposele unatartunik, unatartullo unipkautauninginik; kammatitse erĸsiniaraselo. Taimaitoĸartuksaungmat sivorngagut; sillaĸsûble naggatiksanga nelliutingilaĸ sulle.

7 Inuĸattigêt inuĸattigênut assimingnut sorsugomârmatta, attaniovingmiullo, attaniovingmiunut assimingnut; kângnartoksoarmiglo ĸanimalualungnartomiglo pijoĸaromârpoĸ, nunallo sunatuinarne sajukpilugomârput.

8 Taimædja kappianartub pigiarninga.

9 Taimaipat, kappianartomut pititsomârpâse, toĸĸodluselo. Inuĸattigêllo illûnatik ômigidlaromârpâse, attera pivlugo.

10 Inuillo unuktut sinnaungajuteĸaromârput, illatiglo kiggortigivlugit, ingmingnullo ômisûtijomârput.

11 Nellautainerluktullo unuktut saĸĸeromârput, unuktut tammartiniardlugit.

12 Idluitullinerlo pivalliangmat, unuktut naglingningit niglileromârput.

13 Issuanulle soĸĸosijuitoĸ, (oĸperlune) piulijaujomârpoĸ.

14 Oĸautsillo tussarnertut nâlegauvingmik oĸautaujomârput sillaksoarme illûnâne, inuĸattigêt illûnatik nellojungnaerutiksangænnut; tâva sillaĸsûb naggatiksanga nelliutijomârpoĸ.

15 Nungutsiviub maĸĸojungnarninga tækkoniarupsiuk, oĸautigijaumajoĸ nellautaijomut Daniêlemut, ivjornaitovingmut pingmat (tamakkoninga attuarsijub kamagilerligit):

16 Taimaipat, Jûdit nunangænnêtut ĸaĸĸanut ĸemmâlerlit.

17 Iglublo kânganêtoĸ aĸĸarniarane, sumik iglominit aikleromavlune.

18 Perorsêvingmêtorlo utterniarane, annorâne pijartorlugit.

19 Kappianamêgle singaijut amâmaktitsijullo, tamanna nelliutikpat.

20 Tuksialeritsele, ĸemmâviksase okkiome sabbatemelônêt pilerĸonnago.

21 Uvlunele taipkonane kappiasugviksaĸaromârpoĸ nelleĸangitomik, sillaĸsûb pigiarninganit tamanna tikkidlugo taimaitoĸalaungilaĸ, kingornganelo taimaitoĸarnianginivoĸ.

22 Uvlullo taipkoa ikkiglijauniangipatta, inuk attauserlônêt piulijaunajangilaĸ; annerimajulle pivlugit uvlut taipkoa ikkiglijaujomârput.

23 Tagva oĸautjaugupse: Ahâk Kristuse ovanêpoĸ ikkanelônêt, tamanna okperiniarasiuk.

24 Kristuseonerartunik sæglojunnik nellautainerluktuniglo saĸĸertoĸaromârmat, nellunaikutaksoarnik tattamnadlartuniglo piniarlutik, tammartitaulerĸovlugit tammarnartomut annerimajuttauk, ajornangipatta.

25 Ahâk, makkoninga oĸautilauĸpapse sivorngagut.

26 Tamanna pivlugo, oĸautikpasse: Ahâk, inuĸajuitomêpoĸ, ainiarase; Ahâk, iglomêpoĸ, okperiniarasigik.

27 Sorlo ĸaumalak anningmat (seĸĸerngub) nuivianit, ĸaumaingmallo nippivianut, taimaitsomârpoĸtauĸ Inûb Erningata tikkiviksanga.

28 Nane ĸigdloĸartome nektoraggit kattivut.

*29 **Uvlulle** taipkoa kappianartut kingorngatigut seĸĸinerlo taĸĸerlo ĸaumajungnaeromârpuk, uvloritjallo kattagomârput ĸilangmit, ĸilaublo pitsartuningit aulataujomârput.

30 Inûblo Erningata nellunaikutanga tâva tækkuksaujomârpoĸ ĸilangme. Kinguvângoĸattigello nunamêtut illûnatik ĸeadlaromârput, Inûblo Erninga tækkojomarpât ĸilaub nuvujangitigut aĸĸartoĸ, pitsartudlarlune ânanaudlartoĸ.

31 Engelinelo tillijomârpait tiptulautilijartut nipperĸortojunik; annerijangillo kattitilugit annorenit sittamanit, ĸilaub issuanit issuanut.

32 Adsiujomik illinniaritse napârtoĸ Faigiliksaĸ pivlugo. Akkerungit iptekalerangata siggilerangatalo, ĸaujimavose aujaraklilermat.

33 Taimaktauĸ illipse, makkoa tamaita tækkogupsigik, ĸaujimaleritse, ĸaglilermat.

34 Ahamarik oĸaupapse: Kinguvângoĸattigêt ukkua nunguniangilat, makkoa illûnatik nâmakserĸârtinnagit.

35 Kilaglo nunalo nungujomârpuk, oĸausikkale nungujomângilat.

*36 **Uvlormigle** stundemiglônêt taipsominga ĸaujimajoĸangilaĸ; Engelillônêt ĸilangmêtut ĸaujimanginivât, Atâtama kissime ĸaujimavâ.

37 Sorlo Nôa inôtillugo ilaungmat, taimaktauĸ itsomârivoĸ Inub Erningata tikkiviksanga.
38 Sorlo uvlune taipkonane, ullitornivaksûb sivorngagut ilaungmat: nerrivut, immilarmiglo, nullianikpullo, uinikpullo, uvloĸ tâmna tikkidlugo, Nôab ittervia umiaĸsoarmut.
39 Kammagingilâllo, ullitornivaksoaĸ tikkerĸârtinnago tamaita nungudlugit: taimaitsomârpoĸtauĸ Inûb Erningata tikkiviksanga.
40 Tamanna nelliutikpat, magguk perorsêvingmêtsomârpuk; aipanga illaliortaujomârpoĸ, aipangalo ĸemmaktaujomârpoĸ.
41 Arnâk magguk kaivititseĸattigêgomârpuk; aipanga illaliortaujomârpoĸ, aipangalo ĸemmaktaujomârpoĸ.
*42 **Taimak** pivlugo pigâritse; Nâlegapse tikkiviksangata stundinga nellogapsiuk.
43 Tamannale nellojungnaeræksarivasse: Iglub inuata ĸaujimaguniuk tigliktub tigligiartorvia, pigârajarpoĸ, iglominut ittertoĸarĸonnago.
44 Tamanna pivlugo illipsetauĸ oppalungaersimatsainaritse; Inûb Erninga tikkitsomârmat Stundeme nerriugvigingitapsingne.
45 Nelialle nertornartôvlune sillatovlunelo kivgauvâ, kivgaĸotinginut angajoĸautitaumajoĸ attanerminut, nerĸiksanginik tunnijerĸovlugo tâpkonunga, nelliutijarangat?
46 Kivgaĸ tâmna piloridlarpoĸ, taimailiortoĸ, attaningata tikkippago.
47 Ahamarik, oĸaupapse: Pimajingortiniarpâ perĸutiminik tamainik.
48 Kivgakullugle, tâpsoma assia, oĸarpat: Attannerijara sulle tikkiniangilaĸ;
49 Kivgauĸattinelo annaugialerpagit nerrivlunelo immilarmelo tallatut illagivlugit,
50 Tâva kivgab taipsoma attannerijanga tikkiniarpoĸ uvlorme nerriugvigingitangane, stundemelo nerriugvigingitangane.
51 Asserortiniarpâ tagva, akkiviginialâllo takkormôrtut illagivlugit. Tagvane ĸeavaksoadlarneĸaromârpoĸ aglerulârneĸaromârlunelo.

KAPITEL XXV.

Adsiujûngnik uigasungnik tellimaujortunik, Talentiniglo pimaklerutauĸojaujunik. Erĸartuiviksoarmik kingorlerpâmik.

TAMANNA nelliutikpat, Gûdib nâlegauvia uigasuktitut tellimaujortutitut itsomârpoĸ, ĸollermingnik tigusijutitut, annijutitullo, uiksaĸ pagrearlugo.
2 **Tâpkoale tellimat sillaitut, tellimallo sillatujut.**

3 Sillaitut ĸollitik neksarpait, orĸsuksamingnigle neksaratik.
4 Sillatojulle illulerĸutimingne orĸsumiglo, ĸollermingniglo neksarput.
5 Uiksarle mulludlarmat, illûnatik uerngalerput sinnisilutiglo.
6 Unnuarle ĸetterarmat, nippersoaĸalerpoĸ: Ahâk, uiksaĸ ĸaivoĸ; annititse, pachrearіartorlugo!
7 Tagva uigasuit taipkoa illûnatik makkiput, ĸollitik âĸiklugit.
8 Silaitulle oĸarput sillatojunut: Orĸsupsingnit tunitjivigitigut; ĸollivut ĸammilermatta.
9 Tagva sillatujut kiovlutik oĸautivait; Aukagle; amigarĸonnago uvaptingnullo illipsingnullo. Niuvertunulle pisiniariartoritse nangminiksapsingnik.
10 Pisiniariartortillugillo, uiksaĸ tikkipoĸ: opallungaersimajullo itterĸattigivât nerrimârĸattiginiardlugo; upkuarlo parngnanaertauvoĸ tâva.
11 Kingorngatigut uigasuit aipangit tikkinivut, oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, Nâlegaĸ upkuêrutitigut.
12 Tâpsomale kiovait oĸarlunelo: Ahamarik, oĸaupapse, illitaringilapse.
13 Tamanna pivlugo pigâritse; uvlorlônêt stundelônêt nellogapsigik, Inûb Erningata tikkitsomârvinga.
*14 (**Imaitsomârpoĸ:**) Sorlo angutitut, nuname assianut aularomajotut, kivgaminik ĸaiĸojijotut, perĸutiminiglo pimaklerĸojijotut tâpĸonunga.
15 Illangallo tunnitjivigivâ talentinik (kênaujanik) tellimanik, aipâ maggungnik, pingajuak attautsemik, attunit pijungnartanganik, tunitjivigivait; aularsârporlo.
16 Tagva tellimanik talentinik pijub, niorvgotigijartoramigit, assinginik talentinik tellimanik illavait.
17 Taimaktauĸ talentingnik maggungnik pijub, assigingniktauĸ maggungnik illagivak.
18 Attautsemigle pijub nuna ittersallijartorpâ, attanerijame kênaujanga ijerdlugo.
19 Mullulauĸârdlune akkunit kivgat ukkua attaningat tikkipoĸ, kiglisiniarlugillo.
20 Tagva saĸĸerpoĸ, talentinik tellimanik pijoĸ, assinginik talentinik tellimanik neksarlune, oĸarlunelo; Attaneĸ, talentinik tellimanit tunnitjivigilauramga; ahâk, tagga assinginik talentinik tellimanik illavakka.
21 Tagva attaningata oĸautivâ; Nâmagivagit, issumagiktotit nertornartotillo kivgaĸ, ikkitunik nertornardlutit attulauravit; pimajingortitsomavagit unuktunik: Nâlekavît ĸuvianarninganut itterit!
22 Saĸĸerivoĸtauĸ talentingnik maggungnik pijoĸ, oĸarlunelo:

Attanek, talentingnik maggungnik tunnitjivigilauranga; ahâk tagga, assigingnik maggungnik illavakka.

23 Attaningata okautivâ; Nâmagivagit, issumagiktotit nertornartotillo kivgak, ikkitunik nertornardlutit attulauravit; pimajingortitsomavagit unuktunik: Nâlekavît kuvianarninganut itterit!

24 Sakkerivoktauk talentemik attautsemik pijok, okarlunelo: Attanek, illitarigapkit, sivôranartotit angutausertotit; sabvijartotit karngasulaungitarnik, kattersijotillo illilaungitarnik.

25 Sivôragamalo, talentit nunamut ijeriartulauktara; ahâk tagga, pît piuk!

26 Attaningatale kiovâ, okautivlugolo: Ajortotit erkeasuktotillo kivgak! illitarigamga, sabvijartunga karngasulaungitamnik, kattersijungalo illilaungitamnik;

27 Tamanna pivlugo kênaujakotimnik tunijijuksaulaukpotit kênaujanik tauksêjunut, tikkikumalo, perkutiga tigunajalauktara illakartillugo.

28 Tamanna pivlugo talentemik aksârsiuk, tunilugolo talentinik tellimaujortunik pilingmut.

29 Pekartok tunnitjivioniarmat, pekaluarkovlugo; pekangitorle aksârtauniarpok pinganik.

30 Kivgarlo piungitok egisiuk târtoksoarmut ungardlerpâmut: tagvane keavaksoadlarnekaromârpok aglerulârnekaromârlunelo.

*31 **Iuûble** Erninga ânanaunermine tikkikune, Engelit ajungitut tamaita illagilugit, iksivajomârpok iksivautamine ânanaunersoalingme.

32 Inukattigêllo illûnamatsiatik kattititaujomârput sânganut. Avitsomârpaillo, sorlo mianersijub saugakottine arnat aviŋgmagit angutinit.

33 Okpertullo tallerpingme tungânut pititsomârpait, okpingitulle saumingme tungânut.

34 Tagva Nâlekab tallerpingme tungânêtut okautijomârpait: Kaititse, Atâtama nagliktangit, nâlegauvik kingormgutilersiuk, illipsingnut pijarêrsimajok sillaksûb pigiarninganit.

35 Kâktillunga nerritilaurapsinga. Immeruktillunga immertilaurapsinga. Tujormitillunga itterkolaurapsinga.

36 Annoraersimatillunga annorârtilaurapsinga. Kannimatillunga tækkojartulaurapsinga. Parngnanaersimavingmêtillunga pullâlaurapsinga.

37 Tagva idluartut kioniarpât okarlutiglo; Nâlegak, kanga kâktillutit tækkolaukpitigît, nerritilaukpitigîllo? imeruktillutilônêt, imertilaukpitigîllo?

38 Kangalo tujormitillutit tækkolaukpitigît, itterkolaukpitigîllo? annoraersimatillutillônêt, annorârtilaukpitigîllo?

39 Kangalo tækkolaukpitigît kanimatillutit, parngnanaersimavingmêtillutillônêt, pullâlaukpitigîllo?

40 Nâlekablo kioniarpait ᴏᴋautivlugillo: Ahamarik ᴏᴋaupapse: Ukkua ᴋattangutima mikkinerojut illangat sumik pitinapsiuk, tamattominga uvanga pilauᴋpapsinga.

41 Saumingmêtunullo ᴏᴋarniarivoᴋ; Idluitoâlôjose, uvamnit aularitse, ikkomamut ᴋamitsuitomut pijarêrsimajomut Sâtanasemut Engelinginullo.

42 Kâktillunga nerritilaunginapsinga. Immeruktillunga immertilaunginapsinga.

43 Tujormitillunga itterᴋolaunginapsinga. Annoraersimatillunga annorârtilaunginapsinga. Kannimatillungalo parngnanaersimavingmêtillunga pullâlaunginapsinga.

44 Taipkoatauᴋ kioniarivât ᴏᴋarlutiglo: Nâlegaᴋ, ᴋanga tækkolauᴋpitigît, kâktillutit, immeruktillutillônêt, tujormitillutillônêt, annoraersimatillutillônêt, ᴋannimatillutillônêt, parngnanaersimavingmêtillutillônêt, kivgartulaungipitigîllo?

45 Tagva kioniarivait ᴏᴋarlunelo: Ahamarik ᴏᴋaupapse: Ukkua mikkinerojut illangat sumik pitinginapsiuk, tamattominga uvanga pilaunginivapsinga.

46 Tâva taipkua ânianartoᴋsoarmut nungusuitomut pijomârput; idluartulle inônermut nâksaungitomut.

KAPITEL XXVI.

Jêsusib mingoartauninganik Betâniame. Illijininganik Komunionimik. Tuksiarninganik Getsêmaneme Pijauninganik. Toᴋᴋotæksaunerartauninganik. Missiarutigijauninganik Pêtrusemut.

JÊSUSIBLO ᴏᴋautsine tamakkoa nâgamigit, illinniartine ᴏᴋautivait.

2. Nellungilase, uvluk magguk nâkpannik aularviksiorviolârmat; Inûblo Erninga pititaulârmat, kikkiaktortauᴋovlugo ᴋejungmut senningajolingmut.

3 Taipsomane ajoᴋertuijoᴋsuit, aglangniglo illisimajut, inuillo angajoᴋângit kattilerput, ajoᴋertuijoᴋsûb Kaifasemik attigub igloᴋsoanganut.

4 Kaggimiovlutiglo, ᴋanoᴋ Jêsuse pingitsertorlutik tigulugo toᴋᴋodlugolo.

5 Oᴋarpulle: Aularviksiorvingme pinnago, inuit pikkablâdlarᴋonnagit.

*6 **Jêsusele** Betaniamêtillugo, Simonib kallaᴋadlolauᴋtub iglungane;

7 Arnaᴋ tâpsomunga tikkipoᴋ, publaujatsialijarlune pivianartovaksoarmik immalingmik, niaᴋoanullo kovivâ, nerrimârvingme iksivatillugo.

8 Illinniartingita tamanna tækkogamitsuk, idluaringilât ᴏᴋarlutiglo: Tâmna sôg kovijauvâ?
9 Mingoarut tâmna pissiangonajalaurune, akkeᴋarajarpoᴋ unuktunik, aklujunut tunnijaksanik.
10 Jêsusib tamanna tussaramiuk, ᴏᴋautivait: Arnaᴋ una sôg kiksartipisiûk? Ajungitomik pivânga.
11 Aklujunik illaᴋatsainarpose; uvangale najortigitsainangilapsinga.
12 Mingoarut tâmna timimnut kovigamiuk, piniarutigivâ illuvertauniksara pivlugo.
13 Ahamarik aᴋaupapse: Nane ᴏᴋautsit tussarnertut ukkua ᴏᴋautigijaukpatta sillaᴋsoarme illûnâne, ᴏᴋartoᴋarniarivoᴋ tâpsoma piniarninganik uvamnut, erᴋaumajaujutiksanganik.
*14 **Tagva** 12 it illangat, Judasemik Issariotemik attilik, aivoᴋ ajoᴋertuijoᴋsoarnut,
15 Ôᴋarlunelo: Sumîk tunnitjivigijomavisingâ? Illipsingnut pititsomavara. Kênaujaniglo 30 nik tunnitjivigijomavlugo ᴏᴋarput.
16 Tamattomangat pitjutiksarsiorpoᴋ pititsomavlugo.
*17 **Sêrnarsautekangitunigle** ᴋaᴋkôjaᴋtorviub uvlungita sivorlingænne illinniartut Jêsuse tikkipât, ᴏᴋautilâllo: Nane âᴋiksoijartorᴋovitigût (saugârsungmik) aularviksiorutiksamik nerriniartarnîk?
18 ᴏᴋautivait: Iglugasæksoarnut aileritse, angut tagvanêtoᴋ ᴏᴋautisiuk: Ajoᴋertuijub ᴏᴋautjauᴋovâtit: Piviksara nelliutingmat, aularviksioromavunga illingne illinniartikka illagivlugit.
19 Illinniartingillo piniarput perᴋojaunermiktut Jêsusemut, saugârsuglo aularviksiorutiksaᴋ âᴋiksorpât.
20 Unnulermallo 12 it illagivlugit nerrimârvingmut ingipoᴋ.
21 Nerrivlutiglo ᴏᴋarpoᴋ: Ahamarik, ᴏᴋaupapse, illapse pitilârpânga.
22 Angijomiglo kiksalerput apperivâllo nellekârdlutik: Nâlegaᴋ, uvangauniarpîk?
23 Kiovait, ᴏᴋarlunelo: Aggangminut pôgutamut missuksekattima pitilârpânga.
24 Inûb Erninga ainiaralloarpoᴋ, sorlo tâpsominga aglaksimajoᴋarmat; inugle tâmna kappianamêk, Inûb Erninganik pititsiniartoᴋ! Inungmut tâpsomunga idluarnersaunajarpoᴋ, erniangongikune.
25 Tagva Judasib, pititiginiartangata, apperivâ ᴏᴋarlunelo: Rabbi, uvangauniarpîk? ᴏᴋautivâ: Ôᴋartotit!
*26 **Nerrivlutigle,** Jêsusib ᴋaᴋkôjaᴋ tiguvâ, ᴋujalivlunelo avgorpâ, illinniartiminullo tunnivâ, ᴏᴋarlunelo: Tigulugo nerrisiuk, tagva timiga.
27 Ermgusiârsuk tigugivâ, ᴋujalivlunelo tunnivâ tâpkununga ᴏᴋarlunelo: Illûnase tagvangat immeritse;

28 Tagva auga, Testamentitâb (aunga), kovijauniartoĸ unuktut pivlugit, ajornerit issumagijaujungnaerutiksanginut.

29 Oĸaupapse: Mattoma kingorngagut immerniarungnaerpunga ôminga napârtub Waineliksab iptinganik, uvloĸ tâmna nelliuterĸârtinnago, nutâmik immileromârupko illagivluse Atâtama nâlegauviane.

*30 **Tuksiarutsillo** nertordlerutiksat nâgamigit, annivut ĸaĸĸamut orĸsoĸtalingmut.

31 Tagva Jêsusib oĸautivait: Unnuame tamattomane tamapse sinnaungajutigilârpapsinga. Aglaksimangmat: Mianersijoĸ unatadlarniarpara, saukallo siamartidlarniarput.

32 Makkikumale (toĸĸungajunit), sivunapsingne Galilêamut aijomavunga.

33 Pêtrusible kiovâ, oĸautivlugolo: Illûnamatsiatik sinaungajutigigalloarpattit, uvanga sinaungajuteĸarniatsangilanga.

34 Jêsûsib oĸautivâ: Ahamarik, oĸaupagit; Unnuarme tamattomane, angutaunek niplerĸârtinnago missiarutigilârparma pingasuertorlutit.

35 Pêtrusib oĸautivâ: Toĸĸoĸattigijæksarigupkillônêt, missiarutigijomangilagit. Taimaktauĸ illinniartut illûnatik oĸarivut.

*36 **Tagva** Jêsuse illinniartine illagivlugit igloĸsoarmut avaluliorsimajomut tikkipoĸ, Getsêmanemik attilingmut, illinniartinelo oĸautivait; Tamaunga ingititse, taikunga tuksiariartortillunga.

37 Pêtruselo Zebedêusiblo ernîgik illagivait, kiksalerlunelo kappiaktoadlalerpoĸ.

38 Tagva Jêsusib oĸautivait: Tarniga kiksarpoĸ toĸĸo tikkidlugo; tagvanêtitse pigârĸattigilunga.

39 Kannitomullo aivoĸ, pâmakterlunelo tuksiarpoĸ, oĸarlunelo: Atâtak, ajornangipat, ermgusiârsuk una pêrle uvamnit; pijomajaraungitorle, pijomajat pile.

40 Illinniartullo sinniktut tikkipait, Pêtruselo oĸautivâ: Stundemik attautsemik pigârĸattigijungnangilapsingâ?

41 Pigârluselo tuksiaritse, ôktortaulungnermut perĸonnase. Anerneĸ pijomagalloarpoĸ, uvinigle sangêpoĸ.

42 Aipanganik ama tuksiariartorpoĸ, oĸarlunelo: Atâtak, ajornarpat, ermgusiârsuk pêrlugo uvamnit, immingikupko, tagva pijomajat pile.

43 Amalo sinniktut tikkinivait, ijingillo uerngarnermut oĸumaiput.

44 Tagvungalo ĸemmakpait, pingajuangniglo ama tuksiariartorpoĸ, oĸautsit taipkoatsainait attorlugit.

45 Tagva illinniartine tikkipait oĸautivlugillo: Mânna sinnikluselo merngoerseromavisê? Ahâk, stunde nelliusimavoĸ, Inûb Erningata pititaulervinga ajortullijut agganginut.

46 Makkititse, aularta; ahâk, tamânêpoĸ uvamnik pititsijoĸ.

*47 **Sullelo** taimak ᴏᴋartillugo, ahâk, Jûdase 12 it illangat tikkilerpoᴋ, inugiartoᴋsuit illagællugit, saviksoalijarlutik ajaupialijarlarmiglo, ajoᴋertuijoᴋsoarnit inuillo angajoᴋânginit pijut.

48 Pititsiniartublo nellunaikutaksamik (illitarsijutiksangænnik) ᴏᴋautilauᴋpait, ᴏᴋarlunelo: Kunnilârtara, taimnauvoᴋ; tigusiuk!

49 Tagvainarlo Jêsuse aivigivâ, ᴏᴋarlunelo: Rabbi, salutitaulerit! kunniklâlo.

50 Jêsusible ᴏᴋautivâ; Illanâra, sôg tamaungarᴋêt? Tagva tikkipât, Jêsuselo aktorpât aggangmingnut, tigulugolo.

51 Ahâglo, illagijangita illangata aggane issakpait, saviksoane amuvlugo, ajoᴋertuijoᴋsûblo kivganga ullimavlugo, siutâ nakkappâ.

52 Tagva Jêsusib ᴏᴋautivâ: Saviksuit kênailitanganut pôleruk; saviksoarmik attortoᴋ, saviksoarmut nungutæksaungmat.

53 Issumavillônêt, Atâtaga tuksiarvigijungnanginapko, uvamnut tilliklerᴋovlugo Engelinik Legioninit 12 nit unnunnersanîk?

54 Aglaille ᴋanoᴋ nellautsinajarᴋât? taimaituksauvoᴋ

55 Stundeme tâpsomane Jêsusib inugiartoᴋsuit ᴏᴋautivait: Sorlo inuartomut annivose, saviksoalijarluse ajaupialijarluselo, tigujomavlunga. Uvlut tamaita iksivaᴋattigilauralloarpapse, ajoᴋertuivlungalo ᴋattimaviksoarme, tigulaungilapsingalo.

56 Tamakkoale illûnatik taimailivut, nellautaijut aglangit nellautserᴋovlugit. Tâva illinniartingita illûnatik ᴋemakpât, ᴋemâvlutiglo.

*57 **Jêsusemigle** tigusijut ajoᴋertuijorsoarmut Kaifasemut âpât, aglangnik illissimajut angajoᴋâllo tagvane kattimangmatta.

58 Pêtrusible allivasiklune mallikpâ ajoᴋertuijorsûb iglunganut; itterlunelo, kivgat senniænnut ingipoᴋ, tækkunâromavlune ᴋanoᴋ illiortauniarmangât.

59 Ajoᴋertuijoᴋsuille angajoᴋâllo ᴋaggimiojullo illûnatik sæglutiksarsiorput Jêsuse pivlugo, toᴋᴋotsomavlugo.

60 Nagvângilalle. Unuktullo passiklertut saᴋᴋeralloarmatta, sullinginivut. Kingorliovlutik magguk sæglovlutik passiklertuk saᴋᴋerpuk.

61 Oᴋarlutiglo: Una oᴋalauᴋpoᴋ: Gûdib iglunga asserortitsungnartara, uvlunelo pingasune ama sennavlugo.

62 Tagva ajoᴋertuijoᴋsûb nikkovidlunelo oᴋautivâ: Kiungilatît tamakkonunga, ukkua passiklerninginût?

63 Jêsusele niplingilaᴋ. Ajoᴋertuijoksûblo kiovlugolo oᴋautivâ: Gûdib ômajub kênangata sângane apperivagit, oᴋautitigut, Kristuseomangârpit, Gûdib Erninga.

64 Jêsusib oᴋautivâ: Nellâgut oᴋarpotit. Oᴋautivapsele, mânnamit Inûb Erninga tækkojomârpasse iksivajoᴋ pitsartunerub **tallerpiata tungâne, ᴋilaublo nuvujangitigut aᴋᴋartoᴋ.**

65 Tagva ajoĸertuijorsûb annorâne allikpait, oĸarlunelo: Gûde oĸarnerlûtigivâ; kigligiutjuteĸariaĸarungnaerpogut! Ahâk, mânna Gûdemik oĸarnerlujininga tussarpasse.

66 Kanoĸ issumavisê? Kiovut oĸarlutiglo: Toĸĸotæksauvoĸ.

67 Tagva kênanga ĸetserarpât, tiglukluglo. Illangitale kênangagut tiglukpât,

68 Oĸarlutiglo: Nellautalertigut, Kristuse, tigluktit kinauvâ?

*69 **Pêtrusele** avalut illuænne iksivavoĸ. Kivgallo arnat illangata tikkipâ oĸarlunelo: Igvittauĸ Jêsuse Galilêamioĸ illagilauĸpat.

70 Missiarporle illûnatik tussartillugit, oĸarlunelo: Oĸautsitit nellovakka.

71 Upkuakulle anningmat, assiata (arnab) tækkogivâ, tagvanêtullo oĸautivait: Tâpsoma Jêsuse Nazarêmioĸ illagilaurivâ.

72 Missiarivorlo ama, Gûde taivlugo oĸauserluklune: Inuk tâmna illitaringilara.

73 Killamiojungnaermallo tikkiput, tagvane nangertut, Pêtrusemullo oĸarput: Ahamarik, igvittauĸ tâpkua illagivâtit; oĸautsivît nellunailingmattit.

74 Tagva ingminik oĸarnerlulerdlune Gûdelo taivlugo oĸarpoĸ: Inuk tâmna illitaringilara; tagvainarlo angutaunek niplerpoĸ.

75 Tagva Pêtrusib Jêsusib oĸausingit erĸarpait, oĸautilaungmago: Angutaunek niplerkârtinnago, missiarutigilârparma pingasuertorlutit. Annivoĸ tagva ĸeavlunelo kiksadlarlune.

KAPITEL XXVII.

Kristusib pititauninganik Pilatusemut. Jûdasib ingminik nuarninganik. Jêsusib kiglisiniartauninganik Pilatusemut Herôdesemullo. Toĸĸotæksaunerartauninganik. Kikkiaktortauninganik illuvertauninganiglo.

KAULERMALLE ajoĸertuijoĸsuit inuillo angajoĸângit ĸaggimiolerput Jêsuse pivlugo toĸĸotsomavlugo.

2 Kellaĸsorlugolo aularutivât, attannerusermullo Pontiuse Pilatusemut unnertujutigivât.

*3 **Jûdasib** pititingata tamanna tækkogamiuk, toĸĸomut perĸungmatsuk: ĸaĸĸialerpoĸ, kênaujallo ipkoa 30 it uttertipait ajoĸertuijoĸsoarnut angajoĸânullo.

4 Oĸarlunelo: Ajortullilauĸpunga, auk passijæksaungitoĸ pitinapko.

5 Oĸarput: Tamanna pingilavut, igvit pivat. Kênaujallo ipkoa Gûdib iglunganut egipait, aularporlo ĸimitsartorlune.

6 Ajoĸertuijoĸsuille kênaujat tiguvait, oĸarlutiglo: Idluangilaĸ, ukkua illivlugit Gûdib iklervinganut, aungmik akkeĸalaungmatta.

7 Kaggimiolerpulle, machaliortublo perorsêvinganik pisivut kênaujanut tâpkonunga, tujormitjat illuverviksangænnik.

8 Tamanna pivlugo perorsêvik tâmna taijauvoĸ perorsêvingmik auktalingmik, uvlome tikkidlugo.

9 Tagva nellautaijub Jeremîasib oĸausingit nellautsivut, oĸarmat: Kênaujat 30 it tigulauĸpait, pissiangojub akkinga, Israêlib ĸittorngangingit pissiarilauĸtangata;

10 Akkiliutigivlugillo machaliortub perorsêvinganut, sorlo Nâlekab oĸarĸongmanga.

*11 **Jêsusele** attanerusiub sângane nangerpoĸ. Attanerusiublo apperivâ oĸautivlugolo: Jûdit attanerivâtit? Jêsusible kiovâ: Oĸartotit.

12 Ajoĸertuijoĸsuillo angajoĸâllo passidlarmatsuk, kiungilaĸ sumiglônêt.

13 Tagva Pilatusib oĸautivâ: Tussangilatît, angijomik passidlarmattît?

14 Kiungilâle oĸautsemut attautsemullônêt, attaneruserlotauĸ tattaminiadlarpoĸ.

15 Aularviksiorangatale, attanerusek illuseĸarpoĸ, parngnanaersimavingmêtut illangat, inuit pijomajangat, aularĸolugo.

16 Taipsomanele assinginit uivêluartomik parngnanaersimavingmêtoĸarpoĸ, Barrabasemik attilingmik.

17 Kattimangmattalo, Pilatusib oĸautivait: Kina uvamnut aulartitauĸovisiûk? Barrabaselônêt Jêsuselônêt, Kristusemik taijaĸ?

18 Nellunginamigit, idluigosungnermut tagvunga pitilaungmatsuk.

*19 **Kiglisiniarviublo** iksivautangane iksivalertillugo, nulliangata oĸautjaujartorĸovâ: Idluartoĸ una allaruk; unnuaĸ sinnektômavlunga tâmna pivlugo angijomik ikpigilauĸpunga.

20 Ajoĸertuijoĸsuille angajoĸâllo tilliorpait, Barrabasemik ĸennungârĸovlugit, Jêsusele toĸĸotauĸovlugo.

21 Tagva attanerusiub kiovlunelo oĸautivait: Ukkua magguk neliangnik aulartitserĸovisingâ? Oĸarput: Barrabasemik.

22 Pilatusib oĸautivait: Kanoĸ Jêsuse pijæksarivigô, Kristusemik taijaĸ? Illûnatik oĸarput: Kikkiaktortaule senningajolingmut.

23 Attanneruserle oĸarpoĸ: Sumîgle idluitullilauĸâ? Niplialualerpulle oĸarlutiglo: Kikkiaktortaule!

*24 **Pilatusele** tækkogame sulinginerminik, uivêlivalliatuinarmattale, immermik tigusivoĸ, agganelo ubvarpait inuit tækkoænne, oĸarlunelo: Passijæksaungilanga idluartub tâpsoma aunganut; illipse pijase.

25 Tagva inugasæksuit illûnatik kiovât ocarlutiglo: Aunga uvaptingnut pilerlo kittorngaptingnullo.

*26 **Barrabase** tagva aulartipâ tâpkonunga; Jêsuselo aklunânut issakajaukovâ, unnertujutigilâllo, kikkiaktortaukovlugo.

27 Tagva attanerusiub sorsuktuksangita Jêsuse âpât iglomut kiglisiniarvingmut, sorsuktuksallo illûnaita tagvunga attautsemut kaikovait.

28 Annoraertipâllo, ulliksoarmiglo aupaluktamik kappitipât.

*29 **Nlakôtiksamiglo** nubvutsiariktunik kakkilautilingmik pergaivut, niakoanullo illivlugo, suvlulingmiglo ajaupiserpât aggangitigut tallerpingitigut, sêrkortorvigivlugolo mittautigivât ocarlutiglo: Salutitaulerit, Jûdit attaningat!

30 Ketserarpâllo, ajaupiarlo suvlulik tiguvât, tâpsomungalo niakoa annaulerpât.

31 Mittautigijarêramitsuglo, ulliksoak tâpsomangat pêrpât, annorânginik nangmininginik attitidlugo, aularutivâllo, kikkiaktorniardlugo.

32 Annileramiglo, inuk naipipât Zirênemiok, Simonemik attilik; tâmna aksorôtivât, kikkiaktortauviksanganik erksuktidlugo.

33 Tagvungalo, Golgatamik (imaipok: niakovinertalingmik) attilingmut, tikkinamik,

*34 **Kassillinartomik,** sungarmik akkusimajomik, immertinasuarpât; tamannalo ôkamiuk, immeromangilâ.

35 Kikkiaktorêramitsugle, annorângit avikpait, immerautigivlugillo; aglait nellautsilerkovlugit, okautaumajut nellautaijomut: Annorâkka ingmingnut avikpait, ulliksoaralo immerautigivât.

36 Tagvanelo iksivalerdlutik udsertorpât.

37 Niakungatalo kollânut tokkungata pitjutânik aglaksimajomik nippititsivut, imaitunik: Tâmna Jêsuseovok, Jûdit attaningat.

38 Illagivlugolo inuartuk kikkiaktorpakit, aipanga tallerpiata tungânut, aipâle saumiata tungânut.

*39 **Tagvûnale** arvertartut mittautigivât illekettamârlutiglo.

40 Ocarlutiglo: Gûdib iglunganik asseroijotit, ama sennavlugo uvlune pingasune, illingnik piulidlarit! Gûdib ernerikpattit, senningajolingmit akkarit!

41 Taimaktauk ajokertuijoksuit, aglangniglo illisimajut, angajokâllo mittautigivât, ocarlutiglo:

42 Assiminik ikkajulaukpok, ingminigle ikkajorungnangilak. Israêlitit attanerikpatsuk, senningajolingmit mânna akkarle, tagva okperijomavavut.

43 Gûde tættigingmago, tâpsoma piuliliuk mânna, kuviagiguniuk. Ocalaungmat: Gûdib Ernerivânga.

44 Inuartuktauĸ kikkiaktortaumaĸattikita taimak mittautigivâk.

*45 **Stundillo** 6 inganit nuname illûnâne târtoĸsôlerpoĸ, Stundit 9 ingat tikkidlugo.

46 Stundillo 9 ingænne Jêsuse nipperĸortovlune oĸarpoĸ: Eli, Eli lama asabtani! imaipoĸ: Gûdiga, Gûdiga, sôg ĸemakpingâ?

47 Illangitale, tagvane nangertut, tamanna tussaramitsuk, oĸarput: Eliase ĸaiĸovâ.

48 Erinesuklunelo taipkoa illangat aĸpangerpoĸ, nipperĸummiglo tigusivoĸ; ĸassilinartomullo missuklugo, ajanpiamut kappomitarpâ, immertilâllo.

49 Assingille oĸarput: Ovatsiaro, tækkunârta, Eliasib piulijartormangâgo!

*50 **Jêsusele** ama nipperĸortovlune pivoĸ, anernangerdlunelo.

51 Ahâglo, tagva kattimaviksûb upkorsoanga allikpoĸ maggolivlune, pikkangat ununga tikkidlune.

52 Nunalo sajukpilâdlarpoĸ, ĸairtullo ĸopludlarput, illuvillo angmarterput, unuktullo simiktut (toĸĸungajut) timingit makkiput.

53 Illuvernillo annivut (Jêsusib) makkiningata kingorngagut, iglugasæksoarnullo ivjornaitunut pivut, saĸĸerlutiglo unuktunut.

54 Sorsuktuksalle angajoĸângata illangitalo, Jêsusemik udjertortut, nuna sajukpilâdlartoĸ tækkogamitsuk, tattamnartullo assingit, kakkilângadlalerput, oĸarlutiglo: Ahamarik, Gûdib tâmna Ernerivâ!

55 Tagvanelo arnaĸarivoĸ unuktunik, Jêsusemik malliksimajunik Galilêamit, kivgartulauĸtunik tâpsominga, allivasiktomit tækkunârtunik.

56 Tâpkoa illangat tagva Marîa Magdalena, Marîalo, Jâkob Josesiblo anânangak, Zebedeûsiblo ernîkita anânangak.

*57 **Unnulermalle** angut akluitoĸ tikkipoĸ Arimatîamit, Jôsefemik attilik; tâmnataĸ Jêsusib illinniartigivâ.

58 Tâpsoma Pilatusemut aivlune, Jêsusib timinganik tuksiarvigivâ. Tagva Pilatusib tunijauĸova tâpsomunga.

59 Jôsefiblo Jêsusib timinga tiguvâ, uvineruksaijamik sutjôngitomik imuserdlugo.

60 Illuverĸottiminullo nutamut illivâ, ĸairtomut sennajaukolauĸtaminut; ujaraksoarmiglo aksakârtitsilune illuviub pânganut, aularpoĸ.

61 Marîale Magdalêna, Marîalo tâpsoma assia tagvanetuk, illuveĸ sângavlugo iksiavuk.

*62 **Uvluble** opallungaijarviub tugliane ajoĸertuijoĸsuit Farisêerillo illûnatik Pilatusemut tikkiput,

63 Oĸarlutiglo: Attaneĸ, erĸaivogut, uivêtoĸ imna oĸalaungmat sulle inôvlune: Uvluk pingajuangne makkilârpunga.

64 Tamanna pivlugo illuvinga udjertortauĸoleruk, uvluk pingajuak tikkidlugo, illinniartiminut tigliktauĸonnago, oĸarĸonagillo inungnut toĸĸungajunit makkisimajomik; uivêriklernek kingorlerpâĸ ajornersauĸonnago sivorlermit.

65 Pilatusib oĸautivait: Udjertortuksaĸarpose tagva; ainiaritse, issumapsingnik udjertortauĸolersiuk.

66 Ailerput, illuverlo udjertortauĸovât udjertortunut, ujaraksoarlo nellunaiĸuserdlugo.

ĸAPITEL XXVIII.

Kristusib makkininganik. Oĸâlaninginiglo kingorlerpânik.

WOCHIBLO uvlungita sivorlerpângæne uvlarârsukut Marîa Magdalêna, Marîalo tâpsoma assia, illuvermut pivuk tækkojartorlugo.

2 Ahâglo, nuna sajukpilâdlarpoĸ. Nâlekab Engelingata ĸilangmit aĸĸarlune ujaraksoaĸ illuviub pânganit aksakârtitsartormago, ingidlunelo kânganut.

3 Tâpsoma tautua ĸaumalaktun-ipoĸ, annorângalo aputitut ĸaĸĸortigivoĸ.

4 Udsertortulle erĸsinermut ĸoaĸsâdlalerput, toĸĸungajutitun-illivlutik.

5 Engelele arnângnut oĸarpoĸ: Erĸsiniaratik, nellungilaptik, Jêsuse Nazarêmioĸ ĸenneraptikko.

6 Tamânêngilaĸ, makkisimavoĸ, sorlo oĸalaurame. Kaileritik, Nâlekab innigilauĸtanga tækkojartortikko.

7 Illinniartingillo toĸĸungajunit makkisimajomik tuavilutik oĸautijartortikik. Ahâglo sivôrlerilârpasse, Galilêamut, tâvane tækkolârpasse, Ahâk, oĸauterĸauvaptik.

8 Illuvermillo annisâlerpuk, erĸsivlutiĸ ĸuviasuvaksoadlarlutiglo; aĸpangerpuglo, tamattominga illinniartingit oĸautijartorlugit.

*9 **Illiniartinginullo** tamattominga oĸariartortillugik, ahâk, Jêsusib pârpak, oĸaudlugiglo: Salutitauleritik! Tâpkoalo tikkipâk, ittigangillo aktorpait, pâmakterlutiglo sânganut.

10 Tagva Jêsusib oĸautivak: Erksiniaratik; mattominga ĸattangutikka oĸautijartortikik, Galilêamut aiĸolugit; tâvane tækkolârpânga.

*11 **Ainiartillugigle,** ahâk, udsertortut illangit iglugasæksoarnut tikkiput illusiolauktullo tamaita oĸautigivait ajoĸertuijoksoarnut.

12 Tâpkoalo angajoĸât illagivlugit ĸaggimiolerput, tunnijivlutiglo sorsuktuksanut kênaujavaksoarnik,

13 Oĸarlutiglo: Oĸaritse: Illinniartingita tigligiartorpât unnuame, sinniktilluta.
14 Attannerusiublo tussaumalerpago, nâmaksititsomavavut, pitlartauĸonnase tâpsomunga.
15 Tâpkoalo kênaujat tiguvait, piniarlutiglo ajoĸertortaunermiktut. Tamannalo Jûdit unipkauserivakpât uvlome tikkidlugo.
*16 **Illinniartulle** 11 it Galilêamut aivut ĸaĸĸamut, aiĸojauvingmingnut Jêsusemut.
17 Tækkogamitsuglo, sânganut pâmakterput; illangille ĸollarput.
18 Jêsusible tikkipait oĸautivlugit oĸarlunelo: Tunnitjiviovunga pitsartunernik tamainik ĸilangmelo nunamelo.
*19 **Tamanna** pivlugo aileritse, inuĸattigêksuillo tamaita ajoĸertorsigik, baptilugillo Atâtab, Ernerublo, Anernerublo ajunginerub attinganut;
20 Ajoĸertorsigiglo mallerĸovlugit tamainik perĸojamnik illipsingnut, Ahâglo, uvlut tamaita najutsainarniarpapse, sillaĸsûb naggatânut.

EVANGELISTIB MARKUSIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Jôhannesib oĸâlaninganik baptitsininganiglo. Jêsusib baptitauninga Jôhannesemut. Jêsusib ôktorluktauninganik. Oĸâlaninganik. Illiniartiksaminik ĸaiĸojininganik. Pijungnaertitsininganik ĸannimajunik Sâtanaseĸartuniglo. Aĸêninganik Pêtrusib sakkinganik. Galilêamuarninganik.

TAMÆDJA oĸautsit tussarnertut pigiarningat Jêsuse Kristusemik, Gûdib Erninganik.
2 Sorlo nellautaijut aglangine aglaksimangmat: Ahâk, Engeliga tillivara sivunnernut, apĸotiksarnik âĸiksoije sivunangne.

3 Ajoĸertuijub nippinga inuĸangitome imâk pivoĸ: Nâlekab apĸotiksanga âĸiksorsiuk, apĸosiningit naggotissigik.

4 Inuĸajuitome Jôhannese baptitsivoĸ ajoĸertuivlunelo baptijummik ĸaĸĸialerĸojijomik, ajortunit pêjautiksamik.

5 Jûdêamiullo illûnatik, Jerusalemiullo nellipsarpât, illûnatik baptitaujomavlutik, tâpsomunga, Jordaneme kôngme, sagvarlugillo ajornitik.

6 Johannesele annorâlik nergutsûb kamêlib merĸunginik, tapserutecalarmelo amivinermik; piglertaujârtullo igupsaujârtullo orĸsungit nerĸigivait.

7 Ajoĸertuivlunelo oĸarpoĸ: Kingunipkut tikkituksaĸ pitsartunersauvoĸ uvamnit, nellopĸotivungalo, tapsoma sângane okkolunga, ittiggagutigik singéjarlugik.

8 Immermut baptipapse; tâpsomale baptitsomârpâse anernermut ajunginermut.

*9 **Nelliutome** taipsomane Jêsuse Galilêamit Nazaretemit pivoĸ, baptitaujomavlune Jôhannesemut Jordaneme.

10 Tuavidlunelo ĸaĸĸingmat, ĸilak angmartoĸ tækkovâ, annernerlo ajunginec (tingmiatut) taubetut aĸĸartoĸ, Jêsusemullo pijoĸ.

11 Tagvalo nippe ĸilangmit pijoĸ oĸarpoĸ: Ernerivagit nagliktagit, ĸuviagijagit.

*12 **Errinesârdlugolo** Gûdib Annerningata inuĸangitomut aitipâ.

13 Tagvalo inuĸangitomêpoĸ uvlunik 40 nik, Sâtanasemullo ôktortaulerpoĸ, nergjutillo illagivait, Engelillo kivgartorpât.

*14 **Jôhannesele** parngnanaersimavingmut pititaulaungmat, Jêsuse Galilêamut pivoĸ; ajoĸertuilerlunelo oĸautsinik tussarnertunik Gûdib nâlegauvinganik.

15 Oĸarlunelo: Nelliutoĸ nelliusimavoĸ, Gûdiblo nâlegauvia ĸannitomut tikkisimavoĸ; ĸaĸĸialeritse (ablapsâmik issumaĸaritse), oĸautsillo tussarnertut okperisigik.

16 Galilêable tessersoangata sikjangane pissukkame, Simon tækkovâ, nukkâlo Andrêase, nulluamingnik ningititsijuk immânut, mingeriarniartiogamik.

17 Jêsusib oĸautivak: Malliktinga, inungnik aulasartiotitsomavaptik.

18 Tuavilutiglo nulluatik ĸemmaklugit mallikpâk.

19 Tagvangallo sivumualerame, Jakôbuse tækkovâ, Zebedêusib erninga, nukkâlo Jôhannese, umiaĸortômetuk, nulluamingnik kigdlaijaijuk; tuavilo ĸaiĸovak.

20 Atâtatiglo Zebedêuse umiaĸortômut ĸemakpâk kivgat illagivlugit, (Jêsuselo) mallikkivâk.

*21 **Kapernaumullo** pivut; errinesulerdlunelo sabbatine illiniarvingmut itterpoĸ, ajoĸertuivlunelo.

22 Ajoĸertûtingillo tattaminiarivait; kiblingnadlartomik oĸâlangmat, aglangnik illisimajutituungitorlo.
23 Illinniarvingmêtoĸarporlo inungmik; anernermik maĸĸojungnartomik illumiktomik; tâmna nipliadlarlune oĸarpoĸ:
24 Adjai! suliniarpita illingnut, Jêsuse Nazaremiôĸ? asseroriartorpaptigut; kinaujotit ĸaujimagapkit, Gûdib ivsornaitoĸotigingmattit.
25 Jêsusible innerterpâ oĸarlune: Oĸajuêrit, inungmit ômangat annît!
26 Anernerublo maĸĸojungnartub aulajârtidlarpâ, nipliadlarlunelo, annivorlo tâpsomangat.
27 Illunamatsiatik tattaminialerput appersortigêlerlutiglo, oĸarlutiglo; Suna unâ? suna una ajoĸertûsertâĸ? Anernerit maĸĸojungnartut pitsartudlarlune perĸovait, nâlekpâllo.
28 Tagvainaĸ piniarningit tussaumajaulerput Galilêab erĸâne illûnâne.
*29 **Errinesulerdlutiglo** illinniarvingmit anivut, Simonib Andrêasiblo iglungangnut pivlutik, Jakôbuse Jôhanneselo illagællugik.
30 Simoniblo sakkia (arnaĸ) nellavoĸ ôlingnartomut ĸannimavlune; tâpsominga oĸautisârpât.
31 Tikkipâlo, aggangitigullo tiguvâ makkitilâllo; tagvainarlo ôlingnartub ĸemmakpâ, kivgartorpaillo.
32 Unnulermallo, seĸĸinek nippimalermat, ĸanimajut sunatuinait sâtanasiggillo pitipait tâpsomunga.
33 Iglugasæksoarmiullo illûnatik upknab sillatânut kattilerput.
34 Kannimajullo unnuktut pijungnaertipait, sunatuinarnik ĸannimasiggit; Sâtanasillo unuktut annitipait, Sâtanasillo oĸarĸongilait, illitarigamitsuk.
35 Kaulermallo, sulle târtillugo, makkipoĸ annivlunelo. Jêsuselo inuĸangitomut aularpoĸ tuksiarlunelo tagvane.
36 Pêtrusiblo najortingitalo katsungaidlutik mallikpât.
37 Nennigamitsuglo oĸautivât: Illûnatik ĸennerpâtit.
38 Oĸautivaillo: Iglugasængnut ĸanninerpânut ailerta, tagvanetauĸ ajoĸertuijomavlunga; taimak pivlugo tikkisimagama.
39 Galilêamelo illûnâne illinniarvingine ajoĸertuivoĸ, Sâtanasillo annitipait.
*40 **Kallaktullo** illangata tikkipâ, sêrĸortorvigivlugolo tuksiarvigivâ oĸautivlugolo: Pijomaguvit, kallagungnaertitsungnaralloarparma.
41 Jêsusiblo nâpkoarivâ, agganelo issakpait, aktorlâlo, oĸarlune: Pijomavunga, kallagungnaerit.
42 Taimaglo oĸarmat, tagvainaĸ kallagungnaersârpoĸ tâva.
43 Jêsusiblo innerterpâ aulartisârlâllo,
44 Oĸautivlugolo: Udsertulerit, assingnut sunamik oĸarni-

arnak; ajoĸertuijomulle ainiarit, tækkotilutillo taipsomunga, tunergutiksarlo Môsesib tunnerĸojanga tunnivlugo, kallagungnaernernik nellojungnaerĸovlugit.

45 Tâmnale annigame pigialerpoĸ oĸautigiluarlugo, taimailjaminelo ĸaujijautipâ; taimaimat, (Jêsuse) kingorngagut sappilerpoĸ iglogasæksoarnut itternermik tækkuksauvlune; sillatâmnêporle inuĸangitune, tagvungalo tikkipât illûnainit.

ĸAPITEL II.

Tumângajub âĸiktauninganik. Mattêusib ĸaiĸojauninganik. Illinniartit nerĸiksarsiorningit Sabbateme.

UVLULLO ikkitut kingorngatigut Kapernaumut aigivoĸ: iglomêtorlo tussaramitsuk,

2 Inugasæksuit kattisâlerput, inniksaerutjivlutik, pângane aglât; ajoĸertorpaillo.

3 Illangitalo tikkipât, âtsivlutik tumângajomik, sittamanut akkigartaujomik.

4 Tikkitsungnanginamitsuglo inungnut, iglo ĸângagut killerpât; angmaramitsuglo, aumit tumângajub nellavia ningitipât.

5 Jêsusible okperingat tækkogamiuk, tumângajoĸ oĸautivâ: Ernera, ajornitit issumagijaujungnaerput.

6 Aglangnigle illisimajut illangit tagvane iksivajut issumalerput ômatimingne:

7 Una ĸanoetunik oĸauseĸarĸâ akkerartortunik Gûdemût? Kia, Gûdib assiata, ajornerit issumagijungnaerungnarĸagît?

8 Jêsusiblo anernermine issumangit tagvainaĸ ĸaujileramigit, apperivait: Sôg ômatipsingne taimak issumavisê?

9 Nelliak oĸinersauvâ oĸarlune tumângajomut: Ajornitit issumagijaujungnaerput; ubvalo: Makkitit, aumititit pikit, arvertarlutillo?

10 Nellojungnaerĸovlusele, Inûb Erninga pitsartuneĸarmat nuname ajortoêrutjinermik, tumângajomut oĸarpoĸ:

11 Oĸaupagit, makkitit, aumititit pikit, angerarlutillo.

12 Tautuktillugillo makkisârpoĸ, aumitinelo neksarlugit annivoĸ; illûnatiglo tattamminiarput, Gûdelo nakkoridlarpât, oĸarlutiglo; Taimaitomik mattoma sivorngagut tækkolaungimarikpogut.

*13 **Âma** annigivoĸ aivlunelo tessersûb sinnânut, inuillo illûnatik tikkipât, ajoĸertorpaillo.

14 Jêsusiblo ĸângiutilerame, Lêvi tækkovâ, Alfêusib erninga, tunniorĸaivingme iksivajoĸ, oĸautivlugolo: Mallinga! Nikkovidlunelo mallikpâ.

15 Iglunganelo nerrimârvingme iksivatillugo, Zoelnerillo idluitullijullo unuktut Jêsuse illinniartingillo ikterĸattigivait nerrimârvingmut. Tâpsominga malliktut unnungmatta.

16 Aglangnik illisimajut Farisêerillo tækkogamitsuk, Zoelnerit idluitullijullo nerreĸattigingmagit, illinniartinginut oĸarput: Sôg Zoelnerit idluitullijullo nerreĸattigivlugolo immerĸattigivagit?

17 Jêsusib tamanna tussaramiuk, oĸautivait: Atsuilit inûlijeĸariaĸangilat, ĸannimajut kissimik. Ajortuggit ĸaiĸojartorpakka, ablatsâmik issumaĸarĸovlugit, idluartut pinnagit.

*18 **Jôhannesiblo** Farisêerillo illiniartingit nerritailivakput akkulaitomik. Illangitalo tikkipât, oĸarlutik: Sôg Jôhannesiblo Farisêerillo illinniartingit nerritailivakkât akkulaitomik, illinniartitille nerritailivangilât.

19 Jêsusiblo kiovait: Nullianiktomut tikkitut ĸanoĸ nerritailinajarĸât, uiksaĸ illagigamitsuk? uiksaĸ taipkonunga illautillugo, nerritailijungnangilat.

20 Nelliutsomârporle uiksamik aĸsârtauvingat, tagva nerritailivangniarput.

21 Annorâtoĸaĸ illârpangilât nutâmik illâksamik; nutâb alliktorniarmago nutaungitoĸ, alliktornerlo pivallianiarpoĸ.

22 Wainelo nutâĸ immerĸautinut nutaungitunut immertûtinginivât; Wainib nutâb alliktorniarmagit imerĸautit, Wainelo ĸovituinarpoĸ, immerĸautillo asserorlugit. Wainele nutâĸ immerĸautinut nutânut immertûtijaksauvoĸ.

*23 **Taipsomane** perortut ĸaĸĸôjaksat apĸotigingmagit sabbateme, illiniartingita ingergavlutik sullugainingit nutsulerpait.

24 Farisêerillo oĸautivât: Ahâĸ, illinniartitit sabbateme pijæksaungitomik pivut.

25 Oĸautivaillo: Attuarsilaungilassê, Dâvidib illiorninganik, ajorsalerame kâleramelo, najortingillo?

26 Gûdib iglunganut itterame, Abjatar ajoĸertuinerotillugo; ĸaĸĸôjat tækkojaksat nerrivait, ajoĸertuijut assinginut kimullônêt nerrijauĸojaungitut, tunnivlugillo illangit najortiminut.

27 Oĸautivaillo: Inuk pivlugo sabbate pingortisimavoĸ, sabbatelo pivlugo inuk pingortitaungilaĸ, Inûb Erninga sabbatemuttauĸ Nâlegauvoĸ.

KAPITEL III.

Aggangnik toĸĸungajunik Jêsusib âkêninganik Sabbateme. Apostelit 12 it annerijaulerningænnik. Jêsusib Sâtanaseĸarnerartauninganik aglangnik illisimajunut. Anânanganik ĸattangutingiuiglo.

ILLINNIARVINGMULLO ama itterivoĸ. Ahâglo, inuĸarpoĸ tagvane aggalingmik iglunginik toĸĸungajunik.

2 Udjertorpâllo, sabbateme âĸingniarmangâgo, passitiksaĸaromavlutik tâpsomunga.

3 Inungmullo toĸĸungajunik aggalingmut oĸarpoĸ: Tamaunga pît!

4 Apperivaillo: Sabbateme ajungitullijuksauvitâ, ajortullijuksauvitalônêt? inuk piulivlugolônêt asserorlugolônêt? Tâpkoale niplingilat.

5 Ningarlunelo illumajine tækkunârpait, kiksautigivlugillo, ômatingit mangaidlarmatta, inuglo tâmna oĸautivâ: Aggaktit issakit! Issakpaillo; âĸiktaulerpullo iglungititut illivlutik.

6 Farisêcrillo annivut, oĸarĸattigêlerlutiglo Herôdesib kivgangit illagællugit illioriaĸarnermingnik inuaromavlugo.

*7 **Jêsusele** illinniartine illagællugit tessersûb sinnânut aivoĸ: inugiartorsuillo mallikpât Galilêamit Jûdêamillo.

8 Jerusalemillo, Idumêamillo, Jordaniblo akkianit, Tirusiblo Sidoniblo erĸângnêtut, inugiartorsuit, tattamnartitanginik tussartut, tikkipât.

9 Illinniartinelo oĸautivait, umiarâmik peĸalerĸovlugit, inungnut nimniutitaujomanane.

10 Unuktut âĸingmagit; taimaimat kappiasuktitaujut illûnatik arliartipât, aktoromavlugo.

11 Anernerillo maĸĸojungnartut tækkojarangamitsuk pâmagvigivât, niplerlutiglo oĸarput; Gûdib Ernerivâtit.

12 Angijomigle innerterpait, nellonaertaujomanane.

*13 **Kaĸĸamullo** majorarpoĸ, kaiĸojivlunelo pijomajaminik; kaiĸojangitalo tikkipât.

14 12 illo annerivait, najortigênaromavlugit oĸâlajartortitsomavlugillo,

15 Pitsartutitsomavlugillo kammimanartunik pêjaiĸovlugit, Sâtanasiniglo annititserĸovlugit.

16 Simonelo Pêtrusemik atserarpâ.

17 Jakôbuselo, Zebedênsib erninga, nukkâlo Jôhannese, tâpkoa magguk atserarpak Boanergesingnik, imaipoĸ: kallub ĸittorngagingnik.

18 Andrêaselo, Filippuselo, Bartolomêuselo, Mattêuselo, Tômaselo, Jakôbuselo Alfêusib erninga, Taddêuselo, Simonelo Kanamioĸ.

19 Jûdaselo Issariot, Jêsusib pititigojomârtanga.

*20 **Iglomullo** angergarput; inugasæksuillo kattilermingmata iniksaêrutivlutik, nerrinermik ajulerput aglât.

21 Najortingitalo tamanna tussaramitsuk, annivigivât innerteromavlugo; oĸaramik: Issumaerutinerpoĸ.

22 Aglangnigle illisimajut Jerusalemit attârsimajut oĸarput: Beelzebubeĸarpoĸ, Sâtanasillo angajoĸângatigut Sâtanasit annitipait.

23 Attautsemullo ĸaiĸovait, adsiujutigut oĸautivlugit: Kanoĸ Sâtanasib Sâtanaseoĸattine annititsungnarpaûk?

24 Attanioviub inungit ingmingnut illagêgungnaerunik, nunguniarput.

25 Iglublo inungit ingmingnut illagêgungnaerunik, nungniarput.

26 Sâtanasetauĸ ingminut akkerartorune, ingminut illagêgungnaerune, sullijungnangilaĸ, nungulerporle.

27 Sangijoĸsûb iglungannt ittertoĸarungnangilaĸ, perĸutinginik aĸsârlugo; kissiane sangijorsoaĸ ĸellaĸsorĸârninik, kingorngagut iglungata perĸutitangit aĸsârnigarivlugit.

28 Ahamarik oĸaupapse: Inuit idluitullininginit tamainit issumagijaujungnaeromârput, Gûdennt mittantiksaĸarninginillo aglât.

29 Anernermigle ajunginermik oĸarnerlûtilik issumagijaujungnaerniangilaĸ issoĸangitomut, pititæksauvorle erĸartuivingmut nâksaungitomut.

30 Maĸĸojungnartomik anerneĸartoĸ oĸautigingmatsuk.

*31 **Anânangalo** ĸattangutingillo angutit tikkiput, sillatâne nangerdlutik, tilliklerpullo ĸaiĸovlugo.

32 Inuille iksivajut illumangmatsuk, oĸautivât: Ahâk, anânavît ĸattangutivîllo sillatânêtut apperĸotigivâtit.

33 Kiovaillo oĸarlunelo: Kina anânaga, kikkullo ĸattangutikkâ?

34 Avatimine iksivajut illinniartine tækkunârpait oĸarlunelo: Ahâk, tagva anânaga ĸattangutikkalo.

35 Gûdible perĸojanganik malliktoĸ nukkarivara, najagivaralo, anânagivaralo.

KAPITEL IV.

Adsiujunik sunatuinarnik. Tessersûb ikkubliartitauninganik.

TESSERSÛBLO kiglingane ama ajoĸertuilerpoĸ; inugasæksuillo kattilermatta tâpsomunga, umiaĸortômut tessersoarmêtomut ikkijariaĸalerpoĸ ingidlunelo; inugasaksuillo illûnatik tessersûb kiglinganêput.

2 Akkunillo ajoĸertorpait adsiujutigut, ajoĸertuivlunelo oĸautivait:

3 Nâlagitse, ahâk karngasoijoĸ karngasoijartorpoĸ.

4 Karngasoitillugolo illangit apĸosinermut kattakput; tagva tingmitjat ĸilaub attânêtut pukkumalukpait.

5 Illangillo ĸairtomut ivjokitomut kattakput; perortersârpullo, ivjokinamik.

6 Seĸĸinerlo nuingmat, kunnulersârput, amâĸanginamiglo pannilerput.

7 Illangit kattakput orpît kakkilautiggit akkorngænnut; orpîllo kakkilautiggit peroramik, tokkopait, sullugainekartailitilugillo.

8 Illangillo kattakput nunamut ivjoriktomut, nuilerlutiglo perolarmiglo perorsiaksakalerput sullugainermingne: illangit 30 nik, illangillo 60 nik, illangillo 100 nik.

9 Okautivaillo: Tussâjungnik siutilik tussarle!

*10 **Kissimeolermallo,** najortingita 12 it illagivlugit apperivât adsiujub tamattoma tukkinganik.

11 Kiovait okautivlugillo: Illipse Gûdib nâleganvingata nellonarninganik kaujititauvose; taipkoale uvaptingnêngitut adsiujunik okautjaulerput;

12 Ijinut uitajunut tautuklutik illitarserkonnagit, siutinullo angmajunut tussâvlutik tukkiserkonnagit, sâgiarkonnagillo, ajorningillo issumagijaujungnaerkonnagit.

13 Okautivaillo: Adsiujut tamakkoa tukkisingikupsigik, kanok assingit tamaita tukkisinajarpisigîk?

14 Karngasoijub okausek karngasoriartorpâ.

15 Arkosiniub sennianut karngautigimajut, tâpkoangovut, (Gûdib) okausinginik tussartut; tussarpagille, Sâtanasib tâva okautsinik pêjariartorpait, ômatinginut karngautigimajut.

16 Taimaktauk kairtomut ivjokitomut karngautigimajut, tâpkoangovut, okautsinik tussartut, kuviasuklutiglo tamakkoninga illaliorsârtut.

17 Amâkanginamigle illumingne, sangusaraidlarput; kappianartokalerangat unangmiklertokalerangallônêt okausek pivlugo, sinnaungasarailerput.

18 Orpîlle kakkilautiggit akkorngænnut karngautigimajut, tâpkoangovut, okautsinik tussartut;

19 Sillaksûblo mattoma pinginik siaklernerub, akluitsomanerublo uivêrinarningata, assingitalo ikligunerit unnuktut, okautsit ippitipait, sullugainertâratiglo perorsiaksatalingnik.

20 Ivjoriktomullo karngautigimajut, tâpkoangovut, okautsinik tussartut illaliortullo, sullugainertârlutiglo perorsiaksatalingnik; illangat 100 ilingnik, illangalle 60 ilingnik, illangallo 30 ilingnik.

*21 **Okautivaillo:** Nenneroak ikkitaunajarkâ, kattaujab sâblônêt attânut illivlugô? aukagle, nenneroarvingmulle illivât.

22 Ijersimajokangilak sakkijâromângitomik angiarijaujokanginivok tussaumajaujomângitomik.

23 Tussâjungnik siutilik tussarle!

24 Okautivaillo: Tussartasse nâleksigik; ôktûtipsingnut ôktortaujomârivose; tappekaromârluselo illipse tamattominga tussartose.

25 Pekartok tunnitjivioniarpok; pekangitorlo aksârtauniarpok pinganik.

*26 **Окarporlo:** Gûdib nâlegauvia imaipoĸ, sorlo inuk karngasûtinik karngasoijotut nunamut;
27 Sinniklunelo unnugangat, makkilarmelo ĸaulerangat; karngasûtillo nuilerlutik perorput, tâmna nellotillugo ĸanoĸ.
28 Nunab ingminik iviksukkat perorterĸârpait, kingorngagut sullugainingit, kingorngagullo sullugainerit ĸaĸĸôjaksaujunik perorsiaksataĸalerput.
29 Sullugainermarîlle innerangatta, inuata kibloriartorsârpait, kattersivik nelliutingmat.
*30 **Окarporlo:** Sumut Gûdib nâlegauvinga adsiutitæksarivitigô? adsiujullônêt neliatigut nellonarungnaertitæksarivitigô?
31 Senfib karngasûtiksatangatut-ipoĸ; tâmna karngasortaugame nunamut, mingnerovoĸ assiminit karngasûtinit tamainit nuname.
32 Karngasortaugamelo perorpoĸ, anginersauvlunelo perorsianit makpatâvangnit tamainit; akkeroĸalilarmelo angijunik, tingmitjallo kilaub attânêtut inneĸarungnarput tachaliningane.
33 Taimaitutigut adsiujutigut unuktutigut oĸautsinik oĸarvigivait, tukkisijungnarnikiningat malliklugo.
34 Adsiujôngitutigullo oĸarvigingilait; illatuarigunigille, illinniartiminut tamakkoa tamaita tukkeĸartipait.
*35 **Uvlormelo** taipsomane unnuktome oĸautivait: Akkianut ikârta!
36 Inuillo aulartinamigit, umiaĸortômut ikkitipât; assingitalo umiat illagigivait.
37 Ullajutjeradlalermallo, maggit umiaĸortôĸ ittibjuavlugo pivât tættædlugolo.
38 Umiaĸortôblo aĸĸoanêpoĸ siniklunelo akkitime, tupârdlugolo oĸautivât: Ajoĸertuijoĸ, issumagingilat sutaerniarnivût?
39 Makkidlunelo annore innerterpâ immarlo oĸautivâ: Nippangerit nippalârungnaerlutillo. Annoreĸarungnaerpoĸ tâva, ikkublialidlalarmelo.
40 Oĸautivaillo: Sôg taimak nangiarĸisê? suna pivlugo okperneĸangilasê?
41 Erĸsidlarpullo, oĸarlutiglo ingmingnut: Kina unâ? annoriblo imablo nâlengmakko.

KAPITEL V.

Legiônit Sâtanasit annititauningænnik. Arnamik auĸatsainartomik. Jaîrusib panninganik.

TESSERSÛBLO akkianut pivut, Gadarênerit nunangæmut.
2 Umiaĸortômillo niungmat, inûb illangata anernermik

makkojungnartomik illumiktub pagrearsârpâ illuvernit annivlune.

3 Illuverne innekarame Kellaksoijungnartokangilarlônêt tâpsominga, kellaumgujanullônêt.

4 Unuktunik kellaksortaulauralloarangame parngnanaersûtinut kellaumgujanullo, tapsoma kellaumgujat kiktorâvait, parngnanaersûtillo ulluktordlugit asserortipait, nujuititaujungnangilarlônêt.

5 Uvlunelo unnuanelo kakkanêtsainarpok illuvernêtsainalarmelo, kaggudlarlunelo ujarkanut ingminik tiglûjarpok.

6 Jêsusele tækkogamiuk kanningitomit, akpangerdlune pagrearpâ, pâmaktervigivlugolo nipliadlarlunelo okarpok:

7 Suniarpagît, Jêsuse, Gûdîb kotsingnerub Erninga? tuksiarvigilutit Gûdib sângane okaupagit: kappiasuktitserkonnak uvamnik.

8 Okautivâle: Annît anerniojotit makkojungnartotit inungmit ômangat.

9 Jêsusiblo appersorpâ; Kinauvêt? Kiovâlo: Legiônemik attekarpunga, unnudlarapta.

10 Tuksiarvigivâlo angijomik, aulartitaujomanatik mattoma erkânit.

11 Mattomalo erkâne kuingêngigasæksoakarpok kakkame nerrijunik.

12 Sâtanasillo illûnatik tuksiarvigivât, okarlutiglo: Kuingêngigasæksoarnut tâpkonunga pullarkotigut!

13 Jêsusîblo tuavilune perkovait. Anernerit makkojungnartut tâva annivut, kuingênginut pullavlutik; kuingêngigasæksuillo pangaliklutik sivinganariktomit ingmingnik ijukkâdlarput tessersoarmut, (tâpkoale 2,000 iokasait) ippivlutiglo immâne.

14 Kuingêngiuiglo mianersijut kemmâvut, iglugasæksoarmiunullo iglugasangmiunullo tamanna okautigijartorpât. Taipkoalo annivut illuserilauktangat tamanna tækkojartorlugo.

15 Jêsuselo tikkipât, Sâtanaseliolauktorlo annorâtsiartok, sillatôvlunelo iksivajok tækkovât; erksivlutiglo.

16 Tamakkoningalo tautulauktut okautivait Sâtanasiggub kuingêngillo illiortauninginik.

17 Tuksialerpâllo, nunamingnit aularkovlugo.

18 Umiakortômullo ikkingmat, sâtanaseliolauktub tuksiarvigivâ, najoromavlugo okarlune:

19 Jêsusible perkungilâ, okautivlugole: Angergarit iglungnut illangnullo okautivlugillo pitsiarvionernik Nâlekamut, nâpkigijaunerniglo tâpsomunga.

20 Aularporlo, iglugasæksoarnelo tellimaujortune okâlalerpok pitsiarvionerminik angijomik Jêsusemut. Tamattomingalo tussartut illûnatik tattaminiadlarput.

*21 **Jêsuselo** nmiaĸortôkut ikârdlune uttermingmat, inugasæksuit kattisâlerdlutik tikkipât tessersûb sinnânêtoĸ.
22 Ahâglo illiniarviub angajoĸângita illangat, Jaîrusemik attilik tikkipoĸ, tækkogamiuglo itigganginut pâmakterpoĸt.
23 Angijomiglo, ĸemmuvigivlugo oĸarpoĸ: Panniga toĸĸokasakpoĸ; aggangmut aktoriartulaurnk inûlijauvlunelo inôĸovlugo.
24 Jêsusiblo tâva aiparilerpâ; inugasæksuillo mallikpât nimniortidlugolo.
25 Arnarlo tagvanênivoĸ; tâmna Jârinik 12 inik auĸatsainartoĸ.
26 Kappiasudlarlunelo perĸutine tamaita nungulauĸpait âniasiortinut: soĸĸoseranele sugaluluatninartoĸ.
27 Tâmna Jêsusemik tussalerame, inuit akkorngatigut annorânga aktoriartorpâ tunnuanit.
28 Oĸarame: Annorângalônêt aktorungnarupko, pijungnaerajarpunga.
29 Tagvainarlo aunga kôktoĸ kigikpoĸ; timiminelo missigilerpoĸ, pijungnaerame kappiagijaminit.
30 Jêsuselo mâunakut ingminik missigivoĸ, pitsartuneĸ ingminit anningmat, inungnullo ĸeviardlune oĸarpoĸ: Kia annorâkka aktorpagît?
31 Illinniartingitalo oĸautivât: Tækkovotit, inuit nimniutidlarmattit, oĸarpotillo; Kia aktorpângâ?
32 Keviarporlo aktortiminut, ĸennerdlugo.
33 Arnarle erĸsilune sajukpoĸ, piniarvionerminik ĸanoĸ ĸaujimagame, pâmaktervigijartorpâlo, kiglilingmiglo oĸautivâ.
34 Jêsusible oĸautivâ: Panniga, okpernivît pijungnaertipâtit; ullapirsauteĸarlutit aularit, kappiagijarnillo âkiktaulerit.
35 Sulle taimak oĸartillugo, illiniarviub angajoĸângata kivgangita illangit tikkiput oĸarlutiglo: Pannît toĸĸovoĸ, sôg ajoĸertuijoĸ sulle pagvisârpiûk?
36 Jêsusible oĸausingit tamakkoa tussarsârpait, illinniarviublo angajoĸânganut oĸarpoĸ: Erĸsiniarnak, okperille!
37 Illauĸojingilarlônêt Pêtrusib, Jakôbusiblo, Johannesiblo, Jakôbusib nukkangata, assinginik.
38 Illinniarviublo angajoĸângata iglunganut itterame, aulajâludlartut tækkovait, ĸeadlartullo, nipliadlartullo.
39 Itterlunelo oĸautivait: Sôg aulajâludlarluse ĸeadlarĸisê? Niviarsiaĸ una toĸĸungilaĸ, sinnikporle. Ijoridlarpâllo.
40 Illûnaitalo annitipait, niviarsiablo atâtanga; anânangalo illagivlugik itterpoĸ niviarsiab nellavianut.
41 Niviarsiarlo aggangitigut tiguvâ oĸautivlugolo: Talita kumi, imaipoĸ: Niviarsiaĸ oĸaupagit makkitit.
42 Tagvainarlo niviarsiaĸ makkisârpoĸ arvertalilarmelo. **Jâreĸarporle 12 nik. Illûnatiglo tattaminiadlarput angijomik.**

43 Innerterpaillo angijomik, kaujijoĸalerĸonnago tamattominga, niviarsiarlo nerrititauĸovâ.

KAPITEL VI.

Jêsusib nachogijauninganik Nazareteme. Tilliklerninganik Apostelinik. Jôhannesib baptiterijub niaĸoertauninganik. 5000 it nerrititauningænnik. Imminb kângagut Jêsusib pissungninganik.

TAGVANGALLO aularpoĸ, inugorvingminut pivlune; illinniartingitalo mallikpât.

2 Sabbatelo nelliutingmat, illinniarvingme ajoĸertuilerpoĸ. Unuktullo tussartut tamattominga, ajoĸertûtingit tattaminiarivait, oĸarlutiglo: Nakit ôma tamakkoa pivagît? ĸanorlo sillatunermik taimaitomik tunitjivionerĸâ? tattamnartuniglo taimaitunik aggangitigut pijunik?

3 Igloliorteungitôĸ? Marîab Erningâ, Jakôbusiblo, Jôsesiblo, Jûdasiblo, Simoniblo ĸattangutigingilât? Najangillo, illûnatik uvaptingnêngilât? Illûnatiglo sinaungajutigivât.

4 Jêsusible oĸautivait: Nellautaijoĸ ĸamagijaunginersauvakpoĸ nunaĸattiminut illaminullo, assinginit tamainit.

5 Tagvane tattamnartullijungnangilaĸ attautsemiglônêt; ĸanimajut illainangit aggangminut aktorpait pijungnaertilugillo.

6 Okpinginingillo tattaminiarivait. Arvertarporlo iglugasæksoarnut avatiminêtunut, ajoĸertuivlunelo.

*7 **12 Illo** ĸaiĸovait, maggoivlivlugillo aularĸolerpait, ajugautipaillo anernernut maĸĸojungnartunut,

8 Perĸolugillo, sumik neksarĸonmagit ingergarlutik, ajaupiatuinarmik kissiane; ikpiârsulijaratiglo, ĸaĸĸôjalijaratiglo, kênaujalijaratiglo tapserutimingne;

9 Ittiggagusersimaĸovlugille, anorângniglo maggûngnik attorĸonnagit.

10 Oĸautivaillo: Iglomut itterupse, tâpsomanêtsainaritse, aularĸârase tâpsomangat.

11 Illangitalo illalioromangippasse, oĸausise tussaromanagillônêt; annititse tagvangat, ittikkapselo sanningit katterarsigik nellojungnaerutiksanginut (erĸartortaujutiksanginullo). Ahamarik oĸautivapse: Sodomablo Gomorrablo inugilauĸtangit pitlartaunikinersaujomârput uvluksame erĸartuivingme iglugasæksoarnit ukkunangat.

12 Ailerpullo ajoĸertuijartorlutiglo ĸaĸĸialeriaĸarnermik.

13 Sâtanasiniglo unuktunik annititsivoĸ, ĸannimajuniglo unuktunik pijungnaertitsivoĸ, mingoarummut mingoarlugit.

*14 **Attanerlo** Herôdese tamattominga tussaumalerame, (Jê-

susib attinga illitarijaulermat,) окarpoĸ: Jôhannese baptiterijoĸ toĸĸungajunit makkisimavoĸ; tamanna pivlugo taimaitomik tattamnartullivoĸ.

15 Illangille окarput: Eliaseovoĸ; illangille: nellautaijôvoĸ, nellautaijullônêt illangatitut.

16 Herôdesele tamattominga tussarame, окarpoĸ: Jôhanneseovoĸ niaĸoêrtautilauĸtara; toĸĸungajunit makkisimavoĸ.

*17 **Herôdesele** tilliklilauĸpoĸ, Jôhannesemik tigujautitsilune, pititsilunelo parngnanaersimavingmut, Herôdiase, nukkame Filippusib nulliaŋga pivlugo; tâmna nullianikkamiuk.

18 Jôhannesib Herôdese окautilaungmago: Idluangilaĸ, nukkavit nulliaŋga pigigangne.

19 Herôdiasible Jôhannese toĸĸonasuaromagalloarlugo ajorpâle.

20 Herôdesible Jôhannese illeragivâ, nellunginamiuk idluartôvlune issumagiktoĸsôngmat; tamanna pivlugo sapputivâ ĸaĸutikullo nâlekpâ, tussarnerilâllo.

21 Uvloĸalermallo pitjutivingmik Herôdesib inûlerviane, tâpsoma attanigasait, sorsuktuksallo angajoĸângit, Galilêamêtullo angajoĸaunersat nerrimârtimmagit,

22 Tagva Herôdiasib pannia itterpoĸ, tânselarmelo, Herôdesiblo nerreĸattingitalo tamanna ĸuviagivât. Tagva attaniub Herôdesib niviarsiaĸ окautivâ: Issumangnik tuksiarviginga, pijomajarnik pillitsomavagit.

23 Окautimariklugolo окarpoĸ: Sumik tuksiarvigigumga, illa pillitsomavagit, attaniovingma ĸoppanganiglônêt.

24 Ammivlunelo anânane appersoriartorpâ: Sumîk tuksiartuksauvêk? Kiovâ: Jôhannesib baptiterijub niaĸoanik.

25 Ittersârivorlo attanermut, ĸemmuvlune окarpoĸ: Tagvainaĸ tunnitjiviojomavunga Jôhannesib baptiterijub niaĸoanik, pôgutamut illimajomik.

26 Attaneĸ kiksalerpoĸ; окautsinele окarmaringnine pivlugo, nerreĸattinelo pivlugit, sullinane tuksiarĸojomalungilâ.

27 Attaniublo niaĸoêrsije tillisârpâ, niaĸoalo aijauĸovâ. Tâpsoma parngnanaersimavingmut niaĸoêriartorpâ,

28 Niaĸoalo pôgutamut illimajoĸ tikkiupâ, tunnilugolo niviarsiamut, niviarsiable anânaminut tunnivâ.

29 Tamannalo illinniartingita tussaramitsuk, tikkilerput timingalo illuvermut illijartorpât.

*30 **Apostelillo** Jêsusemut kattilerput, окautivlugolo tamakkoninga tamainik, piniarnermingniglo ajoĸertuinermingniglo.

31 Окautivaillo: Kissipta inuĸangitomut ailauĸta, merngoêrserluselo. Ikkitut uttertullo unnungmatta; nerrijungnangilallônêt, agviartaugamik.

32 Umiaĸortôkullo aularput inuĸangitomut.

33 Inuillo tækkovait allivaktut, unuktullo illitarivât, aĸpa-

ngerlutiglo ĸutterorlutik mallikpât illagêklutik iglugasæksoarnit tamainit, ingiarlugolo tikkipât.

34 Jêsuselo niovoĸ; inugasæksuillo tækkogamigit, illapsugidlarpait; saukatitut mianerijeĸangitutitut-ingmatta. Unnuktuniglo oĸalugvigilerpait.

35 Uvluklilermallo, illinniartingita tikkipât, oĸautivlugolo: Tamâne sumataĸanginat, uvluklilermallo;

36 Aularlit, mattoma erĸât iglugasanginut niuvervinginullo, ĸaĸĸôjarsiniariartorĸovlugit; nerĸiksaĸanginamik.

37 Jêsusible kiovait, oĸautivlugillo: Illipse nerĸiksanginik tunnitjivigisigik. Oĸautivâllo: ĸaĸĸôjarsiniariartortuksauvitâ, kênaujat 200 it akkinginut, ukkua nerĸiksanginîk?

38 Oĸautivaille: ĸapsinik ĸaĸĸôjaĸarĸisê? ullernaersijartoritse. Ullernaeramigillo, oĸarput: Tellimanik, mingeriângniglo maggûngnik.

39 Ikterĸolerpaillo nerrimârtutitut iviksukkanut ĸunnulingaitunut.

40 Tunulerêktidlutik tâva ikterput ingmigolivlutik 100 illo 100 illo 50 illo 50 illo.

41 Ukkualo ĸaĸĸôjat tellimat, mingeriâglo magguk tiguvait, ĸillangmullo ârlorpoĸ, ĸujalivlunelo ĸaĸĸôjat avgorpait, tunnivlugillo illinniartiminut, mannijerĸovlugit tâpkonunga, mingeriaglo magguk avikpak illûnainut.

42 Illûnatik tâva nerrivut, kâgungnaerlutiglo.

43 Amiakungillo kattilerpait, amârgaujat 12 it tættædlugit, mingeriaglo illanginik.

44 Nerrilauĸtullo angutainait 5000 iovut.

45 Illinniartinnelo errinesâlerdlugit umiarĸortômut ikkiorĸaĸolerpait, sivorlerijomagamigit Betsaidamut, inuit aularterkârnagit.

46 Inuillo aularlinamigit, ĸaĸĸamut majorarpoĸ tuksiariartorlune.

*47 **Unnulermullo** umiaĸortût tessersûb ĸerĸanêput, Jêsuselo kissime nunamêpo[illegible]

48 Tækkovorlo, nermik sappikasalermatta, ammore aggormatsuk. Pigârvingitale sittamangænne unnuame tikkilerpait, immab kângagut pisuklune,

49 Kângerniarĸôrdlugit. Immarlo pissugvigingmago tækkogamitsuk, ijorônasugivât, nipliadlarlutiglo.

50 Illûnatik tækkogamitsuk, kakkilârput. Tuavile oĸarĸattigilerpait, oĸautivlugit: Manigoleritse, uvangauvunga, erksinase!

51 Umiaĸortômullo ikkivoĸ tâpkununga, ĸassûmivoĸ tâva kakkilârlutiglo tattaminiadlarput angijomik.

52 ĸaĸĸôjat pitjutigællugit sillatusinersaulaungilat, ômatingit mangaidlarmatta.

*53 **Ikâlauramiglo**, Genêzaremiut nunangænnut pivut nunalidlutiglo.

54 Umiaĸortômillo niungmatta, inuit illitarijarêrpât.

55 Aĸpangilerlutiglo nunanut mattoma erkânêtunut tamainut; kannimajullo aumittimingne nellajut âlerpait najugânut tussaumajamingnut.

56 Niuvervingnut, iglugasæksoarnullônêt iglugasangnullônêt itterangat, kannimajiatik illivait iglut akkorugænut, tuksiarvigivlugolo, annorângata sinnâ aktortauĸovlugo taipkonunga. Tâpsomingalo aktuijut illûnatik pijungnaerput.

KAPITEL VII.

Inuit Gûdiblo perĸojangjinik. Arnamik Kanaanemiomik. Tussajuitôvlunelo oĸajuitomik.

FARISÊERILLO, aglangniglo illissimajut illangit, Jerusalemit pijut, tikkipât.

2 Illiniartingitalo illangit tækkogamigit kaĸĸôjartortut, ubvarkârnagit aggatik, idluaringilait.

3 Farisêerit Jûdillo illûnatik nerringimata, aggatik ubvarkârnagit, angajoĸâmik illûsingit attorlugit.

4 Niuvervingmillo tikkitarangamik, nerringilat ubvarkâratik. Assingillo unuktut taimaitut illuserivait, ermgutsillo, immertautillo, machaillo, pôgutallo sâllo ubvarpaklugit.

5 Farisêerillo aglangniglo illisimajut appersorpât: Sôg illiniartivît mallingilagît angajoĸâpta illusingit, sôg ubvarsimangitunik aggaĸarlutik kaĸĸôjaĸtorkât?

6 Kiovaille oĸautivlugit: Illipse takkormôrtose, Jesaiasib oĸautigitsiaralloarpâse, sorlo aglaksimangmat: Inuit ukkua kangasinâmingnut nertorpânga, ômatingitale ungasikpânga.

7 Sulinatigle kivgartorpânga, inuit ajoĸertûsituinangit ajoĸertuitigigamigit.

8 Gûdib perĸojangit kemakpasse, inuit illusekullungit malliklugit pivasse, kattallo ermgusiârsuillo keblariksivlugit; unuktullo taimaitut attorpasse.

9 Oĸautivaillo: Gûdib perĸojangit attorungnaitsiartipasse, illusekulluse malligomavlugit.

10 Môsese oĸarmat: Atâtangniglo anânangniglo nâlektuksauvotit; atâtaminulle anânaminullo oĸarnerluktoĸ toĸĸotæksauvoĸ.

11 Ajoĸertuivosele: Atâtaminut anânaminullo oĸartoĸ: Korban, imaipoĸ: tunnergutautigupko, nâmanersauvoĸ illingnut, tâmna ajungitullivoĸ.

12 Kingorngagut atâtaminut anânaminullo ajungitullitailitipasse.

13 Taimak Gûdib ᴏᴋausingit attortaujungnaertipasse illusekulluse pivlugit, taimailiutsainarposelo unuktunik.

*14 **Inuillo** tamaita ingminut ᴋaiᴋovait, ᴏᴋautivlugit: Tamapse nâleksinga ômamigisiuglo.

15 Sunallônêt inûb sillatânit illuanut pijut, sujuktingilât; tâpsomangalle annijut inuk sujuktipât.

16 Tussâjungnik siutilik tussarle.

17 Inuille ᴋemaklugit iglomut pingmat, illiniartingita apersorpât mattominga adsiujomik.

18 Oᴋautivaillo: Illipsetauᴋ sillatuneᴋangilasê? Nellovise, illûnatik sillatânit inungmut pijut sujuktingimatsûk?

19 Omatânut pinginamik natjangnulle pivut, illuserivaktamiktullo annititaulerivut, nerᴋititut illûnaititut.

20 Oᴋarporlo: Inungmit annijub inuk sujuktipâ.

21 Kamangat, inuit ômatinginit erᴋarsautikulluit pivut, nulliarêngnermik asserorsainerlo, assiniarnerlo inuarnerlo,

22 Tiglingnerlo, pijomatudlarnerlo, nellangainerlo, pingitsertornerlo, ikligunerlo, piungitomik ijeᴋarnerlo, Gûdemik mittautiksaᴋarnerlo, piojorinerlo, sillainerlo;

23 Tamakkoa illûnatik illuanit pivut, inuglo sujuktipât.

*24 **Nikkovidlunelo** tâva tagvangat aularpoᴋ, Tirusiblo Sidoniblo erᴋângnut pivoᴋ; iglomullo itterlune inuit angigutijomagalloarpait, ijersimajungnangilarle.

25 Arnat illangata panneᴋartub maᴋᴋojungnartomik anernelingmik tussaumagamiuk, tikkilugolo itigganginut pâmaktervigivâ.

26 (Arnaᴋ tâmna tagva Grîchit arnangita illangat, Sirofenizemioᴋ.) Tuksiarvigivâlo, Sâtanase annititauᴋovlugo panningminit.

27 Jêsusible oᴋautivâ: Kittorngaujut kâgungnaerᴋârlit; idluangilaᴋ ᴋittorngaujut ᴋaᴋᴋôjanginik aᴋsârlugit, ᴋingminullo egidlugit.

28 Kiovlunele oᴋautivâ: Ahaila Nâlegaᴋ, taimaikalloarpoᴋ, ᴋingmiârsuille nerriviub attânêtut nerrivut ᴋittorngaujut karnganerlukunginik.

29 Oᴋautivâlo: Oᴋautsitit tamakkoa pivlugit aularit; Sâtanase panningnit annisimavoᴋ.

30 Iglominullo pigame, Sâtanase annisimajoᴋ kingorarpâ, panninelo aumittimine nellajoᴋ naipipâ.

*31 **Tirusiblo** Sidoniblo erᴋângnit aularmigame, Galilêab tessersoangata sennianut pivoᴋ, iglugasæksuit tellimaujortut erᴋânnut.

32 Atsivullo tussajuitomik oᴋarungnangitomik tâpsomunga, ᴋenuvigivâllo, aggangminut aktuerᴋovlugo tâpsominga.

33 Inuillo akkorngænnit ingminut pitipâ, agganelo siutigingnut illivait, ĸesselarmelo, oĸangalo aktorpâ.
34 Kilangmullo ârlorpoĸ, anersaumilarmelo oĸautivâ: Hefata, imaipoĸ, angmalerit!
35 Siutîgiglo tagvainaĸ angmarpuk, oĸangatalo ĸellarutinga pêrpoĸ, oĸatsialilarmelo.
36 Innerterpaillo, tamanna oĸautauĸonnago inungnut. Tagva innerteralloarmagit angijomik, anginersamigle aĸpautigivât.
37 Tattaminiarlutiglo oĸarput: Tamaita idluartipait: tussangitut tussartilugit, oĸarungnangitullo oĸartipait.

KAPITEL VIII.

4000 it tattamnartomik nerrititauningænnik. Farisêrit nellunaikutamik tætugomaningænnik. Farisêrit sêrnarsautingænnik. Tautungitub aĸiktauninganik. Kigligiutjinermik Kristusemik.

UVLUNE tamakkonane inuit nerĸiksaĸangitut unnuktut tagvanêngmatta, Jêsusib illinniartine ingminut ĸaiĸovait, oĸautivlugit:
2 Inuit ukkua illapsugidlarpakka nerĸiksaĸaratik uvlunik pingasunik uvamnêngmatta;
3 Nerritinnagit aulartikupkit, perlidlarajarmata angergarlutik apĸome. Illangit ĸanningitomit pingmatta.
4 Illinniartingita kiovât: Nakit ĸaĸĸôjaĸsiniarpita tamâne inuĸangitome, ukkua kâgungnaerutiksanginîk?
5 Appersorpaillo: Kapsinik ĸaĸĸôjaĸarĸisê? Kiovât: 7 nik.
6 Inugasæksuillo ikterĸovait nunamut. Kaĸĸôjallo ukkua 7 it tiguvait, ĸujalivlunelo avgorpait, illiniartiminut tunnivlugit, inuignut ukkoninga mannijerĸovlugit; inungnullo tâva mannivait.
7 Mingeritjaniktauĸ ikkitunik peĸarivut; tâpkoa pivlugit ĸujaligivoĸ, manijauĸogivlugillo.
8 Nerrivut tâva, kâgungnaerlutiglo, amiakullo kattilerpait, amârgaujat 7 it tættædlugit.
9 Nerrilauĸtullo 4000 iovut; aularĸolerpaillo tâva.
*10 **Tuavidlunelo** illinniartine illagællugit umiarĸortômut ikkivoĸ, Dalmanutablo erĸânut pivlune.
11 Farisêrillo annilutik appersûteĸattigigiarlugolo ôktorlugolo, tækkotitserĸojomavâllo nellunaikutamik ĸilangmit.
12 Anernermigullo annersaumivlune oĸarpoĸ: Kinguvângoĸattigêt ukkua sôg nellunaikutamik takkojomavât? Ahamarik oĸautivapse: Kinguvângoĸattigêt ukkua nellunaikutamik tunitjivioniatsangilat.

13 Tâva ĸemakpait, umiaĸortômullo ama ikkivoĸ, ikârdlunelo uttimut.

*14 **Kaĸĸôjamiglo** neksarlutik puigulauĸput, umiaĸortômelo attausênarmik ĸaĸĸôjaĸarput.

15 Perĸovaillo oĸarlune: Nâlagitse, udsertorluselo Farisêerit sêrnarsautingænnik, Herôdesiblo sêrnarsautinganik.

16 Issumertorpâllo, ingmingnut oĸarlutik: Taimak pivâtigut, ĸaĸĸôjamik neksalaunginapta.

17 Jêsusiblo tamanna tukkisigamiuk, oĸautivait: Sôg ĸaĸĸôjaĸanginise siaklerutigivisiûk? sulle tukkisingilase sillatusinaselô? sullelo mangaitunik ômateĸarĸisê?

18 Ijeĸarluse tækkolungilasê, siuteĸarluse tussangilasê, erĸainaselônêt ipsomingâ?

19 Kaĸĸôjat tellimat avgorapkit inugasæksoarnut 5000 inut, amârgaujat ĸapsit amiakovinernik tættælauĸpisigîk torĸorlugillo? Kiovât: 12 it.

20 Kaĸĸôgallo 7 it avgorapkit inugasæksoarnut 4000 inut, amârgaujat ĸapsit amiakovinernik tættælauĸpisigîk torĸorlugillo? Kiovât: 7 it.

21 Tagva oĸautivait: Sôg tukkisingilasê?

*22 **Betsaidamullo** pivoĸ. Atsivullo tautungitomik tâpsomunga, aktortauĸovlugolo tuksiarvigivât.

23 Tautungitorlo aggangitigut tiguvâ, tessiorlugolo iglugasait sillatânnut, ijîgiglo ĸetserarlugik, aggangmiuullo aktorlugo apperivâ: Sumîk takkovêt?

24 Uidlunelo oĸarpoĸ: Inuit pissuktut tækkovakka sorlo napârtut.

25 Ijîgiglo ama aktorivak aggangminut, amalo tækkoĸomilugo; âĸiktaulerporlo tâva, tamaita tautugungnalerdlugit.

26 Angerarĸovâlo oĸarlune: Iglugasangnut itterniarnak, iglugasangmiuniglônêt taimak oĸautjiniarnak.

*27 **Jêsuselo** aularpoĸ illinniartingillo, iglugasangnut Zesarêab Filippusib iglugasæksoangita erĸanêtunut. Ingergarlutiglo illinniartine apperivait oĸarlune: Inuit kinaunasugivângâ?

28 Kiovât: Illangita Johaneonasugivâtit baptiterijoĸ; illangitale Elîaseonasugivâtit; ama illangita nellautaijullônêt illangat.

29 Oĸautivaillo: Illipsele kinaunasugivisingâ? Pêtrusib kiovâ oĸarlune: Kristuseovotit.

30 Innerterpaillo unipkângojomanane inungnut.

31 Ajoĸertulerpaillo: Inûb Erninga âniatitaujariaĸarpoĸ angijomik, ajæktortaujariaĸarlunelo angajoĸânut ajoĸertuijoĸsoarnullo, aglangniglo illisimajunut, toĸĸotaulunelo, uvluglo pingajuangne makkitsomârivoĸ.

32 Angigunnagillo tamattominga oĸarpoĸ. Pêtrusiblo ingminut pitipâ, innerterlugo taimailerĸonnago.

33 Keviardlunele illinniartine takkumârpait, Pêtruselo innerterpâ ᴏᴋarlune: Tunnunnut pit, Sâtanase; Gûdib pingit issumaginginangne, innit pingit kissêta.

34 Innillo illinniartimelo ᴋaikovait ingminut, ᴏᴋautivlugit: Uvamnik malligomajoᴋ issumaminik pinniarane, senningajoliksaminik (kappiasutiksaminiglônêt) naugmagle malliklungalo.

35 Inôserminik ivlersijub assiojijomârpâ; inôserminigle assiojijub pivlunga ᴏᴋautsillo tussarnertut pivlugit assiojiniangilâ.

36 Inûb suksarivaûk, sillaᴋsoaᴋ illûnât piksarsiarigalloaruniuk, tarninga asserorpat?

37 Ubvalo sumîk inuk tunnijijungnarᴋâ tarnime sattûtiksanganîk?

38 Uvamnigle ᴏᴋautsimniglo kangusuktoᴋ kinguvângoᴋattigêne tâpkonane assiniartune ajortullijunelo, tâmna Inûb Erningatatauᴋ kangugijomârpâ, tikkikune atâtame ânanauningane, Engelit hailigit illagællugit.

KAPITEL IX.

Kristusib ânanausijauninganik. Illisimailingajub âᴋiktauninganik. Aniaminik makkinerminiglo Jêsusib nellautaininganik. Oᴋâlaninganik piojorijuinermik sinnaungajutiksaujuniglo.

ᴏᴋautivaillo: Ahamarik, ᴏᴋautivapse, nangertut ovane illangita toᴋᴋo ôngniangilât, Gûdib nâlegauvinganik pitsartovlune tikkitomik tækkoᴋâratik.

*2 **Uvlut** pingasujortut kingorngatigut Jêsusib Pêtruselo, Jakôbuselo, Jôhanneselo ingminut pitipait, ingmigolivlugillo ᴋaᴋᴋamut kingiktomut majorarᴋattautipait, ânanausivlunelo sângænne.

3 Annorângillo ᴋaumaridlarlutik ᴋaᴋᴋorsidlarput apputitut (ᴋaᴋᴋorsaijut nunamêtut taimak ᴋaᴋᴋortigijomik piniarlutik sapperput).

4 Elîaselo Môseselo saᴋᴋerpuk tâpkonunga, Jêsuselo oᴋarᴋattigivâk.

5 Petruselo Jesusemut oᴋarpoᴋ: Rabbi (ajoᴋertuijoᴋ), tamâne-itsainarominarpoᴋ; pingasunik igloliolerta, illingnut attautsemik, Môsesemullo attautsemik Eliasemullo attautsemik.

6 Oᴋautsinele ᴋaujimangilait, koaᴋsâramik.

7 Nuvujarlo ᴋaivoᴋ ulliklugillo. Nippelo nuvujamit tussartaujoᴋ, oᴋarlune: Tagva Ernera nagliktara, tâmna nâlegaksarivasse.

8 Tagvainarlo, avatimingnut tækkosaramik, inuksingilat, Jêsuse kissiat tækkovât.

9 Kaᴋᴋamille attersâramik, Jêsusib innerterpait, tækkoja-

mingnik ᴏᴋautjerᴋonnagit kimullônêt, Inûb Erninga tᴏᴋᴋungajunit makkerᴋârtinnago.

10 ᴏᴋausᴇᴋ tamanna illumigivât ingmingnullo appersûtivlutik: Kanᴏᴋ tagva tᴏᴋᴋungajunit makkinêᴋ?

11 Appersulerpâllo ᴏᴋarlutik: Sôg aglangnik illissimajut ᴏᴋarᴋât: Eliase tikkerᴋârtuksauvᴏᴋ?

12 Kiovaillo ᴏᴋautivlugit: Ahaila, Eliase tikkerᴋârtuksaugalloarpᴏᴋ, tamaitalo idluarsitilugit; taimaktauᴋ Inûb Erninga angijomik kappiasuktitaujariaᴋarpᴏᴋ nachogijauvlunelo, sorlo aglaksimangmat.

13 ᴏᴋaupapsele: Eliase tikkitsarêrpᴏᴋ, issumamingnullo piniarvigilauᴋpât, sorlo taimna pivlugo aglaksimangmat.

*14 **Illiuniartiuelo** tikkiuamigit, inugasæksuit tækkovait, aglangniglo illisimajut illumavait appersorniktut taipkoninga.

15 Tagvainarlo inuit illûnatik tækkogamitsuk, kakkilâdlarput, aivigivlugolo salutipât.

16 Aglangniglo illisimajut apperivait: Kanᴏᴋ tâpkoninga appersornikisê?

17 Inugasæksuit illangata kiovlune ᴏᴋautivâ: Ajoᴋertuijoᴋ, ernera tamaunga âpara illingnut, anerneᴋartoᴋ ᴏᴋajuitomik.

18 Tâpsoma tigulerangamiuk aulajârtidlarpâ, ᴋappoalidlalerporlo, nêrᴋolâlarmelo tijilerpᴏᴋ. Illinniartitit ᴏᴋarᴋattigilauᴋpakka annititauᴋovlugo, ajorpâlle.

19 Kiovâle ᴏᴋarlune: Tata! ukkua ᴏkpingitut kinguvângoᴋattigêt, ᴋanᴏᴋ sivitutigijomik najoriaᴋarpapsê? ᴋanorlo sivitutigijomik ᴋenuevigijariaᴋarpapsê? Kaisiuk uvannut.

20 Apâllo tâpsomunga. Tagvainarlo anernerub ᴏᴋajuitub tækkogamiuk, aulajârtidlarpâ, nunamullo ochovᴏᴋ aksakâlarmelo ᴋappoalidlalilarmelo.

21 Jêsusiblo atâtanga apperivâ: Kanga taimailerᴋâ? ᴏᴋarpᴏᴋ: Nutaraunerminit.

22 Unnuktuniglo ochotipâ ikkomamullo innermullo tᴏᴋᴋonasuarlugo. Sappingikuville, nâpkigilertigut ikajorlutalo.

23 Jêsusible ᴏᴋautivâ; Okperungnaruvit; okpertomut ajornartoᴋangilaᴋ sumik.

24 Tagvainaᴋ sorrutsib atâtanga niplialerpᴏᴋ ᴋugviordlune ᴏᴋarlunelo: Okperpunga, nagliktᴏᴋ Nâlegaᴋ, okpinginimnit piulinga

25 Jêsusele tækkogame, inuit ᴋaijalermatta, anerneᴋ ivjornartoᴋ innerterpâ, ᴏᴋautivlugo: ᴏᴋajuitoᴋ tussângitorlo anerneᴋ perᴋovagit, annît ômangat, kingornganelo itterungnaerlutit ômunga.

26 Niplialerpᴏᴋ tâva, aulajârtidlarmilâllo annivoᴋ. Inuglo tâmna tᴏᴋᴋojotun-ipoᴋ, unnuktullo tᴏᴋᴋojoᴋ ᴏᴋautigivât.

27 Jêsusible aggangitigut tiguvâ, makkitilâllo: makkiporlo tâva.

28 Iglomullo pingmat, illinniartingita ingmikôrlutik appersorpât: Sôg uvagut annititsungnangilavût?

29 Kiovorlo: (Anernerit) taimaitut annititaujungnangilat, kissiane tuksiarnermut nerritailinermullo.

*30 **Tagvangallo** aularamik, Galilêa apkotigivât, tamattomingale inuit kaujimakojomangilait.

31 Illinniartine ajokertorlugit okautivait: Inûb Erninga pititaujomârpok inuit agganginut, tokkotsomârpâllo; tokkotaukpalle, uvluk pingajuangne makkitsomârivok.

32 Okautsille ukkua tukkisingilait, appersorlugolo illeragivât.

*33 **Kapernaumullo** pigivok. Iglomêdlunelo apperivait: Sumik apkome okarkattigêlaukisê?

34 Niplingilalle. Ingergarlutik ingmingnut okalauramik, nellitik anginerongmangât?

35 Ingidlunelo 12 it kaikovait, okautivlugit: Illase sivorliojomajok kingorliojomârpok, illûnatiglo kivgarijomârpât.

36 Nutakkamik tâva tigusivok, akkorngænnullo pitipâ erkilugolo, okautivaillo:

37 Taimaitomik nutakkamik illaliortub attimne illaliorivânga, uvamniglo illaliortub, kissima illaliungilânga, uvamnigle tilliklertok illaliorivâ.

*38 **Johannesible** okautivâ okarlune: Ajokertuijok, angutemik tækkolaukpogut atterne Sâtanasinik amititsijomik malligatalo; mallingimattigullo, tamanna pivlugo innertilaukpavut.

39 Jêsusele okarpok: Innerteræksaringilase. Tattamnartitsijokangilak attimne, okarnerlûtigisarailungalo pijomik.

40 Uvaptingnik akkerartungitub illagivâtigut.

41 Illipsingnigle immertitsijok immermik, ermgusiârsub immanganik, attimne, Kristusib pigingmasse, ahamarik, okautivapse, akkêngaivioniangilak.

42 Uvamnullo okpertut ukkuarârsuit illangænnik sinnaungatitsijomut idluarnersauvok, serkallitsiviub ujaraktanganik kungasingagut nivingaiviogune, egitauvlunelo immarbingmut.

43 Aggakpille sinnaungatikpattit, nakkakit. Illingnut ajunginersauvok, illakungorlutit inôtsemut itteruvit, maggûngnik aggakarnernit, âniatitsivingmullo ikkomamut kammitsuitomut egitaunernit;

44 Taingane kuglugiangat tokkoniangilak, ikkomangallo kamminiangilak.

45 Ittikkavillo sinaungatikpattit, nakkakit. Illingnut ajunginersauvok, tussiaklutit inôtsemut itteruvit, iglugêngnik ittigakarnernit, âniatitsivingmullo ikkomamut kammitsuitomut egitaunernit.

46 Taingane kuglugiangat tokkoniangilak, ikkomangallo kamminiangilak.

47 Ijivillo sinnaungatikpattit, pêruk egidlugolo. Illingnut ajunginersauvoĸ, igluinarmik ijeĸarlutit Gûdib nâlegauvinganut itteruvit, maggûngnik ijeĸarnernit, âniatitsiviublo ikkomanganut egitaunernit.

48 Taingane ĸuglugiangat toĸĸoniangilaĸ, ikkomangallo ĸamminianginivoĸ.

49 Illûnatik ikkomannut tarrêrtitaujariaĸarput, tunnergutiksallo illûnatik sioraujamut tarrêrtitauvut.

50 Sioraujaĸ ajungidlarpoĸ; sioraujarle tarriornitsungnaerpat, sumût tarriornitinajarpisûk? Illipsingne sioranjaĸaleritse, ullapirsanteĸarĸattigêkluselo illipsingnut.

KAPITEL X.

Nulliarêngniub avitauninganik. Soratsit saimartauningînik. Akluinerub nagviarungnarninganik. Jêsusib nellautainingnik âniaminik Illinniartit nertortanjomaningînik. Bartimêusib âĸiktauninganik.

TAGVANGAT ama aularivoĸ, Jûdêab erĸânut pivlune, Jordanib akkianut. Inuillo ama inngiartorsôvlutik tikkipât, illuserivaktanitullo ajoĸertorivait.

*2 **Farisêerillo** tikkipât appersorlugo: angutib nulliane avidlugo idluarmangât? tamattonungalo ôktorpât.

3 Kiovlunele oĸautivait: Môsesib ĸanoĸ perĸovâsê?

4 Oĸautivât: Môsesib agvialaungilâtigut, aglangnik avitsitiksanik aglakluta, avilugolo (arnaĸ).

5 Jêsusib ĸiovait oĸautivlugillo: Omatipse mangainingit pivlugit perĸojamik taimaitomik aglalauĸpoĸ illipsingnut.

6 Pingortitalle pigiarningænnit Gûdib angut attausek arnarlo attausek pingortipak.

7 Tamanna pivlugo angutib atâtane anânanelo ĸemmagniarpak, nulliane ungagivlugo.

8 Tâpkoalo magguk uvinioniarpuk attautsemik. Tamanna pivlugo maggôjungnaerlutik, uviniovuk attautsemik.

9 Gûdib kattititâgik inub avititæksaringilak.

10 Iglome illinniartingita amalo mattominga apperingmatsuk,

11 Oĸautivait: Nulliaminik avitsijub, assianiglo nullianiklune, nulliarêngnek asserorpâ tâpsonunga.

12 Nulliablo uine ĸemakkuniuk assianiglo uiniklune, nulliarêngnek asserorivâ.

*13 **Nutaĸĸaniglo** âtsivut tâpsomunga, pattingmijauĸovlugit. Illinniartingitale nutaĸĸanik âtsijut suadlarpait.

14 Jêsusible tamanna tækkogamiuk, idluaringilâ, oĸautivlu-

gillo: Nutaккat uvamnut pilit, innerterasigiglo; tâpkoa Gûdib nâlegauvinga pigingmatsuk.

15 Ahamarik oкaupapse: Nutaккatut Gûdib nâlegauvinganik pingitoк, itterniangilaк.

16 Erкilugillo aggangminut pattingmivait, saimartilugillo.

*17 **Annilaungmallo** apкosinermut, inuit illangata ingiarsijub sêrкortorvigællugo apperivâ: Ajungitotit ajoкertuijoк, sumik piniartuksauvîk, inôtsemik nâksaungitomik kingormgujerкovlunga?

18 Jêsusible kiovâ: Sôg ajunginerarpingâ? Ajungitoкangilaк, Gûde kissime ajungilaк.

19 Perкojat кaujimagalloarpattit: Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit. Innartuksaungilatit. Tigliktuksaungilatit. Kigliluktomik oкautigijaкartuksaungilatit. Akkilênerluktuksaungilatit. Atâtallo anânallo nâlekik.

20 Kiovâle oкautivlugolo: Ajoкertuijoк, tamaita tamakkoa mallilauкpakka sorrusionimnit.

21 Jêsusiblo tækkusarpâ, nagligilugolo oкautivâ: Attauseк sulle pigingilat. Perкutitit tamaita niorvgotigijartokit, aklujunullo pillintigilugit, tagva perкuteкatsiarniarpotit кilangme; кailerillo malliklunga, oкumaitiksarniglo illingnut pît.

22 Tamannale oкauseк tussaramink annûlerpoк kiksalarmelo кemmakpâ; perкuteкarame unnuktunik.

23 Jêsusible кeviarlune illinniartine oкautivait: Akluitut nâlegauvingmut кilangmêtomut pilutik sappernakasakpoк.

24 Illinniartingitale oкausingit tamakkoa kakkilârutigivait. Jêsusible ama kiovait oкautivlugillo: Nagliktakka кittorngakka, Gûdib nâlegauvinganut itteriaк ajornarpoк perкutimingnik tætteкartunut.

25 Ajornanginersauvoк, (nergjutsoaк) kamêle merкutib ijingagut pilune, akluitub itterniarninganit Gûdib nâlegauvianut.

26 Kakkilârnersaugivut ama, oкarlutiglo ingmingnut: Kiname tagva piulijaujungnarniarкâ?

27 Jêsusible tækkusarlugit oкautivait: Inungnut ajornarpoк, Gûdemulle ajornangilaк; Gûdemut tamaita ajornangilat.

*28 **Tagva** Pêtrusib oкautivâ: Ahâk tamaita кemmalauкpavut mallilarpillo.

29 Jêsuse kiovoк oкarlunelo: Ahamarik oкaupapse: Inûb iglune кemmakkuniuk, кattangutinelônêt, atâtanelônêt, anânanelônêt, nullianelônêt, кittornganelônêt, perorsêvinelônêt, uvauga pivlunga, oкautsillo tussarnertut pivlugit;

30 Mattomanêdlune 100 ertortunik piniarivoк iglunik, кattangutiniglo, anânaniglo, кittornganiglo, perorsêvingniglo, mâne ômigijaunermine, sillaкsoarmelo pijomârtome inôgumik nungusuitomik.

31 Unuktulle sivorlit kingorliojomârput, unuktullo kingorlît sivorliojomârput.

*32 **Apkomêpulle,** Jerusalemut majorariardlutik; Jêsuselo sivorlerivât, kakkilâdlarpulle, erksivlutiglo mallikpât. Jêsusiblo anna tâpkua 12 it ingminut pitipait, okautivlugillo pijauniarnerminik.

33 Ahâk, takpaunga Jerusalemut aivogut, Inûblo Erninga pititaulârpok ajokertuijoksoarnut aglangniglo illissimajunut; taipkoa tokkotæksautilârpât, nellojunullo unertujutigilârpât.

34 Taipkoalo mittautigilârpât, issakavlugolo ketserarlugolo tokkolârpât, uvluglo pingajuangne makkilârivok.

*35 **Jakôbusiblo** Jôhannesiblo, Zebedêusib ernikita tikkipâk, okarlutik: Ajokertuijok, illingnut piniarviojomavoguk kennuarijaptingnik.

36 Apperivak: Sumik uvamnut piniarviojomavitik?

37 Kiovâk: Perkogitiguk, attausek tallerpikpît tungâne, aipangalo saumikpît tungâne iksivakolunuk nâlegauvingne.

38 Jêsusiblo okautivak: Tuksiararijatik nellovattik. Ermgusiârsub immanga immigaksarâ immerungnarpittikô, baptitauniksaralo baptitauniksarijungnaralloarpittikô?

39 Kiovâk: Ahaila ajungikalloarpoguk. Jêsusiblo okautivak. Ermgusiârsub immanga immigaksara immerniaralloarpattik baptitauniksamullo baptitaujuksangalloarpotik;

40 Tallerpingmale tungâne, saumingmalônêt tungâne iksivajomârnek uvamnut perkojæksaungilak illiptingnut; iksivakojaujulle kissimik iksivajomârput.

41 Illinniartut 10 it tamanna tussaramitsuk, annûjutigilerpakit Jakôbuse Jôhanneselo.

42 Jêsusiblo kaikovait okautivlugillo: Kaujimavose, nunab attaningit attaniotingmatta, attanersuillo pitsartunekarmatta.

43 Illipselo taimailerniarase; angnerojomajorle kivgaksauvok illipsingnut.

44 Illaselo attaniotijomajok kivgaksauvok illûnapsingnut.

45 Inûb Erningatauk tikkingilak, kivgartortaujomavlune, kivgartoriartorporle, tunnivlunelo inôtsiminik unnuktut akkiliksaerutiksangænnik.

*46 **Jerichomullo** pivut. Jêrichomillo aularmat, nangminek illinniartingillo inugiartoksuillo, tautungitok apkotâne iksivavok, kennuvlunelo, Bartimêusemik attilik, Timêusib erninga.

47 Jêsuseojok Nazaremiok tussaramiuk, niplialerpok okarlunelo: Jêsuse, Dâvidib erninga nâpkiginga!

48 Unnuktullo innerterpât nippangerkovlugo. Niplilualerporle: Dâvidib erninga, nâpkiginga!

49 Jêsusiblo nokkardlune kaikojaukovâ. Tâva tautungitok kaikovât okautivlugolo: Nikkovidlutit mannigolerit, kaikungmattit.

50 Annorânelo egipâ, nikkovilarmelo Jêsusemut pivoк.
51 Jêsusiblo apperivâ: Sumîk uvamnit pijomavêt? Tautungitub kiovâ: Rabbi (ajoкertuijoк), tautuleromavlunga.
52 Jêsusib oкautivâ: Aularit, okpernivît ikajorpâtit. Tagvainarlo tautulerpoк, mallikpâlo apkome.

KAPITEL XI.

Kristusib siuterкortojub кânganêdlune Jerusalemut aininganik. Napârtub Faigeliksab âminarnerartauninganik. Tempelib sujungaititauninganik. Jêsusib kigusinganik nakit pitsartuneкarnine pitjutigællugo.

JERUSALEMULLO кaglileramik, Betfagemut Betâniamullo кaккab orкsoкtaliub sennianut, Jêsuse maggungnik illinniartiminit tilliklerpoк,
2 Oкaudlugiglo: Aileritik iglugasangnut nelliptingnêtunut; ittituaruptik, nochaк pittuksimajoк nennilârpattik; кânganut sulle inungmik ingitoкalaungitoк. Pittúdjârlugolo tamaunga кaitikko.
3 Imâglo apperijauguptik: Sog taimailivitikko? imâk kiogitik: Nâlekab attoromangmago. Tâva tamaunga perкolârpâ.
4 Aularpuk, nocharlo nennivâk pittuksimajoк itterviub senniane, sillatâne, apкosiniub maggôliviane. Pittûdjârpâglo.
5 Tagvanêtullo illangita oкautivakit: Sôg nochaк pittudjârpittkkô?
6 Oкautivaillo Jêsusemut perкojaunermingnik; innertingilakillo tâva.
7 Nocharlo tâmna âpâk Jêsusemut, annorâtiglo кemmerdloanut illivlugit. Kânganut tâva ingipoк.
8 Unuktulle annorâtik issivilerpait apкotiginiartanganut. Illangillo кessertutinik napârtunit kippitsivlutik apкotiginiartanganut katteraivut.
9 Sivorlîllo malliktingillo кaggudlarlutik oкarput: Hosianna! Nâlekab attingane tikkitoк nertortaule!
10 Atâtapta Dâvidib nâlegauvia, Nâlekab attingane tikkitoк, nertortaule! Hosianna кotsingnerme!
11 Nâlegarlo Jerusalemut itterpoк kattimaviksoarmullo; tamaitalo кemergolerpait; unnulermallo aularpoк Betâniamut 12 it illagivlugit.
*12 **Uvlub** aipangane, Betaniamit aularamik, kâlerpoк.
13 Napârtomiglo Faigeliksamik merкolingmik tækkogame allivasiktomit, nellipsarpâ, paungaкangimangât. Tikkinamingle, merкutuinarnik tækkovoк, paungaкalervinga sulle nelliutingimat.

14 Jêsusiblo ᴏᴋautivâ: Mattoma kingorngane illingnit paungartorᴛoᴋarniarungnaerle issoᴋangitomut. Illinniartingitalo tamanna tussarpât.

*15 **Jerusalemullo** pigamik, kattimaviksoarmut itterpoᴋ, pissiniartullo, niuverniartullo kattimaviksoarmêtut annitilerpait; kênaujaniglo tauᴋsêjut sângit, tingmitjaniglo taubinik niorvgutiggit iksivautangit ochotidlarpait.

16 Kattimmavikullo perᴋutinik akkigartoᴋarᴋojingilaᴋ.

17 Ajoᴋertuivlunelo ᴏᴋautivait: Aglaksimangilâᴋ: Igluga taijæksauvoᴋ tuksiarvingmik inungnut illûnainût? illipsele inuarviotilauᴋpasse.

18 Aglangniglo illisimajut ajoᴋertuijoᴋsuillo tamanna tussaumaleramitsuk; issumajâlerput toᴋᴋotsomavlugo. Erᴋsigilâlle, inuit illûnatik ajoᴋertûtingit tattaminiaringmattigik.

19 Unungmallo iglugasæksoarnit aularpoᴋ.

*20 **Kaungmallo** napârtoᴋ imna Faigeliksaᴋ sennerᴋoleramitsuk, pannertoᴋ tækkovât, amânganut aglât.

21 Pêtrusiblo erᴋaumagamiuk Jêsusib ᴏᴋausinga, ᴏᴋautivâ: Rabbi (ajoᴋertuijoᴋ), ahâk, napârtoᴋ Faigeliksaᴋ ᴏᴋautilulauᴋtat, pannersârnerpoᴋ.

22 Jêsusib kiovlune ᴏᴋautivâit: Gûdemut okperneᴋaritse.

23 Ahamarik ᴏᴋautivapse, ᴋaᴋᴋamut ômunga ᴏᴋartoᴋarpat: Kangattarit, immânullo kattagit! ômattiminelo ᴋollarane okperlunele ᴏᴋautsime nellautsiniarninganik, tagva ᴏᴋautsine malliklugit tunnitjivioniarpoᴋ.

24 Taimak pivlugo ᴏᴋautivapse: Tamainik tuksiarnipsingne ᴋennuarijapsingnik, okpituinaritse, tunitjivioniarapse tamakkoninga, pilârpasse tagva.

25 Nangerluselo tuksiarupse, assipsingnut patsitiksase issumagijungnaersigik, Atâtase ᴋillangmêtoᴋ issumagijungnaernerᴋovlugo tammarnipsingniktauᴋ.

26 Assipsele tammarningit issumagijungnaingikupsigik, Atâtapsetauᴋ ᴋillangmêtub issumagijungnaerninginivait tammarnise.

*27 **Jerusalemullo** ama utterivut. Kattimavingmullo tikkingmat, ajoᴋertuijorsuit, aglangniglo illisimajut, inuillo angajoᴋângita tikkipât;

28 Appersulâllo: Kimut perᴋojauvêt taimailiorliorlutît? Kialônêt pitsartunermik tunnitjivigivâtît, taimailiorᴋovlutit?

29 Jêsusible kiovlune ᴏᴋautivait: Apperijomavapsetauᴋ ᴏᴋautsemut attautsemut; kiogissinga, tagva ᴏᴋautijomavapsetauᴋ kimit pitsartuneᴋarnimnik taimailiorlunga.

30 Jôhannesib baptijutinga ᴋilangmit pivâ, inunguillônêt? kiogissinga.

31 Issumertuivullo ingmingne ᴏᴋarlutiglo: Kilangmit pijoᴋ ᴏᴋautigiguptigo, ᴏᴋautinajarpâtigut: Sôg okperilaungipisiûk?

32 Inungnille pijoĸ oĸautigiguptigo, inuit erĸsigivavut. Inuit illûnatik Johannese nellautaijônasugingmatsuk.

33 Jêsuselo kiovât oĸarlutik: Nakit pingmangât nellovavut. Jêsusiblo kiovlune oĸautivait: Tamanna pivlugo oĸautingilapsetauĸ kimit pitsartuneĸarnimnik taimailiorlunga.

KAPITEL XII.

Adsiujomik perorsêvilerijunik Wainiliksatalingmik. Zinsiksamik. Makkitsomârnermik. Perĸojamik anginerpaujomik. Kristusib kinausinganik. Udsertorĸojaunermik Farisêerinit. Uigarniub tunnergutiksârsuanik.

ADSIUJUNIGLO oĸarvigilerpait: Angutеĸalauĸpoĸ perorsêviliortomik, Wainiliksanik illijivlune, avatâlo avaluliudlarlugo; paungallo iptêjartau.iksangænnik sennalaurivoĸ, nuvugaseĸsoaliorivorlo; perorsêvilerijunullo pimmajauĸogamiuk, nuname assianut aularpoĸ.

2 Paungallo innilerviat nelliutingmat, kivgame illangat tillivâ perorsêvilerijunut, perorsêviub paunganginik pijartorĸolugo.

3 Tâpkoale tiguvât, annaudlarlugolo neksartinnagolo aulartipât.

4 Ama kivgamik assianik tilliklerpoĸ taipkonunga; tâmna ujarĸanut millorpât, niaĸoa killidlarlugo, mittautigivlugolo aulartipât.

5 Ama kivgamik assianik tilliklerpoĸ; tâmnale toĸĸopât: assingillo unnuktut, illangit issaĸavait, illangillo toĸĸodlugit.

6 Sulle ernetuaĸarpoĸ nagligijaminik; tâmna kingorliotilerdlugo tilligiva taipkonunga, oĸarlune: Ernera illeraginiarpât.

7 Perorsêvilerijulle ingmingnut oĸarput: Tagva kingormujijuksaĸ; attê, toĸĸoniarlavut, kingormgutijæksangillo uvagut pigilerdlugit.

8 Tigulugolo toĸĸopât, egidlugolo perorsêviub sillatânut.

9 Perorsêviub inua, ĸanoĸ tagva pijomârĸâ? tikkitsomârpoĸ, perorsêvilerijut ukkua toĸĸodlugit, perorsêviglo assinginut pimajauĸojomârpâ.

10 Aglait ukkua attualaungilasê: Ujarak, igloliortut egitangat, tâmna iglub terreĸoa ujaraulernerpôĸ?

11 Tagva Nâlekab piniarninga, tattamnadlarporlo ijiptingnut.

12 Tigunasuaralloarpâllo, (inuille erĸsigivait,) mallugigamitsuk, adsiujomut mattomunga oĸautigingmagit; ĸemaklugolo tâva aularput.

*13 **Tillivaillo** tâpsomunga Farisêerit Herôdesiblo kivgangita illangit, oĸausinginut apportinasuarlugo.

14 Tâpkoa tikkinamitsuk, apperivât: Ajoĸertuijoĸ, okpernartôjotit ĸaujimavaptigit, inuillo sivôragingilattit, tâpkoa kinauningit kammaginginangne; Gûdemullo apĸotiksamik ajoĸertuitsiarpotit. Attaniviksoaĸ Zinsinik tunitjivigilugo idluarĸâ, idluangilarlônêt? tunnijijuksauvitâ, tunnijijuksaungipitalônêt?

15 Takkormôrningille tukkisivait oĸautivaillo: Sôg ôktorpisingâ? kênaujaĸ ĸaisiuk, tækkolago.

16 Kênaujarlo ĸaipât. Apersorpaillo: Kia adsinga, kialo aglangit ĸollânê? Kiovât: Attaniviksûb.

17 Jêsusib tâva oĸautivait: Attaniviksoarmut tunnisiuk attaniviksûb pinga, Gûdemullo Gûdib pinga. Tattaminiarivâllo tagva.

*18 **Saduzêerillo** tikkipât, makkiviksaĸangitomik oĸartut; apperivâllo oĸarlutik:

19 Ajoĸertuijoĸ, Môsesib aglagvigivâtigut: Angutib angajua toĸĸokpat, nulliane ĸittorngaĸangitoĸ ĸemmakpago, nukkangata tagva (angajugilauĸtame) nullianga nulliarijæksarivâ, angajune kinguvâksarsilugo.

20 Tagva nukkarêĸalauĸpoĸ 7 nik. Angajuklek nullianilauĸpoĸ; ĸittorninganelo toĸĸovoĸ.

21 Tugliata nulliarilermigamiuk, tâmnatauĸ toĸĸogivoĸ ĸittorngingminane. Taimaĸtauĸ pingajuata pigivâ.

22 Tâpkoa 7 it illûnatik nulliarivât (kingorlerêklutik), ĸittorngineĸaratik. Illûnatik kingorngatigut arnaĸtauĸ toĸĸogivoĸ.

23 Makkivingmele, makkikunik, taipkoa 7 it neliata nulliarijomârpauk? illûnatik nulliarilaungmatsuk.

24 Jêsusiblo kiovlune oĸautivait: Imaingilâĸ? Tammarpose, aglait nellogapsigik, Gûdib ajugaĸanginingalônêt.

25 Toĸĸungajunit makkitsomârunik, nullianingniangilat, uiningniangilallo, Engelititulle ĸilangmêtutitut itsomârput.

26 Toĸĸungajunik makkitsomârtunik Môsesib aglanginik attuarsilaungilasê? napârtut senniane Gûdib oĸautilaungmago: Abrahab Gûdigivânga, Isaab Gûdigivânga, Jâkoblo Gûdigivânga.

27 Toĸĸungajulle Gûde Gûdigingilât, inôjulle Gûdigivât. Taimak pivlugo tammarpose angijomik.

*28 **Aglangniglo** illisimajut illangata tikkipâ, ingmingnut appersûtilaungmatta, tussaramigit: idluartomiglo (Jêsusib) kiongmagit, tussaramiuk, appersorpâ: Perĸojanit tamainit neliat anginerovâ?

29 Jêsusib kiova: Perĸojanit tamainit anginerojoĸ imaipoĸ: Ahâk, Israêle, Nâlegaĸ Gûdivut Gûdetôvoĸ.

30 Gûdingnik Nâlegarnik nagliktuksauvotit ômatingnut tamânut, tarningnullo tamânut, issumangnullo tamainut, pitsartunernullo tamainut. Tâmna pijariaĸarnerojoĸ perĸojânit tamainit.

31 Aipangalo tâpsotunaĸ-ipoĸ: Inuĸattingnik illiktut nagliktuksauvotit. Assianik tâpkonangat anginersamik perĸojaĸangilaĸ.

32 Aglangniglo illisimajub oĸautiva: Ajoĸertuijoĸ, ahamarik, miksesĸârtomik oĸarpotit, Gûde attausiongmat, tâpsomalo assianik Gûdeĸangilaĸ.

33 Tâmna nagligilugo ômamut tamânut, issumanullo tamainut, tarnimullo tamânut, pitsartunernullo tamainut, inuĸattine ingmitut nagligilugo, tagva ajunginersauvoĸ tunergutiksanit ôtaksanit tamainit.

34 Sillatujomiglo kiolaungmat, Jêsusib tussaramiuk, oĸautiva: Gûdib nâlegauvinganut ĸannilerpotit. Kingorngagullo apperilugo sapperpât.

*35 **Jêsuselo** ĸattimaviksoarme ajoĸertuivlune, kiovlugillo oĸarpoĸ: Sôg aglangnik illisimajut Kristuse oĸautigivatsûk, Dâvidib erneringmago?

36 Dâvide nangminеĸ oĸarmat Anernikut ajungikut: Nâlegaĸ Nâlekamnut oĸarpoĸ: Tallerpingma tungânut ingitit, ômigijingnik illijerĸârtinnanga ittikkavît ikkovrangænnut.

37 Nâlekaminik Dâvidib taigamiuk; ĸanoĸ ernerivaûk? Inugasæksuillo tussarneridlarpât.

*38 **Ajoĸertorpaillo** oĸautivlugit: Aglangnik illisimajunik udjertoritse! annorânik angijortanik attoromavut, niuvervingmelo salutitaujomavut.

39 Illinniarvingmelo nerrimârvingmelo issukliovlutik iksivajomavut.

40 Uigarnerit pingit nungupait, takkijuniglo tuksiarutinik tuksiarutsomavlugit oĸarput. Tamanna pivlugo taipkoa pitlartaunersaujomârput.

*41 **Jêsuselo** ingipoĸ Gûdib iklervingata nellânut, inuit tækkunârlugit, kênaujanik illijijut Gûdib iklervinganut. Unnuktullo akluitut unuktunik illijivut.

42 Uigarnerlo aklujoĸ tikkipoĸtauĸ, kênaujârsungnik maggungnik illijingmijoĸ; tâpkoa helleretut-ipuĸ.

43 Illinniartinelo ĸaiĸovlugit oĸautivait: Ahamarik oĸaupapse, uigarneĸ una aklujoĸ Gûdib iklervinganut unnunnersanik illijivoĸ, illijijunit tamainit.

44 Tamakkoa illûnatik pimingnik attorniangitamingnik illijivut; unale aklujoĸ perĸutituaminik illijivoĸ, inôgutiksaminik tamainik.

KAPITEL XIII.

Jêsusib nellautaininganik Jerusalemib asserortauninga erĸartuviglo kingorlerpâĸ pivlugik.

JÉSUSELO kattimaviksoarmit anningmat, illinniartingita illangata oĸautivâ: Ajoĸertuijoĸ, tækkulaurit, igloĸsoaĸ una, ujarĸallo makkoa ĸanoĸ senamajût?

2 Jêsusiblo kiovlune oĸautivâ: Tamakkoa tamaita sennamajoĸsuit tækkogalloarpigit? ujarĸat ukkua illûnatik serĸomitaujomârput, ĸallerêktoĸarungnaerlutiglo.

3 Kaĸĸamelo orĸsoĸtalingme iksivangmat kattimaviub akkiane, Pêtrusib, Jakôbusiblo, Johannesiblo, Andrêasiblo kissimeovlutik appersorpât:

4 Oĸautitigut, ĸaĸujo pijuksat tamakkoa tamaita pijomârĸât? Sunalo nellunaikutaksaujomârĸâ, tamakkoa tamaita nellautsilerpatta?

5 Jésusib kiovait oĸarlune: Kammatitse, uivêrijauĸonnase.

6 Unnuktut tikkitsomârmatta attera atterivlugo oĸarlutik: Kristuseovunga, unnuktullo tammartiniarpait.

7 Unnatartunigle, unnatartullo unipkautauninginik tussaromârupse, erĸsiniarase, taimailiortoĸartuksaungmat. Naggatiksarle nelliutingilaĸ sulle.

8 Inuĸattigêt inuĸattigênut assimingnut sorsugomârput, attaniovingmiullo attaniovingmiunut assimingnut. Nunat sunatuinarne sajukpilugomârput, kângnartorsoarmiglo erĸsinartomiglo pijoĸaromârpoĸ. Tamadja kappianartub pigiarninga.

*9 **Illipsele** nangminipsingnik udjertoritse. Erĸartuivingmut illinniarvingmingnullo pititsomârpâse; issaĸajaujariaĸarpose, attaniojunullo attanivaksoarnullo âtaujariaĸarpose, uvanga pivlunga, nellojungnaerutiksangænnut.

10 Sivorngagullo oĸautsit tussarnertut oĸautaujuksauvut inuĸattigênut tamainut.

11 Aularutikpassele unertojutigiluselo, sivôraniarase, sumik oĸausiksaĸarniarmangâpse, issumaĸarsimaniaraselo sivorngagut, stundeme mattomane tunnergusiase oĸauserisigik. Illipse oĸanginapse. Anernerle ajunginek.

12 Kattangutible kattangutine toĸĸomut pititsomârpâ, atâtablo ernine kittorngallo angajoĸâtik akkerartoromârpait toĸĸoĸovlugillo.

13 Illûnatiglo ômigijomârpâse attera pivlugo. Issuanulle soĸĸosijuitoĸ piulijaujomârpoĸ.

*14 **Nungutsivluble** maĸĸojungnarninga tækkogupsiuk, oĸautigijaumajoĸ nellautaijomut Daniêlemut, innigijæksaringitaminêtoĸ, (tamattominga attuarsijub kamagilerligit!) taimaipat, **Jûdêamêtoĸ kemmâlerle** ĸaĸĸanut.

15 Iglublo kânganêtoĸ aĸĸarniarane iglomut, itterniaranelo, sumik iglominit aikleromavlune.

16 Perorsêvingmêtorlo utterniarane, annorâne pijartorlugit.

17 Kappianamêgle singaijut amâmaktitsijullo, tamanna nelliutikpat.

18 Tuksiaritsele, ĸemmâviksase okkiome pilerĸonnago.

19 Uvlune taipkonane kappianartoĸaromârmat nelleĸangitomik; sillab pigiarninganit, taimangat Gûdib inuit pingortilaungmagit, tamanna tikkidlugo taimaitoĸalaungilaĸ, kingornganelo taimak angitigijomik kappianartoĸarnianginivoĸ.

20 Nâlekablo uvlut taipkoa ikkigliniangippagit, inuk attauserlônêt piulijaunajangilaĸ, anerimajulle tâpsoma annerilauĸtangit pivlugit uvlut taipkoa ikkiglijaujomârput.

21 Uvlut taipkoa nelliutikpatta, oĸautjaugupse: Ahâk Kristuse tagvanêpoĸ ikkanelônêt, tamanna okperiniarasiuk.

22 Kristuseovlutik oĸartut, nellautainerluktut sæglojut saĸĸeromârput, nellunaiĸutaĸsoarniglo tattamnartunik pilutik, annerimajut aglât tammartinasuarlugit, ajornangipatta.

23 Illipsele kamatsiaritse. Ahâk, makkoninga tamainik oĸautivapse nelliuterĸârtinnagit.

*24 **Uvlut** taipkoa kappianartut kingorngatigut, seĸĸineĸ taĸĸerlo kaumajungnaeromârpuk.

25 Uvloritjallo kattagomârput ĸilangmit, ĸilaublo pitsartuningit aulataujomârput.

26 Inûblo Erninga tâva tækkojomârpât ĸilaub nuvujangitigut aĸĸartoĸ, pitsartudlarlune ânanaudlartoĸ.

27 Engelinelo tillijomârpait, kattitilugillo annerijane annorenit sittamanit, nunab issuanit ĸilaub issuanut.

28 Napârtomit Faigeliksamit adsiujomik illinniaritse. Akkerungit iptеĸalerangata, siggilerangatalo, ĸaujimavose aujaraklilermat.

29 Taimaktauĸ illipse, makkoa tamaita tækkogupsigik, ĸaujimaleritse, ĸaglilermat.

30 Ahamarik oĸaupapse: Kinguvângueĸattigêt ukkua nunguniangilat, makkoa illûnatik nâmakserĸârtinnagit.

31 Kilaglo nunalo nungujomârpuk, oĸausikkale nungujomangilat.

32 Uvlormigle stundemiglônêt taipsominga ĸaujimajoĸangilaĸ; Engelillônêt ĸilangmêtut, Ernerublônêt ĸaujimanginivât, Atâtable kissime ĸaujimavâ.

33 Kammatitse, pigâritse tuksiarluselo; ĸaĸugo nelliutinajarmangât nellogapsiuk.

34 Sorlo angutitut iglominik ĸemaijotut nunab assianut aulardlune, kivganelo angajoĸângortidlugit, illûnaita tunnitjivigingmagit suliaksanginik, itterviublo adjertortinga perĸungmago, pigârĸovlugo.

35 Taimak pivlugo pigâritse, iglub inuata tikkilervia nellogapsiuk, unnukullônêt, unnuaĸ ĸetterarpallônêt, angutauneĸ niplerpallônêt, uvlâkullônêt.

36 Tuavitomut tikkitauĸonnase, sinniktilluse opingartauĸonnaselo.

37 Illipsingnulle oĸauserijamnik tamainut oĸarpunga: Pigâritse!

KAPITEL XIV.

Ajoĸertuijoĸsuit 'Jêsusib toĸĸotauninganik kajusilerput. Mingoartauninganik Betâniame. Jûdasib angerninganik pititsomavlugo. Jêsusib nerrininganik saugârsungmik aularviksiorutiksamik, illijininganiglo Kommunionemik. Tuksiarninganik Getsêmaneme. Pititauninganik pijauninganiglo. Pêtrusib missiutjininganik.

UVLUK magguk kingorngangne aularviksiorvik, sêrnarsautekangituniglo ĸaĸĸôjartorvik nelliutilerpoĸ. Ajoĸertuijoĸsuillo aglangniglo illisimajut pingitsertorlutik tigunasuarpât toĸĸotsomavlugo.

2 Oĸarpulle: Aularviksiorvingme pinnago, inuit pikkablâdlarĸonnagit.

*3 **Betâniamêngmallo** Simonib kallaĸadlalauĸtub iglungane, nerrimârvingme iksivatillugo, tagva arnaĸ tikkipoĸ, publaujatsialijardlune tippitsiariksaumik pivianartoĸsoarmik immalingmik, publaujarlo serĸomipâ, immangalo niaĸoanut kovivâ.

4 Tagvanêtulle illangit annûlerput oĸarlutik: Mingoarut tâmna sôg kovijauvâ?

5 Immeĸ tâmna pissiangonajalaurune, akkeĸarajarpoĸ unnuunersamik kênaujanit 300 init, aklujunut tunnijæksanik. Oĸarnerlûtigivâllo.

6 Jêsusele oĸarpoĸ: Arnaĸ una ullapinasiuk; sôg kiksartipisiûk? ajungitomik pivânga.

7 Aklujunik illaĸatsainarpose; ajungitullivigijomagupsigiglo pituinariaĸarpose; uvangale najortigitsainarniangilapsinga.

8 Ajugaringitaminik pivoĸ; sivorngagut timiga mingoarpâ illijartortauviksara pivlugo.

9 Ahamarik, oĸautivapse: Nane oĸautsit tussarnertut ukkua oĸautigijaukpatta sillaĸsoarme illûnâne, oĸartoĸarniarivoĸ tâpsoma piniarninganik uvamnut, erĸaumajaujutiksanganik.

*10 **Jûdaselo** Issariot, 12 it illangat, ajoĸertuijoĸsoarnut aivoĸ, tâpkonunga pititsomavlugo.

11 Tamanna tussaramitsuk, ĸuviasulerput, kênaujaniglo tunnitjivigijomavlugo oĸarput. Taipkonungalo pitinasualerpâ.

12 **Sèrnarsautekangitunigle** kakkôjartorviub uvlungita sivorlingænne, saugârsub aularviksiorutiksab tokkotaujuksauviane, illinniartingita apperivât: Nane âkiksoijartorkovitigût saugârsungmik aularviksiorutiksamik nerriniartarnîk?

13 Maggungniglo illinniartiminit tilliklerpok okautivlugiglo: Iglugasæksoarnut aileritik, inungmiglo pârsilârpotik, immertartomik, tamna malliktikko.

14 Ittervigilârtangatalo iglub inuanut okaritik: Ajokertuijub okautjaukovâtit: Iglo nauk, nerriviksara saugârsungmik aularviksiorutiksamik illinniartikka illagællugît?

15 Iglomiglo angijomik tulleraratsiaktalingmik idluarsarsimajomik unertûtilârpâtik; tagvane piksaptingnik âkiksoigitik.

16 Illinniartuglo aivuk, pilutiglo iglugasæksoarnut, sorlolo okautilaungmagik, naipipâk, saugârsuglo aularviksiorutiksak âkiksorpâk.

17 Unnulermallo 12 it illagilugit tikkipok.

18 Nerrimârvingme iksivagamik nerrilutiglo, Jêsuse okarpok: Illapse illangata nerrekattima pitilârpânga.

19 Kiksalerdlutiglo apperivât nellekârdlutik: Uvangauniarpêk? assialo: Uvangauniarpêk?

20 Kiovaille okarlune: 12 it illangata missukseкattima.

21 Inûb Erninga ainiaralloarpok, sorlo tapsominga aglaksimangmat; inugle tâmna kappianamêk, Inûb Erninganik pititsijok. Inungmut tâpsomunga idluarnersaunajarpok, erniangongikune.

*22 **Nerrivlutiglo** Jêsusib kakkôjak tiguvâ, kujalivlunelo avgorpâ, tâpkonungalo tunnivâ okarlunelo: Tigulugo nerrisiuk, tagva timiga.

23 Ermgusiârsuglo tigugivâ, kujalivlunelo tâpkonunga tâmna tunnivâ; illûnatiglo tâpsomangat immerput.

24 Okautivaillo: Tagva anga, Testamentitâb (aunga) kovijauniartok unuktut pivlugit.

25 Ahamarik okaupapse, mattoma kingorngagut immerniarungnaerpunga napârtub Wainiliksab iptinganik, uvlok taimna nelliuterkârtinago, nutautillugo immileromârupko Gûdib nâlegauvingane.

*26 **Tukslarutsîllo** nertordlerutiksat nâgamigit, annivut kakkamut orksoktalingmut.

27 Jêsusiblo okautivait: Unnuarme tamattomane tamapse sinaungajutigilârpapsinga. Aglaksimangmat: Mianersijok unnatadlarniarpara, saukkallo siamartidlarniarput.

28 Makkikumale (tokkungajunit), sivunapsingne Galilêamut aijomavunga.

29 Pêtrusible okautivâ: Illûnamatsiatik sinnaungajutigigalloarpattit, uvanga sinnaungajutekarniatsangilanga.

30 Jêsusiblo okautivâ: Ahamarik, okaupagit: Unnuarme

tamattomane, angutaunek niplerkârtinnago maggoertorlune, missiarutigilârparma pingasuertorlutit.

31 Okarivorle ama: Illa, tokkokattigijæksarigupkillônêt, missiarutigijomangilagit. Taimaktauk illûnatik okarivut.

*32 **Igloksoarmullo** avaluliorsimajomut pivut, Getsêmanemik attilingmut. Illinniartinelo okautivait: Tamaunga ingititse, tuksiariartortillunga.

33 Pêtruselo, Jakôbuselo, Johanneselo illagivait, sajudlalerlunelo kappiaktoadlalerpok,

34 Okautivaillo: Tarniga kiksarpok tokko tikkidlugo; tagvanêtitse pigârluse.

35 Averngoalerdlune nunamut pâmakterpok tuksialarmelo, ajornangipat, nelliutok tamanna kângerkovlugo.

36 Okarlunelo: Abba, Atâtak, ajugakanginavit, ermgusiârsuk una pêruk uvamnit; pijomajaraungitorle, pijomajat pile.

37 Sinniktulle tikkinamigit, Pêtruse okautivâ: Simon, sinnikpît? stundemik attautsemiglônêt pigârkattigijungnangilarmâ?

38 Pigârluselo tuksiaritse, ôktortaulungnermut perkonnase. Anernek pijomagalloarpok, uvinigle sangêpok.

39 Ama tuksiariartorpok, okautsit taipkoatsainait attormilugit.

40 Ama uttermigame, sinniktut tikkinivait; ijingit okumaimatta uerngarnermut, kigusitiglo tâpsomunga nellovait.

41 Pingajuaniglo tikkinamigit, okautivait: Mânna sinnikluselo merngoêrsoromavisê? Nâmaksivok tagva, stunde tikkisimavok. Ahak Inûb Erninga pititauniarpok ajortullijut agganginut.

42 Maklaitse aularta; ahâk, uvamnik pititsiniartok kaglivok.

*43 **Sullelo** taimak okartillugo, Jûdase, 12 it illangat, tikkilerpok inugiartoksuit illagællugit, saviksoalijardlutik ajaupialijarlarmiglo, ajokertuijoksoarnit aglangniglo illisimajunit inuillo angajokânginit pijut.

44 Pititsiniartublo nellunaikutaksamik (illitarsijutiksangænnik) okautilaukpait, okarlunelo: Kunnilârtara, taimnauvok! tigusiuk, aulartailitilugolo.

45 Tikkiname, kannilersârpâ okarlune: Rabbi, Rabbi, kuniklugolo.

46 Aktulerpâlle tâva, tigulâllo.

47 Sennianêtulle illangata saviksoane amuvâ, ajokertuijoksûblo kivganga ullimavlugo siutaerpâ.

48 Jêsusiblo kiovlune okautivait: Sorlo inuartomut annivose, saviksoalijarluse ajaupialijalapselo, tigujomavlunga.

49 Uvlut tamaita najortigilaukpapse kattimavingme ajokertuivlungalo, aktulaungilapsingalo; nellautaijulle aglangit nellautserkovlugit.

50 Illimniartingitalo illûnatik kemmakpât kemmavlutiglo.
51 Inôsuktullo illangata mallikpâ, sâtomik annorâmik uvinerngguh; inôsuktullo tâmna tiguvât.
52 Uvinerunele ipperarpâ, annoraerdlunelo kemâvoĸ taipkonangat.
*53 **Jêsuselo** ajoĸertuijoĸsoarmut pitipât; tagvunga ajoĸertuijoĸsuit, angajoĸâllo, aglangniglo illisimajut illûnatik kattimavut.
54 Petrusible kinguvasiklune mallikpâ ajoĸertuijoĸsûb igloĸsoangannt pilune; tagvanelo kivgat iksivaĸattigivait, ikkomamut kitjaĸejârlune.
55 Ajoĸertuijoĸsuille kaggimiojullo illûnatik passitiksarsiorput Jêsuse pivlugo, toĸĸotsomavlugo, nagvângilallo.
56 Unnuktut oĸautigiludlarpât sæglovlutik, oĸausingille adsigêngilat.
57 Illangillo sæglovlutik passiklertut saĸĸerput, oĸarlutik:
58 Tussalauĸpavut, oĸarmat: Tempele aggangnut sennamajoĸ asseroromavara, uvlunelo pingasune assianik sennalunga aggangnut sennamangitomik.
59 Sullele oĸausingit adsigêngilat.
60 Ajoĸertuijoĸsoarlo akkorngæmnit nikkovipoĸ Jêsuselo apperivâ oĸarlune: Kinngilatît tamakkonnnga nkkua passiklerninginût?
61 Nipleranele kiungilaĸ. Ajoĸertuijorsûb ama apperivâ, oĸautivlugo: Kristuseovêt, nakorinadlartub erningâ?
62 Jêsusele oĸarpoĸ: Tâmnauvunga. Inûblo Erninga tækkojomârpasse iksivajoĸ (Gûdib) pitsartujub tallerpiata tungâne, kilaublo nuvujangitigut aĸĸartoĸ.
63 Tâva ajoĸertuijoĸsûb annorâne allikpait, oĸarlunelo: Kigligiutsijeĸariaĸarungnaerpogut.
64 Gûdemik oĸarnerlûteĸarninga tussarpasse; kanoĸ issumavisê? Tâpkoale illûnatik erĸartorpât, toĸĸotæksaujoĸ oĸautigællugo.
65 Tagva illangita ketseralerpât, kênangalo mattuvlugo erĸsârpât, oĸautivlugo: Nellautalertigut. Kivgallo kênanga tiglukpât.
*66 **Pêtruselo** igloĸsûb illuata pârdlerĸamêtillugo, ajoĸertuijorsûb kivangita arnat illangata ittertub,
67 Pêtruse kitjaĸejârtoĸ tækkogamiuk, tækkunâlerpâ oĸarlune: Igvittauĸ Jêsuse Nazaremioĸ illagivat.
68 Missiarporle oĸarlune: Illitaringilara, oĸautsitillo nellogivakka. Pâmullo anningmat, angutaunek niplerpoĸ.
69 Arnablo ama tækkogamiuk, sennianêtunut oĸalerivoĸ: Tâmua taipkoa illangat.
70 **Missiarivoĸ ama.** Killamiojungnaermallo, tagvanêtut

Pêtruse ama ᴏᴋautivât: Ahamarik taipkoa illagivâtit; Galilêamiogavit, ᴏᴋautsivît nellunailivâtit.

71 Ingminulle ᴏᴋarnerlulerdlunê (Gûde taivlugo) ᴏᴋarpoᴋ: Inuk tâmna ᴏᴋautigijase illitaringilara.

72 Angutaunerlo aipânik niplerpoᴋ. Tagva Pêtrusib erᴋarpait. Jêsusib ᴏᴋausingit, ᴏᴋautilaungmago: Angutaunek maggoertorlune niplerkârtinnago, missiaruligilârparma pingasuertorlutit. Tâva ᴋeasilerpoᴋ.

KAPITEL XV.

Jêsusib kiglisiniartauningânik Pilatusemut. Toᴋᴋotaksaunerartauninganik mittautigijauninganiglo. Kikkiaktortauningânik illuvertauninganiglo.

KAULERMALLO errinesuklutik ajoᴋertuijoᴋsuit, angajoᴋâllo, aglangniglo illisimajut, kiglisiniarpaktullo illûnatik ᴋaggimiolerput, Jêsuselo ᴋellaᴋsorlugo aularutivât, Pilatusemullo unnertujutigivât.

2 Pilatusiblo apperivâ: Jûdinut attaniovêt? Kiovâle ᴏᴋautivlugo: (Nellâgut) ᴏᴋarpotit.

3 Ajoᴋertuijoᴋsuillo angijomik passidlarpât.

4 Pilatusib ama apperivlugo ᴏᴋautivâ: Ahâk, angijomik passidlarmattit, kiungilatît?

5 Jêsuseie kiojungnaermat, Pilatusetaᴎᴋ tamattominga tattaminiarpoᴋ.

*6 **Aularviksiorangattale** Pilatuse illuseᴋarpoᴋ, parngnanaersimavingmêtut illangat, inuit pijomajangat, aularᴋolugo.

7 Parngnanaersimadjaujoᴋarporle Barrabasemik attilingmik, kippalijoᴋsuit illagivlugit tigujaujomik, kippalijoᴋsôvlutiᴋ inungmik toᴋᴋotsigamik.

8 Inugasæksuillo ᴋaggudlarlutik tuksiarvigivât, illuserminik attorᴋovlugo.

9 Pilatusible ᴏᴋautivait: Jûdit attaningat uvamnut aularᴋojauᴋovisiûk?

10 Nellunginamigit, ajoᴋertuijoᴋsuit idluigosungnermut tagvunga pitilaungmatsuk.

11 Ajoᴋertuijoᴋsuille inuit kajungertipait, Barrabasemik ᴋennungârᴋovlugit, aularᴋojauᴋovlugo.

12 Pilatusib ama kiovait ᴏᴋautivlugit: Jûdit attaningænnik taijase ᴋanoᴋ uvamnut illiortauᴋovisiûk?

13 Kaggudlarivut ama ᴏᴋarlutik: Kikkiaktoruk!

14 Pilatusible ama appersorpait: Sumîk idluitomik piniaᴜᴋâ? Nipliluarivut: Kikkiaktoruk!

15 Pilatusible tâva inuit sattômaᴋojomavlugit, Barrabase

aularĸovâ tâpkonunga, Jêsusele aklunânut issaĸajauĸovâ, unnertutigilâllo kikkiaktortauĸovlugo senningajolingmut.

*16 **Sorsuktuksalle** Jêsuse âpât igloĸsoarmut kiglisiniarvingmut, sorsuktuksallo illûnaita attautsemut ĸaiĸovait.

17 Ulliksoarmiglo aupaluktamik kappitipât, niaĸôtiksamiglo kakkilautilingmik pergaivut, illivlugolo niaĸoanut;

18 Salutilerdlugolo oĸarput: Salutitauvotit, Jûdit attaningat!

19 Niaĸoagullo annaudlarpât ajaupiamut suvlulingmut, ĸetserarlugo, sêrĸortorvigælingolo tuksiarvigivât.

*20 **Mittautigijarêramitsuglo,** ulliksoaĸ aupalluktaĸ pêrpât, annorânginik nangmininginik attitidlugo, aularutivâllo kikkiaktorniardlugo.

21 Inuglo sennerĸotoĸ aksorôtivât, Simonemik attilik Zirenemioĸ, perorsêvingmit pijoĸ, Aleksandriblo Ruffiblo atâtangak; tâpsomunga erĸsuktautipât kikkiaktortauviksanga.

22 Apâllo ĸaĸĸamut Golgatamut, imaipoĸ: niaĸovinertalingmut.

23 Wainemiglo mirralingmik (ĸassilinartomik) imertinasuarpât; pijomangilâle.

24 Kikkiaktorêramitsuglo, annorângit avikpait, immerautigivlugillo, kia piksariniarmangâgit.

25 Stundigle pingajuangne kikkiaktorpât.

26 Kollânelo aglaksimavoĸ, ĸanoĸ passijauninga: Jûdit attaningat.

27 Inuartuglo magguk kikkiaktortauĸattigællugo pivakit, aipâ tallerpiata tungânut, aipâlo saumiata tungânut.

28 Oĸautsit aglaksimajut nellautsivut tagva, imailijut: Ajortullijut akkorngænnut pititauvoĸ.

29 Tagvûnalo arvertartut mittautigivât, illeĸettamârlutiglo oĸarput: Kuinangnâlukpotit kattimavingmik asseroijotit, ama senalugo uvlune pingasune.

30 Illingnik piulidlarit, senningajolingmit mânna aĸĸarit.

31 Taimaktauĸ ajoĸertuijoĸsuit mittautigivât ingmingnut oĸarlutik, aglangnik illisimajut illagællugit: Assine ikkajulauĸpait, ingminigle ikajornermik sapperpoĸ.

32 Kristuseogune, Israêlitillo attanerikpatsuk, senningajolingmit mânna aĸĸarle, tautorĸovluta okperĸovlutalo.

*33 **Stundillo** 6 ingata kingorngagut nuname illûnâne târtoĸsôlerpoĸ stundit 9 ingat tikkilugo.

34 Stundillo 9 ingænne Jêsuse nipperĸortovlune oĸarpoĸ: Eli, Eli, lama asabtani? imaipoĸ: Gûdiga, Gûdiga, sôg ĸemakpingâ?

35 Tagvanêtullo illangita tamanna tussaramitsuk, oĸarput: Ahâk, Eliase ĸaiĸovâ.

36 Tagva illangat aĸpangerpoĸ, nipperĸumiglo sêrnartota-

lingmut missuksivoĸ, ajaupiamullo kappomitârlugo, immertipâ oĸarlunelo: Ovatsiaro, tækkunârta, Eliasib aĸĸartitsartorniarmangâgo?

37 Jêsusele nipperĸortovlune anernangêrpoĸ.

38 Kattimaviksûblo upkoĸsoanga allikpoĸ maggôlivlune, pikkangat ununga tikkidlune.

39 Sorsuktuksalle angajoĸângata nellâne nangertub, tækkogamiuk anernangêrtoĸ taimaitomut nippersoarmut, oĸarpoĸ: Ahamarik, Gûdib angut tâmna ernerivâ.

40 Tagvanelo arnaĸarivoĸ, allivasiktomit tamakkoninga tækkunârtunik; tâpkoa illangit tagva Marîa Magdalêna, Marîalo, Jakôbusib mikkinersab Jôsesiblo anânangak, Salomelo,

41 Malliktigilauĸtangit Galilêamêtillugo kivgartulauĸtullo; assingillo unnuktut Jerusalemut majorarĸattigilauĸtangit.

*42 **Unnulermallo**, uvloĸ oppalungaijaiviongmat sabbatib tuglia,

43 Josefe Arimatîamioĸ tikkipoĸ, kiglisiniarpaktut illangat, ajungitoĸ issumagiktorlo, Gûdib nâlegauvinganik nerriungmijoĸ; tâpsoma sivôranane Pilatuse ittervigijartorpâ, Jesusib timinganik tuksiarvigivlugo.

44 Pilatusib toĸĸojarêrtoĸ tussaramiuk, tattaminiarpoĸ, sorsuktuksallo angajoĸângat ĸaiĸovâ, apperivlugo toĸĸoĸammermangât?

45 Angajoĸâmillo tussaumaleramiuk, timinga tunnijauĸovâ Jôsefemut.

46 Uvineruksaijarsiniaramelo, aĸĸartitsartorpâ, immuserdlugolo uvineruksaijamik, illivlugolo illuvermut, kairtomut illulimajomut; ujaraksoarmiglo aksakârtitsivoĸ illuviub pânganut mattuksamik.

47 Marîa Magdalênable, Marîablo Jôsesib anânangata, tækkunârpâk, namut illijauniarmangât.

KAPITEL XVI.

Kristusib makkininganik. Saĸĸertininganik Marîa Magdalênamut illinniartunullo. Tilliklerninganik Apostelinik Kilaliarninganik.

SABBATELO kângermat Marîa Magdalêna, Marîalo, Jakôbusib anânanga, Salomelo tippitsiariksautisiniarput, mingoariartoromavlugo.

2 Wochiblo uvlungita sivorlerpângænne uvlarârsukut, illuvermut pivut, seĸĸinek nuilermat.

3 Ingmingnullo oĸarput: Kia ujaraksoaĸ illuviub pânganit aksakârtiniarpaûk?

4 Tagvungalo tækkunâramik, ujaraksoaĸ aksakârtitavineĸ mallugivât; angijôvaksôngmat.

5 Illuvermullo itteramik, angut innôsuktoĸ tallerpiata tungâne iksivajoĸ tækkogamitsuk, angijoĸtamik ĸaĸĸortamik annoralik, kakkilâdlarput.

6 Tâpsomale oĸautivait: Kakkilârase, Jêsuse Nazaremioĸ kikkiaktorsimajoĸ ĸennerpasse; makkisimavoĸ, tamânêngilaĸ; illijauvigilauĸtanganik tækkoleritse.

7 Oĸariartoritsele illinniartinginut, Pêtrusemullo, Galilêamut sivorlerilârapsiuk; tagvane tækkojomârpasse, sorlo oĸautilaujungmasse.

8 Tuavidlutiglo annivut, illuveĸ ĸemaklugo. Sajudlarlutiglo kakkilâdlarput, oĸangilallônêt inungnut, erĸsidlaramik.

*9 **Jêsusele** uvlâkut makkiname, Wochib uvlungita sivorlerpângænne, saĸĸerĸârpoĸ Maria Magdalênamut, annitsivigilauĸtaminut Sâtanasinik 7 nik.

10 Tâmna oĸariartorpoĸ illagilauĸtanginut, kiksalarmiglo ĸeajunut.

11 Tâpkoalo, tussaramik inôngmat, saĸĸilaungmallo tâpsomunga, okperingilât.

*12 **Mattoma** kingorngagut tapkoa illagingnut maggungnut saĸĸerpoĸ, assianik tautuĸalerdlune, ingergatillugik natername.

13 Tâpkoalotauĸ illamingnut oĸariartorivuk tamattominga; tâpkoataue okperinginivakit.

*14 **Kingorlermik** 11 it saĸĸervigivait nerritillugit, okpingimattalo suadlarpait, ômatingillo mangaidlarmatta; toĸungajunit makkisimajomik tækkolauĸtut okperingimagit.

15 Oĸautivaillo: Sillarsoarmut illûnâuut ainiaritse, oĸautsillo tussarnertut oĸautigisigik inungnut tamainut.

16 Okpertoĸ baptitaujorlo piulijaujomârpoĸ; okpingitorle erĸartortaujomârpoĸ.

17 Tamakkoningale nellunaikutaĸaromârput okpertut: Attimne Sâtanasit annitsomârpait, oĸanut nutânut oĸaromârput,

18 Kuglugiarâlungnik pêjaijomârput; toĸĸonartomiglo immeralloarunik, soĸĸoseromângilat; ĸannimajut pattingmikpattigik, pijungnaeromârput.

*19 **Nâlekablo** taimak oĸautilauramigit, ĸongmuartitauvoĸ ĸilangmut, ingitsartularmelo Gûdib tallerpiata tungânut.

20 Tâpkoale illûnainut oĸariartorput; Nâlekablo piniarĸattigivait, oĸausingillo okpernartipait tattamnartunut mallittunut.

EVANGELISTIB LUKASIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Zachariase Johannesib Baptiterijub inûlerninganik oĸautjaulerpoĸ. Marîalo Jêsusib inûlerninganik oĸautjaulerpoĸ. Marîab Elisabet nellipsarpâ Gûdelo nertorpâ. Johannesib inûlerninganik, Zachariasiblo nertordlerninganik Gûdenik.

UNUKTUT aglagasualaungmatta, oĸautsit unipkausingortilugit pijoĸalauĸtut akkunaptingne pivlugit;

2 Sorlo taipkua tunnitjivigilaungmattigut tamakkoninga, pigiarninganit nangminek tækkolauktamingnik, kivgartorteovlutik oĸautsinut:

3 Uvangatauĸ tamanna nâmagidlarpara, tamaita kiglinganit kiglisitigilualaurapkit, illingnut, nagliktara Teôfiluse, aglaluarlugit;

4 Ajoĸertûtsib ajoĸertortaujutigijavît tungavinganik tussarĸovlutit.

*5 **Herodese** nuname Judêame attaniotillugo, ajoĸertuijoĸalauĸpoĸ ajoĸertuijôĸattigêt ingmigolingajut Abiakut illangænnik, Zachariasemik attilingmik; taipsoma nullianga Aronib panningita illangat, Elisabetemik attilik.

6 Tamarmigle idluarpuk Gûdib sângane, Nâlekablo perkojangit pijomajangillo tamaita nâletsiarpait.

7 Kittorngaĸangilaglo, Elisabet kittorngisuitôngmat, inutoĸaulerdlutiglo tamarmik.

8 Taipsomane Zacharîasib ajoĸertuijônine attoramiuk Gûdib sângane, (Abiakut) simmêningat nelliutingmat,

9 Ajoĸertuijullo illusingat malliklugo, isserluanititsininga nelliutingmat, Nâlekab Tempelinganut itterpoĸ.

10 Inugasæksuillo illûnatik sillatânêput tuksiarlutik isserluanititsitillugo.

11 Nâlekable Engelingita illangat tækkotipoĸ tâpsomunga, Altârib isserluanititsiviub tallerpiata tungâne uangertoĸ.
12 Zachariasiblo tâmna tækkogamiuk ĸoaĸsâlarmelo erĸsilerpoĸ.
13 Engelible oĸautivâ: Zachariase, erĸsinak, tuksiarnitit tassartauvut, nulliallo Elisabet ernijomârpoĸ erniksarnik, taimna Johaunesemik atseraræksarivat.
14 Kuviasûtigilugo alliagijomârpat, unuktullo inûlerninga ĸuviasûtigijomarpât.
15 Nâlekab sângaue angidlaromârmat; Wainemik assianiglônêt immiksamik pitsartudlartomik immeromângilaĸ. Anânangatalo timingata illuanêtillugo sulle Anernermik ajungineruik illumertaulârpoĸ.
16 Israêliblo ĸittorngangit unnuktut sâtitsomârpait Gûdemut Nâlegangænnut.
17 Tâmnalo sivorleromârpâ Eliasetut anerneĸarlune pitsartuneĸarlunelo, angajoĸât ômatingit sâtitsomârlugit ĸittorngamingnut, okpingitullo idluartut illisimaninginut, taimak Nâlekamut inungnik opallungaersimajunik âĸêlune.
18 Zachariasiblo Engele oĸautivâ: Suna nellunaiĸutaksarivigô? itôlerama, nulliaralo ningiungogivoĸ.
19 Engeliblo kiovlune oĸautivâ: Gabriêliovunga Gûdib sâugane nangertunga, tillijauvungalo oĸautjauĸovlutit, tamattomingalo nellojungnaertitauĸovlutit.
20 Ahâglo, nippangerniarpotit oĸarungnarungnaerlutillo, uvloĸ taimna tikkilugo pijoĸarvioniartoĸ tamakkoninga; oĸausikka okperinginangne, nellautsiniartut nelliutinermingne.
21 Inuillo Zachariase utaĸĸivât, tattaminiarlutiglo, taimak sivitutigijomik mulludlarmat Tempeleme.
22 Annigamelo, oĸautijungnangilait. Mallugosulerpullo tækkotitjumik tækkolaungmat Tempeleme. Nullorarpaillo, oĸarungnangerdlunelo.
23 Kivgartorningatalo soraervia nelliutingmat, iglominut angergarpoĸ.
24 Uvlullo tâpkoa kingorngænne nullianga Elisabet singailerpoĸ, taĸĸiniglo tellimanik ijerartorlune oĸarpoĸ:
25 Taimak Nâlekab pivânga uvlune ukkunane tækkonâraminga, kangusûtiga inungne uvamnit pêrlugo.
*26 **Taĸĸillo** pingasojoænne Gûdib Engele Gâbriêl tillivâ iglugasangnut Galilêamotunut, Nazaretemik attilingnut,
27 Uigasungmut angersimajomut Dâvidib kinguvângita illangænut, Jôsefemik attilingmut; uigasuglo Marîamik atteĸartoĸ.
28 Engeliblo ittervigivâ oĸarlune: Salutitaulerit saimartitaujotit! Nâlekab illagivâtit, annerijaunerojotit arnanit tamainit.

29 Mariable tækkogamiuk, oĸausingit ĸoaĸsârutigivait issumalerlunelo: Kanoĸ tagva salutitauvîk?

30 Engeliblo oĸautivâ: Marîa erĸsinak, saimartauniksarsivotit Gûdeme.

31 Ahâk, singailârpotit timingne, ernermiglo ernijomârpotit, tâmna Jêsusemik atseraræksarivat.

32 Tâmna angidlaromârpoĸ, ĸotsingnermêtublo erninganik taijaujomârpoĸ, Gûdiblo Nâlekab tunnitjivigijomârpâ atâtangata Dâvidib iksivautanganik.

33 Jâkoblo iglunganut attaniojomârpoĸ issoĸarniangitomut, attanioningalo naggateĸaromângilaĸ.

34 Tagva Marîab Engele oĸautivâ; Kanoĸ tamanna pilârĸâ? angumik ĸaujimanginama.

35 Engelib kiovlune oĸautivâ: Annernerub ajunginerub ĸollangiarniarpâtit, ĸotsingnermêtublo pitsartuningata ullingniarpâtit; tamanna pivlugo ivsornainek erniarijæksat Gûdib Erninganik taijaujomârpoĸ.

36 Ahâglo, Elisabettauĸ illat singaigivoĸ ernermik ningiungolerlune; taĸĸit pingasojoænne, taimna ĸittorngisuitoĸ illûnatik oĸautigijangat.

37 Gûdeme ajornartoĸangimat.

38 Marîale oĸarpoĸ: Ahâk Nâlekab kivgarivânga; sorlo oĸaravit taimailerlanga. Engeliblo ĸemmakpâ tâva.

39 Uvlunele taipkonane Marîa aulalerpoĸ, aisârlune ĸaĸĸanut iglugasait illanginut Judêamêtunut,

40 Zacharîasib iglunganut, itterdlunelo Elisabet salutipâ.

41 Elisabetiblo tamanna Marîab salutitsininga tussarmago, timingata singainga nerritoralerpoĸ. Tagvainarlo Elisabet illumertaulerpoĸ Anernermik ajunginermik.

42 Nipliadlarlunelo oĸarpoĸ: Annerijaunerojotit arnanit tamainit, timivîllo singainga annerijaunerogivoĸ.

43 Nakîllo tamauna pivâ, Nâlekama anânangata tikkingmanga.

44 Ahâk salutitsinivît nippinga tussarapko, singaiga illumnêtoĸ ĸuviasungnermut nerritoralerpoĸ.

45 Pilorikpotit, okperavit; illingnut Nâlekab oĸausingit nâmaksijomârmatta.

46 Marîalo oĸarpoĸ: Tarnima Nâlegaĸ nakoridlarpâ.

47 Anernermalo Gûde Piulijiga ĸuviasugvigivâ.

48 Kivgakullungme nikkanarsârninga tækkunârmago. Ahâk, mânnamit inuit illûnatik piloringneraromârpânga.

49 Angijoĸsoarmik pingmanga, ajugaĸangitub, hailigemiglo attigub.

50 Nâpkiningningalo nâlektiminêtsainarpoĸ soraijunane.

51 Sôngogame, tallerminut siamartipait ômatimingne piojorijut.

52 Pitsartujoĸsuit iksivautanginit ochotipait, nikkanartullo angijorortipait.
53 Kâktut tunitjivigiluarpait piksanginik, akluitullo piksaĸartinagit kikkipait.
54 Nâpkigosungnermik erĸaimavoĸ, kivganelo Israêle ikajorpâ,
55 Sorlo angilaurame atâtaptingnut Abrahamut kinguvânginullo issoĸangitomut.
56 Marîalo taĸĸinik pingasunik tâpsomanêlauĸârdlune, angergarivoĸ iglominut.
*57 **Elisabetible** erniviksanga nelliutingmat, ernermik ernivoĸ.
58 Sillalingitalo illangitalo tussaramitsuk, Nâlekab napkigingmago, ĸuviasuĸattigivât.
59 Uvlullo sittamaujoænne nutarârsuk tikkipât kippilâllo, atâtangatullo Zacharîasemik atteĸartipât.
60 Anânangatale kiovait oĸarlune: Aukagle, Johannesemik atteĸartuksauvoĸ.
61 Oĸautivâllo: Illaĸangilatille taimaitomik attilingmik.
62 Atâtangalo Zacharîase nullorarpât, ĸanoĸ atteĸarĸojomangmangâgo.
63 Aglagæksamiglo ĸaiĸojivoĸ, aglaklunelo oĸarpoĸ: Johannesemik atteĸarpoĸ. Illûnatiglo tattaminialerput.
64 Tagvainarlo Zacharîasib ĸanninga oĸangalo angmartitauvuk, oĸalerdlunelo Gûde nakoridlarpâ.
65 Sillalingillo illûnatik erĸsilerput. Kaĸĸamiullo illûnatik Judêame tamakkoa tamaita tussaumalerpait.
66 Tussartullo tamakkoninga illûnatik ômamigilerpait oĸarlutik: Kanoĸ illingajomârasugiviûk nutarârsuk unâ? Nâlekable aggangita illagivât.
*67 **Atâtangalo** Zacharîase Anernermik ajunginermik illumertaulerpoĸ, oĸarlunelo nellautsilertunik:
68 Nakoridlartaule Nâlegaĸ, Israêlib Gûdinga, inuĸottine nellipsarlugillo piulingmagit.
69 Piulijoĸsoarmik pitingmattigut kivgame Dâvidib iglungane,
70 Itsaĸsoaĸ taimak oĸarame nellautaijut idluartut ĸaningitigut:
71 Piulijomavluta akkerartortiptingnit, ômigijiptalo illûnatik agganginit;
72 Nâpkigosungnermiglo saĸĸertitsilune angajoĸâptingnut, angerninelo hailigiojoĸ erĸaumavlugo,
73 Oĸarmaringnine, angernerilauĸtane Abrahamut atâtaptingnut imaitoĸ: tunitjivigijomâramitigut,
74 Piulijauvluta akkerartortipta agganginit kivgartorĸovluta tâpsominga inôtilluta sivôranata,

75 Ivjornainermelo idluarnermelo tâpsoma sângane.
76 Igvillo nutaraĸ, taijaujomârpotit ĸotsingnermêtub nellautaijoĸottinganik; Nâlegaĸ sivorleromârangne, apĸotiksanga âĸiksorlugo,
77 Inuĸotingillo illitarsitilugit piulijiksamik, ajornerningnit issumangnarungnaertomik,
78 Gûdipta ômatingata nâpkiningagut. Tâpsomûna nuijub ĸotsingnermit nellipsarmattigut,
79 Saĸĸertuksauvlune taipkonunga târtomêtunut, toĸĸublo tachalininganêtunut, itikkavullo torârtilugit apĸomut ullapirsartauvionartomut.
80 Nutarârsuglo aglisilerpoĸ, sangidlalarmelo annernerme, inuĸangitomêdlunelo, saĸĸerviksanga Israêlib kinguvânginut nelliutilerĸârtinnago.

KAPITEL II.

Kristusib inûlerninga Betleheme, kippijauningalo, attingalo. Nutarârsûb Jêsusib âtauninga kattimaviksoarmut Jerusalemêtomut. Jêsusib nukapiangovlune takpaungarĸattauninga Jerusalemut, kattimaviksoarmêningalo.

TAIPSOMANE attanersûb Augustusib perĸojivlune inuit illûnaita attaniovingminêtut aglaktauĸovait, (attingit perĸutingillo).
2 Aglaktaunek tamanna sivorlerpângovoĸ pivorlo taipsomane Zireniuse attanerusiotillugo Sîriame.
3 Illûnatiglo iglogasæksoarmingnut aivut, aglaktaujomavlutik.
4 Tagva Jôsefetauĸ aularivoĸ Galilêamit, iglugasangnit Nazaretemit, Judêamut, Dâvidib iglugasanginut, Betlehemik attilingnut, Dâvidib iglunganit kinguvânginillo pigame,
5 Aglaktaujomavlune Marîa nulliane aiparællugo, tâmna singaijoĸ.
6 Tagvanêdlutiglo erniviviksanga nelliutivoĸ.
7 Erniarerkârtaminiglo ernivoĸ, immuserdlugolo annorâvinernik, nergjutit nerchevianut illivâ, sinniktarvingme inniksaĸanginamik assianik.
*8 **Tuipsomalo** erĸâne mianersijoĸarpoĸ naternamne, nergjutimingnik avalulingmêtunik mianersijunik, unnuangotillugo.
9 Ahâglo, Nâlekab Engelingata tikkipait, Nâlekablo ĸaumasingata ĸaumartidlarpait; erĸsidlalerpullo.
10 Engeliblo oĸautivait: Erĸsinase, ahâk, ĸuvianartoĸsoarmik oĸautivapse sillaĸsoarmiunut tamainut pilârniartomik.
11 Pivluse mânna piuliklerte Nâlegaĸ Kristûse erniangongmat, Dâvidib iglugasangine.

12 Tamannalo nellunaikutarisiuk, nutarârsuk anorâvinerunik immusersimajoĸ, nergjutillo nerchevianut illimajoĸ naipilârpasse.

13 Tagvainarlo Engeleme ĸilangmiugasæksoaĸalauĸpoĸ; tâpkua Gûde nakoridlarpât oĸarlutik:

14 Gûde ĸotsingnermêtoĸ nakoridlartaule, ullapirsautekarle nuname, inungnelo ĸuvianartoĸarle!

15 Engelillo taipkonangat ĸilaliarnîatta, mianersijut ingmingnut oĸalerput: Mânna Betlehemut ailauĸta, pijoĸalertomiglo távane tækkojartorluta, Nâlekab oĸautigijanganik uvaptingmut.

16 Tuavilutiglo tagvunga pivut, Marîalo Jôsefelo tikkipakit, taimaktauĸ naturârsuk nergjutit nercheviænne illimajoĸ.

17 Tækkojarêramitsuk, oĸautigijartorpât oĸautijaunitik nutarârsuk tâmna pivlugo.

18 Tussartullo illûnatik mianersijut oĸausingit tattaminiarivait.

19 Marîable oĸautsit tamakkoa tamaita torĸorpait, auladlugillo ômatimine.

20 Mianersijullo utterivut, Gûdelo nakorivlugo ĸujagidlarpât tussartatik tækkojatiglo pivlugit, taimak oĸautjaulauramik.

*21 **Uvlullo** sittamaujortôlermatta, nutarârsuk kippijaungmat, atteĸartipât Jêsusemik, Engelib taimak taingmago, sulle anânaune timingata illuanêlerĸârtinnago.

*22 **Uvlullo** nelliutingmatta, Marîab sujungaivinga Môsesib perĸojangit malliklugit, nutarârsuk Jêsuse takpauuga Jerusalemut âpât, Nâlekamut pititsonavlugo;

23 (Sorlo aglaksimangmat Nâlekab perĸojangine: Angutiârsuit ĸittorngingautit anânaminit annerĸârtut tunijæksauvut Nâlekamut.)

24 Tunnergutiksatik tunnilugit, sorlo Nâlekab perĸojangine aglaksimangmat: Taubingnik piarĸangniglônêt.

25 Alhâglo, angutekalauĸpoĸ Jerusaleme Simeonemik attilingmik; angullo tamna idluarlunelo Gûdemik nâlekpoĸ, Israêliblo manigortaujutiksanganik nerriukpoĸ, Anernerublo ajunginerub innigivâ.

26 Anernermullo ajunginermut nellojungnaertitaulauĸpoĸ toĸĸonianginerminik Nâlekab Kristusingamik tækkoĸârane.

27 Tâmna Anernerub ajunginerub kajungersaininganut kattimaviksoarmut pivoĸ. Jêsusiblo angajoĸâkita nutarârsuk âmakko, piniarutigilugo, sorlo pivangmatta perĸojat malliklugit,

28 Simeonib tiguvâ erĸisimiardlugo, Gûdelo nakorivâ oĸarlunelo:

29 Nâlegaĸ mânna kivgat ullapirsautekarlune angerarle, sorlo oĸalauravit;

30 Ijimnut piuliklertiksauĸojat tækkogapko.

31 Tâmna inuit illûnatik kênangita sângænne pijarêrtinangne,
32 Kaumajoĸ nellojunik ĸaumarsaijuksaĸ, inuĸottivîllo Israelitit nakorijaksangat.
33 Jôsefiblo atâtaksangata anânangatalo nutarârsûb oĸautigijauninga tamanna tattaminiarutigivâk.
34 Simeoniblo saimartipak, anânanganullo Mariamut oĸarpoĸ: Ahâk, una ochojutiksaujomârpoĸ makkijutiksaujomâlarmelo unuktunut Israêlib kinguvânginut, nellunaikutaksaujomârlunelo akkerartugaksaĸ;
35 (Tarnikullo (Maria pivâ) ĸibliktauĸôromârpotit saviksoarmut,) unuktut ômatingita issumângit sagvartauĸovlugit.
36 Arnaĸtauĸ nellautaijoĸ tagvanênivoĸ Hannamik attilik, Fanuêlib pannia, Aserib kinguvângita illangat, ningiungolertoĸ, uigasôlauĸârdlune ueĸalauktoĸ Jârinik 7 nik;
37 Mânnale uigarniojoĸ Jâreĸalerdlune 84 nik, kattimavingmit nûlungimariktoĸ, tuksiarnermullo nerritailinermullo Gûde kivgartorpâ uvlullo unnuallo tamaita.
38 Tâpsomataue stundeme taipsomane tikkipait, Nâlegarlo nakoridlarpâ, oĸautigilâllo piulijiksamik utakkijunut tamainut Jerusalemêtunut.
39 Tamaitalo nâmaksitigamigit Nâlekab perĸojangit mallikligit, ama Galilêamut utterivut iglugasangmingnut Nazaretemut.
40 Nutarârsugle aglisikpoĸ, pitsartudlarlunelo anernerme, sillatuvaksoadlalarmelo, Gûdiblo saimaningata najorivâ.
*41 **Angajoĸâgiglo** Jârine tamaine Jerusalemut aivakpuk aularviksiorviolerangat.
42 Jêsuselo Jâreĸalermat 12 nik, illagællugo takpaunga Jerusalemut aivuk, aularviksiorviub illusinga malliklugo.
43 Uvlullo taipkoa nângmatta angergarmingmanniglo, nukapiaĸ Jêsuse Jêrusalemit nûlungilaĸ, angajoĸâkitalo tamanna nellovâk.
44 Illagilaûĸtamingnulle illaunasugigamikko, uvloĸ attauseĸ ingergaramik, ĸenneriartorpâk illamingne illitarijamingnelo.
45 Nenninginamikko, ama Jerusalemut utterivuk ĸenneriardlugo.
46 Uvlullo pingasôlermatta, naipipâk kattimavingme iksivajoĸ ajoĸertuijut akkorngænne, tâpkoalo nâleklugit appersorpait.
47 Nâlektullo illûnatik, sillatuninga kigusingillo tattaminiarivait.
48 Angajoĸâkitalo tækkogamikko, koaĸsârpuk, anânangatalo oĸautivâ: Ernîk, sôg taimailiorpitigûk? Ahâk, atâtavît uvangalo ĸennilauĸpaptigit kiksarlunuk.
49 Jêsusiblo kiovak: Sôg ĸennerpitingâ? nellovitîk, atâtama pingit piniariaĸarapkît?

50 Kanorle oĸautingmagik, oĸausinganik tukkisingilak.
51 Illagivlugiglo tâva taununga Nazaretemut aivoĸ nâleluarlugiglo. Anânangatalo oĸausingit makkoa tamaita ômatimine torĸorpait.
52 Jêsuselo sillatulerpalliadlarpoĸ, inumariolerpalliavlunelo, saimaneĸsivalliavlunelo Gûdeme inungnelo.

KAPITEL III.

Johannese ajokertuilerpoĸ. Jêsusib baptitauninga. Jêsusib sivorlingita mallikitigêngningingnik (tagva anânangata Marîab sivorlingenik.)

ATTANIVIKSUB Tibêriusib attaniotiningata Jâringita 15 ningænne, Pontiuse Pilatuse attanerusiotillugo Jûdêame, Herôdeselo nunab illainangane attaniongmat Galilêame, nukâlo Filippuse nunab illainangane attaniongmat Iturêame Trachonitisib erkâne, Lisaniaselo nunab illainangane attaniongmat Abileneme,
2 Hannaselo Kaifaselo ajoĸertuijoĸsôtillugik; tagva Gûdib perĸojininga pivoĸ Johannesemut, Zacharîasib erninganut, inuĸangitomêtomut.
3 Jordaniblo erĸânut illûnanut pivoĸ, ajoĸertuivlunelo baptijummik ĸaĸĸialerĸojijomik, idluinerit issumagijaujungnaerutiksangænnik.
4 Sorlo nellautaijub Jesaiasib oĸâlaningita aglangine aglaksimangmat; tâmna oĸarmat: Ajoĸertuijub nippinga inuĸangitome imâk pivoĸ: Nâlekab apĸotiksanga âkiksorsiuk, apĸosiningillo naggotisigik!
5 Naĸsat illûnatik kipviartaujomârput, ĸaĸĸallo ĸaĸĸârulaillo illûnatik naĸĸiglijaujomârput; apĸosiningillo niungajut naggotitaujomârput, apĸosinininingillo mannêtut manniksititaujomârput.
6 Uviniggit (sillaĸsoarmiut) illûnatik Gûdib piuliklertiksauĸojanga tækkojomârpât.
7 Tagva inuit nellipsarmatsuk baptitaujomavlutik, Johannesib oĸautivait: Kuglugiangojârtose, ĸia ĸemmâĸovâse ningautsimit pijomârtomît?
8 Attê, kiglilingmik sâgiarluse ablapsâmik issumaĸaritse! issumaniarase, illupsigut oĸaromavluse: Abraha atâtagivavut. Oĸautivapse: ujarĸanit makkonangat Gûdib Abraha ĸittorngitsungnarpâ.
9 Ullimaut napârtub mimmernanganêlerêrpoĸ. Tamanna pivlugo napârtut neliat ajungitunik paungaĸangitoĸ kippijauniarpoĸ, egitauvlunelo ikkomamut.

10 Inuillo apperivât ᴏᴋarlutik: Kanoᴋ piniartuksauvitâ?
11 Kiovait ᴏᴋautivlugit: Maggungnik annorâlik tunnijilerle peᴋangitomut, nerᴋiksaliktauᴋ taimailiormile.
12 Zoelnerittauᴋ tikkipât baptitaujomavlutik, apperivlugolo: Ajoᴋertuijoᴋ, kanoᴋ uvagut piniartuksauvitâ?
13 Oᴋautivait: Ununnersanik pijomaniarase perᴋojaujunit.
14 Sorsuktuksattauᴋ apperivât ᴏᴋarlutik: Uvagulle kanoᴋ piniartuksauvitâ? Oᴋautivait: Inungnik aᴋunaidlarniarase idluitullinaselônêt akkilertaunise nâmagisigik.
*15 **Inuille** nerriungmatta, illûnatiglo ômatimingne issumavlutik, Johannese Kristuseogalloarmangât,
16 Johannesib kiovait, illûnaita ᴏᴋautivlugit: Uvanga immermut baptipapse; kingunipkulle tikkituksaᴋ pitsartunersauvoᴋ uvamnit, nelloᴘᴋotivungalo, tâpsoma ittigagutîgik singêjarlugik. Tâpsoma baptitsomârpase Anernermut ajungitomut ikkomamullo.
17 Poagit tâpsoma agganginêpoᴋ; kemmatullivingmelo nettinga sanneromârpâ, kaᴋᴋôjaksatsiallo kemmatullivingminut kattitsomârpait, piungitulle ôtsomârpait ikkomamut kammisuitomut.
18 Assinginiglo unnuktunik inuit kaiblarpait ᴏᴋâlavigilaitalo.
19 Herôdesele attanît sittamat illangat, suangadlaraugame (Johannesemut) nukkangata Filippusib nullianga, Herôdiase, pivlugo, ajortulliningillo tamaita pivlugit,
20 Tamakkoa (ajortullinine) tamaita illavlugit, Johannese parngnanaersimavingmut pitipâ.
*21 **Talpsomane** inuit illûnatik baptitaungmatta, Jêsusetauᴋ baptitaungmat tuksialarmelo, kilak angmalerpoᴋ;
22 Anernerlo ajunginek tingmiatut taubetut aᴋᴋarpoᴋ, Jêsusemullo pivlune, nippelo killangmit pivoᴋ ᴏᴋartoᴋ: Ernerivagit nagliktagit, kuviagijagit.
*23 **Jêsuselo** Jarime 30 inganêlerpoᴋ, ernionasugijauvlunelo Jôsefemut; tâmna Elib ernerilauᴋtanga (ningaugilauᴋtanga);
24 Tâmna Matatib ernerilauᴋtanga; tâmna Lêvib ernerilauᴋtanga; tâmna Melchib ernerilauᴋtanga; tâmna Jannab ernerilauᴋtanga, tâmna Jôsefib ernerilauᴋtanga;
25 Tâmna Matatiasib ernerilauᴋtanga; tâmna Amosib ernerilauᴋtanga; tâmna Nahumib ernerilauᴋtanga; tâmna Eslib ernerilauᴋtanga; tâmna Nangib ernerilauᴋtanga;
26 Tâmna Maatib ernerilauᴋtanga; tâmna Matatiasib ernerilauᴋtanga; tâmna Semêib ernerilauᴋtanga; tâmna Jôsefib ernerilauᴋtanga, tâmna Jûdab ernerilauᴋtanga;
27 Tâmna Johannab ernerilauᴋtanga; tâmna Rêsiab ernerilauᴋtanga, tâmna Zorobabelib ernerilauᴋtanga; tâmna Salatiêlib ernerilauᴋtanga, tâmna Nêrib ernerilauᴋtanga;

28 Tâmna Melchib ernerilauĸtanga, tâmna Addib ernerilauĸtanga; tâmna Kosamib ernerilauĸtanga; tâmna Elmadamib ernerilauĸtanga; tâmna Hêrib ernerilauĸtanga;
29 Tâmna Joseb ernerilauĸtanga; tâmna Eliêserib ernerilauĸtanga; tâmna Joremib ernerilauĸtanga; tâmna Mattab ernerilauĸtanga; tâmna Lêvib ernerilauĸtanga;
30 Tâmna Simeonib ernerilauĸtanga; tâmna Jûdab ernerilauĸtanga; tâmna Jôsefib ernerilauĸtanga; tâmna Jonamib ernerilauĸtanga; tâmna Eliakimib ernerilauĸtanga;
31 Tâmna Meleab ernerilauĸtanga; tâmna Menamib ernerilauĸtanga; tâmna Mattatanib ernerilauĸtanga; tâmna Natanib ernerilauĸtanga; tâmna Davidib ernerilauĸtanga;
32 Tâmna Jessib ernerilauĸtanga; tâmna Obedib ernerilauĸtanga; tâmna Boasib ernerilauĸtanga; tâmna Salmonib ernerilauĸtanga; tâmna Nahassonib ernerilauĸtanga;
33 Tâmna Aminadab ernerilauĸtanga; tâmna Aramib ernerilauĸtanga; tâmna Esromib ernerilauĸtanga; tâmna Farezib ernerilauĸtanga; tâmna Jûdab ernerilauĸtanga;
34 Tâmna Jâkob ernerilauĸtanga; tâmna Isaab ernerilauĸtanga; tâmna Abrahab ernerilauĸtanga; tâmna Tarab ernerilauĸtanga; tâmna Nahorib ernerilauĸtanga;
35 Tâmna Sarugib ernerilauĸtanga; tâmna Ragahub ernerilauĸtanga; tâmna Falegib ernerilauĸtanga; tâmna Eberib ernerilauĸtanga; tâmna Salab ernerilauĸtanga;
36 Tâmna Kainanib ernerilauĸtanga; tâmna Arfagsadib ernerilauĸtanga; tâmna Sêmib ernerilauĸtanga; tâmna Nôab ernerilauĸtanga; tâmna Lamechib ernerilauĸtanga.
37 Tâmna Matusalab ernerilauĸtanga; tâmna Enochib ernerilauĸtanga; tâmna Jaredib ernerilauĸtanga; tâmna Malalêlib ernerilauĸtanga; tâmna Kainanib ernerilauĸtanga;
38 Tâmna Enosib ernerilauĸtanga; tâmna Setib ernerilauĸtanga; tâmna Adamib ernerilauĸtanga; tâmna Gûdib pinga.

KAPITEL IV.

Kristusib ôktortauninganik Sâtanasemut. Oĸâlaninganik Nazareteme. Pijungnaertitsininganik Sâtanaselingmik Kapernaume, Pêtrusiblo sakkinganik, assinginiglo. Ingergarninganik Galilêame.

JÊSUSELE Anernermik ajunginermik illumilik, ama Jordanemit utterivoĸ, Anernerublo aitipâ inuĸangitomut.
2 Uvlullo 40 it nâvlugit Sâtanasemut ôktortauvoĸ. Uvlunelo tâpkonane nerringilaĸ; tâpkoalo ĸângermatta kâlerpoĸ kingorngagut.

3 Sâtanasible oĸautivâ: Gûdib Ernerikpattit, ujarak una oĸautiuk ĸaĸĸôjangorĸovlugo.

4 Jêsusible kiovâ, oĸarlune: Aglaksimavoĸ: Kaĸĸôjatuinaĸ inûb inôtigingilâ, Gûdible oĸausingit tamaita (inôtigivait).

5 Sâtanasiblo aitipâ ĸaĸĸamut kingiktomut, sillaĸsûblo attaniovingit tamaita tâpsomunga sikkungilarnerme attautseme ĸemmergojautipait.

6 Oĸautivlugolo: Makkoa attaniovît tamaita ânanamningillo illingnut tunnijomavakka; uvamnut tunnijaungmatta, issumamniglo tunivakka pijomajomut.

7 Mânna tuksiarvigijomagumga, tamaita piksariniarpattit.

8 Jêsusiblo kiovlune oĸautivâ: Sâtanase, uvamnit aularit, aglaksimangmat: Gûdemik Nâlegarnik tuksiarveĸartuksauvotit, kissiallo kivgartorlugo.

9 Jerusalemullo aularutivâ, âlâllo kattimaviksûb nuvugusinganut, oĸautivlugolo: Gûdib Ernerikpattit, kattagit.

10 Aglaksimangmat: Pivlutit Engeline perĸojomârpait, saputijauĸovlutit.

11 Erĸisimiartauĸovlutillo, ittikkatit aporĸonnagit ujarĸamut.

12 Jêsusib kiovâ oĸarlunelo: Oĸautigijaumavoĸ: Gûdemik Nâlegarnik ôktortuksaungilatit.

13 Sâtanasiblo ôktûtine tamaita nâgamigit, ĸemmalerpâ.

*14 **Jêsuselo** Anernerub pitsartuninganut ama Galilêamut utterpoĸ, tâpsomalo erĸânêtut illûnatik tussaumalerpât.

15 Illinniarvinginelo ajoĸertuivoĸ, nakkorijauvlunelo illûnainut.

16 Nazaretemullo pivoĸ, inuguijauvingminut; illutsimitullo sabbateongmat illinniarvingmut itterpoĸ, nikkoviporlo attuarsijomavlune.

17 Tagva tunitsiviolerpoĸ nellautaijub Jesaiasib aglanginik. Makperamigillo, oĸautsit ukkua nellaupait aglaksimajut:

18 Nâlekab Anerningata najorpânga, taimaimat mingoalauĸpânga, tillilarmalo oĸautsinik tussarnertunik oĸâlaĸovlunga aklujuuut, inûliklerĸovângalo serĸomisimajunik ômatilingnik, parngnanaersimavingmêtullo anniviksangænnik ĸaujitilugit, tautungitullo tautulerĸovlugit, kappiasuktullo kappiasugungnaerĸovlugit ajorungnaerĸovlugillo,

19 Nâlekablo Jâringanik tussarominartomik oĸâlaĸovlunga.

20 Aglaillo pattiktinamigit, kivgamullo tunnigamigit, ingipoĸ. Illinniarvingmêtullo illûnatik tækkunârpât.

21 Oĸarvigivaillo: Uvlome aglait ukkua nellautsilerput siutipsingnut.

22 Illûnatiglo kigligiutjivut tâpsominga, oĸausingillo tussarnertut ĸanninganit annijut tattaminiarivait, oĸarlutiglo: **Jôsefib tâmna erneringilâ?**

23 Oĸautivaillo: Oĸausiovaktomik oĸautiniaralloarpapsinga imaitomik: „Inûliklerte, illingnik piulidlarit.“ Angijunik Kapernaume tattamnartitarnik tussaumalaurapta, taimailiorit ovanetauĸ inugoijauvingne.

24 Oĸarporle: Ahamarik, oĸautivapse: Nellautaijoĸ ivlerijaungilaĸ inugoijauvingmine.

25 Nellâgulle oĸautivapse: Israêlitine unuktunik nigarneĸalauĸpoĸ Eliase inôtillugo, ĸilak parngnanaersimatillugo jârinik pingasunik, taĸĸiniglo pingasojortunnik, kâĸavaksoadlalaungmat nuname illûnâne.

26 Tâpkonangallo attausênarmut nigarnermut Sareptamiomut Sidonib nunanganêtomut Eliase tillijauvoĸ.

27 Unuktuniglo kallaĸartoĸalauĸpoĸ Israêlitine taipsomane Eliase nellautaijoĸ inôtillugo, Naêmanible Siriamiub assianik kallagungnaertitaujoĸalaungilaĸ.

28 Illinniarvingmêtullo illûnatik tamanna tussaramitsuk, ĸaningaunajalerput.

29 Nikkovidlutiglo iglugasæksoarnit pingujarpât, ĸaĸĸablo iglugasæksoaĸarvingmik poktuninganut aularutivât, tagvangat ijukkartitsomavlugo.

30 Akkorngatigulle aularpoĸ.

*31 **Kapernaumullo,** iglogasæksoarnut Galilêamêtunut pivoĸ; sabbateolerangallo ajoĸertorpait.

32 Taipkoalo ajoĸertûsingit tattaminiarivait, kiblingnadlartomik oĸarmat.

33 Tagvanelo illinniarvingme inuĸarpoĸ, Sâtanasemik maĸĸojungnartomik illumiktomik; tâmna nipliadlarlune.

34 Oĸarpoĸ: Adjai, suliniarpita ilingnut, Jêsuse Nazaremiôĸ? asseroriartorpaptigut; kinaujotit ĸaujimagapkit, Gûdib ivjornaitoĸottigingmattit.

35 Jêsusiblo innerterpâ oĸarlune: Oĸajuêrit, inungmit ômangat annît. Sâtanasiblo tâva ochotipâ akkorngænut, annilarmelo tâpsomangat, aĸĸunarnagolo.

36 Illûnamatsiatiglo erĸsilerput, oĸarĸattigêklutiglo, oĸarpullo: Suna unâ? anernerit maĸĸojungnartut sôngodiarlune pitsartudlarlunelo perĸungmagit, nâlekpât annilarmiglo.

37 Nunablo tâpsoma erĸânêtut illûnatik piniarningit tussaumalerpait.

*38 **Nikkovidlunelo** illinniarvingmit (anivoĸ), Simoniblo iglunganut pivoĸ. Simoniblo sakkia arnaĸ ôlingnartoĸsoarmut ĸannimavoĸ, taimnalo pivlugo tuksiarvigivât.

39 Kannilerpâlo, ôlingnartorlo inerterpâ; ĸanimanartub tâva ĸemakpâ. Tagvaiuarlo makkipoĸ kivgartorlugillo.

*40 **Seĸĸinerlo** nippimalermat, illûnatik ĸannimajoĸotiggit âpait tâpsomunga sunatuinarnik ĸanimasiggit. Aggangminullo tamaita pattingmivait, âĸiklugillo.

41 Sâtanasittauĸ unuktunit annivut, nipliadlarlutiglo oĸarput: Kristuseovotit, Gûdib Erninga. Innerterlugillo oĸarĸongilait; Kristuseoninga nellungimatsuk.

42 Kaulermalle, aularpoĸ inuĸangitomut, inuillo ĸenerpât, tikkinamitsuglo noĸĸartipât ĸemmaktaujomanatik.

43 Oĸautivaille: Assingine iglugasæksoarne oĸâlajuksaugivunga oĸautsinik tussarnertunik Gûdib nâlegauvinganik; tamanna pivlugo tillijauvunga.

44 Illinniarvingnelo Galilêamêtune ajoĸertuivoĸ.

KAPITEL V.

Tattamnartomik mingeritjanik nulluarniartuvik. Kallaĸartoĸ tumângajorlo âĸiktaulerpuk. Lêvi ĸaiĸojauvoĸ. Illinniartût nerritailiningœnnik.

INUGIARTORSUILLE igvikliortingmatsuk, Gûdib oĸausingit tussaromavlugit Genêzaretib tessersoangata senniane nangerpoĸ.

2 Umiaĸortôglo magguk tessersûb kiglinganêtuk tækkovak, mingeriarniartullo niumavut, nullutjatik ergortorlugit.

3 Umiaĸortûb aipanganut, Simonib pinganut ikkivoĸ, ĸenuvigivâlo, imarbikparialaĸovlugo. Ingidlunelo, inuit ajoĸertorpait umiaĸortômit.

4 Oĸâlajungnaeramelo, Simonemut oĸarpoĸ: Immarbikpalerit ittijomut, nulluaselo ningitissigik, mingeriarĸovluse.

5 Simonib kiovâ oĸautivlugo: Ajoĸertuijoĸ, unnuaĸ nâvlugo pinasualauĸpogut angênarlutalo; oĸautsille nâleklugo nullutjat ningititsomavakka.

6 Taimailioramik, mingeriavaksuit pivait, nulluangillo allikput.

7 Umiaĸortômiullo aipâitik nullorarpait, amuarĸattikumavlugit. Kaivullo, umiaĸortôtiglo ussilertorpakit puklivlugik.

8 Simonib Pêtrusib tamanna tækkogamiuk, Jêsusib ittigganginut pâmakterpoĸ, oĸarlune: Nâlegaĸ, ĸemmanga ajortoliksôvlunga.

9 Koaĸsârame, illagijangillo illûnatik mingeritjat amuartatik pivlugit.

10 Taimaktauĸ Jakôbuse Johanneselo, Zebedêusib ernîgik, Simônib pinasuarĸattîgik (koaĸsângavuk). Jêsuselo Simonemut oĸarpoĸ: Erĸsinak, mattoma kingorngane inungnik pinasuarniarpotit.

11 Umiaĸortôtiglo sikjamut pitipakit, perĸutitiglo tamaita ĸemakpait malliklugolo.

*12 **Iglugasæksoataggit** illangænnêtillugolo, ahâk, tagvane angutеĸarpoĸ kallaliksoarmik. Tâpsoma Jêsuse tækkogamiuk,

pâmaktervigivlugo tuksiarvigivâ, ᴏᴋarlune: Nâlegaᴋ, pijomaguvit, kallagungnaertitsungnaralloarparma.

13 Agganelo issakpait, aktorlâllo, ᴏᴋarlune: Pijomavunga, kallagungnaerit. Tagvainarlo kallagungnaersârpoᴋ tava.

14 Innerterpâlo ᴏᴋautivlugolo: Assingnut sumik ᴏᴋarniarnak; ajoᴋertuijomulle ainiarit, tækkotilutillo taipsomunga, tunnergutiksarlo Môsesib tunnerᴋojanga tunnilugo, kallagungnaernernik nellojungnaerᴋovlugit.

15 Anginersamigle tussaumajaulerpoᴋ; inugasæksuillo tussaromavlugo tikkipât, âᴋiktaujomavlutiglo ᴋannimasermingnit tâpsomunga.

16 (Jêsusele) ᴋemaklugit inuᴋangitomut aivoᴋ tuksiarlunelo.

*17 **Uvlut** taipkoa illangænne, ajoᴋertuilerame, Farisêerit aglangniglo illissimajut iglugasangnit tamainit Galilêamêtunit, Judêamêtunillo, Jerusalemillo pijut, tagvane iksivavut. Nâlekablo pitsartuninga tâpsomangat annivoᴋ, tamaita âᴋiklugit.

18 Ahâglo, angutit illangit âtsivut angumik tumângajomik aumittimine nellajomik, akkigardlugo; tâmnalo ittertinasuarpât, sânganut illijomavlugo.

19 Itterviksarsinginamitsuglo inungnut, iglub ᴋânganut majoarput, angmajokullo ningitipât innangavialo, inuit akkorngænnut, Jêsusib sânganut.

20 Jêsusible okperningat tækkogamiuk, tumângajoᴋ ᴏᴋautivâ: Inuk, ajornitit issumagijaujungnaerput.

21 Aglangniglo illisimajut Farisêerillo issumalerput ᴏᴋarlutik: Kina una, ᴏᴋauseᴋarmat akkerartortunik Gûdemût? kia, Gûdib assiata, ajornerit issumagijungnaerungnarᴋagît?

22 Jêsusible issumangit mallugigamigit, apperivait: Kanoᴋ ômatipsingne issumaᴋarᴋisê?

23 Nelliaᴋ ajornanginersauvâ, ᴏᴋarlune: Ajornitit issumagijaujungnaerput? ᴏᴋarlunelônêt: Makkitit arvertarlutillô?

24 Nellojungnaerᴋovlusele, Inûb Erninga pitsartuneᴋarmat nuname ajortoêrutjinermik, tumângajomut ᴏᴋarpoᴋ: Oᴋaupagit, makkitit, aumittitit pikit angergarlutillo.

25 Tækkoænnelo makkisârpoᴋ, aumitinelo nellavigilauᴋtane tiguvlugit, iglominut angergarpoᴋ, Gûdelo nakkoridlarpâ.

26 Illûnatiglo tattaminiarput, Gûdelo nakkoridlarpât, erᴋsidlalarmiglo ᴏᴋarput: Uvlome tattamnartunik tækkolauᴋpogut.

*27 **Mattoma** kingorngagut annigame, Zoelnere Lêvimik attilik tækkovâ, tunniorᴋaivingme iksivajoᴋ; tâmna ᴏᴋautivâ: Mallinga!

28 Nikkoviporlo, tamaitalo ᴋemaklugit mallikpâ.

29 Lêviblo iglomine nerᴋiksaliudlarpâ, Zoelnerillo assingitalo unuktut iksivaᴋattigivât nerrimârvingme.

30 Aglangniglo illissimajut Farisêerillo (Jêsusib) illinniar-

tingit avamudlarvigilerpait, oĸautivlugit: Sôg Zoelnerit ajortullijullo nerreĸattigivisigîk immerĸattigivlugillô?

31 Jêsusiblo kiovait, oĸautivlugit: Atsuilit inûlijeĸariaĸangilat, ĸannimajut kissimik.

32 Ajortuggit ĸaiĸojartorpakka, ablatsâmik issumaĸarĸovlugit, idluartut pinnagit.

*33 **Oĸautivâlle:** Sôg Johannesib illiniartingit nerritailivakkât tuksialarmiglo akkulaitomik, taimaktauĸ Farisêerit illiniartingît? illinniartitille nerrivut immilarmiglo.

34 Oĸautivaille: Nulliauiktomut tikkitut nerritailitilugit ajorpasse, uiksaĸ taipkonunga illautillugo.

35 Nelliutsomârporle uiksamik aĸsârtauvingat, tagva nerritailivangniarput.

36 Adsiujuniglo oĸautivait: Annorâtoĸaĸ illârpangilât nutâmik illâksamik, nutâb alliktorniarmago nutaungitoĸ, illârtârlo idluanginivoĸ nutaungitomut.

37 Wainelo nutâĸ immerĸautinut nutaungitunut immertûtinginivât; Wainib nutâb alliktorniarmagit immerĸautit, Wainelo ĸovituinarpoĸ, immerĸautillo asserorlugit.

38 Wainele nutâĸ immerĸautinut nutânut immertûtijaksauvoĸ, tamarmik tâva asserorjuiĸattigêkput.

39 (Wainemik) nutaungitomik immilauĸtoĸ ĸillanângilaĸ nutâmik, oĸarame: Nutaungitoĸ mamarnersauvoĸ.

KAPITEL VI.

Illinniartit nerĸiksarsiorningit Sabbateme. Jêsusib âĸêninganik agganik toĸĸungajunik Sabbateme. Apostelit 12 it ĸaiĸojauningœnnik. Jêsusib oĸâlaninganik natername.

TAIPSOMANE Jêsusib perortut ĸaĸĸôjaksat apĸotigingmagit sabbateme sivorliub tugliane, illinniartingita sullugainingit nutsulerpait, aggangmingnullo aksaliklugit nerrivait.

2 Farisêerille illangata oĸautivait: Sôg piniarpise Sabbateme pijæksaungitomîk?

3 Jêsusiblo kiovait oĸautivlugit: Attuarsilaungilasê Dâvidib illiorninganik, kâlerame, illagijangillô?

4 Gûdib iglunganut itterame; ĸaĸĸôjat tækkojæksat tiguvait, nerrilarmelo, illaminullo tunnijivlune; tamakkoa nerrilugit ajoĸertuijut kissimik perĸojaugalloarmatta.

5 Oĸautivaillo: Inûb Erninga sabbatemuttauĸ nâlegauvoĸ.

*6 **Sabbatemele** assiane illinniarvingmut ittermat, ajoĸertuniardlune, inuĸarpoĸ tagvane aggalingmik tallerpinginik toĸĸungajunik.

7 Aglangnigle illisimajut Farisêerillo nautsertorpât, sabbateme âkingniarmangâgo, passitiksaĸaromavlutik tâpsomunga.
8 Issumangille ĸaujimagamigit, inungmut toĸĸungajunik aggalingmut oĸarpoĸ: Nikkovidlutit tamaunga pît. Taimnalo nikkovidlune tagvunga pivoĸ.
9 Tagva Jêsusib oĸautivait: Apperivapse, sabbateme sumik sulijuksauvitâ, ajungitomiglônêt, ajortomiglônêt; inuk piulivlugolônêt asserorlugolônêt?
10 Avatiminêtullo tamaita tækkosarpait, inuglo tâmna oĸautivâ: Aggaktit issakit. Taimailiorporlo. Tagva aggangit âkiktaulerput iglungititut ĸanoêtsungnaerlutik.
11 Tâpkoale ĸevidlutik issumalulerput; oĸarĸattigêlerlutiglo, ĸanoĸ (Jêsuse) piniaromavlugo.
*12 **Uvlunelo** taipkonane ĸaĸĸamut majorarame tuksiariartordlune, unnuaĸ nâvâ Gûdemut tuksiarlune.
13 Kaulermallo illinniartine ĸaiĸovait, tâpkonangallo 12 it annerivait, tâpkoa tailerdlugittauĸ Apostelinik:
14 Tamædsa (attingit:) Simon, Pêtrusemik taijanga, nukkâlo Andrêase; Jakôbuselo Johanneselo; Filippuselo Bartolomêuselo;
15 Mattêuselo, Tômaselo, Jakôbuselo, Alfêusib erninga, Simonelo Zelôtesemik taigusilik;
16 Jûdaselo, Jakôbusib nukkâ, Jûdaselo Issariot, pititsijoĸ (Jêsusemik).
17 Taipkoa illagivlugit attersâlerpoĸ, naternamut pivlune. Illinniartigasaillo inugiartoĸsuillo Judêamit illûnânit, Jerûsalemillo, Tirusiblo, Sidoniblo immab senianêtuk erĸângnit,
18 Tagvane kattimajut tussaromavlugo, âkiktaujomavlutiglo tâpsomunga ĸannimasermingnit, annernernullo maĸĸojungnartunut kappiasuktitaujut, pijungnaertitauvut.
19 Inuillo illûnatik aktorasuarpât; pitsartuneĸ tâpsomangat anningmat, tamaitalo pijungnaertipait.
*20 **Illinniartlaelo** ipîngminut tækkunârpait, oĸarlunelo: Pilloridlarpose aklujose, Gûdib nâlegauvia pigilerapsiuk.
21 Pilloridlarpose ovane kâktose (Gûdib idluarninganik); illumertaujomârapse. Pilloridlarpose ovane ĸugviortose, ijoromârapse.
22 Pilloridlarpose, inuit ômigikpasse, avidluselo, suangadlarpasselo, attiselo, tainerlukpattigik ĸassêtônerarluse, Inub Erninga pivlugo.
23 Kuviasugitse ĸiggertarluselo; akkiksase angidlaromârmat ĸilangme. Sivorlingitataue taimailiorivait nellautaijut.
24 Kiglormut, kappianamêk akluitose; mannigortiksaĸarungnaerapse.
25 Kappianamêk peĸaluartose, kâgomârapse. Kappianamêk illipse, ovane ijudlartose; ĸeadlarluse ogguadlaromârapse.

26 Kappianamêk illipse, inuit illûnatik ânanâmik ᴏᴋautigikpasse. Sivorlingitataᴜᴋ taimailiorivait nellautainerluktut.

27 Uvangale ᴏᴋautivapse, nâlęktose: Akkerartortise nagligisigik; ômigijise ajungitulliviginiarsigik;

28 Illipsingnut ᴏᴋauserluktut saimartisigik; illipsingnik kiksartitsijut tuksiarutisigik.

29 Ulluakut erᴋsârtauguvit, igluataᴜᴋ mannileruk, ullikso-arniglo aᴋsârtauguvit, ullîttaᴜᴋ pigiliuk!

30 Illingnit sumik tuksiartoᴋ, tunitsivigiuk; perᴋutingniglo aᴋsârtauguvit, utterᴋojæksaringilat.

31 Sorlo illipse piniarviojomagapse inungnut, taimaktaᴜᴋ piniarvigisigik.

32 Nagligijise nagligijatuarigupsigik, ᴋanoᴋ ᴋujagijaunajarpisê? Idluituttaᴜᴋ nagligijitik nagligivait.

33 Pitsiartipsingnullo pitsiaᴋattarupse, ᴋanoᴋ ᴋujagijaunajarpisê? Idluituttaᴜᴋ taimailiutsainarivut.

34 Illipsingnut uttertitsilârniartut attarsiakitatuarigupsigik, ᴋanoᴋ ᴋujagijaunajarᴋisê? Idluituttaᴜᴋ attartortitsingmatta idluitunut, taimaikuarênik uttertitsiviojomavlutik.

35 Tamanna pivlugo ômigijise naglingniarsigik; pitsiarluselo attarsiakisititse, sumik nerriugutiginago; akkiksase angidlaromârpoᴋ tagva, ᴋotsingnerublo ᴋittorngarijomârpâse. Tâpsoma avagingmagit ᴋujalingitut kassêtullo.

36 Tamanna pivlugo nâpkingnigitse, sôrlo Atâtase nâpkingniktotôngmat.

37 Passiklerniarase, tagva passijaunianginivose. Erᴋartuiniarase, tagva erᴋartortaunianginivose Issumaᴋarveᴋarungnaeritse, tagva issumaᴋarviojungnaerivose.

38 Tunnijititse, tagva tunitjiviojomârivose. Oktûmik tættætomik, nimnitersimajomik, amigangitomik, ullipkitârtomik kinnermiligomârpâse. Oktûtipsingnut ôktortaujomârivose.

39 Adsiujuniglo ᴏᴋautivait: Tautungitub tautungitoᴋ arᴋotâgut tessiorungnarpaûk? tamarmik ittersamut kattangniangilâk?

40 Illinniartoᴋ ajoᴋertortiminit anginersaungilaᴋ; ajoᴋertortimitut-ikune, tâgva nâmaksivoᴋ.

41 Kattangutivît ijingata sukkiutâ sôg tækkoviûk, ikâᴋ ijingnêtoᴋ malluginago?

42 Kanorlo ᴋattangutingnut ᴏᴋarungnarᴋêt: Ovatsiaro, ᴋattangutiga, sukkiut ijingnit pêromavara; igvillo nangminᴇᴋ ikâᴋ ijingnêtoᴋ mallugingipiûk? Takkormôrtotit, ikâᴋ ijingnit pêrᴋâruk; kingorngagut ᴋattangutivît sukkiutâ pêrasuaruk!

43 Ajungitomik napârtoᴋangimat, piungitunik paungaᴋartomik; piungitomiglo napârtoᴋanginivoᴋ, ajungitunik paungaᴋartomik.

44 Napârtut illûnatik nellonangilat paungamingnit. Faigit

pêjarniangilait Dorninit, paungallônêt wainitaggit kattersorniangnivait orpingnit kakkilautilingnit.

45 Inuk ajungitoĸ ajungitunik saĸĸertitsivoĸ ômatime tættætjutinginit ajungitunit; inuglo piungitoĸ piungitunik saĸĸertitsivoĸ ômatime tættætjutinginit piungitunit. Omatib tættætjutinginik kannеĸ oĸajôngovoĸ.

46 Sôg Nâlekamik, Nâlekamik taivisingâ, nâlengnagillo oĸausikkâ?

47 Uvamnut pijub oĸausikkalo tussarlugit nâlekluĝillo, tâpsoma adsigijanganik ĸaujititsomavapse.

48 Adsigivâ inuk igloliortoĸ; tâpsoma nuna ittersaliorlugo illutujomik tungavilerpâ ĸairtomut. Immerle kutjermat, kôgub iglo suppivigivâ, aulatjarungnarnagolo, ĸairtomut tungalermat.

49 Tussartuble mallingitublo adsigivâ inuk igloliortoĸ, nunamut tungaviktârnago; kôgublo akkingmivigidlarmago, iglo tuavidlune ochovoĸ angijomik asserortauvlune.

KAPITEL VII.

Jêsusib âĸêninganik sorsuktuksat angajoĸângita kivganganik. Inôsuktub Nainemiub tupaktitauninganik. Johannesib tilliklerninganik illinniartiminik Jêsusemut. Jêsusib mingoartauninganik arnamut ajortullijomut.

Oĸâlaninele inuit sângine nâgamigit, Kapernaumut aivoĸ.

2 Sorsuktuksallo angajoĸângita illangata kivganga erdligijanga ĸannimavoĸ toĸĸokasaklune.

3 Tâmnale Jêsusemik tussaumalerame, Jûdit angajoĸângit (Jêsusemik) tuksiariartorĸovait, kivganganik âĸêjartorĸovlugo.

4 Ipkoale Jêsuse tikkinamitsuk, katsungaidlutik tuksiarvigivât, oĸarlutik: Tâmna pijariaĸarpoĸ taimailiorvigivlugo.

5 Inuĸattivut naglingmagit, illinniarvivullo sennalaungmago.

6 Jêsusiblo tagvunga illagivait. Iglungale ĸaglilermatsuk, sorsuktuksat angajoĸângata illanârijame illangit (Jêsusemut) oĸariartorĸovait: Nâlegaĸ, tagvungarasuarnak, nellopĸotivunga illingnik ittertitsinermik iglumnut.

7 Taimâk pivlugolo nellopĸotivunga illingnut ĸainermik; oĸarille oĸautsemik attautsemik, tagva kivgara pijungnaerniarpoĸ.

8 Uvangatauĸ inôvunga attanilik, kivgaĸalarmalo sorsuktuksanik; illangænnullo oĸaruma: Ailerit, aivoĸ tâva; assianullo: Kait, ĸaivoĸ tâva; kivgamnullo: Sennalauruk una, sennavâ tâva.

9 **Jêsusible tamanna tussaramiuk, tattaminiarivâ, ĸeviarlu-**

nelo inuit malliktine ᴏᴋautivait: ᴏᴋaupapse, taimak angitigijomik okpernermik nagvâlaungilanga Israêlitine.

10 Tillilauᴋtangillo iglunganut ţikkinamik, kivgaᴋ ᴋanimalauᴋtoᴋ pijungnaertoᴋ naipipât.

*11 **Mattoma** kingorngagut iglugasangnut Nainemik attilingnut aivoᴋ; illinniartingitalo unuktut, inugasæksuillo illagivât.

12 Iglugasaille ittervingat tikkilermago ahâk, toᴋᴋungajomik annititsivut akkigarlugo; anânangatalo tâmna ernetuarivâ, uigarniolarmelo; inugasæksuillo illagivât iglugasangnit.

13 Nâlekablo tækkogamiuk, illapsugidlarpâ, ᴏᴋautivlugolo: Keanak!

14 Kannilerdlugolo iklervik aktorpâ, akkigartullo noᴋᴋarput. Jêsuselo ᴏᴋarpoᴋ: Nukapiaᴋ, ᴏᴋaupagit, makkitit!

15 Toᴋᴋungajorlo makkipoᴋ, ᴏᴋalilarmelo. Anânanganullo tunnivâ.

16 Illûnatiglo erᴋsilerput, Gûdelo nakkoridlarpât, ᴏᴋarlutik: Nellautaijoᴋsûb tikkipâtigut, Gûdiblo inuᴋottine nellipsarpait.

17 ᴏᴋautsillo tamakkoa tâpsominga tussaumajaulerput Jûdêame illûnâne, nunanelo avalingine ilûnaine.

18 **Tamakkoa** tamaita Johannesemut illinniartingita unipkantigivait. Maggungniglo illiniartiminit ᴋaiᴋojivoᴋ,

19 Taipkoalo Jêsusemut tillivaᴋ, apperijauᴋovlugo: Tâmnauvêt tikkituksaᴋ, assingniglônêt nerriugijæksaᴋarpitâ?

20 Angutîgle taipkoa Jêsuse tikkinamikko, ᴏᴋarpuk: Johannesib baptiterijub tillivâtiguk illingnut, apperijauᴋovlutit: Tâmnauvêt tikkituksaᴋ, assingniglônêt nerriugijæksaᴋarpitâ?

21 Stundemele taipsomane ᴋannimajut âniajullo unnuktut âᴋikpait, annernerillo idluitut annitipait, tautungitullo unuktut tautuktidlugit.

22 Jêsusiblo kiovak ᴏᴋautivlugik: Johannese ama ᴏᴋautijartortikko tækkojaptingnik tussartaptingniglo: Tautungitut tautulerput, tussiaktut pissulerput, kalladlartullo kallagunaerput, tussângitullo tussalerput, toᴋᴋungajut makkiput, aklujullo ᴏᴋautjauvut ᴏᴋautsinik tussarnertunik;

23 Pilloridlarporlo sinaungajuteᴋalungitoᴋ uvamnik.

24 **Johannesible** tillijâgik uttermannik, Jêsuse ᴏᴋalerpoᴋ inungnut Johannesemik, ᴏᴋarlune: Inuᴋangitomut suna tækkojartorpisiûk? iviksoaᴋ annorib aulatanga sunatuinarnût?

25 Sunalônêt tækkojartorpisiûk? Inuk annorâtsiariktoᴋ tækkojomavisiûk? Ahâk, annorâtsiariktut ikligijatiglo mallikлugit inôniartut, attanersuit iglunginêtsôngovut.

26 Sunalônêt anniluse tækkojartorpisiûk? nellautaijoᴋ tækkojomavisiûk? Illa, ᴏᴋautivapse, nellautaijomit anginersaujoᴋ.

27 Tâmnauvoᴋ aglait ᴏᴋautigijangat: Ahâk, Engeliga kênavît sivorngagut tillivara, apᴋotiksarnik sivunerne âᴋiksoijuksaᴋ.

28 Oĸautivapsele, arnanit erniangomajut akkorngænne nellautaijoĸangimat Johannesemit baptiterijomit anginersaujomik; mingnerle Gûdib nâlegauvingane, anginersauvoĸ tâpsomangat.

29 Inuillo nâlektingita illûnatik Zoelnerillo Gûde nakoridlarpât, baptitauĸojomavlutiglo Johannesib baptijutânut.

30 Farisêerille aglangniglo illisimajut Gûdib perĸojininga nachogivât ingmingnut, baptitaujomanatiglo tâpsomunga.

*31 **Nâlegarle** oĸarpoĸ: Inuit ukkua kimut adsiutitæksarivakkâ? kimiglônêt adseĸarĸât?

32 Sorutsit adsigivait, iglut akkorngænne iksivajut ingmingnullo nipliuteĸattartut oĸarlutik: Nipjausijarvigilauĸtapse, oĸigêseromangitoselo; kiksarnartomiglo oĸautilauralloarpapse, ĸeajomangitoselo.

33 Johannese baptiterijoĸ tikkitoĸ, ĸaĸĸôjartoranelo Wainemiglo immingimat; Sâtanaseĸartomik oĸarpose.

34 Inûb Erninga tikkisimavoĸ, nerrilarmelo immilarmelo, tagva oĸarpose: Ahâk, inuk una nerritojoĸsoaĸ, Wainemiglo immertojoĸsoaĸ, Zoelnerit ajortullijullo illanârijingat.

35 Gûdible illisimaninga idluarijaujariaĸarpoĸ ĸittorngaminut.

36 **Farisêerille** illangata innapâ nerreĸattikumavlugo. Farisêeriblo iglunganut itterpoĸ nerrimârvingmullo ingipoĸ.

37 Ahâglo, tagvane iglogasæksoarnêtoĸarpoĸ arnamik ajortullijoĸsôlauĸtomik. Tâpsoma, Jêsusemik Farisêerib iglungane nerrimârvingmut ingitomik tussarame, publaujaĸ mingoarutemik (tippitsiariktomik) immalik tikkiutivâ,

38 Ittiggangitalo tunnuænnut pivoĸ, ĸealarmelo, ĸugviminullo ittigangit mitsuktilerpait, allartilaitalo nujaminut, ittiggangillo kunikpait, mingoarlugillo tippitsiariktomut.

39 Farisêerible nerrijartorĸojingata tamanna tækkogamiuk, illumigut issumalerpoĸ oĸarlunelo: Una nellautaijôgune, arnaĸ una aktortine ĸaujimanajaralloarpâ, ajortullijoĸsôngmat.

40 Jêsusiblo kiovâ oĸautivlugo: Simon, oĸausiksaĸarpunga illingnut. Taimnale oĸarpoĸ: Ajoĸertuijoĸ, oĸarit.

41 Akkiliksaĸarviojoĸalauĸpoĸ akkiliksalingnut maggungnut, aipanganut kênaujanik 500 inik, aipanganullo kênaujanik 50 nik.

42 Akkiksaĸalungimanigle, akkilêrĸojungnaerpak. Atte, oĸarit, taipkua nelliakita nagliginersariniarpaûk?

43 Simonib kiovâ oĸarlune: Issumavunga, unnuunersanik akkilêrĸojungnaertangat. Jêsusible kiovâ: Idluartomik erĸartuivotit.

44 Arnamullo sâdlune, Simonemut oĸarpoĸ: Arnaĸ una tækkoviûk? Iglungnut ittertunga immermik ittikkama ubvautiksangænnik tunnitjivigilaungilarma: ômale ittiggakka ĸausertipait ĸugviminut, allartilaitalo nujaminut.

45 Igvit kunnilaungilarma; ômale itterame, soraerane ittigakka kunnikpait.

46 Igvit niaĸora napârtub orĸsuanik mingoanginivat, ômale ittigakka mingoalauĸpait tippitsiariktomik.

47 Tamanna pivlugo oĸaupagit: Ajortunit unuktunit issumagijaujungnaerĸarpoĸ, angijomik naglilaurame; ikkitunille issumagijaujungnaernekartoĸ mikkijomik naglikpoĸ.

48 Arnamullo oĸarpoĸ: Ajornitit issumagijaujungnaerput.

49 Tagva nerreĸattingit illumikut oĸalerput: Kina una, ajortuuittauĸ issumangnarungnaertitsijôĸ?

50 Arnamulle oĸarpoĸ: Okpernivît ikajulauĸpâtit; ullapirsauteĸarlutit aularit!

KAPITEL VIII.

Arnanik, Jêsusemik malliktunik. Adsiujomik karngasuijomik. Jêsusib anânangata ĸattangutingitalo kinauninginik. Imab ikubliartitauninganik. Jêsusib âĸêninganik Sâtanaselingmik, arnamiglo aukatsainartomik. Jaîrusib panningata ômartitauninganik.

MATTOMA kingorngagut arvertarpoĸ iglugasæksoatigut iglugasaktigullo, oĸautsit tussarnertut Gûdib nâlegauvinganik oĸautigivlugit, ipkoalo 12 it illagivât.

2 Arnallo illangit illaugivut, pijungnaertitangit anerniâlungnit ĸannimasinillo, tagva Marîa, Magdalênamik taijaĸ, Sâtanasêrutitaujoĸ 7 nik;

3 Johannalo, Kusab, Herôdesib pimaklertingata, nullianga: Susannalo, assingillo unuktut; taipkoa perĸutimingnit tunnijivut tâpsomunga.

*4 **Inugasæksuille** kattilermatta, iglugasæksoarnillo tamainit katsungaitomik nellipsarmatsuk, adsiujutigut oĸautjilerpoĸ:

5 Karngasoijoĸ karngasoijartorpoĸ karngasûtiminik; karngasoitillugolo, illangit apĸosinermut kattakput, tullerajartauvlutiglo, tingmitjallo ĸilaub attânêtut pukkumalukpait.

6 Illangillo ĸairtomut (ivjokitomut) kattakput; nuileramiglo ĸunnulersârput, ipteĸanginamik.

7 Illangillo kattakput orpît kakkilautiggit akkorngænnut; orpîllo kakkilautiggit peroramik, toĸĸopait.

8 Illangillo kattakput nunamut ivjoriktomut, nuilerlutiglo perorlarmiglo karngasutiksaĸalerput sullugainermingne 100 nik. Taimak oĸarame, niplialerpoĸ: Tussâjungnik siutilik tussarle!

*9 **Illinniartingitale** apperivât oĸarlutik: Adsiujoĸ una ĸanoĸ tukkilîk?

10 Kiovaille: Illipse Gûdib nâlegauviata nellonarninganik kaujititaugalloarpose; assisele oĸautjauvut adsiujutigut, tækkogalloardlutik tækkoĸonnagit, tussaralloardlutiglo tussarĸonnagit.

11 Tamannale adsiujub tukkinga: Karngasûtiksat tagva Gûdib oĸausingit.

12 Apĸosiniub sennianêtut, tâpkoangovut, tussartut tamakkoninga; kingorngagut Sâtanasib tâva oĸautsit pêjariartorpait ômatinginit, okperĸonnagit piulijauĸonnagillo.

13 Kairtomêtulle, tâpkoangovut, tamakkoninga tussarunik, kuviasuklutik illaliortut; tâpkoale amâĸangilat; annikitomik okperput, kappianartoĸalerangalle, kattakput.

14 Orpîlle kakkilautiggit akkorngænnut kattaktut, tâpkoangovut, tamakkoninga tussartut, inôtsible siaklernarningane, akluitsomaninganelo, ikliguninginelo pijut, ippidlarpullo, sullugainertâratiglo ĸaĸĸojaksatalingnik.

15 Ivjoriktomulle pijut, tâpkoangovut, oĸautsinik tussartut, torĸorlugillo ômamingne idluartome, sullugainertârlutiglo ĸaĸkôjaksatalingnik ĸenuêdlutik.

16 Ikkitsijoĸangilaĸ nenneroamik, kattaujab iksivautablônêt attânut illivlugo; nenneroable inninganut illivâ, ittertunut tækkojauĸovlugo nenneroaĸ.

17 Sagvangitoĸangilaĸ saĸĸertitauniangitomik, angigutjutekangilarlo kaujijauniangitomik.

18 Tamanna pivlugo tussartase tussâtsiarsigik. Peĸartoĸ tunitjivioniarpoĸ; peĸangitorle aksârtauniarpoĸ piginasugijanganik.

*19 **Anânangale** kattangutingillo tagvunga aivut, tikkitsungnangilâlle inuit pivlugit.

20 Illangitalo oĸautivât: Anânavît kattangutivîllo sillatânêtut tækkojomavâtit.

21 Kiovlunele oĸautivait: Anânaga kattangutikka tâpkoangovut, Gûdib oĸausinginik tussartut mallikiugillo.

*22 **Uvlullo** illangænne, illiniartine illagællugit umiaĸortômut ikkigame, oĸautivait: Tessersûb akkianut ikârta! Avalakput tâva.

23 Umiartoleramiglo, (Jêsuse) sinnilerpoĸ. Ullajutjeradlalerporle tessersoarme, magillo umiarĸortôĸ ittibjuavlugo pivât, nangiadlalarmiglo.

24 Tagva kannilerpât, tuppârdlugolo oĸautivât: Ajoĸertuijoĸ, ajoĸertuijoĸ, sutaerpogut! Tagva makkipoĸ, annorelo immablo mallidlarningit innerterpait; sorærpullo, ikkublialilarmelo.

25 Oĸautivaille: Okpernise naûk? Tâpkoale erĸsidlarput, tattaminialarmiglo ingmingnut oĸarput: Kina unâ? innertermagik, annorib immablo nâlekpâk.

*26 **Umiakortôkullo** ingergavut Gadarênerit nunangænnut pilutik, Galilêab akkianêtomut.

27 Niungmallo nunamut, angut pârsivoĸ Jêsusemik, iglugasæksoarnit pijoĸ, sâtanasinik illumiktoĸ itsanit; tâmna annorânik attungilaĸ, iglomelo ĸikkajuipoĸ, illuvine kissiane.

28 Jêsuselo tækkogamiuk, nipliadlarpoĸ, pâmaktervigivlugolo nipperĸortovlune oĸarpoĸ: Suniarpagit, Jêsuse, Gûdib ĸotsingnerojub Erninga? Tuksiarpagit, kappiasuktiniarnanga!

29 Anernek maĸĸojungnartoĸ annerĸungmago inungmit tâpsomangat; akkunertoĸsoarmik kappiasuktilaungmago. Kellaksortaulauĸporlo ĸellaumgujanut, parngnanaersûtinullo; kellaksûtille kiktorâvait, Sâtanasiblo aularutivâ inuĸangitomut.

30 Jêsusiblo apperivâ, oĸarlune: Kinauvêt? Kiovoĸ: Legiônemik atteĸarpunga. Sâtanasit unuktut pullamavigilaungmatsuk.

31 Tuksiarvigivâllo, ittijomut aulartitaujomanatik.

32 Tagvanele kuingêngigasæksoaĸarpoĸ nerrijunik ĸaĸĸame. Tuksiarvigivâllo, tâpkonunga pullarĸojaujomavlutik. Perĸovaille.

33 Sâtanasit tâva annivut inungmit tâpsomangat, kuingênginullo pullavut, kuingêngigasæksuillo pangaliklutik ingmingnik ijukkâdlarput immânut, ippivlutiglo.

34 Mianersijulle tamanna tækkogamitsuk, ĸemâvut, iglogasæksoarmiunullo iglugasangmiunullo tamanna oĸautigijartorpât.

35 Tagva tækkojartoramitsuk tamanna, Jêsuse tikkipât, inuglo sâtanasêrutjaujoĸ naipipât, annorâlijalertoĸ sillatovlune iksivajoĸ Jêsusib ittigangita sângænne; erĸsivlutiglo.

36 Tamakkoningalo tækkolauĸtut oĸautivait Sâtanaseĸalauĸtub pijungnaertitauninganik.

37 Inugasæksuillo Gadarênerit illûnamatsiatik tamattomalo erĸânêtut tuksiarpât, ĸemaktigijomavlugo, erĸsidlaramik. Umiaĸortômullo ikkivoĸ uttermilunelo.

38 Angutible sâtanasêrutjaujoĸ tuksiarvigivâ, nâjoromavlugo. Jêsusible aularĸovâ oĸarlune:

39 Iglungnut angergarit, pitsiarvionîlle Gûdemut oĸautigileruk. Aularporlo, iglugasæksoarmiunullo tâmainut oĸâlalerpoĸ pitsiarvionerminik angijomik Jêsusemut.

*40 **Jêsuselo** uttermat, inuit illaliorpât, illûnatik utaĸĸigamitsuk.

41 Ahâglo, illinniarviub angajoĸângita illangat, Jaîrusemik attilik tikkipoĸ, pâmakterlunelo Jêsusib ittiganginut; tuksiarvigivlugolo iglominut itterĸovâ.

42 Pannetuaĸarame, jârelingmik 12 nik, tâmna toĸĸokasakpoĸ. Tagvungalo (Jêsuse) aitillugo, inugasæksuit igvikliortipât.

*43 **Arnarlo,** jârinik 12 nik auĸatsainarpoĸ; tâpsoma perĸu-

tine tamaita nungulauĸpait âniasiortinut, pijungnaertitaujungnangilarlo kinullônêt.

44 Tagva Jêsuse annorângata sinnâgut aktoriartorpâ tunmanit; tagvainarlo aunga kigikpoĸ.

45 Jêsuselo oĸarpoĸ: Kia aktorpângâ? Illûnatigle missiarmatta, Pêtruse najortingillo oĸarput: Ajoĸertuijoĸ, inuit tættidlalarpillo igvikliortipâtit; oĸarpotillo: Kia aktorpângâ?

46 Jêsusele oĸarpoĸ: Aktortauvunga; missigigapko, pitsartuneĸ uvamnit annisimangmat.

47 Tagva arnab tamanna angigutjutigijungnanginamiuk, sajuklune pâmaktervigijartorpâ, inuillo illûnatik tussartillugit unipkârpoĸ, suna pivlugo aktulauramiuk pijungnaersârnerminiglo.

48 Jêsusible oĸautivâ: Panniga, mannigolerit, okpernivît pijungnaertipâtit; ullapirsauteĸarlutit aularit.

*49 **Sulle** taimak oĸartillugo, illinniarviub angajoĸângata kivgangita illangat tikkipoĸ oĸautilâllo: Pannît toĸovoĸ; ajoĸertuijoĸ pagvisârniarnago.

50 Jêsusible tamanna tussaramiuk, kiovâ oĸautivlugolo: Erĸsiniarnak; okpituinarit, ĸanoetsungnailârpoĸ tâva.

51 Iglunganulle itterame, assingit itterĸongilait, Pêtruse, Jakôbuselo, Johanneselo, niviarsiablo atâtanga kissêta itterĸovait.

52 Illûnatigle ĸeavut, ogguarivlugo. Jêsusele oĸarpoĸ: Keanase; toĸĸungilaĸ, sinnikporle.

53 Ijoridlarpâllo, toĸĸojomik nellungikalloaramik.

54 Tamaitale amitipait, aggangitigullo tiguvâ, nipliavlunelo oĸarpoĸ: Niviarsiaĸ makkitit!

55 Anerningatalo uttervigivâ, makkisârporlo. Nerrititauĸovâlo.

56 Angajoĸâgiglo tattaminiadlarpuk. Innerterpaille, oĸâlaĸonnagit inungnut tamattominga.

KAPITEL IX.

Apostelimiuik Kristusib tilliklerninganik. Herôdesib issumanginik Jêsuse pivlugo. 5000 it nerrititauningœnnik. Illinniartut kigligiutjiningœnik Kristuse pivlugo. Jêsusib nellautainginanik âniaminik toĸĸominiglo. Ananausititauninganik ĸaĸĸame. Akêninganik Sâtanasilingmik. Illiniartit anginersaujomautingœnnik. Zebedêusib ernîkita illungertorningangnik. Jêsusemik mallingneiub illingajuksauninganik ĸanoĸ.

Illinniartinele 12 it ĸaiĸolerpait, pitsartunermiglo nâle-

gaunermiglo Sâtanasinut tamainut tunnitjivigivait, kanimasiniglo âkêjungnarkovlugit.

2 Okâlajartorkovaillo Gûdib nâlegauvinganik, âkêkovlugillo kannimajunik.

3 Okautivaillo: Ingergarluse sumik neksartuksaungilase, ajaupiamiglônêt, ikpiârsungmiglônêt, kakkôjaniglônêt, kênaujaniglônêt; maggungniktauk annorâkartokartuksaungilak.

4 Iglomut itterupse, tagvanêtitse aularkârase tagvangat.

5 Illangitalo illalioromangippasse, annititse tagvangat iglugasæksoarnit, ittikkapselo sanningit katterarsigik nellojungnaerutiksanginut (erkartortaujutiksanginullo).

6 Aularput tâva, iglugasaktigut ingergarlutik, okautsiniglo tussarnertunik okâlavut, kannimajullo âkikpait illûnâne.

*7 **Herôdesele,** nunab illainangane attaniojok, Jêsusib piniarninginik tussaumalerpok, issumamigullo issumajâlerpok, illangita Johannese kannimajunit makkisimajok okautigingmatsuk.

8 Illangille okarput: Eliase tækkotipok; illangille: Nellautaijotokavinît illangat makkisimavok.

9 Herôdeselo okarpok: Johannese niakoêrtautilaukpara; taimnale kinauvâ, tussaumajara taimaitomîk? Taimak pivlugo tækkojomadlarivâ.

*10 **Apostelillo** uttermigamik, tâpsomunga okautigivait tattamnartitatik. Ingminullo pitilugit aularpok inukangitomut, iglugasait Betsaidamik attigit erkânut.

11 Inuille tamattominga mallugosukkamik, mallikpât; kaikovlugillo okautivait Gûdib nâlegauvianik, âkiktaujariakartullo âkikpait. Uvluklilermalle,

12 Tagva 12 it tikkipât okautivlugo: Inuit makkoa aularlit, niuvervingnut avaliptingnut iglugasangnullo, sinniktarviksarsiorkovlugit nerkiksarsiniarlutiglo; tamâne inukajuitomênapta.

13 Okautivaille: Illipse nerkiksamik tunitjivigisigik. Okarput: Tellimainarnik kakkôjakarpogut, mingerianguiglo maggungnik; inugasæksuit ukkua nerkiksanginik pissiniariartorlungikupta.

14 Inuit 5000 iongmatta. Illinniartiminullo okarpok: Ingilit tunulerêktidlutik, ingmikôrdlutik 50 it, amatauk 50 it.

15 Taimailiorput tâva, illûnatiglo ikterput.

16 Tagva taipkoa kakkôjat tellimat, mingeriâglo tiguvait, kilangmullo ârlorpok, kujalivlunelo avgorpait illinniartiminut tunivlugit, mannijerkovlugit inungnut.

17 Illûnatiglo nerrivut, kâgungnaerlutiglo, amiakullo kattersorpait, amârgaujat 7 it tættælugit.

*18 **Kissimeelerdlune** tuksiarame, illinniartingitalo kissimik najormatsuk; apperivait okarlune: Inuit kinaunasugivângâ?

19 Kiovât okarlutik: Illangita Johanneseonasugivâtit bapti-

terijoĸ; illangitale Eliaseonasugivâtit; illangitataun nellantaijut inutoĸavinît illangat makkisimanasugivât.

20 Oĸautivaille: Illipsele kinaunasugivisingâ? Tagva Pêtrusib kiovâ, oĸarlune: Gûdib Kristusegivâtit.

21 Imerterpaille perĸojivlunelo, oĸautjerĸonnagit kimik tamattominga.

22 Oĸarporlo: Inûb Erninga âniatitaujariaĸarpoĸ sulle unuktunik, angajoĸânullo ajoĸertuijoĸsoarnullo aglangniglo illisimajunut ajæktortaujariaĸarpoĸ, toĸĸotauvlunelo, uvlullo pingajuangne makkitsomârivoĸ.

*23 Illûnaitale oĸautivait: Uvamnik malligomajoĸarpat, issumaminik inôjomaniarane, semmingajoliksaminiglo uvlut tamaita nangmagle, malliklungalo.

24 Inôserminik ivlersijomajub, assiojijomârpâ, inôserminigle assiojijub pivlunga, piulijomârpâ.

25 Inûblo suksarivaûk, sillaĸsoaĸ illûnât piksarsiarigalloaruniuk, ingminiglo assiogune, ingminiglônêt asserorune?

26 Uvamnigle oĸausimniglo kangusuktoĸ, tâmna Inûb Erningatataun kangugijomârpâ, tikkikune ânanaunermine, Atâtamelo Engelillo ajungitut (ânanauningæne).

27 Ahamarik, oĸautivapsele: Nangertut ovane illangita toĸĸo ôngniangilat, Gûdib nâlegauvianik tækkoĸâratik.

*28 **Tamattoma** oĸâlanerme kingorngagut, uvlut sittamaujortolermatta, Pêtruse Johanneselo Jakôbuselo ingminut pitilugit, ĸaĸĸamut tuksiariartorpoĸ.

29 Tuksiartillugolo kênangata tautua ablatsaulerpoĸ, annorângalo ĸaĸĸorsidlarlune ĸeblariktoĸsôlerpoĸ.

30 Ahâglo, angutik magguk oĸarĸattigivâk, tâpkua Môsese Eliaselo.

31 Ananauvaksôvlutik saĸĸertuk, oĸâlalutiglo naggasernganik nâmaksitiksanganik Jerusaleme.

32 Pêtrusele illagijâgiglo uerngarnermut sinnilerput. Tuppakkamigle, ĸaumaninga tækkovât, angutôglo tâpkoa magguk sennianêtuk.

33 Tâpkoalo ĸemangmakko, Pêtruse Jêsusemut oĸarpoĸ: Ajoĸertuijoĸ, tamanêtsainarominarpoĸ; pingasunik igloliorta, illingnut attautsemik, Môsesemullo attautsemik, Eliasemullo attautsemik. Oĸautsinele ĸaujimangilait.

34 Taimaik oĸartillugo, nuvujaĸ ĸaivoĸ, ulliklugillo; ĸoaĸsârpullo, nuvujab ullingmagit.

35 Nippelo nuvujamit pivoĸ, oĸarlune: Tagga Ernera nagliktara, tâmna nâleksiuk.

36 Nippelo tussaramitsuk, Jêsuse kissiat tækkovât. Angigutjilerpullo, oĸaratik tækkojamingnik uvlune taipkonane.

*37 **Uvlub** aipangane, ĸaĸĸamit attersârmatta, inugasaksuit pagrearpait.

38 Ahâglo, angut inuit akkorngænnit niplialerpoĸ oĸarlune: Ajoĸertuijoĸ kenuvigivagit, ernera tækkunâlauruk, ernetuarigapko.

39 Ahâk, anernerub (ajortub) tigulerangago, tuavidlune niplialerpoĸ, aulajârtidlalerangago kappoalidlarpakpoĸ; aulajârtidlalauraminglo, kêta kemmalerpakpâ.

40 Illinniartitillo kenuvigilauĸpakka, annititauĸovlugo, ajorpâlle.

41 Tagva Jêsusib kiovâ oĸarlune: Tata! ukkua okpingitut munniksimajullo kinguvângoĸattigêt, kanoĸ sivitutigijomik najoriaĸarpapsê, kenuêvigijariaĸarluselô? Ernît kailauruk.

42 Tikkilermagolo, Sâtanasib aulajârtidlarlugo aksorotidlarpâ. Jêsusible anernek ivsornartoĸ innerterpâ; soruserlo pijungnaertinamink, atâtanganut tunnivâ.

43 Illûnatiglo Gûdib pitsartudlarninga kakkilârutigivât. Illûnatigle tattaminiarmatta illûnainik piniarninginik, illinniartiminut oĸarpoĸ:

44 Oĸautsit ukkua siutipsingnut tussarsigik, Inûb Erninga pititaujariaĸarmat inuit agganginut.

45 Oĸautsille ukkua nellojungnaingilait, nellovlugillo tukkisingilait, appersorlugolo illeragivât oĸautsinik tamakkoninga.

*46 **Issumalerpullo** nelitik anginerongmangât.

47 Jêsusible ômattingita issumangit kaujileramigit, nutaĸkamik tigusivoĸ, nangertidlugolo senniminut.

48 Oĸautivlugit: Ominga nutaĸĸamik illaliortub attimne, illaliorivânga; uvanniglo illaliortub, illaliorivâ uvannik tilliklertoĸ. Illipsingnele illûnapsingne mingnerojoĸ angijôjomârpoĸ.

*49 **Tagva** Johannesib kiovâ oĸarlunelo: Ajoĸertuijoĸ, angutemik tækkolauĸpogut, atterne Sâtanasinik annititsijomik; innerterpavulle, illagælluta mallingimmattit.

50 Jêsusiblo oĸautivâ: Inerterasiuk; uvaptingnik akkerartungitub illagingmattigut.

*51 **Kongmuartitauviksangale** nelliutilermat, kajusimalerpoĸ Jerusalemut aijomavlune.

52 Sivorliksanelo tillivait. Tâpkoa Samâriamiut iglugasauginut sinniktarviksarsioriarpât.

53 Taipkoale sinniktarĸojomangilât, Jerusalemut ingergalermat.

54 Illinniartikitale Jakôbusib Johannesiblo tamanna tussaramikko, oĸarpuk: Nâlegaĸ, pijomaguvit, oĸaromavoguk sorlo Eliase, ikkomamik kilangmit kattaktoĸarĸovlugo, nungutauĸovlugit.

55 Jêsusible ĸeviardlugik innerterpâk, oĸarlune: Anernerub kanoctûb kittorngaringmattik, kaujimangilatîk?

56 Inûb Erninga tikkisimangilaĸ inuit tarningit assereromavlugit, piulijomavlugille.

*57 **Iglugasallk** assinginut aivut. Ingergavlutik illangata окautivâ: Malligomavagit aiviksarnut.

58 Jêsusiblo окautivâ: Terriæenniat sittекarput, tingmitjallo кilaub attânêtut ublokarivut; Inûble Erninga pекangilarlônêt niaкorme innangaviksanganik.

59 Assianullo окarpoк: Mallinga. Tâpsomalo kiovâ: Nâlegaк, aikâlaulanga, atâtaga illuveriartorlugo.

60 Jêsusible окautivâ: Tоккungajut tоккojiatik illuveriartorlittigik: igville Gûdib nâlegauvinganik окariartorit.

61 Assiataик окarivoк: Nâlegaк malligomavagit; sivorlermigle perкunga, iglomiokattikka soraerutiksamik окautijartorlugit.

62 Jêsusible окautivâ: Aggangminut tigusijoк sennajæksamiñik, кeviarlunelo, tâmma idluangilaк Gûdib nâlegauvinganut.

KAPITEL X.

Illiniartit 70 it tillijauningarnik. Adsiujomik Samâriamiok pivlugo. Jêsusib nellipsaininganik Marîamik Martamiglo.

MATTOMA kingorngagut Nâlekab illiniartime (12 it) assingit 70 it annerivait, maggôтекattardlugillo tillivait iglugasangnut illûnainut nellipsaromajaminut sivorliокolugit,

2 Окautivlugillo: Kattersivik angidlarpoк, kattersijulle ikkidlarput; kattitæksat inuat tuksiarvigisiuk, kattersijuksanik tilliklerкovlugo kattersivingminut.

3 Aileritse; ahâk saukatitut tillivapse amarкut akkorngænnut.

4 Pôkarniarase, ikpiârsulijarniaraselônêt, ittigagutilijarniaraselônêt; inungniglo sallutitsiniarase ingergavluse.

5 Iglomut itteraigupse, sivorlermik окaritse: Ullapirsautekarle iglome tamattomane.

6 Tagvanelo ullapirsautекaromajomik inuкarpat, ullapirsautise tâpsomanêtuarniarpoк; taimaitокangipalle, ullapirsautipse utterviginiarivâse.

7 Iglomelo taipsomanêtsainaritse, piksanginik nerriluselo immeritse. Sennajoк akkilertaujariaкarmat. Nukterniarase iglomit iglub assianut.

8 Iglogasæksoarnullo pigupse, illaliorpasselo, nerrititse tagvane кaitanginik.

9 Tagvanêtullo кannimajut âкingniarsigik, окautisigiglo: Gûdib nâlegauvia кannitapsingnut tikkisimavoк.

10 Iglugasæksoarnullo itterupse, illaliungippasselo, tagva iglut akkorngatigut annititse, окarluselo:

11 Sannît aglât aktuajut uvaptingnut iglugasæksoapsingnit

katterarpavut illipsingnut; nellojungnaertitaneritsele, Gûdib nâleganvia kamitapsingnut tikkisimalaungmat.

12 Okaupapse: Sodomamiut uvlut naggatiksangæme pitlartaumikinersaujomârput iglugasæksoarnit taimaitumit.

13 Kappianamêk Korazin! kappianamêk Betsaida! Tirus-seme Sidonemelo taimak angitigijunik tattamnartokalaukpat sorlo illipsingne, itsak pôksaijanik annorâkardlutik argjamêdlutiglo kakkialerajalaukput.

14 Taimak pivlugo erkartuivingme, ipkoa Tirusemiut Sidonemiullo pitlartaumikinersaujomârput illipsingnut.

15 Igvillo Kapernaum, kangattarsimajotit kilak tikkidlugo, nettekangitomut kanunga ajæktortaujomârpotit.

16 Illipsingnik tussartub, tussarivânga, illipsingniglo nachojub nachogivânga; uvamnigle nachojub nachogivâ tilliklertok uvannik.

*17 **Ipkoale** illimniartut 70 it kuviasuklutik tikkinamik, okarput: Nâlegak, Sâtanasit aglât nâlekpâtigut atterne.

18 Okautivaille: Sâtanase tækkolauralloarpara kattaktok kilangmit, sorlo kaumalak.

19 Ahâk, pitsartunermik tunnitjivigilaukpapse, kuglugiarâluit Skorpiônillo tullerarlugit, akkerartortiblo pitsartuninganut illûnânut nâlegautipapse, sumullônêt akkunartauniangilase.

20 Anernerille (idluiluktut) nâlengmasse, kuviasûtiginasiuk; kuviasugitsele, attise aglaksimangmatta kilangme.

*21 **Stundeme** taipsomane Jêsuse anernermigut kuviasukpok okarlunelo: Atâtak, kilaublo nunablo nâlegangak, nakkorivagit, illisimajunut sillatujunullo tamanna angigutjutigigangne, nutaktatitun-itunullo nellojungnaertijutigigangne; illa Atâtak, taimak sângne idluarkolaurangne.

22 Tunnitjiviovunga tamainik Atâtamnut. Ernerublo kinauninganik kaujimajokangilak, Atâta kissime kaujimavok; Atâtablo kinauninganik kaujimajokanginivok, Ernek kissime, Ernerublo nellojungnaertitsomajangit nellunginivut.

23 Illimniartinelo sâdlugit, kissênut okarpok: Pilloridlarput ijit, tautuktut tautuktapsingnik!

24 Okautivapse: Nellautaijut unuktut attanillo tautuktapsingnik tækkojomalaurivut, tækkonagolo, tussartapsingniglo tussaromalaurivut, tussarnagolo.

*25 **Ahâglo,** aglangnik illisimajok nikkovipok, ôktorlugo okarlunelo: Ajokertuijok sumik piniartuksauvêk, inôgumik nungusuitomik kingormgujerkovlunga?

26 Jêsusible okautivâ: Perkojane kanok aglaksimavâ? kanorlo attuarsivêt?

27 Kiovâ okarlunelo: Gûdingnik Nâlegarnik nagliktuksauvotit ômatingnut tamânut, tarningnullo tamânut, issumangnullo

tamainut, pitsartunernullo tamainut; inuĸattingniglo illiktut nagliktuksauvotit.

28 Jêsusiblo oĸautivâ: Kiolorikpotit, taimailiorit, inôniarpotit tâva.

29 Taimnale idluartôjorilerame, Jêsuse apperivâ: Kina inuĸattigivigô?

30 Tagva Jêsusib kiova oĸarlunelo: Inuĸalauĸpoĸ Jerusalemit tamunga Jerichomut attârtomik, innartunullo opaktortaujomik; taipkoa annoraerpat, annaudlalâllo, aularlutiglo, toĸĸokasaktorlo ĸemakpât.

31 Ajoĸertuijulle illangænnik apĸosinerme tamattomane ingergajoĸarmat, tâpsomalo tækkogamiuk, kângerpâ.

32 Taimaktauĸ Lêvitit (ajoĸertuijut ikkajortingita) illangata, tagvunga pijub, tækkogamiuk, kângerivâ.

33 Samâriamiulle illangata ingergajub tikkilerpâ; tækkogaminglo illapjugidlarpâ,

34 Aivigilâllo, killingillo mangipsertorpait, napârtub orksuanik wainemiglo koverivlugit killingit; nergjuteĸotimelo kângagut illivlugo, sinniktarvingmut âpâ, pairilâllo.

35 Kaulermat aularonagame, kênanjâk magguk saĸĸerpak tunnivlugiglo siniktarviub inuanut, oĸautivlugolo: Pairiuk, anginersamiglo pinniarviginiarungne, akkileromavagit, uttermiguma.

36 Kanoĸ issumavêt, pingasut taipkoa neliat inuĸattauva taipsomunga inuartunut opaktortaujomût?

37 Oĸarpoĸ: Tâmna, illapsugosungnermik piniarvigijinga. Tagva Jêsusib oĸautivâ: Taimailioriartorittauĸ!

*38 **Tagvangat** ingergavlutik, iglugasangnut itterpoĸ. Arnaĸarpoĸ tagvane, Martamik attilingmik; tâpsoma illaliorpâ iglominut.

39 Nukkaĸarivorlo Marîamik attilingmik; tâmna Jêsusib ittigangita sângænnut ingipoĸ, oĸâlatillugolo nâlekpâ.

40 Martale ômaridlalerpoĸ, kivgartoromavlugo. Jêsuselo tikkipâ oĸarlune: Nâlegaĸ, erĸagingilat nukkama kissima kivgartortimmangâ? ikajorĸolauruk uvamnik.

41 Jêsusible kiovâ oĸautivlugolo: Marta, Marta, siaklerneĸarpotit suliaksaĸalarpillo unuktunik;

42 Attauserle pijarialik. Marîab ajunginersaĸ annerilauĸpâ, tâpsominga aĸsârtauniatsangilaĸ.

KAPITEL XI.

Tuksiartuksaunermik KANOK. *Jêsusib akkiorninganik annititsinek Sâtanasinik pivlugo. Farisêrit suartauningaenmik Jêsusemut, nerrimârtillugit.*

INNIMINELO tikkitamine tuksiarpoĸ. Soraermallo, illinniartingita illangata oĸautivâ: Nâlegaĸ, tuksiarnermik ajoĸertortigut, sorlo Johannesib illinniartine ajoĸertormagit.

2 Oĸautivaille: Tuksiarupse, imâk oĸaritse: Atâtavut ĸilangme! Attît nertortaule. Nâlegaunît ĸailaule. Pijomajat piniartaule nuname sorlo ĸilangme.

3 Uvlome piksaptingnik tunnitjivigitigut.

4 Idluinivut issumagijungnaikit, sorlo uvagut idluitulliviginjivut issumagijungnaervigigaptigik. Oktortaulungnermut pitinata. Piulitigulle ajortunit.

*5 **Oĸautivaillo:** Akkunapsingnêtut neliat, illanârijaĸartoĸ, tâpsomunga unnuab ĸetterarningane ainajarpat oĸautivlugolo: Nagliktara illanârijara, tauĸtiliksarsilaunga niaĸôjanik pingasunik;

6 Illanârijama apĸosinermit tikkingmanga, pitaĸangilungalo mannijæksamik tâpsomunga;

7 Kammanêtorlo kionajarpat oĸarlunelo: Ullapitaujomangilanga, upkuaĸ parngnanaersimangmat, kittorngârsukkalo illagivlunga simigvingmêngmatta; taimak pivlugo makkitsungnangilanga tunitjivigivlutit:

8 Oĸaupapse: Makkitsomangikalloarune tunitjivigilugo illanârigamiuk; tâva makkilârpoĸ, iktôriktailune tuksiarvigingmago soraerane, pijomajanganiglo ajortanganik tunnitjivigilârpâ.

9 Oĸaupapsetauĸ: Tuksiaritse, tunnitjivioniarpose; tagva ĸenneritse, nennisiniarpose tagva; avilortaritse, upkuêrutjauniarpose tagva.

10 Kennujoĸ tigusiniarmat, ĸennâjoĸ nagvârniarmat, avilortartorlo upkuêrutjauniarmat.

11 Kia illapse, atâtane erningata ĸaĸĸôjamik tuksiarvigikpago, ujarĸamik tunnitjiviginajarpaûk? Mingeriamiglônêt tuksiarvigikpago, mingeriangongitomik ĸuglugiamik tunnitjiviginajarpaûk?

12 Manningmiglônêt tuksiarvigikpago, Skorpiônemik tunnitjiviginajarpaûk?

13 Illipse ajoralloartose ĸittorngase tunnergutinik ajungitunik tunnitjivigijungnarapsigik, piluardlune ila Atâtab ĸilangmêtub tuksiarvigijine tunitjiviginiarpait Anernermik ajunginermik.

*14 **Sâtanasemiglo** oĸarungnangitomik annititsivoĸ. Sâtana-

selo anningmat, ᴏᴋarungnangitoᴋ ᴏᴋalerpoᴋ. Inuillo tattaminialerput.

15 Tâpkoale illangit ᴏᴋarput: Sâtanasit annitipait Beelzebubekut, Sâtanasit attaningatigut.

16 Assingitale ôktorpât, tækkotitserkojomavlugolo nellunaikutamik ᴋilangmit.

17 Jêsusible issumangit ᴋaujigamigit, ᴏᴋautivait: Attaniovît neliat ingminut illagêgungnaerune, nunguniarpoᴋ, iglolo ingminut akkerartortoᴋ ochouiarpoᴋ.

18 Sâtanasetaûᴋ ingminut akkerartorune, ᴋanoᴋ attanioninga soᴋᴋosinginajarkâ? ᴏᴋarapse, sâtanasit annitikapkit Beelzebubekut.

19 Uvangale sâtanasit annitikupkit Beelzebubekut, kinakut ᴋittorngapse anitipattigik? Tamanna pivlugo erᴋartortigijomârpasse.

20 Sâtanasit Gûdib aggangitigut annitikupkit, Gûdib nâlegauvingata tagva tikkipâse.

21 Sangijoᴋsûb· sakkugub iglune sapputikpago, perᴋutingit pijauniatsangilat.

22 Sanginersable tikkikuniuk, sâlagiguniuglo, saᴋᴋunginik tættigijanginik aᴋsâdlarpâ, aᴋsârnigavinillo aitûtigivait.

23 Illagijigingitima akkerartorpânga; kattersoiᴋattigingitaralo siamartitsivoᴋ.

24 Anernerle maᴋᴋojungnartoᴋ inungmit annigame, ingergavoᴋ sunaᴋangitoᴋut, merngoerserviksarsiorlune, nagvâranelo; ᴏᴋarpoᴋ tagva: Iglunnut ᴋemalauᴋtaunnut utteromavunga.

25 Tikkinauiuglo, sannersimajoᴋ ânanausijorlo naipipâ.

26 Tagva ailerpoᴋ anernernik assiminik 7 nik, ingminit ajornersaujunik illaksarsivlune, itteramiglo, tagvanêtualerput; kingorngagullo inuk tainna ajulualerpoᴋ sivornganit.

*27 **Jêsuscle** tainak ᴏᴋartillugo, arnaᴋ nippeᴋalerpoᴋ inuit akkorngænne, ᴏᴋautivlugolo: Pilloridlarpoᴋ illingnik singailauᴋtoᴋ illingniglo amâmaktitsilauᴋtoᴋ.

28 Kiovâle: Ila, piloridlarput Gûdib ᴏᴋausinginik tussartut torᴋorlugillo.

*29 **Inuille** kattimalermatta, tagva ᴏᴋalerpoᴋ: Ukkua uivêtôvut; nellunaiᴋutamik tækkojomavut; tunnitsivioniangilalle nellautaijub Jônasib nellunaiᴋutangata assianik.

30 Sorlo Jônase nellunaikutaulaungmat Ninivemiunut, taimak Inûb Erninga itsomârivoᴋ'kinguvângoᴋattigênut ukkonunga.

31 Uvluksame erᴋartuivingme kinguvângoᴋattigêt ukkua illagilugit attaniub nullianga ângat pijoᴋ saᴋᴋeromârpoᴋ, erᴋartorlugit; nunamit ungasiktomêtomit pigame, Salomonib sillatuninga tussaromavlugo. Ahâglo tamânêtoᴋarpoᴋ Salomonemit anginersaujomik.

32 Ninivemiut uvluksame erᴋartuivingme kinguvângoᴋatti-

gêt ukkua illagivlugit saĸĸeromârput, erĸartorlugillo; Jônasib oĸâlaningata kingorngagut ĸaĸĸialeramik. Ahâglo, tamânêtoĸarpoĸ Jônasemit anginersaujomik.

33 Nenneroamik ikkitsijoĸangilâĸ ijeriartorlugo, ĸattanjab attânullônêt; nenneroarvingmulle illivâ, ittertunut tækkojauĸovlugo nenneroaĸ.

34 Timib ije ĸaumanerivâ. Ijît idluarpat, timît illûnane ĸaumaniarpoĸ. Ijît nellangaikpat, timît illûnane târniarpoĸ.

35 Tamanna pivlugo, udsertorit, ĸaumajoĸ illungnêtoĸ târserĸonnago.

36 Timît illûnâne ĸaumakpat, mikkijomiglônêt tâĸtoĸarane, tagva illûnâne ĸaumaniarpoĸ, ĸaumaksarniarpâtillo, ĸaumalaktut ĸaumajotut.

*37 **Taimak** oĸartillugo, Farisêerit illangata innapâ nerreĸattigijomavlugo ĸetterarsiumik. Jêsuselo itterpoĸ ingidlunelo nerrimârvingmut.

38 Ubvarsimanane nerrijomangmat, Farisêerib tækkogamiuk, tattaminiarpoĸ.

39 Nâlekable oĸautivâ: Illipse Farisêerit, ermgusiârsuit pôgutallo sillatingitigut sujungaitikalloarpasse, illusele tættædlarput kassênermik arĸtaisungunermiglo.

40 Sillaitose, sillatânik senalauĸtub, illua sennalaungilâ?

41 Ahâk, perĸutipsingnit tunnijiniaritse (aklujunut), illûnatik sujungaijutiksauniarput tagva illipsingnut.

42 Kappianamêgle illipse Farisêerit, Minziblo, Rautiblo makpatâvaillo sunatuinait tellimaujungit tunnigapsigik, erĸartuinerle (idluartoĸ) naglingnerlo Gûdemik sennerĸopasse (issumaginagîglo). Makkoa piniaræksarivasse, ipkoalo ipperarnagit.

43 Kappianamêk illipse Farisêerit, illinniarvingme issukliovluse iksivajomagapse, salutitaujomavluselo inungnut niuvervingme.

44 Kappianamêk illipse, anglangnik illisimajut Farisêerillo, takkormôrtose, illuvertitut saumajutitun-inapse; inuit kângitigut pissukput ĸaujimanagit.

*45 **Tagva** aglangnik illisimajut illangata kiovâ oĸautivlugo: Ajoĸertuijoĸ, oĸautsinut tamakkonunga uvaguttauĸ suangavaptigut.

46 Kiovâle: Kappianamêk illipsetauĸ, aglangnik illisimajut inuit erĸsugæksanik erĸsuktaujungnangitunik illijivigigapsigik, illipsele nangminerĸ tamakkoa aktoromangilase, aggangmut attautsemullônêt.

47 Kappianamêk illipse; nellautaijut illuviliorpasse, angajoĸâpsele toĸĸolauĸpait.

48 Tagva saĸĸertitsivose, angajoĸâpse piniarnerilaûĸtangit idluiginginapsigik; ipkoa nellautaijut toĸĸolauĸpait, illipsele illuviliorpasse.

49 Tamanna pivlugo Gûdib sillatuninga ᴏᴋarpoᴋ: Nellautaijut Apostelillo tillijomavakka tâpkonunga; taipkoa illangit toᴋᴋotsomârpait, illangillo unangmivlugit.

50 Nellautaijut illûnarsoangita aungit kinguvângoᴋattigênut tâpkonunga akkiniartauᴋovlugit, silaᴋsûb tunganilijauninganit ᴋovijaumajut,

51 Abelib aunganit Zacharîasib aunga tikkidlugo toᴋᴋotaujub altârib tempeliblo akkorngangne. Illa ᴏᴋaupapse: Kinguvângoᴋattigênut ukkununga akkiniartaujomârput.

52 Kappianamêk illipse, aglangnik illisimajut, illisimanartub pêrutânik peᴋarapse. Illipse itterniangilasse, itteromajullo agviarpasse.

53 Taimagle ᴏᴋautingmagit, aglangnik illisimajut Farisêerillo piniarpalliadlarpât, apperᴋosiksanut sunatuinarnut ᴏᴋausiksaerutsonavlugo,

54 Nautsertorpâllo, ᴏᴋausinginit passitiksaᴋaromavlutik tâpsomunga.

KAPITEL XII.

Illiniartine udsertorᴋovait takkormôrnermik, inungniglo sivôranermik pijomatudlarnermiglo. Nertormarᴋojaunermik pigârᴋojaunermiglo. Okpertut nangânartomêninganik unangmijauninganniglo. Nelliunerub nellunaiᴋutangênik.

TAGVANÊTILLUGO inugiartoᴋsuit tikkipât, tausendeoᴋattartullo kattimalerput ingmingnut tuttijarᴋattautivlutik. Tagva Jêsusib illiniartine ᴏᴋautilerpait: Pilnartomik Farisêerit ᴋaᴋkôjangita sêrnarsautingænnik illimasugitse, tamædja takkormôrniongmat.

2 Sagvangitoᴋangilarle saᴋᴋertitauniangitomik, angigutjuteᴋangilarlo ᴋaujijauniangitomik.

3 Tamanna pivlugo târtome ᴏᴋauserilauᴋtase ᴋaumajome tussartaujomârput, iglomelo issibjutigilauᴋtase ᴏᴋautaujomârput iglut kângine.

4 Oᴋaupapsele illanârijakka: Erᴋsiginiarasigik timinik toᴋᴋotsijut, kingornganelo sumik piniarungnarungnaertut.

5 Sivôragijæksapsingnigle ᴏᴋautijomavapse: Tâmna erᴋsigisiuk, toᴋᴋotsijarêrune, pitsartuneᴋarmijoᴋ egitsinermik ânianartovingmut. Illa ᴏᴋaupapse, tâmna erᴋsigisiuk.

6 Kutsertat tellimat kênaujârsungnik maggungnik akkeᴋarpangilât? Gûdible taipkoa illangallônêt puigungilâ.

7 Nujassetauᴋ illûnatik kittisimagivut niaᴋupsingne. Tamanna pivlugo erᴋsiniarase, kutsertavaksoarnit anginersaugapse.

8 Окаupapsele: Uvamnik окausilik inungnut, tâmna Inûb Erningata окautigijomârivâ Gûdib Engelinginut.

9 Inungnulle missiutilik uvamnik, tâmna missiutaujomârivoĸ Gûdib Engelingita sângænne.

10 Окautsemiglo Inûb Erninganut akkerartortomik окautilik issumaĸarviojungnaeromârpoĸ; Anernermigle ajunginermik окauserlûtilik issumagijaujungnaerniangilaĸ.

11 Illinniarvingmingnulle, attanersoarnullo attaniojunullo âkpasse, issumajârutekarniarase ĸanoĸ sumiglônêt окausiksaĸarniarmangâpse kigusiksaĸarmangâpselônêt.

12 Anernerub ajunginerub ajoĸertorniarmasse stundeme taipsomane окausekariaĸarniksapsingnik.

*13 **Inuille** illangata angutib окautivâ: Ajoĸertuijoĸ, angajuga окautiuk, kingormgutijæksaptingnik avikserĸovlunuk.

14 Окautivâle: Inuk, kia aviksitsijuksautilauĸpânga kingormgutijæksapsingnîk?

15 Окautivaillo: Akluitsomanermik udjertoritse; inûb perĸutivaksuit inôgutigingimagit.

16 Adsiujomiglo pivait окarlunelo: Angutekalauĸpoĸ akluitomik, tâpsoma perorsêvinga perorlorigviovoĸ.

17 Issumaksarsiorporlo окarlunelo: Kanoĸ piniarlungâ? perorsiakka kattitaksakka iniksaĸangimatta.

18 Окarlunelo: Imailioromavunga; kemmatullivikka serĸomitsomavakka, angijorortilugillo, perorsiakkalo tamaita perĸutikkalo kattitsomavakka taĸamunga.

19 Tarnimnullo окaromavunga: Nagliktara tarniga, piksaĸavaksoadlarpotit jârinik unuktunik; ĸikkalerit, nerrilutillo innerlutillo kuviasugit.

20 Gûdible окautivâ: Sillaitotit, unnuarme tamattomane tarningilârpotit; kialo kattersulauĸtatit piksariniarpagit?

21 Taimak illingavut perĸutinik kattersoijut, akluinatiglo Gûdeme.

*22 **Illinniartinele** окautivait: Tamanna pivlugo окaupapse: Inôsise pivlugo siaklerniarase, nerĸiksapsingniglônêt, timipselônêt annorâksanginik.

23 Inôseĸ ivlernarnersauvoĸ nerĸiksanit, timelo ivlernarnersauvoĸ annorânit.

24 Tullukkat nautsertorsigik: karngasoingilat, kattersoinatiglo ĸemmatulliveĸaratiglotauĸ illiorĸaveĸangilallônêt; taimaigalloartillugit Gûdib nerritipait, Illipsele tingmitjanit ajunginersaungijaidlarpose ila!

25 Nelise ingminik uiguksarsijungnarĸâ tallertut attautsetut takkitigijomik, siaklerutigigalloaruniûk?

26 Mingneĸ ajorupsiuk, sôg assia siaklerutigivisiûk?

27 Paunaujaujârtut naternamêtut, ĸanoĸ perortut tækkunârsigik; sennangilat, pergaingilallônêt. Окaupapsele, Salomo-

nelônêt ânanaunermine illûnâne annorârsimalaungilaĸ taipkoa illangatitut.

28 Iviksukkat nunamêtut Gûdib taimak pinnarnarsitinamigit, uvlome perortut, ĸaupallo kiaksaunut egitæksaujut, piluartomik illipse annorârtitsomavâse, okpernikitose!

29 Tamanna pivlugo erĸaginiarasiuk sumik nerĸiksaĸarniarmangâpse, sumiglônêt immiksaĸarniarmangâpse, issumajârniaraselo.

30 Makkoa tamaita sillaĸsûb inungita okpingitut nellojullo pinasuagatuarivait: Atâtapsele ĸilangmêtub ĸaujimavâse taimaitomik ajorsarapse.

31 Gûdible nâlegauvinga pinasuarĸârsiuk, tagva tamakkoa tamaita pilârpasse.

32 Erĸsiniarase illagêktuârsuit: Atâtapse idluaringmago tunitsivigivluse nâlegauvingminik.

33 Perĸutise niorvgutigisigik tunnergutigivlugillo. Pôksiniaritse pitoĸauniangitunik, perĸutitoniardluselo ĸilangme asserojuitunik, tigliguillo sappertanginik, ĸaurulillo asserorungnangitanginik.

34 Perĸuteĸarvipsingne ômatise tagvanêniarivut.

35 Makkitipsigut tapserusijaritse nenneroaselo ikkomaĸarlit.

36 Inuit adsigisigik nâleĸamingnik neriuktut, nulliarêlitainartut nerrimârvingænit ĸailerpat; tikkipat avilortalerpallo upkuêrutisâlârpât.

37 Kivgat taimaitut pilloridlarput, Nâlekab tikkipagit, pigârtut. Ahamarik oĸaupapse: nerrimârvingme iksivaĸojomârpait, sailitserlunelo, nangminerlo kivgartoromarpait.

38 Pigârviub aipangane, pigârvillônêt pingajuænne tikkippagit taimailiortut, kivgat tâpkoa piloridlarput.

39 Tamannale nellojungnaeræksarivasse: Iglub inuata tigliktub tigligiartorvia ĸaujimaguniuk, pigârajarpoĸ, iglominut ittertoĸarĸonnago.

40 Tamanna pivlugo illipsetauĸ oppalungaersimatitse; Inûb Erninga tikkitsomârmat uvlub stundingane nerriugvigingitapsingne.

*41 **Pêtrusible** oĸautivâ: Nâlegaĸ, adsiujomik mattominga kissipta pivittigût, tâpkoalônêt tamaita pivigit?

42 Nâlegarle oĸarpoĸ: Pimaklertoĸ sillatovlunelo nertornartoĸ pijariaĸortojoĸ, Nâlekab pairsijungortitanga kivgaĸottiminut, tunnijerĸovlugo piksanginik nelliutijarangat.

43 Kivgaĸ taimna pillorikpoĸ, taimailiortoĸ, Nâlegangata tikkippago.

44 Ahamarik oĸautivapse: Perĸutiminik tamainik pimaklertungortitsomârpâ.

45 Kivgarle taimna ômamigut issumalerpat: Nâlegara killa-

mik tikkiniangilaĸ; kivgallo angutit arnallo annaudlalerpagit, nangminek nerrilune immilarmelo talladlarlune,

46 Kivgab taipsoma nâleganga tikkitsomârpoĸ uvlorme ipsoma nerriugvigingitangane, stundemelo kaujimangitangane, asserorlugolo piniarpâ, okpingitullo illaliudlugit akkivigijomârpâ.

47 Kivgarle nâlekame perĸojanganik kaujimajoĸ, pinialauranelo, perĸojangalo mallingnago, unnuktunik annaujaujomârpoĸ.

48 Perĸojanganigle kaujimangitoĸ, pinialaurallоarame annaujaujutiksamik, ikkitunik annaujaujomârpoĸ, Unuktunik tunitjiviojoĸ, tâmna unuktunik kennerviojomârpoĸ; unnuktuniglo perĸojaujoĸ, tâmna unuktunik kaitserĸojaujomârpoĸ.

*49 **Ikkomamik** ikkitsijartorpunga nunamut; suna pijomanersarivigo ikkoalajarêrninganît?

50 Sivorngagulle baptijumut baptitaujariaĸarpunga; sivôrâdlarpungale nâmakserĸârtinnago.

51 Ullapirsaumik kaitsilunga nunamut tikkinasugivissingâ? Oĸarpunga: Aukak, akkerartortigêngnermigle.

52 Mattoma kingorngagut tellimat iglome attautseme ingminguut akkerartûtijomârput; pingasut maggungnut, magguglo pingasunut.

53 Atâta akkerartoromârpoĸ ernerminut, ernerlo atâtaminut; anânalo panningminut, panniglo anânaminut; sakke ukkoaminut, ukkuarlo sakkiminut.

*54 **Oĸarporle** inungnut: Nuvujamik tækkojarangapse unnangat nikkovitomik, oĸarsaraipose: Sillarnerludlarniarpoĸ; taimailerporlo.

55 Uarngnerluamik tækkojarangapse oĸarpose: Kitjidlarniarpoĸ; taimailerporlo.

56 Takkormôrtose, nunalo ĸilaglo ĸanoeniarmangângnik illisimavasse; sôgle nelliutoĸ tamanna illisimangipisiûk?

57 Sôgle nangminipsingnik erĸartungipise idluartomîk?

58 Illingnulle akkerartortoĸ aiparigungne attaĸermut, ingergarlutik saimarsarniaruk, pititauĸonnak erĸartuijomut; erĸartuijomullo unnertûtauĸonnak pitlarniktomut, pitlarniktomullo egitauĸonnak parngnanaersimavingmut.

59 Oĸaupagit: tagvangat annititauniangilatit, akkiliksarpît kingorlerpârârsungænnik akkilêrĸârtinnak.

KAPITEL XIII.

Sâgiartuksaunermik. Adsiujunik napârtoĸ Faigiliksaĸ Gûdiblo nâlegauvia pivlugik. Arnab âĸiktauninganik Sabbateme. Itternermik ittervikitokut. Jêsusib kigusinganik Herôdese pivlugo, kiksarninganiylo Jêrusalemiut pivlugit.

TAIPSOMANE najûtijut illangita oĸautivât Galilêamiunik, Pilatusib taipkoa aungit akkulauugmagit tunergutinginut (toĸĸodlugit).

2 Jêsusiblo kiovait oĸautivlugillo: Galilêamiut ipkua ajortullinersaunasugivisigik Galilêamiunit assinginit tamainit, taimak pidlartaungmatta?

3 Aukârpunga; sâgiarniangikupsele, tamapsetauĸ taimak asseroromârivose.

4 Ipkoalônêt 18 it nuvugoseĸsûb Siloamêtub ochovigijangit toĸĸodlugillo, inungnit assinginit tamainit Jerusalemêtunit ajornersaunasugivisigik?

5 Aukârpunga; sâgiarniangikupsele tamapsetauĸ taimak asseroromârivose.

*6 **Adsiujomigle** mattominga oĸautivait: Napârtoĸottekartokalauĸpoĸ Faigeliksamik, illijaumajomik kaĸĸaminut Wainelikseaktalingmut; paungarsioriaraminglo, nagvângilaĸ.

7 Tagva Wainelikseatalingmik perorsêvillerijomut oĸarpoĸ: Ahâk, Jârine pingasune Jârit tamaita napârtoĸ tâmna nellipsaĸattardlugo paungarsiorialauĸpara, nagvârnangalo; kippiuk; sôg nunamik agviarĸâ?

8 Taipsomale kiovâ oĸautivlugo: Nâlegaĸ, taimailingalaule sulle Jâreme tamattomane; ivjo avatânêtoĸ poagijarkârlugo perorsaijuksalijomavara.

9 Kingorngagut paungaĸarniangimangât? peĸangipalle, tâva kippiuk.

*10 **Ajoĸertuivorlo** illinniarvît illangænne Sabbateme.

11 Ahâglo, arnaĸ tagvanêpoĸ, kannimanartomik anernilik jârit 18 it nâvlugit, okkungainarlune issivijungnangitoĸ.

12 Jêsusible tækkogamiuk, kaikovâ oĸautivlugo: Arnaĸ, kanimanernit pijungnaerit!

13 Aggangminullo pattingmivâ; tagvainarlo issivilerpoĸ Gûdelo nakkoridlarpâ.

14 Tagva illinniarviub angajoĸânga ningalerpoĸ, Jêsuse Sabbateme pijungnaertitsingmat, inuillo oĸautivait: Uvlut pingasojortôvut sennaviksaujut; uvlune taipkonane âĸiktaujartoritse sabbatemeungitorle.

15 Tagva Nâlekab kiovâ oĸarlune: Takkormôrtotit, illipse

tamapse tuktuvaĸotise, siuterĸortojullo pittûdjârpangilasê nerchevinginit, alluktitsartorlugillo sabbatemê?

16 Tagva tâmna, Abrahab paunigigalloarnago, pittûdjârtaujariaĸangilâĸ pittûtamit tamattomangat, Sâtanasib ĸellaksulauĸtanga jârine 18 inê? •

17 Taimak oĸautingmagit akkerartortingit illûnatik kangusuktitaulerput; inuit illûnatik tattammartitangit ânanaudlartut tamaita ĸuviasûtigivait.

*18 **Jêsusele** oĸarpoĸ: Gûdib nâlegauvingata sunâ adsigivaûk? sumullônêt adsiutitæksarivigô?

19 Senfib karngasûtiksatangatut-ipoĸ; inuk tâpsominga tigusivoĸ egidllugolo perorsêvingminut; perolerporlo napârtôlerdlunelo angijoĸ, tingmitjallo ĸilaub attânêtut innekalerput akkerungita akkorngænne.

20 Ama oĸarivoĸ: Sumût Gûdib nâlegauvia adsiutitæksarivigô?

21 Kaĸĸôjat sêrnarsautingatun-ipoĸ; arnaĸ tâpsominga tigusivoĸ akkudlugolo sennangarmut, ôktût pingasuertorlugo, sêrnartipâlo illûnât.

*22 **Mattoma** kingorngagut iglugasæksoatigut iglugasaktigullo ingergavoĸ ajoĸertuivlunelo, ingergalarmelo Jerusalemut.

23 Inuille illangata oĸautivâ: Nâlegaĸ, ikkitut pinlijauniarasugivigît? Oĸautivaille:

24 Illungertoritse, ittervikitokut itterniarĸovluse; oĸaupapse: unuktut pinasuarniarput itteromavlutik, itterungnarniaratiglo.

25 Taimangat, iglub inuata nikkovidlune upkuaĸ parngunaerpago, tagva illipse sillatâne nangernialerivose, avilortarluselo upkuamut, oĸarluselo: Nâlegaĸ, Nâlegaĸ, upkuêrutitigut! Kiojomârpâselo oĸautivluse: Nakit pingmangâpse, illitaringilapse.

26 Tagva oĸaleromârpose: Nerreĸattigivlutillo innuerĸattigilauĸpaptigit, iglullo akkorngænne ajoĸertulauĸpaptigut.

27 Kiojomârporlo; Oĸaupapse, illitaringilapse, nakit pingmangâpse; tamapse ĸemmaksinga, ajortullijose!

28 Tagvane ĸeavaksoadlarneĸaromârpoĸ aglerulârneĸarlunelo; Abrahalo, Isaarlo, Jâkolo, nellautaijullo tamaita Gûdib nâlegauvingane tækkojomârapsigik, illipsele sillatânut pingujartaumajose.

29 Inuillo unangat, pângallo, ângallo, avangallo tikkitsomârput, Gûdib nâlegauvingane nerrimârvingme iksivajomârtut.

30 Ahâglo, kingorliojoĸarpoĸ sivorliojomârtunik, sivorliojoĸalarmelo kingorliojomârtunik.

*31 **Uvlorme** taipsomane Farisêerit illangita oĸautijartorpât: Aularit, tamanna ĸemmaguk; Herôdesib toĸĸotsomangnattit.

32 Oĸautivaillo: Terriænniaĸ taimna oĸautijartorsiuk:

Ahâk, sâtanasit annitipakka, inûlikleriartularmalo uvlome kaupallo, uvluglo pingajuangne naggaserniarpunga.

33 Uvlomelo, kaupallo, ungardlinganelo arvertariakarpunga; nellautaijoĸ Jerusalemib assiane toĸĸotaulerpangimat.

34 Jerusalem, Jerusalem, nellautaijunik toĸĸotsijotit, illingnullo tillijanik ujarĸanut millorniktotit: ĸittorngatit kattititsomakattalauralloarpakka, sorlo arnaungub piarĸane kattitingmagit esarĸominut; pijomalaungitosele!

35 Ahâk iglise (kattimavise) innêrutjaujomârpoĸ. Okaupapse: Tækkoniangilapsinga, nellinterkârtinnago okarvise: Nakkoridlartaule Nâlekab attingane tikkitoĸ!

KAPITEL XIV.

Immarojoliub âkiktauninganik. Adsiujomik nerrimârviksoaĸ unnuksiut pivlugo. Jêsusib okâlaninganik mulliktaunêne illuartoĸ pivlugo.

MATTOMA kingorngagut Farisêerit angajokângita illangata iglungaunt nerrijartorpoĸ sabbateme; taipkoalo nautsertorpât.

2 Ahâglo, immarojolingmik angutekarpoĸ tagvane.

3 Jêsusiblo kiovlune, aglangnik illisimajut Farisêerillo okautivait okarlunelo: Sabbateme pijungnaertitsineĸ idluarkâ?

4 Tâpkoale niplingilat. Aktorpâlo âkiklugolo, aularĸovâlo.

5 Kiovlunelo okautivait: Illapse kia tuktuvakottine siuterkortojokottinelônêt, immertarvingmut nakkarpat, sabbateme mâmakut kakkisârasuarniangipaûk?

6 Tamattomungalo kionermik sapperivut.

*7 **Adsiujomigle** nerrimârtut okautivait, mallugosukkame, issukliovlutik iksivajomangmatta nerrimârvingme, okautivaillo:

8 Nulliarêlitainartuk nerrimârvingangnut nerrijartorĸojauguvit, issukliovlutit inginiarnak, illingnit nertornarnersamik nerrijartorĸojaujokarajarmat.

9 Tâpsomingalo illingniglo nerrimârtitsijub tikkikpattit, okautikpattillo: Tamna agvaeruk, kangusulerlutit ingitsariakarniârpotit ungardliovlutit.

10 Nerrijartorĸojauguville, ungardliovlutit ingitsartorina; illingnik nerrijartorĸojijoĸ tikkikpat okautikpattillo: Illanâĸ, issukliovlutit ingitsartungârit; nerrimârĸattivît illûnatik tâva nertorniarpâtit.

11 Ingminik angijorortitoĸ miklilertitæksauvoĸ; ingminiglo miklilertitoĸ angijorortitæksauvoĸ.

*12 **Nerrijartorĸojiminullo** okarpoĸ: Nerĸiksamik ĸetterarsiumik unnuksiumiglônêt âkiksoiguvit, tagva illanârijarnik, kattangutingniglônêt, illangniglônêt, sillalingniglônêt akluitunik

nerrijartorĸojiniarnak, taipkonunga ama nerrijartorĸojauĸonnak, akkiniartaulerdlutit.

13 Nerrimâræksamigle âĸiksoiguvit, aklujut, tussiaktullo, illakungortullo, tautung'tullo nerrijartorĸolaukit.

14 Piloridlarpotit tagva; illingnut akkiksaĸangimatta, akkilertaujomârpotille idluartut makkiviænne.

*15 **Nerrimârtut** illangata tamanna tussaramink, oĸautivâ: Piloridlarpoĸ ĸaĸĸôjaĸtortoĸ Gûdib nâlegauvingane.

16 Oĸautivâle: Angutesalauĸpoĸ nerrimâræksarsoarmik unuksiumik âĸiksoijomik, unnuktuniglo nerrijartorĸojivoĸ.

17 Nerriviat nelliutingmat, kivgane oĸariartorĸovâ nerrijartortuksanut: Kaititse, illûnâne âĸiksimangmat.

18 Illûnatiglo kingordlerêklutik passijaksaujungnaertilerdlutik oĸarput. Sivorliub oĸautivâ: Perorsêviksilaurama, tækkojartoriaĸarpara; tuksiarpagit, passijauĸoniarnanga!

19 Aipangatale oĸautivâ: Tuktuvait tellimaiksat ĸemmuktuksat pissiarigapkit, mânna tækkojartorpakka; tuksiarpagit, passijauĸoniarnanga!

20 Pingajuatalo oĸautivâ: Nullianikkama, tamanna pivlugo tikkitsungnangilanga.

21 Kivgablo tâpsoma angajoĸâne oĸautijartorpâ taipkoninga. Angajoĸâĸ ningarpoĸ tagva, kivgaselo oĸautivâ: Katsungailutit ailerit iglugasæksmit akkorngænnut, apĸosinernullo; aklujullo, tussiaktullo, illakungortullo, tautungitullo tagvunga ittertikit.

22 Kivgarlo oĸarpoĸ: Angajoĸâĸ, sorlo oĸaravit, taimaipoĸ, sullele inniksaĸarpoĸ.

23 Angajoĸâblo kivgane oĸautivâ: Nunab apĸosininginut, avalunullo ailerit, itterĸolugit, igluga tættæĸovlugo.

24 Oĸaupapsele, angutit nerrijartorĸojaugalloat unuksiutiga, nerrimâræksaĸotikka ôngniangilait.

*25 **Inugiartoĸsuille** ingergaĸattigivât. Keviarpaillo oĸautivlugit:

26 Uvamnut tikkitub, atâtane, anânanelo, nullianelo, ĸittornganelo, ĸattangutinelo, nangminerlo inôtsine ômigingippagit, tâmna illinniartigijungnangilara.

27 Senningajoliksaminiglo (kappiasûtiksaminiglônêt) nangmangitoĸ, mallingnangalo, tâmna illinniartigijungnangilara.

28 Kia akkunapsingne nuvugusersoarmik sennajomajub akkitûjarianga issumaksarsiorutigerĸârniangipaûk, innerniarungnarmangârmiuk?

29 Tungaviksanganik senajarêrdlune, ĸalliksanganik ajorsalerpat illûnatik tamattominga tautuktut mittaute ĸarnialerĸonnagit tâpsominga,

30 Oĸarlutik: Inuk tâmna sennagialauralloarpoĸ innerlugolo ajorpâ.

31 Attanîllônêt nelliata, sorsugiartoromajuh attanermut assiminut, sivoruagagut sorsuktuksame 10,000 it unnurningit issumaksarsiorutigiuiangilagît, sivôraginiangimangâgit sorsuktuksat nellipsaræksat 20,000 it?

32 Sivôragigunigille, inna. sulle ungasiktomêtillugo, oĸautjaujartorĸoniarpâ kivgaminut, sorsugungnaerĸovlugit.

33 Taimaktauĸ illase pijaminik tamainik kammajungnaeromangitoĸ, tâuna illiniartigijungnangilara.

34 Sioraujaĸ ajungidlarpoĸ; sioraujarle tarriornitsungnaerpat, sumût tarriornititaunajarivâ?

35 Nunamullônêt perorsaijomullônêt suksaujungnaerpoĸ; egitæksatuinauvorle. Tussâjungnik sintilik tussarle!

KAPITEL XV.

Adsiujanik pingasunik: Saukanik tammarsimajomik, kênaujamiglo tammaijaunajomik, ernermiglo assiosimajomik.

ZOELNERILLE ajortullijullo tikkipât, tussaromavlugo.

2 Farisêerille aglangniglo illisimajut avamudlarput oĸarlutik: Oma ajortuggit illaliorpait nerreĸattigilugillo.

*3 **Adsiujomigle** mattominga oĸautivait, oĸarlunelo:

4 Kia illapse saukkanik piggub 100 inik, taipkoa illangat tammaiguniuk, 99 it ĸemangniangilagît inuĸangitomut, tamartorlo ĸenneriartorniangilaûk nennerĸârnagô?

5 Nenniguninglo tuimikpâ ĸuviasuklune.

6 Tikkileramelo, illane sillalinelo ĸaiĸovait, oĸautivlugit: Kuviasuĸattigisinga, sangara tammalautoĸ nennigapko.

7 Oĸaupapse: Taimaktauĸ ĸilangme ĸuviasutaugivoĸ ajortullijoĸ attausek ĸaĸĸialertoĸ, 99 nit idluartunit ĸaĸĸialeriaĸangitunit.

*8 **Arnablônêt** kia tellimaujortunik kênaujaggub, tâpkoa illangat assiojiguniuk, nenneroamik ikkitsiniangilâĸ iglo sannerdlugo, katsungaitomiglo ĸennerajangilaûk nennerĸârnagô?

9 Nenniguninglo, illanârijane sillalinelo arnat ĸaiĸovait, oĸautivlugit: Kuviasuĸattigissinga, kênaujara assiojilauĸtara nennigapko.

10 Oĸaupapse: Taimaktauĸ, ajortullijoĸ ĸaĸĸialerangat, Gûdib Engelingita ĸuviasûtigivât.

*11 **Oĸarporlo**: Angutekalauĸpoĸ maggungnik ernilingmik.

12 Nukkardliublo atâtane oĸautivâ: Atâtak, perĸutingnit pijæksakka pilakka. Perĸutine tâva avikpait tâpkungnunga.

13 Uvlullo ikkitut nângmatta, nukkardliub perĸutine tamaita kattilerpait, nunamullo ungasiktomut aularpoĸ; tagvanelo perĸutine nungupait ajortullinermut.

14 Perĸutine tamaita nungulaungmagit kângnartoĸsoaĸ pigialerpoĸ nuname taipsomane illûnâne, tâmnalo ajoĸsalerpoĸ.

15 Nunablo taipsoma inungita illangænnut tikkipoĸ; tâpsoma kivgarilerdlugo aulartipâ perorsêvingminut, kuingêngit mianerilugit.

16 Aĸĸeartoromagalloarporlo kuingêngit nerĸiksanginik, tunitjivionanelo tâpkoninga.

17 Tagva issumamigut erĸailerpoĸ oĸarlunelo: Unuktunik atâtaga ikajorteĸarpoĸ nerĸiksamik ajoĸsangitunik, uvangale kângmut perlilerpunga.

18 Parngnaileromavunga, atâtamnullo aijomavlunga atâtamnut oĸautivlugolo: Atâtak, ajortullilauĸpunga Gûdemut ĸilangmêtomut illingnullo,

19 Kingorngane ernernik taijaunermik nellopĸotivunga; ikajortivît illangatitut illingatilaunga.

20 Aulalerporlo atâtaminullo tikkilune Sullele ungasiktomêtillugo, atâtangata tækkovâ, nâpkuarivlugolo, aĸpangerdlunelo ĸongasingagut erĸipâ kuniklâlo.

21 Erningatale oĸautivâ: Atâtak, ajortullilauĸpunga Gûdemut ĸilangmêtomut illingnullo; mattoma kingorngane ernernik taijaunermik nellopĸotivunga.

22 Atâtangale kivgaminut oĸarpoĸ: Annoraĸ pinnarnarnerpâĸ ĸaisiuk, attitisinglo, aggangillo ĸetterdlermingmik pittatsersigik, attitilugolo ittigâlungnik.

23 Nocharmiglo ĸoinijomik ĸaitsigitse toĸĸotsiluselo, nerrilutalo ĸuviasukta!

24 Ernera tâmna toĸĸolauralloardlune ama ômarmingmat; assiosimalauralloarpoĸ, nagvârtauvorlo. Kuviasulerpullo tâva.

25 Erningale angajuklek perorsêvingmêpoĸ; iglolo ĸaglileramiuk, kattimajut imgertoĸattigêt tussarpait.

26 Kivgallo illangat ĸaiĸovâ, apperivlugolo sunaumangât.

27 Tâpsoma oĸautivâ: Nukkat tikkipoĸ, atâtallo nocharmik ĸoinijomik toĸĸotauĸojivoĸ, ernine ĸanoengitoĸ ama pigamiuk.

28 Angajua tâva annûlerpoĸ itteromananelo. Tagva atâtanga annivoĸ innalâllo.

29 Atâtanele kiovâ oĸautivlugo: Jârinik unuktunik kivgartulauĸpagit, perĸojatillo illûnaita nâlelauĸpakka; saukamiglo angutsoarmik ĸaitsilaungimarikpotit uvamnut, ĸuviasoĸovlunga illanârijakka illagivlugit.

30 Ernîlle tâmna tikkingmat, perĸutiminik nungutsijoĸ arnarniarnermut, nocharmik ĸoinijomik toĸĸotauĸojivotit tâmna pivlugo.

31 Atâtangatale oĸautivâ: Ernîk, najutsainarparma, perĸutikkalo tamaita pigivattit;

32 Serrilutillo kuviasuktuksaugalloarpotit; nukkat una tokkungalauktok ama ômarmingmat; assiosimalauktorlo nagvârtaumingmat.

KAPITEL XVI.

Adsiujomik pimaklertomik idluangitomik. Jêsusib okâlaungiamik Farisêrinut. Angumik akluitomik Lazarusemiglo aklujomik.

ILLINNIARTINELETAUK okautivait: Akluitomik angutekalaukpok pimajekartomik perkutiminik; tâmna umersiornerlûtigivât tâpsomunga perkutinginik nungutsijok.

2 Angajokângatalo kaikovâ okautivlugo: Tussartara illingnik kanok illingavâ? pimmajatit kattiniakit nellonailulugillo; mattoma kingorngane pimmaklerungnaertuksaugavit perkutimnik.

3 Pimaklertok illumigut okalerpok: Kanok piniartuksauvêk? angajokâma pimaklerkojungnaermanga; poagrejaromangilanga, kenunermiglo kangusukpunga.

4 Suliaksamnik nellungikalloarpunga, illaliortaukovlunga iglunginut, pimmaklerkojaujungnaeruma.

5 Tagva angajokâminut akkiliksakartut tamaita kingorlerêktilugit kaikovait, sivorlerlo apperivâ: Kapsinîk akkiliksakarkêt angajokâmnût?

6 Okarpok: Orksoktalingnik kattaujanik 100 inik. Okautivâlo: Akkiliksakautitit tigukit, ingidlutillo aglaksârit 50 nik.

7 Ama aipanganut okarpok: Kapsinik akkiliksakarkêt? Okarpok: Sennaugaksamik ôktut 100 ertorlugo. Okautivâlo: Akkiliksakautitit tigukit aglaklutillo: 80 ertorlugo.

8 Angajokâblo pimaklertok tâmna idluitok nertorpâ, sillatujotut piniarmat. Mattoma sillaksûb kittorngangit illutsimingnik sillatunersaungmatta kaumajub kittorngangnit.

9 Okaupapselo: Illanâksarsiniaritse nunab pinginut idluangitunut, ajoksarupse illaliortaukovluse iglunginut nâksaungitunut.

10 Mikkijomik nellâgôrtok, nellâgôrivok angijomik, mikkijomiglo piniarnerluktok, angijomiktauk piniarnerlukkivok.

11 Nunab pinginik idluangitunik nellâgôngikupse, kia pimmaklerkojomavâse pijarialingmîk?

12 Pigingitapsingniglo nellâgôngikupse, kia tunnitjivigijomârpâse nangminiksapsingnîk?

*13 **Angajokângnut** maggungnut kivgartortokarungnangilak; aipâ ômigilârpâlônêt, aipâ nagligilugo; ubvalo aipâ ungagilâr-

pâ, aipanga nachogilugo. Gûdelo nunab pingillo attautsikut kivgartorungnangilasse.

14 Tamakkoa tamaita Farisêerit pijomatudlartut tussaramigit, mittautigivât.

15 Oĸautivaillo: Ajungitsomatôgalloarpose inungnut, Gûdible ômattise illitarivait; inungnut nertortaujomajut Gûdib maĸĸojûgivait.

16 Perĸojat nellautaijullo nellautsivut Johannese tikkidlugo: mattomalo kingorngane Gûdib nâlegauvia oĸautanlerpoĸ oĸautsinut tussarnertunut, illûnatiglo ĸerdlâĸaratik itterniarput.

17 Kilak nunalo nungnnersauniarpuk, tittaub attautsib perĸojanetub pêrninganit.

18 Nulliaminik avitsijub, assianiglo nulliauiklune, nulliarêngneĸ asserorpâ; avitamiglo nulliauiktub nulliarêngneĸ asserorivâ.

*19 **Akluitomigle** angutesĸalauĸpoĸ, annorârpaktomik aupaloriktunik sâtuniglo pivianartovaksoarnik; uvlullo tamaita inûnatsoridlarlune kuviasukpoĸ.

20 Aklujoĸarivorlo tagvane, Lazarusemik attelingmik; tâmna ittervingata kiglingane nellavoĸ, illûnâne ajuadlartoĸ.

21 Nerritaujomavorlo karnganerlukunik akluitub nerrimârvianit kattaktunik; ĸingmille alluktoriartorpait ajuangit.

22 Aklujorlo toĸĸungmat, Engelit âpât Abrahab sânganut. Akluitorle toĸĸogivoĸ, illuvertauvorlo.

23 Anianartoĸsoarne kappianartovingmêdlune uitalerpoĸ. Abrahalo tækkovâ ĸaningitomit, Lazaruselo sarliartanga.

24 Kaigarsulerpoĸ oĸarlune: Atâtak Abraha, nâpkiginga, Lazaruselo tilliuk, tikkime nuvua immermut missuĸârlugo, oĸara nigliterliuk; mattomunga ikkomaĸsoarmut âniadlarama.

25 Abrahable oĸautivâ: Ernîk, erĸaumagit, inôtillutit ajungijutitit pilaurangne: Lazarusele kappiaktoadlalauĸtoĸ mânna manigortauvoĸ, igville âniatitauvotit.

26 Tamannalo tappidlugo akkumaptingne ittersaĸsoaĸarpoĸ; tamângat illipsingnut ikâromajut sapperput, taimaktauĸ uvaptingnut ikâromajut illipsingnit sapperivut.

27 Tagva oĸarpoĸ: Tamanna pivlugo tuksiarvigivagit, atâtaĸ, tâpsominga tilliklerĸovlutit atâtama iglunganut.

28 Sulle ĸattangutesĸarama tellimanik; kigligiutserĸovlugo tâpkonunga, ânianartovingmut tamattomunga perĸonnagittauĸ.

29 Abrahab oĸautivâ: Môsesib nellautaijullo aglanginik peĸaramik; ipkoa nâlækligit!

30 Oĸautivâle: Aukak, atâtak Abraha, toĸĸungajulle illangata tikkippagit, ĸaĸĸialerajarput.

31 Oĸautivâ: Môsese nellautaijullo nâlengikunigit, okperajanginivuttauĸ, toĸĸungajunit makkitoĸarpat.

KAPITEL XVII.

Jêsuse ajoĸertuivoĸ, âĸâvlunelo kallaĸtunik tellimaujortunik. Gâdlib nâlegauvianik tikkiniartomik oĸâlavoĸ.

ILLINNIARTINELE oĸautivait: Sinnaungatitsineĸanginer ajornarpoĸ; kappianamêgle taimna sinnaungatitsijoĸ!

2 Tâpsomunga idluarnersauvoĸ, serĸallitsiviub ujaraktanganik ĸungasingagut nivingaiviogune, egitauvlunelo immarbingmut, ukkuarârsuit illangata sinnaungatitauninganit.

*3 **Udsertoritse.** Kattangutivît idluitullivigikpattit, innerteruk; idluijungnaerpallo, idluiningit issumagijungnaikit.

4 Uviormelo atautseme 7 ertorlune idluitullivigikpattit, uvloênarlo 7 ertorlune tikkippattit, ĸaĸĸialerpungârdlune; issumagijungnaeraksarivat.

5 Apostelillo Nâleĸamut oĸarput: Okpernivut nakkoĸsititsuk.

6 Nâlekable oĸautivait: Senfib karngasûtiksatangatut okperneĸarupse, napârtomullo Maulberinik paungaliksamut ômunga oĸarluse: Tagvangat pêrit, immarbingmullo nukterit, tâva nâlengniarpase.

7 Kia illapse kivgaggub perorsêvingme sennajomik, nergjutiniglônêt mianersijomik, perorsêvingmit tikkilerangat, oĸautiniarpaûk: Tuavidlutit nerrimârvingmut ingitsartorit?

8 Imâk oĸautiniangipaûk: Unnuksiumik nerĸiksaliniaringa, sailitserlutillo kivgartoringa nerritillunga immertillungalo, kingunipkut nerrijuksauvotit immerlutillo?

9 Kivgaĸ tâmna ĸujaginiarpaûk, perĸojaunerminik pilaungmat? Taimak issumangilanga.

10 Taimaktauĸ illipse, perĸojaunise tamaita pinialaurupsigik oĸaritse: Kivgakullôvogut; piniaræksavut kissêta pigaptigik.

*11 **Jerusalemullo** ingergagame, Samâria Galilêalo apĸotigivak.

12 Iglugasangnullo pingmat, angutit tellimaujortut kallaktut pârpât; tâpkoa allivasiktome nangerput.

13 Nipperĸortovlutiglo oĸarput: Jêsuse, nagliktoĸ ajoĸertuijoĸ, nâpkigitigut!

14 Tækkogamigillo, oĸautivait: Ajoĸertuijunut tækkotitsartoritse! Taingungalo aivlutik kallaĸarungnailerput.

15 Tâpkoale illangat kallagungnaernerminik tækkogame, utterivoĸ, Gûdelo nakoridlarpâ nipperĸortovlune;

16 Ittiganginullo pâmakterpoĸ, ĸujagilâllo. Tâmnalo Samâriamiovoĸ.

17 Jêsusible kiovâ ᴏᴋarlune: Kallaᴋarungnailertut 10 ungilât? Naᴜk taipkoa 9 ît?
18 Assianik uttertoᴋangilâᴋ Gûde nakorilugo tækkorngartamit ômangât?
19 Oᴋautivâlo: Makkilutillo aularit, okpernivît ikajulauᴋpâtit.
*20 **Farisêerille** apperingmatsuk: Kaᴋugo Gûdib nâlegauvinga pijomârᴋâ? kiovait oᴋarlune: Gûdib nâlegauvinga tækkuksaulune piniangilaᴋ.
21 Oᴋartoᴋarniangilarlônêt: Ahâk, mânêpoᴋ ikkanelônêt, Ahâk, Gûdib nâlegauvinga illupsingnêpoᴋ.
22 Illinniartiminulle oᴋarpoᴋ: Nelliutsomârpoᴋ Inûb Erningata uvlungita illangænnik tækkojomaniksase, tækkonagolo.
23 Oᴋautijomârpâselo: Ahâk tamânêpoᴋ, ikkanelônêt Taikunga ainiarase mallinguiaraselo.
24 Sorlo ᴋaumalak pikkangat ᴋilangmit ᴋaumaidlarmat, ᴋaumatilugit tamaita ᴋilaub attanêtut, taimaktauᴋ Inûb Erninga itsomarivoᴋ uvluksamine.
25 Taimnale nelliuterᴋârtinnago, âniatitaujariaᴋarpeᴋ, ajæktortaujariaᴋarlunelo kinguvângoᴋattigênut tamakkonunga.
26 Sorlo Nôab nelliunerilauᴋtangane pijoᴋalaungmat, taimaktauᴋ Inûb Erningata uvluksangane itsomârivoᴋ.
27 Ipkoa nerrivut immilarmiglo, nullianikput uinilarmiglo, uvloᴋ taimna tikkidlugo Nôab ittervia umiaᴋsoarmut; ullitornivaksûb tâva tikkipait, nungudlugillo tamaita.
28 Taimaktauᴋ, sorlo Lotib nelliunerilauᴋtangane pijoᴋalaungmat. Nerrivlutiglo immerput, pisiniarlutiglo, niuvelarmiglo, perorsêviliorput, igluliolarmiglo;
29 Uvlormele taipsomane, Lote aularmat Sodomamit, sillalulerpoᴋ ᴋilangmit ikkomamik orᴋsoromiglo, tamaitalo nungupait.
30 Taimaktauᴋ itsomârivoᴋ Inûb Erningata uvluksangane, saᴋᴋerviksangane.
31 Uvlorme taipsomane iglub ᴋânganêtoᴋ aᴋᴋarniarane, perᴋutine iglomêtut aijomavlugit. Taimaktauᴋ perorsêvingmêtoᴋ utterniarane tunnuminêtunut.
32 Lotib nullianga erᴋarisiuk.
33 Inôserminik ivlersinasuartub assiojijomârpâ; inôserminiglo assiojijomârtub, inôtiniarpâ.
34 Oᴋaupapse: Unnuarme taipsomane angutîk maggûk sinnigvingme attautseme innangaᴋattigêgomârpuk; aipanga illaliortaujomârpoᴋ, aipâle ᴋemmaktaujomârpoᴋ.
35 Arnâk maggûk kaivititseᴋattigêgomârpuk; aipanga illaliortaujomârpoᴋ, aipâle ᴋemmaktaujomârpoᴋ.
36 Angutîk maggûk perorsêvingmêtsomârpuk; aipanga illaliortaujomârpoᴋ, aipâle ᴋemmaktaujomârpoᴋ.

37 Apperivâlle ᴏᴋautivlugo: Nâlegaᴋ, nanê? ᴏᴋautivaille: Nane ᴋigdlᴏᴋartome nektoraggit kattivakput.

KAPITEL XVIII.

Adsiujomik erᴋartuijomik idluangitomik, Farisêremiglo Zoelneremiglo. Sorrusertut issumaᴋarnermik. Aluinerub agviarninganik assetârtauninganiglo. Nellautainermik Jêsusib âniangjinik. Taxtungitub âᴋilktauninganik Jerichome.

ADSIUJOMIGLE ᴏᴋautivait, soraijuitomik tuksiariaᴋarnivut pitjutigilugo.

2 ᴏᴋarlunelo: Erᴋartuijoᴋalauᴋpoᴋ iglugasæksoarne; tâpsoma Gûde erᴋsigingilâ, sivôrananelo inungnik.

3 Iglugasæksoarnelo tagvane uigarneᴋarpoᴋ; tâpsoma ᴏᴋautijartorpâ: Piulinga akkerartortimnit.

4 Akkuneᴋale tussâjomangilâ. Kingornganele illumigut issumalerpoᴋ: Gûde erᴋsigingikalloarapko inuillo sivôraginagit,

5 Uigarneruble tâpsoma pagvisâlernanga, piulijomavara, sugaluksaromanginama kêta.

6 Tagva Nâlegaᴋ ᴏᴋarpoᴋ: Ahâk idluangitub erᴋartuijub ᴏᴋausinga tussarsiuk.

7 Gûdible annerijane piulinajangilagît, uvlut unnuallo nâvlugit nipliavigingmatsuk, unêt akkunêralloarune?

8 ᴏᴋaupapse: Piulisâromârpait. Inûble Erninga tikkitsomârpat, nuname okpernermik nagvâromârasugiviûk?

9 Illangille ajungitônasugijut, assimingniglo nachojut mattominga adsiujomik ᴏᴋautivait:

10 Angutîk magguk takpaunga kattimaviksoarmut tuksiariartorpuk, aipâ Farisêreojoᴋ, aipanglo Zoelnereojoᴋ.

11 Farisêre nangerdlunelo illumigut tuksiarpoᴋ imâk: Gûde ᴋujagivagit, assiptut inuktut-inginama, arᴋtaijotut, idluitullijotullo, arnarniartotullo, Zoelneretullônêt ôtunaᴋ.

12 Wocheme maggoertorlunga nerritailivakpunga, perᴋutimalo illûnatik tellimaujoænnik tunijivunga.

13 Zoelnerelo ᴋanninane nangerpoᴋ, ᴋillangmullônêt ârloromangitoᴋ; sagvingminulle pattiksimajoᴋ ᴏᴋarlune: Gûde, nâpkigilaunga idluitoᴋsôjunga.

14 ᴏᴋaupapse: tâmna aipaminit ajornerminit issumagijaujungnaernersauvlune attersârpoᴋ iglominut. Ingminik angijorortitoᴋ miklilertitaujomârpoᴋ, ingminiglo miklilertitoᴋ angijorortitaujomârpoᴋ.

*15 **Nutaᴋᴋaniktauᴋ** âtsivut tâpsomunga, pattingmijauᴋovlugit. Illinniartingitale âtsijut tækkogamigit suadlalerpait.

16 Jêsusible ĸaikovait, oĸautivlugit: Nutaĸĸat uvamnut pilit innerterasigiglo; tâpkoa Gûdib nâlegauvia pigingmatsuk.

17 Ahamarik oĸaupapse: Nutaĸĸatut Gûdib nâlegauvinganik pingitoĸ, itterniangilaĸ.

*18 **Angajoĸâllo** illangata apperivâ: Ajungitotit ajoĸertuijoĸ, sumik piniartuksauvêk, inôtsemik nâksaungitomik kingorngujijomavlunga?

19 Jêsusible oĸautivâ: Sôg ajunginerarpingâ? Ajungitoĸangilaĸ Gûdetôjub assianik.

20 Perĸojat ĸaujimagalloarpattit: Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit. Inuartuksaungilatit. Tigliktuksaungilatit. Inuĸattitit sæglotigivlugit oĸartuksaungilatit. Atâtangnik anânangniglo nâlektuksauvotit.

21 Tâmnale oĸarpoĸ: Tamakkoa tamaita mallilauĸpakka sorrusionimnit.

22 Jêsusible tamanna tussaramiuk, oĸautivâ: Attauseĸ sulle pingilat. Perĸutitit tamaita niorvgutiginiakit, aklujunullo pilliutigilugit, tagva perĸutesatsiarniarpotit ĸillangme; ĸailerillo malliklunga.

23 Tamannale tussaramiuk, kiksalerpoĸ; akluitoĸsôgame.

24 Jêsusible kiksartitaumajoĸ tækkogamiuk oĸarpoĸ: Aluitut nâlegauvingmut ĸilangmêtomut pilutik sappernakasakpoĸ.

25 Ajornanginersauvoĸ Kanêle merĸutib ijingagut pilune, akluitub itterniarninganit Gûdib nâlegauvinganut.

26 Tamattomingale tussartut oĸarput: Kinale tagva piulijaujungnarniarkâ?

27 Oĸarporle: Inungnut ajornartoĸ Gûdemut ajornangilaĸ.

*28 **Tagva** Pêtrusib oĸautivâ: Ahak, tamaita ĸemalauĸpavut mallilarpillo.

29 Oĸautivâlê: Ahamarik oĸaupapse: Kemmaijoĸangilaĸ iglomik, angajoĸângniglônêt, ĸattangutiniglônêt, nulliamiglônêt, ĸittornganiglônêt Gûdib nâlegauvinga pivlugo,

30 Tunnitjiviolungitomik unnuktunik mattomanêdlune, sillamelo pijomârtome inôtsemik nungusuitomik.

*31 **12 ille** ingminut pitipait oĸautivlugillo: Ahâk takpaunga Jerusalemut aivogut, nellautaijullo aglangit illûnatik nellautsilârput Inûb Erninga pivlugo.

32 Tâmna pititaulârpoĸ nellojunut: mittautigilârpât, allêkutigilugolo, ĸetserarlugolo;

33 Issaĸalârpâllo, toĸĸodlugolo; uvluglo pingajuangne makkitsomârivoĸ.

34 Tamakkoale tamaita tukkisingilait, oĸausingillo nellonadlalauĸput tâpkonunga, ĸaujimanatiglo oĸauserilauĸtanginik.

*35 **Jêrichomulle** ĸaglilerame, tautungitoĸ arĸotâne iksivavoĸ ĸenuvlunelo.

36 Inugiartoĸsuit sennerĸotut tussaramigit appersorpait mattominga.
37 Jêsusemigle Nazaremiomik kângiutijomik oĸautingmatsuk,
38 Niplialerpoĸ oĸarlune: Jêsuse Davidib erninga nâpkiginga!
39 Sivorlertulle innerterpât nippangerĸovlugo. Tâmnale niplialualerpoĸ: Dâvidib erninga napĸiginga!
40 Jêsusible noĸĸalerdlune tessiortauĸovâ ingminut. Alermatsugle, apperivâ,
41 Oĸarlunelo; Sumîk uvamnut piniarviojomavêt? Kiovâ: Nâlegaĸ, tautuleromavlunga.
42 Jêsusiblo oĸautivâ: Tautulerit, okpernivît ikajorpâtit.
43 Tagvainarlo tautulerpoĸ, malliklugolo, Gûdelo nakoridlarpâ. Inuillo illûnatik tamattominga tautuktut Gûde nertorpât.

KAPITEL XIX.

Zoelneremik Zachêusemik. Adsiujomik kênanjamik pimaklerutaujunik. Jêsusib itterninganik Jerusalemut. Nellautaininginik. Tempelib sujungaititauninganik.

ITTERIARTULARMELO, Jericholo apĸotigivâ.
2 Alıâglo, angutεĸalauĸpoĸ tagvane Zachêusemik attilingmik; tâmna angajoĸanjoĸ Zoelnerinut akluitôvlunelo.
3 Jêsuselo tækkojomadlarpâ, kinaungmangât, inungmullo sapperpoĸ, mikkigame.
4 Sivorliovlunelo aĸpangerpoĸ, napârtomullo Maulbêreliksamut majoarpoĸ, tækkojomavlugo, tamanna apĸotiksaringmago.
5 Jêsuselo tagvunga pigame, ĸongmut ârlorlune tækkovâ oĸautilâllo: Zachêuse, aĸĸarsârit; iglungnut uvlome itteriaĸarama.
6 Tâva aĸĸarsârpoĸ, ĸuviasuklunelo illaliorpâ.
7 Illûnatiglo tamanna tækkogamitsuk, avamudlarput, angumut ajortullijomut ittermat.
8 Zachêusible Nâlegaĸ tikkipâ oĸautilâllo: Nâlegaĸ, ahâk, perĸutikka maggoilivlugit, aipangit tunivakka aklujunut, uivêrijaujoĸarpallo uvamnut, sittamaertorpakka uttertilugit.
9 Jêsusible oĸautivâ: Uvlome iglo tâmna piulijiksarsivoĸ, Abrahab erneringmagotauĸ.
10 Inûb Erninga tikkisimangmat, tammarsimajut ĸenneriartorlugit piulijartorlugillo.
*11 **Nâlengmatsuglo,** amalo adsiujomik oĸautivait, Jerusalemut

ĸaglilerame, Gûdiblo nâlegauvia tuavidlune saĸĸerniarasugingmatsuk.

12 Oĸarporlo: Attaneĸ nunamut ungasiktomêtomut aularpoĸ, attaniovingmik pijartorlune, kingorngagullo utteromangmilune.

13 Kivganele tellimaujortut ĸaiĸovait, tunitjivigilaitalo kênaujanik tellimaujortunik, oĸautivaillo: Niorvgotigissigik tikĸerĸârtinnanga.

14 Innuĸattingitale ômigigamitsuk, oĸautjaujartorĸovât: tâmna attanioterĸongilavut uvaptingnut.

15 Uttermigamelo, attaniovik pilauramiuk, kivgane ipkoa ĸaiĸovait, kênaujanik tunnitsivigijane, tussaromavlune attunit niorvgutigilauĸtangita pijanginik.

16 Sivorleĸ tagva saĸĸerpoĸ oĸarlunelo: Attaneĸ, kênaujarnut kênaujarsilauĸpunga tellimaujortunik.

17 Oĸautivâlo: Kivgartorloriktotit, ikkitunik nertornardlutit attulauravit; iglugasaktalingnut tellimaujortunut attaniotitsonavagit.

18 Aipangatauĸ saĸĸerivoĸ oĸarlune: Attaneĸ, kênaujarnut kênaujarsilauĸpunga tellimanik.

19 Tâmnatauĸ oĸautivâ: Igvittauĸ attaniojuksauvotit iglugasaktalingnut tellimanut.

20 Pingajuaglo saĸĸerame, oĸarpoĸ: Attaneĸ, alâk tagga kênaujaĸottit, torĸorsimajoĸ kakkigunnut.

21 Erĸsigiluarapkit, angutauseravit; illilaungitatit tiguvattit, kattitidlalaitalo karngasulaungitatit.

22 Oĸautivâ: Kivgâlôjotit, oĸausernit erĸartorpagit. Angutausertunga kaujimalauramga illilaungitakka tigugapkit, karngasulaungitakkalo kattitikapkit:

23 Sôg kênaujaĸuttiga kênaujanik tauĸsêjunut pingipiûk? tikkikumalo, ĸaiĸonajalauĸtara illaĸartillugo.

24 Tâvâ najortine oĸautivait: Omangat kênaujaĸ aĸsârnigarisiuk tunnilugolo tellimaujortunik kênaujalingmut.

25 Oĸautivâllo: Attaneĸ, tâmna tellimaujortunik kênaujaĸalerêrpoĸ.

26 Oĸaupapsele: Peĸartoĸ sumik tunitjivioniarmat; peĸangitorle aĸsârtauniarpoĸ pinganik.

27 Ipkoale uvamnut akkerartortut, uvamnullo attaniotiviojomangitut ĸaisigik toĸĸosigiglo saĸĸamne.

*28 **Taimaĸ** oĸarame, aularpoĸ, takpaunga Jerusalemut ailerlune.

29 Betfagemullo Betâniamullo ĸaglilerame, ĸaĸĸamut orĸsoĸtalingmut tikkilune, maggungnik illinniartiminit tilliklerpoĸ,

30 Oĸarlunelo: Aileritik iglugasangnut nelliptingnêtunut; itteruptiglo, nochaĸ pittuksimajoĸ nemnilârpattik; kânganut sulle inungmik ingitoĸalaungitoĸ. Pittûdjârlugo ĸaitikko.

31 Apperijauguptiglo, sôg pittûdjârmangâptikko, imâk kiogitik: Nâlekab attoromangmago.
32 Tillijaujuglo aivuk, sorlo окautingmagik naipipâk.
33 Nocharmigle pittûdjârsitillugik, inungita окautivakit: Sôg nochaĸ pittûdjârpittikô?
34 Kiovaillo окautivlugit: Nâlekab attoromangmago.
35 Apâk tâva Jêsusemut, annorâtiglo nochaub ĸemmerdloanut illivlugit, Jêsuselo kânganut ingitipât.
36 Ingergatillugolo annorâtik issivilerpait apĸomut.
37 Kaglilermallo, ĸaĸĸamit orĸsoĸtalingmit attersâlermat, illinniartingita illûnatik ĸuviasuvaksoadlarlutik nipperĸortovlutiglo Gûde nakoridlarpât, tattamnadlartut tamaita tækkojatik pivlugit.
38 Oĸarlutiglo: Nertortaule tikkitoĸ, attanersoaĸ Nâlekab attingane! Ullapirsauteĸarle ĸilangme, nakudlartoĸarle ĸotsingnerme!
39 Farisêerillo illangita illaungmijut окautivât: Ajoĸertuijoĸ, illinniartitit innertikit!
40 Kiovlune окautivait: Окaupapse, ukkua nippangerpatta, tâva ujarĸat niplerniarput.
*41 **Igluĸsæksoarnullo** ĸaglilerame, tækkunârpait ĸugviorutigilaitalo.
42 Oĸarporlo: Tamanna ĸaujimagupsiuk, tagva issumaksarsiniarajarpose nelliunipsingne tamattomane ullapirsartauniksapsingnik. Mânnale ijipsingnut ijersimavoĸ.
43 Nelliutuksamut tikkitaujomârapse, akkerartortipse illujomârpâse avatipsigut, ĸittorngaselo illaliudlugit, illuluse annerĸonnase; nanêkupselo illûnâne kappiasuktitsomârpâse,
44 Nungutsomârpâselo, (igluselo) ujarĸangnik maggungniglônêt ĸallerêktoĸarungnaeromârput, piulijiksapse nelliuninga kanagilaunginapsiuk.
*45 **Kattimaviksoarnullo** itterpoĸ, pisiniartullo niuverniartullo ĸammanêtut annitilerpait.
46 Oĸautivaillo: Aglaksimavoĸ: Igluga tuksiarviovoĸ; illipselo inuarviotilauĸpasse.
47 Uvlullo tamaita kattimaviksoarme ajoĸertuivoĸ. Ajoĸertuijoĸsuille, aglangniglo illisimajut, inuillo angajokângit pinasuarput toĸĸotsomavlugo.
48 Nagvârnagolo ĸanoĸ illijarianga, inuit illûnatik ungagidlalâllo tussaromadlarmatsuk.

KAPITEL XX.

Jêsusib kigusinga piniarnine pivlugo. Adsiujomik perorsêvilerijinik Wainiliksatalingmik. Zinsiksamik. Tokkungajut makkitsomârningæmnik. Appersûmik kia Kristuse erneringmangâgo. Ulloreasokojinermik Farisêrinik.

UVLULLO taipkoa illangænne, inuit kattimaviksoarme ajokertormagit, okautsit tussarnertut okâlatigivlugit, ajokertuijoksuit aglangniglo illisimajut tikkipât inuit angajokângit illagællugit.

2 Okautivâllo okarlutik: Okautittigut, kimût perkojauvêt taimailiorlutît? kialônêt pitsartunermik mattominga tunitsivigivâtît?

3 Jêsusible kiovlune okautivait: Apperijomavapsetauk okautsemik attautsemik, kiogisinga:

4 Johannesib baptijutinga kilangnit inungnillônêt pivâ?

5 Issumertuivulle ingmingne okarlutiglo: Kilangnit pijok okautigiguptigo, okautinajarpâtigut: Sôg okperilaungipisiûk?

6 Inungnille pijok okautigiguptigo, tâva inugiartoksuit millorajarpâtigut ujarkanut, Johannese illûnatik nellautaijônasugingmatsuk.

7 Kiovullo: Nakit pingmangât nellovavut.

8 Jêsusiblo okautivait: Tamanna pivlugo okautingilapsetauk kimit pitsartunekarnimnik taimailiorlunga.

*9 **Inuille** adsiujomik mattominga okautilerpait: Inuk perorsêviliorpok, Waineliksanik illijivlune, perorsêvilerijunullo pimajaukovâ, nunablo assianut aularpok mulludlarlunelo.

10 Paungallo innilerviat nelliutingmat, kivgame illangat tillivâ perorsêvilerijunut, perorsêviub paunganginik pijartorkovlugo. Perorsêvillerijulle (kivgak tâmna) annaudlarpât mittautigivlugolo, neksartinagolo aulartipât.

11 Ama kivgab aipanga tilligivâ; tâmnatauk annaudlarpât mittautigivlugolo, neksartinagolo aulartinivât.

12 Ama kivgâk pingajuak tilligivâ; tâmnatauk ikkilerpât, (perorsêvingmillo) pingujarpât.

13 Perorsêviub inua tavâ okarpok: Kanok piniartuksauvêk? Ernera nagligidlartara tillijomavara; tâmna tækkogunitsuk, illeraginiarpallukpât.

14 Perorsêvillerijulle erninga tækkogamitsuk, issumaksarsiolerput okarlutiglo: Tagga kingormgujijuksak, kaititse, tokkolaulavut, kingormgutijæksangit uvagut pigilerdlugit.

15 Perorsêvingmillo pingujarlugo tokkopât. Perorsêviub inuata perorsêvilerijut ukkua kanok piniarkagît?

16 Tikkitsomârpok, ukkualo perorsêvilerijut tokkodlugit,

perorsêvinelo assinginut pimajauĸolugo. Tamanna tussaramitsuk oĸarput: Taimailiortoĸarniarane!

17 Tækkosarpaille oĸarlunelo: Sunauvât aglaksimajut: Ujarak, igloliortut egitangat; tâmna iglub terreĸoa ujaraulernerpoĸ.

18 Ujarĸamut ômunga kattaktoĸ serĸominiarpoĸ; kattagvigijanele (ujarĸab) serĸalliniarpâ.

19 Ajoĸertuijoĸsuillo aglangniglo illisimajut pinasuarput tigujomagalloarlugo stundeme tamattomane; inuille erksigivait; mallugigamitsuk adsiujomut mattomunga oĸautigingmagit.

*20 **Udjertorpâllo,** udjertortullo tâpsomunga tillivait, ajungitôjârlutik, oĸausinginit oĸausiksarsioromavlutik, pititsomavlugo attauerusermut tâpsomalo pitsartuninganut.

21 Apperivâllo oĸarlutik: Ajoĸertuijoĸ ĸaujimavogut, nellâgôrlutit oĸausesĸaravit ajoĸertuilarpillo, inuillo sivôraginginangne, Gûdemulle apĸotiksamik ajoĸertuitsiaravit.

22 Attaniviksoaĸ Zinsinik tunnitjivigilugo idluarĸâ, idluangilarlônêt?

23 Pingitsertorningille mallugigamigit, oĸautivait: Sôg ôktorpisingâ?

24 Kênaujaĸ tækkolago! kia adsinga, kialo aglangit kollâne? Kiovât oĸarlutik: Attaniviksûb.

25 Oĸautivaille: Tagva attaniviksoarmut tunnisiuk attaniviksûb pinga, Gûdemullo Gûdib pinga.

26 Inuillo sângænne tâpsoma oĸausingit idluigijungnangilait, kigusingalo tattaminiarivlugo nippangerput.

*27 **Tagva** Saduzêerit illangita tikkipât, makkiviksaĸarasugiklingitut, apperivâllo,

28 Oĸarlutik: Ajoĸertuijoĸ, Môsesib aglagvigivâtigut: Angutib angajua nulliaĸartoĸ toĸĸokpat, ĸittorngaĸarane toĸĸokpat, nukkangata tâva nulliarijaksarivâ, angajune kinguvâksarsivlugo.

29 Nukkarêĸalauĸpoĸ 7 nik. Angajuklek nullianilauĸtoĸ ĸittorngineke toĸĸovoĸ.

30 Tugliata nulliarilermigamiuk, tâmnataue toĸĸogivoĸ ĸittorngingminane.

31 Pingajuatalo pigigivâ. Taimaktauĸ 7 it illûnatik ĸittorngineĸaratik toĸĸovut.

32 Illûnatik kingorngatigut arnaĸtauĸ toĸĸogivoĸ.

33 Makkivingmelo neliata nulliarijomârpaûk? Illûnatik tâpkoa 7 it nulliarilaungmatsuk.

34 Jêsusiblo kiovlune oĸautivait': Tamattoma sillab ĸittorngangit nullianijôngovut uinijôngovullo.

35 Sillable aipânut pijuksaujut, toĸĸungajunillo makkitsomârtut nullianingniangilat uiningniangilallo.

36 Kingorngane toĸĸojungnanginamik, Engelititut-ileramik, Gûdiblo ĸittorngarivait, makkiviub ĸittorngaringmagit.

37 Tokkungajulle makkitsomârmatta, Môsese tukkisititsigivok, napârtunêname, Nâlegak taigamiuk Abrahab Gûdinganik, Isaablo Gûdinganik, Jâkoblo Gûdinganik.

38 Tokkungajulle Gûde Gûdigingilât, inôjulle Gûdigivât; tâpsomunga illûnatik inôvut.

39 Tagva aglangnik illisimajut illangita kiovlutik okautivât: Ajokertuijok, okarlorikpotit.

40 Kingornganelo apperilugo sapperpât.

*41 **Okautivaille:** Sôg Kristuse Dâvidib ernerijanga okautigivatsûk?

42 Dâvide imgerutimine nangminek okarmat: Nâlegak Nâlekamnut okarpok: Tallerpingma tungânut ingitit,

43 Omigijingnik illijerkârtinnanga ittikkavît ikkovrangænnut.

44 Nâlekaminik Dâvidib taigamiuk, kanok ernerivaûk?

*45 **Inuille** illûnatik nâlektillugit, illinniartine okautivait:

46 Aglangnik illisimajunik illimmasugitse! annorânik angijoktanik attoromadlarput, niuvervingmelo salutitaujomadlarput; illinniarvingmelo nerrimârvingmelo issukliolutik iksivajomadlarput.

47 Uigarnerit pingit nungutipait, takkijuniglo tuksiarutinik tuksiarutsomavlugit okarput. Taimak pivlugo pitlartaunersaujomârput.

KAPITEL XXI.

Uigarniub tunnergutiksârsuanik. Kattimaviksûb serkomitaujomârninganik.

TÆKKONÂRAMELE, akluitut tautukpait tunnergutimingnik illijijut Gûdib iklervinganut.

2 Uigarnermik aklujomik tækkogivok, kênaujârsungnik maggungnik illijingmijomik.

3 Okarporlo: Ahamarik okaupapse: Uigarnek una aklujok unnunnersanik illijivok tâpkonangat tamainit.

4 Tâpkoa illûnatik pimingnik attorniangitamingnik illijivut, Gûdemut tunnergutiksautidlugit; unale aklujok perkutituaminik illijivok.

*5 **Kattimaviksoarmiglo** illangit okarmatta, ujarkanut manniktunut ivlernartunullo ânanausijaungmat, okarpok:

6 Nelliutijomârpok tamakkoa tamaita tækkojapse kallerêktokarungnaerviksangat ujarangnik maggungniglônêt serkomitaujomângitungnik.

7 Appersorpâlle okarlutik: Ajokertuijok, kakugo pijuksat

tamakkoa pijomârĸât? sunauniarĸâlo taimaitsomârviub nellunaikutaksangâ?

8 Oĸarporle: Kammatitse, uivêrijauĸonnase. Unnuktut tikkitsomârmatta attera atterivlugo, oĸarlutiglo: Kristuseovunga, nelliusimajomiglo (oĸarmilutik). Taipkoa mallingniarasigik.

9 Unatadlartunigle akkerartoĸsoarniglo tussarupse, erĸsiniarase: taimailiortoĸariaĸarmat; naggatiksarle nelliutingilaĸ sulle.

10 Tagva oĸautivait; Inuĸattigêt inuĸattigênut assimingnut sorsugomârput, attaniovingmiullo attaniovingmiunut assimingnut.

11 Nunallo sunatuinarne angijomik sajukpilugomârput, kângnartoĸsoaĸalarmelo nusilingnartoĸaromârpoĸ; erĸsinartuniglo nellunaikutaĸsoarnik saĸĸertoĸaromârpoĸ ĸilangnit.

12 Tamakkoale tamaita perĸârtinnagit, tiguluse unangmijomârpâse, illinniarvingmingnullo parngnanaersimavingmingnullo pititsomârpase, attaniojunullo angajoĸâksoarnullo âtsomârpâse, attera pivlugo.

13 Taimailiorviojomârposele kigligiutjutiksamut (nellojungnaerutiksamut).

14 Omamiuteĸaritse, siaklerniarase sivorngagut, sumik kigusiksaĸarniarmangâpse.

15 Uvanga ĸannermik illisimanermiglo tunitjivigijomavapse, ômigijise illûnaita kionermik akkerartornermiglo illipsingnut sappilertillugit.

16 Angajoĸâpse aglât, ĸattangutipselo, illapselo illanârijipselo pititsomârpâse, illapselo illangit toĸĸotsomârpait.

17 Inuillo illûnatik ômigidlaromârpase attera pivlugo.

18 Nujarlo attauserlônêt niaĸupsingnit asserortauniatsangilaĸ.

19 Soĸĸoserlugase tarnise piulisigik.

20 Jerusalemible avatâ sorsuktuksarsoarnik illumajoĸ tækkogupsiuk, tagva ĸaujimaniarpose asserortauniarvia nelliutilermat.

21 Taimaipat, Jûdêamêtoĸ ĸemmâlerle ĸaĸĸanut, tagvanêtorlo ĸerĸane aulalerle, assinêtorlo perorsêvingme itterniarane.

22 Tamakkoa kiglungniub uvloringmagit, aglaksimajut tamaita nellautserĸovlugit.

23 Kappianamêgle singaijut amâmaktitsijullo, tamanna nelliutikpat; angijomik kappianartoĸaromârmat nuname, inuĸattigêllo ukkua ningarijaudlaromârput.

24 Saviksoarnut ipiktunut toĸĸotauniarput, nunalingnullo illûnainut âtauniarput; Jerusalemelo asserortauniarpoĸ nellojunut, nellojut nelliuningat nâmakserĸârtinnago.

*25 **Seĸĸinerlo,** taĸĸerlo, uvloritjallo nellunaikutaĸaromârput; inuillo nunamêtut erksinermut sivôradlaromârput; imarbiksoarlo malliksuavaksuillo iktulijâromârput.

26 Inuillo erksinermut utakkinermullo nukkingerutijomârput, nunamut pijomârtuksat pivlugit; kilaub pitsartuningit aulataujomârmatta.

27 Taimaipallo Inub Erninga tâva tækkoniarpât nuvujatigut kaijok, pitsartudlarlune ânanaudlartok.

28 Tamakkoale pilerpatta, ârloritse tækkosarluselo, piulijauviksase kaglilermat.

29 Adsiujomiglo okautivait: Napârtok Faigeliksak, napârtullo tamaita tækkonârsigik.

30 Siggilerangata, tukkisitigivasse kaujimalerluselo aujajaraklilermat.

31 Taimaktauk illipse, makkoa tamaita pigiartut tækkogupsigik, Gûdib nâlegauvinga kaglilermat, kaujimaniarpasse.

32 Ahamarik okaupapse: Kinguvângokattigêt ukkua nunguniatsangilat, makkoa illûnatik nâmakserkârtinnagit.

33 Killaglo nunalo nungujomârpuk, okausikkale nungujomângilat.

34 **Illipsele** udjertoritse, ômatise okumailerkonnagit nerritunermut immertunermullo, nunab pinginik pinasuarnermullônêt, uvlormut taipsomunga opingartaukonnase.

35 Taipsoma nunamêtut tamaita tikkitsomârmagit nigaktut.

36 Taimak pivlugo pigâtsainaritse tuksiarluselo, kemmâjuksaukovluse tamakkoninga pijomârtunik illûnainik, Inublo Erningata sângane nangerungnarkovluse.

37 Uvlôjarangallo, ajokertuivok kattimaviksoarme; umngangalle aularpok kakkamut orksoktalingmut, tagvanêlerdlunelo.

38 Uvlâkullo inuit illûnatik tikkipât, kattimavingme nâlegiarlugo.

KAPITEL XXII.

Ajokertuijoksuit kajusiningænnik Jêsuse tokkotsomavlugo. Komunionib illijauninganik. Illiniartit angnersautitsomauninginik. Jêsusib okâlaninginik kingorlerpânik. Tuksiarninganik Getsêmaneme; pititauninganik Jûdasemut, pijauninganiglo. Missiarutauninganik Pêtrusemut. Tokkotuksaunerartauninganik.

SÊRNARSAUTEKANGITUNIGLE kakkôjartorviksak kaglilerpok, aularviksiorvingmik taijaujok.

2 Ajokertuijoksuillo aglangniglo illisimajut pinasuarput kanok illivlutik tokkodlugo; inuille erksigivait.

3 Sâtanasele Jûdasemut Issariotemik attelingmut, 12 it illangænnut, pullamajarêrpok.

4 Ajoĸertuijoĸsoarnullo angajoĸânullo aivoĸ oĸarĸattikumavlugit, ĸanoĸ illivlune pititsomavlugo tâpkonunga.
5 Kuviasulerput tagva kênaujaniglo tunitsivigijomavlugo angerpât.
6 Angerporlo tagva, pitjutiksarsiorlunelo pititsomavlugo pikablâdlarneĸarane.
*7 **Sêrnarsautekangitunigle** ĸaĸĸôjartorvinb uvlunga nelliutingmat, saugârsub aularviksiorutiksab toĸĸotaujuksauvia,
8 Pêtruselo Johanneselo tillivak, oĸautivlugik: Aĸiksuijartoritik saugârsungmik aularviksiorutiksamik nerĸiksaptingnik.
9 Appersorpâgle: Nane âĸiksortauĸoviûk uvaptingnût?
10 Oĸautivak: Ahâk, iglugasæksoarnut itteruptik, inuk illiptingnik pârsiniarpoĸ immertartoĸ; tâmna mallikitikko iglomut taipsoma ittervigijangamut.
11 Iglublo inuamut oĸaritik: Ajoĸertuijub oĸautjauĸovâtit: Iglo nanêkâ, sangârsungmik aularviksiorutiksamik nerriviksara, illinniartikka illagilugît?
12 Iglomiglo angijomik tulleraratsiaĸtalingmik unnertûtilârpâtik; tagvane âĸiksortikko.
13 Aivuk tagva, sorlolo oĸautingmagik naipipâk, saugârsuglo aularviksiorutiksaĸ âĸiksorpâk.
14 Nelliutingmallo ingipoĸ Apostelit 12 it illagilugit.
15 Oĸautivaillo: Killanâdlalauĸpunga, saugârsuk una aularviksiorutiksaĸ nerrijomavlugo illagiluse âniaĸârnanga.
16 Oĸaupapsele, kingorngagut mattominga nerriniarungnaerpunga, Gûdib nâlegauvingane nâmakserĸârtimago.
17 Ermgusiârsuglo tiguvâ, ĸujalivlunelo oĸarpoĸ: Tâmna tigusiuk aviklugolo illipsingnut.
18 Oĸaupapse, immerniangilanga napârtub Waineliksab iptinganik, Gûdib nâlegauvia tikkerĸârtinago.
*19 **ĸaĸĸôjurlo** tiguvâ, ĸujalivlunelo avgorpâ tâpkonungalo tunivâ oĸarlunelo: Tagva timiga tunnijauniartoĸ pivluse; taimailioritse erĸaumajauniksamnut.
20 Taimaktauĸ ermgusiârsuk tigugiva, nerrijarêramik, oĸarlunelo: Tagva Testamentitâĸ aumne, tâmna ĸovijauniarpoĸ pivluse.
*21 **Ahâgle,** uvamnik pititsiniartub aggangit illagivlunga nerrimârvinnêput.
22 Inûble Erninga aileralloarpoĸ, sorlo issumasimmautaungmat. Inugle tâmna kappianamêk tâpsominga pititsijoĸ.
23 Ingmingnullo appersôtilerput, kinaungmangât akkunermingne taimailiorniartoĸ.
*24 **Akkerartûtilerputtauĸ** ingmingnut, kina akkunermingne anginerungmangât.
25 Oĸautivaille: Attanersuit nunamêtut attaniotivut, pitsartuneĸadlartullo taijauvut attanernik saimaijunik.

26 Illipsele taimailerniarase: illasele angnek nukkardlitunituksauvok, angajokaunerojorlo kivgatut-idlune.

27 Kina attanionersauvâ? nerrimârvingme iksivajok, kivgartortorlônêt? Taimnaungitok, nerrimârvingme iksivajôk? Uvangale akkunapsingne kivgatun-ipunga.

28 Illipsele najutsainalaukpapsinga kappiasugnimne.

29 Nâlegauviglo tunnijomavara illipsingnut, sorlo Atâtama kailaungmago uvamnut.

30 Nerriluselo immertuksauvose nerrimârvimne nâlegauvimnêtome, iksivaluselo iksivautane, Israêlib kinguvângit kittorngarêt 12 it erkartorlugit.

*31 **Nâlegarle** okarpok: Simon, Simon, ahâk Sâtanasib pijomagalloarpâse sannêjaromavluse sorlo kakkôjaksatitut.

32 Uvangale pivlutit tuksialaukpunga, okpernît soraerkonnago. Kingorngagullo ama sâgiaruvit, kattangutitit nakoksitiniakit.

33 Okautivâle: Nâlegak, opallungaersimavunga aiparilutit, parngnanaersimavingmut tokkomullo aikattigijomavlutit.

34 Kiovâle: Pêtruse, okaupagit, angutaunek uvlome nipleriangilak, missiarkârtinnak pingasuertorlutit, illitarsigavit uvamnik.

*35 **Okautivaillo:** Tillijakattalaurapse pôkarase, ikpiârsokaraselo, ittigagutekaraselo, taipsomane ajoksalaukisê? Kiovat: Aukak.

36 Tagva okautivait: Mânnale pôkartub neksarliuk, taimaktauk ikpiârsuk. Taimaitokangituble annorâne pisiniutigiliuk, saviksoarsiniarlunelo pile.

37 Okaupapsele: Nellautsijariakarivut aglaksimajut uvamnik: Ajortullijut akkorngænnut pititaujok. Aglait uvamnik aglaksimajut nâmaksiniarput.

38 Kiovâlle: Nâlegak, ahâk, tagva saviksoâk magguk. Okautivaille: Nâmakpok.

*39 **Illutsimitullo** annivlunelo aularpok kakkamut orksoktalingmut. Illinniartingitalo mallikpât tagvunga.

40 Tagvungalo pigame, okautivait: Tuksiaritse, ôktortaulungnermut perkonnase.

41 Kemakpait tâva millûtib tupvingatun kannitigijomut, sêrkortorlunelo tuksiarpok.

42 Okarlunelo: Atâtak, pijomanguvit ermgusiârsuk una pêruk uvamnit; pijomajaraungitorle, pijomajat pile!

43 Engelille illangata killangmit sakkervigivâ nakkoksilugolo.

44 Tokkomullo aulaumajartitaugame tuksialualerpok. Kiægungningille kuttitut auktun-itut nunamut kattalerput.

45 Tuksiarnermille makkiname, illinniartine kiksarnermut sinniktut naipipait;

46 Oĸautivlugillo: Sôg sinnikpisê? makkititse tuksiarluselo, ôktortaulungnermut perĸonnase.

*47 **Sulle** taimak oĸartillugo, ahâk, innugiartoĸsuit ĸaglilerput; 12illo illangat, Jûdasemik attilik sivorlerivât; tâpsoma Jêsuse ĸannilerpâ kunigomavlugo.

48 Jêsusible oĸautivâ: Jûdase, Inub Erninga kunniklugo nellonailiviûk?

49 Najortingitale, ĸanoĸ, illiortoĸalermat tækkogamik, oĸautivât: Nâlegaĸ saviksoarmik attortuksauvitâ?

50 Illangatalo, ajoĸertuijoĸsûb kivganga ullimavlugo, siutâ tallerpia nakkappâ.

51 Jêsusible kiovait oĸarlune: Issumamingnik pilit. Siutâlo aktorlugo mammitipâ.

52 Jêsusible ajoĸertuijoĸsuit, angajoĸaujullo kattimavingme, angajoĸaunerojullo tigujartortine oĸautivait: Sorlo inuartomut tikkipose, saviksoalijarluse ajaupialijalapselo.

53 Uvlut tamaita najortigilauĸpapse kattimavingme, aktulaungilapsingalo aggangmut attautsemullônêt; tamadjale stundise, târtublo pitsartuninga.

*54 **Tigulerpâlle**, aularutivlugolo ajoĸertuijoĸsûb igloĸsoanganut pitipât. Pêtrusible allivasiklune mallikpâ.

55 Ikkomamigle ikkitsivut avalut illuata ĸerĸane, tagvanelo iksivalerput, Pêtruselo akkorngænnut ingipoĸ.

56 Kivgallo arnat illangata ikkomab senniane iksivajoĸ tækkogamiuk, tækkunâlerpâ oĸarlune: Tâpsomataue illagilauĸpâ.

57 Missiarporle oĸarlune: Arnaĸ, illitaringilara.

58 Killamiârsuglo kingorngagut, assiata kivgab tækkogivâ oĸarlune: Igvittauĸ taipkoa illagivattit. Pêtrusible kiovâ: Inuk, taimnaungilanga.

59 Ama killamiojungnaermat, stundib attautsib kingorngagut, taipsoma assia oĸarivoĸ: Ahamarik, tâpsoma illagilaurivâ: Galilêamiôgame.

60 Pêtrusele oĸarpoĸ: Inuk oĸautsitit nellovakka. Sulle taimak oĸartillugo angutaunek niplerpoĸ.

61 Nâlekable ĸeviarlune Pêtruse tækkusarpâ. Pêtrusiblo Nâlekab oĸausinga erĸarpâ, oĸautilaungmago: Angutaunek niplerĸârtinnago missiarutigilârparma pingasuertorlutit.

62 Pêtruse tagva annivoĸ ĸeavlunelo kiksadlarlune.

*63 **Angutille** Jêsusemik tigusijut mittautigivât annaudlalâllo.

64 Mattuvlugolo, kênangagut erĸsârdlugo apperivât oĸarlutiglo: Nellautalertigut, kia erĸsârpâtît?

65 Assinginuttauĸ unuktunut oĸausilungnut oĸautigivât.

*66 **Kaulermallo,** inuit angajoĸângit, ajoĸertuijoĸsuillo aglangniglo illissimajut ĸaggimiolerput, kiglisiniarviksoarmingnullo âpât.

67 Oĸarlutiglo: Kristuseoguvit oĸautitigut. Oĸantivaille: Oĸautigupse, oĸperiniangilapsinga;
68 Apperigupsele, kioniangilapsinga, aularĸoniangilapsingalônêt.
69 Tamanna pivlugo mattoma kingorngane Inûb Erninga iksivajomârpoĸ Gûdib ajugaĸangitub tallerpiata tungâne.
70 Tagva illûnamatsiatik oĸarput: Gûdib Ernerivâtit? Oĸautivait: (Nellâgut) oĸarpose, taimnauvunga.
71 Tâpkoalo oĸarput: Kigligiutjuteĸariaĸarungnaerpogut, nangmineĸ ĸanninganit tussaraptigo.

KAPITEL XXIII.

Jêsusib Pilatusemut kiglisinniartauninganik. Herôdesemut âtauninganik. Barrabasemik. Jêsusib toĸĸotæksaunerartauninganik, mittautigijauninganik, kikkiaktortauninganiglo, illuvertauninganiglo.

ILLÛNATIGLO kattimajut nikkovilutik Pilatusemut âpât;
2 Passidlalerpâllo oĸarlutik: Kaujimavavut, inuit nâlegungnaertimmagit, attaniviksoarmullo Zinsit tunnijauĸungilait, Kristuseovlunelo attanersoaĸ oĸartoĸ.
3 Pilatusible apperivâ: Jûdit attanerivâtît? Kiovâ oĸarlune: (Nellâgut) oĸarpotit.
4 Pilatuse ajoĸertuijoĸsoarnut inungnullo oĸarpoĸ: Inuk una pitlaræksaunasugingilara.
5 Tâpkoale katsungailutik oĸarput: Inuit aulatidlalauĸpait ajoĸertûtiminut, Jûdêame illûnane, Galilêamit pilerame, tamaunga pivlune.
6 Pilatusele Galilêamik tussarame, apperivoĸ, Galilêamiôngmangât?
7 Herôdesib attaniovinganit pijoĸ tussaramiuk, Herôdesemut âtauĸovâ, uvlune taipkonane taimnatauĸ Jerusalemêngmat.
*8 **Herôdesible** Jêsuse tækkogamiuk, ĸuviasudlalerpoĸ, akkunit tækkojomadlalauramiuk, unuktunik tussaumagamiuk; tattamnartomik tâpsomangat tækkonajarasugællune.
9 Sunatuinarniglo appersorpâ. Kiungilâle sumiglônêt.
10 Ajoĸertuijoĸsuille aglangniglo illisimajut tagvanêtut passivât angijomik.
11 Herôdesible sorsuktuksaĸotingitalo nachogivlugo mittautigivât, annorâmiglo ĸaĸĸortamik attitipât, amalo Pilatusemut uttertipât.
12 Uvlorme tâpsomane Pilatuse Herôdeselo illanarêlerpuk; sivorngane ingmingnut ômisûtilauramik.

*13 **Pilatusible** ajoĸertuijoĸsuit angajoĸâllo inugasæksuillo attautsemut ĸaiĸovait.

14 Oĸautivlugillo: Inuk una uvamnut ĸaipasse, inungnik nâlegungnaertitsijomik oĸautigijase. Ahâglo, sâpsingne kiglisinialauĸtara, passitiksapsingniglo inungmut ômunga nagvâlaungilanga.

15 Herôdesetauĸ pinginivoĸ; tâpsomunga tillilaurapse; ahâglo passitiksarsijoĸangilaĸ tâpsomane toĸĸotsitiksangonermik.

16 Tamanna pivlugo sugiârlugo aularĸojomavara.

17 Illutsimitut parngnanaersimavingmêtomik taipkomunga aularĸojijuksaungmat, aularviksiorvik nelliutingmat.

18 Tagva illunamatsiatik nipperĸortovlutik oĸarput: Pêruk una, Barrabasemik tunnitjivigitigut.

19 Tamna parngnanaersimavingmut ittertitaumajoĸ, kippalijoĸsuit illagællugit, iglugasæksoarne inungnik toĸĸotsigamik.

20 Pilatusib ama nipperĸortovlune oĸautivait, Jêsuse aularĸojomagamiuk.

21 Taipkoale ĸaggudlarlutik oĸarput: Kikkiaktoruk, kikkiaktoruk!

22 Pingajuangniglo appersorpait: Kanoetomik ajortullilauĸâ? toĸĸotaujutiksamik nagvârvigingilara; tamanna pivlugo issaĸadlarlugo aularĸojomavara.

23 Nippersoarmulle perĸotsainarpât kikkiaktortauĸovlugo. Tâpkoalo ajoĸertuijoĸsuillo nippersoangit sugalulerpalliadlarput.

24 Pilatusib tâva perĸovâ, taimak pijomangmatta.

25 Pijomajangillo malliklugit aularĸovâ parngnanaersimavingmut ittertitaumajoĸ, kippalijoĸsuit illagilugit inungmik toĸĸotsijoĸ; Jêsusele unuertujutigivâ tâpkoa issumanginut.

*26 **Aularutigamitsuglo**, inuk tiguvât, Simonemik attilik Zirênemioĸ, perorsêvingmit pijoĸ; tâpsomunga kikkiaktortauviksaĸ erĸsuktauĸovât, Jêsuse malliklugo.

27 Inugasæksuillo, arnagasaillo mallikpât, uggurivlugolo ĸeagivât.

28 Jêsusible ĸeviarpait oĸautivlugit: Jerusalemiut panningit, ĸeanasinga, illipsingnigle ĸittorngapsingniglo ĸeatitse.

29 Ahâgle, nelliutsomârpoĸ oĸauseĸarviojuksaĸ: Pilloridlarput ĸittorngisuitut, timillo ernilaungitut, iviangingillo amâmagviolaungitut.

30 Kaĸĸâlungnut oĸaromâlerput tagva: Sittôrvigidlartigut! ĸaĸĸârulangnullo: Ulliktigut!

31 Napârtoĸ ômaĸ taimailiormatsuk, ĸanoĸ pannarmik pijoĸaromârĸâ?

32 Assîgik magguk, ajortullijuk, âtauĸattaugivuk toĸĸotauĸovlugik.

33 Tagvungalo ĸaĸĸamut Golgatamik, imaipoĸ niaĸovinertalingmik taijaujomut tikkinamik, tagvane kikkiaktorpât, inuartuglo; aipâ tallerpiata tungânut, aipâle saumiata tungânut.

*34 **Jèsusele** oĸarpoĸ: Atâtak issumagijungnaervigikit; sulijatik nellongmagit.

35 Inugasæksuillo tagvanêtut tækkonârpat. Angajoĸâllo inuit illagivlugit mittautigivât, oĸarlutik: Assine ikajulauĸpait, ingminik piulile, Kristuseogune, Gûdib annerijanga.

36 Sorsuktuksattauĸ mittautigivât, ĸannilerlugolo sêrnartomik âtsivigivât.

37 Oĸarlutiglo: Jûdit attanerikpattit, illingnik nangmineĸ piulidlarit.

38 Aglaittauk nippitipait ĸollânut, Grîchillo, Latainerillo, Ebreerillo oĸausinginik, imaitut: Jûdit attaningat.

*39 **Ajortullijugle** aipangata nivingaĸattingata mittautigivâ oĸarlunelo: Kristuseoguvit, illingnik nangmineĸ piulidlarit, uvaguglo.

40 Aipangata suadlarlugo oĸautivâ: Igvittauĸ Gûde erĸsigingilat, tâpsotunaĸ (toĸĸomut) pitlartaugalloarlutit?

41 Uvaguglo pitlartaujariaĸaramnuk, ajortullilauramnuk; tâmnale idluitullilaungilaĸ.

42 Jêsusemullo oĸarpoĸ: Nâlegaĸ erĸaringa, nâlegauvingnut tikkikuvit.

43 Jêsusiblo kiovâ: Ahamarik oĸaupagit, uvlome aiparilârpagit Paradîseme.

44 Stundelo 6 olermat, nuname illûnâne târtoĸsôlerpoĸ, stundit 9 ingat tikkidlugo.

45 Seĸĸinerlo ĸaumajungnaerpoĸ, kattimaviksûblo upkoĸsoanga allikpoĸ ĸettermigut.

*46 **Jèsuselo** nipperĸortovlune oĸarpoĸ: Atâtak, anernera aggangnut perĸovara. Taimak oĸarame, anernangêrpoĸ.

47 Angajoĸâble illiortoĸalauĸtut tækkogamigit, Gûde nakoridlarpâ, oĸarlunelo: Ahamarik, angut tâmna idluartôlauĸtoĸ!

48 Inuillo illûnamatsiatik tagvanêtut, tamakkoninga tækkonârtut, ĸanorlo illiortoĸalaungmat, tækkogamik, sagvitik pattaktordlugit utterput.

49 Illûnatigle illangit, arnallo tâpsominga malliksimajut Galilêamit, allivasiktome nangerput, tamakkoninga tamainik tækkunârlutik.

*50 **Ahàglo** angut, Jôsefemik attilik, kiglisiniarpaktut illangat, ajungitoĸ issumagiktorlo!

51 Tâpsoma issumaĸattigilaungilait (Jêsuse toĸĸoĸovlugo); tâmna Arimatîamit, Jûdit iglugasæksoangita illanginit pijoĸ, Gûdib nâlegauvinganik nerriungmijoĸ.

52 Tâpsoma Pilâtusemut ailune, Jêsusib timinga ĸenuarivâ.

53 Aĸĸartipâ tâva, uvineruksaijamiglo immuserdlugo, illu-

vermullo illivâ ĸairtomut illulimajomut, inungmik illijiviolaungitomut sulle.

54 Uvloĸ tâmna opallungaijaiviovoĸ, sabbateolilarmelo.

55 Arnattauĸ illagællugo Galilêamit pijut, mallikput, illuveĸ ĸemmergojartordlugo, ĸanorlo timinga illijaulermangât.

56 Uttilerput tâva, mingoarutiksamiglo tippitsiariksaumiglo opallungaijaijartorput; sabbateotillugolo ĸikkarput, perĸojat malliklugit.

KAPITEL XXIV.

Kristusib makkininganik. Saĸĸertininganik Emauseliartungnut, Jerusalemelo. Killaliarninganik.

WOCHIB uvlungita sivorlerpângane illuvermut pivut, mingoarutiksallo âĸiksulauĸtatik neksarpait, assitiglo illagivait.

2 Ujaraksoarle aksaĸârtitavineĸ illuvermit naipipât.

3 Itterpullo, Nâlekablo Jêsusib timinga nenningilât.

4 Taimâk pivlugo siaklilermatta, ahâk angutik magguk semmianut pivuk, ĸeblertangnik ânnorâlik.

5 Erksilerput tagva, kênangillo kattalungavut. Tâpkoa oĸautivait: Sôg ômartoĸ ĸennerpisiûk toĸĸungajunê?

6 Tamânêngilaĸ, makkisimavoĸ, Erĸarsiuk, oĸautilaungmasse sulle Galilêamêdlune,

7 Oĸarlunelo: Inûb Erninga inuit ajortullijut agganginut pititaujariaĸarpoĸ kikkiaktortaulune, uvluglo pingajuangne makkitsomârpoĸ.

8 Oĸausingillo tâva erĸarpait.

9 Illuvermillo aularput, tamakkoninga tamainik: 11 it assingillo oĸautijartorlugit.

10 Marîale Magdalêna, Johannalo, Marîalo Jakôbusib assingillo, tagva arnat tamattominga oĸartut Apostelinut.

11 Tâpĸoale oĸausingit unipkausetuinaunasugivait okperinagillo.

12 Pêtrusele nikkovidlune illuvermut aĸpangerpoĸ, illuanullo itsuarame, uvineruksaijat kissêta tækkovait, aulardlunelo; tattaminiarporlo, ĸanoĸ illiortoĸalaungmat.

*13 **Ahâglo,** illâgik magguk uvlorme tamattomane iglugasangnut aivut, Emausemik attilingnut, Jerusalemit stundinik pingasunik (pissuklune) ĸanningitigijunut.

14 Oĸarĸattigêkpuglo pijoĸalauĸtut tamakkoa tamaita pitjutigællugit.

15 Taimak oĸartillugik, ingmingnut apperikattautivlutik, Jêsusib anguvak ingergaĸattigivlugiglo.

16 Ijîgigle tautungititauvuk, illitarserĸonnagik tâpsominga.

17 Oĸautivaglo: Kanoĸ oĸâlavitîk illiptingnut ingergavlutik kiksalaptiglô?
18 Tagva aipangata kiova, Kleofasemik attiggub, oĸaudlugolo: Tujormitjanit illûnainit Jerusalemêtunit uvlune tamakkonane pijoĸalauĸtunik kaujimangitotôvêt?
19 Apperivaglo: Sumîk? Kiovâk: Jêsuse Nazaremioĸ pivlugo, nellautaijôlauĸtoĸ pitsartudlarlune, piniarnerrut oĸautsinullo, Gûdemelo inungnelo tamaine.
20 Tâmna ajoĸertuijoĸsoapta angajoĸâptalo unnertujutiginerpât toĸĸotauĸovlugo, kikkiaktortauĸovlugolo (senningajolingmut).
21 Uvagulle Israêlitit pialijauniarasugivavut tâpsomunga. Uvlomelo uvlut pingatserput, taimangat taimailiormatsuk.
22 Arnat illapta illangita illuvermut uvlârulauĸtut ĸoaĸsârtilauĸpâtiguttauĸ,
23 Timinga nenninginamitsugôĸ, oĸariartorpullo Engelingnik tækkolauramigôĸ, ômartomik oĸartûngnik.
24 Illaptalo illuveĸ nellipsarpât, taimaglo naipipât, sorlo arnanut oĸautaungmat, (Jêsusele) nagvângilât.
25 Oĸautivaglo: Illisimaitotik, ômatîptikut erĸeasuktotik, tamakkoninga tamainik okperlutik, nellautaijut oĸauserilauĸtanginik.
26 Kristuse taimak âniatitæksaulaungilâĸ ânaunerminullo itterlunê?
27 Môseselo nellautaijullo tamaita oĸautigilerpait tâpkungnunga, aglangniglo tamainik aglaksimajunik tâpsominga tukkisititsiarlugik nellojungnaertipak.
28 Iglugasaille aivigijatik ĸaglileramigit, kângiutiniarĸôlaulerpoĸ.
29 Noĸĸarsarpâglo oĸarlutik: Uvaptingnêlaurit, uvluklilermat unnulermallo. Itterĸattigivaglo tâpkunangnênialerdlune.
30 Iksivaĸattigileramigik nerrivlutik, ĸaĸĸôjaĸ tiguvâ, kujalivlunelo avgorpâ tapkungnungalo tunivâ.
31 Ijîgik tâva uititaulerpuk illitarivâglo. Sâmingnelo nippaivâk.
32 Ingmingnullo tâpkoa oĸalerpuk: Omativuk illuptingne ônarsilaungilâk, oĸautingmattiguk apĸome, aglangnik nellojungnaertingmattigûk?
33 Stundemelo tamattomane nikkovipuk, uttermilutiglo Jerusalemut, 11 illo kattimajut naipipait, najortingillo.
34 Tapkoa oĸarput: Nâlegaĸ illa makkisimavoĸ, Simonemullo saĸĸilauĸtoĸ.
35 Tâpkoalo (magguk) unipkârvigivait apĸome illuserilauĸtamingnik, ĸannorlo illitarsijutigigamikko, ĸaĸĸôjaĸ avgormago.
*36 **Tamattomingale** oĸauseĸartillugit, Jêsusib nangmineĸ akkorngænut pivlune oĸautivait: Ullapirsauteĸaritse!

37 Koaĸsângalerpulle erĸsililarmiglo, anernênaĸ tækkonasugællugo.
38 Oĸautivaillo: Sôg koaĸsângavisê? sôglo taimaitunik issumaĸarĸisê ômattipsingnê?
39 Aggakka itigakkalo tæk̆kulersigik, uvangauvunga nangminek; aktorlungalo tækkunârsinga: Anernek uvinekangilak saunekaranelo, sorlo uvanga tækkogapsinga pekartunga.
40 Taimaglo okarame, aggane ittikkanelo kemmergojaukolerpait tâpkonunga.
41 Kuviasungnermulle sulle okpingimatta, tattaminiarmattalo, oĸautivait: Ovane nerĸiksaĸarĸisê?
42 Mingeriablo jarrasimajub illanganik, igupsaujârtullo orĸsuænnik manijivut tâpsomunga.
43 Tiguvaillo, nerrilarmelo tækkoænne.
44 Oĸautivaillo: Tamædja oĸausikka, oĸauserilauĸtakka illipsingnut, sulle najulaurapse; pivlunga aglaksimajut illûnamatsiatik nellautsijuksaungmatta, Môsesib nellautaijullo aglangine, Dâvidiblo imgerutingine.
45 Tagva nellojungnaertipait, aglangnik tukkisilerĸovlugit.
46 Oĸautivaillo: Taimak aglaksimavok, taimaglo Kristuse âniatitæksaulaukpok, makkituksauvlunelo, tokĸungajunit uvluk pingajuangne.
47 Okâlakojilunelo attermine kaĸĸialernermik issumagijaujungnaernermiglo ajornernit inuĸattigênut tamainut, Jerusalemiut pigiarĸârlugit.
48 Illipsele tamakkoninga tamainik kigligiutsijôvose.
49 Ahâglo, atâtama oĸautigilauĸtanga illipsingnut tillijomavara. Illipsele iglugasæksoarne Jerusalemêtuksauvose, pângat pitsartunermik tunnitsiviokârase.
*50 **Tagvangalle** Betâniamut aitipait, agganelo kollangiutitidlugit saimartipait.
51 Taimaglo saimartikamigit kemakpait, killangmullo kongmuarpok.
52 Tâpkoale tuksiarvigivât, Jerusalemullo kuviasuvaksoadlarlutik utterivut;
53 Kattimavingmêtsainarlutiglo Gûde nakkoridlarpât kujagidlarlâllo.

EVANGELISTIB JOHANNESIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Kristusib nellâgut Gûdeoninganik uviningorninganiglo. Johannesib baptiterijub окautекarninganik Jêsusemik. Jêsusib annerosungninganik illinniartime sivorlinginik.

PIGIARNERME окausек ipoк, окauserlo Gûdemêpoк, окauserlo Gûdiovoк.
2 Tâmna pigiarnerme Gûdemêpoк.
3 Tamaitarsuit tâpsomunga pingortitauvut, tâpsomalo assiagut pingortisimangilat pingortisimajut.
4 Inôsek tâpsoma illuanêpoк; inuillo inôsek кaumanerivait.
5 Kaumajorlo кaumaivoк târtomut, târtomiullo tukkisingilât.
*6 **Inungmik** tillijaumajoкarpoк Gûdemut, Johannesemik attilingmik.
7 Tâmna tikkilauкpoк kigligiutsijôvlune, kigligiutserкovlugo кaumajomik, illûnaita tâpsomunga okpertitaulerкovlugit·
8 Nangminek tâmna кaumajôlaungilaк, kigligiutsijuksauvlunele кaumajomik.
9 Tamadja miksekârtoк кaumajoк, inungnik illunainik кaumaksaijoк, nunamut tikkitunik.
10 Sillaкsoarmêlauкtoк, sillaкsoarlo tâpsomunga pingortitauvoк; sillaкsoarmiullo illitaringilât.
11 Inuкotiminut tikkipoк, inuкotingitalo illaliungilât.
12 Tâpsominga illaliortut illûnaita, tâpkoa pitsartunermik tunitjivigivait, кittorngaulerкovlugit Gûdemut, okpertut tâpsoma attinganut.
13 Tâpkoa aungmit pingitut, uviniub pijomajanganillônêt, angutib pijomajanganillônêt, Gûdemille erniangomajut.
14 Oкauserlo uviniolerpoк, inôкattigællutalo, (ânanauningalo

tækkolauĸpavut, ernetuab Atâtamit pijub ânanauningatut) saimanelijartoĸ, miksekârnelijartorlo.

*15 **Johannese** tâpsominga kigligiutjivoĸ, ĸaggudlarlunelo oĸarpoĸ: Tâmnauvoĸ oĸautigilauĸtara imâk: Kingunipkut ĸainiarpoĸ sivunimnêlauĸtoĸ, pilerkârtinnanga ilaurame.

16 Tâpsomalo pitaĸaloringninganit tigusilauĸpogut saimanermik saimanermut.

17 Perĸojalle Môsesekut tunnijauvut, saimaneĸ miksekârnerlo Jêsuse Kristusekut pivuk.

18 Gûdemik tækkomajoĸangilaĸ. Ernetuab, Atâtab sarliartangata, tamattominga nellojungnaertilauĸpâtigut.

*19 **Tamædja** Johannesib kigligiutjininga, Jûdit tilliklermatta Jerusalemit ajoĸertuijunik Lêvitiniglo, apperijauĸovlugo: Kinauvêt?

20 Kigligiutjivorlo sæglunanelo, kigligiutjivorlo: Kristuseungilanga.

21 Apperivâleo: Kinauvime? Eliaseôvet? Oĸarpoĸ: Taimnaungilanga. Nellautaijôvet? Kiovailo: Aukak.

22 Tagva okautivât: Kinauvime? kiojungarĸovluta uvaptingnut tilliklertunnut. Igvit ĸannoĸ pivlutit oĸausekarket?

23 Oĸarpoĸ: Ajoĸertuijub nippinga uvanga inuĸangitome: Nâlekab apĸotiksanga âĸiksorsiuk; sorlo nellautaijoĸ Jesaiase oĸarmat.

24 Tillijaujullo Farisêerinit pijut.

25 Tâpkoa apperivât oĸautivlugolo: Sôg baptisivêt, Kristuseunginavit, Eliaseonaglônêt, nellautaijônaglônêt?

26 Johannesib kiovait oĸarlunelo: Imermut baptisivunga, akkunapsingnêlerporle illitaringitasse.

27 Tâmnauvoĸ kingunipkut ĸainiartoĸ, sivunimnêlauĸtoĸ, nellopĸotivigijara ittigagutîgik singêjarlugik.

28 Tamattominga pijoĸalauĸpoĸ Betabarame Jordanib akkiane, Johannesib baptisivingane.

*29 **Uvlub** aipangane Johannesib Jêsuse nellipsariartortine tækkovâ oĸarlunelo: Ahâk tagga Gûdib saugârsunga sillaĸsoarmiut ajorninginik nangmaktoĸ!

30 Tâmnauvoĸ oĸautigilauĸtara: Kingunipkut angut ĸainiarpoĸ, sivunimnêlauĸtoĸ; pilerkârtinnanga ilaurame.

31 Illitarilaungilaralo; Israêlekunulle illitarijaulerĸovlugo, tamanna pivlugo baptisijartorpunga.

32 Johanneselo kigligiutjivoĸ oĸarlunelo: Tækkolauĸpunga, Anernek akkarmat killangmit, Taubetut, tâpsomanêlerdlunelo.

33 Illitarilaungitaralo; baptisijartorĸojimale immermut, tâpsoma oĸautivânga: Tækkoleruvit Anernerub akkarvigijanganik kânganêvigijanganiglo, tâmnauvoĸ Anernermut ajunginermut baptisijoĸ.

34 Tækkolauĸparalo; kigligiutsilungalo tâmna, Gûdib erneringmago.

*35 **Uvlub** aipangane Johannese tagvanênivoĸ illinniartime illâgik magguk illagællugik.

36 Jêsuselo arvertartoĸ tækkogamiuk, oĸarpoĸ: Ahâk, tagga Gûdib saugârsunga!

37 Illiuniartikitalo oĸartoĸ tussarpâk, Jêsuselo mallikpâk.

38 Jêsusele ĸeviarpoĸ, malliktingnelo tækkovak, oĸautivlugiglo: Suna ĸennerpitikkô? Tâpkoale oĸautivâk: Rabbi (imaipoĸ: ajoĸertuijoĸ), kikkunêkêt?

39 Tâpsoma oĸautivak: Kailutik tækkojartortikkolo! Kaivuk tækkolugolo, uvlormelo tamattomane tâpsomane uvlilerpuk; stundele 10 iolerpoĸ.

40 Magguk tâpkua, Johannesemit tussartuk Jêsusemiglo malliktut, aipanga Andrêaseovoĸ, Simonib Pêtrusib nukkanga.

41 Tâpsoma angajune Simon naiperĸârpâ, oĸautivlugolo: Messîase naipipavut (imaipoĸ: Kristuse, ubvalo: mingoarsimajoĸ.

42 Jêsusemullo pitipâ: Jêsusib tækkogamiuk, oĸautivâ: Simoneovotit, Jônasib erninga; Kêfasemik atteĸartuksauvotit (imaipoĸ: Pêtrusemik, ubvalo: ĸairtomik).

*43 **Uvlub** aipangane Jêsusib ama Galilêamut aijomavlune Filippuse naipipâ oĸautivlugolo: Mallinga!

44 Filippusele Betsaidamiôjoĸ, Andrêasiblo Pêtrusiblo iglugasæksoarmioĸattingak.

45 Filippusib Natânaêl naipipâ oĸautivlugolo: Tâmna naipilauĸpavut, Môsesib perĸojane nellautaijullo aglagutigilauĸtangat, Jêsuse, Jôsefib erninga, Nazaremioĸ.

46 Natânaêliblo oĸautivâ: Nazaretemit sumik ajungitomik pijoĸarungnarĸâ? Filippusib oĸautivâ: Kailutit tækkojartoruglo!

47 Jêsusib Natânaêl tikkitine tækkovâ, oĸautigivlugolo: Ahâk, tagga Israêlite idluartoĸ, nellangaineĸangitoĸ!

48 Natânaêlib oĸautivâ: Nakît illitarivingâ? Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Filippusemut ĸaiĸojauĸârtinnak, napârtub Faigeliksab attânêtillutit, tækkolauĸpagit.

49 Natânaêlib kiovâ oĸautivlugolo: Rabbi, Gûdib ernerivâtit,

50 Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Okperpotit oĸautilaurapkit, napârtub Faigeliksab attânêtillutit tækkolaurapkit; tamattomangat pijariarĸortunersanik tækkojomârpotit.

51 Oĸautivlugolo: Ahamarik, ahamarik oĸautivapse: Mattoma kingorngagut ĸilak angmajoĸ tækkoniarpasse, Gûdiblo Engelingit ĸangattartut aĸĸartullo Inûb Erninganut.

KAPITEL II.

Jêsusib tattamnartulliningânik sivorlerpâmik. Kaname Gâlilêametome. Aularviksiorvingmik Jerusaleme. Tempelib sujungaititauningânik. Jûdit nellunaikutamik tækkojamaningænnik.

UVLUK pingajuangne nulliarêlitainartoĸarpoĸ Kaname Galilêamêtome; Jêsusiblo anânanga tagvanêpoĸ.

2 Jêsusele illinniartingillo ĸaiĸojaugivut nulliarêlitainartungnut.

3 Wainelo amigarmat, anânangata Jêsuse oĸautivâ: Waineĸarungnaerput.

4 Jêsusib oĸautivâ: Arnaĸ, sulliarpîk illingnût? stundiga tikkisimangilaĸ sulle.

5 Anânangata kivgat oĸautivait: Oĸausingit illipsingnut pinniarutigisigik.

6 Tagvanele illijaumajoĸarpoĸ immeĸarvingnik ujarĸanik pingasujortunik, Jûdit sujungaersautingita illusingititut; tâpkoa maggungnik pingasuniglônêt ôktuteĸasôngovut.

7 Jêsusib oĸautivait: Immeĸarvît ukkua immertulersigik. Tâpkoalo immertorpait ullipkidlugit.

8 Oĸautivaillo: Kallutitse mânna, âtsiluselo nerĸiksalliortomut. Atsilerpullo.

9 Nerĸiksalliortuble Waine immetuinaulauĸtok ôgamiuk, (ĸaujimananelo, nakit pingmangât, kivgalle immermik ĸallulauĸtut ĸaujimavât,) nerĸiksalliortub uiksaĸ ĸaiĸovâ,

10 Oĸautivlugolo: Illûnatik Waine mammarneĸ sivorlermik ĸaipât; ĸaiĸojaujullo immerugungnaerpatta, mammanginersaĸ ĸaipât; igvit Waine mammarneĸ kingorliotipat.

11 Tamadja Jêsusib tattamnartitangita sivorlerpângat, piniartoĸ Kaname Galilêametome, ajugaĸanginine saĸĸertiniaramiuk. Illinniartingitalo okperivât.

*12 **Mattoma** kingorngagut Kapernaumut attârpoĸ, nangmineĸ, anânanelo, ĸattangutinelo, illinniartinelo illagivlugit; tagvanelo akkunêngilat.

13 Jûdillo aularviksiorvingat ĸaglilerpoĸ; Jêsuselo Jerusalemut majorarpoĸ.

14 Kattimaviksoarmelo tuktuvangnik, saukaniglo, taubiniglo niorvgutiggit naipipait, kênaujaniglo tauĸsêjut.

15 Aklunâniglo ipperautsiorpoĸ, illûnaitalo annitipait ĸattimaviksoarmit, saukallo tuktuvaillo illaliudlugit, kênaujaniglo tauĸsêjut kênaujaĸottingit serĸitivait, sângillo ochotidlugit.

16 Taubiniglo niorvgutiggit oĸautivait: Tamakkoa annitisigik, atâtamalo iglunga niuverviotiniarasiuk.

17 Illinniartingitalo erĸaumavât aglaksimangmat: Illungertornerub iglut pivlugo nungutipânga.

*18 **Tagva** Jûdit kiovât oĸautivlugolo: Sumik tattamnartitsivigijomavitigût taimailiorungnarnernût?

19 Jêsusib kiovlunelo oĸautivait: Kattimavik una asserorsiuk; uvluglo pingajuangne napârtitsomagivara.

20 Tagva Jûdit oĸarput: Kattimavik una jârine 40 ine sennajaumavoĸ, igvillo uvlune pingasune napârtitsomajât?

21 Timiminigle oĸarpoĸ tailugo ĸattimavingmik.

22 Toĸĸungajunille makkisimangmat, illinniartingita erĸaumavât, tamanna oĸautilaungmago; aglaillo, Jêsusiblo oĸauserilauĸtangit okperivait.

*23 **Aularviksiorveĸarningane** Jerusalemêtillugo, unuktut okpilerput attinganut, tattamnartitangit tækkogamigit.

24 Jêsusible ingminik sungertorlungilait, illûnaita illitarigamigit.

25 Inungmiglo nellojungnaertitaujariaĸangilaĸ kimullônêt; ĸaujimatsiarame inûb illumigijanginik.

KAPITEL III.

Jêsusib Nikodêmusiblo oĸarĸattigênginigingnik. Johannesib baptiterijub kigligiutsininganik ânanaunerpâmik kingorlerpâmiglo Jêsusemik.

ANGUTEKALAUKPORLE Farisêerit akkorngænne, Nikodêmusemik attilingmik, Jûdine angajoĸaujomik.

2 Tâpsoma unuangotillugo Jêsuse tikkipâ, oĸautivlugolo: Ajoĸertuijoĸ, ĸaujimavogut, ajoĸertuijôvlutit Gûdemit pigavit; illiktut tattamnartitsijoĸarungnangimat, Gûdib aiparikpago kissiane.

3 Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Ahamarik, ahamarik oĸaupagit: Nutâmik erniangongitub Gûdib nâlegauvinga tækkojungnangilâ.

4 Nikodêmusib oĸautivâ: Inuk ĸanoĸ erniangojungnarĸâ inuĸoarlunê? ama anânname timinganut itterungnarivâ erniangolunelô?

5 Jêsusib kiovâ: Ahamarik, ahamarik oĸaupagit: Erniangongitoĸ immermut Anernermullo, Gûdib nâlegauvinganut pijungnangilaĸ.

6 Uviningmit erniangojoĸ uviniovoĸ; Anernermille erniangojoĸ anerniovoĸ.

7 Tattaminiarutiginago, oĸautilaurapkit: Nutâmik erniangojuksauvose.

8 Annore issumaminik nane annordlerpoĸ, sulluksungni-

ngalo tussaralloarpat; ĸaujimangilatille, nakit pingmangât, namullo aingmangât. Taimainivoĸ neliat Anernermit erniangomajoĸ.

9 Nikodêmusib kiovâ oĸautivlugolo: Kanoĸ tamanna illinganiarĸâ?

10 Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Israêlitine ajoĸertuijôvêt, tamanalo ĸaujimanagô?

11 Ahamarik, ahamarik oĸaupagit: Kaujimajaptingnik oĸarpogut, tækkolauĸtaptingniglo kigligiutjivogut; kigligiutjiniptingniglo okpingilase.

12 Nunab pinginik oĸautijarangapse, okpinginapse: ĸanoĸ okperajarĸisê, ĸilaub pinginik oĸautinajarupse?

13 Kilangmullo ĸongmuartoĸangilaĸ, ĸilangmit aĸĸartoĸ kissime, tagva Inûb Erninga ĸilangmêtoĸ.

*14 **Sorlolo** Môsesib ĸuglugiangojârtoĸ nappautilaungmago inuĸangitome, taimaktauĸ Inûb Erninga nappautjaujariaĸarpoĸ;

15 Illûnatik okpertut tâpsomunga assioĸonnagit, nungusuitomigle inôguteĸarĸovlugit.

*16 **Imâk** Gûdib sillaĸsoarmiut nagligivait, Ernetuane tunnilugo, illûnatik okpertut tâpsomunga assioĸonnagit, nungusuitomigle inôguteĸarĸovlugit.

17 Gûdib Ernine tillilaungimago sillaĸsoarmut, sillaĸsoarmiunik erĸartuerĸovlugo; sillaĸsoarmiulle piulijauĸovlugit tâpsomunga.

*18 **Tâpsomunga** okpertoĸ erĸartortauniangilaĸ; okpingitorle erĸartortaujarêrpoĸ; Gûdib Ernetuangata attinganut okpinginame.

19 Tamædja erĸartortaujutiksauvoĸ, ĸaumajoĸ sillaksoarmut tikkisimangmât, inuille târsoaĸ ungaginersarivât ĸaumajomit. Piniarningit idluimatta.

20 Ajortullijub ĸaumajoĸ ômigivâ, ĸaumajomullo aijomanane, piniarnerlungnine pidlartauĸonnagit.

21 Miksеĸârnermigle piniartoĸ, ĸaumajomut aivoĸ, piniarnine sagvartauĸovlugit; Gûdeme piniaramigit.

*22 **Mattoma** kingorngagut Jêsuse illinniartine illagællugit nunamut Jûdêamut pivoĸ, tagvanelo piniarveĸarpoĸ tâpkoa illagællugit, baptisilunelo.

23 Johanneselotauĸ baptisivoĸ sulle Enoneme, Salimib ĸannitangane, tamanna imiliksôngmat; tagvungalo tikkiput baptitaujomavlutik.

24 Johannese sulle parngnanaersimavingmut pititaungimat.

*25 **Tagva** Johannesib illinniartingit Jûdillo ingmingnut appersôtilerput sujungainermik (baptitaunermik).

26 Johanneselo tikkipât oĸautivlugolo: Ajoĸertuijoĸ, angut

Jordanib akkianut tikkitigilauĸtat, kigligiudjutigijat, ahâk, tâmna baptisivoĸ, illûnatiglo tikkipât.

27 Johannese kiovoĸ oĸarlunelo: Inuk tigusijungnangilaĸ sumik, killangmit tunnitjiviongikune.

28 Illipse nangminek kigligiudsijigivapse, oĸalaurama Kristuseunginimnik, tillijaugamale tâpsoma sivorngagut.

29 Nulliaksalik uiksauvoĸ, uiksable illanârijingata nangerdlunelo naipertorpâ, kuviasudlarporlo uiksab nippinganik. Tamanna kuviasungnera nâmaksilerpoĸ mânna.

30 Tâmna aglisijariaĸarpoĸ, uvangale miklileriaĸarpunga.

31 Takpângat tikkitoĸ tamainit anginerovoĸ. Nunamit pijoĸ nunamit pivoĸ, nunablo pinginik oĸarpoĸ. Kilangmit tikkitoĸ tamainit anginerovoĸ.

32 Kigligiudsivorlo tækkolauĸtaminik tussalauĸtaminiglo; illaliortoĸalungilarlo kigligiutsininganik.

33 Tâpsomingale illaliortub, tâpsoma maĸĸiterpâ Gûdib miksekârtôninga.

34 Gûdib tillijangata Gûdib oĸausingit oĸautigingmagit; Gûdib Anernek tunningmago ôktûmut ôktornago (amigangitomigle).

35 Atâtab Ernine erdligivâ, tamaitalo tunnilauĸpait tâpsoma agganginut.

36 Erninganut okpertoĸ nungusuitomik inôseĸarpoĸ. Erninganut okpingitub inôsek tækkoniangilâ, Gûdible ningausingata kollangiangînarpâ.

KAPITEL IV.

Arnamik Samâriamiomik. Attaniub kivgangata erningata âĸiktauninganik Kapernaume Galilêamêtome.

NÂLEGARLE tukkisilerame, Farisêerit tussaumalermatta, Jêsuse ununnersanik illinniarteotitsingmat, baptisingmallo Johannesemit,

2 (Jêsuse nangminek baptisingigalloarmat, illinniartimigulle,)

3 Tagva nuna Jûdêa kemakpâ, Galilêamullo ingergarmilune.

4 Nunale Samâria apĸotigijariaĸarpâ.

5 Tagva Samâriab iglugasæksoangita illanginut tikkipoĸ, Sicharemik attilingnut, iglugasait, Jâkob tunilauĸtangita ernerminut Jôsefemut kannitanginêtunut.

6 Jâkoble immektarvinga tagvanêpoĸ. Jêsusele ingerganerminut merngortorame, tagva immektarvingmut ingipoĸ; stundelo pingasujortôlerpoĸ.

7 Tagva arnaĸ Samâriamioĸ tikkilerpoĸ, immermik kallujartorlune. Jêsusib oĸautivâ: Immertilaunga.

8 (Illimniartingille iglugasæksoarnut aimavut nerĸiksarsiniaromavlutik.)

9 Arnab Samâriamiub tagva oĸautivâ: Sôg ĸenuvêt avammut immertitaunermik, Jûdiogavit, uvangale Samariamiut arnangita illangât? (Samâriamiullo Jûdillo ingmingnut illagêngimatta).

10 Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Gûdib tunnergutâ illitarilerungne, kinaungmangâllo illingnut oĸartoĸ: Immertilaunga; tuksiarviginajarpat, tâpsomalo tunnitjiviginajarpâtit immermik inôgutilingmik.

11 Arnab oĸautivâ: Nâlegaĸ, ĸallutiksaĸangilatillônêt; immeĸtarviglo ittingmat. Nakît inôgutilingmik immeĸaralloarĸêt?

12 Anginersauvêt atâtaptingnit Jâkomit, tunijijomit immeĸtarvingmik ômninga uvaptingnut? Nangminerle ômangat immilauĸpoĸ, kittorngangillo nergjutingillo.

13 Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Immermik ôminga immertoĸ immerulerniarivoĸ.

14 Imermigle tunnergusiarijaminik uvamnut immerniartoĸ immerungniarungnaerpoĸ issoĸangitomut; imerle tuuniniartara tâpsomunga illuane puilavioniarpuĸ immermik, inôtsemut nungusuitomut puilajomik.

15 Arnab oĸautivâ: Nâlegaĸ, immermik tamattominga tunitjiviginga, immerugungnaerĸovlunga, ovungartuksaujungnaerĸovlunga ĸallujartorlunga.

16 Jêsusib oĸautivâ: Ailerit, uit ĸaiĸolugo, ĸailutillo ovunga.

17 Arnab kiovâ oĸautivlugolo: Ueĸangilanga. Jêsusib oĸautivâ: Nellagut oĸarpotit: Ueĸangilanga.

18 Tellimanik ueĸalauĸpotit, mânnalo najortigijat uigingilat. Nellâgut oĸarpotit.

19 Arnab oĸautivâ: Nâlegaĸ tukkisivunga nellautaijôgavit.

20 Sivorlivut ĸaĸĸame tamâne tuksialauĸput (Gudemut; illipsele oĸarpose: Jerusaleme kissiane tuksiarveĸartuksaugapta.

21 Jêsusib oĸautivâ: Arnaĸ okperinga, nelliutsomârpoĸ ĸaĸĸame tamânelônêt, Jerusalemelônêt Atâtamut tuksiarveĸarungnaervise.

22 Tuksiarvigijase nellovasse; uvagulle tuksiarvigijavut uellungilavut; piulijiksaĸ Jûdinit pingmat.

23 Nelliutsomârporle, nelliutijarêrporlo tuksiartut nellâgôrtut Atâtamik tuksiarveĸarvingat anernerme miksеĸârnermelo; Atâtalo taimaitunik tuksiartiminik pijomavoĸ.

24 Gûde anerniovoĸ, tuksiartingitalo anernerme miksеĸârnermelo tuksiarvigijæksarivât.

25 Arnab oĸautivâ: Kaujimavunga, Messiase tikkitsomâr-

mat, Kristusemik attilik; tâpsoma tikkikune, tamainik ᴏᴋautiniarpâtigut.

26 Jêsusib ᴏᴋautivâ: Tânmauvunga, ᴏᴋaʀᴋattigijat.

*27 **Taimak** ᴏᴋartillugo, illinniartingit tikkiput, tattaminiarutigivâllo, arnaᴋ ᴏᴋaʀᴋattigingmago. ᴏᴋangigalloarpulle: Sumîk appersornikkêt? ubvalo: Sôg ᴏᴋaʀᴋattigiviûk?

28 Tagva arnab imeᴋtautine ᴋemakpâ tagvunga, ailunelo iglugasæksoarnut, inuillo ᴏᴋautivait:

29 Kaititse, inuk tækkojartersiuk, ᴏᴋautjiga tamainik pinialauᴋtamnik, Kristuseungimangât?

30 Tagva iglugasæksoarnit annilutiglo tikkilerpât.

*31 **Tikkerᴋârtinnagit**, illinniartingita innapât ᴏᴋarlutiglo: Rabbi, nerrilerit!

32 Tâpsomale ᴏᴋautivait: Nerᴋiksaᴋarpunga ᴋaujimangitapsingnik.

33 Tagva illinniartit ingmingnut ᴏᴋarput: Kaitsijoᴋalaunerkâ nerᴋiksanganîk?

34 Jêsusib ᴏᴋautivait: Tamadja nerᴋiksara, tillijima pijomajanga piniarutigilugo, piniarningalo pijarêrlugo.

35 Nangmineᴋ ᴏᴋalerpangilasê: Taᴋᴋit sittamat nâkpatta, kattersiveᴋalârpoᴋ? Ahâk, ᴏᴋautivapse: Uititse, perorsêviglo tækkolersiuk; perortut ᴋaᴋᴋorsijarêrput kattitæksauvlutik.

36 Kibluijorlo akkilertauniksarsivoᴋ, kattersilunelo perortunik inôtsemut nungusuitomut, ᴋuviasoᴋattigêngniarlutiglo karngasuijoᴋ kibluijorlo.

37 Tamâne ᴏᴋautsit nellautsingmatta: Tâmna karngasuivoᴋ, assia kibluivoᴋ.

38 Uvanga tillilauᴋpapse kibluerᴋovluse sennalaungitapsingnik; assise sennalauᴋput, illipselo sullianginut tikkipose.

*39 **Samâriamiulle** iglugasæksoarnit taipkonangat pijut unuktut okperivât, arnab ᴏᴋausingit pivlugit, kigligiutjijub: Tâpsoma ᴏᴋautilauᴋpânga tamainik pinialaungnimnik.

40 Samâriamiulle tikkinamitsuk, ᴋenuvigivât uvliviojomavlutik; uvlungniglo maggungnik tagvane uvlivoᴋ.

41 Ununnersallo okpilerput ᴏᴋausingit pivlugit.

42 Arnamullo ᴏᴋarput: Okperapta ᴏᴋautsitit pitjutigijungnaerpavut, nangmineᴋ tussarapta tukkisilutalo, tâmna illa Kristuseongmat, sillaᴋsoarmiut piulijingat.

*43 **Uvluk** magguk nângmannik, tagvangat aularpoᴋ, Galilêamullo ingergalerdlune;

44 Nangminerle Jêsuse kigligiutjivoᴋ, nellautaijoᴋ nunamine nakkorijaungimat.

45 Galilêamulle tikkingmat, Galilêamiut illaliorpât, tækkolauᴋtut tamainik piniarninginik Jerusaleme aularviksiorviotillugo. Aularviksiorvingmut tikkilaungmigamik.

*46 **Jêsuselo** ama Kanamut Galilêamêtomut tikkinivoĸ, immermik Wainiotitsivigilauĸtaminut.

47 Attaniuble kivgangita illangata erninga ĸanimavlune nellavoĸ Kapernaume. Tâmna tussaumagame, Jêsuse Jûdêamit Galilêamut tikkingmat, tuksiarvigijartorpâ attersârĸovlugo, ernine âĸiktauĸovlugo, toĸĸoniarĸôrdlune ĸannimangmat.

48 Jêsusiblo oĸautivâ: Nellunaikutanik tattamnartuniglo tækkungikupse, okperomangilase.

49 Attaniub kivgangata oĸautivâ: Nâlegaĸ, attersâlaurit ĸittorngara toĸĸoĸârtinnago.

50 Jêsusib oĸautivâ: Ailerit, ernît inôvoĸ. Angullo tâmna oĸautsemik oĸarvionerninik Jêsusemut okperpoĸ ailerlunelo.

51 Attersârtillugolo, kivgangita pârpât, nellojungnaertilugolo oĸautivât: Kittorngat inôvoĸ.

52 Tagva kiglisiniarpait stundemik ĸakornersaulervigilauĸtanganik. Oĸautivâllo: Ikpeksaĸ, stundit 7 oningæne ôlingnartub ĸemakpâ.

53 Tagva atâtanga tukkisivoĸ, stunde tâmnaungmat, oĸautjauvine Jêsusemut: Ernît inôvoĸ. Okpilerporlo iglomioĸattine illûnaita illagilugit.

54 Tamadja Jêsusib tattamnartitangata aipanga, Jûdêamit Galilêamut tikkiname.

KAPITEL V.

Jêsusib Sabbateme Jârinik 38 inik ĸanimalauĸtoĸ âĸikpâ. Jûdit tamanna pivlugo unangmilugo pijut oĸarĸattigivait suangavlugillo.

MATTOMA kingorngagut Jûdit uvloksiorveĸarmatta, Jêsuse majorarivoĸ Jerusalemut.

2 Jerusaleme saukat itterĸattarvingata kiglingane tesseĸarpoĸ, Ebrêeritut taijamik Betesdamik, tellimaniglo iglotalingmik.

3 Tamakkonane ĸannimajut unnuktut nellavut, tautungitut, tussiaktullo, uvinêrutisimajullo. (Tâpkoa utaĸĸivut immiub aulatitauniarninganik.

4 Engele aĸĸarpangmat tessermut, nelliuninga nelliutijarangat, immanganik aulatitsijartorlune. Neliat tagva sivorliovlune immiub aulatitauningata kingorngane missiktoĸ tagvunga, tâmna pijungnailerpoĸ, sumiglônêt ĸanimasermik pilik).

5 Inuĸarporle tagvane Jârinik 38 inik ĸannimavlune nellalauĸtomik.

6 Jêsusible tâmna nellajoĸ tækkogamiuk, tussaramelo, tai-

mak sivitutigijomik nellalaungmat, ᴏᴋautivâ: Pijungnaileromavêt.

7 Kannimajub ᴏᴋautivâ: Nâlegaᴋ, inuᴋangilanga, imeᴋ aulajarangat, missiktitsijiksamnik tessermut; tikkikumalo assima ingiarpânga.

8 Jêsusib ᴏᴋautivâ: Makkitit, aumittitillo tigulugit aularit.

9 Tagvainarlo inuk tâmna pijungnailerpoᴋ, aumittinelo tigulugit aularpoᴋ. Uvlorle tamanna Sabbateovoᴋ.

*10 **Tagva** Jûdit pijungnailauᴋtoᴋ ᴏᴋautivât: Uvlome Sabbateovoᴋ; idluangilaᴋ aumittitit nangmakkangne.

11 Tâpsoma kiovait: Pijungnaertitima ᴏᴋautivânga: Aumittitit tigukit aularlutillo.

12 Tagva apperivât: Inuk imna kinauvâ, ᴏᴋautjit: Aumittitit tigukit aularlutillo?

13 Pijungnailertuble ᴋaujimangilâ, kinaungmangât; Jêsuse ᴋemmailaungmat, inuliksôngmat tagvane.

14 Kingorngagut Jêsusib kattimaviksoarme naipipâ, ᴏᴋautivlugolo: Udjertulerit; pijungnaerpotit; ajortullijungnaerit, sôngonersamik sugiartauᴋonak.

15 Inuk tâmna aivoᴋ, Jûdillo ᴏᴋautijartorlugit, Jêsuseongmat pijungnaertitine.

16 Tamanna pivlugo Jûdit Jêsuse unangmivât toᴋᴋotsomavlugo, taimailiulaungmat Sabbateotillugo.

17 Jêsusible kiovait: Atâtaga mânamut tikkidlune piniarpoᴋ, uvangalo piniarivunga.

18 Tamanna pivlugo Jûdit pigamnerterluarlutik toᴋᴋotsomavât, Sabbate issumagingimago kissianeungitoᴋ, oᴋarmingmalle: Gûde atâtagigamiuk, ingminiglo Gûdemut adsiotilune.

*19 **Tagva** Jêsusib kiovait ᴏᴋautivlugillo: Ahamarik, ahamarik ᴏᴋaupapse: Erneᴋ ingminik piniarungngnangilaᴋ sumik, tækkojaminik Atâtamit kissênik; tâpsoma piniarutigijanga Ernerubtauᴋ taimaluatsiaᴋ piniarutigivâ.

20 Atâtab Ernine erdligivâ piniarninelo tamaita tækkojautipait tâpsomunga, sullelo piniarnerit pijariaᴋortunersat tækkotitjutigiiniarpait tâpsomunga, tattaminiarutigijæksapsingnik.

21 Sorlo Atâtab toᴋᴋungajut tuppaktingmagit, ômartilugillo, taimak Erningautauᴋ ômartitsivoᴋ pijomajaminik.

22 Atâta erᴋartuingimat kimiglônêt, Erninele erᴋartuijungortilauᴋpâ tamainik.

23 Erneᴋ illûnainut nâlektauᴋovlugo, sorlo Atâta nâlengmatsuk. Ernermik nâlengitoᴋ Atâtamiktauᴋ nâlenginivoᴋ tillijanganik.

24 Ahamarik, ahamarik ᴏᴋaupapse: Oᴋausimnik tussartoᴋ, okperilugolo tillijiga, tâmna inôseᴋarpoᴋ nungusuitomik, erᴋartuivingmullo piniaugilaᴋ, toᴋᴋomille inôtsemut nuktersimavoᴋ.

25 Ahamarik, ahamarik ᴏᴋaupapse: Stunde nelliutsomâr-

poĸ, nelliutijarêrporlo, toĸĸungajut Gûdib Erningata nippinganik tussarvingat; tamattomingalo tussartut inôniarput.

26 Sorlo Atâta inôseĸarmat ingmine, taimaktauĸ Ernine tunitjivigivâ inôseĸarĸovlugo ingmine.

27 Pitsartunermiglo tunitjivigivâ, erĸartuerĸovlugotauĸ, lnûb Erneringmago.

28 Tattaminiarutiginasiuk tamanna. Stunde nelliutsomârmat illûnatik illuvernêtut tussaromârviksangat tâpsoma nippinganik;

29 Annivlutiglo makkitsomârput ajungitullilauĸtut inônermut pijuksauvlutik, ajortullilauĸtulle erĸartuivingmut pijuksauvlutik.

30 Uvamnik sumik piniarungnangilanga. Tussartaptut erĸartuivunga, erĸartuineralo idluarpoĸ; pijomajara piniarutiginginapko, Atâtable tillijima pijomajanga.

31 Uvanga nangminimnik kigligiudsiguma, kigligiudsinera miksesĸârtôngilaĸ.

32 Assigale kigligiudsivoĸ uvamnik; ĸaujimavungalo, kigligiudsineĸ miksesĸârtôngmat, kigligiudsininga uvamnik.

33 Illipse tilliklilauĸpose Johannesemut, tâmnalo miksesĸârnermik kigligiudsilauĸpoĸ.

34 Uvangale inungnut kigligiutjaujariaĸangilanga; taimaitomigle oĸautivapse, piulijaulerĸovluse.

35 Taimna nenneroangolauĸpoĸ ikkomalik ĸaumaijorlo; illipsele annikitomik ĸuviasûteĸaromalauĸpose ĸaumaninganik.

36 Uvangale pijariarĸortunersamik kigligiutjuteĸarpunga Johannesib kigligiutjininganit; piniarnerille, Atâtab ĸailauĸtangit uvamnut, nâjerĸovlunga tamakkoninga, piniarnerit tamakkoa piniarutigijakka, kigligiutjivut uvamnik, Atâtab tillingmanga.

37 Atâtalo tillijiga, tâmna kigligiutjivoĸ uvamnik. Tâpsoma nippinga tussalaungimarikpasse, tautualônêt tækkolaungilasse.

38 Oĸausingalo illumigingilasse; okperinginapsiuk tâpsoma tillilauĸtanga.

*39 **Aglangne** ĸenneritse; inôtsemik nungusuitomik pitaĸarasugigapse tâpkonane; tâpkoangovullo kigligiutsijut uvamnik.

40 Uvamnullo ĸaijomangilase inôseĸaromavluse.

41 Inungnut nertortaunasuangilanga.

42 Illitarivapsele, Gûdib naglingninganik illumiuteĸanginapse.

43 Atâtama attingane tikkipunga illaliungilapsingalo. Assiga tikkipat attermine nangminermine, tâmna illaliorniarpasse.

44 Kanoĸ okperungnarĸisê, nertortaujomautigupse illipsingnût? nertornarnerlo Gûdemit kissianit pijoĸ ĸennernagô?

45 Issumaniarase, uvanga Atâtab sângane passijomârapse.

Passiklertoĸarpoĸ illipsingnik, Môsesemik ipsominga tættigijapsingnik.

46 Môsese okperigupsiuk, okperinajarivapsinga; uvamnik aglalaungmat.

47 Tâpsomale aglangit okperingikupsigik, ĸanoĸ oĸausikka okperinajarpisigîk?

KAPITEL VI.

Kristusib nerrititsininganik 5000 inik. Arvertarninganik immiub kângagut. Oĸâlaninganik nerrinermik timinganik, immernermiglo aunganik.

MATTOMA kingorngagut Jêsusib Galilêab tessersoanga, tagva Tibêriasib tessersoanga ikârvigivâ.

2 Inugasæksuillo mallikpât, tattamnartitangit tækkolauĸtatik pivlugit, pinialauĸtangit ĸannimajunut.

3 Jêsusele ĸaĸĸamut majorarpoĸ, tagvungalo ingitsartorlune illinniartine illagællugit.

4 Aularviksiorvigle Jûdit uvloĸsiorvingat ĸaglilerpoĸ.

*5 **Tagva** Jêsuse tækkosarpoĸ tækkolunelo inugasæksoarnik tikkitiminik, Filippusemullo oĸarpoĸ: Nakit ĸaĸĸôjaksarsiniarpitâ makkoa nerĸiksanginîk.

6 Taimagle oĸarpoĸ ôktoromavlugo; ĸaujimagalloarame piniaromajaminik.

7 Filippusib kiovâ: ĸaĸĸôjat kênaujârsungnut 200 inut pissiangovaktut inuit tâpkoa amigarivait, mikkijomiglônêt attunit pigalloarunik.

8 Illinniartingita illangata, Andrêasib, Simonib Pêtrusib nukkangata, oĸautivâ:

9 Nukkappiaĸarpoĸ ovane ĸaĸĸôjanik tellimanik mingeriangniglo maggungnik pilingmik; kissianele unnuktoĸsoarnut tâpkoa suglunarput.

10 Jêsusible oĸautivait: Inugasæksuit ikterĸosigik. Iviksuĸaĸarporle tagvane unuktunik. Tagva ikterput 5000 iokasait.

11 Jêsusible ĸaĸĸôjât tiguvait, ĸujalivlunelo illinniartiminut tunivait, illinniartulle iksivajunut; taimaktauĸ mingeriangnit nâmagijaminik.

12 Kâgungnailermattale, illinniartine oĸautivait: Amiakut kattersorsigik, assiojoĸarĸonnago.

13 Tagva kattersoilutik amârgaujat 12 it tættæpait amiakunik, ĸaĸĸôjanit tellimanit, nerrilauĸtut kikkilauĸtanginik.

*14 **Inuit** Jêsusib tattamnartitanga tamanna tækkogamitsuk, oĸarput: Tâmna ila nellautaijôvoĸ tikkituksaĸ sillaĸsoarmut.

15 Jêsusele mallugosulerame, ĸainajarmatta tigujomavlu-

golo, attaniotitsomavlugo, ama ĸemâlerpoĸ ĸaĸĸamut inutôvlune.

16 Unnulermalle illinniartut attârput tessersûb kiglinganut.

17 Umiaĸortômullo ikkivlutik ikârniarlutiglo Kapernaumut. Tâksijarêrporlo, Jêsusiblo tikkisimangilait.

18 Tessersoarlo mallilerpoĸ aĸĸunaĸsoarmut.

19 Epulauĸârdlutik issaktanik 25,000 inik 30,000 iniglônêt ungasiktigijomut, Jêsuse innmab kângagut pissuktoĸ umiaĸortûblo kannitanganut tikkitoĸ tækkovât erĸsilerlutiglo.

20 Tâpsomale oĸautivait: Uvangauvunga, erĸsinase!

21 Tagva umiaĸortômut ikkerĸolerpât; tagvainarlo umiaĸortûb nuna aivigijomajatik tikkisimalerpâ.

*22 **Uvlub** aipangane inuit tessersûb miksânêtut tækkovut umiaĸangimat assianik, illinniartingita ikkimavigijangænnik kissianik, Jêsusiblo illinniartine ikkeĸattigilaungimagit umiaĸortômut, illinniartingit kissimik aulalaungmatta.

23 Umiaĸortûble assingit Tibêriasemit tagvunga pivut ĸaĸkôjamik nerrimârvingænnut Nâlekab kujalininganut.

24 Inuillo tækkogamik, Jêsuse tagvanêngimat, illinniartingillônêt, umiaĸortûnut ikkilerivut, Kapernaumullo tikkilerlutik Jêsuselo ĸennerlugo.

25 Tessersûblo akkiaue nagvâramitsuk, oĸautivât: Rabbi, ĸanga tamaungarpêt?

26 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Ahamarik, ahamarik oĸaupapse tattamnartitakka tækkolauĸtase, pivlugit ĸennilungilapsinga; ĸaĸkôjamigle nerrilaurapse kâgungnaerluselo.

27 Nerĸiksamik nungusârtomik pinasuarase, inôtsemulle nungusuitomut itsainartomik, Inûb Erningata tunniniartanganik illipsingnut; tâmna Gûdib Atâtab naĸĸitjusilaungmago.

28 Tagva oĸautivât: Sumik piniartuksauvitâ, Gûdib piniarĸojanginik piniarungnarlutâ?

29 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Tamadja Gûdib piniarĸojanga, okperluse tâpsomunga tillijanganut.

30 Tagva oĸautivât: Sumîk tattamnartitsiniarĸêt, tækkovluta okperilutillo pijungnarĸovluta? sumîk piniarĸêt?

31 Sivorlivut Mannanik nerrilauĸput inuĸangitome, sorlo aglaksimangmat: Tâpsoma ĸaĸkôjamik tunnitjivigivait, nerĸiksanginik.

32 Tagva Jêsusib oĸautivait: Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Môsesib ĸaĸkôjamik ĸilangmit tunnitjivigilaungilâse, Atâtamale ĸaĸkôjamik idluartomik tunnitjivigivâse ĸilangmit.

33 Tamædja Gûdib ĸaĸkôjanga, ĸilangmit pijoĸ, tunijijoĸ silaksoarmiunut inôtsemik.

34 Tagva oĸautivât: Nâlegaĸ, ĸaĸkôjamik, taimaitomik tunitjivigitsainartigut.

35 Jêsusible oĸautivait: Uvanga ĸaĸkôjauvunga inôgutilik.

Uvamnut ĸaijoĸ kângniarungnaerpoĸ; uvamnullo okpertoĸ immerosungniarungnaerpoĸ.

36 Oĸautijarêrpapsele, tækkolaurapsinga, okperingilapsingalo.

37 Illûnatik Atâtama ĸaitangita uvamnut tikkipânga; uvamnullo pijoĸ annitinagolo ajæktorniangilara.

38 Kilangmit tikkinama, pijomajaraungitoĸ piniaromavlugo, tâpsomale tillijima.

39 Tamadjale Atâtama tillijima pijomajanga, assiojoĸarĸonnago tamainit, tunnilauĸtanginit uvamnut, ômartitserĸovlungale tâpkoninga uvlut naggatiksangænne.

40 Tamadjale tâpsoma tillijima pijomajanga, Erninganik tækkojoĸ okperivlugolo nungusuitomik inôgutekarĸovlugo; uvangalo ômartitsomârpara uvlut naggatiksangænne.

41 Tagva Jûdit annûtigivât, oĸarmat: Uvanga ĸaĸĸojauvugna ĸilangmit tikkitunga;

42 Oĸarlutiglo: Jêsuseungilâĸ una, Jôsefib erningâ? atâtangalo anânangalo illitaringilavût? ĸanorle oĸarkâ: Kilangmit tikkitunga?

43 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Annûtjiĸattigêngniarase!

44 Uvamnut tikkitoĸarungnangilaĸ, Atâtab tillijima amuangippago; uvangalo ômartitsomârpara uvlut naggatiksangænne.

45 Nellautaijut aglangine aglaksimavoĸ: Illûnatik ajoĸertortaumajôjomârput Gûdemut. Atâtamillo tamattominga tussartoĸ illinniarlugolo, tânna ĸaijungnarpoĸ uvamnut.

46 Atâtamik tækkomajoĸangilaĸ; Gûdemit pijub kissime Atâta tækkolauĸpâ.

47 Ahamarik, ahamarik, oĸaupapse: Uvamnut okpertoĸ, nungusuitomik inôseĸarpoĸ.

48 Uvanga ĸaĸĸôjauvunga inôgutilik.

49 Sivorlise Mannanik nerrilauĸput inuĸajuitome toĸĸovlutiglo.

50 Tamadja ĸaĸĸôjaĸ, ĸilangmit tikkitoĸ, tamattomangat nerrijoĸ, toĸĸoĸonnago.

51 Uvanga ĸaĸĸôjauvunga ômanartoĸ, ĸilangmit tikkitoĸ. ĸaĸĸôjamit tamattomangat nerriniartoĸ, inôniarpoĸ issoĸangitomut. ĸaĸĸôjarlo tunniniartara, uvinigivara, tunniniartara, sillaĸsoarmiut inôĸovlugit.

52 Tagva Jûdit akkerartortigêlerput oĸarlutiglo: Kanoĸ ôma uviningminik nerrititsungnarpâtigût?

53 Jêsusib oĸautivait: Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Inûb Erningata uvinga nerriniangikupsiuk, aungalo immernago, inôseĸarungnangilase illupsingne.

54 Uvinimnik nerrijoĸ, aumniglo immertoĸ, nungusuitomik inôgutekarpoĸ, uvangalo ômartitsomârpara uvlut naggatiksangænne.

55 Uviniga illa nerĸ.ksaungmat, angalo illa immiksauvlune.
56 Uvinimnik nerrijoĸ, aumniglo immertoĸ uvamnêtsainarpoĸ, uvangalo tâpsomanêpunga.
57 Sorlo Atâtab ômajub tillingmanga, uvangalo inôgama Atâta pivlugo: taimaktauĸ uvamnik nerrijoĸ inôniarivoĸ pivlunga.
58 Tamadja ĸaĸĸôjaĸ, ĸilangmit tikkitoĸ; imângungitoĸ, sivorlise Mannanik nerrilaungmattatut, toĸĸovlutiglo. Kaĸĸôjamik tamattominga nerrijoĸ inôniaromârpoĸ issoĸangitomut.
59 Tamattominga oĸâlavoĸ illinniarvingme, ajoĸertuigame Kapernaume.
*60 **Illinniartingitale** unuktut, tamanna tussaramitsuk, oĸarput: Oĸautsit tamakkoa sôngudlarput; kia tussarungnarĸagît?
61 Jêsusele illumigut mallugosulerame, illiniartingita tamanna annûjutigingmatsuk, oĸautivait: Tamanna sinnaungajutigivisiûk?
62 Kanôĸ, Inûb Erninga tækkojomârupsiuk ĸongmuartoĸ takpikkunga itsainarvingminut sivorngane?
63 Anerneĸ tagva ômartitsijoĸ! uvinik piungilaĸ. Oĸautsit oĸauserijakka annerniovut inôgutaularmiglo.
64 Akkunapsingnêtoĸarporle illanginik okpingitunik. Jêsuse pigiarninganit ĸaujimatsiaralloarmat, nelît okpingimatta, neliatalo pititsomârmago.
65 Oĸarporlo: Tamanna pivlugo oĸautilauĸpapse: Uvamnut tikkitoĸarungnangilaĸ, Atâtamut tamattominga tunitjiviogune kissiane.
66 Taimangat illinniartingita unuktut tunnupât ingergaĸattigijungnaerlugolo.
*67 **Tagva** Jêsusib 12 it oĸautivait: Illipsetauĸ aularomagivisê?
68 Tagva Simonib Pêtrusib kiovâ: Nâlegaĸ, namût aijuksauvitâ? Igvit oĸauseĸarpotit nungusuitomik inôgutilingnik.
69 Uvagullo okpilauĸpogut illitarsilerlutalo, Kristuseogavit, Gûdib ômajub Erninga.
70 Jêsusib kiovâ: Uvanga 12 iojose annerilaungilapsê? illaselo attauseĸ Sâtanaseovoĸ.
71 Jûdasele Issariot, Simonib (erninga) oĸautigivâ; tâpsoma kingorngagut pitipâ; tâmnalo 12 it illangat.

KAPITEL VII.

Kristusib okâlaningînik kattimaviksoarme, uvloksiorvingme, akkerkunik millukatalingnik iglokarvingme.

MATTOMA kingorngagut Jêsusib Galilêa ingergavigivâ; Jûdêa ingergavigijomanginamiuk, Jûdit tokkonasuarmatsuk.

2 Jûdille uvloksiorvingat, akkerkunik millukatalingnik iglokarvingat kannilerpok.

3 Tagva kattangutingita okautivât: Parngnailerit aularlutillo Jûdêamullo ailerit, illinniartitittauk tækkokovlugit piniarnernik piniarnerijarnik.

4 Angigutjilune piniartokangimat sumik, tauktaujomagune. Taimailioruvit, sakkijâlerit sillaksoarmiunut.

5 Kattangutingitalônêt okperingimatsuk.

6 Tagva Jêsusib okautivait: Piviksara nelliutisimangilak sulle; piviksasele nelliutitsainarpok.

7 Sillaksoarmiut ômigijungnangilâse, uvangale ômigivânga, tâpkoninga kigligiutsigama, piniarningit idluingmatta.

8 Illipse uvloksiorvingmut tamattomunga majoraleritse. Uvanga majoraromangilanga sulle uvloksiorvingmut tamattomunga, piviksara nelliutisimangimat sulle.

9 Tamattomingale okautijarêramigit, Galilêamêtuarpok sulle.

10 Kattangutingille majoralermatta, tagva uvloksiorvingmut tamattomunga majoralerivok, sakkijârame angijutjivlunele.

11 Tagva uvloksiorviotillugo Jûdit kennerpât okarlutiglo: Imna nanêkâ?

12 Tâpsomingalo okarnijokadlarpok inuit akkorngænne. Illangit okarput: Ajungitôvok. Assingille okarput: Aukak, inuille uivêrivait.

13 Sagvartomigle okartokangilak tâpsominga, Jûdit erksigigamigit.

*14 **Uvloksiorviotillugole** Jêsuse majorarpok kattimaviksoarmut, ajokertuilunelo.

15 Jûdillo tattamminiarutigivât, okarlutiglo: Kanok ôma aglait kaujimavagît, illinnialaungigalloaramigit.

16 Jêsusib kiovait okautivlugillo: Ajokertûtiga uvamnit pingilak, tâpsomangalle tillijimnit.

17 Tâpsoma pijomajanganik piniaromajokarpat, tukkisiniarpok, ajokertûsek tamanna Gûdemit pingmangât, ubvalo uvamnik okâlamangârma.

18 Ingminik okâlajok nertortauniksaminik kennerpok; tâpsomale tillijime nertornarninganik pinasuartok, tâmna miksekârtôvok, idluinekangilarlônêt tâpsomane.

19 Môsesib perĸojanik tunitjivigilaungilâsê? Akkunapsingnelo malliktoĸangilaĸ perĸojanik! sôg toĸĸonasuarpisingâ?
20 Inuit koivut oĸarlutiglo: Sâtanaseĸarpotit; kia toĸĸonasuarpâtit?
21 Jêsuse kiovoĸ oĸarlunelo: Tattamnartitamik attausênarmik pinialauĸpunga, illûnapselo tattamminiarutigivasse.
22 Môsesib kippinermik perĸolauĸpâse (Môsesemit pingigalloartoĸ, atâtagijaptingnille); inuglo kippivasse Sabbateme.
23 Inugle kippijaukpat Sabbateme, Môsesib perĸojangit asserortaulerĸonnagit: sôg ningarivisingâ, inuk illûnât âĸilaurapko Sabbatemê?
24 Kallinetuinaĸ malliklugo erĸartuiniarase, erĸartuinermigle idluartomik erĸartuileritse.
25 Tagva Jerusalemiut illangit oĸarput: Tâmnaungilâĸ toĸĸonasuartangât?
26 Ahâglo agviartaunane oĸâlavoĸ, innertingilâllônêt. Angajoĸâvut tukkisimarilerĸât mânna, tâmna ĸollarnangitomik Kristuseongmât?
27 Kaujimavogulle, tâmna nakit pingmangât; Kristusele tikkipat, kaujimajoĸarniangilaĸ, nakit pingmangât.
28 Tagva Jêsuse kattimaviksoarme nipperĸortovlune ajoĸertuilerpoĸ oĸarlunelo: Ahaila illitarivapsinga, ĸaujimavoselo nakit pingmangârma; uvamniglo tikkisimangilanga, miksеĸartotôvorle tillijiga illitaringitase.
29 Uvangale illitarivara; tâpsomangat pigama, uvamniglo tilliklilauĸpoĸ.
30 Tagva tigunasuarpât; aktuijoĸangilarle tâpsominga stundinga tikkisimangimat sulle.
31 Inuille unuktut okperivât, oĸarlutiglo: Kristuse tikkikune, ôma piniarnerijanginit tattamnartullinersauniarĸâ?
32 Farisêerillo tussaumalerput, inuit taimak oĸautigingmatsuk. Tagva Farisêerit ajoĸertuijoĸsuillo kivganik tilliklerput, tigujauĸovlugo.
33 Tagva Jêsusib oĸautivait: Sulle annikitomik najorniarpapse, kingorngagullo tâpsomunga ainiarpunga tillijimnut.
34 Kenneromârpapsinga nenninangalo; najugaralo tikkitsungnangilase.
35 Tagva Jûdit ingmingnut oĸarput: Namut aijomavâ una, nennijæksaringinaptigô? Grîchinut, sunatuinarnut siamangajunut aijomavâ, Grîchit ajoĸertoriartorlugît?
36 Oĸausingit ĸanoĸ tukkeĸarĸât? oĸarame: Kenneromârpapsinga nenninangalo; najugaralo tikkitsungnangilase!
*37 **Uvloĸsiorviubie** tamattoma uvlungita kingorlerpângænne, ĸuvianarnerpângænne, Jêsuse nikkovipoĸ, nipliarlunelo oĸarpoĸ: Imeruktoĸarpat, ĸailerle uvamnut, immerlunelo!

38 Uvamnut okpertub timinganit, sorlo aglaksimangmat, kôggut inôgumik inmagit kôleromârput.

39 Taimagle ᴏᴋarpoᴋ Anernek pitjutigilugo, okperijingita tunnergusiæksangat; Anernek ajunginek tikkisimangimat sulle, Jêsuse ânanausijaungimat sulle.

40 Inuille unuktut, ᴏᴋautsinik tamakkoninga tussartut; ᴏᴋarput: Tâmna nellautaijôvoᴋ idluartoᴋ.

41 Assingille ᴏᴋarput: Kristuseovoᴋ. Illangit ᴏᴋarput: Kristuse Galilêamit tikkituksauvâ?

42 Aglait imaingilât: Dâvidib kinguvânginit, iglugasangnit Betlehemit, Davidib najugarilauᴋtanganit, Kristuse tikkituksaungmât?

43 Taimak inuit akkerartortigêlerput tâmna pivlugo.

44 Illangitale tigujomagalloarpât; aktuijoᴋangilarle tâpsominga.

45 Kivgat ajoᴋertuijoᴋsoarnut Farisêerinullo tikkiput. Tapkoalo ᴏᴋautivait: Sôg ᴋaingipisiûk?

46 Kivgat kiovut: Oᴋâlajoᴋalaungimarikpoᴋ sulle inungmik, inuktut ipsotunaᴋ.

47 Tagva Farisêerit kiovait: Illipsetauᴋ uivêrijauvisê?

48 Angajoᴋât Farisêerillônêt illangata okperivaûk?

49 Inuille, perᴋojanik ᴋaujimangitut, ôminarneraræksauvut.

50 Tagva Nikodêmusib, unnuangotillugo (Jêsusib) nellipsartigilauᴋtangata, tapkoalo illangata ᴏᴋautivait:

51 Perᴋojat pigijavut malliklugit inungmik erᴋartuijuksauvitâ, kiglisiniartauᴋârtinnago tukkisijauᴋârtinnagolo piniarninginîk?

52 Tâpkoa kiovât ᴏᴋautivlugolo: Galilêamiôgivêt? kiglisiniarit tækkolutillo, Galilêamit nellautaijomik pijoᴋangilaᴋ.

53 Taimak illûnatik angergalerput.

KAPITEL VIII.

Jêsusib idluarsaininganik arnaᴋ ajortullilauᴋtoᴋ pivlugo. Inuit akkerartortigêngningænnik Kristusib ajoᴋertûtingit illiniartingitalo illusingit pivlugit.

JÊSUSELE ᴋaᴋᴋamut orᴋsoᴋtalingmut aivoᴋ.

2 Kaulermallo kattimaviksoarmut ᴋailerivoᴋ, inuillo illûnatik tikkipât, ingidlunelo ajoᴋertorpait.

3 Aglangniglo illisimajut Farisêerillo arnamik âtsivut tâpsomunga, tigujamingnik anguniartillugo, akkorngænnullo pitipât.

4 Oᴋautivlugolo: Ajoᴋertuijoᴋ, arnaᴋ una anguniartillugo appakataujoᴋ!

5 Môsesible perĸojane perĸolauĸpâtigut, taimaitut millorlugit ujarĸanut; Igvit ĸauoĸ oĸarĸêt?
6 Taimagle oĸarput ôktoromavlugo, passitiksaĸaromavlutik tâpsomunga. Jêsuselo okkolerpoĸ, tikkerminullo aglaklune nunamut.
7 Apersorannermâtsugle, makkilerpoĸ, oĸautivlugillo: Akkunapsingne ajorneĸangitub millorĸârliuk ujarĸanut.
8 Ama okkovlune aglakkivoĸ nunanut.
9 Tamanna tussaramitsuk, kingorlerêklutik annilerput innuĸoarnernit inôsuktut tikkilugit, issumaningnut passijauvlutik. Jêsuselo kissimeotilugo ĸenmaktauvoĸ, arnarlo ĸerĸane nangertoĸ.
10 Jêsusele makkilerpoĸ; inuksinginamelo arnab assianik, oĸautivâ: Arnaĸ, ipkoa passijitit nanêkât? erĸartortaumangilatit?
11 Tâpsomale oĸautivâ: Ahaila Nâlegaĸ. Jêsusible oĸautivâ. Tagva uvangatauĸ erĸartoromangilagit; aularit, kingorngane ajortullijungnaerit.
*12 **Tagva** Jêsusib oĸarvigigivait oĸarîunelo: Sillaĸsoarniut ĸaumanerivânga; uvamnik malliktoĸ târtome arvertarniangilaĸ, ĸaumajorle inôgutaujoĸ piginiarpâ.
13 Tagva Farisêerit oĸautivât: Illingnik kigligiutjivotit, kigligiutjinît miksekârtôngilaĸ.
14 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Uvamnik kigligiutjiguma, kigligiutjinera miksekârtônajarpoĸ; ĸaujimagama, nakit pingmangârma, namullo ainiarmangârma. Illipsele ĸaujimangilase, nakit pingmangârma, namullo ainiarmangârma.
15 Illipse uvinik malliklugo erĸartuivose; uvanga erĸartuingilanga kiniglônêt.
16 Erĸartuigumale, erĸartuinera idluartôvoĸ; kissimaunginama, uvangale Atâtagalo tillijiga.
17 Perĸojipsingne aglaksimavoĸ, inuk magguk kigligiutjiningak miksekârtôngmat.
18 Uvangauvunga kigligiksautijunga uvamnik, Atâtagalo tillijiga kigligiutsigivoĸ uvamnik.
19 Tagva oĸautivât: Atâtat nanêkâ? Jêsusib kiovait: Uvamniglônêt, Atâtamiglônêt illitarsingilase; uvanga illitarigupsinga, Atâtagatauĸ illitarinajarivasse.
20 Oĸautsit tamakkoa Jêsusib oĸauserivait Gûdib iklervingata sennianêdlune, ajoĸertuigame ĸattimaviksoarme; tigusijoĸangilarlo tâpsominga; stundinga tikkisimangimat sulle.
*21 **Tagva** Jêsusib ama oĸautivait: Aularniarpunga ĸenneromârpapsingalo, toĸĸoluselo ajornipsingne; aiviginiartara tikkitsungnangilase.
22 Tagva Jûdit oĸarput: Ingminik toĸĸotsomavâ? oĸarame: aiviginiartara tikkitsungnangilase.

23 Oĸautivaillo: Illipse mângat pivose, uvanga takpângat pivunga; illipse sillaĸsoarmit tamattomangat pivose, uvanga sillaksoarmit tamattomangat pingilanga.

24 Taimak toĸĸojomârnipsingnik ajornipsingne oĸautilauĸpapse; toĸĸojomârapse ajornipsingne, okpingikupse uvangaugama.

25 Tagva oĸautivât: Kinauvêt? Jêsusiblo oĸautivait: Sivorlermik tâmna oĸaĸattigijise.

26 Unnuktunik oĸausiksaĸarpunga illipsingnut erĸartuitiksaĸalarmalo; tillijigale miksekârtôvoĸ; tussalauĸtakkalo tâpsomangat oĸauserivakka sillaĸsoarmiuuut.

27 Tukkisingilâlle, Atâtamik oĸarvigingmagit.

28 Tagva Jêsusib oĸautivait: Inûb Erninga nappautigupsiuk, illitarsijomârpose uvangaunimmik, uvamniglo pinginimnik; sorlole Atâtab ajoĸertulaungmanga, taimak oĸâlavunga.

29 Tillijimalo illagivânga, Atâtab ĸissimauĸungilânga; piniatsainarama ĸuviagijanganik.

*30 **Taimak** oĸâlatillugo unuktut okperilerpât.

31 Tagva Jêsusib Jûdit okperijine oĸautivait: Oĸausikka mallitsainalerupsigik, idluartunik illiuniartigivapse.

32 Miksekârnerlo illitariniarpasse, miksekârnerublo kivgaujungnaertiniarpâse.

33 Tagva kiovât: Abrahab kinguvârivâtigut kivgaungitsainarlutalo kimullônêt; ĸanoĸ oĸarĸêt: kivgaujungnaerniarpose.

34 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Ajortullijoĸ kivgauvoĸ ajornernut.

35 Kivgarle iglomêtsainarniangilaĸ, ernerle tagvanêtsainarniarpoĸ.

36 Ernerub tagva kivgaujungnaertikpasse, nellâgut kivgaujungnaerpose.

37 Nellungilanga, Abrahab kinguvâringmase; toĸĸonasuarpapsingale; oĸausikka itterviksarsingimatta akkunapsingne.

38 Oĸâlavunga tækkolauĸtamnik atâtamne; taimailiorivose tækkojapsingnik atâtapsingne.

39 Tagva kiovât oĸautivlugolo; Abraha atâtagivavut. Jêsusib kiovait: Abrahab ĸittorngarikpasse, Abrahab pinialauĸtangit piniarajarivasse.

40 Mânnale toĸĸonasuarpapsinga, inuk taimaitoĸ, miksekârnermik oĸautjijoĸ illipsingnut, tussalauĸtamnik Gûdemit: Abraha taimailiulaungilaĸ.

41 Atâtapse piniarningit piniarnerivasse. Tagva oĸautivât: Tammangainâgaungilagut; attautsemik atâtaĸarpogut, Gûdemik.

42 Jêsusib oĸautivait: Gûde atâtagigupsiuk, nagliginajarpapsinga; annilaurama, Gûdemillo pilunga; uvamnik ĸailaungjnama, tâpsoma tillivânga.

43 Sôg ᴏᴋausikka illitaringipisigîk? ᴏᴋausikka tussarungnanginapsigik.
44 Atâtapsingnit Sâtanasemit ᴊivose, atâtapselo ikliguningit malligomavasse. Tâmna inuartôvoᴋ pigiarninganit, miksekârnermêtsainalaungitorlo; miksekârneᴋ tâpsomanêngimat. Sæglonermik ᴏᴋâlagune, nangminerijaminik ovâlavoᴋ; sæglotojoᴋsôgame, sæglonerublo atâtagivâ.
45 Uvangale miksekârnermik ᴏᴋâlagama okperingilapsinga.
46 Nelipse akkunapsingne ojornermik passijungnarpângâ? Miksekârnermigle ᴏᴋâlaguma illipsingnut, sôg okperingilapsingâ?
47 Gûdemit pijub Gûdib ᴏᴋausingit tussarpait; tamanna pivlugo tussangilase, Gûdemit pinginapse.
48 Tagva Jûdit kiovât ᴏᴋautivlugolo: Nellâgut ᴏᴋangilagût, Samâriamiogavit, Sâtanasekalarpillô?
49 Jêsusib kiovait: Sâtanasekangilanga, atâtagale nertorpara, illipselo nachogivapsinga.
50 Nertortauniksara kenningilara, kennertoᴋarporle tamattominga erkartuilunelo.
51 Ahamarik, ahamarik ᴏᴋaupapse: ᴏᴋausimnik malliktub, toᴋᴋo tækkoniangilâ issoᴋangitomut.
52 Tagva Jûdit ᴏᴋautivât: Mânna nellojungnaerpogut Sâtanasekaravit. Abraha toᴋᴋolauᴋpoᴋ, nellautaijullo; ᴏᴋarpotillo: ᴏᴋausimnik malliktub toᴋᴋo ônguiangilâ issoᴋangitomut!
53 Anginersauvêt atâtaptingnit Abrahamit toᴋᴋolauᴋtomît? nellautaijullo toᴋᴋolaurivut. Illingnik sunautipît?
54 Jêsusib kiovait: Uvamnik nertortiguma, nertornera piungilaᴋ. Atâtagale, tâmnauvoᴋ nertordlertoᴋ uvamnik, ᴏᴋautigijase Gûdigivlugo.
55 Illitaringilasselo. Uvangale illitarivara. ᴏᴋarajarumalônêt: Illitaringilara; sægloᴋitsinajarpunga illipsitut. Illitarivarale ᴏᴋausingillo mallikpakka.
56 Abraha atâtase ᴋuviasulerpoᴋ, uvluksamnik tækkojuksaugame; tækkogamiuglo ᴋuviasulerpoᴋ.
57 Tagva Jûdit ᴏᴋautivât: Jâreᴋarnak sulle 50 inik, Abrahalo tækkolauᴋpiûk?
58 Jêsusib ᴏᴋautivait: Ahamarik, ahamarik ᴏᴋaupapse: Abraha ilerkârtinnago uvanga ipunga.
59 Tagva ujarᴋanik tigusivut milloromavlugo. Jêsusele ijerpoᴋ annilunelo kattimavingmit, akkorngattigut.

KAPITEL IX.

Kiglinganit tautungitomik Kristusib tautuktitsininganik.

JÊSUSELO sennerĸotsivoĸ tækkovlunelo erniangonerminit tautungitomik.

2 Illinniartingitalo apperivât oĸarlutiglo: Ajoĸertuijoĸ, kina ajortullilauĸâ, tâmna, angajoĸâgiglônêt, tautugane erniangongmat?

3 Jêsusib kiovait: Tâmnalônêt, angajoĸâgiglônêt ajortullilaungilat; Gûdible piniarningit saĸĸertitaulerĸovlugit tâpsomane?

4 Tillijima pinniarningit piniarærksarivakka uvlôtillugo; unnuangojomârpoĸ kialônêt piniarvigijungnangitanga.

5 Sillaĸsoarmêtillunga ĸaumaniovunga sillaĸsoarmiunut.

6 Taimak oĸ'arêrame, nunamut oriarpoĸ nuvaglo ivjomut akkudlugo, tamattominga tautungitub ijîgik mingoarpak,

7 Oĸautilugolo: Siloab (imaipoĸ: tillijab) tessingânut ailerit ermiklutillo. Tagva ailerpoĸ ermiklunelo, tautuklunelo ĸaivoĸ.

*8 **Sillalingit,** tautuktullo tâpsominga sivorngane, ĸennujôngmat, oĸarput: Tamnaungilâĸ iksivalauĸtoĸ ĸennuvlunelô?

9 Illangit oĸarput: Tâmnauvoĸ. Illangille: Adsigivâ. Nangminerle oĸarpoĸ: Tâmnauvunga.

10 Tagva oĸautivât: Kanoĸ tautuktitaulerpêt?

11 Kiovoĸ oĸarlunelo: Inûb, Jêsusemik attiggub, ivjoĸ sennavâ, mingoarlugiglo ijîkka, oĸarlunelo: Siloab tessinganut ailerit, ermiklutillo. Ailerpunga ermiklungalo, tautulerlungalo.

12 Tagva oĸautivât: Taimna nanêkâ? Oĸarpoĸ: Nellovunga.

*13 **Tagva** Farisêerinut aularutivât tautulaungitoĸ.

14 Sabbateovorle, Jêsusib ivjoĸ sennangmago ijîgiglo uitingmagik.

15 Tagva Farisêerittauĸ ama apperivât, ĸanoĸ tautuktitaulermangât? Tâpsomale oĸautivait: Ivjomik illijivoĸ ijîmnut, ermilerpungalo, mânnalo tautukpunga.

16 Tagva Farisêerit illangit oĸarput: Inuk taimna Gûdemit pingilaĸ, Sabbate issumaginginamiuk. Assingille oĸarput: Kanoĸ inuk ajortolik taimak tattamnartitsijungnarĸâ? Akkerartortigêlerpullo.

17 Tautulaungitoĸ ama oĸautivât: Sumik oĸarkêt tâpsominga, ijîkik uitilaungmagîk? Tâmnale oĸarpoĸ: Nellautaijôvoĸ.

18 Jûdille okperingilât tautulaungininga, tautulerningalo, ĸaiĸojerĸâratik tâpsoma tautulertub angajoĸâgingnik.

19 Apersorlugiglo ᴏᴋautivakit: Ernerivitikô una, ᴏᴋautigijatik tautuganc erniangolauᴋtomik? Kanoᴋ illingavâ, mânna tautulermât?

20 Angajoᴋâkita kiovait ᴏᴋautivlugillo: Kaujimavavuk, tâmna ernerigaptigo, tautuganelo erniangolaungmat;

21 Kanorle mânna tautuktitaungmangât, nellovoguk. Inumariogalloaᴋ, apperisiuk; ingminik ᴏᴋarᴋosiuk.

22 Taimak angajoᴋâgik ᴏᴋarpuk, Jûdit erᴋsigigamikik. Jûdit kajusiᴋattigêjarêrmatta, tâpsominga Kristuseojomik kigligiutsijoᴋarpat, tâmna ᴋattimavingmit avitauᴋovlugo.

23 Tamanna pitjutigilugo angajoᴋâgik ᴏᴋarpuk: Inumariogalloaᴋ, apperisiuk.

24 Tagva aipanganik inuk tautulaungitoᴋ ᴋaiᴋolerpât ᴏᴋautivlugolo: Gûde nertoruk. Kaujimavogut, inuk tâmna ajortôngmat.

25 Tâmna kiovoᴋ ᴏᴋarlunelo: Ajortôngmangât nellovara; attautsemik nellungigalloarpunga, tautulaunginama, mânnalo tautulerama.

26 Tagva ama ᴏᴋautivât: Sumik piniarpâtit? ᴋanoᴋ ijikik uitipagîk?

27 Tâpsoma kiovait: Oᴋautigijarêrpara illipsingnut, tussangipisiûk? ama tussaromavisiûk? tâpsomunga illinniarteojomagivissê?

28 Fagva ᴏᴋarnerlôtilerpât ᴏᴋarlutiglo: Igvit taipsoma illinniartigivâtit; uvagulle Môsesib illinniartigivâtigut.

29 Kaujimavogut, Gûdib Môsese ᴏᴋarᴋattigingmago; taimnale ᴋaujimangilavut, nakit pingmangât.

30 Inub kiovait ᴏᴋautivlugillo: Tamanna tattamnadlarpoᴋ, ᴋaujimanginapse, nakit pingmangât; ijikkalo uitilauᴋpak.

31 Kaujimavogulle, Gûdib idluitullijut tussangimagit; Gûdemigle opigosuktoᴋarpat, pijomajanganiglo piniartoᴋ, tâmna tussarpâ.

32 Sillaᴋsûb pigiarninganit tussaumajoᴋangilaᴋ tautugane erniangomajub ijigingnik uititsijoᴋartomik.

33 Tâmna Gûdemit pingikune, piniarungnarajangilaᴋ sumik.

34 Tâpkua kiovât ᴏᴋautivlugolo: Ajornerne erniangomamarigalloarlutit ajoᴋertorpitigût? Pingujarpâllo.

*35 **Jêsuse** tussaumalerpoᴋ pingujalaungmatsuk. Naipinamiuglo ᴏᴋautivâ: Gûdib erninganut okperᴋêt?

36 Tâpsoma kiovâ ᴏᴋautivlugolo: Nâlegaᴋ neliat tâmnauvâ? okperᴋovlunga tâpsomunga.

37 Jêsusib kiovâ: Tækkolauᴋpat; ᴏᴋarᴋattigijallo, tâmnauvoᴋ.

38 Tâpsomale ᴏᴋautivâ: Nâlegaᴋ okperpunga! tuksiarvigivâlo.

39 Jêsuselo ᴏᴋarpoᴋ: Erᴋartuijartorlunga sillaᴋsoarmut tamattomunga pivunga, tautungitut tautulerᴋovlugit, tautuktullo tautugungnaerᴋovlugit.

40 Fariseêrillo illangita najortingita tamana tussarpât, ᴏᴋautivlugolo: Tautunginivitâ?

41 Jêsusib ᴏᴋautivait: Tautungikupse, ajorneᴋarajangilase; mânnale ᴏᴋarapse: Tautukpogut; ajortoêrungnangilase.

KAPITEL X.

Kristusemik mianersijomik ajungitomik, saugaᴋottinginiglo. Jêsuselo Messîaseongmangât?

AHAMARIK, ahamarik ᴏᴋaupapse: Ittertarvikut ittingitoᴋ saukkat iglungænnut, assiagulle ittertoᴋ, tâmna tigliktôvlunelo inuartôvoᴋ.

2 Ittertarvikulle ittertoᴋ saukat mianerijigivât.

3 Tâmna ittertarviub udjertortingata upkuêrutivâ, saukkallo nippinga tussarpât, saugaᴋottinelo ᴋaiᴋovait, attingit taivlugit, annitilaitalo.

4 Saugaᴋottinelo annititsarêrpagit, saukat sivorlerivât malliklugolo; nippinga illitarigamitsuk.

5 Tækkorngartarle mallingilât, ᴋemâvâlle, tækkorngartat nippingit illitaringinamigit.

6 Oᴋautsinik tamakkoninga Jêsusib ᴏᴋarvigivait: tukkisingilâlle, sunaungmangât ᴏᴋarvionitik tâpsomunga.

7 Tagva Jêsusib ama ᴏᴋautivait: Ahamarik, ahamarik ᴏᴋaupapse: Uvanga saukat ittertarvigivânga.

8 Illûnatik sivunamne tikkilauᴋtut tigliktôvlutiglo inuartôlauᴋput; saukallo nâlælaungilait.

9 Ittertarviovunga: uvapkut ittertoᴋarpat, tâmna piulijauniarpoᴋ, itterlunelo annilunelo nerᴋiksarsiniarpoᴋ.

10 Tigliktoᴋ ᴋailerpangilaᴋ, kissiane tiglingnigomavlune, toᴋᴋotsijomavlunelo, asseroijomavlunelo.

11 Uvanga tikkipunga, inôtsemik piksaniglo nâmaktunik peᴋarᴋovlugit.

12 Uvanga mianersijôvunga ajungitoᴋ. Mianersijoᴋ ajungitoᴋ inôtsiminik tunnivoᴋ saukat pivlugit. Attartugable, mianersijiungitub, nangmineᴋangitub saukanik, amaroᴋ ᴋailertoᴋ tækkogamiuk, saukat ᴋemakpait ᴋemâvlunelo; amarᴋublo saukat angulugit siamartipait.

13 Attartugarle ᴋemmâvoᴋ; attartugaugame, saukallo kammagingilait.

14 Uvanga mianersijôvunga ajungitoᴋ, pikkalo illitarivakka, illitarijauvlungalo pimnut,

15 Sorlo Atâtab illitaringmanga, uvangalo Atâta illitarigapko. Inôseralo tunnivara saukat pivlugit.

16 Sulle assingînik saugaĸuttesĸarpunga iglomit tamattomangat pingitunik. Tâpkoalo tamaunga pititsariaĸarpakka, nippigalo tussaromârpât, attautsimêlutiglo kattimgajomârput, attautsemiglo mianerijesĸarlutik.

17 Tamanna pivlugo Atâtama nagligivânga, inôsera tunnigapko, ama tiguserĸovlunga tamattominga.

18 Arĸtaijoĸangilaĸ tamattominga uvamnit, issumamnigle ipperarpara, Pitsartunesĸarpunga ipperarlugo, pitsartunesĸarivungalo ama tigulugo. Perĸojamik taimaitomik tunitjiviovunga Atâtamnut.

*19 **Tagva** Jûdit akkerartortigêlerput oĸautsit tamakkoa pivlugit.

20 Unuktut tâpkunanêtut oĸarput: Sâtanaseĸarpoĸ illisimaidlarlunelo, sôg nâlækpisiûk?

21 Assingit oĸarput: Tamakkoa (Sâtanasemik) illumiktub oĸauseringilait; Sâtanasiblo tautungitut ijingit uitijungnarpagît?

*22 **Kattimaviksûble** attortautainarninganik uvloksiorvioĸoĸ Jerusaleme, okkiongovorlo.

23 Jêsuselo arvertorpoĸ kattimaviksoarme, Salomonib iglorusingane.

24 Tagva Jûdit illuvât oĸautivlugolo: Kanoĸ sivitutigijomik tarnivut noĸĸangatipigît? Kristuseoguvit, nellâgut oĸautitigut.

25 Jêsusib oĸautivait: Oĸautigijarêrpara illipsingnut, okperingilaselo. Piniarnerit piniarnerijakka Atâtama attingane, kigligiutsivut uvamnik.

26 Okpingilasele; saugaĸottiginginapse, sorlo oĸautilaurapse.

27 Saugaĸottima nippiga tussarpât illitarivakkalo; mallikpângalo.

28 Inôtsemiglo nungusuitomik tunitsivigivakka, asserorniatsangilallo, arĸtaijoĸarniangilarlônêt tâpkoninga aggamnit.

29 Atâta, tunijijoĸ tâpkoninga uvamnut, anginerovoĸ tamainit; arĸtaijoĸarungnangilarlo tâpkoninga Atâtama aggaŋginit.

30 Uvangalo Atâtalo attausiovoguk.

31 Tagva Jûdit ama ujarĸanik tigusivut milloromavlugo.

32 Jêsusib kiovait: Piniarnernik ajungitunik unuktunik Atâtamnit pijunik sakkertitsilauĸpunga illipsingnut. Piniarnerit tamakkoa neliat pivlugo milloromavisinga ujarĸanût?

33 Jûdit kiovât oĸautivlugolo: Piniarnerit ajungitut pivlugit milloromangilaptigit ujarĸanut; Gûdemigle mittauteĸarnît pivlugo, inutuinaugavillo, illingniglo Gûdiotinavit.

34 Jêsusib kiovait: Aglaksimangilâĸ perĸojipsingne: Oĸautilauĸpapse Gûdiogapsê?
35 Taipkoa Gûdinik taikpagit; Gûdib oĸausinginik oĸarviojut (aglaillo akkerartortaujungnangilat);
36 Sôg Atâtab ivjornaititanganut tillijanganullo sillaĸsoarmiunut oĸarĸisê: Gûde mittautigivat; oĸarnera pivlugo: Gûdib ernerivânga?
37 Atâtama piniarningit piniarneringikupkit, okperiniarasinga.
38 Piniarnerigupkille, piniarnerit okperisigik, uvanga okperijomangikupsinga, illitarsilerĸovluse okpilerluselo, Atâta uvannêngmat uvangalo tâpsomanênama.
39 Amalo tigunasuarpât; agganginille ĸemmâvoĸ.
40 Aulalermilunelo Jordanib akkianut Johannesib baptisivigilauĸtanganut, tagvanêlerdlunelo.
41 Unuktullo tikkipât oĸarlutiglo: Johannese tattamnartitsilaungilaĸ, illûnatigle Johannesib oĸauserilauĸtangit tâpsominga miksеĸârput.
42 Tagvanelo unuktut okperivât.

ĸAPITEL XI.

Lazarusib toĸĸungajub ômartitauninganik. Farisêrit toĸĸotsijomaningœnnik Jêsusemik.

ĸANNIMAJOKARPORLE nellajomik, Lazarusemik attelingmik, Betâniamiomik, Marîab angajuatalo iglugasangine.
2 Marîale tâmnauvoĸ, Nâlekamik mingoarsilauĸtoĸ mingoarummut, ittiganginiglo allarterijoĸ nujarminut; tâpsoma anninga Lazaruse ĸannimalune nellavoĸ.
3 Tagva najâgik tilliklerpuk oĸautjauĸovlugo: Nâlegaĸ, ahâk, nagligijat ĸannimalune nellavoĸ.
4 Jêsuse tamattominga tussarame, oĸarpoĸ: Kannimaseĸ toĸĸomut illingalungilaĸ, Gûdible nertornarninganut, Gûdib Ernin.ga tamattomunga nertortauĸovlugo.
5 Jêsusible Marta nagligivâ, nukkangalo, Lazaruselo.
6 Tussaramele ĸannimangmat, sulle uvlungnik maggungnik uvlivoĸ tagvane, najortamine.
7 Kingorngagut illinniartiminut oĸarpoĸ: Jûdêamut ama ingergalermita.
8 Illinniartingita oĸautivât: Ajoĸertuijoĸ, taipsomane Jûdit milloromalauĸpâtit ujarĸanut, amalo tagvunga ingergaromagivêt?
9 Jêsuse kiovoĸ: Uvloĸ 12 inik stundeĸangilâĸ? Uvlôtil-

lugo arvertartoĸ apporniangilaĸ; sillaĸsûb tamattoma ĸaumaninga tautukamiuk.

10 Unnuangotillugole arvertartoĸ apporniarpoĸ, ĸaumaneĸanginame.

11 Taimak oĸarpoĸ, kingorngagullo oĸautivait: Lazaruse illanârijivut sinnikpoĸ; ainiarpungale tuppaktitsomavlugo.

12 Tagva illinniartingit oĸarput: Nâlegaĸ sinnikkune, nakkornersauniarpoĸ.

13 Jêsusible toĸĸoninga oĸautigivâ, issumaĸarpulle timib sinningninganik oĸarasugilugo.

14 Tagva Jêsusib oĸautitsiarpait: Lazaruse toĸĸovoĸ;

15 Kuviasukpungalo, tainganêlaunginama, okpilerĸovluse. Ingergalertale tâpsomunga.

16 Tagva Tômase, maggoliavinermik taijaĸ, illinniartunut oĸarpoĸ: Ingergaĸattigêkta toĸĸoĸattigijomavlugo.

*17 **Tagva** Jêsuse tikkilerpoĸ, naipipâlo, uvlunik sittamanik illuvermêlerêrtovineĸ.

18 Betâniale Jerusalemut isaktatitut 15,000 itut ĸannitigijoĸ.

19 Jûdillo unnuktut Martamut Marîamullo tikkilauĸput, mannigoromavlugik anningak pivlugo.

20 Martale tussaumagame, Jêsuse ĸaglilermat, pagreartorpâ; Marîalo iglome iksivalune noĸĸangavoĸ.

21 Tagva Martab Jêsuse oĸautivâ: Nâlegaĸ, ovanêlauruvit, anniga toĸĸonajalaungilaĸ.

22 Sullele ĸaujimavunga, sumik Gûdemit tuksiaruvit, Gûdib tamattominga tunnitsiviginiarpâtit.

23 Jêsusib oĸautivâ: Annît makkiniarpoĸ.

24 Martab oĸautivâ: Nellungikalloarpunga, makkitsomârmat makkivingme uvlut naggatiksangænne.

25 Jêsusib oĸautivâ: Uvanga makkitjutauvlungalo inôgutauvunga. Uvamnut okpertoĸ inôjomârpoĸ, toĸĸogalloarune.

26 Inôvlunelo okpertoĸ uvamnut toĸĸoniangimarikpoĸ. Tamanna okperiviûk?

27 Tâpsoma oĸautivâ: Nâlegaĸ, ahaila, okperpunga Kristuseogavit, Gûdib Erninga, sillaĸsoarmut tikkisimajotit.

28 Taimaglo oĸarêrame, ailerpoĸ nukkane Maria angigutjiune ĸaiĸovlugo, oĸautivlugolo: Ajoĸertuijoĸ tikkisimavoĸ, ĸaiĸovâtillo.

29 Tâmna tamattominga tussarame, nikkovisâdlarpoĸ, aivigilugolo.

30 Jêsuse iglugasangnut tikkisimangimat sulle, tagvanêpore sulle pagreartortauvingmine Martamut.

31 Jûdit najortingita iglome manigortingitalo Marîa tækkoamitsuk, nikkovisârlunelo anningmat, mallikpât oĸarlatiglo: luvermut ailerpoĸ, ĸeajomavlune tagvane.

32 Marîalo tikkiname Jêsusib najugânut, tækkogamiuglo, ittiganginut pâmakpoĸ, oĸautilugolo: Nâlegaĸ, ovanêlauruvit, anniga toĸĸonajalaungilaĸ.

33 Jêsusib ĸeajoĸ tækkogamiuk, Jûdillo ĸeajut tikkeĸattingit, anernermigut illapsugosulerpoĸ ingminiglo kiksartilune,

34 Oĸarlunelo: Namut illivisiûk? Tâpkua oĸautivât: Nâlegaĸ, ĸailutillo tækkojartorit.

35 Jêsusiblo ijîgik ĸugviolerpuk.

36 Tagva Jûdit oĸarput: Âhâk, nagligidlalauĸpâ!

37 Illangille akkornganêtut oĸarput: Tautungitut ijinginik uititsijub tâmnataut toĸĸotailititsungnalaungipaûk?

38 Jêsuselo ama illapsugosudlalerivoĸ ingmine, illuvermullo tikkilerdlune. Ittersalliorsimajôvorle mattumajoĸ ujarĸamik.

39 Jêsuse oĸarpoĸ: Ujarak pêrsiuk. Martab oĸautivâ, toĸĸungajub najangata: Nâlegaĸ tippelulerêrpoĸ; uvlunik sittamanik tagvanêname.

40 Jêsusib oĸautivâ: Oĸautilaungilagît, okperuvit, Gûdib ajugaĸanginginga tækkonajarangue?

41 Tagva ujarak pêrpât toĸĸungajub illuvinganit. Jêsusele ĸongmut ârlorpoĸ, oĸarlunelo: Atâtaĸ ĸujagivagit tussalauramga.

42 Nellungilangale tussatsainaramga; inuille ovane nangertut pivlugit taimak oĸarpunga, okpilerĸovlugit tillilauramga.

43 Taimak oĸarêrame, nipperĸortovlune ĸaigarsukpoĸ: Lazaruse annît!

44 Toĸĸungajorlo annilerpoĸ, immusersimajoĸ uvineruksaijanik niukikullo tallikikullo, kênangalo mattusimajoĸ kitjijârnerub allarterutânut. Jêsusib oĸautivait: Tamakkoninga pêrsivigisiuk, pissulerlelo!

45 Jûdillo unnuktut, Marîamut tikkilauĸtut, tækkojullo Jêsusib piniarninganik okpervigivât.

46 Tâpkoale illangit Farisêerinut ailerput, oĸautilugillo Jêsusib piniarnerilauĸtanganik.

*47 **Tagva** ajoĸertuijoĸsuit Farisêerillo ĸaggimiojunik kattimatitsivut, oĸarlutiglo: Sumik piniartuksauvitâ? inuk taimna tattamnartitsivoĸ unuktunik.

48 Taimailingatileruptigo, tagva illûnatik okperviginiarpât. Tagva Rômiut ĸainiarput, aĸsârniarlutalo nunaĸottiptingnik inuĸottiptingniglo.

49 Tâpkoale illangata, Kaifasib, jâreme tamattomane ajoĸertuinerojub, oĸautivait: Kaujimangilase sumik,

50 Issumaksarsiunginivose sumik; nakkornersauvoĸ uvaptingnut, inuk attauseĸ toĸĸokpat inuĸattigêt pivlugit, inuit illûnatik asserortuksauninginit.

51 Tamattominga oĸâlalungilaĸ ingminik; jâremele tamat-

tomane ajoĸertuinerogame, nellautsijuksanik oĸarpoĸ. Jêsuse toĸĸojuksaungmat inuĸattigêt pivlugit;

52 Inuĸattigêllo kissêtaungitoĸ; Gûdible ĸittoĸnganginik siamangajunik kattersoerĸovlugo.

53 Uvlormit taipsomangat issumaksarsiorĸattigêkput, ĸanoĸ illivlutik toĸĸoniarlugo.

*54 **Jêsusele** saĸĸijârlune arvertarungnailerpoĸ Jûdit akkorngænne, inuĸajuituble erĸânut aularpoĸ, iglugasæksoarnut Efremik attilingnut; tagvane piniarveĸarlune illinniartine illagællugit.

55 Jûdille aularviksiorvingat ĸaglilerpoĸ, unuktullo Jerusalemut majoralerput tamattoma erĸânit, aularviksiorvioĸârtinnago, sujungaitijomavlutik.

56 Tagvane nangerdlutiglo Jêsuse apperĸutigivât oĸarĸattigêklutiglo kattimaviksoarme: Kanoĸ issumavisê, uvloĸsiorvingmut tamattomunga ĸaingimat.

57 Ajoĸertuijoĸsuillo Farisêrillo perĸojaĸartitsilauĸput: ĸaujimajoĸarpat nanêninganik, ĸaujititserĸovlugo; tigujomagamitsuk.

KAPITEL XII.

Kristusib mingoartauninganik Betâniame. Jerusalemut itterninganik. Nippemik ĸilangmit. Jêsusib oĸâlaninginik kingorlerpânik inugiartoĸsoarnut.

UVLUT pingasujortut aularviksiorviub sivorngagut Jêsuse Betâniamut tikkipoĸ, Lazarusib toĸĸolauĸtub Jêsusib ômartitangata toĸĸungajunit najugânut.

2 Tagvane nerĸiksaliorutivât unnungme, Martalo kivgartorpoĸ; Lazarusible tâpkoa illagivait iksivaĸattingit nerrimârvingme.

3 Tagva Marîab mingoarut illaĸangitoĸ pivianartoĸ tiguvâ, Jêsusiblo ittigangit mingoarpait, allarterlugillo ittigangit nujarminut; iglole tættælerpoĸ mingoarutib tippitsiaringninganik.

4 Tagva illinniartingita illangat, Jûdase Issariot, Simonib erninga, kingorngagut pititigilârtanga, oĸarpoĸ:

5 Sôg mingoarut tamanna pissiangolaungikâ kênaujanut 300 inut, aklujut pijaksanginût?

6 Taimagle oĸangilaĸ aklujut issumagijomavlugit; tigliktôgamele, ikpiârsulijaramelo, neksalarmelo tunnergutinik.

7 Tagva Jêsuse oĸarpoĸ: Ullâpinasiuk una, tamanna torĸolauĸpâ uvlormut illuvertauniksamnut.

8 Aklujunik illaĸatsainarapse; uvangale najortigitsainangilapsinga.

9 Tagva Jûdit unuktut tussaumalerput, tagvanêngmat; Jêsuselo kissiat kaijutigingilât, Lazaruseletauĸ tækkojomavlugo, ômartilauĸtanga toĸĸungajunit.

10 Ajoĸertuijorsuille pinasuaŕput Lazarusetauĸ toĸĸotsomavlugo.

11 Tâmna pivlugo Jûdit unuktut ailermatta okpilerlutiglo Jêsusemut.

*12 **Uvlub** aipangane inuit unuktut, uvloĸsiorvingmut tikkisimajut, tussaramik, Jêsuse ĸainiarmat Jerusalemut,

13 Palmit ĸessertutinginik tigusivut, annilerpullo pagreartorlugit, ĸaggudlarlutiglo: Hosianna, nertortaule Nâlekab attingane tikkitoĸ, attaniojoĸ Israêleme.

14 Jêsusele siuterĸortojomik pititaulerpoĸ, tâpsomungalo nangmaktauvlune ingergavoĸ, sorlo iglaksimangmat:

15 Sivôraniarnak, Zionib pannia; ahâk attanît ĸaivoĸ, nangmaktauvlune siuterĸortojub nochanganut.

16 Illinniartingitale tamanna tukkisilaungilât sivorngane; Jêsusele ânanausijaungmat, tagva erĸarpât, taimaitomik aglaksimajoĸarmat tâpsominga, taimaglo piniarvigilauramitsuk.

17 Inuille illagijangita, Lazaruse annerĸolaungmago illuvermit, ômartilugolo toĸĸungajunit, piniarninga nertorpât.

18 Tamanna pivlugo inuit pagreartorpât tussaramik, taimak tattamnartitsilaungmat.

19 Farisêerille ingmingnut oĸarput: Tækkovose, sulitsanginapse; ahâk inuit illûnatik mallikpât.

*20 **Grichoĸalauĸporletauĸ** majoralauĸtut akkorngænne, tuksiaromavlutik uvloĸsiorvingme.

21 Tâpkoa Filippuse, Betsaidamit Galilêamêtomit pijoĸ, tikkilugo ĸennuvigivât oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, Jêsuse tækkojomadlaralloarpavut.

22 Filippusib tagva Andrêase oĸautijartorpâ tamattominga; Filippusiblo Andrêasiblo ama oĸautigivâk Jêsusemut.

23 Jêsusible kiovak oĸautivlugiglo: Inûb Erningata ânanausijauvia nelliutisimavoĸ.

24 Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Perorsiaksaĸ Waizen ivjomut kattangikune toĸĸonanelo, kissinêtôlerpoĸ; toĸĸogunele singailiktaĸalerpoĸ unnuktunik.

25 Inôserminik ivlersijub assiojijomârpâ: inôserminiglo sillaĸsoarme tamattomane ivlersingitub inôtsemut nungusuitomut pigênarniarpâ.

26 Kivgartoromajub uvamnik, malliklinga; najukamnelo kivgara tagvanêtsomarivoĸ. Atâtamalo uvamnik kivgartorniartoĸ nertoromârpâ.

27 Mânna tarniga kiksarpoĸ. Sumiglo oĸarlangâ? (imâk:) Atâtak stundemit tamattomangat piulingâ? tamannale pivlugo stundemut tamattomunga tikkipunga.

28 Atâtak, attît ânanausileruk! Tagva nippe ĸilangmit pivoĸ: Ananausilauĸpara, amalo ânanausijomagivara.
29 Tagva inuit nangerdlutik nâlektut oĸarput: Kallilerpoĸ. Assingit oĸarput: Engelib oĸarĸattigivâ.
30 Jêsusib kiovait oĸautivlugillo: Nippe tâmna pivlunga pilaungitoĸ, pivluscle.
31 Mânna sillaĸsoarmiut erĸârtortaunermut tikkitaulerput, mânna sillaĸsûb tamattoma attaninga annititauniarpoĸ.
32 Uvangalo ĸangattartitauniaruma nunamit, illûnaita amuaromavakka uvamnut.
33 Taimagle oĸarpoĸ tukkisititsilune toĸĸoniarnerme illusinganik.
34 Tagva inuit kiovât: Perĸojanit tussarpogut Kristuse isoĸangitomut-itsainarmat. Kanorlo oĸarĸêt: Inûb Erninga ĸangattartitaujariaĸarpoĸ. Inûb Erninga tâmna kinauvâ?
35 Tagva Jêsusib oĸautivait: Kaumajub sulle annikitomik najorniarpâse. Arvertaritse, ĸaumajomik najorteĸartilluse, târtomut tikkitaulerĸonnase. Tâĸtome arvertartoĸ ĸaujimangilaĸ namut ainerminik.
36 Kaumajoĸ okpervigisiuk, najorteĸartilluse tâpsominga, ĸittorngaulerĸovluse ĸaumajomut.
*37 **Taimak** Jêsuse oĸâlavoĸ, aularlunelo ijeriartorlunelo tâpkonangat. Taimaglo tattamnartitsigalloarmat tækkoænne, okpervigingilâllônêt.
38 Nellautaijub Jêsaiasib oĸausingit nellautsilerĸovlugit, oĸarmat: Nâlegaĸ, kia oĸâlanivut okperivagît? kimullo Nâlekab tallinga saĸĸertitauvâ?
39 Tamanna pivlugo okperungnalaungilat; Jesaiase ama oĸarmat:
40 Tâpsoma takpêtipait ijingit, mangaitilugillo ômatingit; ijimingnut tækkoĸonnagit, ômatimingnullo tukkiserĸonnagit; sâgiarĸonnagillo ikajortaujungnarlutik uvamnut.
41 Taimak Jesaiase oĸalauĸpoĸ, ânanauninga tækkogamiuk oĸâlatigigamiuglo.
42 Angajoĸâlle unuktut okpervigigalloarpât; Farisêerille pivlugit kigliutjingilat tamattominga, avitaujomanatik kattimavingmit.
43 Nertortaunek inungnut ivlerinersarigamitsuk nertortaunermingnit Gûdemut.
*44 **Jêsusele** ĸaggudlarpoĸ oĸarlunelo: Uvamnut okpertoĸ uvamnuinaĸ okpingilaĸ, tâpsomungale tilliklertomut uvamnik.
45 Uvamniglo tautuktub tâmna tautukpâ tilliklertoĸ uvamnik.
46 Kaumajôvlunga sillaĸsoarmut tamattomunga tikkipunga, uvamnut okpertoĸ târtome-erĸonnago.

47 Oĸausimniglo tussartoĸ okperanelo, eĸĸartorniangilara; tikkisimanginama, sillaĸsoarmiut eĸĸartoriartorlugit, sillaĸsoarmiulle piulijauĸovlugit uvamuut.

48 Uvamnik nachojoĸ illalioranelo oĸautsimnik, tâmna peĸalerêrpoĸ eĸĸartortiminik; oĸautsit oĸauserilauĸtama, tamakkoa eĸĸartoromarpât uvlut naggatiksangænne.

49 Uvamnik oĸalaunginama; Atâtable tillijima peĸĸojamik tunitjivigilauĸpânga piniaræksamnik oĸauserijæksamniglo.

50 Kaujimavungalo peĸĸojanga inôgutaungmat nungusuitoĸ. Taimaimat oĸauserijakka taimak oĸauserivakka, sorlo Atâtab oĸautilaungmanga.

KAPITEL XIII.

Jêsusib illinniartime ittiganginik ubvarninganik. Naglingnermik peĸĸojininganik. Jûdasib pititsinasuarninganik. Pêtrusib missialârninganik.

AULARVIKSIORVIUBLE sivorngane, Jêsuse tukkisigame, aularviksane sillaĸsoarmit tamattomangat Atâtamut nelliutisimangmat, sorlo pine sillaĸsoarmêtut nagligilauramigit, taimak naggatiksaminut tikkidlune nagligivait.

2 Unuksiumiglo nerrijarêramik, (Sâtanasib Jûdase Issariot Simonib erninga ômamiuteĸartilerêrmago pititsijomanermik tâpsominga,)

3 Jêsuselo ĸaujimagame, tunitjiviogame tamainik aggangminut Atâtamut, Gûdemillo pilaurame, Gûdemullo ainiarame;

4 Nerrimârnermit nikkovipoĸ, anorânnelo pêrpait, sailitamiglo tigusivoĸ attilugolo.

5 Kingorngagut immermik kovisivoĸ ubvarvingmut, illinniartullo ittigangit ubvalerpait, allarterlugillo sailitamut attortaminut.

6 Tagva Simon Pêtruse tikkilerpâ; tâpsomalo oĸautivâ: Nâlegaĸ, igvit ittigakka ubvaræksarivigît?

7 Jêsusib kiovâ oĸautivlugolo: Sumik piniarama, ĸaujimangilatit mânna; kingorngagulle tukkisilârpat.

8 Tagva Pêtrusib oĸautivâ: Ittigakka ubvaræksaritsangilattit. Jêsusib kiovâ: Ubvarniangikupkit, illangiuteĸattiginiangilarma.

9 Simonib Pêtrusib oĸautivâ: Nâlegaĸ ittigakka kissêtaungitoĸ, aggakkalole, niaĸoralo!

10 Jêsusib oĸautivâ: Ubvarsimajoĸ ittikkat assiænnik ubvariaĸangilaĸ, epĸêjarsimavorle illûnâne. Epĸêjarsimavoselo, illunaseungitorle.

11 Pititigilârtane ĸaujimatsiaramiuk; tamanna pivlugo oĸarpoĸ: Epĸêjarsimavose illûnaseungitorle.

*12 **Ittigaugille** ubvarêramigit, anorâminik tigusivoĸ ingilermilunelo, amalo oĸautivait: Pinialaungnimnik illipsingnut ĸaujimavisê?

13 Ajoĸertuijomik Nâlekamiglo taivapsinga, nellâgullo oĸarpose; tâmnaugama.

14 Tamanna pivlugo uvanga, Nâlekapse ajoĸertortipselo ittikkase ubvalaurapkit, taimak illipsetauĸ ittikapsingnik ubvartigêktuksaugivose.

15 Igsaræksamik tunnitsivigilauĸpapse, piniarĸovluse, sorlo piniarvigilaurapse.

16 Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Kivgaĸ anginersaungilaĸ angajoĸâminit, Apostelelônêt anginersaunginivoĸ tillijiminit.

17 Tamanna ĸaujimagupsiuk, pilloridlarpose, piniarutigigupsiuk.

*18 **Illûnapsingnik** oĸalungilanga. Nellungilakka annerimalauĸtakka. Aglaille nellautsilerĸovlugit: Kaĸĸôjaĸtorĸattima ittikaminut tullerarpânga.

19 Mânna oĸautigivara illipsingnut piniarutauĸârtinnago; piniarutaujarêrpat, okpilerĸovluse uvangaunimnik.

20 Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Illaliortoĸ tilliniartamnik, uvamnik illaliorpoĸ; uvamnigle illaliortub tillijiga illaliorpâ.

21 Jêsuse taimak oĸarêrame, kiksalerpoĸ anernermigut, kigligiutjilunelo oĸarpoĸ: Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Illapse illangata pitilârpânga.

22 Tagva illinniartut ingmingnut tækkonautivut kuksasulerlutiglo, nelitik oĸautigingmangâgo.

23 Nerrimârvingmele iksivajoĸarpoĸ illiniartingita illangænnik, Jêsusib sagvianut êgangajomik, Jêsusib nagliktanganik.

24 Tâmna Simonib Pêtrusib ijingmikpâ, kiglisiniarĸovlugo, oĸautigijanga kinaungmangât,

25 Tâpsoma êgalerdlunelo Jêsusib sagvianut oĸautivâ: Nâlegaĸ, kinauvâ?

26 Jêsuse kiovoĸ: Tâmnauvoĸ tamuamik missuksiutijara, tunnitjivigilugolo. Tamualo missukpa tunilâllo Jûdasemut Issariotemut, Simonib erninganut.

27 Tamualo êngmago, Sâtanasib pullavâ. Tagva Jêsusib oĸautivâ: Piniartat piniarsâruk!

28 Nerrimârĸattingitalo nelianiglônêt ĸaujimajoĸangilaĸ, suna pivlugo taimak oĸautingmangâgo.

29 Illangit issumavut, Jûdase pôksalijarmat, Jêsusib oĸautingmago imâk: Pisiniarit ajortaptingnik uvloĸsiorvingmut! ubvalo, tunnijerĸovlugo aklujunut sumik.

30 Tagvalo tamua êjarêramiuk, annisâdlarpoĸ. Unnuangovorlo.

*31 **Annijarêrmallo**, Jêsuso oĸarpoĸ: Mâna Inub Erninga ânanausijauvoĸ, Gûdelo ânanausijaugivoĸ tâpsomane.

32 Gûde ânanausijaugune tâpsomane, Gûdibtauĸ ânanausiniarivâ ingmine, ânanausisârpâlo.

33 Kittorngârsukka, sulle annikitomik najorniarpapso. Kenneromârpapsinga; sorlolo Jûdinut oĸalaurama: Aiviginiartamnut tikkitsungnangilase.

34 Mânnalo oĸautivapse: Perĸojaĸtâmik tunitjivigivapse, nagliktigêrĸovluse, sorlo nagligilaurapse, nagliktigêlerĸovluse.

35 Tamattomunga illûnatik illitarsiniarput, illinniartigigapse, nagliktigêkupse.

*36 **Simonib** Pêtrusib oĸautivâ: Nâlegaĸ, namut ainiarkêt? Jêsusib kiovâ. Aiviginiartamnut tamattomane, malligungnangilarma; kingorngagulle malligomârparma.

37 Pêtrusib kiovâ: Nâlegaĸ, sôg tamattomane malligungnangilagît? inôsera tunnijomavara pivlutit!

38 Jêsusib kiovâ: Inôtsît pivlunga tunninajarpiûk? Ahamarik, ahamarik oĸaupagit; Angutaunek niplerniangilaĸ, pingasuertorlunga missiarutaukârtinnanga illingnut.

KAPITEL XIV.

Jêsusib oĸâlaninginik illinniartiminut ainiarnine Atâtamut, tuksiarnerlo; Anernerlo manigoïjoĸ pivlugit.

ILLINNIARTIMINULLO oĸarpoĸ: Omatise koaĸsânganiaratik! Gûde okpervigisiuk, uvangalo okpervigisinga!

2 Atâtama iglungane igluksaĸarpoĸ unuktunik. Taimainajangipat, oĸautiginajalauĸpara illipsingnut. (Mânnale) ainiarpunga inniksalioriartorluse.

3 Ainiarumalônêt inniksalioriartorluse, utteromagivunga, ailuselo uvamnut, tagvanêrĸovluse najugamne.

4 Aiviksaralo kaujimavasse, apĸullo kaujimagivasse.

5 Tômasib oĸautivâ: Nâlegaĸ kaujimangilagut aiviksarnik, kanorlo apĸut kaujimajungnarpitigô?

6 Jêsusib oĸautivâ: Apĸutauvunga miksekârniovlungalo inôgutauvlungalo; Atâtamut pijoĸangilaĸ, uvapkut kissiane.

7 Illitarigupsinga, Atâtaga illitarinajarivasse. Mânnamillo illitarivasse tækkolauĸpasselo.

8 Filippusib oĸautivâ; Nâlegaĸ, Atâta tækkotitsuk uvaptingnut, nâmaksiniarpogut tagva.

9 Jêsusib oĸautivâ: Taimak sivitutigijomik najorpapse, illi-

taringilarmalô? Filippuse, uvamnik tautuktub Atâta tautukkivâ. Sôgle oкarкêt: Atâta tækkotitsuk uvaptingnut?
10 Okpingilatît, Atâtamnênama, Atâtalo uvamnêngmât? Oкautsit oкauserijakka illipsingnut uvamnik oкauseringilakka, Atâtable uvamne inneкartub, tâpsoma piniarnerit piniarnerivait.
11 Okperisinga, Atâtamnênama, Atâtalo uvamnêngmat; sapperupsele, piniarnerit pivlugit okperisinga.
12 Ahamarik, ahamarik oкaupapse: Uvamnut okpertub piniarnerit piniarnerijakka piniarutiginiarivait, anginersaniglo tâpkonangat piniaruteкarniarpoк. Atâtamut aigama.
13 Sumiglo tuksiarniarupse attimne, piniaromavunga, Atâta nertortauкovlugo ernermigut.
14 Sumik tuksiarniarupse attimne, piniaromavunga.
*15 **Nagligigupsinga**, perкojakka mallingniarsigik.
16 Atâtalo tuksiarvigijomavara, manigoijomik assimnik tunitjivioкovluse, illipsingnêtsainarкovlugo issoкangitomut.
17 Mikseкârnerub Anerninga, sillaкsoarmiut pijungnangitangat; tækkunginamitsuk illitaringinamitsuglo. Illipsele illitarivasse, illagitsainarmase, illipsingnêniarmallo.
18 Illiarsôкojomangilapse, tikkitsomagivapse.
19 Killamiovoк sulle, tagva sillaкsoarmiut tækkoniarungnaerpânga, illipsele tækkoniarivapsinga; inôgama illipselo inôjuksaugivose.
20 Uvlorme taipsomane tukkisiniarpose, Atâtamnênama, illipselo illumnênapse, uvangalo illupsingnênama.
21 Perкojamnik pilik, malliklugillo, tâmnauvoк nagliktoк uvamnik. Uvamnigle nagliktoк nagligijauniarpoк Atâtamnut, uvangalo nagliginiarpara nellojungnaertilugolo uvamnik.
22 Jûdasib oкautivâ (Issarioteungitub): Nâlegaк, illingnik nellonarungnaertitsomanît uvaptingnut, sillaкsoarmiunuungitorlo, sunauvâ?
23 Jêsusib kiovâ oкautivlugolo: Uvamnik nagliktub oкausikka mallingniarpait; Atâtamalo nagliginiarpâ, tikkiniarpavuglo innigijartorlugo.
24 Uvamnigle naglingitub oкausikka mallingilait. Oкautsillo tussartase pigingilakka, Atâtable tillijima.
25 Tamattominga oкarvigilauкpapse, illipsingnêlaurama.
26 Manigoijuble, Anernerub ajunginerub, Atâtama tillijomârtangata attimne, tâpsoma ajoкertorniarpâse tamainik, erкaitiluselo tamainik oкauserilauкtamnik illipsingnut.
27 Ullapirsaumik кemmaivigivapse, ullapirsautimnik tunitjivigivapse. Tunitjivigingilapse sillaкsoarmiut tunijiningititut. Omatise кoaкsârniaratik erкsiniaratiglo!
28 Tussalauкpose, oкautilaurapse: Ainiarpunga tikkiluselo ama. Nagligigupsinga, кuviasugajarpose, oкautilaurapse: Atâtamut ainiarpunga; Atâta anginersaungmat uvamnit.

29 Mânnalo oĸautigilauĸpara illipsingnut, tamanna pilerĸârtinnago, okpilerĸovluse, tamanna pilerpat.
30 Mattoma kingorngane unnuktunik oĸauseĸarniarungnaerpunga illipsingnut; sillaĸsûb tamattoma attaninga tikkilermat peĸaranelo uvamne.
31 Sillaĸsoarmiulle tukkisilerĸovlugit, Atâta nagligigapko, taimaglo piniarama, sorlo Atâtab perĸolaungmanga: nikkovititse ovangallo aularta!

KAPITEL XV.

Kristusemik napârtôjomik Waineliksamik. Naglingnermik nagliktiktigênguermiglo. Okpertut ômigijauningœnnik sillaĸsoarmiunut.

UVANGA napârtôvunga Waineliksaĸ idluartoĸ, Atâtagalo Waineliksatalingmik perorsêvilerijôvoĸ.
2 Akkerĸut uvamnêtut illûnaita paungaĸarpangitut pêjarniarpait; illûnaitalo paungaĸarpaktut piungininginik pêjaivigiuiarpait, paungaĸarnersauĸovlugit.
3 Illipse mânna sujungaipose oĸautsit pivlugit, oĸauserilauktakka illipsingnut.
4 Illumnêtsainaritse, uvangalo illupsingnêdlunga. Sorlo akkeroĸ paungaĸarungnangimat ingminik, napârtomêtsainangikune Waineliksame; taimainivosetauĸ, illumnêtsainangikupse.
5 Uvanga napârtôvunga Waineliksaĸ, illipse akkerôvose. Uvamnêtsainartoĸ, uvangalo tâpsomanêdlunga, paungaĸarniarpoĸ unuktunik, piginanga piniarungnanginapse sumik.
6 Illumnêtsainangitoĸ egitauniarpoĸ akkerĸotut, pannersârlunelo, kattitauniarpullo egitaulutiglo ikkomamut, ikkoalajuksauvlutik.
7 Illumnêtsainarupse, oĸausikkalo illupsingnêtsainarpatta, pijomajapsingnik tuksiarniarpose, tunitsiviolâlapselo.
8 Tamakkutigûna Atâtaga nertortauniarpoĸ, paungaĸarnialerupse unuktunik, illinniarteolerluselo uvamnut.
9 Sorlo Atâtama nagligingmanga, taimaktauĸ uvanga nagligivapse. Naglingnimnêtsainaritse.
10 Perĸojakka mallikupsigik, naglingnimnêtsainarpose, sorlo uvanga Atâtama perĸojangit mallikapkit, naglingninganêtsainarlungalo.
*11 **Taimak** oĸarvigivapse, ĸuvianarnera illupsingnêtsainarĸovlugo, ĸuviasungniselo nâmaksivalliaĸovlugo.
12 Tamædja perĸojara, nagliktigêrĸovluse, sorlo nagligigapse.

13 Nagligosungnersaujoĸangilaĸ imaitomit, inôserminik tunnijomit illanârijane pivlugit.
14 Illipse illannârivapse, piniarutjigupse perĸojamnik.
15 Mattoma kingorngane oĸangilanga kivgaugapse; kivgaĸ ĸaujimangimat angajoĸâme piniarninginik. Illipsele illanârijimnik tailauĸpapse; tamainik Atâtamnit tussalauĸtamnik, nellojungnaertilaurapse.
16 Annerilaungilapsinga, annerilauĸpapsele, issumagivluselo, paungaĸariartorĸovluse, paungaĸarniselo soĸĸoserĸonnago; Atâta tuksiarvigigupsiuk attimne, tamattominga tunnijerĸovlugo illipsingnut.
17 Mattominga perĸovapse, nagliktigêrĸovluse.
18 Sillaĸsoarmiut ômigikpasse, ĸaujimaleritse, ômigerĸârmanga illipsingnit.
19 Sillaĸsoarmiut illagigupsigik, sillaĸsoarmiut pitik nagliginajarpait; sillaĸsoarmiulle illaginginapsigik, annerimalaurapsele sillaĸsoarmiunit; tamanna pivlugo sillaĸsoarmiut ômigivâse.
20 Oĸausera erĸarisiuk oĸauserilauĸtara illipsingnut: Kivgaĸ anginersaungilaĸ angajoĸâminit. Unangmilauruninga, unangminiarivâse; oĸausikka mallilaurunigit, oĸausise mallingniarivait.
21 Tamakkoningale tamainik piniarvigijomârpâse attera pivlugo; illitaringinamitsuk tillijiga.
22 Tikkilaungikuma, tamattominga oĸautijartorlugit, ajorneĸarajangilat; mânnale passijaujungnaerutiksarsijungnangilat ajornitik pivlugit.
23 Uvamnik ômisuktub Atâtaga ômigigivâ.
24 Piniarnerit piniarnerilaungikupkit, assima piniarnerilaungitangit, ajorneĸarajangilat; mânnale tækkolauralloaramigit, tamamnuk ômigivâtiguk, uvangalo Atâtagalo.
25 Oĸautsille nellautsilerĸovlugit aglaksimajut perĸojingine: Pitjuteĸaratik ômigivânga.
26 Mannigoijorle tikkitsomârpat, tillijomârtara illipsingnut Atâtamit, mikseĸârnerub anerninga, Atâtamit annijoĸ: tâmna kigligiutsiniarpoĸ uvamnik.
27 Illipselo kigligiutsiniarivose; pigiarnermit najulaurapsinga.

KAPITEL XVI.

Anernerub ajunginerub piniarninganik. Tækkôtilârnermik killamik. Tuksiarnermik Jêsusib attingane.

TAMATTOMINGA oĸautilauĸpapse sinnaungajuteĸalerĸonnase.

2 Illagêngnermingnit avitsomârpâse. Nelliutijomârporle tokkotsijut illipsingnik issumakarvingat, tamattominga Gûde kivgartorasugilugo.

3 Taimailiorvigijomârpâse, Atâtagalônêt uvangalônêt illitaringinamittigut.

4 Tamattominga okautilaukpapse, nelliutikpat erkailerkovluse okautigilauktamnik illipsingnut. Tamattominga pigiarnermit okautilaungilapse najulaurapse.

5 Mânnale tillijimmut ainiarpunga; appersortokangilarlo akkunapsingne: Namungarniarkêt?

6 Taimagle okautilaurapse, ômatise kiksarnermik illumertaulerput.

7 Miksekârtomigle okautivapse: Idluarpok illipsingnut, ainiarama. Ainiangikuma, mannigorniktub tikkiniangimase. Ainiarumale, tillijomavara illipsingnut.

8 Tikkikunelo, sillaksoarmiut tukkisitiniarpait ajornermik, idluarnermiglo, erkartuinermiglo.

9 Ajornek pivlugo, okperlungimatta uvamnut;

10 Idluarnerle pivlugo, Atâtamut ainiarama, tækkoniarungnaerapsingalo.

11 Erkartuinek pivlugo, sillaksûb mattoma attaninga erkartortaungmat.

12 Sulle unuktunik okausiksakarpunga illipsingnut, mânnale tussarlugit sapperpasse.

13 Ipsomale, miksekârnerub anerningata, tikkikune, miksekârnernut tamainut tessiorniarpâse. Ingminik okâlanianginame; tussartaminigle oxautjiniarpok, pijomârtomiglo okautiniarpâse.

14 Tâpsoma ânanausiniarpânga, pimnit tigusiniarame okautigilugolo illipsingnut.

15 Tamaita Atâtab pigijangit pigivakka. Tamanna pivlugo okautivapse: Pimnit tigusiniarpok okautigilugolo illipsingnut.

16 Killamik tækkoniarungnaerpapsinga; amalo killamik tækkoniarivapsinga; Atâtamut ainiarama.

17 Tagva illinniartingita illangit okarkattigêkput: Sunauvât okausingit, okautingmattigut: Killamik tækkoniarungnaerpapsinga amalo killamik tækkoniarivapsinga, Atâtamullo ainiarama?

18 Tagva okarput: Sunauvâ okarninga: Killamîk? okausingit nellovavut.

19 Tagva Jêsuse mallugosulerpok, apperijomangmatsuk, okautivaillo: Tamattominga appersortigêkpose, okalaurama: Killamik tækkoniarungnaerpapsinga, amalo killamik tækkoniarivapsinga.

20 Ahamarik, ahamarik okaupapse: Kealuselo ogguarniar-

pose sillaĸsoarmiulle ĸuviasudlarniarput. Illipsele kiksadlarniarpose; kiksarnisele ablatsângorniarivoĸ ĸuviasungnermut.

21 Arnaĸ ernisukkune, kiksarneĸarpoĸ, stundinga tikkisimangmat; nutarârsugle erniarijarêruniuk, kappiasungnerilauĸtune issumagijungnaerpâ, ĸuviasungneĸ pivlugo, inuk sillaĸsoarmut erniangongmat.

22 Illipsele kiksarneĸarivose mânna; tækkojomagivapsele, ômatisele ĸuviasudlarniarput, ĸuviasungnipsingniglo arsârniktoĸartuksaungilaĸ illipsingnit.

23 Uvlormelo taipsomane apperiniangilapsinga sumik. Ahamarik, ahamarik oĸaupapse: Atâta tuksiarvigigupsiuk sumik attimne, tunmitjiviginiarpâse tamattominga.

24 Mânna tikkilugo tuksialaungilase sumik attimne. Tuksiaritse, tigusiniarpose tagva, ĸuviasungnise nâmakserĸovlugo.

25 Taimak oĸautilauĸpapse adsiujutigut; nelliutijomârporle adsiujutigut oĸâlajungnaerviginiartara illipsingnut, tukkisinartomigle oĸautiniarpapse Atâtamnik.

26 Uvlorme taipsomane tuksiarniarpose attimne. Oĸautingilapselo, Atâta tuksiarvigijomavlugo pivluse;

27 Nangminek Atâtab nagligingmasse, nagligigapsinga, okperluselo, Gûdemit pilaurama.

28 Atâtamit annilauĸpunga, pilungalo sillaĸsoarmut; amalo sillaĸsoaĸ ĸemangniarpara, Atâtamullo ailunga.

29 Illinniartingita oĸautivât: Ahâk mânna tukkisinartomik oĸâlavotit, adsiujomiglo oĸauseĸarnak.

30 Mânna ĸaujimavogut, tamaita nellunginangne, apperijaujariaĸarungnaerlutit. Tamanna pivlugo okperpogut, Gûdemit annilauravit.

31 Jêsusib kiovait: Mânna okperpose.

32 Ahâk stunde nelliutiniarpoĸ, nelliutijarêrporlo siamarviksase, attunit ingmikoartiluse, kissimautilungalo; kissimaungilangale, Atâtab najormanga.

33 Tamattominga oĸautilauĸpapse, ullapirsauteĸarĸovluse uvamne. Sillaĸsoarme kappiasungneĸarpose; mannigoritsele, sillaĸsoaĸ sâlagivara.

KAPITEL XVII.

Kristusib ajoĸertuinerojipta tuksiarninganik, nangmineĸ pivlune, illinniartinelo, illagêktitanelo pivlugit.

TAIMAK Jêsuse oĸarame, kilangmut ârlorpoĸ oĸarlunelo: Atâtak, stunde tikkisimavoĸ ânanausivît Ernernik, Ernernut ânanausijauĸovlutittauĸ.

2 Sorlo pitsartunermik tunitjivigigangne uviningnut tamainut, inôtsemik nungusuitomik tunnijerĸovlugo illûnainut, tunijarnut tâpsomunga.

3 Tamadjauvorle inôgut nungusuitoĸ: illitarsilune illingnik, kissivît nellâgut Gudiogavit, tillilauĸtarniglo Jêsuse Kristusemik.

4 Ananausilauĸpagit nuname, piniarnerlo nâmaksilauĸpara piniarutauĸolauĸtat uvamnut.

5 Mânnalo ânanausilaunga, Atâtak, illingne, ânanaunermut illingnêdlunga pigilauĸtamnut sillaĸsoaĸarĸârtinnago.

6 Atternik nellojungnaertilauĸpakka inuit tunnilauĸtattit uvamnut sillaĸsoarmiunit. Pigilauĸpattit, uvamnullo tunnilauĸpattit, oĸautsitillo mallilauĸpait.

7 Mânnale ĸaujimavut, tamaita tunnilauĸtatit uvamnut illingnit pingmatta.

8 Oĸautsille tunnilauĸtatit uvamnut, tunnilauĸpakka tâpkonunga; illaliulauĸpaillo, nellâgullo illitarsilutik, illingnit annilaurama, okpilerlutiglo, tillilauramga.

9 Tuksiutivakka, sillaĸsoarmiullo tuksiutinnagit, tâpkoale tunilauĸtatit uvamnut; pigigangne.

10 Tamaitalo pigijakka pigivattit, pigijattillo pigivakka, tâpkonanelo ânanausijauvunga.

11 Sillaĸsoarmêtsungnaerpungalo, tâpkoale sillaĸsoarmêput, uvangalo illingnut ĸaivunga. Hailigeojoĸ Atâtak, atternêtsainartikit tunijatit uvamnut, attausioĸovlugit sorlo uvaguk.

12 Najulaurapkit sillaĸsoarme, atternêtitsainarpakka. Tunijatit uvamnut saputilauĸpakka; assiojoĸangilarlo tâpkonangat, ĸittorngaĸ assiojoĸ kissime, aglait nellautsilerĸovlugit.

13 Mânnale ĸaivunga illingnut, taimaglo oĸarpunga sillaĸsoarmêdlunga, ĸuvianarnimnik illumiuteĸarĸovlugit nâmaktomik.

14 Oĸautsitit tunnilauĸpakka tâpkonunga, sillaĸsoarmiullo ômigivait; illagingimattigik, sorlo uvanga sillaĸsoarmiut illaginginapkittauĸ.

15 Tuksiangilanga nûtserĸovlutit tâpkoninga sillaĸsoarmit, sapputserĸovlutille tâpkoninga idluitunit.

16 Sillaĸsoarmiut illagingilait, sorlo uvanga sillaĸsoarmiut illaginginapkittauĸ.

17 Ivjornaitikit miksеĸârnerne; oĸautsitit miksеĸârtôvut.

18 Sorlo sillaĸsoarmut tillilauramga, taimaktauĸ tilligivakka sillaĸsoarmut.

19 Tâpkoa pivlugit ivjornailivunga, tâpkoatauĸ ivjornailerĸovlugit miksеĸârnerme.

20 Tâpkoa kissêta tuksiutingilakka, tâpkoatauĸ oĸausinginut okperomârtut uvamnut.

21 Illûnaita attausiolerĸovlugit, sorlo igvit Atâtak illumnê-

navit uvangalo illungnênama, tâpkoatauĸ illuptingne attausiolerĸovlugit, sillaĸsoarmiut okpilerĸovlugit, tillilauramga.

22 Ananaunerlo tunnilauĸpara tâpkonunga, tunnilauĸtat uvamnut, attausiolerĸovlugit, sorlo uvaguk attausiogamnuk,

23 Tâpkonanêdlunga, igvillo uvamnêdlutit; attausemarioleĸovlugit, sillaĸsoarmiullo illitarsilerĸovlugit, tillilauramga, nagligigangnelo, sorlo nagligigamga.

24 Atâtak pijomavunga, najugamne tâpkoatauĸ uvamnêĸovlugit, tunilauĸtatit uvamnut, ananaunimnik tunilauĸtarnik uvamnut tækkoĸovlugit; nagligilauramga sillaĸsoaĸ tunganilijauĸârtinnago.

25 Idluartoĸ Atâtak, sillaĸsoarmiut illitaringilâtit; uvangale illitarivagit, tâpkoalo illitarsivut, tillilauramga.

26 Nellojungnaertilauĸpakkalo atternik, nellojungnaertitsomavakkalo; nagligutsit, nægligutigijat uvamnik, illunginêĸovlugo, uvangalo illunginêdlunga.

KAPITEL XVIII.

Kristusib tigujauninganik perorsêvingme. Kiglisiniartauninganik ajoĸertuijoĸsoarmut. Pêtrusib missiarninganik. Jêsusib kiglisinniartauninganik Pilatusemut.

JÊSUSE taimak oĸarêrame, illinniartine illagællugit anivlunelo aularpoĸ kôb Kidronib, akkianut; tagva perorsêveĸarpoĸ, tagvunga Jêsuse illinniartingillo itterput.

2 Jûdasible pititiginiartangata tamanna nellunginivâ; Jêsuse illinniartingillo tagvane kattimaĸattarmatta.

3 Jûdasib sorsukĸuksat, ajoĸertuijorsuillo Farisêerillo kivgangit illasearileramigit, tagvunga ĸaivoĸ, nennerutsoalijarlutik, nenneroalijalarmiglo, sakkolijalarmiglo.

4 Jêsusible tamaita piniarviolârnine ĸaujimagamigit, annilerpoĸ oĸautivaillo: Kina ĸennerpisiûk?

5 Kiovât: Jêsuse Nazaremioĸ. Jêsusib oĸautivait: Uvangauvunga. Jûdasible pititiginiartangata illagivait.

6 Jêsusible oĸautingmagit: Uvangauvunga; kingorpiosârdlutik nunamut nivêrput.

7 Tagva ama aperivait: Kina ĸennerpisiûk? Oĸarpulle: Jêsuse Nazaremioĸ.

8 Jêsusib kiovait: Oĸautilauĸpapse uvangaugama. Kennerupsingale, ukkua aularlit.

9 Oĸautsit nellautsilerĸovlugit oĸauserilauĸtangit: Uvamnut tunnilauĸtavit nellianik assiojoĸangilanga.

10 Tagva Simonib Pêtrusib saviksoalijarame, tâmna amuvâ,

ajoĸertuijorsûblo kivganga ullimavlugo, siutâ tallerpia nakkappâ. Kivgarlo tâmna Malchusemik atteĸarpoĸ.

11 Tagva Jêsusib Pêtruse oĸautivâ: Saviksuit kênailitanganut pôleruk! Ermgusiârsûb, Atâtama tunnijangata uvamnut, immanga immeræksaringilarâ?

*12 **Sorsuktuksalle,** angajoĸâĸsoangatalo, Jûdillo kivgangita Jêsuse tiguvât ĸellaksulâllo.

13 Sivorlermiglo Hannasemut aularuterĸârpât, Kaifasib, jâreme tamattomane ajoĸertuinerojub sakkinganut.

14 Kaifasele tâmnauvoĸ Jûdinut oĸalauĸtoĸ, nakkornersaungmat, inuk attauseĸ toĸĸotaukpat inuit pivlugit.

*15 **Simonible** Pêtrusib Jêsuse mallikpâ, illinniartublo, tâpsoma assiata. Illinniartoĸ tâmna ajoĸertuijoĸsûb illitarijanga, Jêsuselo illagilugo itterpoĸ ajoĸertuijorsûb igloĸsoanganut.

16 Pêtruselo upkuab sillatâne nangerpoĸ. Tagva illinniartoĸ (Pêtrusib) assia, ajoĸertuijorsûb illitarijanga annilerpoĸ, arnarlo upkuamik udjertortoĸ oĸarĸattigivâ, Pêtruselo ittertipâ.

17 Tagva arnab, upkuab udjertortingata, Pêtruse oĸautivâ: Inûb tâpsoma illinniartingit illagingilattît? Oĸarpoĸ: Illagingilakka.

18 Kivgallo nangerdlutik ikkomamik ikkitsilauĸput, itjilildarmat, kitjaĸejârlutiglo. Pêtrusible nangerĸattigivait, kitjaĸejârlunelo.

*19 **Ajoĸertuijorsûble** Jêsuse appersorpâ illinniartingit pivlugit, ajoĸertûsingillo pivlugit.

20 Jêsusib kiovâ: Agviartaunanga tussarnartomik oĸâlalauĸpunga sillaĸsoarmiunut. Illinniarvingnelo kattimaviksoarmelo ajoĸertuilauĸpunga, Jûdit illûnatik kattimavingænne, oĸâlalaungnangalo sumik sagvangitome.

21 Sôg tamattominga appersorpingâ? Ipkoa appersukit tussalauĸtut oĸâlautigilauĸtamnik tâpkonunga; ahâk, taipkoa ĸaujimavut oĸauserilauĸtamnik.

22 Taimagle oĸartillugo, kivgat tagvane nangertut illangata Jêsuse erĸsârpâ oĸarlunelo: Ajoĸertuijorsoaĸ taimak kiojæksariviûk?

23 Jêsusib kiovâ: Idluitomik oĸaruma, nellunailiuk ajormat; idluartomigle oĸaruma, sôg erĸsârpingâ?

24 Hannasiblo ĸellaksorsimatillugo tillikliutigivâ ajoĸertuijoĸsoarmut Kaifasemut.

*25 **Simon** Pêtrusele nangerpoĸ kitjaĸejârlunelo. Tagva oĸautivât: Illinniartingit illagingilattît? Missiarporle oĸarlunelo: Illagingilakka.

26 Ajoĸertuijorsûb kivgangita illangata, illaliub tâpsominga, Pêtrusib ullimalauĸtanganik siutingagut, oĸautiva: Perorsévingme illagigangne tækkolaungilagît?

27 Tagva Pêtruse ama missiarivoĸ; tagva.narlo angutauneĸ niplerpoĸ.

*28 **Tagva** Jêsuse aularutivât Kaifasemit iglub kiglisiniarviub sânganut. Uvlângovorlo. Kiglisiniarvingmullo ittingilat, ivjornaromanatik, saugârsugle aularviksiorutiksaĸ nerrijomavlugo.

29 Tagva Pilatusib annivigivait, oĸautivlugillo: Sumîk inungmut ômunga passitiksaĸarĸisê?

30 Kiovât oĸautivlugolo: Una idluitullijeongipat, unnertujutiginajangilavut illingnut.

31 Tagva Pilatusib oĸautivait: Tagva illipse tigusiuk, erĸartorlugolo perĸojat pigijase malliklugit. Tagva Jûdit oĸautivât: Toĸĸotsijuksaungilagut kimik.

32 (Jêsusib oĸausingit nellautsilerĸovlugit, oĸauserilauktangit, tukkisititsigame toĸĸoniksame illusinganik.)

33 Tagva Pilatuse ama itterivoĸ kiglisiniarvingmut, Jêsuselo kaiĸovâ oĸautivlugolo: Jûdit attanerivâtît.

34 Jêsusib kiovâ: Illingnik tamattominga oĸarĸêt? assivîlônêt tamattominga oĸautilauĸâtît uvamnîk?

35 Pilatusib kiovâ: Jûdiovêk? Inuĸattivît ajoĸertuijorsuillo unertûtigilauĸpâtit uvamnut. Sumîk pinialauĸêt?

36 Jêsuse kiovoĸ: Nâlegauviga sillaĸsoarmit tamattomangat pingilaĸ. Nâlegauviga sillaĸsoarmit tamattomangat pikpat, kivgama sorsugutiginajarpât, Jûdinut unnertûtigijauĸonnanga; mânnale nâlegauviga tamattomangat pingilaĸ.

37 Tagva Pilatusib oĸautivâ: Taimaimat attaniogalloarĸêt? Jêsusib kiovâ: Nellâgut oĸarpotit, attaniovunga. Tamanna pivlugo erniangovunga sillaĸsoarmullo tikkilunga, kigligiutjerĸovlunga miksеĸârnermik. Miksеĸârnermit pijub nippiga tussarpâ.

38 Pilatusib oĸautivâ: Miksеĸârneĸ sunauvâ? Taimaglo oĸarêrame, Jûdit annivigivait, oĸautivlugillo: Passitiksarsingilanga tâpsomane.

39 Illusеĸarposele imaitomik, aularviksiorviolerangat, parngnanaersimatjat illangænnik aularĸojivaklunga; mânna Jûdit attaningænnik aularĸojerĸovisingâ?

40 Tagva ama illûnamatsiatik nipperĸortovlutik oĸarput: Tâpsomingaungitoĸ, Barrabasemigle Barrabasele inuartôvoĸ.

KAPITEL XIX.

Kristusib issaĸajauninganik, niaĸôsertauninganiglo, kikkiaktortauninganiglo, toĸĸoninganiglo, illijartortauninganiglo.

TAGVA Pilatusib Jêsuse tiguvâ, issaĸâjauĸolâllo.

2 Sorsuktuksallo orpingnik kakkilautilingnik pergaivut, illivlugolo niaĸoanut, ulliksoarmiglo aupaluktamik kappitipât,
3 Oĸarlutiglo: Salutitaulerit, Jûdit attaningat! erĸsârpâllo.
4 Tagva Pilatusib annivigigivait, oĸautivlugillo: Ahâk annitipara illipsingnut, tukkisilerĸovluse, passitiksarsinginama tâpsomane.
5 Tagva Jêsuse annilerpoĸ, niaĸôtelijarlune orpingnik kakkilautilingnik, annorâlijalarmelo aupaluktamik. Tâpsomalo oĸautivait: Tækkotitse, inuk una!
6 Ajoĸertuijorsuillo kivgallo tækkogamitsuk, ĸaggudlalerput oĸarlutiglo: Kikkiaktoruk, kikkiaktoruk senningajolingmut. Pilatusib oĸautivait: Illipse tigusiuk kikkiaktorlugoio, passitiksarsinginama tâpsomane.
7 Jûdit kiovait: Perĸojaĸarpogut, perĸojarlo tâmna malliklugo toĸĸotæksauvoĸ; ingminik erniotingmat Gûdemut.
*8 **Pilatusib** oĸausek tamanna tussaramiuk, sivôranersaulerpoĸ.
9 Amalo kiglisiniarvingmut itterivoĸ, Jêsusemullo oĸarlune: Nakit pivêt? Jêsusible kiungilâ.
10 Tagva Pilatusib oĸautivâ: Kiojomangilarmâ? Kaujimangilatît, pitsartuneĸarama, kikkiaktorlutit senningajolingmut, pitsartuneĸaramalo aularĸolutît?
11 Jêsusib kiovâ: Pitsartuneĸarajangilatit uvamnut pângat tunnitjiviongikuvit tamattominga; tamanna pivlugo uvamnik pititsijoĸ illingnut, ajortoĸarnersauvoĸ.
12 Mattomangat Pilatuse pinasuarpoĸ aularĸojomavlugo. Jûdille ĸaggudlarput oĸarlutiglo: Una aularĸogungne, attaniviksûb illanâriniatsangilâtit! Ingminik attaniotitoĸ attaniviksoarmut akkerartormat.
13 Pilatusib oĸausek tamanna tussaramiuk, Jêsuse annitipâ, ingidlunelo kiglisiniarviub iksivautanganut, tagvunga (igloĸsûb sânganut), Ebrêeritut Gabbatemik, imaipoĸ: ujarĸanik netsitelingmik taijamut.
14 (Uvlorle opalungaijaiviksauvoĸ aularviksiorvingmut, stundelo pingasojortôlerpoĸ.) Jûdinullo oĸarpoĸ: Ahâk tagga attanise!
15 Kaggudlarpulle: Pêruk, pêrung-una! kikkiaktoruk senningajolingmut! Pilatusib oĸautivait: Attanise kikkiaksoræksarivigô senningajolingmût? Ajoĸertuijorsuit kiovut: Attaneĸangilagut attaniviksûb assianik.
*16 **Tagva** unnertûtigilerpâ kikkiaktortauĸovlugo senningajolingmut. Jêsusele tiguvât aularutilâllo.
17 Kikkiaktortauviksanelo erĸsukpâ aularlunelo tagvunga niaĸovinertalingmik, Ebrêeritut Golgatamik taijamut.
18 Tagvane kikkiaktorpât senningajolingmut, assîgiglo magguk avatânut, Jêsusele akkuliudlugo.

19 Pilatusele aglangnik ĸollimiutæksanginik aglakpoĸ, nippitilugillo senningajolingmut; tâpkoa imaitunik aglaggit: Jêsuse Nazaremioĸ, Jûdit Attaningat.

20 Kollimiutat tâpkoa Jûdit unnuktut attuarpait, Jêsusib senningajolingmut kikkiaktortauvinga iglugasæksoarnut ĸanningmat. Aglaksimavullo Ebrêcritut, Grîchitullo Latainecritullo.

21 Tagva Jûdit ajoĸertuijorsoangit Pilatusemut oĸarput: Aglangnak: Jûdit attaningænnik; imâglo: oĸalaungmat: Jûdit attanerivânga.

22 Pilâtusib kiovait: Aglalauĸtakka aglarêrpakka.

*23 **Sorsuktuksallo** Jêsuse kikkiaktorêramitsuk, annorângit tiguvait, (aviklugillo sittamaulivait, sorsuktuksat illûnatik attunit ivajânginik,) taimaktauĸ ullinga. Ulliglo killoĸarane senamalauĸpoĸ pikkangat unnunga tikkidlune.

24 Tagva oĸarĸattigêlerput: Avingniaratigo una! immerautiginiarlavulle, kia piniarmangâgo; nellautsilerĸovlugit aglait imailijut: Annorâkka avilauĸpait ingmingnut, ulligalo immerautigilauĸpât. Taimailiorput sorsuktuksat.

*25 **Jêsusible** senningajolingata senniane nangerput anânanga, anânangatalo ĸattangutâ Marîa, Kleofasib nullianga, Marîa Magdalênalo.

26 Jêsusible anânane tækkogamiuk, illinniartorlo nagliktane nangerĸattinga, anânane oĸautivâ: Arnaĸ, ahâk, tagga ernît!

27 Kingorngagut illinniartoĸ oĸautivâ: Ahâk, tagga anânat! Stundemillo tamattomangat illinniartub ingminut pitipâ.

*28 **Kingorngagut**, Jêsuse ĸaujimagame, tamaita nâmaksijarêrmatta, aglait nellautsilerĸovlugit, oĸarpoĸ: Kêlerpunga!

29 Imeĸtauteĸarpoĸ tagvane sêrnartomik immalingmik. Tâpkoale nipperĸumik missuksivut, ajaupiamullo kappomitârlugo, ĸaninganullo mannivât.

30 Jêsusib sêrnartoĸ pigamiuk, oĸarpoĸ: Nâmaksivoĸ! niaĸonelo naerpâ, anernangêrdlunelo.

*31 **Uvlorle** taimna oppallungaijaiviongmat, Jûdit timit seningajolingmêrĸonnagit Sabbateotillugo, (Sabbate tâmna angidlarmat,) Pilatuse tuksiarvigivât, tâpkoa niungit navgortauĸovlugit, aĸĸartitaulerĸovlugillo.

32 Tagva sorsuktuksat tikkilerput, sivorliublo niûgik navgorpakit, aipangatalo kikkiaktortauĸattingata.

33 Jêsusele tikkinamitsuk, tækkogamiglo, toĸĸojarêrmat, niûgik navgongilakit,

34 Sorsuktuksallo illangata senneranga angmarpâ ĸallugiaksoarmut, tagvainarlo auk immerlo annilerpuk.

35 Tammattomingalo tautuktub kigligiutjutigilauĸpâ, kigligiutjiningalo miksesĸârtôvoĸ, tâmnalo ĸaujimavoĸ, miksesĸârnerĸik oĸarame, okpilerĸovluse.

36 Tamannale piniarutaulauĸpoĸ, aglait nellautsilerĸovlugit: Tâpsoma niûgik navgoræksaringilasse.

37 Amalo aglait assingit imailivut: Tækkojomârput kappilauĸtamingnik.

*38 **Kingorngagulle** Jôsefib Arimatîamiub, illinniarteojub Jêsusemut (angigutjilunele, Jûdit erĸsigigamigit), Pilatuse tuksiarvigivâ, perĸojaujomavlune Jêsusib timinga aĸĸartilugo. Pilatusiblo perĸongmago, ĸailerpoĸ, aĸĸartilâllo Jêsusib timinga.

39 Nikodêmuselo ĸailerivoĸ sivorngagut unnuangotillugo Jêsusemut tikkilauĸtoĸ, ĸaitsilunelo Mirrinik, Aloêniglo akkutsimajunik, oĸumailutatitut 100 itut oĸumaitigijunik.

40 Tagva Jêsusib timinga tiguvâk, immuserdlugolo uvineruksaijanik, mingoarutit illaliudlugit, Jûdit illuversivanguingatitut.

41 Tagvanele kikkiaktortauvingane perorsêveĸarpoĸ, perorsêvingmelo illuveĸarpoĸ nutâmik, illijiviolaungitomik sulle kimik.

42 Tagvunga Jêsuse illijartorpâk, Jûdit opallungaijaivingat pivlugo, illuveĸ ĸanningmat.

KAPITEL XX.

Kristusib makkininganik saĸĸerninganiglo Marîa Magdalênamut, illinniartunullo, Tômasemullo.

WOCHIB uvlungita sivorlerpângænne Marîa Magdalêna tikkilerpoĸ illuvermut tâĸtillugo sulle, tækkolunelo, ujaraksoaĸ aksakâtitaunermat illuvermit.

2 Tagva aĸpangerdlune Simon Pêtruse tikkipâ, illinniartublo aipanga Jêsusib nagliktanga, oĸautivlugiglo: Nâlegaĸ aĸsârnigarinerpât illuvermit, nellovavullo, namut illingmangâtsuk.

3 Tagva Pêtruse assingalo illinniartoĸ annilerpuk, illuvermullo ailutik.

4 Tamarmiglo aĸpangerĸattigêkpuk, assiatalo illinniartub ingiarpâ, sukkalinersauvlune Pêtrusemit, sivorliovlunelo illuvermut tikkipoĸ.

5 Illuanut itsuarlune uvineruksaijat illimajut tækkovait, itteranele.

6 Tagva Simonib Pêtrusib mallikpâ, illuvermullo itterlune, uvineruksaijallo illimajut tækkovait,

7 Kidjijârnerublo allarutâ, Jêsusib niaĸoanut tapsiolauĸtoĸ, uvineruksaijanut illimangitoĸ, ingmigulle immujoĸ, apsimavlune.

8 Tagva illinniartoĸ (Pêtrusib) assia, tikkerĸâlauĸtoĸ illuvernut, itterivoĸ, tækkolunelo oĸperpoĸ.

9 Aglait ĸaujimanginamigit sulle, toĸĸungajunit makkitsariaĸarnat.

10 Tagva illinniartuk aularĸattigêlerivuk.

*11 **Mariale** illuviub sângane nangerpoĸ, ĸeavlunelo sillatâne. Keagamelo, illuvernut itsuarpoĸ.

12 Engelîglo magguk, ĸaĸĸortangnik annorâlîk, iksivajuk tækkovak, attauseĸ niaĸungata inningane, aipangale ittigangita iningænne, Jêsusib timingata illijauvigilauĸtangane.

13 Tâpkoalo oĸautivâk: Arnaĸ, sôg ĸeavît? Oĸautivâk: Nâlegara aĸsârnigarinerpât, nellovungalo, namut illingmangâtsuk.

14 Taimaglo oĸarame, ĸeviarpoĸ, Jêsuselo nangertoĸ tækkovâ, nellovlunelo Jêsuseongmat.

15 Jêsusib oĸautivâ: Arnaĸ, sôg ĸeavêt? Kina ĸennerpiûk? Perorsêvilerijeonasugigamiuk, oĸautivâ: Nâlegaĸ, nûlaurungne, oĸautilaunga, namut illingmangângne? tagva aijomavara.

16 Jêsusib oĸautivâ: Marîa! Tagva ĸeviarlunelo oĸautivâ: Rabbûni; imaipoĸ: Ajoĸertuijoĸ.

17 Jêsusib oĸautivâ: Aĸtorniarnanga, takpaungarsimanginama sulle Atâtamnut. Ailerille ĸattangutimnut oĸautilugillo: Takpaungarniarpunga Atâtamnut Atâtapsingnullo, Gûdimnut Gûdipsingnullo.

18 Marîa Magdalêna tikkilerpoĸ, illinniartullo oĸautivait: Nâlegaĸ tækkolauĸpara, taimaglo oĸautilauĸpânga.

*19 **Wochib** uvlungita sivorlerpângata unnulerningane illinniartut kattimatillugit, upkuallo parngnanaersimatillugit, Jûdit erĸsigigamigit, Jêsuse tikkipoĸ, akkorngænnelo nangerpoĸ, oĸautilugillo: Ullapirsauteĸaritse!

20 Taimaglo oĸarame, agganelo senneranelo ĸemmergojautipait tâpkonunga. Tagva illinniartut ĸuviasulerput, Nâlegaĸ tækkogamitsuk.

21 Tagva Jêsusib ama oĸautivait: Ullapirsauteĸaritse! Sorlo Atâtab tillilaungmanga, taimak tillivapse.

22 Taimaglo oĸarame, supporpait, oĸautivlugillo: Arnernek ajunginek pigilersiuk!

23 Issumagijungnaertase ajorninginit, issumagijaujungnaernekarput; issumagijungnaerniangitaselo ajorninginit issumagijaujungnaernekangilat.

*24 **Tômasible**, 12 it illangata, maggoliavinermik taijab illagingilait, Jêsuse tikkitillugo.

25 Tagva illinniartut assingita oĸautivât: Nâlegaĸ tækkolauĸpavut. Tâpsomale oĸautivait: Aggangine kikkiaktornerit

tækkungikupkit, tikkeralo illingikupko seneranganut, okperijomangilara.

26 Uvlullo sittamaujortut nângmatta, illinniartut ama kammanêlerivut, Tômasiblo illagivait. Jêsuse tikkipoĸ, upkuat parngnanaersimatillugit, akkorngænnelo nangerpoĸ oĸarlunelo: Ullapirsauteĸaritse!

27 Kingorngagut Tômase oĸautivâ: Tikkît kaitsuk, aggakkalo tækkolikit; aggaktillo issakkit ovunga, illilugillo sennerĸamnut; okpinginaglo, okperille!

28 Tômasib kiovâ oĸautivlugolo: Nâlegara Gûdigalo!

29 Jêsusib oĸautivâ: Tækkogamga, Tômase, okperpotit. Pilloridlarput tækkolugatik okpertut!

*30 **Tattamnartuttauĸ** assingit unnuktut Jêsusib pinniarnerivait illinniartime tækkoænne, aglaksimangitut aglangne tamakkonane.

31 Tamakkoale aglaksimavut, okpilerĸovluse, Jêsuse Kristuseongmat, Gûdib Erninga; okpernermullo inôseĸarĸovluse tâpsoma attingane.

KAPITEL XXI.

Jêsusib saĸĸerninganik illiniartiminut Tibêriasib tessersoangata senniane. Jêsusib, Pêtrusiblo, Johannesiblo oĸarĸattiγêngningat.

MATTOMA kingorngagut Jêsuse saĸĸerivoĸ illinniartiminut Tibêriasib tessersoangata senniane. Imailiorlunele saĸĸerpoĸ.

2 Illagêklutik tagvanêput Simon Pêtruse, Tômaselo maggoliavinermik taijaĸ, Natanaêlelo, Kanamit Galilêamêtomit pijoĸ, Zebedêusiblo ernîgik, assîgiglo magguk, illinniartingita illâgik.

3 Simonib Petrusib oĸautivait: Nulluarniariartoromavunga. Tâpkoa oĸautivât: Tagva illagijomavaptigit. Annilutiglo, umiaĸortômut ikkisâdlalerput, unnuamelo tamattomane nulluartitsilungilat.

4 Uvlângolertillugole, Jêsuse sikjame nangerpoĸ, illinniartullo kaujimangilat Jêsuseongmat.

5 Jêsusib oĸautivait: Kittorngat, nerĸiksaĸangilasê? Tâpkoa kiovât: Ahaila.

6 Tâpsomale oĸautivait: Nullutjat ningitisigik umiaĸortûb tallerpianut, nagvârniarpose tagva. Tagva ningitipait, amuarungnarungnaerlugillo mingeritjat unnurninginut.

7 Tagva illinniartub, Jêsusib nagliktangata, Pêtruse oĸautivâ: Nâlegauvoĸ. Simonib Pêtrusib tussaramiuk, Nâlegaung-

mat, uvinerĸune attilerpâ (annorailaurame), immânullo missikpoĸ.

8 Illiniartut assingit umiakut ĸailerput (nuna ungasinginamitsuk ablornernik 200 inik) nullutjallo mingeriaĸtaggit amuvait.

9 Nunamulle niuleramik, aumanik illimmajunik tækkovut, kângænnelo mingeritjanik ĸaĸĸôjamiglo.

10 Jêsusib oĸautivait: Kaitsileritse mingeritjanit mânna nulluartitapsingnit.

11 Simon Pêtruse ipperârpoĸ, nullutjallo amuvait nunamut tættetut mingeritjanik angijunik 153 nik. Taimaglo unnuktigigalloarmatta, nullutjat alliktaungilat.

12 Jêsusib oĸautivait: Kaititse nerrimârluselo. Illinniartingitale neliatalônêt apperijariaĸangilâ: Kinauvêt? ĸaujimagamitsuk, Nâlegaungmat.

13 Tagva Jêsusib ĸaĸĸôjaĸ tigujartorpâ, tunnilâllo tâpkonunga, taimaĸtauz mingeritjat.

14 Tamadja pingajuat Jêsusib saĸĸerlaungningita illiniartiminut, toĸĸungajunit makkiningata kingorngane.

*15 **Nerrijarêramigle,** Jêsusib Simon Pêtruse oĸautivâ: Simon, Jônasib erninga, ukkunangat nagliginersarivingâ? Tâpsoma oĸautivâ: Ahaila Nâlegaĸ, nellungilarma nagligigapkit. Oĸautivâ: Saugârsukka nerritiniakit.

16 Aipânik oĸautivâ: Simon, Jônasib erninga, naligivingâ? Tâpsoma oĸautivâ: Ahaila Nâlegaĸ nellungilarma nagligigapkit. Oĸautivâ: Saugakka nerritiniakit.

17 Pingajuangnik oĸautivâ: Simon, Jônasib erninga, nagligivingâ? Pêtrusib kiksalerpoĸ, pingajuangnik oĸautingmago: Nagligivingâ? Oĸautivâlo: Nâlegaĸ, tamainik ĸaujimavotit, nellungilarma nagligigapkit. Jêsusib oĸautivâ: Saugakka nerritiniakit.

18 Ahamarik, ahamarik oĸaupagit: Innôsungnersautillutit, nangminernik tapserusilauĸpotit, arvertarlutillo pijomajarnut; itôleruville, aggaktit issagomârpattit, assivîllo tapseruseromârpâtit, tessiorlutillo pijomangitarnut.

19 Taimagle oĸarpoĸ nellunaijailune, toĸĸub illusingita neliænnut Gûde nertoromârmangâgo. Taimaglo oĸarérame, oĸautivâ: Mallinga!

20 Pêtrusele ĸevialerpoĸ, illinniartorlo Jêsusib nagliktanga malliktoĸ tækkovâ, sagvinganullo êgangalauĸtoĸ unnuktome nerrivlutik, oĸalauĸtorlo: Nâlegaĸ, illingnik pititsiniartoĸ kinauvâ?

21 Pêtrusib tâmna tækkogamiuk, Jêsuse oĸautivâ: Nâlegaĸ, unale ĸanoĸ illingajuksauvâ?

22 Jêsusib oĸautivâ: Pijomaguma tagvanêĸovlugo tikkitsiarilunga, erĸanangilaĸ illingnut! Igvit mallinga!

23 Tagva ĸattangutigêt ingmingnut oĸalerput: Illinniartoĸ una toĸĸoniangilaĸ. Jêsusible oĸautilaungilâ: Toĸĸoniangilaĸ; imâgle: Pijomaguma tagvanêĸovlugo tikkitsiarilunga, erĸanangilaĸ illingnut.

*24 **Illinniartoĸ** tâmnauvoĸ tamakkoninga kigligiutjijoĸ, tamakkoalo aglalauĸpait. Kaujimavogullo kigligiutjiningit miksesĸârtôngmatta.

25 Assingillo unnuktut Jêsusib piniarnerilauĸtangit illûmatik kingorlerêklutik aglaktaunajarpatta, sillaĸsoarmiut aglangnik aglagutiksaujunik tukkisinajarasugingilakka.

APOSTELIT PINIARNINGIT, LUKASIB AGLAKTANGIT.

KAPITEL I.

Kristusib ĸilaliarninganik. Matîasib Apostelingortitauninganik.

OĸAUTIGIJAKKA sivorlît pijarêralloarpakka, Teôfiluse, tamakkoninga tamainik Jêsusib piniartanginik, tamangnik, piniarlunelo ajoĸertuivlunelo.

2 Uvloĸ taimna ĸongmuartitauvinga tikkidlugo, Apostelit Anernikut ajunginikut annerijane piniaræksanginik oĸautijarêramigit.

3 Aniatitaunerme kingorngane taipkonunga saĸĸerĸattarpoĸ ômardlune, okpernartut unnuktut piniarlugit, tækkotidlunelo taipkonunga uvlut 40 it nâvlugit, oĸarĸattigilugillo Gûdib nâlegauvinganik.

*4 **Kattersoramigillo**, perĸovait, Jerusalemit aularĸonnagit, Atâtable oĸautigilauĸtanganik utaĸĸerĸovlugit, tussalauĸtapsingnik uvamnit, **oĸarpoĸ**.

5 Johannese baptisilauĸpoĸ immênarmut, illipselo baptitaujomârpose Anernermut ajunginermut, uvlut tamakkoa sivikitomik kingorngatigut.

6 Kattimajulle apperivât oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, nelliutome tamattomane Israêlib nâlegauvinga âĸigomaviûk?

7 Oĸautivaille: Nelliunermik stundemiglônêt kaujijuksaungilase Atâtab ajugaĸanginerminut illingatitanganik.

8 Pitsartunermigle pilârpose, Anernerub ajunginerub tikkilârpasse; kigligiutsijigilârpapselo Jerusalemiunut Judêamiunullo illûnainut, Samâriamiunullo, sillaksûblo issua tikkidlugo.

*9 **Tuimaglo** oĸarêrame, kongmuartitauvoĸ tækkuksauvlune, nuvujablo nippaĸtipâ ijinginit.

10 Killangmullo kongmuartoĸ tækkunâramitsuk, ahâk, angutik magguk kaĸĸortangnik annorâlîk nangerĸattigivakit;

11 Oĸartuktauĸ: Illipse angutit Galilêamiojose, sôg nangerdluse kilangmut ârlorĸisê? Jêsuse tâmna, illipsingnit kongmuartitaujoĸ kilangmut, tikkitsomârivoĸ, sorlo tækkolaurapsiuk kongmuartillugo kilangmut.

*12 **Jerusalemut** tava utterput kaĸĸamit orĸsoĸtalingmik taimajomit; tâmna Jerusalemit kamitoĸ, sivikitomik, sorlo Sabbateme pissuktoĸarpangmat.

13 Itteramiglo, iglut kollerpângænnut majorarput tagvanêlerdlutik Pêtruselo, Jakôbuselo, Johanneselo, Andrêaselo Filippuselo, Tômaselo, Bartolomêuselo, Mattêuselo, Jakôbuselo Alfêusib erninga, Simonelo Zelôtes, Jûdaselo Jakôbusib nukkâ.

14 Tâpkoa illûnatik, adsigêktomik issumaĸarlutik, illagêtsainarput, kennuvlutiglo tuksiarput, arnat illagilugit, Marialo Jêsusib anânanga, Jêsusiblo kattangutingit.

*15 **Uvlunelo** taipkonane Pêtruse illinniartut akkorngænnit nikkovipoĸ, (tagvanelc kattimajut 120 olauĸput) oĸarlunelo:

16 Illipse angutit kattangutigêt, aglait nellautsijariaĸalauĸput Anernerub ajunginerub oĸautigijangit sivorngagut, Dâvidib kanningagut, Jûdase pivlugo, Jêsusemik tigusilauĸtut sivorlerijangat.

17 Tâmna uvaptingnut illautitaumalauĸpoĸ, kivgaliarimaĸattigilauĸpavullo.

18 Taipsoma idluitullinerilauĸtame akkinganut perorsêvik pissiangotilauĸpâ, ingminiglo kimippoĸ, kattakkamelo kârpoĸ, erchavingillo illûnatik annivut.

19 Tamannalo tussaumajauvoĸ Jerusalemiunut illûnainut; tamanna pivlugo perorsêvik taimna taigivât oĸautsimiktut Hakeldamamik, imaipoĸ: Perorsêvingmik auktalingmik.

20 Aglaksimangmat aglangne imgerutine: Iglunga inuêrutjaulerle, inuĸaranelo kammane igloĸartomik; ajoĸertuivingalo assianut pititaule,

21 Taimak pivlugo angutit illangat najortigitsainalauĸtavut Nâlegaĸ Jêsuse annitillugo ittertillugolo uvaptingne,
22 Johannesib baptisilerninganit uvloĸ ĸongmuartitauvinga uvaptingnit tikkidlugo kigligiutsijeoĸattigijæksarivavut makkininganik.
23 Magguglo ingmigut pitipakit, Jôsefe Barsabasemik taijaĸ, Justusemik attipsâlik, Mattîaselo.
24 Tuksiarlutiglo oĸarput: Nâlegaĸ, inuit illûnamatsiatik ômatinginik ĸaujimajotit, nellonaeruk, ukkungnangat maggungnit neliaĸ aneringmangangne,
25 Attausek pititaulerĸovlugo kivgaunermik Apostelionermiglo, Jûdasib ĸemmaktanganik, iniminut aingmat.
26 Immerautigilermattikik, Mattîase sâpâ nellaudlugo; Apostelinut 11 inut tâva illautitaulerpoĸ.

KAPITEL II.

Anernerub ajunginerub kovijauninganik Apostelinut Pentekosteme. Pêtrusib oĸâlaninganik.

PENTEKOSTIBLO uvlunga nelliutingmat, illûnatik, adsigêktomik issumaĸarlutik kattimalauĸput.
2 Tagvainarlo sulluksuksoaĸarpoĸ ĸilangmit pijomik, sorlo aĸĸunarsoarmit pilune, iglolo illûnât tâpkoa najortangat tættætauvoĸ mattomunga.
3 Tâpkonungalo saĸĸertoĸarpoĸ ikkomârsutitut ingmikoartitut oĸartitut ĸoblorsimajutitut-itunik, illûnaitalo attunit tupvigilerpait.
4 Illûnatiglo illumertaulerput Anernermik ajunginermik, oĸâladlalerpullo oĸautsinut tussarngartanut, sorlo Anernerub oĸâlajungnartingmagit.
5 Jûdeĸalauĸporlo Jerusaleme igloĸartunik, angutiuik Gûdemik nâlektunik, inuĸattigênit sunatuinarnit ĸilaub attânêtunit.
6 Sulluksuksoaĸ tamana tussaramitsuk, unuktorsuit kattilerput ĸoaĸsângadlarlutik, illûnatik oĸauserivaktatik tâpkonunga attortaujut tussaramigit.
7 Illûnamatsiatigle kakkilâdlarput, tattaminiarlutik, oĸarĸattigêklutiglo: Ahâk, ukkua oĸâlajut illûnatik Galilêamiungilât?
8 Kanoĸ illingavâ, illûnata ingmikôrluta oĸauserivaktavut inûlerniptingnit tussaraptigît?
9 Parterillo, Mêderillo, Elamiterillo, uvagullo nunaĸartogut Mesopotamiame, Jûdêamelo Kappadôtsiamelo, Pontusemelo, Asiamelo,

10 Frigiamelo, Pamfiliamelo, Egiptenemelo, Libiablo erkânetune, Zirênib senniane, Rômiullo tækkorngartat,

11 Jûdillo, Jûdiokattaujullo, Krêtamiullo, Arâbiamiullo, illûnata tussarpavut okartut Gûdib tattamnartullininginik, okausivut attorlugit.

12 Illûnatik tâva kakkilâdlarput, uimamadlalarmiglo, okarkattigêkpullo: Kanok tamanna illinganiarkâ?

13 Illangillo mittaklutik okalulerput: Mamarnermik Wainemik imersimavut.

*14 **Tagva** Pêtruse nikovipok 11 it illagilugit, nipperkortovlumelo okautivait: Illipse Jûdiojose angutit naglingnartose, illûnaselo Jerusaleme igloкartose, tamanna nellonarungnaertitaule illipsingnut, okausikkalo itterlit siutipsingnut.

15 Tallangilat tâpkoa tallanganasugijase, uvlub stundinga 3 otuinarmat.

16 Tamadjauvok, nellautaijokut Joêlikut okautigijaumajok sivorngagut:

17 Uvlut kingordlingine imaitsomârpok, Gûde okarpok: Anernera kovijomavara inungnut illûnainut; erniselo panniselo nellautsitiksanik okaromârput, inôsuktoselo angutit tækkotitjutinik tautugomârput, ituselo sinnektômajomârput.

18 Uvlune taipkonane kivgamnut angutinut arnanullo Anernera kovijomavara, nellautsitiksaniglo okaromârput.

19 Tattamnartullijomavungalo pikkane kilangme, nellunaikutakartitsilungalo attâne nuname, aungmik ikkomamiglo isserlûblo pujuanik;

20 Sekkinek ablatsaujomârpok tâksoarmut, takkerlo auktun-itsomârpok, Nâlekab uvlorsoanga nelliuterkârtinnago.

21 Imaitsomârpok: Nâlekab attinga tailugo tuksiartok piulijaujomârpok.

22 Illipse angutit Israêlitiojose, okautsit ukkua tussâsigik: Jêsuse Nazaremiok, angut Gûdemit pijok, sakkijâlaukpok akkunapsingne piniarnerminut, tattamnartullinerminullo, nellunaikutanullo, Gûdib tamakkoa tâpsomûna piniarnerilaungmagit akkunapsingne, illipsetauk nangminek kaujimagapsetut.

23 Tâmna (Gûdib issumasimanerminut pijomajaminullo tunnilaungmago) tigulaukpasse idluitullijut aggangitigut, kikkiaktorlugolo senningajolingmut tokkodlugolo.

24 Tâmna Gûdib makkitilaukpâ tokkub ânianarninganit pêrlugo, ajornavingmat tokkungatsainarlune.

25 Dâvidib okautigingmago: Nâlegak sâmnêtitsainarpara, tallerpimnêngmat aulataukonnanga.

26 Tamanna pivlugo ômatiga kuviasukpok; okaralo serridlarpok, uvinigataук nerriuklune merngoêrseromârmat.

27 Tarniga anernerit inningænnetsainarkojomânginangne, ajunginerillo (Kristuse) asserorkojomânginivat.

28 Apĸosinermik inôgumut unnertulauĸparma; kênavit sângane ĸuviasungnermik illumertitsomârparma.

29 Illipse angutit ĸattangutigêt, agviartaunanga atâtagijavut Patriarche Dâvide oĸautigilago iliipsingnut: Taimna toĸĸovlunelo illuvertaulauĸpoĸ, illuvingalo uvaptingnêpoĸ sulle uvlome.

30 Nellautaijôgame, nellunginamelo, Gûdib soĸĸosijuitomik angervigilaungmago: uviningmit kinguvâksanga (Kristuse) makkitsomavlugo, iksivautaĸsoanganullo iksivaĸojomavlugo;

31 Sivorngagut tamanna tækkolauramiuk, Kristusib makkininga oĸautigivâ, tarninga anernerit inningænnetsainalaungimat, uviningatalo asserornek tækkolaungimago.

32 Jêsuse tâmna Gûdib tuppaktilauĸpâ; illûnata tamattominga kigligiutsijeovogut.

33 Mânna Gûdib tallerpiagut ĸongmuartitaugame, Atâtablo angersimaninga Anernermik ajunginermik pilauramiuk, tâpsominga tagva ĸovisilauĸpoĸ tækkojapsingnik tussartapsingniglo.

34 Dâvidele ĸilangmut ĸongmualaungilaĸ. Oĸarporle imâk: Nâlegak Nâlekamnut oĸarpoĸ: Tallerpingma tungânut ingitit,

35 Omigijingnik illijerĸârtinnanga ittikkavît ikkovrangænnut.

36 Tagva mânna Israêlib kinguvângit tamapse ĸaujimatsialeritse, Gûdib Jêsuse tâmna, kikkiaktulauĸtase senningajolingmut, Nâlegangortilâllo Kristusingortilaungmago.

*37 **Tamannale** tussaramitsuk, ĸibliktaulerput ômattimikut Pêtrusemullo assinginullo Apostelinut oĸarlutik: Illipse angutit ĸattangutigêktose, sumîk piniartuksauvitâ?

38 Pêtrusib oĸautivait: ĸaĸĸialeritse, baptitaulerluselo illûnase Jêsusib Kristusib attinganut, ajornerit issumagijaujungnaerutiksanginut; Anernerub ajunginerub tunnergutânik pilârpose tagva.

39 Illipsingnulle ĸittorngapsingnullo oĸautsit ukkua illingavut, ungasiktomêtunullo tamainut, Nâlekab Gûdipta ĸaiĸojomârtanginut tamaunga.

40 Oĸautsinulle unuktunut ukkua assinginut kigligiutjivigivait, ĸaiblarlugillo oĸarpoĸ: Piulijauniaritse kinguvângoĸattigênit ukkunangat tappatojunit.

*41 **Oĸausinginik** ĸuviasuklutik nâlektut, baptitaulerput; uvlormelo taipsomane 3000 it illautitaulerput.

42 Apostelille ajoĸertûtinginik nâletsainalerput, illagêklutiglo, ĸaĸĸôjaniglo avgoilutik, tuksiarĸattigêklutiglo.

43 Inuittauĸ illûnatik kuksasungnermut tikkitaulauĸput; Apostelitigullo tattamnartunik nellunaikutaĸsoarniglo unuktunik pijoĸalerpoĸ.

44 Oĸpertungortitaujulle illûnatik illagêksimalauĸput, perĸutitiglo pigællugit kattutivait.

45 Perĸutitik pitiglo niorvgotigivait, aitortûtigilaitalo illûnainut, attunit ajorsarningit issumagilugit.

46 Uvlullo tamaita illagêklutik kattimaviksoarmêput, ĸaĸĸôjallo avgorpait iglune tamaine.

47 Nerrivullo, Gûdelo nertorpât ĸuviasuklutik issumalingasuitunigio ômateĸarlutik, inungnullo illûnainut ivlerijauvut. Nâlegarle pilloriktitaulertunik uvlut tamaita illautitsivoĸ okpertunut.

KAPITEL III.

Angutib sibvêtub âĸiktauningauik: Pêtrusemut Johannesemullo. Pêtrusib oĸâlaningauik: ĸaĸĸialerĸojijomik.

PÊTRUSELE Johanneselo majorarĸattigêkpuk kattimaviksoarmut, stundit 9 ôningænne, tuksiarviovaktoĸ nelliutitillugo.

2 Angutekalauĸporlo sibvêtomik nutaraunerminit; tâmna akkigarlugo uvlut tamaita illivât kattimaviksûb ittertarviata pinnarnartomik taijaujub kiglinganut, kattimaviksoarmut itteriartortunik ĸennuvĸarĸovlugo tunnergumik.

3 Tâpsoma Pêtruselo Johanneselo kattimaviksoarmut itteromajuk tækkogamigik, ĸenuvigivak tunnergumik.

4 Pêtrusible Johannesiblo tækkunarpâk oĸarlutiglo: Tækkusartigut!

5 Tækkusarpak tagva, sumik tunnitjivioniarasugællune.

6 Pêtrusele oĸarpoĸ: Silberemik Goldemiglônêt peĸangilanga, pigijamnigle tunnitjivigivagit: Jêsusib Kristusib Nazaremiub attingane nikovilutillo pissugit!

7 Tallerpiagullo tiguvlugo nikkovitipâ. Tagvainaĸ niûgik kannâgiglo nukkeĸalerput.

8 Kiggilauĸpoĸ, nangerungnalarmelo pissugungnarlunelo, kattimaviksoarmullo illagællugik itterpoĸ, arvertarlunelo ĸiggertalarmelo Gûde nakoridlarpâ.

9 Inuillo illûnatik pissuktoĸ Gûdemiglo nertordlertoĸ tækkovât.

10 Illitarivâttauĸ, tainmaungmat kattimaviksûb ittertarviata pinnarnartub kiglingane iksivalauĸtoĸ, tunnergumik ĸennuvlune; taimailiorviongmat ĸoaĸsângalarmiglo tattaminiadlarput.

11 Pissujuitôlauĸtub, mânnale pijungnaertub, Pêtruselo Johanneselo najugaringmagik, inuit illûnatik aĸpangerdlutik nellipsarpait Salomonib iglorosinganik taijamut, tattaminialarmiglo.

*12 **Pêtrusib** tækkogamigit, inuit oĸautivait: Illipse angutit Israêlitiojose, sôg tamattominga tattaminiarĸisê? Sôglo uvaptingnik tækkunârĸise, uvaguk pissuktitsinasugællunuk ôminga, pitsartuniptingnut piniarniptingnullo nangminerijaptingnut;

13 Abrahab Isaablo Jâkoblo Gûdingata, atâtagijapta Gûdingata, ĸittorngane Jêsuse ânanausitilauĸpâ, unertujutigilauĸtase missiarutigilauĸtaselo Pilatusemut, taipsoma aularĸojomagalloarmago.

14 Illipselo ajungitotuaĸ idluartotuarlo missiarutigilauĸpasse, tuksiarluselo inuartoĸ pijomavlugo;

15 Inôtsible Nâleganga toĸĸolauĸpasse; tâmna Gûdib tuppaktilauĸpâ toĸĸungajunit, uvagut tamattominga kigligiutsijiovogut.

16 Okpernermullo tâpsoma attinganut, tâpsoma attingata nakkoĸsitilauĸpâ una tækkojase illitarijaselo; okperamelo tunitjiviovoĸ ĸanoengitsiarnermik mattominga, ijipse sângænne.

17 Tagva ĸattangutikka, ĸaujimavunga, nelle mut taimailiulaurapse, taimaktauĸ angajoĸâse.

18 Gûdible nellautaijut illûnatik ĸanningitigut sivorngagut oĸautigilauĸtane, tagva Kristusib âniatitaujuksauninga, nellautsimatipâ.

19 Tagva mânna ĸaĸĸialeritse sâgiarluselo, ajornise pêjartauĸovlugit.

20 Uvlut nakkoĸsijauviksat nelliutilerĸovlugit Nâlekab kênanganit, tâmna tillijomârpago, sivorngagut oĸautigijaujoĸ illipsingnut, Jêsuse Kristuse.

21 Tâmna itteriaĸalauĸpoĸ ĸilangmut, nelliuneĸ tikkidlugo, tamaita nâmaksititauvingat, Gûdib oĸautigilauĸtangita nellautaijut illûnatik ĸanningitigut sillaĸsûb pigiarninganit.

22 Môsese oĸalaungmat atâtagijaptingnut: Nâlekab Gûdipse tunnitjivigijomârpâse nellautaijomik ĸattangutipsingnit uvaptun-itomik; tâpsoma oĸausingit illipsingnut tussagôræksarivasse tamaita.

23 Imaitsomârporlo, neliat tâpsominga nellautaijomik tussagôngitoĸ pêrtaujomarpoĸ inuĸattigênit.

24 Nellautaijullo illûnatik Samuêlemit kingornganelo oĸâlalauĸtut illûnatik, uvlut tamakkoa sivorngagut oĸautigilauĸpait.

25 Nellautaijut angersimanerublo ĸittorngarivâse, Gûdib pilauĸtangata atâtagijapsingnut, Abrahamut oĸalaurame: Kinguvâksarnut inuĸattigêksuit illûnamatsiatik saimartitaujomârput.

26 Sivorlermik illipse pivluse Gûdib ĸittorngane Jêsuse tuppaktilauĸpâ, tillilauĸpâlo illipsingnut, saimartitauĸovluse, illûnase attunit sâgiarĸovluse idluitullinipsingnit.

KAPITEL IV.

Pêtrusiblo Johannesiblo parngnanaersimavingmut pititauningingnik. Okpertut tuksiarningat unangnaijaunerme. Illagêt illinganingænnik.

INUNGNULLE okâlatillugik, ajokertuijut, kattimaviksûblo angajokângata, Saduzêerillo opingarpakit.

2 Tâpkoa idluigosukput, inuit ajokertormattikik, okâlangmanniglo tokkungajut makkitsomârninginik Jêsuseme.

3 Tiguvlugiglo parngnanaersimavingmut ittertipakit, kaulersêvlutik, taipsomane unnungmat.

4 Okautsinigle tussartut unuktut okpilerput, kittilugit angutit 5000 dikasaulerput.

5 Kaulermalle aulatsijut, angajokâllo, aglangniglo illisimajut kaggimiolerput Jerusaleme,

6 Hannaselo ajokertuinerojok, Kaifaselo, Johanneselo, Aleksanderelo, illûnatiglo ajokertuinerojub illangit.

7 Sâmingnullo pitipakit (Pêtruselo Johanneselo) appersorlugiglo: Kia taimak perkovâtîk? kialo attingane taimailiorkitik?

*8 **Tagva** Pêtrusib Anernermik ajunginermik illumiktorsôvlune okautivait: Illipse aulatsijôjose inungnik, angajokaujoselo Israêlitinut.

9 Kiglisiniartaugumnuk uvlome ajungitullinek inungmut kanimalaukтomut, âkiktaujutigijanga pivlugo,

10 Tagva illûnase Israêlitillo illûnatik kaujimalersiuk, Jêsusib Kristusib Nazaremiub, senningajolingmut kikkiaktulauktapse, Gûdible tokkungajunit tupaktilauktangata attingane una mâne nangermat sâpsingne âkiktauvlune.

11 Ujarak taimnauvok, illipse igluliortose egilauktase, iglub terrekoa ujaraulernertok.

12 Assianiglo piulijiksakangilak, attekangilarlo assianik kilaub attâne, inungnut tunijaujomik, tâpsomunga piloriktitaukovluta.

*13 **Pêtrusiblo** Johannesiblo sivôrajuinigik tækkovakit, tattaminiarpullo, kaujimatsiaramik, tâpkoa aglangnik illisimatsiangimanik, illinnialaungimanniglo, nâmaktomiglo illitarivakittauk, Jêsuse illagilaungmakko.

14 Inugle âkiktaujok senningingnêdlune tækkogamitsuk, tamanna akkerartorungnangilât.

15 Annerkovakillo kiglisiniarvingmit, issumaksarsiorkattigêkârdlutiglo okarput:

16 Sumik inûk tâpkoa piniarvigijæksarivitigîk? Jerusale-

miut illûnatik tattamnartullineĸ tâpkungnûna pijoĸ ĸaujimavât, uvagullo missiarungnangilagut mattominga.

17 Kaujijauvalliaĸonnagole inungnut, angijomik inerterlavut, mattoma kingorngane inungmut attautsemullônêt oĸarĸonnagik tâpsoma attinganik.

18 Kaiĸovakillo, inerterlugiglo, oĸarĸonnagik ajoĸertuerĸonnagiglônêt Jêsusib attinganik.

19 Pêtrusible Johannesiblo kiovait oĸautivlugillo: Nangmineĸ kiglisiniaritse, Gûdib sângane idluarmangât, illipse uvaptingnut nâlektaunersaugupse Gûdemit?

20 Tækkojavut tussartavullo oĸautiginagit sapperpoguk.

21 Innerterpakille aularĸolugiglo; nagvângilallo âniatitsitiksamik tâpkungnunga, inuit pivlugit; Gûde illûnatik nakkoridlarmatsuk inuk âĸiktaumajoĸ pivlugo.

22 Inûb tâpsoma tattamnartullinermut âĸiktaujub jâringit unnunnersaungmatta 40 init.

*23 **Aularĸojaugamiglo** ailerpuk illamingnut, oĸautivaillo oĸautjaunermingnik ajoĸertuijoĸsoarnut angajoĸânullo.

24 Tamanna tussaramitsuk, illagéklutik niplerput Gûdemut oĸarlutiglo: Nâlegaĸ igvit Gûdiojotit ĸilangmiglo, nunamiglo, immarbingmiglo pinginiglo tamainik pingortitsijotit;

25 Igvit kivgavît Dâvidib ĸanningagut oĸalauĸtotit; Sôg nellojut ningarosukkât, inuillo sôg ajornartomik issumasiniarkât?

26 Nunab attanivingit kattilerput, attanersuillo ĸaggimiolerput akkerartoromavlutik Nâlekamut Kristusinganullo.

27 Ahamarik ila, kattimavut ĸittorngat hailigeojoĸ Jêsuse mingoalauĸtat pivlugo, Herôdese, Pontiuse Pilatuselo; nellojut Israêliblo inungit illagivlugit.

28 Piniarlutik pijuksaulârtunik, mattoma sivorngagut aggangnut illisimanernullo kajusimajutigilauĸtarnik.

29 Mânnalo Nâlegaĸ, sillungninginik tækkusarit, kivgatillo sivôranatik oĸâlatikit oĸausernik.

30 Aggaktillo issakit, âĸiktaunermik, nellunaikutaĸsoarniglo tattamnartuniglo pijoĸarĸovlugo, ĸittorngavît hailigeojub attingane.

31 Tuksiarmattalo, iglo kattimavigijangat aulavoĸ, illûnatiglo Anernermik ajunginermik illumertauvut, Gûdiblo oĸausinginik oĸâlavut sivôranatik.

*32 **Okpertulle** unnuktoĸsôjut (sorlo) attautsemik ômatteĸalarmiglo, attautsemik tarneĸarput; perĸutimingniglo oĸartoĸangilat piminik tailugit, tamaitale adsigêktomik avikpait ingmingnut.

33 Apostelillo kiblingnadlartomik Nâlekab Jêsusib makkininga kigligiutjutigivât, illûnatiglo saimarsauteĸalauĸput angijoĸsoarmik.

34 Ajoĸsartoĸalaungilaĸtauĸ tâpkoa akkorngænne; perorsêvingniglo igluniglo peĸartut, makkoa niorvgotigivait, niorvgotigijamiglo akkingit ĸaipait,

35 Illivlugillo Apostelit ittiganginut; ajoĸsartullo illûnaita tunitjiviovut ajortanginik tamakkonangat.

*36 **Jôsesele,** Apostelit taijangat Barnabasemik (imaipoĸ: manigornerub erninganik) Lêviteojoĸ, Zipruseme inûlertoĸ,

37 Perorsêveĸarpoĸ, tâpsoma niorvgotigivâ, (akkingillo) kênaujat ĸaipait illivlugillo Apostelit ittiganginut.

KAPITEL V.

Ananîasib Safîrablo tuavitomik toĸĸonigingnik. Apostelit parngnanaersimavingmit tattamnartomik annititauningænnik. Gamaliêlib tilliorininganik.

ANGUTIBLE Ananîasemik attiggub, nulliane Safîra illagilugo, perĸutine niorvgotigivait,

2 Akkingitalo kênaujat illangit angiarivait, nulliane ĸaujimatillugo, illainangille ĸaipait illivlugillo Apostelit ittiganginut.

3 Pêtrusele oĸarpoĸ: Ananîase, sôg Sâtanasib ômattit illumertipaûk, Anerneĸ ajunginek sægloĸidlarangne, perorsêviub akkingita illangit angiarilugît?

4 Perorsêvigigangne, perĸutigilaungipiûk? pissiarijaungmallo, akkingataueĸ illingnut perĸutiksaulaungilâĸ? sôg ômatingne taimak issumalaueĸêt? inungnik sægloĸitsingilatit Gûdemigle.

5 Ananîasible oĸautsit tamakkoa tussaramigit, ochovoĸ anerneĸarungnaerlunelo. Tamattomingalo oĸartut angijomik erĸsivut.

6 Inôsuktulle angutit nikovidlutik assianut illivât, annilâllo illuverlugolo.

7 Killamiojungnaermallo, stundit pingasut kingorngatigut, nullianga itterpoĸ, nellovlune ĸanoetoĸalernermangât.

8 Pêtrusible oĸautivâ: Oĸautilaunga, perorsêvik taimak akkitutigijomik niorvgutiginerpitikkô? Kiovâ: Ahaila, taimak akkeĸalauĸpoĸ.

9 Pêtrusible oĸautivâ: Sôg adsigêktomik issumaĸarpitik Nâlekab Anerninga ôktoromavlugô? Ahâk uingnik illuversijut ittigangit upkuab sillatânêput, igvittauĸ anniniarivâtit.

10 Tagvainarlo ittiganginut ochovoĸ anerneĸarungnaerlunelo. Tagva inôsuktut angutit itterput, toĸĸungajorlo naipipât, annidlugolo illuverpât uingata sennianut.

11 Illagêktullo illûnatik angijomik erĸsilerput, tussartullo tamattominga illûnatik.

*12 **Apostelille** aggangitigut unuktunik nellunaikutanik tattamnartuniglo pijokalauĸpoĸ inungne, illûnatiglo adsigêktomik issumaĸarĸattigêklutik Salomonib iglorusinganêput.
13 Assingitalo najorlugit sivôragivait, inuillo opigivait.
14 Nâlekamulle okpilertut unnuksivalliavut, angutillo arnallo unnuktorsuit.
15 Kannimajut aglât iglut akkorngænnut annipait, aumittinullo akkigautinullo illivait, Pêtrusib sennerĸokpagit, tachangannut illangit tâĸtauĸovlugit.
16 Inugiartorsuittauĸ iglugasæksoarnit erĸânêtunit Jerusalemut pivut, ĸannimajullo, anernernullo maĸĸojungnartunut kappiasuktitaujut tikkiupait, illûnatiglo âkiktauvut.
*17 **Ajoĸertuinerojorle** nikovipoĸ, illagijangillo illûnatik Saduzêeriojut ningarosulerlutiglo.
18 Apostelillo tiguvait, parngnanaersimavingmullo pitilugit.
19 Nâlekable Engelingata parngnanaersimaviub upkuanga angmarpâ unnuame, annitilugillo oĸarpoĸ:
20 Aileritse, saĸĸerluselo kattimaviksoarme, oĸautsiniglo ômanartunik ukkuninga tamainik oĸâlatitse inungnut.
21 Tamanna tussaramitsuk uvlârorlutik kattimaviksoarmut ajoĸertuijartorput. Ajoĸertuinerojuble illagijangitalo ĸailutik kattimaĸolerpait kiglisiniarpaktut Israêliblo ĸittorngangita angajoĸângit tamaita, parngnanaersimavingmullo tilliklerput aijauĸovlugit tâpkoa.
22 Kivgalle tagvunga pigamik, parngnanaersimavingmêlauĸtut kingorarpait; angergarivut tâva unipkârtartorlutik,
23 Oĸarpullo: Parngnanaersimavik naipigalloarpavut pallangaersimatsiartoĸ, udjertortullo sillatânêtut; upkuêraptigole inuksingilagut.
24 Ajoĸertuinerojuble, kattimaviksoarmelo aulatsijub, ajoĸertuijorsuillo oĸautsit tamakkoa tussaramigit, ĸoaĸsângalerput, ĸauoĸ tamanna illinganiarmangât?
25 Tagva unipkârtartortoĸarpoĸ tâpkonunga imâk: Ahâk, angutit parngnanaersimavingmut pitilauĸtase kattimaviksoarmêput, nangerlutiglo inuit ajoĸertorpait.
26 Tagva aulatsijub kivgane illagilugit pijartorpait, aksorornagille, inuit sivôragigamigit, ujarĸanut millortauniarasugællutik.
27 Tikkiutigamigillo, kiglisiniartunut pitipait. Ajoĸertuinerojublo appersorpait,
28 Oĸarlunelo: Innertilaungilapse illungertorluta, ajoĸertuerĸonnase tâpsoma attinganê? Ahâglo, illipse Jerusalemiut illumertipasse ajoĸertûtipsingnut tamattomunga, inûblo tâpsoma aunga uvaptingnut pititsomavasse.
*29 **Pêtrusible** kiovait Apostelillo oĸarput: Gûde nâlengnarnersauvoĸ inungnit.

30 Atâtagijapta Gûdingata Jêsuse makkitilauĸpâ, toĸĸolauĸtase nivingalauĸtaselo kejungmut.

31 Tâmna Gûdib tallerpingmigut Nâlegangortilauĸpâ piuliklertungortilâllo, Israêlitit ĸaĸĸialerneĸartitauĸovlugit issumangnarungnaitoĸartitauĸovlugillo ajortunit.

32 Uvagullo, Anernerlo ajunginek, Gûdib tunnilauĸtanga nâlektiminut kigligiudsijiovogut oĸautsit tamakkoa pivlugit.

*33 **Tamauna** tussaramitsuk, ômateroĸtauvut, toĸĸotsomavlugillo issumalerput.

34 Tagvale Farisêcrit illangat nikkovipoĸ kiglisiniartut akkorngienne, Gamaliêlemik attilik, aglangnik illisimajoĸ, inuit illûnatik opigijangat; tâpsoma Apostelit annikitomik annititauĸovait.

35 Oĸautivaillo: Illipse angutit Israêlitiojose udjertoritse nangminipsingnik inuit ukkua pivlugit, ĸanoĸ piniaromangmangâpsigik.

36 Uvlut tamakkoa sivorngatigut Feudase saĸĸerpoĸ, ingminiglo pimariut dlune, angutigasæksuillo 400 it taimna ungagivât; taimna toĸĸotauvoĸ malliktullo taipsominga illûnatik siamardlutik nungutauvut.

37 Taipsoma kingorngagut Jûdase Galilêamioĸ saĸĸerivoĸ, uvlut (inungnik) aglaktauvît nelliutingmatta; taipsoma inuit unnuktorsuit uivêrivlugit illagivait; taimnataue nungutaugivoĸ, illûnatiglo malliktut taipsominga siamartauvut.

38 Mânnalo oĸautivapse: Inuit ukkua allarsigik, aularlit! Oĸautsit piniarnerillo ukkua inungnit pitûinarunik, nungujomârput;

39 Gûdemille pikpatta, asserorlugit ajorpasse; Gûdemut akkerartoromajutitut naipitauĸonnase.

40 Nâlekpât tagva, Apostelillo ĸaikovait issaĸalaitalo, innerterlugillo Jêsusib attingane oĸarĸonagit, aularĸovaillo.

41 Kuviasuklutigle tâva kiglisiniartut kênanginit aularput, nikagijaunginamik mittautigijauvlutik Jêsusib attinga pivlugo.

42 Soraeratiglo ajoĸertuivut uvlut tamaita kattimaviksoarne iglullo nelîne, oĸautigilugillo oĸautsit tussarnertut Jêsuse Kristusemik.

KAPITEL VI.

Tunnergutinik aulatsijut anerijauningœnnik. Stefanusib passijauninganik.

UVLUNELE taipkonane illinniartut unnugannermatta, Grîchit avamudlarput Ebrêerinut uigarnitik pivlugit, issumagingimagit ajortanginik uvlut tamaita.

2 Tagva 12 it illinniartigasæksuit katterĸolerpait oĸautivlu-

gillo: Idluangilaĸ, Gûdib oĸausingit kamagingikuptigik, kivgartorlutalo uerrimârtunik.

3 Taimaimat, erdlingnartose ĸattangutigêt, angutinik 7 nik ĸennilauritse akkunapsingne, idluartoĸutaujunik Anernermiglo ajunginermik sillatunermiglo illumertaujunik, kivgartorĸojæksaptingnik tamattomunga.

4 Uvagulle soraerata tuksiarlutalo oĸâlajomavogut oĸautsinik tussarnertunik.

5 Kattimajullo oĸautsit tamakkoa idluarivait; Stefanuselo annerivât, angut okpernermik Anernermiglo ajunginermik illumertaujoĸ, Filippuselo, Proĸôruselo, Nikanorlo, Timonelo, Parmênaselo, Nikolauselo Jûdioĸattaujoĸ Antiochiamit.

6 Tâpkoa Apostelit sângænnut pitipait, tuksiarlutiglo aggangmingnullo pattingmivlugit.

7 Gûdiblo oĸausingit aglivalliavut, illinniartullo unnuktorsôlerput Jerusaleme; ajoĸertuijuttauĸ unuktut okpilerlutik nâlækput.

*8 **Stefanusele** okpernermik pitsartunermiglo angijomik illumertauvlune tattamnartullivoĸ nellunaikutaĸsoarniglo pivoĸ inungne.

9 Tagva illangit saĸĸerput illinniarvingmit, taijamit Libertinerit, Zirênemiullo, Aleksandriamiullo, Ziliziamillo Asiamillo pijut, illinniarvingænnik, Stefanuselo appersorĸattigivât.

10 Sillatuningalo anernerlo oĸâlajutigijanga akkerartorungnangilakit.

11 Tagva angutit illangit ajoĸertorlugit oĸarĸovait imâk: Tussalauĸpavut oĸauserluktoĸ Môsesemullo Gûdemullo.

12 Inuillo pikkablâtipait, angajoĸâllo, aglangniglo illisimajut; tikkidlugo tessigoarpât, kiglisiniartunullo âpât.

13 Sæglotujoĸsoarniglo saĸĸertitsivut oĸâlajunik: Inuk una soraingilaĸ oĸauserlungnik oĸarlune iglugasæksoarnut ivjornaitunut makkonunga, perĸojanullo.

14 Tussalauraptigo oĸartoĸ: Jêsusib Nazaremiub asseroromârpait iglugasæksuit makkoa, illutsillo ablatsautilugit, Môsesib perĸojangit uvaptingnut.

15 Tækkunârpâllo kiglisiniarvingme iksivajut illûnatik, kênangalo tækkovât, sorlo Engelib kênangatut.

KAPITEL VII.

Stefanusib toĸĸotauninganik ujarĸanut millortauvlune.

TAGVA ajoĸertuinerojoĸ oĸarpoĸ: Tamanna taimaikâ?

2 Oĸarporle Stefanuse: Kattangutigêktose angutit angajoĸaujoselo, nâlagitse! Gûde ânanaujotuaĸ tækkotipoĸ ingminik

atâtaptingnut Abrahamut, sulle Mesopotamiamêtillugo, Haraneme nunaĸalauĸârtinnago.

3 Oĸautilâllo: Aularit nunagijarnit illangnillo, ailerillo nunamut unertôtigijomârtamnut illingnut.

4 Tagva Kaldêamiut nunangænnit aularpoĸ, Haranemelo nunaĸalerdlune. Atâtangalo toĸĸolaungmat, tagvangat aulartinivâ nunamut tâgsomunga, nunagijapsingnut mânna.

5 Tagvanelo nunamik nangminerijæksanganik tunitjivigingilâ, tumitut silliktigijomiglônêt, angervigivâlo tunijomârlugo, kinguvâksanginullo kingorngane, sulle ĸittorngaĸarĸârtinnago.

6 Gûdele oĸalauĸpoĸ imâk: Kinguvâksatit tækkorngartaujomârput nuname perĸutigingitamingne, taikanelo kippalôtitaujomârput kappiasuktitaujomârlutiglo jârit 400 it nâvlugit;

7 Inuille tâpkua kippalugijomârtingit erĸartoromavakka, Gûde oĸalauĸpoĸ; kingorngagullo aularomârput, tamânelo kivgartoromârpânga.

8 Kippinermiglo angerĸattigêngnerub nellunaiĸutanganik attorĸovâ. Isaarlo ernetârigamiuk, uvlut sittamaujungænne kippivâ. Isaablo ernetâriva Jâko, Jâkoblo ernetârivait Patriarchit 12 it.

9 Patriarchillo Jôsefe idluigivât, Egiptenemullo niorvgotigilugo; Gûdible illagivâ,

10 Piulivlugolo kappiasungninginit tamainit, saimartilâllo sillatutipâ Faraub Egiptenemiut attaningata sângane; tâpsoma angajoĸângortipâ Egiptenemiunut, iglominêtunullo illûnainut.

11 Kângnartoĸsoaĸalerporle Egipteneme illûnâne, Kanaanemelo, kappiasuvaksoadlarpullo, atâtagijavullo nerĸiksamik nagvâlaungilat.

12 Jâkole tussarame, ĸaĸĸôjaksanik pissiaksaĸarmat Egipteneme, atâtagijavut tillivait sivorlerpâmik.

13 Aipânigle pigamik, Jôsefe illitarijaulerpoĸ angajungminut, Jôsefiblo illagasangit ĸaujijaulerivut Faraomut.

14 Jôsefible tilliklerlune atâtane Jâko aijauĸovâ, illannelo illûnaita 75 iojut.

15 Jâkolo Egiptenemut attersârpoĸ, tagvanelo toĸĸovoĸ, tâmna atâtagijavullo,

16 Sichememullo âtaulauĸput illijauvlutiglo illuvermut, Abrahab pissiarilauktanganut kênaujanut, Hemorib, Sichemib atâtangata, ĸittorngangit.

17 Gûdible Abrahamut angersimaningata nellautsivia ĸaglilermat, inuit aglisikput unnuksivalliavlutiglo Egipteneme.

18 Assianiglo attaniviktârput, Jôsefemik ĸaujimangitomik.

19 Tâmna uivêtôvlune illaptingnut, atâtagijavut kappiasuktipait, nutaranginiglo egitautitsivoĸ, inôĸojomanagit.

20 Taipsomane Môsese inûlerpoĸ, nutarârsôvlunelo pinnar-

nartoĸ Gûdib sângane, taĸĸiniglo pingasunik atâtangata iglungane amâmaktitaulauĸpoĸ.

21 Illijaulermalle (kôngmut), Faraub panningata illaliulauĸpâ inugoilerdlugolo erniksarijomagamiuk.

22 Môseselo ajoĸertortaulerpoĸ Egiptenemiut illisimaninginik tamainik, pitsartudlalilarmelo oĸautsinik piniarnerniglo.

23 Jârеĸaleramele 40 inik, issumaĸalerpoĸ ĸattangutine tækkojomavlugit, Israêlib ĸittorngangit.

24 Tâpkoa illangat tækkogamiuk, aĸĸunartaungmat, saputivâ akkiniarlugo kappiasuktitaujoĸ, Egiptenemiorle annauva toĸĸodlugole.

25 Kattangutinele tukkisiniarasugivait, Gûdib piulijomangmagit tâpsoma aggangitigut; tukkisilaungilâlle.

26 Kaungmallo tikkidlugit, magguk aivalertuk tækkogamigik, soraerĸolerpak oĸarlunelo: Nagliktâkka angutik, ĸattangutigêkpotik; sôg illiptingnut idluitomik pivitîk?

27 Aiparminulle idluitomik pijub ajækpâ oĸarlunelo: Kia attaniotilauĸpâtît erĸartuijuksautilarpillo uvaptingnîk?

28 Toĸĸotsomavingataueĸ, sorlo ikpeksaĸ Egiptenemioĸ toĸĸolaurangnê?

29 Oĸautsille tamakkoa pitjutigællugit Môsese ĸemâvoĸ tækkorngartaulerlunelo Midianib nunangane; tagvane ernetâlerpoĸ maggungnik.

30 Jârillo 40 it nâugmatta, Nâlekab Engelinga tækkotipoĸ tâpsomunga inuĸajuitome, ĸaĸĸame Sinaime, ikkomame napârtunêtome.

31 Môsesible tamanna tækkogamiuk, tækkotitaĸ tamanna tattaminiarivâ. Ullernaeriartormagole, Nâlekab nippingata pivâ:

32 Atâtagijavît Gûdigivânga, Abrahab Gûdigivânga, Isaablo Gûdigivânga, Jâkoblo Gûdigivânga. Môsesele sajulerpoĸ, tækkosarnerlo sapperpâ.

33 Nâlekable oĸautivâ: Ittigagutikik ittigangnit pêkik, nuna tullerartat ivjornaingmat.

34 Inuĸottima Egiptenemêtut kappiasungningit tækkogapkit, annersauminingillo tussalaurapkit, aĸĸarpunga piulijartoromavlugit. Mânnalo ĸailerit, Egiptenemut tillijomagapkit.

35 Môsese taimna, nâlegomangitangat, oĸaramik: Kia attaniotilauĸpâtît erĸartuijuksautilarpillo uvaptingnîk? tâmna Gûdib tillivâ, attanioĸovlugo piuliklerteoĸovlugolo Engelib aggangitigut, tâpsomunga tækkotitub napârtune.

36 Tâpsoma aulartipait, piniarlunelo tattamnartunik nellunaikutaniglo Egipteneme, immarbingmelo aupalluktame, inuĸajuitomelo jârit 40 it nâvlugit.

37 Tâmnauvoĸ Môsese, Israêlib ĸittorngangnut oĸalauĸ-

тоĸ: Nâlekab Gûdipse nellautaijomik tunnitjivigijomârpâse кattangutipsingnit, uvaptun-itomik; tâmna tussagôræksarivasse.

38 Tâmnauvoĸ illagêktunêlauĸtoĸ inuĸajuitome, Engele кaĸĸame Sinaime oĸautjine illagivlugo, atâtagijavullo illagivlugit; tâmna oĸautsinik ômanartunik pititaujoĸ, tunitjivioĸovluta.

39 Tâmna atâtagijapse nâlegomangilât, ajæktorlugole pivât, ômatimikullo mumikput Egiptenemut,

40 Oĸarlutiglo Aronemut: Gûdiksaptingnik sennajoĸarle, sivorliksaptingnik, Môsese imna Egiptenemit aularutsijigilauĸtavut кanoelingangmangât nellogaptigo.

41 Uvlunelo taipkonane nochangoaliorput tunnergutiksaniglo кaitsivut Gûdeungitomut, aggangmiglo sennajangit ĸuviasûtigivait.

42 Gûdible allarpait, tunnilaitalo kivgartorĸovlugit кilaub uvlorianginik, aglaksimangmat nellautaijut aglangine imak: Illipse Israêlib kinguvângit, tunergutiksanik, nergjutiniglo toĸĸotæksanik Jârine 40 ine inuĸajuitome tunnitjivigilauĸpisingâ?

43 Môlochiblo tuppinga pivasse, Gûdipselo Remfanib uvloriangit, arngoase sennalauĸtase tuksiarvigijomavlugit; tamanna pivlugo nûtitsomavapse Babilonib ungatânut.

44 Tuppeĸ perĸojaĸtalik atâtagijaptingnêlauĸpoĸ inuĸajuitome; taimak (Gûdib) perĸungmagit, Môsese adsilioræksaĸ tækkolauĸtane adsilivlugo perĸogamiuk.

45 Atâtagijaptalo, (tuppermik) tamattominga pititaujut, Jôsua illagællugo neksarpât nunamut (Kanaanemut), nellojut pigijangænnut, Gûdib pingujadlartangita atâtagijapta kênanginit, Dâvidib nelliuninga tikkidlugo.

46 Tâmna Gûdemut saimarviolauĸpoĸ, кennuvigivâlo igloliorĸojaujomavlune Jâkob Gûdinganut.

47 Salomonible igloĸsoanga sennavâ.

48 Kotsingnerpângojuble inigingilait kattimaviksuit aggangnut sennamajut, sorlo nellautaijoĸ oĸarmat:

49 Kilak iksivautarivara, nunalo ittikkama ikkovrarivât; sunamik uvamnut iglolioromavisê? Nâlegaĸ oĸarpoĸ; nanelônêt merngoerserviksamnik?

50 Makkoa tamaita aggama sennalaungilagît?

*51 **Tappatojoĸsôjose** kippimangitoselo ômatipsigut siutipsigullo, akkerartutsainarpasse Anerneĸ ajunginеĸ. Atâtagijapsitut illipsetauĸ taimailiorivose.

52 Nellautaijut nelît atâtagijapsingnut unangmijaulaungilât, toĸĸotaulaungilallô? sivorngagut oĸâlalauĸtut idluartub tâpsoma tikkitsomârninganik! mânna tâpsominga pititsijungolaurivose inuartungolapselo.

53 Perĸojat pivasse Engelit pititsiningitigut nâlengnagillo.

*54 **Tamanna** tussaramitsuk, ômatterokтauvut, nêrkolârtsivlutiglo tâpsomunga.

55 Stefanusele Anernermik ajunginermik angijomik illumertaugame, kilangmut ârlorpok, tækkolugolo Gûdib ânanauninga, Jêsuselo Gûdib tallerpiane nangertok. Okarporlo: Ahâk, kilak angmajok tækkovara, Inûblo Erninga nangertok Gûdib tallerpiane.

56 Nipliadlalerpulle siutitik mattuvlugit, attautsikullo sorsugvigijartorpât, pingujarlugo iglugasæksoarnit, millulâllo ujarkanut.

57 Passiklertullo annorâtik illivait inôsuktub ittigangita sângænnut, Saulusemik attiggub.

58 Stefanuselo ujarkanut millorpât, tuksiartok okarlunelo: Nâlegak Jêsuse, anernera piuk!

59 Sêrkortolerporle nipliadlarlunelo: Nâlegak ajortullininngænnit tamattomangat issumagijungnaervigikit! Tamattomingalo okarêrame sinnisilerpok.

KAPITEL VIII.

Saulusib unangmiklerninganik illinniartunik. Samâriamiut sâgiarninginik. Simonib angakoninganik. Pimaklertib sâgiarninganik.

SAULUSIBLE Stefanusib tokkotauninga idluarivâ. Taipsomane illagêktut Jerusalemêtut angijomik unangmijaulerput; tâpkoalo illûnatik siamarterput nunangnut. Jûdêamut Samâriamullo, Apostelit kissimik pinnatik.

2 Angutille okpertut Stefanuse illijartorpât, angijomiglo keavât.

3 Saulusible illagêktut nungupait, iglut illûnaita ittersârpaklugit, angutillo arnallo sakkertipait, pitilaitalo parngnanaersimavingmut.

*4 **Siamartersimajulle** arvertarput, okautsillo tussarnertut okariartôtigivlugit.

5 Filippusele attersârpok iglugasæksoarnut Samâriamêtunut pivlune, Kristusemiglo okâlavigivait.

6 Inuille nâlætsiarkattigêkput Filippusib okausinginik, tautularmiglo nellunaikutaksoarnik piniarnerijanginik.

7 Anernerit makkojungnartut anningmatta unnuktunit illumiktunit nippekadlarlutik, tumângajullo tussiaktullo unnuktut âkiktauvut.

8 Iglugasæksoarnelo tâpkonane kuviasuvaksoadlarput.

*9 **Angutekarporle** iglugasæksoarne tâpkonane Simonemik

attilingmik, sivorngane tôrngilauĸtomik. Tâpsoma Samâriamiut uivêridlalauĸpait, angakomariksônerminik oĸarlune.

10 Illûnatiglo, mikkijullo angijullo, tâmna kamagivât oĸarlutiglo: Tâmna Gûdib pitsartunersoangatun-ipoĸ.

11 Tamanna pivlugole kamagivât, akkunersoarmik uivêrilaungmagit angakôtsiminut.

12 Filippusible oĸâlaninginik Gûdib nâlegauvinganik Jêsusiblo Kristutib attinganik okpileramik, baptitaulerput angutillo arnello.

13 Tagva Simonetauĸ okperivoĸ baptitauvlunelo, Filippuselo najugarilerpâ. Nellunaikutaĸ. illo tattammartullo pijut tækkogamigit, tattaminiarpoĸ.

14 Apostelille Jerusalemêtut tussaramik Samâriamiunik Gûdib oĸausinginik illaliulertunik, Pêtruselo Johauneselo taipkonunga tillivakit.

15 Tâpkoa attâramik, tuksiarutivait, Anernermik ajunginermik tunnitsivioĸovlugit.

16 (Tâpsoma sulle tâpkoa illangallônêt tikkivigilaungimago, Nâlekab Jêsusib Kristusib attinganut kissiane baptitaulaungmatta.)

17 Aggangmingnullo pattingmingmattikik, Anerneĸ ajunginеĸ pigilerpât.

18 Simonible tækkogamigit Anernermik ajunginermik tunnitsiviojut, Apostelik aggangmingnut pattingmikpattikik; kênaujanik tunitjivigijomavak,

19 Oĸarlunelo: Uvangataut taimaitomik pitsartunermik tunnitsivigitinga, neliat aggamnut pattingmijaujoĸ Anernermik aj unginermik tunitsivioĸovlugo.

20 Pêtrusible oĸautivâ: Kênaujaĸottitit illagivlugit erĸartortait, issumagavit, Gûdib tunnergutâ pissiarilugo kênaujanut.

21 Oĸausеĸ una piginagolo illangiutiviginiangilallônêt, ômatit idluangimat Gûdib sângane.

22 Tamanna pivlugo ĸaĸĸialerit tamattominga idluilungnernik, Gûdemullo tuksiarit ômativit issumalungningit issumagijaujungnaerniangimangâta.

23 Tukkisigapkit, sungarmik ĸassilinartomik tættænavit, ĸellaksorsimavlutillo idluiluktomut.

24 Tagva Simon kiovoĸ oĸarlunelo: Illiptik Nâlekamut tuksiaritik pivlunga, oĸautigijaptik neliallônêt uvamnut perĸonago.

25 Tâpkoale, Nâlekab oĸausingit kigligiutigilaitalo oĸautigilauramikik, Jerusalemut utterivuk, oĸâlavlutiglo oĸautsinik tussarnertunik Samâriamiut iglugasangine unnuktune.

*26 **Nâlekable** Engelinga Filippusemut oĸarpoĸ: Nikkovilerit ailerlutillo seĸĸinerdlinut, apĸosineĸ Jerusalemit Gâzamut illingajoĸ attorlugo inuĸangitokut.

27 Nikovidlunelo ailerpoĸ, ahâglo, Etiôpiamioĸ (ingergajoĸ) pimaklerte angut angajoĸâĸsoaĸ Etiôpiamiut attanersoangænne arname, Kandazesemik attilingme, taipsoma perĸutinginik illûnainik udsertortoĸ; tâmna Jerusalemut tikkilauĸpoĸ tuksiariartorlune.

28 Angergarasuarporlo nunaminut ĸemukserlune, nellautaijublo Jesaiasib aglangit attuarpait.

29 Anerneruble Filippuse oĸautivâ: Ailerit, ĸemuksit ukkua najorlugit.

30 Filippusible aĸpangerdlune tikkinamiuk, tussâvâ nellautaijub Jesaiasib aglanginik attuarsijoĸ, apperivâlo: Attuartatit tukkisigalloarpigit?

31 Oĸautivâle: Ajoĸertortaunanga ĸanoĸ pijungnarĸêk? Filippuselo imalerpâ ikkimaĸattikumavlugo.

32 Aglaillo attuartangit imaiput: Tessiortauvoĸ saugaĸtut toĸĸotauvingminut, saugâraĸtullo niplingitotut sallijiminut, taimaktauĸ tâpsoma ĸannine aitalaungilâlônêt;

33 Miklilertisimanermine âniatitaunersoane annigorpait. Kiale inôningata sivituninga oĸautigijungnarpaûk? inôninga nunamit pêrtaulaungmat.

34 Tagva pimaklertib Filippuse kiovâ oĸarlunelo: Kenuvigivagit, oĸautilaunga, nellautaijub kina oĸautigivaûk? nangminerminiglônêt assiminiglônêt oĸarĸâ?

35 Filippusible ĸannine angmalerpâ, oĸautsit tamakkoa pitjutigerĸârdlugit, oĸâlavigivâlo oĸautsinik tussarnertunik Jêsuse pivlugo.

36 Ingergaramiglo, immeĸartomut tikkipuk; pimaklertelo oĸarpoĸ: Ahâk, immeĸ tagga, suna agviarĸâ baptitauĸonnanga?

37 Filippusele oĸarpoĸ: Omamut illuitomut okperuvit pijuksauvotit. Tâmna kiovoĸ oĸarlunelo: Okperpunga, Gûdib Jêsuse Kristuse erneringmago.

38 Kemuksillo noĸĸartipait, immermullo tamarmik pivlutik Filippuselo pimaklertelo; Filippusiblo baptipâ.

39 Kaĸĸingmaniglo immermit, Nâlekab Anerningata Filippuse aularutivâ; pimaklertiblo tækkojungnaerpâ; ĸuviasuklunele angergarpoĸ.

40 Filippusele Asdodeme naipitauvoĸ, tagvanelo arvertarpoĸ iglugasæksoarnut illûnainut, oĸautsillo tussarnertut oĸautigilugit, Zesarêa tikkilugo.

KAPITEL IX.

Saulusib sâgiartitauninganik. Tabĉab ômartitauninganik Pêtrusemut.

SAULUSELE sulle кinnagiarpoĸ sillungnermut toĸĸotsinermullo Nâlekab illinniartinginnik, ajoĸertuinerojomullo aivoĸ,

2 Kenuvigivâlo aglangnik pijuksanik Damaskusemut illiniarvingnullo tagvanêtunut, illanginik okpertunik naipitsinajarune, taipkoa angutit arnallônêt ĸellaksorĸârdlugit tikkiutsomagamigit Jerusalemut.

3 Apĸomêtillugolo, Damaskusib ĸannitanganêdlune, tagvainaĸ ĸaumajub ĸilangmit pijub ĸaumaksarpâ.

4 Nunamullo ochovoĸ, nippemiglo tussarpoĸ oĸautijomik ômunga: Saul, Saul, sôg unangmivingâ?

5 Oĸautivâle; Nâlegaĸ, kinauvêt? Nâlegaĸ oĸarpoĸ: Jêsuseovunga unangmijat: kapput tukkarlugo ajorsaleromârpotit (akkerartorlunga).

6 Sajulerlunelo ĸoaĸsângadlalarmelo oĸarpoĸ: Nâlegaĸ, sumîk piniarĸovingâ? Nâlekab oĸautivâ: Makkilerit ailutillo iglugasæksoarnut, tagvane oĸautjaulârpotit piniaræksarnik.

7 Angutille ingergaĸattingit ĸoaĸsângavlutik nangerput, nippe tussaramitsuk inuksinatiglo.

8 Saulusele makkipoĸ nunamit, uitaleramelo tautungilaĸ sumik, aggangitigulle tiguvât, tessiorpâllo Damaskusemut.

9 Uvlunelo pingasune tautugane nerrinanelo immingilaĸ.

*10 **Damaskusemele** illinniartoĸalauĸpoĸ Ananîasemik attilingmik; tâpsomunga Nâlegaĸ oĸarpoĸ tækkotitjutikut: Ananîase! Oĸarporlo: Ovanêpunga Nâlegaĸ.

11 Nâlekab oĸautivâ: Nikovilerit, ailutillo iglut akkorngatigut, apĸosineĸ naggojomik taimajoĸ attuaruk, Jûdablo iglungane Saulusemik attilik apperĸotigiuk Tarsusemioĸ; ahâk tuksiarpoĸ.

12 Tækkotitjutikut tækkolauĸpoĸ angumik, Ananîasemik attilingmik, itteriartortiminik, aggangminullo pattingmijiminik tautulermerĸovlugo.

13 Ananîasible kiovâ: Nâlegaĸ, angut taimna unnuktunit tussaumavara okpertoĸottingnik kappiasuktitseĸattalauĸtoĸ angijomik Jerusaleme.

14 Ajoĸertuijoĸsuillo perĸovait ovane ĸellaksorlugit tamaita atternut tuksiartut.

15 Nâlekable oĸautivâ: Ainiarit, tâmna uvamnut annerimajoĸ, attortuksauvlune attera oĸautigilugo nellojunut, attanersoarnullo, Israêliblo ĸittorngauginut.

16 Kaujititsomavara, ĸanoĸ angijomik kappiasuktitaujomârmat attera pivlugo.

17 Ananîasele aivoĸ itterlunêlo iglomut; aggangminullo pattingmivâ oĸarlunelo: Naglingnartoĸ ĸattangut Sauluse, Nâlekab Jêsusib, (tækkotitub illingnut apĸome tamaungartillutit,) tillivânga tautuktitauĸovlutit illumertauĸovlutillo Anernermik ajunginermik.

18 Tagvainarlo kavitsitun-itunik kattaktoĸarpoĸ ijigingnit, tautulerivorlo;

19 Makkilunelo baptitaulerpoĸ, nerrilarmelo nakkoĸsijauvoĸ. Saulusible uvlut illanginik illiniartut Damaskuseмêtut najulerpait.

20 Mânnakullo tâva Kristuse oĸautigivâ illinniarvingne Gûdib Ernerijanganik oĸarlune.

21 Tamattomingale tussartut illûnatik tattaminiarput oĸarpullo: Asserorterilauĸtoungitôĸ una illûnainik Jerusaleme tuksiartunik Jêsusib attinganut, tamaungalauĸtorlo ĸellaksorsimatillugit pititsomavlugit ajoĸertuijoĸsoarnût?

22 Saulusele sôngosivalliavoĸ, Jûdillo Damaskusemiut nippangertipait, Jêsuselo Kristuseojoĸ oĸautigitsiarlugo.

*23 **Uvlullo** unuktut kingorngatigut Jûdit ĸaggimiolerput toĸĸotsomavlugo.

24 Saulusele oĸautjaulerpoĸ, unangmijomangmatsuk. Ittertarvingnele udjertorput uvlôtillugo unnuamelo, toĸĸotsomavlugo.

25 Tagva illinniartut unnuame tiguvât amârgaujakut ningitipât avaloĸsuit sillatânnut.

*26 **Saulusele** Jerusalemut tikkiname, illinniartut illaginasualerpait; illûnatigle erĸsigivât, okperatiglo illinniarteoninganik.

27 Barnabasible ingminut pitipâ, âlâllo Apostelinullo, unipkautivlugillo, ĸanoĸ Paulusib Nâlegaĸ tæĸĸolaungmago, tâpsomalo oĸautilaungmago, ĸannorlo sivôranane oĸâlalaungmat Jêsusib attinganik Damaskuseme.

28 Najugarilerpaillo; Jerusalemiullo annivigiĸattarlugillo ittervigiĸattarpait, sivôrananelo oĸâlavoĸ Nâlekab Jêsusib attinganik.

29 Oĸâlavlunelo appersorĸattigivait Grîchit; tâpkoale toĸĸonasualerpât.

30 Kattangutigêlle tamattominga tussaramik, Zesarêamut ĸannilârpât, tagvangallo Tarsusemut aiĸovât.

*31 **Illagêktut** mânna unangmijaujungnaerput Jûdêame illûnâne, Galilêamelo Samâriamelo, sôngosivalliavlutiglo, Nâlegarlo nâleklugo inôvut, Anernerublo ajunginerub mannigoininganik illumertaulauĸput.

*32 **Pêtrusele** illûnaitigut ingergarame, okpertunut Liddamêtunuttauĸ pigivoĸ.

33 Tagvane angummik naipitsivoĸ Enêasemik attilingmik; tâmna jârinik sittamaujortunnik nellainalauĸpoĸ, tumângalauraine.

34 Pêtrusiblo oĸautivâ: Enêase, Jêsusib Kristusib pijungnaertipâtit; makkitit, aumittitillo nangminek âĸikit! Tagvainarlo makkipoĸ.

35 Liddamêtullo Saronemêtullo illûnatik tækkovât sâgiarlutiglo Nâlekamut.

*36 **Joppemele** illinniartoĸalauĸpoĸ arnamik Tabêamik attilingmik, Grîchit taijangænnik Doraasemik; tâmna ajungitullekattalauĸpoĸ pitsiarlunelo aklujunut.

37 Taipsomanele ĸannimalerpoĸ toĸĸolarmelo. Tagva tâmna ubvarpât illivâllo iglut ĸollerpângænnut.

38 Liddale Joppib ĸannitanganêngmat, illiniartut tussaramik Pêtrusemik tagvanêtomik, angutingnik maggungnik tilliklerput tâpsomunga, ĸenuvigivâllo, ĸunnunane tikkerĸovlugo taipkonunga.

39 Pêtrusele nikovilerpoĸ illagivaglo. Tikkisimangmallo, tessiorpât iglut ĸollerpangænnut, uigarnerillo illûnatik illumavât, ĸugviorlutiglo, ulliksuillo annorâllo saĸĸertipait tâpsomunga, Doraasib sennajaviningit, najortigingmatsuk.

40 Pêtrusiblo tamaita annitinamigit, sêrĸortorlune tuksiarpoĸ, timelo tâva sâdlugo oĸarpoĸ: Tabêa, makkitit! Uipoĸ tagva; Pêtruselo tækkogamiuk, makkilune ingipoĸ.

41 Tâpsomale aggane issaklugit nikovitipâ; okpertullo uigarnerillo itterĸovait, ômartorlo tækkojautipâ.

42 Tamannalo tussaumajaulerpoĸ Joppeme illûnâne; unnuktullo okpilerput Nâlekamut.

43 Uvluniglo unuktunik Joppeme uvlivoĸ Simoneme ĸettumaksaijome.

KAPITEL X.

Kornêliusib sâgiarninganik.

ANGUTEKALAUKPORLE Zesarêame Kornêliusemik attilingmik, sorsuktuksat ingmigolingajut Itâliamiunik taimajut zenturiungænnik, (imaipoĸ: angajoĸâmik sorsuktuksanut 100 inut).

2 Issumagidlarlune opigosulauĸpoĸ Gûdemik iglomioĸattine illagilugit, aitûsianiglo tunnijeĸattarpoĸ inungnut, tuksiatsainartorlo Gûdemut.

3 Tâmna tækkotineĸarpoĸ uvlub stundingita 9 oningænne;

tagva Gûdib Engelinga ittertoĸ ômunga tækkovâ, tâpsoma oĸautivâ: Kornêliuse!

4 Tækkosarpâle ĸoaĸsâlarnelo oĸarpoĸ: Nâlegaĸ, sunâ? Tâpsomale oĸautivâ: Tuksiarnitit pikkungardlutik Gûdib tussarpait, aitûtitillo issumagivait.

5 Mânnalo angutinik tilliklerit Joppemut, Simonelo Pêtrusemik attipsâlik ĸaiĸojauĸolugo;

6 Simonemik attilik ĸettumaĸsaijoĸ, najorpâ, innmab kiglingane iglulik; taipsoma oĸautiniarpâtit piniaræksarnik.

7 Engelelo Kornêlinsemut oĸartoĸ aularmat, kivgaminit magguk, sorsuktuksallo najortigivaktame illangat, Gûdemik nâlektoĸ, ĸaiĸovait,

8 Unipkautivlugillo tamakkoninga tamainik, Joppemullo tillivait.

*9 **Uvlub** aipangane, tâpkoa apĸomêtillugit, iglugasæksuillo ĸaglilermattigik, Pêtruse iglut ĸollerpângænnut majorarpoĸ tuksiaromavlune, uvlub stundingita 6 oningænne.

10 Kâleramelo, sumik nerrijomavoĸ; nerĸiksaliormatsugle, ingminik ikpigijungnaerpoĸ.

11 Kilaglo angmajoĸ tækkovâ, illitjiviglo aĸĸarvigijine, sorlo tingerautaĸsoatut, terreĸongitigut ĸellaksorsimajoĸ, nunamullo ningititaujoĸ;

12 Illuanêtoĸalauĸpoĸ sunatuinarnik nunab nergjutinginik, nujuartuniglo pâmgortuniglo, tingmitjaniglo ĸilaub attânêtunik.

13 Nippelo tâpsomunga imailivoĸ: Pêtruse, makkitit, toĸĸotsilutit nerrigit.

14 Pêtrusele oĸarpoĸ: Aukagle, Nâlegaĸ; nerrilaunginama sulle nachonartomik maĸĸojungnartomiglônêt.

15 Nippiblo aipânik pivâ: Gûdib ivsornarungnaertitangit nachonartitæksaringilattit.

16 Taimaglo pingasuertorpoĸ; illitjiviglo ama ĸilangmut amuartaugivoĸ.

*17 **Pêtrusele** illumine siaklilermat, tækkotitjut tækkolauĸtane ĸanoĸ tukkeĸarnangât, ahâk, angutit, Kornêliusib tillijangita, Simonib iglunga apperĸotigivât, upkuablo sillatâne nangerdlutik.

18 Nipliavut apperivlutiglo: Simone, Pêtrusemik attipsâlik, tagvanêngmangât?

19 Pêtrusible tækkotitaunine issumagilermago, Anernerub oĸautivâ: Ahâk, angutit pingasut ĸennerpâtit.

20 Makkitille attersârlutit illagigikit, ĸollarnaglo; uvanga tâpkoa tilligapkit.

21 Tagva Pêtrusib angutit Kornêliusemit pijut attersârvigivait, oĸarlunelo: Ahâk, ĸennertase uvangauvunga; suna pivlugo tamanêkisê?

22 Окарpullo, Kornêlinse Zenturiôjoĸ, angut issumagiktoĸ Gûdemik nâlektoĸ, Jûdit illûnatik idluarnerartangat, Gûdemut kaujititauvoĸ Engelikut ivsornaitokut, illingnik kaikojerĸovlugo iglominut, oĸautsinik tussartuksauvlune illingnit.

23 Itterĸolerpait tagva, sinniktartilaitalo. Kaungmalle Pêtrusib aularĸattigivait, Joppemiullo ĸattangutigêt illangita illagivât.

*24 **Uvlublo** aipangane Zesarêamut pivut, Kornêliusiblo utaĸĸivait; illannelo illanârijanelo kaikovait.

25 Pêtruselo itteriartormat, Kornêliusib pagrearpâ, pâmaklunelo ittiganginut, tuksiarvigivâlo.

26 Pêtrusible makkitipâ oĸarlunelo: Makkitit, inutuinauvungataut.

27 Окаrĸattigilauraminglo, itterpoĸ, umuktullo kattimajut naipipait.

28 Окarvigivaillo: Nellungilase, idluangimat Jûdit illangata tækkorngartat illagikpagit, pullâriartorpagillônêt: Gûdible kaujitilauĸpânga, inuit neliallônêt taijæksaungimat nachonartomik maĸĸojungnartomiglônêt.

29 Tamanna pivlugo kunnunanga tikkipunga, kaikojaugama. Tagva mânna apperivapse, suna pitjutigællugo tamaunga kaikolaungmangâpsinga?

30 Korneliuselo oĸalerpoĸ: Uvlut sittamat nâvlugit stunde tamanna tikkilugo nerrilaungitunga, stundillo 9 oningænne tuksialauĸpunga iglunne. Ahâglo, tagva sâmne saĸĸertoĸalauĸpoĸ angutemik ĸeblertamik annorâlingmik.

31 Окarporlo: Kornêliuse, tuksiarnitit tussartauvut, aitûtitillo issumagijauvut Gûdib sângane.

32 Tagva mânna Joppemut tilliklerit, Simonelo Pêtrusemik attipsâlik kaikojauĸoleruk, tujormiojoĸ Simonib ĸettumaksaijub iglungane, imab kiglingane; taipsoma tikkikune oĸautilârpâtit.

33 Tagva erinnesulerdlunga tilliklerpunga illingnut, nâmaktomiglo pivotit, tikkinavit. Mânna Gûdib sângane tamapta kattimavogut, tussaromavlugit Gûdib oĸautigijauĸojangit tamaita illingnut.

*34 **Pêtrusible** kannine angmalerpâ oĸarlunelo: Mânna kiglilingmik tukkisivunga, Gûdib inuit nellîllônêt nachogingimagit;

35 Inuille sunatuinait, tâpsominga sivôrajut idluartullijullo illaliorpait.

36 Окautsit taipkoa Gûdib tillikliutigilauktangit Israêlib ĸittorngganginut kaujimavasse, oĸautjauĸongmagit ullapirsaumik Jêsuse Kristusekut, ilûnatik Nâlegangatigut.

37 (Kaujimavoselo) tamakkonunga Jûdêamêtut illûnatik tikkitaulaungmatta, sivorlerpâmiglo Galilêamêtut, baptijutib Johannesib oĸautigijangata kingorngane,

38 Jêsuse Nazaremioĸ pivlugo, Gûdib mingoalaungmago

Anernermik ajunginermik pitsartunermiglo; tâmna arvertalaungmat ajungitulliartorlune, inûlilaitalo illûnaita Sâtanasemut sâlaulauĸtut, Gûdib najormago.

39 Uvagullo kigligintsijiovogut tâpsoma piniarnerilauĸtanginik Jûdit nunangænne Jerusalemelo; tâmna toĸĸolauĸpât, nivingatipâllo ĸejungmut.

40 Gûdib tâmna tuppaktilauĸpâ uvluk pingajuangne, saĸĸertilâllo,

41 Inungnut illûnainnungitoĸ, uvaptingnulle kigligiutsijuksanut, Gûdemut sivorngagut annerimajunut, nerreĸattigivlugolo immerĸattigilauĸpavut, toĸungajunit makkisimaningata kingorngane.

42 Oĸâlaĸolauĸpâtigullo inungnut, kigligiutserĸovlutalo, Gûdib tâmna erĸartuijuksangortingmago inôjuniglo toĸĸungajuniglo.

43 Tâmna nellautaijut illûnatik kigligiutigivât, okpertut tâpsomunga illûnatik tâpsoma attinganut issumangnarungnaitomik ajorninginit pilârmatta.

*44 **Pêtruse** oĸautsinik makkoninga oĸâlatillugo sulle, Anerneĸ ajungineĸ illûnainut oĸautsinik nâlektunut pivoĸ.

45 Okpertullo kippimajut, Pêtruse illagællugo tikkilauĸtut tattaminiarput, Anernerub ajunginerub tunnergutâ nellojunuttauĸ kovijaungmat.

46 Tussaramigit tækkorngartat oĸausinginut oĸâlajut, Gûdelo nakkoridlarlugo. Tagva Pêtruse kiovoĸ:

47 Immermik innerteriuteĸarungnartoĸarkâ, baptitauĸonnagit ukkua, Anernermik ajunginermik illangiutititaujut uvaptitût?

48 Nâlekablo attinganut baptitauĸovait. Kenuvigivât tagva uvliojomavlutik uvlut illanginik.

ĸAPITEL XI.

Pêtrusib akkiniarninganik passijaunine itteriarnine Kornêliusemut pivlugo. Illagêt Antiochiame kattersortauninginik.

Apostelille ĸattangutigêllo Jûdêamêtut tussaumalerput, nellojuttauĸ Gûdib oĸausingit illaliulermagit.

2 Pêtruselo takpaunga Jerusalemut pingmat, kippimajut (Jûdit okpertut) akkerartulerpât,

3 Oĸarlutiglo: Angutinut kippimangitunut itterpotit, nerreĸattigivlugillo.

4 Pêtrusible tamakkoninga unipkautilerpait nellekârdlugit:

5 Iglugasæksoarne Joppeme-itunga, tuksiartillunga, uvamnik ikpigijungnaerpunga, tækkovlungalo tækkotitjummik, illitjivingmik aĸĸartomik tingerautaĸsoatun-itomik, sittamanik terreĸolingmik, ĸilangmit ningititamik, uvamnut pivlune.

6 Illuanut tækkosarpunga, tukkisivlungalo tækkovunga nunab nergjutinginik, nujuartuniglo, pâmgortuniglo, ĸilaublo tingmianginik.

7 Nippemiglo tussarpunga uvamnut oĸartomik: Pêtruse, makkitit toĸĸotsilutit nerrît!

8 Oĸarpungale: Aukagle, Nâlegaĸ; nerrilaunginama sulle nachonartunik maĸĸojungnartuniglônêt.

9 Nippible aipânik ĸilangmit kiovânga: Gûdib ivsornarungnaertitangit igvit nachonartitæksaringilattit.

10 Taimagle pingasuertorpoĸ; ĸilangmullo illûnatik ama amuartaugivut.

11 Ahâglo, tagvainaĸ angutit pingasut iglub najortama sillatânelauĸput, Zesarêamit tillijaulauĸtut uvamnut.

12 Anerneruble oĸautivânga, ĸollarnanga illagijæksarigapkit. Kattangutille pingasujortut illagivânga, angutiblo taipsoma iglungannt itterpogut.

13 Taipsomalo unipkautivâtigut tækkolauĸtaminik Engelemik, iglomine nangertomik, oĸautjiminik: Angutinik tilliklerit Joppemik, Simonelo Pêtrusemik attipsâlik ĸaiĸojauĸolugo;

14 Tâpsoma oĸautiniarpâtit oĸautsinik, illingnat iglomioĸattingnullo illûnainut pilloriutiksaujunik.

15 Oĸâlalertillungale Anernerub ajunginerub aĸĸarvigivait, sorlo uvaptingnut perĸârame.

16 Tagva Nâlekab oĸausingit erĸarpakka, oĸarmat: Johannese baptisilauĸpoĸ imermut, illipsele baptitaujomârpose Anernermut ajunginermut.

17 Gûdible ipkoa uvaptitut tunnergutinik tunitjivigingmagit, okpermatta Nâlekamut Jêsuse Kristusemut, uvanga kinauvêk, Gûde innerterungnarapko?

18 Tamanna tussaramitsuk nippangerput, Gûdelo nertorpât, oĸarlutiglo: Tagva Gûdib nellojuttauĸ tunnitjivigilauĸpait issumatârnermik inôtsemut.

*19 **Siamartersimajulle** kappiaktoanermingnut Stefanuse pivlugo arvertarput Fenîziamut, Ziprusemullo, Antiochiamullo, oĸautsiniglo assianut oĸangilat, Jûdinut kissênnt.

20 Akkorngænnele angutesĸalauĸpoĸ illanginik Ziprusemit Zirênemillo pijunik. Tâpkoa Antiochiamut pigamik, Grîchittauĸ oĸarvigivait, oĸautsiniglo tussarnertunik Nâlegaĸ Jêsuse pivlugo oĸâlavlutik.

21 Nâlekablo aggangita illagivait, unnuktorsuillo okpilerput sâgiarlutiglo Nâlekamut.

22 Illagêktut Jerusalemêtut tamanna tussaumaleramitsuk, Barnabase tillivât Antiochiamut.

23 Tâmna tagvunga, pigame, Gûdiblo saimanersoanga missigileramiuk, ĸuviasulerpoĸ, ĸaiblarlugillo tamaita pivait, ômamut illûnânut nippingatsainarĸovlugit Nâlekamut.

24 Angut tâmna issumagiktoĸsôngmat, Anernermiglo ajunginermik, okpernermiglo angijomik illumertaujoĸ. Inuillo unuktoĸsuit Nâlekamut pititaulerpût.

25 Barnabasele aularpoĸ Tarsusemut ailune, Sauluse ĸenneriartorivlugo.

26 Naipinamiuglo, Antiochiamut pitipâ. Jâremiglo illuitomik nâjivuk illagêktune tagvane, innillo unuktoĸsuit ajoĸertorlugit; tamanna pivlugo illinniartut Antiochiame taijauĸâlerput Kristusemiunik.

*27 **Uvlune** taipkonane nellautaijut Jerusalemit attersârput Antiochiamut.

28 Tâpkoa illangat, Agabusemik attilik, nikovipoĸ, unnane illûnaine kângnartoĸsoaĸaromârtomik Anernikut nellautaivlune; tamannalo nellautsivoĸ attanivik Klaudiuse attaniotillugo.

29 Illinniartulle illûnatik kajusivut, piminguit tujoromavlugit ajungitamingnik ĸattangutigêt Jûdêamêtut.

30 Taimailiorpullo, angajoĸaunerojunullo tillikliutivlugit, Barnabasib Saulusiblo aggangitigut.

KAPITEL XII.

Herôdesib kappiasuktitsininganik okpertunik. Jakôbusib toĸkotauninganik. Pêtrusib parngnanaersortauninganik. Herôdesib toĸĸunganik.

NELLIUTOME taipsomane attaniub Herôdesib illagêktut illangit tiguvait kappiasuktilerdlugit.

2 Jakôbusele, Johannesib angajua, toĸĸopâ saviksoarmut.

3 Tukkisigamelo, tamanna Jûdinut idluarijaungmat, soraingilaĸ, Pêtruselotauĸ tigugivâ. Sêrnarsautoĸangitunik ĸaĸĸôjaĸtorviub uvlungit nelliusimavut.

4 Tigugamiuk, parngnanaersimavingmut pitipâ, udjertortauĸovlugolo sorsuktuksanut simertautijuksanut, sittamat sittamaertordlugit; issumagivâlo inungnut saĸĸertitsomavlugo aularviksiorviub uvlungit nâkpatta.

5 Pêtruselo parngnanaersimavingmo udjertortaulauĸtôgalloaĸ; illagêktulle soraeratik tuksiarutivât Gûdemut.

6 Herôdesiblo saĸĸertitsomangmago, unnuame taipsomane Pêtruse sinnikpoĸ sorsuktuksâk magguk akkorngœngne, ĸellaksorsimavlune ĸellaumgujanut maggoinut; udjertortuglo magguk upkuab sillatâne udjertorpâk parngnanaersimavik.

7 Ahâglo, Nâlekab Engelinga tagvunga pivoĸ, ĸaumajublo parngnanaersimavik ĸaumaksarpâ; Pêtrusclo sennerâgut pattikpâ tuppaktilâllo oĸarlunelo: Makkisârit! Kellaumgujallo pêrput agganginit.

8 Engeliblo ɴkautivâ: Tapseruserdlutit ittigagusilerlutillo. Taimailivoĸ tagva. Ɔkautivâlo: Ulliksuit attilugo mallinga.

9 Annivlunelo mallikpâ nellovlune Engelib nellâgut taimak illiorvigingmago, tækkotitjumigle tækkonasugællune.

10 Udjertortorle sivorleĸ aipangalo kângerdlugik, upkuaĸsoaĸ kikkiangojoĸ tikkipâk, iglugasæksoarnut sangmijoĸ; tâmna ingminik upkuêrpoĸ (aniviliorlugik), annigamiglo iglut akkorngatigut aivuk; tagvainarlo Engelib ĸemakpâ.

11 Pêtruselo ingminik tukkisilerame, ɔkarpoĸ: Mâuna mikselingmik tukkisivunga, Nâlekab Engeline tillingmago piulivlunga Herôdesib agganginit, inuillo Jûdit nerriungninginit tamainit.

12 Taimaglo issumasilerame, Marîab, Johannesib Marĸusemik attipsâggub iglunganut pivoĸ; tagvane unuktut kattimavut tuksiarlutiglo.

13 Pêtrusible sillatânit upkuaĸ avilortarmago, arnab kivgaĸ Rôdamik attiggub nautsertoriartorpâ.

14 Pêtrusiblo nippinga illitarigamiuk, ĸuviasungnermut upkuêngilâ, aĸpangerdlunelo itterpoĸ, ɔkariartorlune Pêtrusemik upkuab sillatânêtomik.

15 Taipkoale ɔkautivât: Issumaerutivotit. Tâpsomale soĸĸoserane taimainerarpâ. Ɔkarput: Tagva Engelinga.

16 Pêtruselo ama avilortarpoĸ; upkuêrutigamitsugle, tækkovât, tattaminiarpullo.

17 Aggangminulle nullorarpait nippangerĸovlugit, unipkâlerporlo, ĸanoĸ Nâlekab piulingmago parngnanaersimavingmit, ɔkarlunelo: Tamanna ɔkautigisiuk Jakôbusemut ĸattangutigêmullo. Anivorlo tamattoma assianut aularlune.

18 Kaungmalle, sorsuktuksat mikkingitomik kappiasûtigivât, Pêtruse ĸanoĸ illinermangât.

19 Herôdesible ĸaiĸogamiuk nenninagolo, udjertortut kiglisiniarĸârdlugit âtauĸovait (toĸĸotauĸovlugit). Jûdêamillo attersâlerpoĸ Zesarêamut tagvanêlerdlunelo.

*20 **Issumaĸarame** Tirusemiut Sidonemiullo unatadlaromavlugit. Tâpkoale illagêklutik tikkipât, Blastuselo attaniub pimmajinga illanârsitinamitsuk, ĸennuvigivât unatartaujomanatik; nunaĸottimingne nerĸiksarsiortuksaugamik attaniub nunaĸottinganit.

21 Uvlormele issumasimavingmine Herôdesib annorâne attannersônerminik saĸĸertitsijut attivait, iksivautaĸsoarmullo ingidlune ɔkâlavigilerpait.

22 Inuille nipliavigivât: Tamadja Gûdib nippinga, inubleungitoĸ.

23 Tagvainaĸ Nâlekab Engelingata annauvâ, Gûde nertungimago; ĸoppergunullo (inôvlune) nerrijaulerpoĸ, anernangêrlunelo.

*24 **Gûdible** oĸausingit aglivalliavlutiglo siamarterput.
25 Barnabaselo Sauluselo utterpuk. Jerusalemit, tunnergutinik pititsijarêrkârdlutik, Johanneselo illagivâk, Marĸusemik attipsâlik.

KAPITEL XIII.

Paulusib ajoĸertuijartorlune ingerganersoangita sivorlingat, Barnabase aiparilugo, Antiochiamit, Siriamêtomit Asiarârsungmut. (Kap. 13. 14 lo.) Zipruseme Antiochiamelo Pisidiamêtome oĸâlavuk.

ANTIOCHIAMELE illagêktune nellautaijoĸalauĸpoĸ ajoĸertuijoĸalarmelo; tâpkoa tagva Barnabase, Simonelo, Nigeremik taijaĸ, Luziuselo Zirênemioĸ, Manahenelo, Herôdesib attaniub inugoijaumaĸattinga, Sauluselo.
2 Tâpkoa Nâlekamik kivgartortillugit nerritailivlutik, Anernek ajunginek oĸarpoĸ: Barnabaselo Sauluselo ingnigolingatilersigik, piniarnermut tamattomunga annerilaurapkik.
3 Tagva nerritaililutik tuksiarput, aggangminullo pattingmivlugik tillivakit.
*4 **Tâpkoa** Anernermut ajunginermut tillijaungmanik, Seleuziamut pivuk; tagvangallo umiaĸtorpuk Ziprusemut.
5 Salamisemullo pigamik, Gûdib oĸausinginik oĸâlavuk Jûdit illinniarvingæune. Johanneseletauĸ illagivâk, kivgarivlugo.
6 Kikkertarlo ingergavigilauramitsuk Pafose tikkilugo, angakoĸ naipipât, nellangaidlune nellautaijoĸ, Jûdiojoĸ, Barjehumik attilik.
7 Tâmna nunab attannertanganêpoĸ, Sergiuseme Pauluseme, anguteme sillatujome. Tâpsoma Barnabaselo Sauluselo ĸaiĸovak, Gûdib oĸausinginik tussaromavlune.
8 Elimasible angakub (taimak atteĸ tâmna tukkeĸarmat) akkerartorpak, nunab attanertanga okperĸojomanago.
9 Saulusible, Paulusemiktauĸ taijab, Anernermik ajunginermik angijomik illumertaujub tækkosarpâ,
10 Oĸarlunelo: Kittorngaujotit Sâtanasemut, sæglotunermiglo, uivêriklernermiglo illumiuteĸadlartotit, idluarnerniglo tamainik ômisuktotit, soraingilatit Nâlekab apĸosiningit idluartut attortauningit agviarlugit;
11 Mânnalo ahâk, Nâlekab aggangita ĸollangiarpâtit, tautugungnaertuksauvotit, seĸĸinerlo akkunit tautungniangilat. Tagvainarlo pujorsoamêlilarmelo (sorlo) târmiolerpoĸ; maungatuinarlo ĸennerialerpoĸ tessiortiksaminik.
12 Nunab attanertanga tamattominga tækkogame, okpilerpoĸ, Nâlekablo ajoĸertutâ tattaminiarivâ.

13 Paulusele najortingillo Pafosemit umiaĸtoramik, Pergamut pivut Pamfiliamêtomut. Johannesible ĸemmakpak, Jerusalemullo angergarivlune.

*14 **Tâpkoale** Pergamit aularivuk, Antiochiamullo Pisidiamêtomut pivlutik; tagvanelo illinniarvingmut itterpuk Sabbatib uvlungane, ingilutiglo.

15 Perĸojat nellautaijullo attuarêramigit illinniarvingme angajoĸaujut oĸautjaujartorĸovait: Kattangutigêt, sumik oĸaromagupse inungnut, ĸaiblaromavlugit, tâva oĸaritse.

16 Tagva Pauluse nikovipoĸ, aggangminullo nullorarpait oĸarlunelo: Illipse angutit Israêlitiojose, Gûdemiglo sivôrajose, nâlægitse!

17 Inuit ukkua Israêlitit Gûdingata atâtagijavut annerilauĸpait, inuillo tâpkoa ivlernartilauĸpait, tækkorngartaulaungmatta nunane Egipteneme; taikangallo annitilauĸpait tallermut pitsartujoĸsoarmut.

18 Jârillo 40 it nâvlugit illuserivalauĸtangit kamagingitsertorpait inuĸajnitomêtillugit.

19 Innuĸattigêllo 7 it nungupait Kanaanib nunangane, nunangallo avikpâ immeraut attortauĸolugo.

20 Kingorngane jârit 450 it nâvlugit idluarsaijunik tunnitjivigivait, nellautaijoĸ Samuêle tikkidlugo.

21 Tamattomalo kingorngagut attanermik tuksiarput. Gûdiblo Saulemik tunnitjivigivait, Kisib erninganik, angut Benjaminib kinguvânginit, Jârit 40 it nâvlugit.

22 Tâmnalo attanioĸojungnaeramiuk, Dâvide attaningortipâ tâpkonunga, tâpsominga kigligiutjivoĸ imâk: Dâvide nagvârpara, Jessib erninga, angut ômattima idluarijanga, tâpsoma perĸojakka tamaita malligomârpait.

23 Tâpsoma kinguvânginit Gûde, angernine malliklugo, Israêlib piulijiksanganik Jêsusemik saĸĸijârtitsilauĸpoĸ.

24 Tâmna ajoĸertuerĸârtinago, Johannese oĸâlavoĸ baptijumik Israêlitit illûnatik ĸaĸĸialerĸovlugit.

25 Johannesible, inôĸojaujutigijane nâmaksitileramiuk, oĸarpoĸ: Taimnaunasugijapsinga taimnaungilanga: ahâgle kingunipkut ĸainiarpoĸ, nellopĸotivigijara ittiggagutîgik singêjarlugik.

26 Illipse angutit ĸattangutigêt, Abrahab kinguvângita ĸittorngangit, Gûdemiglo sivôrajut illipsingne, oĸautsit piulijaujutiksamik tamattominga tillikliutjauvut illipsingnut.

27 Jerusalemêtut angajoĸângitalo illitaringinamigit Jêsuse nellautaijullônêt oĸausingit, attortauvaktut Sabbatine tamaine, toĸĸotæksangortipât, nâmaksitilugit taipkoa oĸausingit.

28 Nagvârlungigalloardlutik toĸĸotsitiksangonermik, Pilatuse tuksiarvigivât toĸĸotserĸovlugo tâpsominga.

29 Tamaitalo tâmna pivlugo aglaksimajut nâmaksitinamigit, kejungmit akkartipât illivlugolo illuvermut.
30 Gûdible tuppaktilaukpâ tokkungajunit.
31 Uvlunelo unuktune tækkojauvok Galilêamit Jerusalemut majorarkattigilauktaminut; tâpkoa kigligiutsijokottigivait inungnut.
32 Uvaguttauk angersimanek atâtagijaptingnut pijok okautigivavut illipsingnut.
33 Uvaptingnut, taipkoa kittorngnginut, Gûdib (angersimanek tamanna) nellautsimatilaukpâ, Jêsuse tuppaktinamiuk; taimaktauk aglaksimavok imgerutime 2 me: Ernerivagit, uvlome ernetârivagit.
34 Tokkungajunillo tuppaktinamiuk. asserornartomut (illuverme) perkojungnaerdlugo kingorngane, tamattominga imâk okarpok: Dâvidib angervioninginik sokkosijuitunik tunitjivigijomavapse.
35 Taimak pivlugo okarivoktauk imgerume tâpsoma assiane: Ajunginerit (ivjornaitokottit) asserornermik (illuverme) tækkokojomângilat.
36 Dâvidele, inôvlune Gûdib pijomajanganik kivgartulaurame, tokkolaukpok, atâtagijanginullo illijaulaukpok, asserornermiglo tukkisilaukpok.
37 Gûdible tuppaktilauktangata asserornek tukkisilaungilâ.
38 Mânnale angutit kattangutigêt, kaujilersiuk, tâpsomûna ajornernit issumangnarungnaitomik okautjaulerapse, tamainillo Môsesib perkojanginut idluartitaujungnanginipsingnit.
39 Tâpsomungale okpertok idluartitauvok.
40 Mânna udjertoritse, nellautaijut okausingit illipsingnut nellautsilerkonnagit imaitut:
41 Okokse, nachojoksôjose, tattaniniarluselo nungutitse; inôtilluse piniarnermik pigama, okautjaugalloarupse tamattominga okpitsangilasse.
42 Jûdille anningmatta illinniarvingmit, nellojut kennuvut, Sabbatik akkorngangne okautsinik makkoninga okautjaujomavlutik.
43 Illinniarvingmêtut kattimajarêrmatta, Jûdit unuktut Jûdiokattaujullo Gûdemik nâlektut Pauluselo Barnabaselo mallikpakit; tâpkoale okautivlugillo kaiblarpait, Gûdib saimarsautânut nippingatsainarkovlugit.
*44 **Sabbatible** tugliane iglugasæksuit inungit illûnakasatik kattimajartorput.
45 Jûdille inuit tækkogamigit, ningarosudlalerput, Paulusiblo okausingit akkerartorlugit, akkerartorput mittautekadlarlutiglo.
46 Paulusele Barnabaselo sivôranatik okâlavuk: Gûdib okausingit okautigerkârdlugit illipsingnut pijariakalaukpok;

mânnale ajæktorapsigik nangminipsingniglo pijuksaungitinapse inôtsemik nâksaungitomik, nellojunut tâva sâlerpogut.

47 Nâlekab perĸungmattigut imâk: Nellojunut ĸanmartiksangortilauĸpagit, piulijiksanĸovlutit sillaksûb issuanut.

48 Nellojulle tamanna tussaramitsuk, ĸuviasulerput, Nâlekablo oĸausingit nakorivait; okpilerlutiglo illûnatik inôtsemut nâksaungitomut pijuksat.

49 Nâlekablo oĸausingit siamarterput tamattoma erĸânut illûnânut.

50 Jûdille ningarosuktidlalerpait arnat nâlektut nertornartullo, angutillo angajoĸaujut iglugasæksoarne, Pauluse Barnabaselo unangmijanĸovlugik, pingujarpakillo erĸâmingnit.

51 Tâpkoale itikkamik samingit katterarpait tâpkomunga, Ikôniamullo aularlutik.

52 Illinniartulle ĸuviasulerput illumertaulilarmiglo Anernermik ajunginermik.

ĸAPITEL XIV.

Paulusib Barnabasiblo Ikôniamêniyingnik, Listramelo Derbemelo. Utterniyingnik Antiochiamut Siriamêtomut.

IĸÔNIAMELO itterĸattigêkpuk Jûdit illinniarvingænnut; oĸâlangmaniglo, unuktoĸsuit Jûdit Grîchillotauĸ okpilerput.

2 Jûdille okpingitut aulatidlarpait ningarosuktilaitalo nellojut tarningit ĸattangutigênut.

3 Tagvanêlerpuk akkunit, sivôranatiglo oĸâlavuk Nâlekamik; tâpsoma oĸautsit saimanerminik okpernartipait, nellunaikutaniglo tattammartuniglo pivoĸ tâpkoa aggangitigut.

4 Unuktovaksuille iglugasæksoarmiut maggoilivut, illangita Jûdit illagivait, illangita Apostelit.

5 Perajaludlalermattale nellojullo Jûdillo angajoĸâtik illagællugit, mittautikumavlugillo milloromavlugit ujarĸanut,

6 Tamattominga tukkisigamik, ĸenmavuk iglugasæksoarnut Likaôniamêtunut, tagva Listramut Derbemullo, nunablo tâpsoma erĸânut;

7 Tagvanelo oĸautsit tussarnertut oĸâlatigivait.

*8 **Listramelo** angutеĸalauĸpoĸ iksivainartomik, ittigalukkame inûlerminit, pissujuitôtsainartomik.

9 Pauluse oĸâlangmat, tâpsoma tussarpâ; (Paulusible) tækkosaramiuk, missigilerlunelo, tâmna okperalloarmat âkiktauniarnerminik,

10 Nipperĸortovlune oĸarpoĸ: Nikkovidlutit nangerit. Kiggertarpoĸ tagva, arvertalarmelo.

11 Inuille Paulusib pijanga tækkogamitsuk, niplialerput,

ocarlutik Likaôniamiut ocausingit attorlugit: Gûdit inuktitun-ilivlutik akkarvigivâtigut.

12 Barnabaselo atserarpât Jupiteremik, Pauluselo Merkuriusemik, ocâlajioluarmat.

13 Jupiteriblo iglugasæksuit sillatânêtub ajocertuijungata tuktuvait tâpkoalo niacôtiksangit âpait ittertarvianut, tunnergutigijonavlugit, inuit illagællugit.

14 Aposteligle Barnabasib Paulusiblo tamanna tussaramikko, annorâtik allikpait, acpangerlutiglo inuit akkorngænnut, nipliadlalerpuk,

15 Ocarlutiglo: Angutaujose, sôg taimailiorpisê? Inutuinauvoguk tokkojomârtoguk illipsitut, ocautsiniglo tussarnertunik ocâlavoguk illipsingnut, sâgiarkovluse ômangat Gûdeungitomit Gûdemut ômajomut, kilangmiglo nunamiglo, innarbingmiglo illuanêtuniglo tamainik pingortitsijomut;

16 Tâpsoma nelliutune annigortune nellojut tamaita issumaningnik inônialaaktut kammagingitsertorpait.

17 Taimaigalloarmat, ingminik nellonartilaungilak, unuktunik ajungitullivigigamitigut: sillalocojivlune kilangmit, perorsiallo perorkovlugit, tunitjivigivlutalo nerkiksaptingnik, kuviasungnermiglo ômatiptingne.

18 Taimaglo ocaramik, inuit innerterlugit serlak ajulingilait, tunnergutinik tunnijerkonnagit.

*19 **Jûdilie** Antiochiamit Ikôniamillo tagvunga pivut, inuillo kajungersarpait, Pauluse millortaukovlugo ujarkanut, unialâllo iglugasæksoarnit, tokkonasugællugo.

20 Illinniartulle illumangmatsuk, nikovipok ailunelo iglugasæksoarnut. Kaungmallo tagvangat aularpok Barnabase aiparællugo Derbemut.

21 Iglugasæksuillo tâpkoa ocautsinik tussarnertunik ocâlavigivait, unuktullo ajocertulauramikik, ama utterivuk Listramut, Ikôniamullo, Antiochiamullo (Pisidiamêtomut),

22 Illinniartut tarningit nakkocsitipait, kaiblalaitalo okpernermik soraerkonnagit, kappianartullo unuktut attorlugit Gûdib nâlegauvinganut pijuksaugupta.

23 Illagêktullo illûnaita ajocertuijunik pitipait, tuksiarlutiglo nerritailivlutiglo, Nâlekamut okperijangænnut sapputijaukovait.

24 Pisîdialo apkotigællugo Pamfîliamut pivuk.

25 Ocautsiniglo ocâlavuk Pergame, Attâliamullo attersârpuk.

26 Tagvangallo umiaktorpuk Antiochiamut (Siriamêtomut) perkojauvigilauktamingnut piniarnermik mânna nâmaksijamingnik Gûdib saimarsainingnut.

27 Tagvungale pigamik, illagêktut kattersorkolerpait, unip-

kârlutiglo Gûdib piniarnersoanganik tâpkungnûna, kanorlo nellojunut okpernerub upkuanga angmartilaungmago.

28 Illinniartulle najugarivlugit tagvanêlerpuk akkunit.

KAPITEL XV.

Apostelit okarkattigêngninginik Jerusaleme kippinek pivlugo. — Paulusib ajokertuijartorlune ingerqanersoangata aipanga, Silase aiparivlugo, Antiochiamit (Siriamêtomit) Asiarârsungmut Europamullo. (Kap. 15, 36 — 18, 22.) Paulusib Barnabasiblo avinûngangnik.

ILLANGILLO Jûdêamit attersârput kattangutigêllo ajokertorpait: Kippijaulingikupse, Môsesib illusinga attorlugo, piulijauniangilase.

2 Pikkablâdlartokalermat, Paulusiblo Barnabasiblo mikkijôngitomik akkerartormattikik, nâmagivât, Pauluselo Barnabaselo, assingillo illangit Jerusalemut majorarkovlugit Apostelinut angajokânullo, tamanna appersût pivlugo.

3 Illagêktunullo kamilârtauvlutik apkome, Fenîzialo Samârialo apkotigivakit, tagvanelo unipkârput nellojut sâgiarninginik, kattangutigêllo illûnaita angijomik kuviasuktipait.

4 Jerusalemullo tikkingmatta, illagêktut, Apostelillo angajokâllo tækkorngiorpait, unipkârpullo, kanok angijomik Gûde pinnialaungmat tâpkungnûna.

5 Tagva Farisêerit illangit okpertut nikovilutik okarput: (Inuit taipkoa) kippijaujariakarput,' okautjaujariakalarmiglo Môsesib perkojanginik mallerkovlugit.

*6 **Apostelille** angajokâllo kattimalerput okautsit ukkua nautsertorlugit.

7 Akkumille akkerartulaungmatta, Pêtruse nikovipok okautilugillo: Illipse angutit kattangutigêt, kaujimavose nutaujungnailertomik Gûde akkunaptingne annerosulaurame, nellojut tussarkovlugit kannimnit okautsinik tussarnertunik, okperkovlugit.

8 Gûdiblo, ômatinik kaujimajub, nellunaililaukpait, Anernermik ajunginermik tunitsivigilauramigit uvaptitut.

9 Adsigêngitomiglo uvaptingnut tâpkonungalo pititsilaungilak, ômatingillo sujungaitilaukpait okpernermut.

10 Sôg mânna Gûde oktorpisiûk, illinniartut ajornartoksoarmik illitjivigijomavlugit, atâtagijaptalo uvagullo sappidlaukpaptingnik.

11 Okperpogulle, piulijauniarapta Nâlekab Jêsusib Kristusib saimarsautânut, taipkotitunak.

12 Tagva inugiartoksuit illûnatik nippangerput, Barnaba-

selo Pauluselo nâlegiarlugik, unipkârtuk ĸanoĸ angijunik nellunaikutaĸsoarnik tattamnartuniglo Gûde pinialaungmat tâpkungnûna nellojut akkorngænne.

*13 **Oĸarèrmanik** tâpkoa, Jakôbuse kiolerpoĸ oĸarlunelo: Illipse angutit ĸattangutigêt, nâleksinga:

14 Simon unipkâlauĸpoĸ, ĸanoĸ Gûdib nellojut issumagilaungmagit, nellipsatainarlugit, tâpkonangat inungnik illaliulaungmat atterminut.

15 Tamattomingalo nellautaijut oĸausingit nellautsivut, imâk aglaksimangmat:

16 Tamattoma kingorngagut utteromagivunga, Dâvidib iglunga inmiksimajoĸ semmaniardlugo, asserorningillo idluarsaromavakka nappârtilugillo.

17 Inuit amiakut Nâlekamik apperĸutaĸarĸovlugit, nellojut illûnatik attinnik taisiviojut; Nâlegaĸ oĸarpoĸ, tamakkoninga tamainik piniartoĸ.

18 Gûdib piniarnine tamaita ĸaujimavait sillaĸsûb pigiarninganit.

19 Taimaimat issumavunga nellojut Gûdemut sâgiartut kappiasuktitæksaringinaptigik;

20 Aglagvigilugille Gûdeungitut sallumainarninginik perĸonnagit, arnaniarĸonnagillo anguniarĸonnagillônêt; ippimajomiglo aungmiglo nerrerĸonnagit.

21 Itsaĸsoarnit Môsesib oĸausinginik oĸautjijoĸarmat iglugasæksoarne tamaine, Sabbatinelo tamaine attuarpait illiniarvingne.

*22 **Apostelillo** angajoĸâllo illagêktullo illûnatik idluarilerpât, angutik magguk illamingnit ĸennerlugik tillilâniglo Antiochiamut, Pauluselo Barnabaselo illagællugik, ukkua: Jûdase Barsabasemik attipsâlik, Silaselo; tâpkoa angutik ajoĸertuijôvuk ĸattangutigêt akkorngænne.

23 Aglangniglo (aglaktamingnik) neksarĸovait, imailijunik: Uvagut Aposteliojogut, angajoĸâllo, ĸattangutigêllo salutipavut ĸattangutigêt nellojunit pijut, Antiochiamêtut, Sîriamêtullo, Ziliziamêtullo.

24 Tussalaurapta, uvaptingnit pijut illangita ajeĸertûsermingnut tammartitsartormasse, tarniselo asserortilugit oĸarlutiglo: Kippijaujuksauvose, perĸojallo malliklugit; uvaptingnut taimak perĸojaungigalloaramik;

25 Taimaimat kattimavluta issumaĸattigêkpogut, angutingnik annerosukluta, tillivlugiglo illipsingnut, nagliktavut Barnabase Pauluselo illagællugik.

26 Angutik tâpkoa (Barnabase Pauluselo) inôsitik ivlerilaungilâk Nâlegapta Jêsusib Kristusib attinga pivlugo.

27 Tagva Jûdaselo Silaselo tillivavut, tâpkoa oĸautsinuttauĸ tamattominga oĸalârpuk.

28 Anernerub ajunginerub uvagullo tamanna idluarigaptigo, assinginik malligæksanik illipsingnut illijinata, makkoninga pijariaĸartunik kissênik:

29 Tunnergutinik Gûdeungitunut, aungmiglo, ippimajomiglo êsijuksaungilase, arnaniaraselo anguniaraselônêt; tamakkoninga pingikupse, idluartonik pivose. Inôtsiarpagitse!

*30 **Tâpkoa** tillijaumagamik, Antiochiamut pivut, inugiartorsuillo kattitipait, tunnitsivigilaitalo aglangnik tamakkoninga.

31 Tamakkoa attuaramigit, mannigortaunek kuviasûtigilerpât.

32 Jûdasiblo Silasiblo nellautaijôjuktauĸ, ĸattangutigêt ĸaiblarpait oĸautsinut unuktunut, nakkoĸsitilaitalo.

33 Tagvanelo mullukasalaungmanik, okpertoĸattigênut ullapirsanteĸarlutik angergarĸojaulerpuk Apostelinut.

34 Silasible idluarivâ tagvanêtsomavlune.

35 Paulusele Barnabaselo Antiochiame piniarpuk, assitiglo unuktut illagilugit ajoĸertuivut oĸâlavlutiglo Nâlekab oĸausinginik.

36 **Uvlulle illangit nângmatta, Pauluse Barnabasemut oĸarpoĸ: Ailaungmiluk, ĸattangutivut tækkojartorlugit igluga-sæksoarne illûnaine, Nâlekab oĸausinginik oĸâlavigilauĸtaptingne, ĸanoĸ illingangmangâta.

37 Barnabasele issumaĸarpoĸ, illakumavlugo Johannese Marĸusemik attipsâlik.

38 Paulusible idluarivâ, taimaitoĸ illakumanago, tâpkoninga ĸemmailauĸtoĸ Pamfiliame, ingergaĸattiginagiglo piniarviksamut.

39 Angijomik akkerartortigêgamik, avipuk; Barnabasib Marĸuse aiparilerpâ, umiaĸtorlutiglo Ziprusemut.

40 Paulusible Silase aiparællugo aularpuk, Gûdib saimarsautânut perĸojauvlutik ĸattangutigênut.

41 Ingergalerporle Sîrialo Zilîzialo apĸotigællugik, okpertoĸattigêllo nakkoĸsitipait.

KAPITEL XVI.

Paulusib piniarninginik igluga-sæksoarne Asiarârsungmêtune, Filippimelo.

DERBEMUT Listramullo pivoĸ; ahaglo tagvane illinniartoĸalauĸpoĸ, Timôteusemik attilingmik; anânanga Jûdiovoĸ okpertorlo, atâtangale Grîchiojoĸ.

2 Kattangutigêt Listraminut Ikôniamiullo tâmna piloriktoĸotigivât.

3 Paulusib tâmna aiparijomagamiuk, pivâ kippivlugolo, Jû-

dit tagvanêtut pivlugit, illûnatik kaujimangmatta, atâtanga Grîchiongmat.

4 Iglugasæksoatigut ingergagamik, Apostelillo angajokâllo Jerusalemêtut perkojanginik unnertûtivlugit mallerkovait.

5 Tagva illagêktut okpernermut nakkoksititauvut, unuksivalliavlutiglo uvlut tamaita.

*6 **Frigialo** nunalo Galâtsia apkotigigamikik, Anernermut ajunginermut innertertauvut, okautsinik okâlakonnagit Asiame.

7 Misiamulle pigamik, Bitîniakut ingergarasuarput; Anerneruble ama inerterpait.

8 Misiale sennerkogamitsuk, Trôasemut attersârput.

9 Unnuamelo tamattomane tækkotitjumik sakkertokarpok Paulusemut: taimna angutaulaukpok Mazedôniamiok; tâpsoma nangerdlune tuksiarvigivâ okarlunelo: Ikâlaurit Mazedôniamut, ikkajortigullo!

10 Tækkotitjumik tâpsominga tækkungmat, Mazedôniamut tagva erinesulerdluta ainasuarpogut, kollarnangimat, Nâlekab taikunga kaikungmattigut, okautsinik tussarnertunik okâlavigilugit.

11 Trôasemit aularluta umiaktorpogut, Samotrâzialo torârlugo tikkipavut, uvlublo aipangane Neapolisemut.

12 Tagvangallo Filippimut pivogut. Iglugasæksuit tâpkoa angnerpângovut Mazedôniame, Rômiunik inuggit. Uvagulle iglugasaksoarne tâpkonane uvlut illanginik piniarvekarpogut.

13 Sabbate nelliutingmat, iglugasaksuit sillatânut pivogut kôngmut, tuksiarviovaktomut, ingidlutalo, arnallo tagvane kattimajut okâlavigilerpavut.

*14 **Arnarlo** Gûdemik opigosuktok, Lîdiamik attilik, niuverte aupaluktanik (annorânik), Tiatîramiut iglugasæksoanginit pijok, nâletsiarpok; tâpsoma ômattâ Nâlekab angmarpâ, Paulusib okausingit kamagitsiarlugit.

15 Baptitauleramele iglomiokattingillo, tâpsoma kaiblarpâtigut, okarlunelo: Okperasugigupsinga Nâlekamut, itteritse iglumnut, tagvanêtsainarluse, katsungaitomiglo itterkovâtigut.

*16 **Tuksiarvingmulle** aitilluta, arnak kivgak uvaptingnik pârsivok, anernilik pijomârtuksanik okasûmik; angajokânelo perkutinik akluitipait, sivorngagut okarame pijomârtunik.

17 Tâpsoma Pauluselo uvagullo illûnânut mallikpâtigut, kaggudlarlunelo okarpok: Gûdib kotsingnerpângojub inuit ukkua kivgarivait; tâpkoa okautivâse apkomik piloringnermut.

18 Taimailiorpok tâmna uvlunik unuktunik Paulusible tamanna kiksautigivâ, keviardlunelo anernek okautivâ: Jêsusib Kristusib attingane annerkovagit ômangat. Tagvainarlo annivok.

*19 **Nâlegungille** tukkisileramik, nerriungnitik akkilertaunermik annigormat, Pauluselo Silaselo tiguvakit uniarlugiglo niuvervingmut angajokât sângænnut,

20 Aulatsijunullo pitipakit, oĸarlutiglo: Inûk tâpkoa Jûdiojuk iglugasæksoarmioĸattivut tamnartipait.

21 Ajoĸertuivuglo illusiksanik illalioræksaringitaptingnik, Rômiogapta.

22 Inuillo illûnatik pikkablâtitauvut pitjutigællugik; aulatsijullo annoraijartauĸovakit issaĸajauĸolâniglo.

23 Angijomiglo issaĸadlalauramikik, parngnanaersimavingmut pitipakit, parngnanaersimaviublo angajoĸânganut udsertortautsiarĸovakit.

24 Taimak perĸojaugame, tâpsoma parngnanaersimavît ĸammanênerpângænnut pitipak, niungillo parngnanaersordlugit ĸejuksoarmut.

*25 **Unnarle** ĸetteralermat Pauluselo Silaselo tuksiarpuk, Gûdelo nakkoridlarpâk. Parngnanaersimavingmêĸattingitalo tussarpakit.

26 Tagvainarlo nuna sajukpiludlarpoĸ, parngnanaersimaviub tungavinga aulataudlarlune; tagvainarlo upkuangit illûnaita upkuêrtauvut, ĸellarutillo illunaita ĸellarutjârput.

27 Parngnanaersimaviuble angajoĸânga sinningminit tuppakkame, parngnanaersimaviublo upkuangit upkuêrsimajut tækkogamigit, saviksoane amuvâ, ingminiglo kappidlaromavlune, ĸellaksorsimajut ĸemânasugigamigit.

28 Paulusele nipliadlalerpoĸ oĸarlunelo: Illingnik pidlarniarnak, ilûnata ovanêgapta.

29 Nemeroamigle ĸaitauĸojivoĸ, ittersârlunelo, sajulerdlunelo Paulusib Silasiblo ittiganginut pâmakpoĸ.

30 Annitilugiglo oĸautivak: Nâlegâkka, sumik piniartuksauvêk, piulijauĸovlunga?

31 Oĸarpuk: Nâlekamut Jêsuse Kristusemut okperit, tagva piulijauniarpotit iglomioĸattitillo.

32 Nâlekablo oĸausinginik oĸautivâk, iglomioĸattingillo illûnaita.

33 Ingminullo pitipak, unuab stundingane tâpsomane, killingillo ubvarpait; baptitaulilarmelo tagvainaĸ, illanne illûnaita illagilugit.

34 Iglominullo ittertipak, nerritilugiglo, ĸuviasulerporlo iglomioĸattine illagivlugit, Gûdemut okpileraine.

35 Kaulermallo aulatsijut iglugasæksuit kivgangit tillivait, oĸarlutiglo: Inûk tâpkoa aularlik.

36 Parngnanaersimaviublo angajoĸângata oĸautsit makkoa oĸautigivait Paulusemut: Aulatsijut tilliklilauĸput tamaunga, ĸellarutjârtauĸovlutik. Mânna annileritik, aularlutiglo ullapirsauteĸarlutik.

37 Paulusible oĸautivait: Issaĸadlalauĸpâtiguk inuit tækkoane, kiglisiniaranuglo, Rômiôgalloartoguk, parngnanaersima-

vingmullo pitilunnk, mânnalo sagvangitome aularkovâtigûk? Aukagle, nangminek annitítsartorlittiguk!

38 Okautsit makkoa iglugasâksuit kivgangita okautigivait aulatsijunut; tussaramiglo Rômiôjungnik sivôralerput,

39 Kaivullo mannigôtomik okautivlugik annitipakit, tuksialâniglo, iglugasæksoarnit aularkovlugik.

40 Tagva paragnanaersimavingmit annivuk, pullâriartorlutiglo Lîdiab iglunganut; kattangutigêllo tækkolauramikit manigulaitalo, aularpuk.

KAPITEL XVII.

Paulusib okâlaningaunik Tessôlanikame, Bêreame Atênemelo.

AMFIPOLIS apkotigigamikko Apolônialo, Tessalônikamut pivuk; tagvane Jûdit illinniarvekalaukput.

2 Paulusib ittervigivait illutsimitut, okâlavigivlugillo Sabattine pingasune aglait attuarlugit.

3 Tukkekartipaillo tâpkonunga, unertuivlune, Kristusemik âniatitaujariakalauktomik, tokkungajunillo makkitsariakalauktomik; Jêsuselo tâmna (okarpok) okautigijara, Kristuseongmat.

4 Illangillo okpilerput, Pauluse Silaselo illagilerdlugik; Grîchittauk Gûdemik nâlektut unnudlalaukput, arnattauk angajokaunersat ikkitôlungitut.

*5 **Jûdille** okpingitut ningarosulerput, angutillo illangit illuluktorsuit kassêtut ingmingnut kattitipait, illeratsâdlarkovlugit pikkablâtilaitalo iglugasæksoarmiut, Jasonib iglungata sillatânut pivut, pinasuarpullo tâpkoa âtsomavlugik inuit akkorngænnut.

6 Nenninginamikigle, Jason okpertullo illangit aularupait iglugasæksuit angajokânginut, nipliadlarlutiglo: Inûk ipkua sillaksûb inunginik tamainik asserorterijuk tamaungarivuk.

7 Tâpkoa Jasonib ingminut ittertilaukpak; tâpkoalo illûnatik attaniviksûb perkojangit mallingilait, okarlutik, taipsoma assiagôk attaniviongmat, Jêsusegôk.

8 Uimajârtidlarpaille inuit, iglugasæksuillo angajokângit, tamattominga tussartut.

9 Jasoniblo illagijangitalo akkiorningit tussaramigit, aularkovait.

*10 **Unnuamele** kattangutigêt Pauluse Silaselo erinesârdlugik aulartipakit Berêamut. Tagvunga pigamik, Jûdit illinniarvingænnut itterpuk.

11 Tâpkoa ajunginerojut Tessalônikamiunit; okautsillo illaliorpait kunnutuidlutik, uvlullo tamaita attuarpait kennerdlutik taimaingmangâta (**Paulusib okausingititut**).

12 Tâpkonangat unnuktut tagva okpilerput, ikkitôngituttauĸ Grîchit angajoĸaunersat angutillo arnallo.

13 Jûdille Tussalônikamiut tussaumaleramik, Gûdib oĸausingit Berêametauĸ oĸâlatigijaungmatta Paulusemut, ĸaivut, tagvanelotauĸ inuit pikkablâtilugit.

14 Kattangutigêlle tagva tuavidlutik Pauluse aulartipât, immânnut ailerĸovlugo, Silasele Timôteuselo tagvanêlerpnk.

15 Paulusible ĸannilârtingita âpât Atênemut. Oĸarĸongmagillo Silasemut Timôteusemullo, tuavilutik tikkerĸovlugik tâpsomunga, uttilerivut.

*16 **Atênemele** Paulusib utaĸĸileramigik, illungertudlalerpoĸ anernermigut, iglugasæksoarmiut tautukamigit Gûdeungitunik angijomik nâlektut.

17 Illinniarvingmelo Jûdit Gûdemiglo nâlektut oĸâlavigigalloarpait, niuvervingmelo uvlut tamaita tagvunga pijut.

18 Epikurêerillo illangit Stoikerillo Filosôfit (illisimanersiortit) akkerartorpât; illangillo oĸarput: Kanneĸadlartoĸ una ĸanoĸ oĸauseĸarkâ? Illangille oĸarivut: Sorlo Gûdinik tækkorngartanik oĸâlajomajoĸ; oĸautsinik tussarnertunik Jêsusemik ĸakkitoĸaromârtomiglo oĸautilaungmagit.

19 Tiguvâllo, kiglisiniarvingmullo âpât oĸarlutiglo: Tukkisititaujungnaralloarpitâ ajoĸertûtsemik nutâmik ajoĸertûserijarnîk?

20 Siutiptingnut tussarngartanik pigavit; tagva tussaromadlarpogut tamattominga, ĸanoĸ tukkeĸarmangât.

21 Atênemiulle illûnatik, tækkorngartattauĸ tagvanêtut, nutânik kissênik oĸauseĸaromavlutik tussaromavlutiglo kajungilâlauĸput.

*22 **Paulusele** kiglisinniarviub ĸerĸane nangerpoĸ oĸarlunelo: Illipse angutit Atênemiojose, tukkisilerpapse illûnaine oĸperluluadlarapse Gûdeungitunik.

23 Tamâne arvertarama, tuksiarvise nautsertulauĸpakka, Altârelo naipipara aglalik imâk: Gûdemut nellonartomut. Tuksiarvigijase tâmna, nellojase oĸautigivara mânna illipsingnut.

24 Gûde sillaĸsoarmik pingortitsijoĸ pinginiglo tamainik, Nâlegaugame ĸilangmullo nunamullo, kattimaviksoarne aggangnut sennamajune inneĸangilaĸ;

25 Innit agganginuttauĸ kivgartortaujariaĸangilaĸ, sumik ajoĸsartotut; nangmineĸ tamaita inôtingmagit anerneĸalertilaitalo, piksanginiglo tamainik tunnitjivigingmagit.

26 Inugasæksuillo kinguvângoĸattigêt tamaita pingortilauĸpait aungmit attautsemit, nunaĸsoaĸ illûnât inuĸalertilugo, sivorngagullo issumasimatigivait nelliuningita sivitujariangit, ĸanorlo ĸanningitigijomut nunaĸariangit;

27 Nâlekamik kenneriarkovlugit, missigilermaŋgârmitsuk nagvârmangârmitsuglo; ungasingigalloarmattigut tamapta:
28 Tâpsomane inôgapta aulavlutalo ipogut; taimaktauk okarivut Poêtit illangit illipsingnêtut: Tâpsoma illagivâtigut.
29 Tagva illakarapta Gûdemik, issumajuksaungilagut Gûdioniub adsigingmago inungoak Goldeojok, Silbereojorlônêt, ujaraujorlônêt, inub issumaminut sennajanga.
30 Nelliutune inuit nellojôtillugit Gûdib kamagingitsertulaukpait; mânnale inuit illûnaita nunalingne tamaine kakkialerkovait;
31 Uvlormik taisimalaurame, sillaksoarmiunik idluarsaivlune erkartuijomârvingminik angutikut piniarkojamigut, illûnaita okpertitsomavlugit, tokkungajunit tuppaktinamiuk.
*32 **Tokkungajunit** makkinermik tussaramik, illangit mittautekarput, illangille okarput: Tamattominga ama tussaromavaptigit.
33 Paulusib tâva kemmakpait.
34 Angutille illangita najugârivât, okpilerlutiglo; taipkoa illangat Dionîsiuse, kiglisiniarpaktut illangat, arnarlo Damarisemik attilik; assingitalo illagivait.

KAPITEL XVIII.

Paulusib Korintemêninganik. Efêsuse apkotigilugo ingerganinganik Jerusalemut, utterninganiglo Antiochiamut Siriamêtomut. —
Paulusib ajokertuijartorlune ingerganersoangita pingajuanik, Antiochiamit Asiarârsungmut Europamullo. (Kap. 18, 23 — Kap. 21.) Apollusib Efêsusemêninganik

KINGORNGAGUT Pauluse Atênemit aularpok Korintemullo pivlune.
2 Jûdemiglo tagvane naipitsivok, Akvilamik attilingmik; tâmna Pontuseme inûlertok Italiamit tikkekammertok nulliane Priszilla aiparællugo, attaniviksûb Klaudiusib Jûdit illûnaita aularkolaungmagit Rômemit.
3 Tâpkungnunga itterpok; adsigêngniglo sennagamik, najorpak sennavlunelo; itsaliorteovulle.
4 Sabbatinelo tamaine illinniarvingme ajokertuivok, Jûdillo Grîchillo kaiblarlugillo tukkisitipait.
5 Silasele Timôteuselo Mazedôniamit pingmanik, Pauluse Anernermut kajungersartauvok, Jûdinut kigligiutjerkovlugo Jêsusemik Kristuseojomik.
6 Akkerartormattale mittautekalarmiglo, annorâne aulatidlarlugit okautivait: Ause niakupsingnut pile, uvanga passi-

jæksaungilanga; mânnamit passijæksaunanga nellojunut ainiarpunga.

*7 **Tagvangallo** aularpoĸ, angutib Justusemik attiggub iglungamut itterlune, Gûdemik opigosuktub, tâpsoma iglunga illiniarviub tungânêtoĸ.

8 Krispusele, illinniarviub angajoĸânga, iglomioĸattingillo illûnatik okperput Nâlekamut; Korintemiullo unuktut nâlektut okpilerivut baptitaulerlutiglo.

9 Nâlekable Pauluse oĸautivâ tækkotitjutikut unnuame: Sivôranak, oĸarille nippangernaglo;

10 Illagigapkit, inungmut attautsemullônêt idluitullivioniatsangilatit; iglugasæksoarne tamakkonane unuktunik inuĸottekârama.

11 Tagvanêporle jâremik attautsemik taĸĸiniglo pingasojortunik, ajoĸertorlugillo Gûdib oĸausinginik.

*12 **Gallionele** attanerusiongmat Achajame, Jûdit illagêklutik perajaludlarput Paulusemut, aularupâllo kiglisiniarviub iksivautangata sânganut,

13 Oĸarlutiglo: Oma inuit kajungertipait, Gûdemik kivgartoĸovlugit perĸojat nâlengnagit.

14 Pauluse oĸaromalermat, Gallion oĸarpoĸ Jûdinut: Jûdiojose! idluitomik pikpat, ajortullinermiglônêt, tussarajarpapse nâmaktomik;

15 Appersûtiongmalle ajoĸertûtsemik, atterniglo, perĸojipsingniglo, issumapsingnik piniaritse, taimaitomik erĸartuijomanginama.

16 Aulartipaillo kiglisiniarviub iksivautanganit.

17 Tagva Grîchit illûnatik Sostenese, illinniarviub angajoĸânga tiguvât, annaudlalâllo kiglisiniarviub iksivautangata sângane; Gallioniblo kammagingilait.

*18 **Paulusele** akkunit sulle tagvanêlauĸpoĸ; kingorngagut ĸattangutigêt soraerutiksamik oĸautivait, Sîriamullo umiaĸtoromavlune Priszillalo Akvilalo illagællugik; nujanelo (Paulusib) kipjarpait Kenĸrêame, oĸautsine malliklugit, taimak oĸarsimagame.

19 Efêsusemullo pivoĸ, tagvungalo ĸemmakpak; nangminerle illinniarvingmut itterpoĸ Jûdillo oĸâlavigivait.

20 Innangmatsuk najortaujomavlutik akkunêrnersamik, ĸippilukporle.

21 Soraerutiksamiglo oĸautivait oĸarlunelo: Aularviksiorvingme tikkiniartome Jerusalemêtsariaĸarpunga; tikkitsomârivapse, Gûdib perĸokpanga. Efêsusemillo aularpoĸ.

22 Zesarêamullo pivlune, (Jerusalemullo) timuarpoĸ, illagêktullo salutinamigit, Antiochiamut attersârpoĸ.

23 **Tagvanelo uvlerĸârdlune attausiungitunik, aularpoĸ nuna**

Galâtsia arvertarvigilugo, Frîgialo kingorlerêktidlugik, okpertullo illûnaita nakkoĸsitipait.

*24 **Jûdele** Efêsusemut tikkipoĸ, Apollusemik attilik, Aleksandriame inûlertoĸ angut oĸaloriktoĸ, aglangniglo illisimatsiartoĸ.

25 Tâmna Nâlekab ajoĸertûtânik illanganik ajoĸertortaulauĸpoĸ, anerneĸarlunelo illungertortomik oĸâlavoĸ, ajoĸertuiloriklune Nâlegaĸ oĸautigilugo, Johannesible baptijutâ ĸaujimajatuarivlugo.

26 Tâmna sivôranane oĸâlalerpoĸ illinniarvingme. Akvilable Priszillablo tussaramikko, ingmingnut pitipâk ajoĸertorluarlugolo Gûdib ajoĸertûtânik.

27 Achajamulle aijomangmat, ĸattangutigêt aglaklutik okpertut perĸovait illaliortauĸovlugo; tagvungalo pigame, okpilertut (Gûdib) saimarsautânut angijomik ikkajorpait.

28 Jûdit pitsartunermut oĸausiksaerutiganigit, illûnatik tussâtilugit aglangnik ĸaujitipait Jêsusemik Kristuseojomik.

KAPITEL XIX.

Paulusib piniarninginik Efêsuseme. Demêtriusib piniarnerlunginik.

APOLLUSE Korintemêtillugo, Paulusib nunat timerdlît arvertarvigivait, Efêsusemullo pivlune, naipitsivorlo illinniartut illanginik.

2 Tâpkununga oĸarpoĸ: Okpililaurapse, Anerneĸ ajunginеĸ pivisiûk? Tâpkoa oĸautivât: Tussalaungilagullônêt, Anernernermik ajunginermik pitaĸarmat.

3 Oĸautivaillo: Kanoĸ tagva baptitauvisê? Oĸautivât; Johannesib baptijutânut.

4 Paulusele oĸarpoĸ: Johannese baptisilauĸpoĸ baptijumut ĸaĸĸialerĸojijutiksamut, inuit oĸaudlugit, okperĸovlugit kingorliksanganut, tagva Jêsusemut Kristuseojomut.

5 Tamanna tussaramitsuk, baptitaulerput Nâlekab Jêsusib attinganut.

6 Paulusiblo pattingmingmagit aggangminut, Anernerub ajunginerub tikkivigivait; oĸâlalerpullo tækkorngartat oĸausinginut, oĸâlalilarniglo pijomârtuksanik.

7 Angutillo tâpkoa 12 olauĸput.

8 Illinniarvingmullo itterpoĸ, oĸâlavlunelo sivôranane taĸĸinik pingasunik, kajungersarlugillo ajoĸertorpait Gûdib nâlegauvinganik.

9 Illangille mangaidlarmatta okpingimattalo, ajoĸertûtsemiglo tamattominga oĸausiluklutik inugiartorsoarnut, Paulusib

ĸemakpait, illinniartullo avitipait tâpkonaŋgat, uvlullo tamaita oĸâlavoĸ angutib Tiranniusemik attiggub ajoĸertuivingane.

10 Taimaglo pijoĸarpoĸ Jârik magguk nâvlugik, illûnatiglo Asiamêtut Nâlekab Jêsusib oĸausinginik tussarput, Jûdillo Grîchillo.

11 Gûdelo tattamnartullidlarpoĸ mikkingitunik Paulusib aggangitigut.

12 Imâk aglât pivut: Kidjijârnermik allarutiksat, kakkigutillo timinganut aktortitat ĸannimajunut illivait, pijungnaerpullo, anernerillo ajortut annivut tâpkonangat.

*13 **Jûdille** illangit arvertarajuktut angakut (erĸsinatik) Nâlekab Jêsusib attinga tailugo anerniâluktalingnut oĸarput: Jêsuse, Paulusib oĸautigijanga pivlugo, annerĸovapse.

14 Tâpkoale 7 olauĸput, Jûdiojub Skêvab ajoĸertuijoĸsûb erningit, taimailiortut.

15 Anernerle ajortoĸ kiovoĸ oĸarlunelo: Jêsuse illitarivara, Pauluselo nellunginivara; illipsele kinauvisé?

16 Inûblo anernermik ajortomik illumiggub oppadlarpait sâlagilugillo, angijomik ochotilugit; ĸemmâjariaĸarpullo iglomit taipsomangat annoraijartauvlutik killiadlaraulutiglo.

17 Tamanna tussaumajaulerpoĸ illûnainut Efêsusemêtunut, Jûdinullo Grîchinullo; illûnatiglo erĸsinermik illunertitaulerput. Nâlekablo Jêsusib attinga angijomik nakkorijaulerpoĸ.

18 Okpertuttauĸ unuktut unnipkâriartorput kigligiksarlutik piniarnerilauĸtamingnik.

19 Unnuktullo angakôlauĸtut aglaĸottitik tikkiupait, egidlugillo ikkomamut, inuit illûnatik tækkoænne; akkingillo kittinamigit, nagvârput akkeĸariaĸalaungmatta 50,000 inik kênaujanik.

20 Taimak angitigijomik Nâlekab oĸausingit aglivalliavut sâlaĸalerlutiglo.

*21 **Tamanna** nâmaksingmat, Pauluse annernermigut issumasivoĸ ingergajomavlune Mazedôniakut Achajakullo, Jerusalemullo aijomavlune, oĸarporlo: Taikanêlauĸârdlunga Rômemiktauĸ tækkojariaĸarpunga.

22 Mazedôniamut tâva ajoĸertueĸattingne magguk Timôteuselo Erastuselo tillivak; nangminerle Asiame noĸĸarpoĸ uvlut illanginik.

*23 **Taipsomanele** perajaludlartoĸalerpoĸ mikkingitomik ajoĸertûseĸ tamanna pitjutigællugo:

24 (Efêsusemiut) illangat, Silberemik sennaje, Demêtriusemik attilik, Dianamut tuksiarvingoaliorpoĸ Silberinik, sennaĸattinelo ikkingitunik perĸutiksarsitipait.

25 Tâpsoma taipkoa assingillo taimaitomik sennajut kattersorpait oĸarlunelo: Angutaujose nellungilase, niorvgotivut tamanna akluitigigaptigo;

26 Tækkovluselo tussarluselo, Efêsusemetuinaungitoĸ, Asia-

mele illûnânekasak Paulusib ôma inuit unnuktut kajungersainerminut allaitingmagit, oĸarlunelo: Gûdeungilagôĸ aggangnut sennamajut.

27 Niorvgutivulle tamanna soraituinarajangilaĸ nachogijauvlune, Gûdiojoĸsûble Dianab Tempelinga piungitônasugijaunajarivoĸ, nâlegaviksôningalotauĸ nungutaunajarivoĸ, Asiamiut illûnatik sillaĸsoarmiullo tuksiarvigijangat.

28 Tamanna tussaramitsuk, ningarosuvaksoadlalerput, nipliadlarlutiglo oĸarput: Efêsusemiut Dianangat angijoĸsôvoĸ.

29 Iglugasæksoarmiullo illûnatik perajaludlalerput; tækkunârvingmullo aulajâdlaĸattigêklutik tessigoarlugik Gajuselo Aristarchuselo Mazedôniamioĸ, Paulusib ingergaĸattigik.

30 Paulusible inuit aivigijomangmagit, illinniartut innerterpât.

31 Asiame angajoĸaujuttauĸ illangita, Paulusib illanârijingita, tilliklervigivât innertilâllo, tækkunârvingmut aikonnago.

32 Nipliajoĸsuit illangit imâk, assingit imâk adsigêngitomik, illûnamatsiatik uimajâdlarput, ummunnersallo nellovlutik, suna pivlugo tagvunga kattersormangârmik.

33 Inuillo illangita Aleksandere tessigoarpât, Jûdit ajæktudlarmatsuk. Aleksanderible aggangminut nullorarpait, inuit sângænne akkioromavlune.

34 Jûdiojorle tukkisileramitsuk, attautsikut niplivaksoadlarput illûnatik stundik magguk nâlugik: Efêsusemiut Dianangat angijoĸsôvoĸ.

35 Angajoĸâĸsûble inuit nippangertinamigit, oĸarpoĸ: Illipse angutit Efêsusemiojose! inuit neliata tamana ĸaujimangipaûk, iglugasæksoarmiut Efêsusemiut Gûdiojoĸsoaĸ Diana opigingmatsuk, adsingoangalo ĸilangmit kattaktoĸ?

36 Tamanna akkerartortaujungnangimat, nippangertuksaugalloarpose uimajâraselo.

37 Inuit ukkua tamaunga pitilauĸpasse, kattimavingnit tiglingningitut, Gûdipsingniglônêt mittauteĸangitut.

38 Demêtriusele sennaĸattingillo oĸausiksaĸarunik, kinalônêt pivlugo, kiglisiniarviksaĸarnat erĸartuijoĸalarmelo, passitiksamingnik oĸarlit ingmingnut.

39 Assianigle apperĸuteĸarupse, kattimatillugit kiglisiniartunut oĸautigisiuk.

40 Passijaunajarniptingnik perajaludlarneĸ uvlomenitaĸ pivlago sivôrajuksaugapta, sumik patsitiksaĸarata perajaludlalaurapta. Taimaglo oĸarêrame, aularĸovait kattimajut.

KAPITEL XX.

Paulusib piniarninginik Mazedôniame Asiamelo. Oĸausinginik kingorlerpânik illagêt Efêsuseminut angajoĸânginut.

PERAJALUDLARUNGNAERMATTA, Paulusib illiuniartut ĸaiĸolerpait, soraerutiksamik oĸautivlugit, tagvangallo aularpoĸ, Mazedôniamut aijomavlune.

2 Nunallo taipkoa arvertarvigigamigit, ĸaiblarĸâlauramigillo oĸautsinut unnuktunnut, Grîchit nunangænnut pivoĸ, tagvanêlerdlunelo taĸĸinik pingasunik.

3 Jûdille unnangmingmatsuk, Siriamut umiaĸtoromatillugo, issumaksarsiorĸârdlune kajusilerpoĸ utterniarnerminik Mazedôniakut.

4 Asia tikkilugole illaulauĸput tâpsomunga Sopater Berêamioĸ; Tessalônikamiugle Aristarchuse Sekunduselo; Gajuselo Derbemioĸ, Timôteuselo; Asiamiugle Tichikuse Trofimuselo.

5 Tâpkoa sivorlerivavut, uttaĸĸivâtigallo Trôaseme.

6 Uvagulle umiaĸtorpogut Filippimit sêrnarsautekangitunik ĸaĸĸôjartorvinb uvlungita kingorngatigut, uvlullo tellimangænne tikkipavut Trôaseme, tagvanelo piniarveĸarpogut uvlunik 7 nik.

*7 **Wochible** uvlungita sivorlerpângænne illinniartut kattimalermatta ĸaĸĸôjaĸ avgorlugo, Paulusib oĸâlavigivait, aĸĸagotsomagame; soraerane oĸâlavoĸ unnuab ĸetterarninga tikkidlugo.

8 Iglullo ĸollerpângænne, kattimavigilauĸtangænne, nenneroaĸalauĸpoĸ unnuktunik.

9 Inôsuktorlo Eutichusemik attilik, igalâb sângane iksivajoĸ, akpaivlune sinnilertoĸ, Pauluse akkunit, oĸâlatillugo, sinningnernut ochogame, ijukkarpoĸ iglut ĸollerêngita pingajuænnit, toĸĸungatillugolo kiviktauvoĸ.

10 Paulusele attersârpoĸ, ĸollangerdlugolo, erĸilâllo oĸarlune: Uimajârase; tarninga illuanêngmat.

11 Ama majorarlune ĸaĸĸôjaĸ avgorpâ nerrilarmelo, oĸâlavigivaillo ama akkunit uvlub ĸaulerninga tikkidlugo. Taimaikârdlune aularpoĸ.

12 Inôsuktorlo ômardlune ĸaipât, mikkijôngitomiglo manigortaulerdlutik.

*13 **Uvagulle** umiaĸsoakut sivorliovogut Assusemut aularlula, tagvangat Pauluse ikkimaĸattikumavlugo; taimak perĸojilaungmat, nunakut pissugomagame nangminek.

14 Assuseme tikkinamitigut ikkivigivâtigut, Mitilênemullo pivogut.

15 Tagvangallo umiaĸtorpogut, ĸaungmallo Kiosib akkia-

nut pivogut; ĸaungmingmallo Samosemut tikkipogut, Trogilliumelo noĸĸarpogut, uvlublo aipangane Milêtusemut pivogut.

16 Pauluse issumasimagame Efêsuse kângeromavlugo, Asiame akkunit itsomanane; tuavidlune Penteĸostib uvlungane Jerusalemêtsomagame, ajornangipat.

*17 **Milêtusemit** tilliklerpoĸ Efêsusemut ĸaiĸovlugit illagêktut angajokângit.

18 Tikkinamitsuglo oĸautivait: Kaujimavapsinga, ĸanoĸ illiormangârma nelliutome illûnâne, najulaurapse, uvlormit taimangat, Asiamut tikkitainarama;

19 Nâlegarlo kivgartulauĸpara angijomik nellopĸotijunga, ĸugviolarmalo unuktunik, kappiasuktitaularmalo Jûdinut, unangmiklertunut uvamnik;

20 (Kaujimavapsingalo) angigutilaunginapse idluartomik sumiglônêt oĸâlatigijæksamnik ajoĸertûtigijæksamniglo illipsingnut kattimmatilluse iglupsingnelo.

21 Jûdillo Grîchillo oĸautilauĸpakka, sâgiarĸovlugit Gûdemut, okperĸovlugillo Nâlegaptingnut Jêsuse Kristusemut.

22 Mânnalo ahâk, anernerme ĸellaksorsimajunga Jerusalemut aivunga, nellolarmalo, sumut taikane tikkitaulârmangârma;

23 Tamattominga kissianik Anerneĸ ajunginеĸ iglugasæksoarne tamaine kigligiutsingmat oĸarlune: Kellarutillo kappianarnerillo uttaĸĸingmanga taikane.

24 Tamakkoale tamaita sivôragingilakka, inôseralo nangminеĸ ivleringilara, ĸuviasuklunga nunamênera nâniaromavlugo, kivgartorneralo Nâlekamut Jêsusemut perĸojaumanera, oĸautigivlugo Gûdib saimarsautâ oĸautsinut tussarnertunut.

25 Mânnalo ahak, nellungilanga, kênara tækkoniarungnaerapsiuk, illûnase arvertarvigilauĸtakka oĸâlavigijakkalo Gûdib nâlegauvianik.

26 Tamanna pivlugo uvlome kigligiksarvigivapse, passitiksaĸanginama illûnapse ause pitjutigællugo,

27 Angigutilaunginapse, oĸâlavlungale Gûdib perĸojangiuik tamainik.

28 Tagva mânna udsertoritse illipsingnik illagêktuniglo illûnainik, Anernerub ajunginerub ajoĸertuijungortilaungmasse tâpkoninga, Gûdib illagêktitangit pairilugit aungminut pissiarilauĸtangit.

29 Tamanna nellunginapko, amarĸut kêsuktorsuit kingunamne akkunapsingnut pijomârmatta, illagêllo kênginiangilait.

30 Illipsingnittauĸ angutit saĸĸeromârput, ajoĸertusiâlungnik oĸartut, illinniartut kajumiksarniardlugit nangminermingnut.

31 Tamanna pivlugo pigâritse erĸailuselo, soraernanga illûnase ĸaibladlalaurapse jârine pingasune uvlôtillugolo unnuamelo, ĸugviorlunga.

32 Mânnalo kattangutikka, Gûdemut sapputijaukovapse, okautsemullo saimarsautânik, pitsartunekartomut aglisiktitsungnarluse, tunnitjivigivluselo kingormgutijæksapsingnik, ivsornaitaujomârtut illagivlugit.

33 Silberemik Goldemiglônêt pigijapsingnik annorâpsingniglônêt kennulaungilanga.

34 Kaujimavapsingale, aggamnut tâpkonunga pinialaurama attoriakalauktamnik illamalo piksanginik.

35 Nangminek kaujitilaukpapse tamainik, taimak sennajuksaugapta, sangêtut ikkajorlugit, Nâlekablo Jésusib okausingit erkarlugit, okarmat: Tunnijinek piloringuarnersauvok pilitaunermit.

*36 **Taimaglo** okarêrame sêrkortulerpok tuksiarkattigællugillo tamaita.

37 Illûnatik tâva keavaksoadlalerput, Pauluselo kongasingagut erkilerpât kunnilâllo.

38 Tamanna okausek kiksautigiluarpât, kêname tækkojaujungnaerninganik okarmat; umiaksoarmullo kannilârpât.

KAPITEL XXI.

Paulusib ingerganinganik Milêtusemit Jerusalemut, pititauninganiglo parngnanaersimaringmut.

TAIPKOA kemaklugit umiaktorapta, okkomikpogut Kôse tikkilugo, uvlublo aipangane Rôdusemut pivogut, tagvangallo Pataramut.

2 Tagvanelo umiakscarmik naipitsigapta Fenîziamut ikâromajomik, tagvunga ikkivogut aularlutalo.

3 Zipruse allakkaraptigo, saumikliutivlugo Siriamut umiaktorpogut, Tirusemullo pivluta; umiaksoak tagvane ussingijartuksaungmat.

4 Tagvanelo illinniartut naipinaptigik, uvlilaukpogut tagva uvlunik 7 nik; tâpkoa Pauluse okautivât, Anernerub ajungnerub kaujitilaungmagit, Jerusalemut majorarkonnago.

5 Uvlullo tâpkoa nângmatta, aularpogut ingergavluta illûnatiglo kannilârpâtigut, nulliatiglo kittorngatiglo illagællugit iglugasæksnit sillatânut; sêrkortorpogullo innuab kiglingane tuksiarlutalo.

6 Soraerutiksaniglo okarêrapta, umiaksoarmut ikkivogut, tâpkoale angergarivut iglomingnut.

7 Uvagulle umiaktornivut nâniardlugo Tirusemit Ptolemaisemut pivogut, kattangutigêllo salutipavut, uvlormiglo attautsemik uvlivogut tâpkonane.

*8 **Uvlub** aipangane aularpogut, Paulusemêtogut, Zesarêa-

mullo pivogut, Filippusiblo Evangelistib (imaipoĸ: oĸautsinik tussarnertunik oĸâlajib), 7 it ipkua illangata iglunganut itterpogut, tâpsomanêlerdlutalo.

9 Tâmna pannerĸarpoĸ sittamanik, uigasungnik, nellautsitiksanik tâpkoa oĸarput.

10 Tagvanelo uvlilaurapta unuktunik, nellautaijoĸ attersârpoĸ Jûdêamit, Agabusemik attilik.

11 Tikkinamitigullo Paulusib tapserutâ tiguvâ, aggaŋelo ittiganelo ĸellaksorlugit oĸarpoĸ: Anernerĸ ajunginerĸ tamattominga oĸarpoĸ: Jûdit mattoma tapserutib innua taimak ĸellaĸsoromârpât Jerusaleme pitiniarlugolo nellojut aggaŋginut.

12 Tamannale tussaraptigo, innertilerpavut, tagvanêtullo, majorarĸonnago.

13 Paulusele kiovoĸ: Kanoĸ illiorĸisê, ĸugviudlarapse, ômatiga sêklugô? pijarêrsimagama ĸellaksortaŋniarlunga kissianeungitoĸ, toĸĸotaulungale Jerusamele Nâlekab Jêsusib attinga pivlugo.

14 Innertertaujomaŋgimalle, soraerpogut oĸarlutalo: Nâlekab pijomanga pile!

*15 **Uvlut** tâpkoa kingorngatigut oppalungaijarêrapta, Jerusalemut majorarpogut.

16 Illinniartuttauĸ illangita illagivâtigut Zesarêamit, âpâtigullo Mnasonemik attilingmut, Ziprusemiôjomut; illinniartoĸ tâmna itôlauĸpoĸ; sinniktarĸojauvogullo tâpsomane.

17 Jerusalemut pigapta, ĸattaŋgutigêt illaliorpâtigut ĸuviasuklutik.

18 Uvluble aipaŋgane Jakôbusemut pullâriartorpogut Pauluse illagællugo; aŋgajoĸâllo illûnatik tagvunga pigivut.

19 Salutijarêlauramigillo, tâpsoma unipkautigilerpait malliktigêktidlugit, ĸanoĸ Gûde pinialaungmat nellojune tâpsoma kivgartorninganut.

20 Tamattominga tussaramik, Nâlegaĸ nakkorivât, oĸautivâllo: Kattaŋgut, tautukpotit Jûdinik tausendioĸattartunik okpilertunik, illûnatiglo illungertorlutik perĸojat malliktauĸovait.

21 Tussaumavâtille, Jûdit illûnaita nellojut akkorngænnêtut ajoĸertoraŋgne, Môsesib perĸojaŋgit nâleĸonnagit, oĸalauravillo ĸittorngaŋgit kippijauĸonagit, illutsillo taipkoa attornagit.

22 Kanoĸ tagva mânna illingajariaĸarkâ? kattimajariaĸarput ila ipkoa unnugiartoĸsuit; tikkisimanernik tussarniaramik.

23 Tamanna pivlugo oĸausivut illingnut mallilaukit.

24 Angutekarpoĸ sittamanik ovane, tâpkoa malligæksaĸarput angernerilauĸtamingnik. Tâpkoa illingnut pikit, illagiligillo sujungaititaulerit, akkilerlutillo niaĸungita nujangit sallijauĸovlugit, illûnatiglo tukkisilerĸovlugit sæglojutaunernik, igvilletauĸ nangminerĸ perĸojat mallikangne.

25 Okpertut nellojunit pijut aglagvigilauraptigik, kajusimavogullo attoriaĸanginginik tamakkoninga; tunnergutinigle Gudeungitunut kissênik, aungmiglo ippimajomiglo nerrerĸonnagit, arnaniarĸonnagillo auguniarĸonnagillônê.

26 Tagva Paulusib angutit tâpkoa ingmmut pivait, ĸaungmallo sujungailijauĸattigivait; kattimaviksoarmullo itterĸattarpoĸ, uvlut sujungaivît nâniardlugit tækkojaujomavlune; tunnergutiksatik ingmigolingatilugit tunnijaulerĸârtinnagit.

*27 **Uvlulle** 7 it nâkasalermatta, Jûdit Asiamit pijut tækkovât kattimaviksoarme, inuillo illûnatik perajaluktidlalerpait (Pauluse) tiguvlugo, nipliadlarlutiglo:

28 Illipse angutit Israêlitiojose ikkajortigut! tagva inuk illûnâne ajoĸertuijoĸ kigliluktomik inuĸattiptingnik perĸojaniglo kattimaviksoarmiglo ôminga; Grîchittauĸ ittertinivait kattimaviksoarmut, iglolo tâmna ivsornaitoĸ ivsornartilauĸpâ.

29 Trôfimuse Efêsusemioĸ sivorngagut tækkolauramitsuk illagijanga iglugasæksoarne; taimna Paulusemut aipaunasugivât kattimaviksoarmut.

30 Iglugasæksoarmiullo illûnatik aulajâdlaraulerput, inuillo tagvunga aĸpangerdlutik kattilerput; Paulusele tiguvât tessigoalâllo kattimaviksoarmit; tagvainarlo upkuangit pallangaertaulerput.

*31 **Toĸĸoniaromangmatsugle**, sorsuktuksat angajoĸâviksoangata tussaumalerpait, Jerusalemiut illûnatik pikkablâlermatta.

32 Tagvainarlo sorsuktuksat, angajoĸâllo hundertinut illagællugit aĸpangervigivait. Angajoĸâviksoarmigle sorsuktuksamiglo tækkogamik, Pauluse annaulidlarungnaerpât.

33 Angajoĸaviksûb tikkinamiuk, tiguvâ ĸellaumgujanullo magguinut ĸellaksortauĸolerpâ, appersularmelo, kinaungmangât, sumiglo pilaungmangât?

34 Inuille akkorngænne nipliadartoĸalerpoĸ illanginik imâk, assinginik imak; nâmaktomigle tukkisijungnanginamigit nippersoarnut, sorsuktuksat iglokarvingænnut âtauĸovâ.

35 Majorarvingmullo pingmat, sorsuktuksat akkigariaĸalerpât, inuit sorsugomangmatsuk.

36 Inugasæksuit nallikamitsuk; nipliadlarlutiglo: Pêrtaule!

37 Pauluse sorsuktuksat iglokarvingænnut âtaugame, angajoĸâviksoarmut oĸarpoĸ: Oĸarĸojomangilarma illingnût? Tâpsomale oĸautivâ: Grîchit oĸausingit attorungnarpigît?

38 Egiptenemiôngilatît imna, uvlut tamakkoa sivorngatigut pikkablâtitsilauĸtoĸ inuartut 4000 it inuĸajuitomut aulartilugît?

39 Paulusele oĸarpoĸ: Jûdiovunga Tarsusemioĸ, Ziliziame iglugasæksuit ĸaujijaumariktut inuĸattigivânga; ĸennuvigivagit oĸarlanga inungnut.

40 Perĸungmago, Pauluse nangerdlune majorarvingme,

inuit aggangminut nullorarpait. Nippangermattalo, ᴏᴋautivait Ebrêeritut ᴏᴋarlunelo:

KAPITEL XXII.

Paulusib akkiorninganik.

ILLIPSE angutit ᴋattangutigêt, angajoᴋâllo, akkiornikka illipsingnut tussâsigik.

2 Ebrêeritut ᴏᴋarvigingmagit, tussaramitsuk, nippangiluarput. Oᴋarporlo:

3 Jûdiovunga, Tarsuseme inûlertunga Zilîziamêtome, tamânele, iglugasæksoarne tamakkonane, inugoijaulauᴋpunga Gamaliélib ittigangita sângænne, ajoᴋertortautsiarlunga sivorliptaperᴋojanginik, Gûdemiglo kivgartorasugællunga, sorlo illipse illûnase uvlome;

4 Okpertullo taimak unangmilauᴋpakka, toᴋᴋomut pititsomavlugit. Kellaksulauᴋpakka, pitilaitalo parngnanaersimavingmut, angutillo arnallo.

5 Sorlo ajoᴋertuinerojubtauᴋ angajoᴋâllo illûnatik kigligiutingmanga; tâpkonangat aglangnik pilauᴋpunga, Damaskusemullo aivlunga tâvanêtut, ᴋellaksorᴋârdlugit âtsomagapkit Jerusalemut pidlartauᴋovlugit.

6 Ingergatillungale, Damaskuse ᴋaglilerlugo, uvlub ᴋetterarningane, ᴋaumajoᴋsûb ᴋilangmit tagvainaᴋ ᴋaumaksarpânga,

7 Nunamullo ochovunga, nippemiglo tussarpunga, oᴋartomik uvamnut: Saul, Saul, sôg unangmivingâ?

8 Kiovarale: Nâlegaᴋ kinauvêt? Oᴋautivângalo: Jêsuseovunga Nazaremioᴋ, unangmijat.

9 Ingergaᴋattimale ᴋaumajoᴋ tækkogalloarpât erᴋsivlutiglo; uvamnulle oᴋartub oᴋausingit tussangilait.

10 Oᴋarpungale: Nâlegaᴋ sumik piniartuksauvîk? Nâlekab oᴋautivânga: Makkilerit, ainiarlutillo Damaskusemut; tagvane oᴋautjaulârpotit tamainik piniaræksarnik.

11 Kaumajuble tâpsoma ᴋaumajoᴋsôninganut tautugungnanginama, ingergaᴋattima agganginut tessiortaulerpunga Damaskusemullo pivlunga.

12 Tagvanele angutᴇᴋalaûᴋpoᴋ Gûdemik opigosuktomik perᴋojaniglo nâletsiarlune, Ananiasemik attilik, Jûdit illûnatik tagvanêtut piloriktoᴋotigijangat.

13 Tâpsoma pullârpânga nangerdlunelo sennimue, oᴋautilungalo: Saul, ᴋattangutiga, tautulerit. Tagvainarlo tækkovara.

14 Oᴋarporle: Atâtagijapta Gûdingata annerivâtit pijomajanganik ᴋaujititauᴋovlutit idluartotuamiglo tækkoᴋovlutit, nippemiglo tussarᴋovlutit, ᴋanninganit.

15 Kigligiutsijoĸottiginiarmattit inungnut illûnainut tækkojarniglo tussartarniglo.

16 Mânnalo sôg tuavingikêt? nikkovilerit baptitaulerlutillo, ajornernillo ubvartaulerit, Nâlekablo attinga tuksiarvigileruk.

17 Jerusalemullo utterama, tuksiartillungalo kattimaviksoarme, uvamnik ikpigijungnailauĸpunga, (Jêsuselo) tækkolauĸpara.

18 Tagva oĸautivânga: Tuavitit, aularsârlutillo Jerusalemit, kigligiutsinitit uvamnik okperiniangimagit.

19 Oĸarpungalo: Nâlegaĸ, nangminek ĸaujimavânga, parngnanaersimavingmut pitilaurapkit unatadlalaitalo okpertut illingnut, illinniarvingne tamaine;

20 Kigligiutsijoĸottivîllo Stefanusib aunga kovijaungmat, nangilauĸpungatauĸ senniane, toĸĸotauningalo idluaringmilugo, toĸĸotsijullo annorângit udsertulauĸpakka.

21 Oĸautivângalo: Ailerit, tillijomagapkit ungasiktomut nellojunut.

*22 **Oĸauserle** tamanna tikkidlugo nâlekpât, nipliadlalerpullo oĸarlutiglo: Inuk taimaitoĸ pêrtaule nunamit; idlualungilaĸ inôninga ôma.

23 Niplialermattale annorâtiglo pêdlarlugit, sannîllo kongmut egingmagit,

24 Angajoĸâviksûb âtauĸolerpâ sorsuktuksat igloĸarvingænnut, issaĸajauĸolugolo kiglisiniartauĸovâ, tukkisijomagame, suna pivlugo taimak nipliujormangâtsuk.

25 Kellaksormatsugle aklunânut, Paulusib zenturio senniminêtoĸ oĸautivâ: Illipsingne idluaralloarĸâ, inuk Rômioĸ kiglisiniartauĸârtinnago issaĸadlarlugô?

26 Zenturiub tamanna tussaramiuk, angajoĸâviksoarmut oĸariartorpoĸ oĸarlunelo: Udjertulerit piniartarnik, inuk una Rômiôngmat.

27 Tagva angajoĸâviksûb tikkipâ, oĸautivlugolo: Oĸautinga, Rômiôvêt? Oĸarporle: Ahaila.

28 Angajoĸâviksoarlo kiovoĸ: Kênaujavaksoarnik akkilêrkolunga illagilerpânga (Rômiut). Paulusele oĸarpoĸ: Uvangale inûlernimnit Rômiovunga.

29 Tuavilutik tâva kiglisiniartuksangita allarlugo kemmakpât. Angajoĸâviksoarlo tussarame Rômiôngmat, sivôrâlerpoĸ, kellaksortauĸolauramiuk.

30 Uvlub aipangane tussaromamarilerame, sôg passijaungmangât Jûdinut, kellarutjârtauĸovâ, ajoĸertuijoĸsuillo kiglisiniartuksallo illûnaita kaikolerpait, Pauluselo saĸĸertipâ, pitilugolo tâpkoa akkorngænnut.

KAPITEL XXIII.

Paulusib kiglisiniartaunginganik Jûdit aulatsijoĸotinginut. Tillikliutigijauninganiglo Zesarêamut.

PAULUSIBLE kiglisiniartut tækkonârpait oĸarlunelo: Illipse angutit ĸattangutigêt, idluartomik issumaĸarlunga Gûdib sângane arvertalauĸpunga, uvloĸ tamanna tikkidlugo.

2 Ajoĸertuinerojuble Ananîasib ĸanneroĸtauĸovâ sennianêtunut.

3 Tagva Paulusib oĸautivâ: Gûdib annaulidlaromârpâtit, ĸarmaujotit mingoarsimajoĸ: perĸojat malliklugit iksivavlutit erĸartorpingâ? perĸojallo nâlengnagit ĸanneroĸtauĸovingâ?

4 Nangertulle senniane oĸarput: Gûdib ajoĸertuinerojunga snadlarpiûk?

5 Pauluselo oĸarpoĸ: Nagliktakka ĸattangutigêt, ĸaujimalaungilara ajoĸertuinerongmangât. Aglaksimangmat: Inuĸottivit angajoĸauneroningænnut oĸauserluktuksaungilatit.

6 Paulusible ĸaujimagamigit, illangit Sadduzêeriongmatta, illangillo Farisêeriongmatte, niplialerpoĸ kiglisiniartut akkorngænne. Illipse angutit ĸattangutigêt, Farisêeriovunga, Farisêeriblo ernerivânga; erĸartortauvunga nerriukkama toĸĸungajut makkitsomârninginik.

7 Taimagle oĸarmat, Farisêerillo Sadduzêerillo akkerartulerput, inugiartoĸsuillo maggoilivut.

8 Sadduzêerit makkiviksaĸangitomik, Engeleĸangitomiglo Annerneĸangitomiglo oĸarmatta; Farisêerille tamangnik kigligiutjivut.

9 Nipliajoĸsôlerput tagva; aglangniglo illisimajut Farisêerekunit nikovidlutik akkerartulerpait, oĸarlutiglo: Inungme tâpsomane idluitomik nagvângilagut, anernerille Engelillônêt illangata oĸarviginerpago, akkerartorungnangilagut Gûdemut.

10 Angijomik pikablâdlalermatta, angajoĸâviksoaĸ sivorâlerpoĸ, Pauluse alliktortauniarasugællugo tâpkonunga, sorsuktuksallo attersârĸovait, aĸsârnigauĸolâllo tâpkonangat, pitilugolo sorsuktuksat igloĸarvingænnut.

*11 **Uvluble** aipangane unnuame Nâlegaĸ Paulusib senniane nangerpoĸ, oĸarlunelo: Pauluse manigorit; sorlo Jerusaleme kigligiutsilauravit uvamnik, taimaktauĸ kigligiutsijariaĸarivetit Rômeme.

12 Kaulermalle Jûdit illangit kattilerput, angerĸattigêlerlutiglo nerrijomanginermik imeromanginermiglo Paulusemik toĸĸotsilauĸâratik.

13 Taipkoale taimaitomik angerĸattigêktut unnunnersaulauĸput 40 init.

14 Tâpkoa ajoĸertuijoĸsoarnut angajoĸânullo oĸariartor-

put: Sokkoserungnangitomik angerkâttigêlaukpogut êsijomanata sumiglônêt Paulusemik tokkotserkârtiunata.

15 Mânna tagga kiglisiniartut illagællugit angajokâviksoarmut okaritse, kaupat taimna âtautitserkovlugo (Paulusemik) illipsingnut, sorlo piluartomik kiglisiniaromavlugo, uvagulle opalungaersimavogut tokkotsomavlugo tikkerkârtiunago illipsingnut.

16 Paulusible ujorungata kajusimanek tamanna tussaramiuk, parngnailerpok, ailunelo sorsuktuksat igloKarvingænnut okautigivâlo Paulusemut.

17 Paulusible zenturiut illangat kaikovâ okautilâllo: Inôsuktok una pititsuk angajokâviksoarmut, okausiksakarmat tâpsomunga.

18 Tâpsoma tagva neksarpâ pitilâllo angajokâviksoarmut okarlunelo: Paulusib kellaksorsimajub kaikovânga, kenuvigivlungalo, inôsuktok una illingnut pitilugo, okausiksakarmat illingnut.

19 Angajokâviksûb tagva aggangitigut tiguvâ, iglerterupâlo, apperivâlo: Sumik okautsomavingâ?

20 Okarporle: Jûdit kajusimavut tuksiarvigijomavlutit, kaupat Paulusemik âtaukojerkovlutit kiglisiniartut sângænnut, sorlo piluartomik kiglisiniaromavlugo.

21 Igville nâlengniarnagit, taipkoa akkorngænne angutekarmat unnunnersanik 40 init, tâpsominga pinasuartunik, taipkoa angerkattigêlaukput nerrijomanginermik immeromanginermiglo, Paulusemik tokkotsilaukâratik, mânnalo opalungaersimavut, utakkivlutiglo angerniarnernik.

22 Tagva angajokâviksûb inôsuktok aularkolerpâ, perkolâllo, inungmut attautsemullônêt okarkonnago, tamattominga nellojungnaertinamiuk.

*23 **Zenturiungniglo** maggungnik kaikojivok, okautivlugiglo: Sorsuktuksanik 200 inik opalungaijaititik, stundeme 3 me unnuame, Zesarêamut aijuksanik, horsetalingniglo 70 nik, pittiksilingniglo 200 inik;

24 Nergjutsoarmigtauk Paulusib attoræksanganik âdlugolo sapputijaulerlune Fêliksemut attanerusermut.

25 Aglakkivok taipsomunga imâk:

26 Klaudiusib Lisiasib kuviasukovâ attanerusek nakkornerpângojok Fêlikse!

27 Angut una Jûdit tigulaukpât, taipkonungalo tokkotaukasalaukpok, uvangale sorsuktuksat illagivlugit aksâriartorpakka tâpsominga, Rômiôjok tukkisilerapko.

28 Patsitiksanginnik tussaromagama, kiglisiniarvingænnut âlaukpara.

29 Sunaubva tukkisivunga, perkojanginik appersûtit pivlu-

git passijaungmat; patsitiksaĸangilarle ômunga toĸĸotaujutiksamik ĸellaksortautiksamiglônêt.

30 Tussaumaleramalo, Jûdit illangita angigutjivlutik pinasuarmatsuk toĸĸotsomavlugo, katsungailunga illingnut tillikliutivara, passiklertuttauĸ oĸarĸolauĸpakka sângne, sumik patsitiksaĸarmangâta tâpsomunga. Inôtsiarpagit!

*31 **Sorsuktuksat** tagva, sorlo perĸojaugamik, Pauluse tiguvât, aularutivâllo Antipatrisemut unnuame.

32 Kaungmalle aikolerpait horsetaggit sorsuktuksat, (nangminerle) utterput sorsuktuksat iglokarvingænnut.

33 Taipkoale Zesarêamut pigamik, aglait tunivait attanerusermut, Pauluselotauĸ saĸĸertipât tâpsomunga.

34 Attanerusiub aglait attuaramigit, appersorpoĸ, nunat neliænnit pingmangât? Tussaramelo, Ziliziamit pingmat, oĸarpoĸ;

35 Kiglisiniaromavagit, passiklertut illingnik tamaunga pingmikpatta. Ittertitauĸovâlo Herôdesib igloksoanganut kiglisiniarviojomut.

KAPITEL XXIV.

Paulusib kiglisiniartauninganik Fêliksemut. Okâlaninganik sângane. Uttertitauninganik parngnanaersimavingmut.

UVLUT tellimat kingorngatigut ajoĸertuinerojoĸ Ananîase, angajokât okaloriktorlo Tertullusemik attilik illagihgit attersârpoĸ; tâpkoa attanerusiub sângane saĸĸijâlerput, Pauluse pivlugo.

2 Kaikojaungmalle, Tertulluse passiklilerpoĸ oĸarlunelo:

3 Attaneĸ nakkornerpângojotit Fêlikse! ullapirsauteĸarapta inôtsiaraptalo attanionerne idluartotuinarnik inuit ukkua pitsiarangne, sillatujoksôgavit, tamakkoninga tamainik ĸujagitsainarpaptigit.

4 Akkunêrtinmagle ĸennuvigivagit, anikitoârsungmik oĸausiptingnik nâleksâlaurit, saimajoksôgavit.

5 Angut una tukkisilauĸpavut uivêtoksoaĸ, sillaksoarme illûnâne Jûdit tamaita pikablâtilauĸpait, Nazaremiut ajoĸertusikullunginik ajoĸertuinersat illangat.

6 Kattimaviksoarmiktauĸ ivjornartitsinasualauĸtoĸ; tâmna tigulauĸpavut, erĸartortauĸojomavlugolo perĸojarijaptingnut.

7 Angajokâviksûble Lisiasib pitsartunersoarmut aksâriartorpâtigut tâpsominga.

8 Passijingillo illingnut aikovait; tâpkonangat nangminek, pijomaguvit, kiglisiniarlutit tukkisijungnarpotit tamainik, suna **pivlugo passidlarmangâptigo.**

9 Jûdilletauĸ oĸausesĸarivut, oĸarlutiglo taimak illingangmat.

*10 **Paulusele,** attanerusiub ijingmingmago oĸarĸovlugo, kiolerpoĸ: Kaujimagapkit, jârinik unuktunik erĸartuijôgavit inungnut ukkununga, sivôrananga akkiorvigijomavakka.

11 Nellojungnaertitaujungnaravit, uvlut unnunnersaungimatta 12 init, taimangat, takpaunga Jerusalemut tikkisimagama, tuksiariartorlunga.

12 Kattimaviksoarmelônêt tâpkoa naipilaungilânga oĸartillunga inungmut attautsemullônêt, inungniglônêt pikablâdlartitsitillunga, illinniarvingne iglugasæksoarnelônêt.

13 Kigligiutsijungnangilattauĸ sâmne mânna passikleruti-mingnik uvamnik.

14 Angigutijomangilagille, ajoĸertûseĸ imna, ajoĸertûsekullungmik taijangat, attorlugo, atâtagilauĸtama Gûdingat imâk nâlekapko, tamaita perĸojane nellautaijunelo aglaksimajut okperivlugit;

15 Gûdelo okperivlugo nerriungneĸarpunga tâpkoa nangmineĸ nerriugijangænnik, pijomârtome makkiviksaĸaromârmat toĸĸungajunut, idluartunullo idluangitunullo.

16 Tamattomanele idluartomik issumaĸarasuarpunga illûnâne Gûdemullo inungnullo.

17 (Mânnale), jârit attauseungitut nângmatta, inuĸattima tujûsianginik tunnergutiniglo (Gûdemut) âtsilunga tikkigama;

18 Tagva taipkoa naipipânga sujungailijautillunga kattimaviksoarme, perajaluktoĸartinnago pikablâjoĸartinnagolo.

19 Taipkoale Jûdiojut illangit Asiamit pijut mânêtuksaugalloarivut sângne, kigligiutjilutik, passitiksaĸarunik uvamnut.

20 Ukkualônêt nangmineĸ oĸarlit, sumik idluangitomik mallugingmangârma, kiglisiniartut sângænne nangertillunga;

21 Oĸauseĸ una kissiat pingikunitsuk, oĸalaurama akkorngænne nangerdlunga: Toĸĸungajut makkitsomârningit pivlugit erĸartortauvunga illipsingnut uvlome.

*22 **Fêlliksib** tamanna tussaramiuk, taimaituinarĸovâ mânna, ajoĸertûseĸ kaujimatsiaramiuk, oĸarporlo: Angajoĸâviksoaĸ Lisias tamaungarpat, passiklernise apperĸutigijomavara.

23 Zenturiole oxautivâ, Paulusemik udjertorĸovlugo, kellaksornagole, illangitalo nelîllônêt innerternagit, pullâromanajarpatsuk, kivgartoromavlugolônêt.

*24 **Uvlulle** illangit nângmatta Fêlikse tikkilerpoĸ nulliane Drusilla Jûdiojoĸ illagællugo, Pauluselo kaikolerpâ, tussalâllo, oĸâlatillugo okpernermik Kristusemut.

25 Paulusele oĸâlangmat idluarnermiglo, ikliguktailinermiglo, erĸartuijoĸaromârtomiglo, Fêlikse koaksârpoĸ oĸarlunelo: Mânna aularit; ullapingikuma kaikojomagivagit.

26 Nerriukporletauĸ Paulusemut kênaujanik tunnitjivioni-

arasugællune, aularkoguniuk; tamanna pivlugo kaikokattarpâ, okausekarvigivlugo.

27 Jârigle magguk nângmanik, Portiusib Festusib Fêlikse simmerpâ. Fêliksible, nertortaujomagame Jûdinut, Pauluse kellaksorsimatillugo kemmakpâ.

KAPITEL XXV.

Attanivingmut pititaujomagame Paulusib okarninganik. Sakkijârtitauninganik Agrippasemut.

FESTUSELE nunamut tamattomunga (Jûdêamut) tikkisimagame, uvlut pingasut kingorngatigut Zesarêamit majorarpok Jerusalemut

2 Tagva ajokertuijoksuit Jûdillo 'angajokângita tikkipât, Pauluse pivlugo tuksiarvigivât.

3 Kennuvigivlugolo tussartaujomavlutik taimna pivlugo, kaikojerkovlugo taipsominga Jerusalemut, pinasuarpâllo apkome ingergatillugo tokkotsomavlugo.

4 Tagva Fêstuse kiovok, Pauluse udjertortauniarmat Zesarêame, nangminerlo killamik taunungarniarmigame.

5 Illapse nelît mânna, okarpok, sappingitut, taunungakattaulit, angullo taimna unersiornerlôtigilitsuk, idluitomik pilaukpat.

6 Tâpkonanele uvlunit 10 init unnunnersanik uvlerkârlune, Zesarêamut attersârpok, uvlublo aipangane kiglisiniarviub iksivautanganut ingilerpok, Pauluselo aijaukovâ.

7 Tâmnale tikkingmat, Jûdit Jerusalemit attersâlauktut illumavât, passiklerlutiglo unnuktunik okumaitoksoarniglo Paulusemut, tangekangigalloartunik.

8 Imâgle akkiorvigivait: Idluitomik pilaungilanga Jûdit perkojanginullônêt, kattinaviksoarmullônêt, attanivingmullônêt.

9 Festusible nertortaujomavlune Jûdinut, Pauluse kiovâ okarlunelo: Jerusalemut pijomavêt, taikane erkartortaujomavlutit uvamnut tamakkoa pivlugît?

10 Paulusele okarpok: Attaniviksûb kiglisiniarvingata sânganut pijuksauvunga, tagvane kiglisiniartaujariakarpunga; Jûdinut idluitomik pilaunginama, sorlo igvit nangminek kaujimatsiaramga.

11 Idluitullilaurumale, tokkotaujutiksamiglônêt pilauruma, kumulungilanga tokkotaulunga; passiklerutingille uvamnik sullilungipatta, tâpkonunga tunnijaujungnangitunga; attanivingmut pijomavunga.

12 Tagva Festusib kiglisiniartut okarkattigilaukârdlugit kiovâ: Attanivingmut pijomagavit, attanivingmut piniarpotit.

*13 **Uvlut** illangit nângmatta attanek Agrippase Bernizelo Zesarêamut pivuk, Festuse tækkorngiordlugo.
14 Uvluniglo unnuktunik tagvanêngmanik, Festusib attanek unipkaupâ Paulusemik, okarlunelo: Angut ovanêpok Fêliksib kemmaktanga kellaksorsimajok.
15 Jerusalemêtillunga ajokertuijoksuit Jûdillo angajokângita unersiornerlôtigijartorpât uvannut, kennuvlutik, erkartortaukovlugo.
16 Taipkoa kiovakka: Rômiut illusekangilat, inuk tokkotaunermut pitilugo, passijaujok akkiorungnarkârtinnago passijaunino pivlugo passijime tækkoienne.
17 Tamaungale tâpkoa pingmâtta, nokkalaungilanga, kaungmallo kiglisiniarviub iksivautanganut ingipunga, angullo tâmna aijaukolaukpara.
18 Passiklertulle illumagamitsuk, tâpsomunga illingajomik patsitiksakangilat pijariakarasugijannik.
19 Apperkutekarpullo tâpsomunga okpernikullungminik, tokkungajomiglo Jêsusemigôk, Paulusib ômartomik okautigijanganik.
20 Apperkutingalle tamanna tukkisinginapko, apperivara, Jerusalemut aijomamangât, taikanelo erkartortaujomavlune tamattominga.
21 Paulusible attanniviksûb okausinga nâlegomagamiuk okarmat, tagvanêkovara, attanivingmut pititsomavlugo.
22 Agrippasele Festusemut okarpok: Angut tâmna nangminek tussaromavara. Okarporle: Kaupat tussarniarpat.
*23 **Uvluble** aipangane Agrippase Bernizelo tikkingmanik ânanausavaksoadlarlutik, kiglisiniarvingmut itterput, aulatsijut, angajokaunerojullo iglugasæksoarne illagivlugit. Festuselo perkojingmat, Pauluse aijauvok.
24 Festuselo okarpok: Attannek Agrippase, angutaujoselo illipse illûnase, ovane uvaptingnut illaujose, tagga tâmna tækkovase, Jûdit illûnatik okautigijangat uvannut, Jerusalemelo mânelo, nipliadlarlutik, inôjungnaertuksaujok.
25 Uvangale tukkisilerapko, tokkotaujutiksamik pilaungimat, nangminerlotauk attanivingmut pijomangmat, issumasivunga tillijomavlugo.
26 Attanivingmulle sumik tukkilingmik aglagutiksakangimma tâmna pivlugo; illipsingnut sakkertaukovara, illinnulle piluartomik attanek Agrippase! (tussartaukovlugo) aglagutiksakaromavlunga kiglisiniartaukârtillugo.
27 Tamanna idluarasuginginapko kellaksorsimajok âtautilugo, passijauningalo tainago.

KAPITEL XXVI.

Agrippasemut Paulusib kiglisiniartauninganik akkiorninganiglo.

AGRIPPASELE Paulusemut oĸarpoĸ: Nangminek oĸatuinariaĸarpotit. Tagva Paulusib aggane issaklugit, akkiorlugit ingminik oĸâlalerpoĸ:

2 Tamanna angijomik ĸuviagivara attanek Agrippase, uvlome tussâtillutit akkiortuksaugama, tamaita Jûdit passiklerningit uvamnik pivlugit;

3 Taimailuarpunga, Jûdit illusingit apperĸutingillo ĸanjimagangne. Tamanna pivlugo tuksiarvigivagit, ĸenuêrsârlutit tussarĸovlutit uvamnik.

4 Kiglinganit inôtsima illusingit inuĸattima akkorngænne Jerusaleme Jûdit illûnatik ĸaujimagalloarpait;

5 Illitarsilauktut uvamnik kiglinganit, kigligiutsijomagunik. Farisêereolaurama; tâpkoa illuseĸarpakput pijariaĸortutitsinerpângojunik illaptingnit Gûdemik kivgartortunit tamainit.

6 Mânnalo nangerpunga erĸartortauvlunga, neriukkama Gûdib angerneilauktanginik atâtagijaptingnut;

7 Tamakkoa kinguvârêt 12 iojut illapta nerriugivait katsungaitomik, Gûde kivgartorlugo, uvlôtillugo unnuamelo soraeratik. Neriungnek tamanna pitjutigællugo, nagliktara attanek Agrippase, Jûdinut passijauvunga.

8 Sôg tamanna okperijaksaungitotut-inasugijauvâ illipsingne, Gûdib tokĸungajut tuppaktitsungnarmagit?

9 Uvangatauk issumaĸalaurivunga Jêsusib Nazaremiub attinga angijomik akkerartoræksarilugo.

10 Taimailiulauĸpungalo Jerusaleme, okpertut unnuktut parngnanaersimavingmut pitilugit, tamattominga ajoĸertuijoĸsoarnut perĸojaulaurama; tokĸotæksauvlutiglo erĸartortaungmatta, ikkajulauĸpunga.

11 Illinniarvingnelo illûnaine kappiasuktekattalauĸpakka, mittâutigijaunartomiglo oĸarĸovlugit aksorôtilauktakka, issumaerutijotut pinasuarlugit, tækkorngartattauk iglugasæksoanginut unangmilauĸpakka.

12 Taimailiorlunga Damaskusemut ingergatillunga, ajoĸertuijoĸsoarnut perĸojauvlunga ajugautitaularmalo;

13 Nagliktara attanek, uvlok ĸetterarmat, apĸomêtillunga, ĸaumajok ĸilangmit pijok tækkovara, sekkerngub ĸaumaninganit ĸaumaluartok, tamattoma ĸaumaksarpânga ingergaĸattikalo.

14 Nunamulle illûnata ochogapta, nippemik uvamnut oĸartomik tussarpunga, Ebrêeritut oĸartomik: Saul, Saul, sôg

unangmivingâ? Kapput tukkarlugo ajoĸsaleromârpotit (akkerartorlunga).

15 Oĸarpungale: Nâlegaĸ, kinauvêt? Oĸarpoĸ: Jêsuseovunga unangmijat; makkilutille ittigangnut tuttît;

16 Tamanna pivlugo illingnut tækkotipunga, kivgartortitsomagapkit, oĸâlaĸovlutillo tækkojarnik, tækkotitsomajamniglo sulle illingnut.

17 Sapputijomavagillo inungnit, nellojunillo; tâpkonunga mânna tillivagit,

18 Ijingit uititaulerĸovlugit, tâĸtomit sâgiarĸovlugit ĸaumajomut, Sâtanasiblo pitsartuninganit Gûdemut; ajorninginit issumangnarungnaertomik kingormgutijæksamiglo pititauĸovlugit, ivjornaititaujut illagivlugit, okpernermut uvamnut.

19 Tamna pivlugo, attaneĸ Agrippase, tækkolauĸtamnik ĸilangmit pijomik okpingilaungitunga;

20 Oĸâlavlungale sivorlermik Damaskusemêtunut Jerusalemêtunullo, illûnainullo nuname Jûdêamêtunut, taimaktauĸ nellojunut, ĸaĸĸialerĸovlugit sâgiarĸovlugillo Gûdemut ĸaĸĸialernerublo piniarĸojanginik idluartunik piniarĸovlugit.

21 Tamanna pivlugo Jûdit tigudlarpânga kattimaviksoarme, toĸĸonasuardlungalo.

22 Gûdible piulingmanga, ovanêpunga sulle uvlome, kigligiutjivungalo angijullo mikkijullo tussâtillugit, assianiglo oĸâlananga nellautaijullo Môsesiblo pijoĸaromârtomik oĸautigilauĸtanginik kissênik:

23 Tagva Kristusib âniatitaujariaĸarninganik, sivorlioningaiglo makkitsomârtunit toĸĸungajunit, kigligiutjininganiglo ĸaumajomik inungnut nellojunullo.

*24 **Taimaglo** nangminerminik akkiormat, Festuse nipperĸortovlune oĸarpoĸ: Pauluse, illisimaidlarpotit: illisimanivît sillaitipâtit.

25 Oĸarporle: Erdlingnartoĸ Festuse, issumaerutingilanga; oĸarpungale oĸautsinik okpernartunik sillatujuniglo.

26 Attaneĸ (Agrippase) nangminеĸ tamakkoninga ĸaujimangmat, tâpsomunga sivôrananga oĸarpunga; nellojônasuginginapko tamakkoninga tamainik; sagvangitome tamakkoa pingimatta.

27 Attaneĸ Agrippase, nellautaijut okperivigît? Kaujimavagit, okperijatit.

28 Agrippasele Paulusemut oĸarpoĸ: Kajumiktikasakparma Kristusemiôniardlunga.

29 Paulusele oĸarpoĸ: Taimaimangârpit, taimaingimangârpillônêt, Gûdib sângane tussuvunga, kissiviungitoĸ illûnatigle uvlome tussartut uvannik uvaptun-erĸovlugit, ĸellarutikka makkoa kissêta pinagit.

*30 **Talmak** oĸalaungmat attaneĸ nikovipoĸ, attaneruserlo, Bernizelo iksivaĸattingillo.

31 Iglerterpullo oĸarĸattigêklutik: Angut una toĸĸotaujutiksamik ĸellaksortautiksamiglônêt pilaungilaĸ.

32 Agrippasele Festusemut oĸarpoĸ: Angut una aularĸojæksaulauĸtôgalloaĸ, attaniviksoarmut pijomalaungipat.

ĸAPITEL XXVII.

Paulusib umiaĸtorninganik nangianartomik. Umiangijarĸattauninganiglo Maltame.

ITALIAMULLE umiaĸtortaunivut kajusimajutaungmat, Pauluse assingillo ĸellaksorsimajut zenturiomut pitipait Juliusemik attelingmut, attaniviksûb sorsuktuksangita illangæunut.

2 Adramitemiulle umiaĸsoangænnut ikkigapta, allivarpogut Asiab senniagut umiaĸtoromavluta. Aristarchusiblo Tessalônikamit Mazedôniamêtomit pijub illagivâtigut.

3 Uvlublo aipangane Sidonemut pivogut. Juliuselo Paulusemik pitsiadlarame, angervigivâ itterninganik illanârijanginut, nerrititauĸovlugolo.

4 Tagvangat allivarapta, Ziprusib senniagut umiaĸtorpogut, annore aggornarmat.

5 Zilîziablo Pamfiliablo immangangne umiaĸtorluta, Miramut Lisiamêtomut tikkipogut.

6 Tagvanelo zenturio umiaĸsoarmik naipitsivoĸ, Aleksandriamit pijomik, Italiamut aularniartomik; tâpsomunga ikkerĸovâtigut.

7 Sukkaitomigle umiaĸtorapta, uvlunelo unnuktune Gnidusemut kêta pigapta, annore aggoraptigo, Krêta sennerĸodlugo torârpogut Salmonemut.

8 Tâmnalo serlaĸ kângerdlugo umiakovigiktomik taijamut tikkipogut; iglugasæksuit Lasêamik attigit tâpsoma ĸannitanganêput.

9 Akkunêdlalaurapta, umiaĸtornerlo mânna nangiarnalermat, nerrititailiviglo kângiutilermat, Paulusib ĸaiblarpait,

10 Oĸautivlugillo: Illipse angutit, umiaĸtorneĸ tamanna nangiarnarasugilerpara, umiaĸsoarlo ussingillo kissêtaungitut, inôsivulletauĸ pivlugit.

11 Zenturiuble umiaĸsûb inua angajoĸârlo okperinersarivak Paulusib oĸausinginit.

12 Umiakoviglo idluangimat okkêviginiarlugo, unnunnersat tagvangat aularĸojilerput, ôktoromavlutiglo Fenizemut okkêjartoromavlutik; tamadja umiakovik Krêtamêtoĸ uarngnamut attuarningarmullo sangmijoĸ.

13 Kavangarnilermalle, nâmaksinasugivut pijomajamingnik, kissatiglo amuvlugit, Krêta sennerĸopât.

14 Annikitomigle kingorngagut ullajujaĸsûb tikkitâlâjub tikkipait, attuarnermik taijaujub.

15 Umiaĸsoarlo pijaudlarmat, annorersoarmullo ajulerapta, sâptautituinalerpavut.

16 Kikkertârsuk tikkileraptigo, Klaudamik attilik, umiarâmik amuarluta sappikasakpogut.

17 Kaĸĸinaptigo, ikkajorutiksaliorluta, umiaĸsoaĸ nimerdlugo atsungerpavut; sioraĸsoarmut ikkarriniarasugællugo, tingergautat kattaktidlugit sâvipogut.

18 Aĸĸunaĸsoarmullo kappiasuktitaudlalerapta, uvlub aipangane (umiaĸsoaĸ) ussingiardlugo illanginik egiorĸarpait.

19 Uvluglo pingajuangne umiaĸsûb perĸutingit egiorĸarpavut aggaptingnut.

20 Uvlunigle unuktunik sekĸineĸaranelo uvloriaĸangimat, aĸĸunaĸsoarlo mikkingimat, inôsiptingnik ĸollalerpogut.

21 Nerreĸammerungnaermattalo, Pauluse akkorngænnit nikovipoĸ oĸarlunelo: Illipse angutit, nâlelaurupsinga Krêta kemmangnago, nangianartub tikkinajalaungilâtigut assiojinatalo.

22 Mânnale ĸaiblarpapse, nangiarase, attauserlônêt toĸĸoniangimat, umiaĸsoaĸ kissime asserulârpoĸ.

23 Unnuame tamattomane Gûdib perĸutigijima kivgartortamalo Engelinga sennimne nangilaungmat,

24 Oĸarlunelo: Pauluse nangiarnak, attaniviksûb sângaput pititaujuksauvotit; ahâglo umiaĸtorĸattitit tamaita Gûdib tunnilauĸpait illingnut.

25 Taimaimat, illipse angutit, sivôraniarase; Gûde okperigapko, taimaitsomârmat oĸautjauniptut.

26 Kikkertamulle ikkarituksauvogut.

27 Unnualle 14 ioningænne ĸetterartillugo, Adriab immaĸsoangane umiaĸtortilluta, umiaĸtortut nuna tikkinasugivât.

28 Nausairĸallo ningitinamitsuk, ittininga 20 inik issakterpât, sivuvallârsukkamiglo ama nausaikut ningitinamitsuk, ittininga issakterpât 15 nik.

29 Illimasuleramik ikkarriniarnermingnik, kissaĸsuit sittamat umiaĸsûb aĸĸoanit ningitipait, killanârlutiglo uvlub kaulerninganik.

30 Kippalulle umiaĸsoaĸ kemmagasuaramitsuk, umiarâĸ ningitipât immânut, oĸatuinarlutiglo ĸissaksuit umiaĸsûb sivuanit ningititsomavlugit.

31 Tagva Paulusib zenturio sorsuktuksallo oĸautivait: Ukkua umiaĸsoarmêngipatta, inôniatsangilase.

32 Tagva sorsuktuksat umiarâb pitôtangit kiblorpait immânut singisimalertilugo.

33 Kaulermallo Paulusib nerreĸolerpait tamaita, oĸarlu-

nelo: Uvlome uvlut 14 olerput, nerriungnermut nerrimaringinapse nerrimâlaunginapselo.

34 Tamanna pivlugo kaiblarpapse, nerrititse nakkokserkovluse; nujak attauserlônêt kattangniangimat niakupsingnit.

35 Taimaglo okarêrame, kakkôjamik tigusivlune Gûde kujagivâ illûnatik tækkoænne, avgolâllo, nerrilerlunelo.

36 Tagva illûnatik maksualerput nerrilermilutiglo.

37 Uvagulle tamapta umiaktorkattigêktogut 276 olaukpogut.

38 Kâgungnaeramiglo umiaksoak okigligiarpât, kakkôjaksat immânut egidlugit.

39 Kaungmallo nuna illitaringilât, kangerdlugle tækkovât, sikjanga imnaungitok; tagvunga umiaksoak uertsârtitsomalerpât, ajornangipat.

40 Kissaksuit amuaramigit, sâviput, akkûtiblo kellarutinga kellarûtjâramitsuk, tingergautak senningajok amuvât, sikjak torârasuarlugo.

41 Ikkattok tikkipât, avamigut ittinilik, tagvunga umiaksoak ikkarrippok, sivua tâva aporpok, aulajungnaerdlune akkoale maggit pitsartuninginut serkomitaulerpok.

42 Sorsuktuksalle kajusivut kellaksorsimajut tokkotsomavlugit, tâpkoa neliallônêt puivjorlune kemmâkonnago.

43 Zenturiuble Pauluse piulijomagamiuk, kajusimaningat serkomipâ, puivjorungnartut sivorliovlutik inânut missiklutik tikkinasuarkovait nunamut.

44 Assingille (piulivlutik) illangit sâtujanut, illangillo umiaksûb serkomakunginut. Taimailioramik illûnatik nunamut pivlutik piulijaulerput.

KAPITEL XXVIII.

Paulusib tattamnartitsininganik Maltame, tikkininganiglo Rômemut. Okâlaninganiglo Jêsusemik Rômeme.

PIULIJAULERAPTALO tussarpogut, kikkertak Maltamik attekarmat.

2 Maltamiulle mikkingitomik pitsiarpâtigut, tamapta pullârkovâtigut, ikkomamik ikkitsivlutik, sillaluksûb tikkingmattigut, kêujanalarmelo.

3 Paulusele akkerkunik kattersigame, illivlugillo ikkomamut, ônarkejârnermut kuglugiak sakkijârpok nimardlortilunelo agganginut.

4 Maltamiulle tækkogamitsuk kuglugiak aggangine nivingajok, okarkattigêkput: Inuk una inuartôngmat nellonangilak, kiglungnerub inôkongimago, imaksoarmit piulijaugalloardlune.

5 Kuglugiarle ikkomamut ĸepsaliktûtivâ idluitomut pijaunane.

6 Utaĸĸilerpulle publerniarasugællugo, tagvainarlônêt toĸĸoniarasugællugo. Akkunille utaĸĸivlugo, idluitomulle pijaungimat tækkogamitsuk, assianik issumaĸalerput, oĸalarmiglo: Gûdeojoĸ una!

7 Kikkertarmiulle angajoĸângat, Publiusemik attilik tamattoma erĸâne nunaĸuttetĸarpoĸ; tâpsoma illaliorpâtigut, illanâĸarlunelo siniktarĸovâtigut uvlunik pingasunik.

8 Publiusible atâtanga ĸannimalauĸpoĸ ôlingnartomut, aungmiglo annarartoĸ; tâpsomunga Pauluse itterpoĸ, tuksialarmelo (Gûdemut), aggangminullo pattingmilugo âĸikpâ.

9 Taimailingmago, ôma assingit ĸannimajut ĸikkertamêtut ĸaigivuttauĸ, âĸiktaulerivullo.

10 Tâpkoalo angijomik opigivâtigut; aularaptalo taĸĸoaksaptingnik tunnitjivigivâtigut.

*11 **Taĸĸit** pingasut nângmatta, umiaĸsoarmut Aleksandriamit pijomut aularpogut, ĸikkertame tamâne okkêlauĸtomut. Nellunaikutalik Kastoremiglo Polluksemiglo.

12 Sirakusamullo pigapta, tagvane pingasunik uvlivogut.

13 Tagvangallo avalakkapta, Regionemut pivogut; kaungmat ĸavangarnilermat, uvlub aipangane Puteolimut pivogut.

14 Tagvane ĸattangutigênik naipitsivogut, tâpkonungalo uvlerĸojauvogut uvlunik 7 nik; Rômemut tâva aularpogut.

15 Tagvangallo ĸattangutigêt tussaumaleramitigut, pachrearpâtigut, Appiferelo Tretaberelo tikkidlugik. Paulusib tækkogamigit, Gûde ĸujagivâ, ĸuviasulilarmelo.

*16 **Rômemulle** pigapta, Zenturiub ĸellaksorsimajut pitipait angajoĸâviksoarmut; Paulusele ingmigut perĸojauvoĸ, sorsuktuksamut attautsemut udsertortauĸovlugo.

17 Uvlulle pingasôlermatta, Paulusib Jûdit angajoĸângit ĸaiĸovait. Kattimaungmatta, oĸautivait: Illipse angutit ĸattangutigêt, idluitomik pilaungigalloartunga inuĸattiptingnut, atâtagijapta illusinginullônêt; taimaitunga ĸellaksorsimavlunga Jerusalemit tunnijaulauĸpunga Rômiut agganginut.

18 Tâpkoa aularĸojomalauralloarpânga kiglisiniaraminga, toĸĸotaujutiksaĸangimat uvamne.

19 Jûdille tamattominga akkerartormatta attanivingmut pijomavlunga oĸariaĸalauĸpunga: uneksiornerlûteĸariartornangale pivunga inuĸattimnik.

20 Tamanna pivlugo tamaunga ĸaiĸovapse, tækkojomavluse oĸautsomalapselo. Israêlitit nerriungningat pivlugo ĸellaksorsimagama ĸellaumgujanut ukkununga.

21 Oĸautivâlle: Aglangniglônêt pingitogut Jûdêamit; tikkitoĸalaungilarlônêt ĸattangutigênit, idluitomik kigligiutsijomik oĸauseĸartomiglônêt pivlutit.

22 Illingnille tussaromavogut, ĸanoĸ issumaĸarmangârpit. Tussaumagapta tamattominga ajoĸertûtsemik illûnâne akkerartortaugapse.

23 Uvlormiglo taingmatsuk, (nelliutingmat) unnuktut pullârpât sinniktarviane; tâpkoninga ajoĸertuivlune oĸâlavoĸ Gûdib nâlegauvianik, ajoĸertorlugillo Jêsusemik, Môsesib perĸojanginit nellautaijunillo, uvlâmit unnungmut.

24 Illangille oĸauserijanginik okpilerput, illangille okpingilait.

25 Ingmingnulle illanârênginamik apterput, Pauluse imâk oĸarmat: Anerneĸ ajungineĸ oĸalauralloarpoĸ nellautaijokut Jesaiasekut atâtagijaptingnut,

26 Oĸarlunelo: Inungnut ukkunnunga ainiarit oĸautivlugit: Siutipsingnut tussaromârpasse, tukkisinagolo; ijipsingnullo tækkojomârpasse illitarinagolo.

27 Inuit ukkua ômatingit mangaidlarmatta, siutimingnullo tussânerludlarput sikkungilarmiglo; ijimingnut tækkoĸonagit, siutimingnullo tussarĸonnagit, ômatimingnullo tukkiserĸonnagit, sâgiarĸonnagillo ikkajortaujungnarlutik uvamnut.

28 Tagva mânna nellojungnaeritse, tamanna Gûdib saimarsautâ tillikliutigijaungmat nellojunut; taipkoa tussagôromârpât.

29 Taimak oĸarmat, Jûdit aularput, ingmingnut unuktunik apersûtivlutik.

*30 **Pauluselo** jâringnik maggungnik iglogijamine attartortaminêlauĸpoĸ, nangmineĸ akkilerlugo sinniktarvik, pullârtinelo tamaita illaliorpait;

31 Gûdib nâlegauvinganik oĸâlavlune, Nâlekamiglo Jêsusemik ajoĸertuivoĸ (inungnik) sivôranane innertertaunanelo.

PAULUSIB AGLANGIT ROMIUNUT.

KAPITEL I.

Okautsit tussarnertut Kristusemik pitsartunekarput inuit illûnaita piloriktitsungnarlugit. Gûdib sângane passijaksaungi tokangilak. Nellojut idluarnekangininget okautaukârpok.

PAULUSE, Jêsusib Kristusib kivganga, perkojaumajok Apostelioкovlugo, annerimajok okâlakovlugo okautsinik tussarnertunik,

2 Tamakkoa (Gûdib) nellautaijokotimigut sivorngagut angerutigilaungmagit aglangne hailigine,

3 Ernine pivlugo, (Davidib kinguvânginit erniangojok uvinikut,

4 Pitsartunermulle nellonaersimajok Gûdib ernerijanga, Anernikut ivjornaititsijokut, makkininganit tokkungajunit,) tagva Jêsuse Kristuse Nâlegavut;

5 Tâpsomunga saimartauvluta Apostelingortitauvogut nellojune illûnaine, okpernikut nâlektungortitaukovlugit tâpsoma attinganut;

6 Tâpkoa illipsetauk illagivâse, Jêsuse Kristusemut kaikojaumajose.

7 Rômamêtunut tamainut, Gûdib nagligijanginut ivjornaitunullo kaikojaumajunut: Gûdib Atâtapta Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôk!

*8 **Sivorlermik** Jêsuse Kristusikut Gûdimnut kujalijutigivapse tamapse, okpernise okautigijaungmat sillaksoarme illûnâne.

9 Gûdib (kivgartortama annernipkut, Erningata okausinginik tussarnertunik okâlavlunga,) kaujimavânga, soraernanga erkaumagapse,

10 Tuksiarnimnelo kennutsainarlunga, tikkiluse kakngo pitjutekarniarmangârma, Gûdib pijomajanganut.

11 Kippiniarama takkojomavluse, tunnergumik anerneling-mik aitortoromavluse, nakkoksititaulerkovluse;

12 Imaipok: illagiluse manigortaukattikumavluse okpernipsingnut okpernimnullo, okperkattigêkapta.

13 Nellokojomangilapsele kattangutikka, kajusimakattarlunga tikkitsomalaurapse issumapkut, ajungitomik pititsomavlunga illipsingnetauk, sorlo nellojune assipsingne; agviartaukattarlungale mâuna tikkidlugo.

14 Grîchinullo Grîchiungitunullo, illisimajunullo illisimangitunullo kivgartortuksauvunga.

15 Taimaimat ajungitamnut pijomavunga, okâlajomavlunga okautsinik tussarnertunik illipsingnuttauk Rômamêtose.

16 Okautsit tussarnertut Kristusemik kangusûtiginginapkit; pitsartuniongmatta Gûdemit, piloriktilugit illûnaita okpertut tâpkununga, Jûdit sivorliovlutik Grîchillotauk.

17 Tammakutigûna nellonarungnaertitaungmat idluarsititaunek, nâmagijaujok Gûdib sângane, tamanna okpernermit okpernermut pijok, sorlo aglaksimangmat: Idluartub okpernine inûtiginiarpâ. [Hab. 2, 4.]

*18 **Gûdib** ningausia kilangmit sakkermat inuit ajortullininginut idluitullininginullo tamainut, miksekârnermik nokkangatitsênartut idluitullidlarnermut.

19 Gûdekartomik nellojokangilak tâpkonane; Gûdib mattominga nellojungnaertilaungmagit;

20 Gûdib illinganinga takkuksaungitok, tamadja ajugakanginginga Gûdioningalo issokangitok sillaksûb pingortitautainarninganit takkuksaungmat, piniarnerit ullernaigijaukpatta; taimaimat passijaungijutiksakangilat.

21 Gûdekartomik kaujimagalloarlutik, nertornagolo kujagilaunginamitsuk Gûdetut, issumamikut piungitoksôlerput, ômatingillo sillaitut târtoksôlerput.

22. Sillatunasugigamik, sillaitoksôlerput;

23 Gûdiblo asserojuitub ânanauninga mumilaukpât inûb asserortuksab tingmitjallo nergjutillo pâmgortullo adsinginut.

24 Taimaimat Gûdib allarpait kattaktilugit ômatingita ikliguninginut, makkojungnartunut, timitik ingmingnut kangunartillugit.

25 Taipkoa Gûdib miksekârninga mumilaukpât sægluner-

mut, pingortitarlo nertorlugo kivgartornersarilauĸpât Pingortitsijomit; tâmna nertortauvoĸ issoĸangitomut. Amen.

26 Taimaimat Gûdib allarpait kattaktilugit ikligunernut; arnangit attornitik kiglormut attornerluklugo pingmatta.

27 Taimaktauĸ angutit arnaĸ attorungnaerlugo, ingmingnut êgiangusâdlarlutik, angut angumut kangunartullilauĸput tammadlarnitik pivlugit akkilertaudlarlutik ingmingne, taimaitaujariaĸarmatta.

28 Sorlo Gûde illitarivlugo pijariaĸarasugilaungimatta, Gûdibtauĸ allarivait kattaktidlugit erĸarsautiâlungnut, mammainartullerĸovlugit;

29 Idluitunik tamainik tættædlutik, ikligudlarnermiglo, uivêdlarnermiglo, pijomatudlarnermiglo, ningarnermiglo, êmisungnermiglo tættædlutik, innuarosungnermiglo, annâtôtisungnermiglo, terliaĸattainermiglo, kigguitojoĸsôlarmiglo;

30 Passikliluinartoĸsôlarmiglo, Gûdemik nachojoĸsôlarmiglo nellangaitoĸsôlarmiglo, piojorijoĸsôlarmiglo, piblingaitoksolarmiglo, asserorsailarmiglo, angajoĸâminguik tappatojoĸsôlarmiglo;

31 Sillaitoĸsôlarmiglo, okpernaitoĸsôlarmiglo, naglingitoĸsôlarmiglo, saimajuitoĸsôlarmiglo, takupsoajuitoĸsôlarmiglo.

32 Taipkoa Gûdib idluarninganik kaujimagalloarlutik, (taimailiortut toĸĸotæksaungmatta,) nangminek taimailiortuinangilat, assitigle taimailiortut kuviagivait aglât.

KAPITEL II.

Nellojutitut Jûdittauĸ idluarneĸanginivut, Môsesib perĸojangit kipinanerlo nertôtigigalloaramigit.

TAIMAIMAT, inuk ômât! passijaungijutiksaĸangilatit, kinaungmangârpillônêt erĸartuijotit; assingnik erĸartuinernut, nangminernik erĸartorpotit, erĸartuijutigijarnik taimaluatsiaĸ igvittauĸ piniaravit.

2 Gûdible erĸartuininga taimailiortunik idluarmat kaujimavogut.

3 Inugle ômât! taimailiortunik erĸartuijotit, nangminek taimailioralloarlutit, Gûdib erĸartuininganit igvit kemmâjomâravit, issumavêt?

4 Ubvalo akluininga pitsiarnermik kenuersârnermiglo kamangitsertornermiglo nachogiviûk? kaujimangilatît, Gûdib pitsiarningata tessiormattit kaĸĸialernermût?

5 Igville ômattivît mangaidlarninganut kaĸĸialeromangininganullo kallerêktitsivotit nangminernut ningautsemik ning-

autsib uvluksanganut Gûdiblo erĸartuiningata idlnartub saĸĸijârvianut.

6 Tâpsoma illûnaita attunit akkiniaromârpait piniarnerilauĸtangit malliklugit.

7 Imâglo: ĸennuersârlutiĸ ajungitullinermut pinasuartut nertornartomiglo nâlengnartomiglo soĸĸosijuitomiglo, taipkoa inôgumik nungusuitomik tunitsivigijomârpait;

8 Akkerartortulle miksesĸârnermiglo nâlengitut, idluangitomigle nâlektut, taipkoa saimaungitomiglo ningarnerniglo pijomârpait;

9 Kappianartomigle kiksanartomiglo pijomârput inuit idluitullijut tarningit tamaita, Jûdit sivorliolutik Grîchillotauĸ.

10 Nertornartomiglo, nâlengnartomiglo ullapirsaumiglo ajungitullijut illûnatik peĸarlit, Jûdit sivorliolutik Grîchillotauĸ.

*11 **Inûb** tautua Gûdeme attungimmat.

12 Idluitullilauĸtut perĸojaĸaratik, assiojomârputtauĸ perĸojaĸaratik; idluitullilauĸtullo perĸojaĸarlutik erĸartortaujomârput perĸojat malliklugit;

13 (Perĸojanik tussatuinartut idluangimatta Gûdeme; perĸojanigle malliktut idluarsititaujomârput.

14 Nellojut aglaksimajunik perĸojaĸangitut, ingergarmik perĸojat piniarĸojanginik pigamik, tâpkoa perĸojaĸangigalloardlutik ingmingnut perĸojatitut-iput.

15 Perĸojat piniarĸojangit ômatinginc aglaksimangmatta nellunailivut, erĸarsautimingnik kiglisitimmattigik; issumangillo passijigêngmatta passitiksaerutigêngmattalo ingmingnik;)

16 Uvluksame taipsomane, Gûdib inuit angigutsiningit erĸartoromârpagit Jêsuse Kristusikut, oĸautsit tussarnertut oĸâlatigijakka malliklugit.

*17 **Kammalerille**, Jûdemik atteĸarpotit, perĸojaĸarnermiglo tættitartorpotit Gûdelo nertorutigivat illingnik.

18 Pijomajanganiglo ĸaujimavotit, perĸojanullo ajoĸertortaugavit, kiglisiniarpotit, piniaraksat ajunginersat sunaungmangâta;

19 Illikkullo issumaĸarpotit, tautungitunik tessiorungnarasugællutit, ĸaumaijungnarasugællutillo târtomêtunik,

20 Sillaitunik ĸaujisarteojungnarasugællutit; ĸaujimangitunik ajoĸertuijôjungnarasugællutit, illisimaĸôrpotit illinniaraksanik okpernartuniglo perĸojanêtunik.

21 Sunaubvale assingnik ajoĸertuivotit, illingniglo ajoĸertungilatit. Oĸâlavotit tigliktuksaunginermik, nangminerle tiglikpotit.

22 Oĸarpotit nulliarêngnermik asseroijuksaunginermik, nangminerlo nulliarêngneĸ asserorpat. Gûdingoanik maĸĸojukpotit, Gûdiblo pinginik arĸtaivotit.

23 Perĸojanik nertôtivotit, Gûdelo mittautigivat perĸojanik nâlenginermut.

24 Illipse pivluse Gûdib attinga mittautigijaungmat nellojune, sorlo aglaksimangmat. [Jos. 52, 5. Hos. 36, 20.]

25 Kippimanek attornartôgalloaĸ, perĸojat mallikungne; perĸojalle mallingikungne, kippimanît kippimanginertut-ilerêrpoĸ.

26 Kippimangitub tagva perĸojat idluarijangit piniarunigit, kippimanginginga kippimanionerartaunajangilâĸ?

27 Timimigut kippimangitub perĸojat nâmaksitigunigit, erĸartoromârpâtit igvit, perĸojat tappagigaugne, aglangnik kippimanermiglo pekaralloartotit.

28 Tâmna Jûdiungimat ĸallinermigut Jûdiojoĸ, tamannalo kippiniunginivoĸ uvingub kângagut pijoĸ.

29 Illumigullo pijoĸ, Jûdiovoĸ; ômatiblo kippimaninga kippimaniovoĸ anernikut pijoĸ, aglatuinartigut pinane; tâpsoma nertornautâ inungnit pingilaĸ Gûdemille.

KAPITEL III.

Inuk okpernikut kissiagut idluarsititauvoĸ.

SUMIK tagva Jûdit pekarnersauvât? kippimanerlo sumik sulivâ?

2 Mikkijôngitomik pivut. Sivorlermik, Gûdib oĸausinginik tunnitjiviovut.

3 Illangille tamakkonunga okpingimatta, tamanna erĸanarkâ? taipkoa okpinginingita Gûdib miksekârninga okpernarungnaertinajarpatsûk?

4 Taimainiatsangilaĸ! imaivikporle, Gûde miksekârtôvoĸ, inuille illûnatik sæglotovut; aglait imaingmatta: Oĸauserne idluarĸovlutit, ajugauĸovlutillo, erĸartortauguvit. [Img. 51, 6.]

5 Idluiniptale Gûdib idluarninga nertornartikpatsuk, sumik oĸartuksauvitâ? Gûde idluitônajarkâ, ningarnermut pidlaramittigut? (inuktut taimak oĸarpunga.)

6 Taimaitsangilaĸ! Taimaipat, kanoĸ illivlune Gûdib sillaksûb inungit erĸartorajarĸagit?

7 Gûdib miksekârninga sæglonimnut ânanausiluarpat nertortautitauluarlunelo, sôg idluitullijotut erĸartortaujariaĸarkêk sullê?

8 Sôg imailiungârajangilagût, sorlo mittautigijaugapta, sorlolo illangita oĸautigingmattigut oĸarnerarluta: Idluitulliniarta, ajungitoĸ tamattomangat perĸovlugo? Taimaitut erĸartortaumingat idluarpoĸ.

*9 **Kanoĸ** tagvâ? taipkonangat ajunginersauvitâ? Mikkijomiglônêt pitsangilagut. Kigligiudseĸammerapta Jûdillo Grîchillo ajortoliksôningænnik.

10 Aglaittauĸ imaimatta: Idluartomik inuĸangilaĸ attautsemiglônêt;

11 Sillatujoĸaranelo, Gûdemik apperĸutseĸartoĸangilaĸ.

12 Illûnatik kiglormut sâsimavut, illûnamatsiatiglo piojungnaerput; ajungitullijoĸangilaĸ attautsemiglônêt; [Img. 14, 1—3.]

13 Torklungit illuvertut angmarsimajotun-iput, oĸarmingnullo takkormôrput, oĸatik ipiksitillugit, ĸuglugiangojârtutitut toĸĸonartoĸsoarmik ĸangasinâminutseĸarput. [Img. 5, 10; 140, 4.]

14 Kanningit tættæput oĸautsilungnermik ĸassilinartuniglo; [Img. 10, 7.]

15 Ittigangit sukkalidlarput aungmik kovisijomavlutik.

16 Apĸotingine asserornartoĸarpoĸ kiksanartoĸalarmelo.

17 Apĸomiglo ullapirsautelingmik ĸaujimangilat. [Jes. 59, 7, 8.]

18 Nâlengnermik Gûdemik kammangilat. [Img. 36, 2.]

19 Kaujimavogulle, perĸojat oĸausingit taipkonunga perĸojalingnut pingmatta; ĸamit illûnatik simiktauĸovlugit, sillaksûblo inungit illûnatik passijaksauĸovlugit Gûdib sângane.

20 Taimaimat, uvinik (inuk) idluartitaujungnangilaĸ tâpsoma sângane perĸojat piniarĸojanginut; perĸojanut ajornerit illitarijaulermatta.

*21 **Mânnale** idluarsineĸ Gûdib sângane nâmagijaujoĸ perĸojat pinnagit nellojaujungnaerpoĸ, perĸojanut nellautaijunullo kigligiutaumajoĸ;

22 Idluarsinerle Gûdeme attortoĸ, okpernermit Jêsuse Kristusemut pijoĸ oĸautigivara, tamainut piksaĸ, illûnatiglo okpertut pigijaksangat.

23 Adsigêngitoĸangimat; illûnatik idluitullilaungmatta, Gûdemullo nertortaujuksaunitik ajulerdlugo;

24 Akkeĸangitomiglo idluarsititaulerput tâpsoma saimarsautânut, piuliklernermut, Kristusib Jêsusib pijanganut;

25 Tâmma Gûdib saĸĸertilauĸpâ saimauserviokovlugo okpernermut tâpsoma aunganut, idluarneĸ sâmine nâmagijaujoĸ nellonaeromavlugo, issumagijungnaeramigit ajornerit sivorngagut pilauktut, Gûde ĸenuêsertortillugo;

26 Nelliutune tamakkonane idluarneĸ sâmine nâmagijaujoĸ nellonaeromavlugo; saĸĸerĸôvlugik Gûdib nangmineĸ idluartôninga idluarsititsiningalo Jêsusemut okpertomik.

27 Nauk tagva nertornautiksâĸ? Pêrsimavoĸ. Perĸojat neliænnût? perĸojanut piniarĸojijunût? Aukak, perĸojamulle okperĸojijomut.

28 Taimaimat issumavikpogut, inuk idluarsititaulermat perĸojat piniarĸojanginuungitoĸ, okpernermut kissianut.

29 Ubvalo Jûdit kissimik Gûde Gûdigivatsûk? nellojuttauk Gûdiginginivatsûk? Aukak, nellojuttauĸ Gûdigivât.
30 Gûde attauseongmat, kippimajunik idluartitsijoĸ okpernermut, kippimangituniktauĸ (idluarsititsingmijoĸ) okpernermut.
31 Perĸojat tagva attorungnaerĸovitigîk, okperĸojigapta? Taimaitsangilaĸ! perĸojalle aulaijauĸonnagit pivogut.

KAPITEL IV.

Dâvidib oĸausingitigut Abrahablo illinganerilauĸtangagut nellonarungnaertitauvoĸ, inuk okpernikut kissiagut idluarsititaungmat.

KANORLE oĸartuksauvita atâtagijaptingnik Abrahamîk? sumik uvinikut nagvâlauĸâ?
2 Tamattominga oĸarpogut: Abraha idluarsigune piniarnernut, nertornautekaralloarpoĸ, Gûdemele pinane.
3 Aglaille ĸanoĸ pivât? Abrahab Gûde okperivâ, tamannalo pivlugo idluarsititauvoĸ. [1. Môs. 15, 6.]
4 Piniarnernulle pinasuartub akkilertauninga saimanermut (nâpkiningnermut) pingilaĸ, tunitjiviojariaĸarmat.
5 Piniarnernulle pingitoĸ idluitullijunigle idluartitsijomut okperune, tâpsoma okpernine idluarsijutiginiarpâ.
6 Sorlo Dâvidetauĸ oĸarmat, piloringnermik inuk tâmna piksarsinerarlugo, Gûdib idluarsititanga, piniarnerit pitjutiginagit, oĸarame:
7 Pilorikput tappanernit issumagijungnaiviojut, ajortuniglo mattoviojut;
8 Pilorikpoĸ inuk Gûdib taisivigijungnaertanga idluitullinernik. [Img. 32, 1. 2.]
*9 **Piloringneĸ** tamanna tagva kippimaneĸartut (kissimik) piksarivatsûk? ubvalo kippimaneĸangituttauĸ piksarivatsûk? Abraha okperninga pivlugo idluarsititaujoĸ oĸautigivavut.
10 Kanoĸ illivlune idluarsititaulauĸâ? kippimagamelônêt, kippimanginamelônêt? Kippimagame pimatsangilaĸ, kippimalugane pijoĸ.
11 Kippimanerle pivâ nellunaikutarilugo, naĸĸitjutauĸovlugo idluarsitisimanermut, okpernermit pijomut, okpernermit kippimalugane pigijarêrtaminit; taimailerdlune atâtaulerĸovlugo okpertunut illûnainut kippimangigalloartunut, tâpkoataut tamattominga idluarsititaujuteĸarĸovlugit.
12 Kippimajunuttauĸ atâtaulerĸovlugo, kippimajunut kissênuungitoĸ, tâpkonungaletauĸ, arvertartunut atâtapta Abrahab okperninga, kippijauĸârane pigijanga, tupjarlugo.

13 Angersimanerĸ imna Abrahamut kinguvânginullo, kingormgujerĸovlugo sillaĸsoarmik, perĸojanut pingimat, okperneruble idluarsaininganut.

14 Perĸojanik tættekartut kingormgujijuksaukpatta, okpernerĸ suksaungilaĸ, angersimanerlo sullingilaĸ.

15 Perĸojat ningartitsingmatta; perĸojaĸangitune tappanekangimattauĸ.

16 Taimaimat idluarsinerĸ okpernermut pijuksauvoĸ, saimanermit perĸovlugo, angersimanerlo okpernarserĸovlugo (Abrahab) kinguvânginut tamainut, perĸojalingnut kissênuungitoĸ, Abrahatulle okpertunuttauĸ, tamapta tâmna atâtagigaptigo,

17 (Sorlo aglaksimangmat: Atâtautilauĸpagit nellojunut unuktovaksoarnut, 1. Môs. 17, 5.) Abrahab okperijangata Gûdib sângane, tâmna toĸĸungajunik ômartitsingmat ĸaikojilarmelo pitaĸangitunik taimaitilerdlugit.

18 Okpilauĸporlo nerriugijaksaĸarĸôrane, nellojunut unuktovaksoarnut atâtaulerĸovlugo, oĸautsit ipkua oĸautjaumanine malliklugit: Taimak kinguvâksatit unuktigijomârput. [1. Môs. 15, 5.]

19 Okpernermelo sangêlilugane timine issumagingilâ toĸĸolertoĸ, 100 inik jârekakasakkame, Sarablo timinga toĸĸolertoĸ (issumaginginivâ):

20 Kollalunginame Gûdib angersimauinganik okpinginermut, okpernermelé pitsartulerlune Gûde nertorpâ;

21 Okperviklunelo, Gûde sumik angerune, taimaititsijungnarmattauĸ.

22 Taimainallo tamanna idluarsijutigivâ.

23 Tâmnainarle pivlugo aglaksimangilaĸ, mattominga pititaulaungmat,

24 Uvagulletauĸ pivluta (aglaksimagivoĸ); tamattominga pititauniarapta, okperupta toĸĸungajunit tupaktitsijomut Nâlegaptingnik Jêsusemik;

25 Tâmna tunnijaumavoĸ ajornivut pivlugit, tupaktitaungmijorlo idluarsijutiksaptingnut.

KAPITEL V.

Okpernikut idluarsititaumajut illinganingat piloringnartoĸ. Adamelo Kristuselo.

TAGVA okpernermut idluarsititaugapta, Gûdemut ullapirsautekarpogut Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut.

2 Tâpsomûnalo okpernermut apĸotiksarsigapta saimanermut (nâpkigijaumermut) tamattomunga pigijaptingnut, nertôtivo-

guttauĸ nerriungneĸarnermik pinnarnartoĸsoarmik, Gûdib tunnijomârtanganik (okpertunut.)

3 Taimaituinangilarle, kappianarnerille aglât nertôtigivavut; kaujimagapta kappianarnerit kenuersârtitsingmatta;

4 Kenuersârnerle ôksimanermik kaitsivoĸ, ôksimanerle nerriungnermik kaitsivoĸ;

5 Nerriungnerle kangusuktitsiniangilaĸ. Gûdib naglingninga kovimangmat ômatiptingnut, Anernermut ajunginermut tunnergusiarijaptingnut.

6 Ajulidlalaurapta taipsomane, Kristusib nelliutitsiartome toĸĸotigivâtigut ajortoliksôtilluta.

7 Idluartorle pivlugo toĸĸojomajoĸarajangilaĸ; ajungitullivigijine pivlugo toĸĸojomajoĸarajaralloarune.

8 Taimaimat Gûdib naglingnine uvaptingnik nellonaijarpâ, Kristuse pivluta toĸĸolaungmat, sulle ajortoĸsôtilluta.

9 Mâuna tâpsoma aunganut idluartitaumagapta, anginersamik tagva piulijigijomârpavut ningautsemit.

10 Gûdemut ullapirsarsimagapta Erningata toĸĸunganut, sulle ômisuktilluta, anginersamik tagva piulijaujomârpogut inôsinganut, mâuna ullapirsartaugapta.

11 Tamanmale kissimeungitoĸ, nertôtivogulletauĸ Gûdeme, Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut, tâpsomûna mâuna ullapirsaumik tunnitsiviogapta.

*12 **Taimaimat** sorlo ajorneĸ sillaĸsoarmut tikkingmat inungmut attautsemut, toĸĸolo ajornermut, taimaglo toĸĸo inungnut tamainut kiblêmangmat, illûnatik idluitullilaungmatta, —

13 (Ajorneĸ sillaĸsoarmêgalloarpoĸ perĸojaĸarkârtinnago; perĸojaĸangitunele ajorneĸ issumagijaungilaĸ.

14 Toĸĸole Adamemit Môsese tikkidlugo attaniotivoĸ taipkomungatauĸ idluitullilaungitunut Adamib idluitullininganut; tâmna (Adame) tagva tikkituksab (Kristusib) adsingoanga.

15 Idluitullinerle tunnergullo saimanartoĸ adsigêngilâk. Unuktut toĸĸungmatta attautsib idluitullininganut, anginersamik unuktut Gûdib saimarsautâniglo tunnergutâniglo pititaumaluarput, inûb attautsib Jêsusib Kristusib saimarsautânut.

16 Sorlo idluitullinerub attautsib malliktingatut tunnergut illingangilaĸ, attautsib idluitullijub idluitullininganut attautsemut illûnaita asserortitaungmatta: Pidlaræksangortitaunek idluitullinermit attautsemit pingmat; tunnergulle saimanartoĸ ajornermit unuktunit piuliklerpoĸ idluarsititaunermut.

17 Attautsib idluitullininganut toĸĸo attaniotilaungmat attauseĸ pivlugo; tunnergumik saimanartoĸsoarmik illangiutijut idluarsititauvlutik, anginersavaksôjomik attaniotiniarput inôniarlutik attausiojokut Jêsuse Kristusikut.) —

18 Taimaimat, sorlo attautsib idluitullininganut sutaernar-

тоĸ inuugnut tamainut pingmat, taimaktauĸ attautsib idluarninganut inuit illûnaita idluarsititaulerput inôniarlutik.

19 Sorlo inûb attautsib nâlengininganut unnuktut ajorneĸartitaulermatta, taimaktauĸ attautsib nâlengninganut unuktut idluarsititaulerput.

20 Perĸojalle illautitaulerput, idluitullinerub angininga nellonaertitauluarĸovlugo. Ajorneruble angiuingata nellonaertitauviane saimanerub anginersauninga nellonaertitaumaluarpoĸ;

21 Sorlo ajornek attaniotilaungmat toĸĸokut, taimaktauĸ saimanek attanioterĸovlugo idluartitsinikut inôtsemut nâksaungitomut (pititsivlune), Jêsuse Kristusikut Nâlegaptigut.

KAPITEL VI.

Inûb ivjornailininganik, inôsertâmiglo idluarsititaunermit pijomik.

KANOK tagva oĸausekartuksauvitâ? idluitullitsainartuksauvita saimanek anginersauĸovlugo?

2 Taimainiarata! Uvagut ajortomit toĸĸomajogut, ĸanoĸ tamanna inôvigijomanajarpittigô?

3 Kaujimangilasê, illûnata Jêsuse Kristusemut baptisimajogut, toĸĸunganut baptitaugapta?

4 Taimaimat illijartortauĸattigimavavut baptijutikut toĸĸomut, sorlo Kristuse toĸĸungajunit tupaktitaungmat Atâtab âmanaunersoanganut, taimaktauĸ uvagut inôsertame arvertartuksauvogut.

5 Illijaumaĸattauguptale toĸĸunga adsigilugo, makkinerme adsigijomârivavuttauĸ;

6 Kaujimavluta, tâpsoma inutoĸavut kikkiaktortauĸattigingmago seningajolingmut, time, ajornerub pinga, attorungnaerĸovlugo, ajortomik kivgartorĸonnata kingorngane.

7 Nelialle toĸĸomajoĸ, tâmna ĸellarudjârtauvoĸ ajortomit.

8 Kristusele toĸĸoĸattigiguptigo, tagva okperpogut, tâmna inôĸattigijomâraptigotauĸ.

9 Kaujimavogullo, Kristuse toĸĸungajunit tupaktitaujoĸ kingorngane toĸĸosuermat; toĸĸo attaniotijungnaerpoĸ tâpsomunga kingorngane.

10 Toĸĸogamele, attausiardlune toĸĸovoĸ ajornek pitjutigællugo; inôgamelo, Gûdemut inôvoĸ.

11 Taimaktauĸ illipse, issumavileritse illipsingnik, ajornermit toĸĸunganasugiluse, inôluselo Gûdemut Kristuse Jêsusikut Nâlegaptigut.

*12 **Taimaimat** ajornek attanerinassiuk timipsigut tokkojuksatigut, ikliguninga nâletsannago!
13 Avatisetauk pitiniarasigik ajortomut, sakkugitaililugit idluitomut; Gûdemulle illipsingnik tunnititse, tokkungajunit ômartutitut; avatisselo Gûdemut tunissigik sakkokovlugit idluartomut.
14 Ajornek attaniotijungnangimat illipsingnut; perkojat kivgaringimasse, saimaneruble pingmasse.
15 Kanôk tagva? Idluitullijuksauvitâ, perkojat kivgaringimattigut, saimaneruble pingmattigut? Taimainiarata!
16 Kaujimangilasê, nelliæmnut kivgaulerluse tunnigupse illipsingnik nâleklugo, nâlektapse kivgarilermasse; ajornerublônêt tokkotsiniartub, nâlengnerublônêt idluarsaijub?
17 Gûde kujagijaule, ajornerub kivgarilaungmasse; mânnale okautsit ajokertûtsinik malligaksapsingnik ômamut nâlekapsigik;
18 Mânnale ajornermit kellarudjârtaumagapse idluarnerub kivgaliarimavâse.
19 Inuktut tamattominga okariakarpunga, uvinipse sangêninga pivlugo. Sorlo avatise tunnilaurapsigik kivgartortigivlugit makkojungnartomut, idluitomik kallerêktitsivluse idluitomut; taimaktauk mânna avatise tunnisigik kivgartortigivlugit idluartomut, ivjornaikovlugit.
20 Ajortomulle kivgautilluse, idluarnek attanerilaungilase.
21 Taipsomane taipkonangat kanoêtunik piksarsivisê? Mânna kangusutigijapsingnik; tokkomik taipkoa naggatekarmatta.
22 Mânnale ajornermit kellarudjârtaumagapse, Gûdemullo kivgaumalerdluse, piksarsivose ivjornaijutiksapsingnik; naggatânelo inôtsemik nâksaungitomik.
23 Ajornerub akkiliutâ, tagva tokko; Gûdible tunnergutâ saimanartok, tagva inôsek nâksaungitok Kristuseme Jêsuseme Nalegaptingne.

KAPITEL VII.

Okpertut pijaujungnaerningænnik perkojanut. Inuktâb inutokablo sorsûtiningangnik perkojat attortillugit.

KATTANGUTIKKA (perkojanik kaujimajut okautivakka), kaujimangilasê, perkojat attaniongmatta inungmut, inôtillugo?
2 Arnak uilik uiminut kellaksugaungmat inôtillugo, perkojat nâleklugit; uingale tokkokpat, kellaksugaujungnaerpok perkojamut uinga pivlugo.
3 Taimaimat, uine inôtillugo uime assianut pigune, nulliarêngnermik asseroijomik taijaulerpok; uingale tokkokpat, kellak-

simajungnaerpoĸ perĸojamut, nulliarêngnermiglo asseroijônane, uigilauĸtame assia pigileruniuk.

4 Taimaktauĸ, ĸattangutikka, perĸojanit toĸĸosimavose Kristusib timinganut, perĸutaulerĸovluse assianut, toĸĸungajunit tupaktitaujomut, Gûdeme ajungitulliniarĸovluta.

5 Uviningmêtilluta ikligunerit ajortullerĸojijut, perĸojanut ômariktitaujut, sôngolauĸput avatiptingne, toĸĸo piksaĸartillugo.

6 Mânnale perĸojanit ĸellarudjârsimavogut, toĸĸungavlutalo taipkonangat ĸellaksûtigilauĸtaptingnit, imâk, kivgartorĸovluta, nutâmik illinganeĸartitauvluta Anernermut, illinganetoĸaĸaratale aglatuinait malliklugit.

*7 **Kunoĸ** tagva oĸartuksauvitâ? Perĸojat idluitullijutauvât? Taimaitsangilaĸ! Ajornerle illitarilaungilara, perĸojanut kissênut; ikligunek nellolaurapko, perĸojat oĸangipatta: Ikliguktuksaungilatit.

8 Ajornerub tagva perĸojat pitjutigilerpait illumne kajungersailune sunatuinarnik ikligunernik. Perĸojaĸangitune ajornek toĸĸungangmat.

9 Perĸojaĸarnanga inôtsima illangane inôlaurama. Perĸojarle tikkingmat, ajornek ômarivoĸ.

10 Uvangale toĸĸolerpunga; perĸojarlo inôjutiksaugalloaĸ sunaubva toĸĸojutigilerpara;

11 Ajornerub perĸojaĸ kajungersautigivlugo uivêringmanga toĸĸotilungalo tamattomunga perĸojamut.

12 Perĸojat ivjornaigalloarput, perĸojarlo ivjornailunelo idlualarmelo ajungilaĸ.

13 Ajungitoĸ tagva uvamnut toĸĸonartôvâ? Taimaitsangilaĸ! Ajornerle saĸĸerĸovlugo ajortoĸsôningane, uvamnut toĸĸonartôlerpoĸ ajungitoĸ attorlugo; ajornek ajortovaksônerôlerĸovlugo perĸojamut.

*14 **Perĸojat** kaujimagaptigik anerniliongmatta. Uvangale uviniliovunga, ajornerub kivgarivânga.

15 Sulliakka illitaringilakka; piniaromajara pinianginapko; ômigijarale pisârpara.

16 Piniaromangitarale pisârupko, perĸojat tagva ajungiingænnik angerpunga.

17 Tagva uvanga taimailiungilanga, ajornerle illumnêtoĸ (taimailiorpoĸ).

18 Kaujimagama illumne, tamædja uvinimne ajungitoĸangitomik. Pijomaneĸ uvamnêgalloarpoĸ, nâmaksilugole ajunginek, tamanna nagvângilara.

19 Ajungitoĸ pijomagalloartara pinginapko, ajortorle pijomangigalloartara piniarpara.

20 Pijomangitarale pigapko, tagva uvanga taimailiungitunga, ajornerle illumnêtoĸ.

21 Ajungitullijomagalloartunga perĸojaĸ nagvârpara uvamne, ajornerub attavigênarmanga.

22 Gûdib perĸojangit ĸuviagivakka illumintapkut;

23 Assianigle perĸojamik avatimnêtomik tukkisivunga, issumama perĸojanganut akkerartortomik; tâpsoma kivgautipânga ajornerub perĸojanganut, avatimnêtomut.

24 Uvanga inukullôjunga, kia piuliniarpânga timemit, toĸĸub tamattoma pinganit?

25 Gûde ĸujagivara Jêsuse Kristusikut Nâlegaptigut. Tagva uvanga tâmnatsainaĸ issumapkut kivgartûtigivakka Gûdib perĸojangit, uviuipkulle ajornerub perĸojangit.

KAPITEL VIII.

Erniangupsârsimajut kippalôjungnaerningœnnik ĸittorngauningœnniglo nerriungningœnniglo; pingortisimajut anersauminingœnnik; okpertullo piloringningœnnik, kappianartut attortillugit aglât.

TAGVA mânna erĸartoraksautsangilat Kristuse Jêsusemêtut, uvinik mallingnago Anernerle malliklugo arvertartut.

2 Anernerub ômartitsijub Kristuse Jêsuseme perĸojangita kivgaujungnaertimmanga ajornerub toĸĸublo perĸojanginit.

3 Perĸojab ajortanga, uviningmut ajulertitaumangmat, tamanna Gûdib pivâ, Ernine tilligamiuk, uviningmut ajortolingmut adsioĸovlugo, tunnergutiksauĸovlugolo ajornerit pivlugit, ajortorlo uviningmioĸ erĸartorpâ;

4 Idluarneĸ perĸojat saĸĸertitauĸojangat nâmakserĸovlugo uvaptingne, uvinik mallingnago, Anernerle malliklugo arvertartogut.

5 Uviningmigle nâlektut uvingub pingit issumagivait; Anernermiglo nâlektut Anernerub pingit issumagivait.

6 Uvinguble issumanga toĸĸôvoĸ, Anerneruble issumanga inôsiolarmelo ullapirsautauvoĸ.

7 Uvingub issumanga Gûdemik ômisungniongmat; Gûdib perĸojangit nâlegomanginamigit, sapperpaillo.

8 Uviningmêtulle Gûdemut idluarijaujungnangilat.

9 Illipsele uviningmêngilase, Anernermêposele, Gûdib Anerningata innigikpasse. Kristusible Anerninganik peĸangitoĸ tâpsoma perĸutigingilâ.

10 Kristusele illupsingnêkpat, time toĸĸungagalloarpoĸ ajorneĸ pitjutigællugo, Anernerle inôsiovoĸ idluarneĸ pitjutigællugo.

11 Jêsusemigle tokkungajunit tupaktitsijub Anerningata innigikpasse, tagva tâpsoma Kristusemik tokungajunit tupaktitsijub illipsetauk timise tokkojuksat ômartitsomârivait, Anerninga illupsingnêngmat.

12 Taimaimat kattangutikka, akkiliksakarpogut uviningmuolungitok, uvinik malliklugo inôjuksauluta.

13 Uvinik malliklugo inôniarupse, tokkojomârpose; Anernermulle uvingub pingit tokkoniarupsigik, inôjomârpose.

14 Illûnaita Gûdib Anerningata tessiortangit Gûdib kittorngaringmagit.

15 Kivgaujotut anernekartitaunginapse, ama sivôrajariakarluse, kittorngaujotulle Anernermik tunnitsiviovose, tâpsomûna nipliavogut: Abba, Atâtak!

16 Anernerub tâpsoma anernivut kaujitipait, kittorngaugapta Gûdemut.

17 Kittorngaugaptale, kingormgujijuksaugivoguttauk, imaipok Gûdemik kingormgujiluta, Kristuselo kingormgujekattigællugo; kappianarnernik pekarkattigiguptigo, ânanausekattaujomârkovlutatauk.

*18 **Issumavikkama**, nelliutub tamattoma kappianarningit adsigêktitaksaungimatta ânanaunersoarmut sakkijârtitaujomârtomut uvaptingne.

19 Pingortisimajulle Gûdib kittorngangita nellonaertitauniksangat illungertordlutik killanârivlugo utakkivât.

20 Pingortisimajut kippalôtitaugamik nunguniartomut; issumamingnut pinatik, taimaitingmagille taimaititsijub, nerriugijæksakartidlugit.

21 Pingortisimajuttauk piulijaujomârmatta kippalônermit nunguniartomit, illangiutivlutiglo Gûdib kittorngangita kivgaunginingænnik ânanâmik.

22 Pingortisimajut tamaita kaujimavavut, annersaumekattigivluta kappiasutsainarmatta mânna sulle.

23 Kissimigle tâpkoa pingilat, nangminerletauk uvagut, Anernerub (tunnergutingita) sivorlinginik pijogut, uvaguttauk nangminek illuptigut annersaumivluta killanârivogut kittorngaunermik, timiptalo piulijauningænnik utakkivluta.

24 Piulijaumagalloarapta, nerriungnermulle. Nerriugijarle tækkovlugo tamanna nerriungniungilak; kanok inûb tækkojane nerriugijungnarpaûk?

25 Tautungitavulle nerriugiguptigo, kennuersârnermut tagva utakkivavut.

*26 **Taimaktauk** sangêniptingne Anernerub ikajorpâtigut. Tuksiarnermik kanok nâmaktomik nellogapta; Anerneruble nangminek akkisartorpâtigut annersaumijunut okautaujungnangitunut.

27 Omatinigle kiglisiniartub (Gûdib) ĸaujimavâ Anernerub issumanga; tâpsoma ivjornaitut akkisartormagit Gûdib idluarijangannt.

28 Kaujimavogulle, Gûdemik nagligosuktut ĸanoelinganerit tamaita idluarĸutigingmagit, (Gûdib) issumasimaningannt ĸaikojaumajut.

29 Sivorngagut illitarijane sivorngagut perĸungmagittauĸ, Ernerme adsiluanganik adseĸarĸovlugit, tâmna erniangoĸârtôĸovlugo ĸattangutigêt unuktut akkorngænne.

30 Sivorngagulle taimaikojane ĸaiĸolaurivaittauĸ; ĸaiĸojanelo idluartilaurivaittauĸ; idluartitanelo ânanausitilaurivaittauĸ.

31 Taimaimatta tamakkoa, ĸanoĸ tagva oĸartuksauvitâ? Gûdib illagikpattigut, kia akkerartorungnarpâtigût?

32 Tâpsoma Ernine aglât ivlerinago tamaptale pivluta tunnidlalauramiuk, tâmna illagællugo tamainik tunitsiviginajangipâtigût?

33 Gûdib annerijangit kia passijungnarpagît? Gûde tagga idluartitsijoĸ.

34 Kina erĸartuijungnarĸâ? Kristuse tagga toĸĸolauĸtoĸ, illa piluartomik tupaktitaungmijoĸ, tâmna Gûdib tallerpiata tungânêdlune tuksinpâtigut.

35 Kia avitsungnarpâtigût Kristusib naglingninganît? kiksarnerublônêt, kappianarnerublônêt, unangmiklernerublônêt, kângnerublônêt, annorâĸanginerublônêt, nangianarnerublônêt, saviksublônêt?

36 Sorlo aglaksimangmat: Pivlutit toĸĸotitaumavogut uvloĸ nâvlugo, sauĸatitut toĸĸotæksatitut pênartauvogut.

37 Tamakkoale tamaita attorlugit ajugauluarpogut uvaptingnik nagligosuktokut.

38 Kaujimavikkama, toĸĸublônêt, inôtsiblônêt, Engeliblônêt, nâlegaunîllônêt, pitsartunerillônêt, nelliusimajullônêt, nelliutsomârtullônêt,

39 Kingingnerublônêt, ittinerublônêt, assingitalônêt pingortisimajut avititsungnangimattigut Gûdib naglingninganit, Kristuse Jêsuseme Nâlegaptingnêtomit.

KAPITEL IX.

Gûdib issumaminik nâpkijivait inuit okpertitaujut, Jûdinit kissêniungitoĸ nellojunilletauĸ pijut.

Miksekartomik oĸarpunga Kristuseme, sæglunangalo, tarnima nellungiuingata kigligiksarvigingmanga Anernerme ajunginerme,

2 Angijomik kiksarama ânialarmalo soraernanga ômatipkut.

3 Naugminek illungertorungnarajarpunga Kristusemut ômigijaksaangortitaujomavlunga kattangutikka pivlugit, uvinikut kinguvângoкattikka;

4 Tâpkoa Israêlemit kinguvângovut, кittorngaunermiglo, ânanaunermiglo, angerкattigêngnermiglo, perкojaniglo, kivgartornermiglo Gûdemut, angersimanermiglo pitaкarput;

5 Tâpkoa atâtagivait sivorlît, tâpkonangat Kristuse uvinikut tikkisimavoк; tâmna tamainut Gûdeovoк, nertortaujoк issoкangitomut. Amen.

*6 **Taimailingilangale,** Gudib oкausingit tukkeкarungnaertillugit sorlo; Israêlemit inôlertut illûnatiungitoк Israêlitiongmatta.

7 Illûnatigloungitoк кittorngauvut, Abrahab kinguvânginut illinganitik pivlugo; (aglaksimajoкarporle:) kinguvâksarnik taijaк Isaarmit pijomârpoк. [1 Môs. 21, 12.]

8 Imaipoк: uvinikut кittorngaujut Gûdib кittorngaringilait; angersimanikulle кittorngaujut kinguvâksauvut.

9 Tamadjale oкausek angersimanilik, oкarmat: Tamanna nelliutingmikpat achâgo tikkitsomârpunga, Sara ernertârtillugo. [1 Môs. 18, 10.]

10 Tamannainarle pivlugo taimaingilaк; Rebekkaletauк singaijaungmat attautsemit Isaarmit atâtaptingnit,

11 (Singaigik annerкartinnagik, sulle ajungitullerкâratik ajortullerкâratiglônêt, Gûdib annerosungninga issumasimaningalo soккosijuerкovlugik, piniarnerit pitjutiginagit, кaikojijorle pitjutigilugo,)

12 Oкautjauvoк: Angajukliub nukkane kivgartoromârpâ. [1 Môs. 25, 23.]

13 Sorlo aglaksimangmat: Jako nagligilauкpara Esauele ômigilauкpara. [Mal. 1, 2. 3.]

*14 **Kanoк** tagva oкartuksauvitâ? Gûde idluitôvâ? Taimaitsangilaк.

15 Môsesemulle oкarpoк: Saimautijaksara saimautsomavara; nâpkigijaksaralo nâpkigijomavara. [2 Môs. 33, 19.]

16 Taimaimat inûb pijomaningalônêt aкpangerningalônêt sulingilaк, Gûdible nâpkiningninga kissime.

17 Aglait Faraomut imailingmatta: Tamanna pivlugo makkitilauкpagit, pitsartunera illingne saккeromagapko, attera oкautigijauкovlugo nunaкsoarme illûnâne. [2 Môs. 9, 16.]

18 Issumaminik tagva nâpkigivâ neliat; issumaminiglo sittitipâ neliat.

19 Oкarviginajarparma: Sumik sulle passidlarpâtigût? pijomajanga kia akkerartorungnarpaûk?

20 Inuk ômât! igvit kinauvît, Gûdemut akkerartoromaga-

vit? Sennajaĸ sennajiminut oĸartuksauvâ: Sôg taimak sennavingâ?

21 Issumaminik machaliorte macharmik sennajungnangilâĸ, illanga illuleĸutingorlugo ânnanaujuksaĸ, illangalo nachonartuksâĸ?

22 (Taimailiormariluganele) Gûdib, ningausine tækkojautitsomagamiuk, pitsartuninelo nellonaeromagamiuk, ningarnartut illuleĸutit pijarêrtitaujut asserornartomut, angijomik ĸennuersârutigivait;

23 Nellonaeromavlugo ânanaunime angidlarninga illuleĸutine nâpkinartune, sivorngagut âĸiksimajamine ânanaunermut.

24 Taimaitogut uvaguttauĸ ĸaiĸovâtigut, Jûdinit kissêniungitoĸ, nellojunittauĸ.

*25 **Sorlo** Hosêakut oĸarmat: Inuĸottigilaungitakka inuĸottimnik taijomavakka; nagligilaungigalloartaralo nagligijamnik taijomavara.

26 Imaitsomârivoĸ: Tâpkoa oĸautjauviænne: Inuĸottigingilapse, tagvane Gûdib ômajub ĸittorngangnik taijaujomârput. [Hos. 2, 25. 1, 10.]

27 Jesaiasele nipliavoĸ Israêlib kinguvângit pivlugit: Israêlib ĸittorngangit siorĸatitut immab kiglinganêtutitut unuktigigalloarpatta, amiakungit piulijaujomârput.

28 Asserorsaineĸaromârmat soraerveĸalarmelo idluarnermut, Nâlegaĸ soraerĸojijomârmat nuname. [Jes. 10, 22. 23.]

29 Sorlotauĸ Jesaiase sivorngagut oĸalaungmat: Nâlekab Zebaotib amiakoĸarĸongipattigut kinguvâksamik, Sodomatutinajalauĸpogut, Gomorralo adsiginajalauĸpavut. [Jes. 1, 9.]

*30 **Kanoĸ** tagva oĸartuksauvitâ? Imâk oĸaromavogut: Nellojut idluartitaunasualaungitut idluarsilerput; idluarsinerle okpernermit pijoĸ oĸautigivara.

31 Israêlitille perĸojat idluarsijutigijomalauĸpait, idluarsijutiginagille perĸojat.

32 Sôg? Okpernermut pinasualaunginamik, perĸojalle piniarĸojangit pitjutigigamigit. Ujarĸamut aporvingmut aporamik.

33 Sorlo aglaksimangmat: Ahâk tagga ujarĸamik aporvingmik illijivunga Zioneme, ĸairtomiglo sinnaungasautaujomik; neliallo tâpsomunga okpertoĸ kangusuktitauniangilaĸ. [Jes. 28, 16; 8, 14.]

KAPITEL X.

Okperomanginermut Jûdit piulijaujutiksarsingilat.

KATTANGUTIKKA, ômatima kajungilârninga imaipoĸ, Gûdelo tuksiarvigivara, Israêlib kinguvângit piulijauĸovlugit.

2 Tâpkoa kigligiutigivakka, illungertordlutik Gûde nâlegasuarmatsuk, sillaidlutigle.

3 Idluarnek nâmagijaujok Gûdeme illitaringinamitsuk, idluarsinasualarmiglo nangminermingnik, idluarnerlo nâmagijaujok Gûdeme taimâk nâlelungilât.

4 Kristuse perkojat naggatigingmatsuk; illûnatik tâpsomunga okpertut idluarsititauvut.

5 Môsesib idluarnek perkojanit pijok aglagutigigalloarpâ: inûb tamakkoninga nâlektub inôgutiginiarpait. [3 Môs. 18, 5.]

6 Idluarsinerle okpernermit pijok imailivok: Omatingne okarniarnak: Kina kilaliarniarkâ? (imaipok, Kristuse akkartitsartorlugo.)

7 Imâglônêt: Kina kânnungarniarkâ ittinersoarmût? (imaipok, Kristuse pijartorlugo tokkungajunit-)

8 Kanorle okarkâ? Okausek illingnut kannipok kannerne ômatingnelo-iname; tamadja okausek okpernermik okautigijavut. [5. Môs. 30, 12—14.]

9 Nâlegak Jêsuse kannernut okautigigungne, okperuvillo ômatikkut, Gûdib tokkungajunit tupaktingmago, pinlijauniarpotit.

10 Omamignt okpertok idluarsilermat, kannermullo nellunaijaijok piulijauniarmat.

11 Aglait imaingmatta: Neliat tâpsomunga okpertok kangusuktitauniangilak. [Jes. 28, 16. 8, 14.]

12 Adsigêngilungimatta Jûdillo Grîchillo; attausênak Nâlegaringmatsuk ilûnatik akluitok illûnainut tuksiarvigijiminut.

13 Nâlekab attinga tailugo tuksiartut piulijauniarmatta.

*14 **Kanorle** okpervigingitatik tuksiarviginajarkatsûk? kanorle tussaumalaungitatik okperviginajarkatsûk? kanorle tussarajarkât, okautjaungikunîk?

15 Kanorle okâlaniarajarkât, tillijaungikunîk? Aglait imaimatta: Kuvianartoksôvut ila taipkoa ittigangit, ullapirsaumik okâlajut ajungitomiglo okautjijut. [Jes. 52, 7.]

16 Illûnatiungitorle okautsit tussarnertut nâlekpait.. Jesaiase okarmut: Nâlegak, kia okâlanivut okperivagît? [Jes. 53, 1.]

17 Okpernek tagva okâlanermit pivok, okâlanerle Gûdib okausinginit.

18 Okarpungale: Tamattominga tussalaungilât? Aukak; (okâlajut) nippingat nunalingnut tamainut tussartauvok, okausingillo sillaksûb issunginut pimavut. [Img. 19, 5.]

19 Okarpungale: Israêlitit tamattominga tukkisilaungilât? Môsese sivorlek okarpok: Illlungertortitsomavapse inukottigingitakka pivlugit, ningartitsomagivapselo inungnut sillaitunut. [5. Môs. 32, 21.]

20 Jesaiasele imâk okarlune sappingilak: Uvamnik kenne-

riangitunut nagvârtauvunga, uvamniglo aperĸuteĸalaungitunut saĸĸerpunga. [Jes. 65, 1.]

21 Israêlitinulle oĸarivoĸ: Uvloĸ nâvlugo aggakka issakpakka inungnut oĸautjaujomangitunut akkerartortunullo. [Jes. 65, 2.]

KAPITEL XI.

Israêlitit ajaktortauĸôrtut sukutsiane sâgiaromârningænnik piulijaujomârningænnik. Gûdib aulatsiningita tamattamnadlartut nertortauningænnik.

TAGVA mânna oĸarpunga: Gûdib inuĸottine ajaktulauĸpagît? Taimaitsangilaĸ. Uvangatauĸ Israêlitiogama, Abrahab kinguvârivânga, Benjaminikut illagivânga.

2 Gûdib inuĸottine sivorngagut illitarijane (annerijane) ajaktulaungilait. Kaujimangipisigiglônêt aglait Eliasemik oĸartût? ĸanoĸ Israêle patsitigællugo Gûdib sânganut pingmat, oĸarmallo:

3 Nâlegaĸ, nellautaijoĸotitit toĸĸolauĸpait, Altâreĸotitillo serĸomilauĸpait; kissimalo amiakôvunga toĸĸonasuarpângalo.

4 Kanorle Gûdib kiovaûk? „Uvamnut amiakoĸartitsilauĸpunga angutinik 7000 inik, Baalib sânganut sêrĸortulaungitunik. [Attan. 19, 10. 18.]

5 Taimaktauĸ nelliutome tamattomane amiakoĸarivoĸ saimanermut (uâpkiningnermut) annerijaujunik.

6 Saimanermulle pigunik, piniarnermut pingilat; taimaingipat saimaneĸ saimaniojungnaerpoĸ. Piniarnermulle pigunik, saimanermut pingilat; taimaingipat, piniarneĸ piniarniojungnaerpoĸ.

7 Kanoĸ tagvâ? Israêlib ĸennertane pilaungilâ; annerimajulle pivât, assingit mangaitisimavut.

8 Sorlo aglaksimangmat: Gûdib tunnitjivigilauĸpait anernermik siniktitsijomik, ijeĸartipait tautungitunik, siuteĸartilugillo tussângitunik. [5. Môs. 29, 4. Jes. 29, 10.]

9 Dâvidelo oĸarpoĸ: Nerrivitik nigarilitsuk, mikkigiarilugolo, aporvigællugolô, akkiniarutigællugolo pigilitsuk;

10 Ijingit takpêtikit tækkojungnaerĸovlugit, soraeratiglo ĸemmerdlungit okkungatikit. [Img. 69, 23.]

*11 **Oĸarpunga** tagva: Kattaĸovlugit apornerĸât? Taimaitsangilaĸ! Taipkoale kattangningænnit nellojut piulijauneĸ pigilerpât, (Jûdit) tâpkoninga illungertordlutik malligasuarĸovlugit.

12 Taipkoale kattangningat sillaĸsoarmiut akluitigingmat-

suk, taipkoalo ikkiglijauningat nellojut akluitigingmatsuk; kanoĸ tamanna piluaromârkâ, illûnamatsiatik kattititaulerêrpatta?

13 Illipse nellojunit pijose oĸarvigivapse; nellojunut Aposteliogama; tamanna kivgartornera nertôtigivara,

14 Taipkua uvinigijakka kajungersainimnut illungertortilugit pijungnarmangârma, piuliniarlugit illaugit.

15 Taipkoa ajæktortauningænnut sillaĸsoarmiut saimarsautekalermatta, kanoĸ tagva illaliortauningat illingajomârĸa? inôsiojomârpoĸ sorlo toĸĸungajunit.

16 (Sennaukab sennamajub) sivorlerpângat ivjornaikpat, niaĸôjaksaĸtauĸ illûnane ivjornainivoĸ; amârlo ivjornaikpat, akkerungittauĸ ivjornainivut.

17 Akkerungitale illangit naviksimagalloarmatta, igville orĸsuliksamik napârtutsiangolaungitotit, akkorngænnut ivertitauleravit napârtutsiab orĸsuliksab amânganik iptinganiglo illangiusimavlutit;

18 Nertôtiniarnak akkerĸunut (nachogilugit)! Nertôtiguville tâpkonunga, erĸainiarit, amâĸ kalleringilat, amâble kallerivâtit.

19 Tagva oĸarpotit: Akkerĸut naviksimavut uvanga ivertitauĸovlunga.

20 Naumâne, naviksimavut, okpinginingit pivlugit, igville nangerpotit okpernikut; piojoriniarnak sivôragille!

21 Gûdib ingergarmik akkerôjut ivlerilaunginamigit igvittauĸ ivlerinajanginivâtit.

22 Tamanna pivlugo Gûdib pitsiarninga sivôranarningalo nautsertulikik; sivôranarninga kattaksimajune; pitsiarningalo illingne, ipperangikungne pitsiarninga; ipperarungnele, igvittauĸ kippijaujomârpotit.

23 Ipkoalo ivertitaujomârivuttauĸ, okpinginermêtsainangipatta; Gûdib ama ivertitsungnaralloarpait.

24 Igville pêrtaumajotit napârtomit orĸsoliksamit ingminik perortomit, illusinga akkerartorlugo ivertisimaguvit napârtutsiamut orĸsoliksamut; anginersamik tagva ingergarmik akkerôjut napârtomingnut orĸsuliksamut ivertitaujomârput.

*25 **Kattaugutikka,** nangminipsingnik sillatunasugerĸonnase, nelloĸojomangilapse nellonartomik tamattominga: Israêlib kinguvângita illangit mangaitisimavut, nellojut (sâgiaromârtut) unurningit nâmakserĸârtinnagit,

26 Taimaglo Israêlitit illûnaita piulijauĸovlugit; sorlo aglaksimangmat: Zionemit tikkitsomârpoĸ piuliklertoĸ Jâkob kinguvângita idluitullininglt pêjarniarlugit;

27 Tamædjalo angerutiga taipĸonunga, ajorningit pêjarniarupkit. [Jes. 59, 20. 21; 27, 9.]

28 Oĸautsit tussarnertut malliklugit ômigijauvut (Gûdemut) illipse pivluse; annerimanerle malliklugo nagligijauvut, atâtat pivlugit.

29 Gûdib tunnergutine ĸaiĸojininelo ĸaĸĸialerutigingilait.
30 Sorlo illipsetauĸ itsaĸ okpingitôlaurapse Gûdemut, mânnale nâpkigijaulerdluse, taipkoa okpingimatta,
31 Taimaktauĸ taipkoa mânna okpingilat, illipse nâpkigijaunise pivlugo taipkoatauĸ nâpkigijauĸovlugit.
32 Gûdib tamaita okpinginermêtituinalauĸpait, tamaita nâpkigijomavlugit.
*33 **Inornarmêk** Gûdib akluitoĸsôningata ittininga, tamangnik: sillatujoĸsônermik nellotuitoĸsônermiglo! Illa tâpsoma kajusimaningit tukkisijaujungnangilat, apĸotingillo nautsertortaujungnaratik!
34 Kiale Nâlekab issumanga illisimavaûk? kialônêt ajoĸertulauĸpaûk? [Jes. 30, 13.]
35 Kialônêt tunitjivigerĸârpauk sumik, akkiniartaumilunê?
36 Tâpsomangat, tâpsomûnalo tâpsomungalo illûnamatsiatik-ingmatta. Tâmna nertortaudlarle issoĸangitomut. Amen.

KAPITEL XII.

Kaiblaijutiksanik sunatuinarnik.

TAIMAIMAT ĸaiblarpapse, ĸattangutikka, Gûdib nâpkiningninga pivlugo, timise tunnissigik tunergutiksatut ômajotut, ivjornaitotut Gûdemullo ĸuviagijaujotut; taimailiorupse, Gûde tukkeĸartomik kivgartutsiarpasse (anernerme).
2 Sillaĸsûblo tamattoma inungit adsiginiarasigik, ablatsauleritsele issumapsigut nutângordluse; nautsertorĸovluse, sunaungmangât Gûdib pijomajanga ajungitoĸ ĸuviagijaujorlo nâmamariktorlo.
*3 **Saimanermulle** tunnergusiamnut oĸaupapse illûnase attunit, piojorijoĸarĸonnago nangminerminik; nâmatuinartomigle issumaĸaritse illipsingnik, illûnase ingmikôrluse, okpernipsingnut tunnitjivionipsingnut Gûdemit.
4 Sorlo timivut unuktunik avateĸarmatta, avatille illûnatik adsigêngitomik piniaraksaĸarmatta,
5 Taimaktauĸ uvagut unuktôjogut Kristuseme timiovogut attautsemik, avateoĸattigêkluta;
6 Saimanermullo tunnergusiaptingnut sunatuinarnik tunnergusiaĸarpogut:
7 Neliat nellautaijungnarune, okpernek malliklugo (nellautaile). Neliat kivgartorteogune, kivgartutsiarle. Neliat ajoĸertuigune, ajoĸertûsek attutsiarliuk.
8 Neliat ĸaiblartuigune, ĸaiblartuitsiarle. Tunnijijoĸ, issu-

malingasuerlune pile. Attaniotijoĸ kuksasuklune pile. Nâpkiniktoĸ ĸuviasuklune pile.

9 Naglingneĸ takkormôrtailile. Ajorneĸ ômigissiuk, ajunginerle ungagissiuk.

10 Illungertordluse ĸattangutigêktutitut nagliktigêngniaritse. Opigijigêleritse sivorliortigêkluse.

11 Erĸeasugase piniaraksapsingnut. Anernerme illungertutsiaritse. Nelliunerit attutsiarsigik.

12 Nerriukluse ĸuviasugitse; ĸenuersâritse kappiasuktitaujarangapse. Soraerase tuksiaritse.

13 Ivsornaitut ajoĸsarninginut angajoĸauniaritse; sinniktarviojomatitse.

*14 **Unangmijise** saimarniarsigik; saimarsaititse oĸauserlugaselo.

15 Kuviasuktut ĸuviasuĸattigisigik, ĸugviortullo ĸugviorĸattigilugit.

16 Illipsingnut adsigêktunik issumaĸarĸattigêgitse. Pinasuarniarase pingijainartunik, piojorijuitulle mallingniarsigik.

17 Nangminipsingnik sillatonasuginase. Innorluktoĸ akkiniarassiuk innorlungnermut. Ajungineĸ pinasuatsiarsiuk inuit illûnatik tækkoænne.

18 Ajornangipat, inungnut tamainut ullapirsauteĸaritse ajugaringitapsingnut.

19 Nangmineĸ akkigiarniarase, nagliktakka, ningarosungnerle toĸosiuk, aglaksimangmat. [5. Môs. 32, 35.]: Kiglungneĸ (akkiniarneĸ) uvanga pigijara, uvanga akkiniaromavunga, Nâleьaĸ oĸaιpoĸ.

20 Taimaimat ningarijit kâkpat, nerrititsuk; immerukpallo immikiuk. Taimailioruvit niaĸoanut aumanik ikkomalingnik kattersoilârpotit.

21 Ajortomut sâlagijauniarnak; ajunginermulle sâlagiuiaruk ajorneĸ.

KAPITEL XIII.

Attanît malligaksallo malliktauĸojauningœnnik, nagliktigêngnermelo ĸaumajomelo arvertarĸojaunermik.

INUIT illûnatik attunit attanerijatik pitsartuneĸarvigijitik nâlekligit; Gûdemit pingitomik attaneĸangimat; attaneĸartunele Gûdemut perĸojaumavut.

2 Attanernulle akkerartortub, Gûdib perĸojanga akkerartorivâ; akkerartortulle erĸartortautiksarsiorput nangminermingnut.

3 Pitsartujoĸsuille sivôranangilat ajungitullijunut, idluitunulle. Attanernigle sivôrajomangikuvit, ajungitullilerit: tagva tâpkonunga nertortauniarpotit.

4 Gûdib kivgaringmagit idluarĸutiksarnut; idluitulliguville, sivôragit; sulinatik saviksoalijangimatta, Gûdib kivgarivait, akkiniarteoĸovlugit idluitullijunik.

5 Taimaimat nâlegaksarivasse, pidlartaunek kissiat pitjutiginago, passijauĸonnaseletauĸ ômatipse isumanginut.

6 Tamanna pivlugotauĸ tunnergutiksanik tunitjivigijariaĸarpasse; Gûdib kivgaringmagit, taimaitunik piniaraksaĸarmatta.

7 Tamainut tunnijititse tunijaksapsingnik: Zinsemik pijuksaujomut, Zinsemik; Zollemik pijuksaujomut, Zollemik; sivôranartoĸ sivôragisiuk; nâlengnartoĸ nâleksiuk.

*8 **Kinamullônêt** akkiliksaĸarniarase, nagliktigêngnermik kissianik, inuĸattiminik nagliktub perĸojat nâmaksingmagit.

9 Oĸautaumajulle tâpkoa: Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit. Inuartuksaungilatit. Tigliktuksaungilatit. Inuĸattitit sæglotigivlugit okartuksaungilatit. Ikliguktuksaungilatit; tâpkoalo assinginik perĸojaĸarpat, illûnatik oĸautsine tamakkonane tukkeliotitauvut: Inuĸattingnik illiktut nagliktuksauvotit.

10 Naglingnerub inuĸattine idluitullivigingilâ, taimaimat naglingnek tagva perĸojat nâmaksijaujutingat.

*11 **Nelliunermiglo** tamattominga ĸaujimagapta, makkiviksavut sinningnermit mânna nelliusimangmat; (piulijauviksavut mânna ĸanninersaungmat taipsomanemit okpertungortitaulaurapta;

12 Unnuaĸ nâvoĸ ĸaulerdlunelo;) taimaimat târtub piniarningit ipperarniarlavut, ĸaumajuble sakkunginik attiniardluta.

13 Arvertarta illusitsiarikluta uvloksiortutitut, nerritunata, tallanatalo tachesimajune ajortullinata, aivanatalo, annerudjinatalo.

14 Nâlegarle Jêsuse Kristuse attiniarsiuk, timelo pairissiuk ikliguktailitilugole.

KAPITEL XIV.

Kaiblainermik, sangêtut sinnaungaksartauĸonnagit.

SANGÊTOK okpernerme illaliorsiuk issumangit illaĸemmatiniarnagit.

2 Illangata erĸanarasugingilâ, sunatuinarnik nerrigalloarune; sangêtorle perorsianik kissênik nerrivoĸ.

3 Nerrijoĸ nachoniarane nerringitomik, nerrringitorle erĸartuiniarane nerrijomik, Gûdib illaliulaungmago.

4 Kinauvît, erĸartuijotit assivit kivganganîk? Nangerunelônêt ochogunelônêt, nâlekaminut illingavoĸ. Makkititaujungnaralloarivorle, Gûdib makkititsungnarmago.

5 Illangata uvlut illangit nâmanersaunasugivait assinginit; aipangatale uvlut illûnatik adsigêgasugivait. Illûnatik ĸollangitomik issumaĸartuksauvut.

6 Uvlunik adsigêgasugiklingitoĸ, Nâlekamut taimak pivoĸ; uvluniglo adsigêgasugiklertoĸ, taimaktauĸ pivoĸ Nâlekamut. (Sunatuinarnik) nerrijoĸ, Nâlekamut nerrivoĸ; Gûde ĸujagigamiuk. Nerringitorlo, Nâlekamut nerringilaĸ, Gûdelo ĸujagivâ.

7 Illûnata nangminek uvaptingnik inônginapta, uvaptingniktauĸ toĸĸoniangilagut.

8 Inôguptale, Nâlekamut inôvogut; toĸĸoguptalo, Nâlekamut toĸĸovogut. Taimaimat inôguptalônêt, toĸĸoguptalônêt, Nâlekab perĸutigivâtigut.

9 Tamanna pivlugo Kristuse toĸĸovlunelo makkinivoĸ, ama ômardlune, Nâlegaujomavlune toĸĸungajunullo inôjunullo.

10 Igville, sôg ĸattangutit erĸartorpiûk? Igvillônêt, aipâ, sôg ĸattangutit nachogiviûk? Illûnata saĸĸertitaujomârpogut Kristusib erĸartuiviata sângane.

11 Aglaksimangmat: Sorlo nellâgut inôgama, Nâlegaĸ oĸarpoĸ, sêrĸut illûnatik sêrĸortorvigijaksarivânga, oĸallo illûnatik nellonaijaijuksauvut Gûdemik. [Jes. 45, 23.]

12 Illûnata tagva kigligiksariaĸaromârpogut Gûdemut nangminek uvagut pivluta.

13 Taimaimat erĸartôtiniarata; piluardlusele mattominga innerteritite, neliat ĸattangutiminut apôtiksamik sinnaungajutiksamiglônêt sennaĸonnago.

14 Nellungilanga ĸaujimavilarmalo Nâlekame Jêsuseme, tamaita ingergarmik maĸĸojungnangimatta; kissianut maĸĸojungnarasugiklertomut maĸĸojungnarput.

15 ĸattangutivîlle nerĸigijatit kiksautigikpagit, tagva naglingneĸ malliklugo illuseĸangilatit. Nerĸigijatille pivlugit Kristusib toĸĸotigijanga asserortiniarnagotôĸ.

16 Taimaimat kammatsiaritse, perĸutigijase ajungitoĸ mittautigijauĸonnago.

17 Gûdib nâlegauvingata illinganinga nerrinionanelo immerniongilaĸ, idluarniovorle ullapirsautaularmelo ĸuviasungniolunelo Anernerme ajunginerme.

18 Tamattomunga Kristusemik kivgartortoĸ, Gûdemut ĸuviagijauvoĸ, inungnullo ivlerijauvlune.

19 Taimaimat ullapĸoteĸarnartomik idluarĸutiksaujomiglo illaptingnut pinasuarta.

20 Gûdib piniarninga asserorniarnago nerĸiksaĸ pitjutigællugo. Nerĸiksat illûnatik ivjornaikalloarput; ajorpulle inungmut, apôtiksaĸartitsilune nerrijomut.

21 Ajunginersauvoĸ, nerĸetungikuvit, Wainemiglo immingikuvit, assianiglônêt pingikuvit ĸattangutivît apervigijanganik, sinnaungajutiksanganiglônet, ajulerutiksanganiglônêt.

22 Okpernerĸaruvit, illingne nangminerĸ taimaitsiarit Gûdib sângane. Pilorikpoĸ inuk ingminut passijaungitoĸ piniarnerit idluarijane pivlugit.

23 Kollartoĸarpalle nerrilunelo, tâmna erĸartortaumavoĸ, okpernermut pinginame; sunale okpernermit pingitoĸ ajorneovoĸ.

KAPITEL XV.

Kennuersârĸojaunermik issumaĸarĸattigêrĸojaunermiglo. Nellojut saimartitauningœnnik Paulusib kivgartorninganut.

UVAGULLE sangijogut sangêtut ajulerningit ĸennuêrsârutigijaksarivavut, nangminiptingniglo nâmagijuksaungilagut.

2 Illûnatale attunit ĸuviagijaunasuarta inuĸattiptingnut, idluarĸutiksarsiorlugo, ajungitiniaromavlugo.

3 Kristusetauĸ ingminik nâmagilaungimat, sorlole aglaksimangmat: Illingnik oĸautelĸaluktut oĸarnerlungningita tupvigivânga. [Img. 69, 10.]

4 Sivorngagulle aglaksimajut ajoĸertortaujutiksaptingnut aglaksimavut, aglangnut ĸennuersârtitauvluta mannigortauvlutalo nerriugijæksaĸarĸovluta.

5 Gûdible ĸennuertârtitsijub mannigoijublo tunnitjivigilise issumaĸarĸattigêngnermik, Kristuse Jêsuse malliklugo.

6 Kajusimaĸattigêkmarikluse ĸannermut attautsemut (sorlo) nertordlerĸovluse Gûdemik Nâlegaptingnik, Jêsusib Kristusib Atâtanganik.

7 Taimaimat illaliortigêgitse, sorlo Kristusib illaliulaungmasse, Gûde nertortauĸovlugo.

8 Oĸarpungale: Jêsuse Kristuse kivgaulauĸpoĸ kippineĸartunut, Gûdib miksekârninga pivlugo angersimaneĸ atâtanut pijoĸ soĸĸosijuerĸovlugo.

9 Nellojulle Gûdemik nertordlerĸovlugit, nâpkiningnersoanga pivlugo, sorlo aglaksimangmat: Tamanna pivlugo Nâlegaĸ nertoromavagit nellojut akkorngœnne, attillo imgerutigijomavara. [Img. 18, 50.]

10 Ama oĸarivoĸ: Kuviasugitse nellojose, inuĸottingit illagivlugit. [5. Môs. 32, 43.]

11 Amatauĸ: Nellojose tamapse Nâlegaĸ nertorsiuk, inuĸattigêksuillo tamapse nakorisiuk. [Img. 117, 1.]

12 Amatauĸ Jesaiase oĸarivoĸ: Amâĸaromârpoĸ Jessemit

pijomik, nutaijoĸtoĸaromârlunelo attaniotijuksamik nellojunut; tâmna nellojut nerriugijomârpât. [Jes. 11, 1. 10.]

13 Gûdible nerriuktitsijub illumertilise tamainik ĸuviasungnermiglo ullapirsaumiglo okpernermut, nerriugijaksaĸarmarerĸovluse Anernerub ajunginerub pitsartuninganut.

*14 **Uvangale** ĸaujimatsiaralloarpapse, ĸattangutikka, illipse nangminerktauĸ ajungitomik illumertaugapse, tamainik illisimavluse, ĸaiblartigêgungnarluselo.

15 Taimaikalloartose ĸattangutikka sillasiorviginase aglagvigivapse erĸaitiniardluse, saimanerĸ Gûdemut tunitsivionera pivlugo.

16 Jêsuse Kristusemik kivgartortuksaugama nellojut akkorngænne, Gûdib oĸausingit tussarnertut oĸâlatigivlugit, nellojut tunnergutauĸovlugit ĸuviagijaujomik Gûdemut, ivjornaititauĸovlugillo Anernermut ajunginermut.

17 Nertornauteĸarpunga tagva Kristuse Jêsuseme Gûdib pingit pivlugit.

18 Oĸâlanermigle sapperajarpunga, Kristuse uvapkut pinialungipat, nellojut nâlektilugit, oĸautsinut piniarnernullo,

19 Nellunaikutanut pitsartudlartunut tattamnartunullo, Gûdib Anerningata pitsartuninganut. Taimak, Jerusalemit aularlunga, erĸânelo illûnâne Illiriamut tikkidlunga, Kristusib oĸausingit tussarnertut oĸâlatigilauĸpakka tamainut;

20 Piluartomigle oĸautsinik tussarnertunik oĸâlajartoromavlunga Kristusib attingata ĸaujijauvigingitangane, igloliioromananga assima tungaviliorvianut.

21 Imâgle, sorlo aglaksimangmat: Tâpsominga oĸautjaulaungitut tækkojomârpât, tussalaungitullo tukkisijomârpât. [Jes. 52, 15.]

*22 **Tamannale** pitjutigivlugo unnuktunik agviarutekalauĸpunga tikkilaunginarse.

23 Mânnale nellipsaraksaerutigama nunane makkonane, unnuktunigle jârinik ĸillanâlaurama tikkitsomavluse,

24 Ispaniamut ainiaruma tikkitsomavapse. Issumagama ingergarniimne taikunga tækkojomavluse, illipsingnullo ĸannilârtauĸovlunga, annikitomik ĸuviasuĸattigerĸârupse.

25 Mânnale Jerusalemut ainiarpunga, ivjornaitut kivgartorvigijomavlugit.

26 Mazedôniamiut Achajamiullo ĸunnulugatik tujôtiksanik kattersoilaungmatta, ivjornaitut Jerusalemêtut ikajoromavlugit.

27 Taimaitomik ĸunnulugatik pinialauĸput, taimaglo piniarvigijaksarivait; nellojut illangiutivigigamigit taipkoa tarningita pingit, tagva timib piksanginik tunnitjivigijæksarigalloarpait.

28 Tamanna tagva pinialaurupko, tujôtiksanik âtsivigilaurlugit, aijomârnimne Ispaniamut apĸosaromavapse.

29 Nellungilangale, illipsingnut piguma, pititsomârapse Kristusib oĸausinginik tussarnertunik saimanartoĸsoarnik.
30 Kaiblarpapsele, ĸattangutikka, Nâlegavut Jêsuse Kristuse pivlugo, Anernerublo naglingninga pivlugo, ikajorĸattigisinga illungertorluse tuksiarudlunga Gûdemut;
31 Sapputijauĸovlunga okpingitunit Jûdêamêtunit, tamakkoalo kivgartôtikka Jerusalemut, ivjornaitunut idluarijauĸovlugit;
32 Kingorngagut, Gûdib perĸokpanga, tikkerĸovlunga illipsingnut ĸuviasuklunga, nakkoĸsekattigiluselo.
33 Gûdible ullapirsaijub illagilise illûnase. Amen.

KAPITEL XVI.

Paulusib salutitsininganik.

FÊBELE ĸattangutivut arnaĸ, illagênik Kenkrêamiunik kivgartortoĸ illipsingnut perĸovara.
2 Illipsingnut illaliortauĸovlugo Nâlekame, sorlo ivjornaitut illuseĸartuksaungmatta, ikajorsiuglo suliaksangine tamaine, ikajortaujariaĸarninga illipsingnut issumagilugo. Tâmnataut unnuktunik ikajulaungmat, uvamniktauĸ.
3 Priszilla Akvilaselo piniarĸattikka Kristuse Jêsuseme salutisigik.
4 Tâpkua niaĸoêrtautitsomalauĸpuk inôsera piulijomavlugo, tâpkoa ĸujagivâkka, pitônangale, okpertulletauĸ illûnatik nellojunit pijut.
5 Okpertuttauĸ tâpkoa iglomioĸattingit salutisigik. Salutisiuk Epanêtuse naglidlartara, Achajamiunit okperĸârtoĸ Kristusemut.
6 Salutisiuk Maria, unnuktunik sulidlarlunelo piniałauĸtoĸ pivluta.
7 Salutisigik Andronikuse Jûniaselo, illâkka ĸellaksortauĸattîkkalo, Aposteline nertornartuk, uvamnit okperĸârtuk Kristusemut.
8 Salutisiuk Ampliase, nagliktara Nâlekame.
9 Salutisigik Urbane piniarĸattivut Kristuseme, Staggiselo nagliktara.
10 Salutisiuk Apellese (ôktorsimanermut) idluartoĸ Kristuseme. Salutisigik Aristobûlusekut.
11 Salutisiuk Herôdio illaga. Salutisigik Narzisusib illangit Nâlekamêtut.
12 Salutisigik Trifêna Trifôsalo, Nâlekame piniarĸattartuk.

Salutisiuk Persida naglingnartoĸ, unnuktunik pinialauĸtoĸ Nâlekame.

13 Salutisiuk Rûfuse annerimajoĸ Nâlekame, tâpsomalo anânanga uvangatauĸ anânagijara.

14 Salutisigik Asinkrituse, Flogonelo, Hermaselo, Patrobaselo, Hermeselo, ĸattangutigêllo tâpkonanêtut.

15 Salutisigik Filologuse, Julialo, Nereuselo najangalo, Olimpaselo, ivjornaitullo illûnaita tâpkonanêtut.

16 Saluteĸattigêgitse salutimut ivjornaitomut. Kristusib illagêktoĸottingita salutipâse.

*17 **Kalblarpapsele,** ĸattangutikka, ulloreagisigik akkerartortitsijullo issumaluktitsijullo, ajoĸertûtsit illinnialauĸtapse assiatigôrtut, avileritselo tâpkonangat.

18 Taimaitut Nâlegavut Jêsuse Kristuse kivgartungilât, natjatigle; oĸautsinullo ajungitôjârtunut mannigornartôjârtunullo passijæksaungitut ômatingit uivêrivait.

19 Nâletsiarnise tussaumajaungmat tamainut. Tamanna pivlugo ĸuviasûtigivapse. Pijomavungale, ajungitomut sillatoĸovluse, ajortomulle sillatuneĸarĸonnase.

20 Gûdible ullapirsaijub Sâtanase tullerniarpâ ittikkapse attænnut ĸillamik. Nâlegapta Jêsusib saimaningata illagilise. Amen.

*21 **Timôteusib** piniarĸattima, Lûziusiblo, Jasoniblo, Sosipateriblo illama salutipâse.

22 Uvanga Terziuse, aglangnik ukkuninga aglaktunga, salutipapse Nâlekame.

23 Gajusib, uvangalo illagêktullo illûnatik tujormiovigijapta salutipâse. Erastusib iglogasæksoarmiut kênaujanginik pairsijub salutipâse; taimaktauĸ Kuartusib ĸattangutib.

24 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimaningata illagilise illûnase. Amen.

*25 **Illipsingnigle** sôngotitsijungnartoĸ, oĸautsinut tussarnertunut oĸautigijamnut Jêsuse Kristusemik, (tamakkutigûna nellonalauĸtoĸ nellonaerpoĸ, sillaĸsûb pigiarninganit oĸautaulaungitoĸ;

26 Mânnale nellonaersimavoĸ, nellautaijullo aglanginut issoĸangitoĸsûb Gûdib perĸojanga malliklugo oĸautigijaujoĸ, nellojunut tamainut, okpilerniarĸovlugit nâleklutik,)

27 Gûde tâmna sillatujotôjoĸ nertortaule Jêsuse Kristusikut issoĸangitomut. Amen.

Korinteme aglaktauɱavut Rômiunut, Fêbiblo okpertoĸattigênik Kenkrêamiunik kivgartortub neksarpait.

PAULUSIB AGLANGIT SIVORLIT KORINTEMIUNUT.

KAPITEL I.

Paulusib ajoĸertûsinginik issumaĸarĸattigêngneĸ Kristuseme pivlugo. Kristusib kikkiaktortauninganik oĸâlanerub pitsartuninganik.

PAULUSE Gûdib pijomajanganut ĸaiĸojaumajoĸ, Apostelioĸovlugo Jêsuse Kristusemut, ĸattangullo Sostenese,

2 (Aglakpoguk) Gûdib illagêktoĸotinginut Korintemêtunut, ivjornaititaumajunut Kristuse Jêsuseme, ĸaiĸojaumajunut ivjornaitunut, tamainullo illûnâne tuksiartunut Nâlegapta Kristusib attingane, tâpkoa Nâlegangata uvagullo Nâlegapta (attingane).

3 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

*4 **Gûdimnut** ĸujalijutigênarpapse, Gûdib saimarsautâ pivlugo, tunnijaujoĸ illipsingnut Kristuse Jêsusikut;

5 Tâpsomunga akluititaugapse tamainik, ajoĸertûtsinik tamainik, illisimanerniglo tamainik.

6 Sorlo Kristusib ajoĸertûsingit tungaveĸadlarmatta illupsingne.

7 Taimaglo ajoĸsangilase tunnergutit nelînik, nerriukposelo Nâlegapta Jêsusib Kristusib saĸĸeromârninganik;

8 Tâpsoma soĸĸosijuitiniarivâse naggatiksamut pidlaraksausuerĸovluse Nâlegapta Jêsusib Kristusib uvlungane.

9 Gûde okpernarmat, tâpsomunga ĸaiĸojaumavose Erningata Nâlegapta Jêsusib Kristusib illagêngninganut.

*10 **Kaiblarpapsele** ĸattangutikka, Nâlegapta Jêsusib Kristusib attingane, illûnase adsigêktunik oĸauseĸarĸovluse akke-

rartortigêrĸonnaselo; illagêtsiaritsele adsigêktunik issumaĸarluse erĸarsauteĸarluselo.

11 Kloesikunut ĸaujititaugama, ĸattangutikka, illinganipsingnik, akkerartortigêkapsegôĸ.

12 Tamannale oĸautigivara, illapse illangat oĸarmat: Pauluse illagivara; aîpanga: Apolluse illagivara; pingajuat: Kêfase illagivara; sittamangat: Kristuse illagivara.

13 Kanôĸ? Kristuse tagva aviksimanerĸâ? Pauluse senningajolingmut kikkiaktortauva pivlusê? baptitauviselônêt Paulusib attinganût?

14 Gûde ĸujagivara baptisilaunginama nelipsingnik, Krispusemik Gajusemiglo kissêngnik.

15 Oĸartoĸarĸonnago, attimnut baptisilaurama.

16 Stefanusible iglomioĸattingit baptilaurivakka; assinginik baptisilaungmangârma nellovunga.

17 Kristusib baptisijartorĸolaungimanga, oĸautsiniglo tussarnertunik oĸâlaĸovânga; oĸautsit sillatojut attortaililugit, Kristusib kikkiaktortaumaninga ivlerijaujungnaerĸonnago.

*18 **Oĸâlaneĸ** (Kristusib) kikkiaktortauninganik sillainiovoĸ assioniartunut; uvaptingnulle piulijauniartuuut pitsartuniovoĸ Gûdemit.

19 Aglaksimangmat: Illisimajut illisimaningit piojungnaertitsomavakka, sillatojullo sillatuningit pêromavakka. [Jes. 29, 14.]

20 Nauk sillatujût? nauk aglangnik illisimajût? nauk sillamik mattominga kigliiniartût? sillaĸsûb mattoma inungita sillatuningat Gûdib sillaitilaungilâ?

21 Sillaĸsûb inungita sillatunermingnut Gûde illitaringimatsuk sillatuningane; Gûdib idluarivâ, oĸautsitigut sillaitôjârtutigut piulijomavlugit okpertut tamakkonunga.

22 Jûdit nellonaikutanik pijomangmatta, Grîchillo illisimanermik apperĸuteĸarmatta.

23 Uvagulle Kristuse kikkiaktorsimajoĸ senningajolingmut oĸautigivavut Jûdit sinnaungajutigijangat, Grîchillo sillainarasugijangat.

24 Kaiĸojaumajunulle, Jûdinullo Grîchinullo, Kristuse oĸautigivavut, Gûdib pitsartuninga Gûdiblo sillatuninga.

25 Gûdib sillaitôjârninga sillatunersaungmat inungnit; Gûdiblo sangêtôjârninga pitsartunersaungmat inungnit.

26 Kattangutikka, ĸaiĸojaumanise nautsertorsiuk, uviningmit illisimajut unnulungilat, pitsartujuttauĸ unnulunginivut, nâlegaujuttauĸ unnulunginivut ĸaiĸojaumajut.

27 Silaĸsûble inunginut sillainasugijaujut Gûdib annerivait, sillatojut kangusuktitsomagamigit; sillaĸsûblo inunginut sangênasugijaujut Gûdib annerivait, pitsartujut kangusuktitsomavlugit.

28 Nachonartullo silaksûb inunginut, nachogijaujullo pinngitullo Gûdib annerivait, piojungnaertitsomavlugit piojorijut:
29 Uvinik (inuk) attauserlônêt nertôtiksakarkonnago tâpsoma sângane.
30 Tâpsomûnale illipse Kristuse Jêsusemêpose; tâmna Gûdib illisimajutiksangortipâ uvaptingnut, idluarsijutiksangordlugolo, ivjornaijutiksangordlugolo, piulijaujutiksangordlugolo.
31 Taimailerkovlugo, sorlo aglaksimangmat: Nertoromajub Nâlegak nertorutigiliuk. [Jer. 9, 23.]

KAPITEL II.

Paulusib ajokertuiningata kiblingnarninganik.

UVANGALO kattangutikka, tikkinapse okâlavigijartorluse Gûdib ajokertûtânik, okautsit sennamatsiartut sillatojoksuillônêt attulaungilakka.
2 Sumiglônêt akkunapsingne kaujimanasugilaungilanga, Jêsuse Kristusemik kikkiaktorsimajomik kissianik.
3 Sangêtoksôvlungalo erksilarmalo sajudlalarmalo najulaukpapse.
4 Okautsimalo ajokertûsimalo inuit illisimajut okausingit kajungersarnartut attulaungilait, Anernermigle pitsartunermiglo sakkijârtitsilaukput.
5 Okpernise tunganilijaukonnago inuit illisimaninginut, Gûdible pitsartuninganut.
*6 **Okautigijavulle** illisimaniogalloarpok nâmaksijunut; sillaksûb mattoma illisimaningaungitok, sillaksûb mattoma angajokângitalônêt, nunguniartut.
7 Gûdible illisimaninga ijersimajok nellonartorlo okautigivavut; tamanna Gûdib sillaksoakarkârtinnago perkolaukpâ ânanausijaujutiksaptingnut.
8 Silaksûb mattoma angajokângita, attautsiblônêt, tamanna illitarilaungilât; illitarilaurunitsuk, Nâlegak ânanaujoksoak kikkiaktorajalaungilât senningajolingmut.
9 Sorlole aglaksimangmat: Ijib attautsiblônêt takkolaungitanga, siutiblo attautsiblônêt tussalaungitanga, inûblo attautsiblônêt ômatingata issumagilaungitanga, tamanna Gûdib âkiksulaukpâ nagliktiminut.
10 Uvaptingnulle Gûdib nellonaertilaukpâ Anernerminut. Anernerub kiglisiniarmagit tamaita, nellonartuttauk Gûdib ittiningit aglât.
11 Inuit neliat kaujimavâ inûb illuanêtomik? inûb anerninga tâpsoma illuanêtok kissime (kaujimavok). Taimaktauk

kaujimajoĸanginivoĸ Gûdib illuanêtomik, Gûdib Anerninga kissime (kaujimavoĸ.)

12 Uvagulle sillaĸûb anerninganik pingilagut, Anernermigle Gûdemit pijomik; kaujijungnarĸovluta Gûdemit tunnergusiaptingnik.

13 Tamakkoalo oĸautigivavut, oĸautsinuungitoĸ inuit sillatuningita ajoĸertûsingit malliklugit; oĸautsinulle Anernerub ajunginerub ajoĸertûsingit malliklugit; Anernerub pingit oĸautigivlugit oĸautsinut anernilingnut.

14 Inûb ingergarme Gûdib Anerningata pingit tukkisingilait; sillainasugællugillo illitarijungnangilait; kiglisiniartaujariaĸarmatta anernikut.

15 Anerneliuble tamaita kiglisiniarpait, assiminut kiglisiniartaunanc.

16 Kiale Nâlekab issumanga illisimavaûk? kialônêt ajoĸertorniarpaûk? Uvagulle Kristusib issumanganik peĸarpogut.

KAPITEL III.

Kristusib tunganartotôninganik.

UVANGALO kattangutikka, illipsingnut sorlo anernilingnut oĸâlajungnalaungilanga; uviniliojunulle Kristuseme nutaĸĸanut sorlo (oĸâlalauĸpunga).

2 Immungmik immilauĸpapsc, nerĸemik pianase; ajorapsiuk taipsomane, sulle mânna ajorivasse;

3 Sulle uviniliogapse. Illapsingnik annerutsigapse, aivadlalapselo, akkerartulapselo, uviniliongilasê, inuit illusinginik attorluse?

4 Illase oĸarmat: Pauluse illagivara; assiale: Apolluse illagivara, uviniliongilasê tagva?

5 Pauluse kinauvâ? Apolluselo kinauva? Kivgauvuk, tâpkungnûna okpertungortitauvose, sorlo Nâlekab attunit tunnitsivigilaungmagik.

6 Uvanga (perorsiaksanik) illijilauĸpunga, Apolluse immermik kovisilauĸpoĸ, Gûdele perortitsilauĸpoĸ.

7 Illijijoĸ tagva, immermiglo kovisijoĸ tamarmik sullingilâk, Gûdele perortitsijôvoĸ kissime.

8 Illijijorle immermiglo kovisijoĸ adsigêkpuk. Tamarmik attunit akkilertaujomârpuk piniarningit malliklugit.

9 Gûdib uvagut ikajorĸattigingmattigut; illipsele Gûdib perorsêveĸottigivâse, Gûdiblo igloliarimavâse.

10 Uvanga tungaviliulauĸpunga, igloliortotut sillatujotut, Gûdib saimanerminik pingmanga; kânganulle assiga iglolioler-

poĸ. Tamattomungale igloliortut ĸammalerlît ĸanoĸ igloliormangârmik.

11 Tungavingmik assianik illijijoĸarungnangilaĸ ômangat illimajomit, tagva Jêsuse Kristusemit.

12 Tungavingmulle tamattomunga igloliortoĸarpat Goldemik, Silberemiglônêt, ujarĸaniglônêt pivianartunik, ĸejungmiglônêt, ivingniglônêt, iviksukaniglônêt,

13 Illûnatik sennaningit nellonaromâtsangilat; uvlub (tikitsomârtub) saĸĸertitsomârmagit; ikkomamut nellonaertitaujomârmatta, illûnatiglo sennaningit ĸanoĸ illingangmangâta, ikkomab ôktoromârpait.

14 Tamattomunga igloliortub sennaninga aulangipat, tâmna akkilertaujomârpoĸ.

15 Neliatale sennaninga ôkpat piksaerutjaujomârpoĸ; nangminerle piulijaujomârpoĸ, ikkomamut pigalloardlune.

*16 **Gûdlb** iglogingmasse, ĸaujimangilasê, Gûdiblo Anerningata innigingmasse?

17 Gûdib iglunganik asseroijoĸarpat, tâmna Gûdib asseroromârivâ; ivsornaingmat Gûdib iglunga, tamædja illipse.

18 Neliat uivêriniarane nangminerminik; illase sillatonasugigune nangminerminik, tâmna sillaitungorle sillame tamattomane, sillatolerĸovlugo.

19 Silaĸsûb mattoma sillatuninga sillainiongmat Gûdib sângane. Aglaksimangmat: Sillatijut tâpsoma anguvait sillatuningine. [Hiobe 5, 13.]

20 Amataue: Sillatojut erĸarsautingit Nâlekab ĸaujimavait, piungitoĸsôngmatta. [Img. 94, 11.]

21 Taimaimat kinalônêt inungmik nertûteĸarniarane. Tamaita pigigapsigik,

22 Pauluselônêt, Apolluselônêt, Kêfaselônêt, sillaĸsoarlônêt, inônerlônêt, toĸĸonerlônêt, nelliusimanerlônêt, nelliutsomârnerlônêt; tamaita pigivasse.

23 Illipsele Kristusib pigivâse; Kristusele Gûdib pigivâ.

KAPITEL IV.

Gûdib kivgangit ajoĸertuijut, ĸanoĸ nautsertoraksaungmangâta.

INUIT illûnatik imâk issumaĸarvigilitigut, Kristusib kivgaringmattigut, pimaklertôgaptalo Gûdib pinginik nellonartunik.

2 Tagvale pimaklertit assianik nautsertortaungilat, nellâgôrlutik naipitaujuksauvlutik kissiane.

3 Illipsingnulle assipsingnullônêt, tagva inuit erĸartuininginut, erĸartortauguma, tamanna erĸasûtigingilara; nângminimnik erĸartunginivunga.

4 Uvamnik aulajingikalloarama sumik; tamannale pivlugo idluartitaungikalloarpunga; Nâlegarle, tâmna erкartuijôvoк uvamnik.

5 Taimaimat erкartuiniarase nelliuterкârtinnago, Nâlegaк tikkitsiarilugo; tâpsoma târtome ijertorsimajuttauк saккertitsomârmagit кaumajomut, ômatille erкarsautingit nellonaeromârpait; taimailerpat, illûnatik attunit nertortaujariaкarnitik pigijomârpait Gûdemit.

6 Tamakkoale, кattangutikka, oкautigivakka, uvangalo Apolluselo pitjutigællunuk, pivluse; illiniarкovluse uvaptingnit, neliallônêt ajunginersaunasugerкonnago, mânna aglaksimajomit; illapse illangænnik piojorijoкarкonnago (ajoкertuijut) illangat pivlugo, assia akkerartorlugo.

7 Kia ajunginersautipâtit? sumigle peкarкêt tunnergusiaringitarnîk? mattomingale tunnitsiviogavit, sôg nertôtivêt illingnik, tunnitsiviongitotut-idlutit?

8 Kâgungnaerêrpose, akluilerêrpose, uvagut attorata attaniotivose; attanioterкojominadlarposelo illipse, uvaguttauк attanioterкovluta illagivluse.

9 Issumavungale, Gûdib Aposteliojogut inukullônerpângotilaungmattigut, sorlo toккotaksatuinait. Mittautigijaksangolerapta sillaкsoarmiunut, Engelinullo, inungnullo.

10 Kristuse pivlugo sillaitotun-ipogut, illipsele sillatovose Kristuseme; uvagut sangêpogut, illipsele pitsartuvose; illipse ânanaudlarpose, uvagulle nachogijauvogut.

11 Mânna tikkidlugo kâlaptalo immerukpogut annorâкaratalo, annaulertaulaptalo, saksârtutitullo-ipogut.

12 Katsungailuta sennavogut aggaptingnut (piksaptingnik). Suadlartaujarangapta, saimaivogut; unangmijaujarangapta, кenuersârpogut; mittautigijaujarangapta, mannigôtijunik oкauseкarpogut.

13 Sanniktut-ipogut nuname uvlomemut tikkiluta, piunginerpâкutauvluta inungnut tamainut.

*14 **Tamakkoninga** aglangitunga kangusuktitsomavluse; erкaitinasuarpapsele кittorngaptut nagligijaptut.

15 Zehn tausendinik ajoкertuijoкarajaralloarupse Kristuseme, unuktunik atâtaкangilase; oкautsinut tussarnertunut кittorngiarilaurapse Kristuse Jêsuseme.

16 Taimaimat кaiblarpapse: uvamnik mallikteoniaritse!

17 Tamannalo pivlugo Timôteuse tillilauкpara illipsingnut tagva ernera naglingnartoк nertornartorlo Nâlekame; tâpsoma erкaitiniarpâse ajoкertûtimnik Kristuse pivlugo, sorlo illûnâne, illagêktune illûnaine ajoкertuivakkama.

18 Illangille piojoridlarput, tikkiniarasuginanga illipsingnut.

19 Nâlekable perĸoppanga, tikkitsomavapse ĸilamik, piojorijullo oĸausingit kiglisiniaromanagit, pitsartuningille.
20 Gûdib nâlegauvinga oĸautsituinarnut pingimmat, pitsartunernulle.
21 Sumik pijomavisê? Issaĸautelijarlungalônêt, naglingneĸarlungalônêt anerneĸarlungalo ĸennuêtomik tikkituksauvîk illipsingnût?

KAPITEL V.

Inûb ajortullidlalauĸtub pidlartauninganik. Ajoĸertûtsinik, taimaitut avitaksat ĸanoĸ illagênut piniarviojuksaungmangâta.

ILLÛNÂNE tussaumajaudlarpose, ajortullijoĸarpogôĸ akkunapsingne, ajortullinermiglo taimaitomik aglât nellojullônêt kaujimangitangænnik, illangata atâtame nullianga nulliaringmago.
2 Illipselo piojoridlarpose, kiksautiginersarilaurnagolo, taimailiortoĸ avitisârlugo illipsingnit.
3 Uvangale apsimagalloarlunga timipkut, anernipkulle najorluse, taimailiortoĸ erĸartorêrpara, sorlo najorluse, imâk:
4 Nâlegapta Jêsusib Kristusib attingane, kattimavipsingnêdlunga anernipkut, Nâlegavut Jêsuse Kristuse pitsartutigællugo,
5 Tunnilugo taimna Sâtanasemut, uvinik asserortauĸovlugo, tarne piulijauĸovlugo Nâlekab Jêsusib uvluksangane.
*6 **Nertornautiksase** ânanaungilaĸ. Kaujimangilase, sêrnarsautiarsûb kaĸĸôjaksaĸ illûnât sêrnartingmago?
7 Taimaimat sêrnarsautitoĸaĸ pêjarsiuk kaĸĸôjaksatângorĸovluse, sorlo sêrnartuksaunginapse. Saugârsuĸarmigaptatauĸ makkiviksiorutiksamik, tagva Kristusemik pivluta toĸĸotaujomik.
8 Taimaimat uvloĸsiorta sêrnarsautitoĸameungitoĸ, sêrnarsauteĸaratalo ajornermik takkormôrnermiglo; kaĸĸôjaksaulertale sêrnarsauteĸangitomik ivjornailuta miksekârlutalo.
*9 **Aglagvigilauĸpapse** aglangne, ikligunermik attortut illagijæksaringinapsigik.
10 Ikligunermik attortut, pijomatudlartullônêt, arĸtaijullônêt, Gûdeungituniglônet kivgartortut sillame mattomane oĸautigitsangilakka; sillamit mattomangat ĸemmâjuksaunajarpose, tamakkoa pigupkit.
11 Mânnale aglagvigilauĸpapse, taipkoa illagijaksæringinapsigik, imâgle: Kattangumik taijaujomajoĸ assiniarteokpat, pijomatudlartiokpallônêt, Gûdiungituniglônêt kivgartortiokpat, mit-

tautiksarsiorteokpallônêt; tallateokpallônêt arĸtaijiokpallônêt taimailiortoĸ nerreĸattigijaksaringilasse aglât.

12 Assiptingnêtut (okpingitût) susiorvigijaksarivakkâ, erĸartortauĸovlugit uvamnût? erĸartuivangilasê uvaptingnêtunik (okpertunik)?

13 Assiptingnêtulle Gûdib erĸartoromârpait. Ajortullijoĸ illagêngnipsingnit aviksiuk.

KAPITEL VI.

Paulusib innerteriningnik, ¦akkerartortoĸarpat, nellojut sângænne passiklerĸonnagit illamingnik.

1 Illapsingnut patsitiksaĸarupse, kanoĸ passitigijungnarpisigîk idluangitut (nellojut) sângænne, ivjornaitut sângænne pinnasê?

2 Kaujimangilasê, ivjornaitut erĸartoromârmagit sillaĸsûb inungit? Sillaĸsûble inungit erĸartortaujomârmatta illipsingnut, pijariakinersanik erĸartuijungnangilasê?

3 Kaujimangilasê, Engelit erĸartoromâraptigik? nunab pingit tagva piluardlugiungitôĸ?

4 Illipsele patsitiksaĸarangapse nunab pingit pivlugit, illagêktune nachogijaujut erĸartuijungortipasse.

5 Taimak oĸartuksauvunga kangusûtiksapsingnut. Attautsemiglônêt sillatojomik illipsingnêtoĸangilâĸ? Erĸartuijungnartoĸangilarlônêt kattangutib passiklerninganik kattangutiminût?

6 Kattangulle akkerartorpoĸ kattangutiminut, okpingitut tækkoænne aglât.

7 Tamattominga angijomik tammarêrpose, akkerartortigêkapse. Sôg idluitulliviojomangângilâse? sôg perĸutaertaujomangângilasê?

8 Idluitullidlarposele, perĸutaernilapselo, kattangutise aglât taimailiorvigivasse.

*9 **Kaujimangilaselônêt,** idluangitut Gûdib nâlegauvinga kingormgutiniangimatsûk? Uivêrijauniarase; ajortullijullônêt, Gûdeungituniglônêt kivgartortut, nulliarêngnermiglônêt asseroijut, ikliguktullônêt, nukapitjaniglônêt uivêriklertut,

10 Tigliguillônêt, pijomatudlartullônêt, tallatullônêt oĸauserludlartullônêt, arĸtaijullônêt Gûdib nâlegauvinganik kingormgujiniangilat.

11 Taimailiulauĸtut illapse illangit; ubvarsimavlusele ivjornatisimavluselo idluartisimavose, Nâlekab Jêsusib attinganut Gûdiptalo Anerninganut.

*12 **Tamainik** pijungnarpunga, illangille attornangilat. Tamainik pijungnarpunga, kippalôtitaujomangilangale sumut.
13 Nerĸiksat illingavut natjangnut, natjaglo illingavuk nerĸiksanut. Gûdible tâpkoa tamaita attorungnaerĸojomârpait. Timele ajortullinermut illingajuksaungilaĸ, Nâlekamulle, Nâlegarlo timemut.
14 Gûdible Nâlegaĸ tuppaktilauĸpâ, uvagullotauĸ tuppaktitsomârivâtigut pitsartunerminut.
15 Kaujimangilasê, Kristusib timise avatigingmagît? Kristusib avatingit tagva attoraksarivakka ajortullinermût? Taimaitsangilaĸ.
16 Kaujimangilaselônêt, anguniartomut ungajub tâmna timeĸattigingmagô? Tâpkoagôĸ magguk uvinioniarmannik attautsemik. [1 Môs. 2, 24.]
17 Nâlekamulle ungajub tâmna anerneĸattigivâ.
18 Assiniarneĸ ulloreagisiuk. Inûb idluitullininĝit illûnatik timingata avatâne pivut, assiniartorle ajortullivoĸ timiminik asseruidlarlune.
19 Kaujimangilaselônêt, Anernerub ajunginerub illupsingnêtub timise iglogingmagît? tâmna Gûdemit pivasse, illipsingniglo nangmineringilasse.
20 Akkitudlartomik pissiangomagapse: taimaimat Gûde nertorsiuk timipsingne tarnipsingnelo, Gûdib tamakkoa perĸutigingmagit.

KAPITEL VII.

Nulliarêngneĸ pivlugo Paulusib kioninganik.

AGLALAUKTASELE uvamnut pivlugit kiovunga: Idluarpoĸ inungmut, arnamik aktuingikune.
2 Assiniarnerle pitjutigællugo angut nangminerijaminik nuliaĸarle, arnarlo nangminerijaminik ueĸarle.
3 Angutib nulliane illannersârvigiliuk, arnabtauĸ uine taimailiorvigiliuk.
4 Uilik timiminut attaniungilaĸ, uingale; taimaktauĸ nullialik timiminut attaniunginivoĸ, nulliangale.
5 Avisârtoĸarniarane aiparminit; kissiane tamaptik sivikitomik pijomavlutik issumaĸarĸattigêkuptik, nerritailinermut tuksiarnermullo piviksaĸarĸovlutik; ama kattingmigitik, Sâtanasemut ôktorluktauĸonnatik, ikliguktailineĸ ajorapsiuk.
6 Tamannale naglingnermut oĸautigijara, perĸojautilugo pinnanga.
7 Inuille tamaita uvaptun-erĸojomagalloartakka; illûnatigle

ingmigôlingajomik tunnitjiviovut Gûdemut, illangat imâk, illangat taimak.

8 Aipaĸangitulle uigarneriłło imâk oĸaupakka: Uvaptunikunik, nâmagajarpoĸ tâpkonunga.

9 Aipaĸanginerle ajorunitsuk, aipatârlît; aipaĸarneĸ idluarnersaungmat, ikligudlarnermit.

*10 **Nulliarêlle** uvangaungitub, Nâlekable perĸovait, uilik uiminik ĸemmaikonnago.

11 Kemmakuniugle uitârtuksaungilaĸ, uinelônêt saimarsarlugo piliuk. Angutiblo nulliane avitæksaringilâ.

12 Assingille uvanga oĸaupakka Nâlegaungitub: Okpertoĸ okpingitomik nulliaĸarune, taipsomalo najuênaromakpago, avitæksaringilâ.

13 Arnaĸtauĸ okpingitomik ueĸarune, taipsomalo najuênaromakpago, avitæksaringilâ.

14 Okpingitoĸ angut nulliaminut ivjornailingmat, arnaĸtauĸ okpingitoĸ uiminut ivjornailivoĸ. Taimaingipat, ĸittorngase ivjornarajarput; mânnale ivjornaiput.

15 Okpingitorle avitsomagune, avile! Okpertoĸ angullônêt, arnarlônêt, taimaitoĸarpat, ĸellaksorsimangilaĸ. Ullapirsautaĸarĸovlutale Gûdib ĸaiĸolauĸpâtigut.

16 Igville arnaĸ, ômât, uit piuliniarmangângne, ĸanoĸ kaujimavît? Igvillônêt angut, nulliat piuliniarmangângne, ĸanoĸ kaujimavît?

17 Illûnatigle attunit inôniarlît, sorlo Gûdib illingatilaungmagit, sorlolo Nâlekab attunit ĸaiĸolaungmagit. Tamattominga illagêne illûnaine perĸojivunga.

18 Kippimavlune ĸaiĸojaumajub kippimaneĸ malligaksarivâ. Kippimaluganelo ĸaiĸojaumajoĸ kippijauniarane.

19 Kippimaneĸ attungilaĸ, kippimanginerlo attunginivoĸ; Gûdible perĸojangit nâlektaujariaĸarput.

20 Inugle ĸanoĸ illingalaungmangât ĸaiĸojautillugo, taimaitsainarle!

21 Kivgautillutit ĸaiĸojaumaguvit, tamanna issumajârutiginago pît; kivgaujungnaerungnaruville, taimaingârit.

22 Kivgautillugo ĸaiĸojaumajoĸ Nâlekame, tâmna Nâlekab kivgaujungnaertipâ; taimaktauĸ kivgautinnago ĸaiĸojaumajoĸ Kristusib kivgarivâ.

23 Akkitudlartomik pissiangovose; kivgauniarase inungnut.

24 Illûnase ĸattangutikka, attunit, ĸanoĸ illingalaungmangâpselônêt ĸaiĸojautilluse, taimaidluse Gûdemêtuaritse.

*25 **Uigasuille** pivlugit perĸojaĸsilaungilanga Nâlekamit; issumagale annipara, Nâlekamut nâpkigijaulaurama, nelâgôrĸovlunga.

26 Mânna tagva idluarasugivara, nelliutub tamattoma kap-

pianarninga pivlugo, inungmut idluarmat, taimailingatuinarpat (aipaĸarane).

27 Nulliamut ĸellaksorsimaguvit, ĸellarutjârasuarniarnak! nulliaĸangikuville, nulliaksarsiorniarnak!

28 Nullianikkuville, idluitullingilatit; uigasuglo uinikkune, idluitullinginivoĸ. Taimaitulle timikut kappianarneĸarniarput. Taimaitauĸojomangigalloarpapse.

29 Mattomingale oĸautjivunga, ĸattangutikka, nelliutoĸ sivikipoĸ. Ama imâk issumaga: Nulliaggit nulliaĸangitutitunilerlît; ĸeajullo ĸeangitutitut;

30 Kuviasuktullo ĸuviasungitutitut; pissiniartullo perĸuteĸangitutitut;

31 Sillaksûblo mattoma pinginik attortut, attornerlungniarnagit; sillaksûb tamattoma illinganinga nungujomârmat.

32 Issumagivapsele issumajârĸojomanase. Aipaĸangitub Nâlekab pingit issumagivait, Nâlekab idluarijanganut illingajomavlune.

33 Aipagguble nunab pingit issumagivait, nulliaminut idluarijaujomavlune.

34 Uiggillo uigasuillo adsigêngilat. Ueĸangitub Nâlekab pingit issumagivait, ivjornaitsomavlune timimigullo anernermigullo. Uigguble nunab pingit issumagivait, idluarijaujomavlune uiminut.

35 Tamattomingale oĸarpunga, illipsingnut idluarmat; napperomavluse pinnanga, kissianele idluarĸutaungmat, Nâlegarlo kivgartutsainarlugo ullapitauĸonnase.

36 Illapsele illangata idluarasugingikuniuk panningme ueĸangininga, inumariotsiartillugo, taimâglo pijariaĸarkôrpat, issumaminik pile; idluitullingilaĸ; taimaitut uiniglît.

37 Kinale ômamigut . kajusimagune, (agviaruteĸarane issumaminik piniarungnarame); ômamine issumasimagune (pannine) uigasuk aipaitôĸovlugo, idluartomik pivoĸ.

38 Taimak uiniktitsijoĸ idluartomik pivoĸ; uiniktitsingitorle idluarnersamik pivoĸ.

39 Arnab perĸojat nâlengniariaĸarpait, uine inôtillugo; uingale toĸĸokpat, issumaminik pituinariaĸarpoĸ uiniklune pijomajaminik; kissianele Nâlekame piniartuksauvoĸ.

40 Pilloringnersaujorle, taimailingatuinarpat (aipaĸarane,) issumaga malliklugo. Uvangaletauĸ Gûdib Anerninganik peĸarasugivunga.

KAPITEL VIII.

Gûdeungitunut tunnergutinik.

„GÛDEUNGITUNULLE tunnergutit pivlugit ĸaujimavogut, illûnata illisimagapta.“ Illisimaneĸ pijorititsivoĸ, naglingnerle âĸîksoivoĸ.

2 Illisimanasugijoĸarpalle sumik, tâmna ĸaujimangilaĸ sulle ĸaujijariaĸarnerminik ĸanoĸ.

3 Gûdemigle nagligosuktoĸarpat, tâmna illitarijauvoĸ tâpsomunga.

4 Gûdeungitunut tunnergutinik nerrineĸ pivlugo ĸaujimavogut tagva, Gûdeungitoĸ nuname sunautsangimat, Gûdeĸangimallo attausetôjub assianik.

5 Gûdinik taijaujoĸaralloarpoĸ ĸilangmelônêt nunamelônêt; Gûdit (taimaitut) unnungmatta, Nâlekallo unnungmatta.

6 Taimaigalloartillugo, attausênarmik Gûdeĸarpogut, Atâtamik; tâpsomangat illûnamatsiatik pivut, uvagullo tâpsomanêpogut; attausênarmiglo Nâlegaĸarpogut Jêsuse Kristusemik, tâpsomûna illûnamatsiatik pivut uvagullo tâpsomûna.

7 Illûnatigle attunit tamattominga illisimangilat. Illangit sulle issumajâdlarlutik Gûdeungitut pitjutigællugit, Gûdeungitunut tunnergutaunasugijamingnik nerrivut; tamattomungalo issumangit sujuktauvut, sangêngmatta.

8 Nerĸele idluarutigingilavut Gûdib sângane. Nerrinivut pivlugo idluarnersauniangilagut, nerringinivullo pivlugo idluinersauniangilagut.

9 Udjertuleritsele, kivgaunginise tamanna apôtiksaulerĸonnago sangêtunut.

10 Igvit illitarsineĸartotit, neliata takkogunitit nerrimârvingme iksivatillutit Gûdeungitub iglungane, tâmna sangêname, issumamigut kajungersartaulingilâĸ, nerrilune Gûdeungitunut tunnergutinîk?

11 Kattangutib tagva sangêtub, Kristusib toĸĸotigijangata, illitarsinît asserorutiginiarpâ.

12 Taimagle idluitulligupse ĸattangutigênut, killerdlugillo sorlo issumangit sangêtut, tagva Kristusemut idluitullivose.

13 Taimaimat nerĸe ĸattangutima sinnaungajutigikpago, nerĸemik nerrijomanajatsangilanga, ĸattangutimnut sinnaungajutaujomananga.

KAPITEL IX.

Ajoкertuijut issumagijaujariaкarningænnik piksanginik. Taimaigalloartillugole, Paulusib akkilertaujomangininganik sangêtut pivlugit. Niaкôtiksab asserojuitub pinasuartauкojauninganik.

APOSTELEUNGILANGA? kivgaujungnaingilangâ? Nâlegavut Jêsuse Kristuse tækkolaungipigô? Illipse sennamajigingilapsinga Nâlekamê?

2 Assipsingnut Aposteliungikuma, illipsingnut Aposteliovunga; Apostelionimnut nellunaikutauvose Nâlekame.

3 Tamædja akkiornera erкartortimnut:

4 Nerrijuksaungilagût immertuksaunatalô?

5 Nullialijartuksaungilagût arnamik кattangumik, Apostelititut assiptitut, Nâlekablo кattangutingititut, Kêfasetullo?

6 Uvangalo Barnabaselo kissimnuk taimak pijungnangilagûk?

7 Kina sorsugiartorlune kivgartorкa, attorniartane nangminek pissiarilugît? kina Wainiliksamik perorsêviliorкa, perorsiangita illanginik nerrinanê? kinalônêt nergjutinik pairsiva, êsinanelo nergjutit tâpkoa immunginîk?

8 Inûb illusinga attordlugo taimak oкâlavîk? perкojat taimaitunik oкauseкanginivât?

9 Môsesib perкojangine aglaksimangmat [5 Môs. 25, 4.]: „Ivjarusêjuksaungilatit tuktuvangmik (sullugainernik) tullertomik.“ Tuktuvait (kissêta) Gûdib issumagivagît?

10 Ubvalo mattominga piluartomik uvagut pivluta oкâlalaungilâк? Aukak, uvagut pivluta aglaksimangmat. Poagrejartoк (ivjomik) poagrejartuksauvoк nerriuklune, sullugainerniglo kadjuktoк nerriuklune kadjuktuksauvoк.

11 Anernerub pinginik karngasuigapta illipsingnut, timipse attoræksanginik illangaigupta, angiluarкâ?

12 Assivut taimaitomik perкojijungnarpatta, illipsingnik, uvagut pijuksaunersaungilagût? Uvagulle perкojinermik taimaitomik attulaungilagut; sunatuinaille kamagingilavut, agviarutiksalioromanata Kristusib oкausinginut tussarnertunut.

13 Kaujimangilasê kivgartortut ivjornaitovingme nerrivangmatta ivjornaitoviub pinginît? Altaremelo kivgartortut Altarib кânganut illijaujut illangerpangmagît?

14 Taimaktauк Nâlegaк perкojilauкpoк, oкautsinik tussarnertunik oкâlajut oкautsinut tussarnertunut inôgutiksarsijuksaungmatta. [Mat. 10, 10. Luk. 10, 7.]

15 Tamakkoningale attulaungimarikpunga. Taimailiorviojo-

mavlungalo tamattominga aglanginivunga. Tokkojomangârpunga nertornautiksamnik aksârtaunermit.

16 Okautsit tussarnertut okâlatigigapkit, nertortuksaungilanga uvamnik; taimailiortuksaungama. Kappianarmêk uvanga, okautsit tussarnertut okâlatigingikupkit.

17 Kunnunanga okâlaguma, akkilertaujomârpunga; kunnugalloarumale, piniarnermik tamattominga perkojauvunga.

18 Sumik tagva akkilertauniarpik? Imâk: Okautsit tussarnertut Kristusemik okâlatigigapkit, taimailiorpunga akkilertaukojinanga; attornerlugomanago kivgaunginera okautsit tussarnertut pitjutigællugit.

*19 **Inungmik** nâlegaksakangigalloardlunga, uvamnik kivgautitunga tamainut, unnuksititsomavlugit (okpertuksat).

20 Jûdine Jûditun-ipunga, Jûdit idluarserkojomavlugit. Perkojalingne perkojaliktun-ipunga, idluarserkojomavlugit perkojaggit.

21 Perkojakangitune perkojakangitotun-ipunga, idluarserkojomavlugit perkojakangitut; Gûdib sângane perkojaliungitsangigalloardlunga, Kristusible perkojangit nâlekpakka.

22 Sangêtune sangêtotun-ipunga, sangêtut idluarserkojomavlugit. Illûnainut adsionasuarpunga illûnâne, illangillônêt illûnainit piuliniaromavlugit.

23 Okautsille tussarnertut pivlugit taimailiorpunga, nangminek illangiubvigijomavlugit.

*24 **Kaujimangilasê**, akpalliutivingme akpangerkattautijut, illûnatik akpangeralloarmatta, attausênauble pivianartok (ajugaujub pijaksanga) pivâ? Akpangerniaritse tagva, tigulugo tâmna.

25 Ingiakattautijulle illûnatik assianik pinasuangilat; ipkoale niakôtiksak asserorniartok pijomavlugo, uvagulle asserojuitomik piniarpogut.

26 Taimaimat akpangerpunga maungatuinaungitok; sorsukpungalo sorlo sillatuinarmut issakailunga pinnanga.

27 Timigale aktorsartidlarlugo kivgautipara, assimnut okâlajunga nangminek egitaksaujomananga.

KAPITEL X.

Paulusib kaiblarpait okpertut, Israêlititut nâlelaungitutitut ilerkonnagit; Gûdiungitunik Sâtanasemiglo kivgartorkonnagit, kattangutillo sangêtut sinnaungatitaukonnagit.

Erkaititsomavapsele kattangutikka, atâtagijavut illûnatik nuvujab attânêlaungmatta, illûnatiglo imakut pissulaukput;

2 Illûnatiglo Môsesemut (illingavlutik) baptitaulauĸput nuvujamelo imârelo.
3 Illûnatiglo adsigêktomik nerĸiksamik anernelingmik nerrilauĸput;
4 Illûnatiglo adsigêktomik immiksamik anernelingmik immilauĸput; ĸairtomille anernelingmik pijomik immilauĸput, tâpsoma mallingmagit; ĸairtoĸ tâmna Kristuseolauĸpoĸ.
5 Unnuktulle tâpkonangat Gûdib ĸuviagilaungilait; taimaimat inôjungnaertitaulauĸput inuĸajuitome.
6 Tamadjale ulloreasûtiksarivavut, ajortomut ikliguĸonnata, taipkutitunaĸ ikliguktutitut.
7 Gûdeungitullo nâlengniarassigik taipkoa illangititut, sorlo aglaksimangmat: Inugiartoĸsuit ingilerput nerrimârlutik, immilarmiglo, nikovilerpullo oĸigêserdlutik. [2 Môs. 32, 6.]
8 Assiniaratatauĸ, sorlo taipkoa illangit assinialaungmatta, 23,000 illo toĸĸolauĸput uvlorme attautseme.
9 Kristuseminglotauĸ ôktorniarata, sorlo taipkoa illangita ôktulaungmatsuk, ĸuglugiarâlungnullo toĸĸotaulauĸput.
10 Avamudlarasetauĸ, sorlo taipkoa illangit avamudlarmatta asserorsaijomullo toĸĸotaulauĸput.
11 Tamakkonungale tamainut pijauvut taipkoa, erĸaumajæksauniarĸovlugit; aglaksimagivuttauĸ, innertertauĸovluta uvagut, sillaksûb uvlungita kingorlingine inôjogut.
12 Taimaimat issumamigut nangerasugijoĸ, kammalerle ochoĸonnane.
13 Assianut ôktorluktaungilase sulle, inuit attorpaktanginut kissiane; Gûdible nertornarlune ôktortauĸoniangilâse ajortapsingnik; ôktorlungnartorle imâk naggaserniarpâ asserortauĸonnase.
*14 **Taimaimat** nagliktakka, Gûdingoanik (Gûdeungitunik) kivgartorneĸ ulloreagisiuk.
15 Sorlo illisimajunut oĸâlavunga, oĸautsikka tamakkoa kiglisiniarsigik.
16 Ermgusiarsuk saimanartoĸ, saimartavut, tâmna Kristusib aunganut illagêgutaungilâĸ? Kaĸĸôjaĸ, avgortavut, tâmna Kristusib aunganut illagêgutaungilâĸ?
17 Kaĸĸôjaĸ attausiongmat, taimak unnuktôvluta timiovogut attautsemik; kaĸĸôjaĸ attauseĸ illangiubvigigaptigo tamapta?
18 Uvinikut Israêlitiojut nautsertorsigik. Tunnergutivinernik nerrijut, taipkoa Altare illangiubvigingilât?
19 Kanoĸ tagva oĸarlangâ? Gûdeungitoĸ sunaunerarpigô? Gudeungitunullônêt tunnergutit sunaunerarpakkâ?
20 Oĸarpungale, nellojut tunnergutiksamingnik tunnijivut Sâtanasinut, pinnatiglo Gûdemut. Sâtanasille illagêngninginut illauĸojomatsangilapse.
21 Nâlekab ermgusiarsunganit, Sâtanasillo ermgusiarsungæn-

nit attautsikut immerungnangilase; Nâlekab nerrimârvianit, Sâtanasillo nerrimârviænnit illangiutijungnangilase.

22 Nâlegarlônêt ningarosuktitsomavitigo? tâpsomangat pitsartunersauvitâ?

*23 **Tamainik** pijungnaralloarpunga, illangille attornangilat. Tamainik pijungnarpunga, illangille idluarsaingilat.

24 Neliallônêt nangminerijaksaminik ĸennerniarane illûnatigle attunit assime pingit issumagiligit.

25 Nerĸit niorvgutiksat tamaita niuvervingmêtut nerrisigik, apperĸutiginiarnagillo issumajârĸonnase.

26 Nâlekab nuna pingillo tamaita perĸutigingmagit.

27 Okpingitulle illangata nerrijartorĸokpasse, aijomagupselo, mannijaujut illipsingnut nerrisigik, apperĸutiginiarnagillo issumajârĸonnase.

28 Oĸautjaulerupsele, nerĸe tamanna tunnergute viniovoĸ Gûdiungitunut; nerrijuksaungilase ĸaujititsijoĸ tamattominga pivlugo; issumajârtoĸarĸonnago. Nâlekab nuna pingillo tamaita perĸutigingmagit.

29 Erĸarsautille oĸautigivakka, igvit erĸarsautitit pivlugit pinnanga, assiville erĸarsautingit pivlugit. Sôg assima erĸarsautinginut kivgaunginera erĸartortauĸojaksarivigô?

30 Kujalivlunga attorupko, sôg mittautigijaujariaĸarĸik ĸujalijutigijara pitjutigællugô?

31 Taimaimat, nerrijarangapselônêt, immerangapselônêt, sumiglônêt piniarmangâpse, tamaita piniarsigik Gûde nertortauĸovlugo.

32 Sinaungajutauniarase Jûdinullônêt, Grîchinullônêt, Gûdib illagêktoĸotinginullônêt.

33 Sorlo uvangataut tamainut ĸuviagijaunasuarama sunatuinatigut, idluarĸutiksamik pinasuarlunga uvamnuungitoĸ, unuktunulle, piulijauĸovlugit.

Kap. 11, 1. Uvamnik mallikteotitse, sorlo uvanga Kristusemik.

KAPITEL XI.

Arnat annorâĸartuksauningœnnik ĸanoĸ. Komuniônib uvloĸsiorutauninganik.

2 NERTORPAPSE ĸattangutikka, erĸaumagapse (oĸautsimnik) tamainik, malligaksallo perĸojakka illipsingnut attutsiarapsigik.

3 Kaujimaĸovapsele, angutit neliatalônêt Kristuse niaĸoringmago, arnaable angut niaĸorivâ, Kristusible Gûde niaĸorivâ.

4 Angutit neliat tuksiarangame, nellautaijarangamelônêt nessarsimavlune, niaĸone nachonartipâ.
5 Arnalle neliat tuksiarangame, nellautaijarangamelônêt nessarsimanane, niaĸone nachonartipâ; sallimajotun-inajarame.
6 Arnaĸ nessarsimajomangikune, kipjartaugilît nujangit. Arnarle nujaĸarune ĸipjarsimajunik sallimajuniglônêt nachonadlarmat, nessarsimavlune pile.
7 Angulle nessarsimajuksaungilaĸ, adsiutaungmat Gûdemut, tâpsomalo nertornautigingmago: angutible arnaĸ nertornautigivâ.
8 Angut arnamit pingimat, arnarle angumit pivoĸ.
9 Angut pingortisimanginivoĸ arnaĸ pivlugo, arnarle angut pivlugo.
10 Taimaimat arnaĸ nâlengnermut nessaĸartuksauvoĸ, Engelit pivlugit.
11 Kissianele angullônêt arnamik illaĸangilungilaĸ, arnarlônêt angumik illaĸangilungilaĸ, Nâlekame.
12 Sorlo arnaĸ angumit pingmat, taimaktauĸ angut arnakut pigivoĸ; tamaitale Gûdemit (pivut).
13 Nangminеĸ issumatitse, takkominarmangât, nessarsimanane arnaĸ tuksiarangât Gûdemut?
14 Ingminiglônêt saĸĸijânginivâ illipsingnut, angutib nujane takkijorortikunigit, nachonautigingmagît?
15 Arnable nujane takkijorortikunigit, pinnarnautigingmagit? Nujarminik tunnitjiviongmat ulliktaujutigivlugit.
16 Tamannale pivlugo akkerartorosuktoĸarpat akkunapsingne, tâmna ĸaujilerle, uvagut taimaitomik illuseĸanginapta, Gûdib illagêktoĸottingillônêt.
*17 **Tamattomingale** innerterijuksauvunga: Nertorluse ajulerpapse, idluarnersamik illuseĸarase, idluanginersamigle illuseĸarluse kattimavakkapse.
18 Sivorlermik tussarpunga, kattimalerangapse illagêktutitut, akkerartortigêkapsegôĸ, illangagullo okperivara.
19 Ingmingnut akkerartôtijoĸariaĸarmat illipsingne, nellâgôrtut akkunapsingne saĸĸijârĸovlugit.
20 Taimak kattimalerangapse, Nâlekab Komuniôninganik pijungnangilase.
21 Sivorngagut attunit ingmikôrluse nerrivakkapse neksartapsingnik; illapselo illangat kâkpoĸ, aipanga nâmaksivoĸ.
22 Igloĸangilase nerrimârviksapsingnîk immerviksapsingniglô? Ubvalo Gûdib illagêktoĸottingit nachogivisigîk, peĸangitullo kangusuktilugit? Sumik illipsingnut oĸartuksauvîk? Illipsingnik nertordlertuksauvîk? tamanna pitjutigællugo nertungilapse.
23 Nâlekamit pivara illipsingnut unertûtigijara (imaitoĸ): Nâlekab Jêsusib unnuarme taipsomane pititaugame, ĸaĸĸôjaĸ tiguvâ,

24 Kujalivlunelo avgorpâ ocarlunelo: Tigulugo nerrisiuk; tagva timiga, avgortoc illipsiugnut; taimailioritse erkaumajauniksamnut.

25 Taimaktauc ermgusiarsuk (tigugivâ), nerrijarêramik, ocarlunelo: Ermgusiarsuk tâmna Testamentetângovoc aumne; taimailioritse immilerangapsiuk erkaumajauniksamnut.

26 Kacкôjac tamanna nerrilerangapsiuk, ermgusiarsungmillo tâpsomangat immilerangapse, Nâlekab tockunga ocautigijaksarivasse tikkerkârtinnago.

27 Neliat kacкôjamit tâpsomangat nerrijoc, Nâlekablônêt ermgusiarsunganit immertoc, idluarsinane, tâmna pidlaraksauvoc Nâlekab timingalo aungalo pivlugik.

28 Inugle nangminerminik kiglisiniarkârle, taimaglo kacкôjamit tâpsomangat nerrile, ermgusiarsungmillo tâpsomangat immerle.

29 Nelialle nerrijoc immertorlo idluarsinane, tâmna nerrivlunelo immerpoc erkartortautiksaminik; tamanna pivlugo. Nâlekab timinga issumaginginamiuk.

30 Taimaimat ajulertut kanimajullo unnudlarput akkunapsingne, unnuktullo sinnikput (tockovut).

31 Nangminiptingnigle erkartorupta, erkartortauniarajangilagut.

32 Erkartortaujarangaptale, Nâlekamut sugiartaulerpogut, sillaksoarmiut illagilugit pidlartaukonnata.

33 Taimaimat, kattangutikka, nerrijartorluse kattilerangapse, illase utakkisigik.

34 Kâktokarpalle, iglomine nerrerkârle; kattimanipsingnut erkartortautiksarserkonnase. Tamakkoa assingit âkigomavakka tikkikuma.

KAPITEL XII.

Anernerub tunnergutinginik adsigêngitunik.

KATTANGUTIKKALE, nellokojomangilapse tunnergutinik Anernerub pinginik.

2 Nellungilase, nellojoksôlaurapse, ailaurapselo Gûdingoanut okajuitunut, sorlo tessiortaulaurapse.

3 Taimaimat kaujitipapse Gûdib Anerningagut okâlajub Jêsuse okarnerlôtigitsangilâ; neliatalônêt Jêsuse Nâlekamik taijungnangilâ, Anernerub ajunginerub pitingippago.

4 Tunnergutit sunatuinauvut, Anernerle tâmnautsainarpoc.

5 Kivgartûtillo sunatuinauvut, Nâlegarle tâmnautsainarpoc.

6 Kitsartunerillo sunatuinauvut, Gûdele tâmnautsainarpoc, tamainik piniartitsijoc tamaine.

7 Illûnainelo Anernerub tunnergutingit sakkerput assingita idluarkutiksangænnut.

8 Illangat illisimanartumik okausekarlune tunnitjiviovok Anernermut; illangalle illitarsinermik okausekarlune, Anernermut tâpsomungainak.

9 Illangallo okpernermik (tunnitjiviovok) Anernermut tâpsomungainak, illangallo tunnergumik inûliklernermut, Anernermut tâpsomungainak.

10 Illangallo tattamnartullinermik; illangallo nellautsinermik okâlavlune; illangallo illitarsivlune anernernik; illangallo okautsinut tussarngartanut okâlavlune; illangallo okautsit tussarngartat nellonaerlugit.

11 Tamakkoale tamaita Anernerub tâpsoma attausetôjub piniarpait, issumaminiglo illûnaita attunit illangiutitipait nangminerijæksanginik.

*12 **Sorlo** time attausiojok unnuktunik avatekarmat, sorlolo timib tâpsoma attautsib avatingit illûnatik, unnugalloardlutik, attausek timigingmatsuk: Kristusetauk taimainivok.

13 Tamapta Anernermut attautsemut baptisimagapta, attautsemik timeolerkovluta, Jûdiongmangâptalônêt, Grîchiongmangâptalônêt, kivgaungmangâptalônêt, kivgaungimangâptalônêt; illûnatalo immitauvogut Anernermut attautsemut.

14 Timelo attausênarmik avatekangimat, unnuktunigle.

15 Ittikkat okarajarpatta: aggaunginapta, tamanna pivlugo timib avatigingilâtigut; timib tagva avatiginajangilagît?

16 Siuttauk okarajarpat: ijiunginama, tamanna pivlugo timib avatigingilânga; timib tagva avatiginajangilâ?

17 Time illûnane ijiokpat, tussarnek nanênajarkâ? time illûnane siutaukpat, naimanek nanênajarkâ?

18 Mânnale Gûdib avatit tamaita illilaukpait illûnaita ingmikôrtilugit timemut, issumaminik.

19 Avatille illûnatik attausênak avateokpatta, time nanênajarkâ?

20 Mânnale avatit unnudlarput, timele attausiovok.

21 Ije aggangnut okarungnangilak: attoriakangilapse; niakorlônêt ittikkanut: attoriakangilapse.

22 Imailuarporle: Timib avatingit sangênersaunasugijavut, tamakkoa attoriakarnerpângovut.

23 Kangunarluarasugijavut timene, tâpkoa pinniarnarsitinersarivavut; pinnarnaitigijavullo, tâpkoa ânanausitinersarivavut.

24 Ananausitigijavut pinnarnarsititaujariakangimatta. Gûdible time taimak avatitârdlugo pivâ, avat ajoksarnersak pinnarnarnersautilerdlugo;

25 Akkerartortigêrkonnagit timemêtut, ikkajortigêrkovlugille avatit ingmingnut.

26 Tagva avatit illangallônêt ânialerpat, avatit illûnatik

âniaĸattigivât; avatillônêt illangat nertornartitaukpat, avatit illûnatik ĸuviasuĸattigivât.

27 Kristusible timigivâse, avatigivâse ingmikôrtiluse.

28 Gûdiblo illagêktune kivgartorĸolauĸpait sivorlermik Apostelit, aipanganik nellautaijut, pingajuænnik ajoĸertuijut, tungâgut tattamnartullijut, tungâgut inûliklernermik tunnergutiggit, ikkajortuksallo, attaniotijullo, oĸautsiniglo (ingmigolingajunik) sunatuinarnik oĸâlajut.

29 Illûnatik Aposteliovât? illûnatik nellautaijôvât? illûnatik tattamnartullijungnarĸât?

30 Illûnatik inûliklernermik tunnergutaĸarĸât? illûnatik oĸautsinik (ingmigôlingajunik) sunatuinarnik oĸâlavât? Illûnatik nellonarungnaertitsijungnarĸât?

31 Tunnergutit saimanartut idluarnersat pinasuarsigik. Sullelo manna unertôtijomavapse apĸomik idluarnerpângojomik.

KAPITEL XIII.

Naglingnerub anginerpângoninganik.

INUIT (illûnatik) Engelillo oĸausinginut oĸâlajungnaruma, naglingneĸarnangalo, kanujatut sivanertotut, nipliajôrutitullônêt immiajotut inajarpunga.

2 Nellautainerniglo oĸarungnaruma, nellonartoĸsuillo tamaita ĸaujimagupkit, illisimanartullo tamaita illisimagupkit; oĸpernerĸarumalo tamainik, ĸaĸĸâluit aglât nukterungnarlugit, naglingneĸarnangalo, suksaunajangilanga.

3 Pikkalo tamaita pilliutigigalloarupkit aklujunut, timigalo ikkomamut nungutautigalloarupko, naglingneĸarnangalo, attorajangimarikpoĸ uvamnut.

*4 **Naglingneĸ** kammangitsertorlunelo pitsiartoĸsôvoĸ, naglingneĸ anâtûtingilaĸ, naglingneĸ tappatongilaĸ, piojorinanelo;

5 Illuserluktomik saĸĸertitsingilaĸ, nangminiksarsiungilaĸ, ningarosuktitaujungnaranelo, asseroinasuangilaĸ.

6 Idluitullineĸ ĸuviasûtigingilâ, miksesĸârnerle ĸuviasûtigivâ.

7 Tamainik erĸasungilaĸ, tamainik okperpoĸ, tamainik nerriukpoĸ, tamainik ĸennuersârpoĸ.

*8 **Naglingneĸ** soraerniangilaĸ, nellautainerille soraeromârput, oĸautsillo (ingmigôlingajut) soraeromârput, ilitarsinerlo soraeromârpoĸ.

9 Illainarnik ĸaujimagapta, illainarniktauĸ nellautaivluta.

10 Nâmaksinerle nelliutikpat, illainârnerit tâva soraeromârput.

11 Sorusiolaurama, sorrusertut oĸâlalauĸpunga, sorruser-

tullo sillatunekalaukpunga, issumakalarmalo sorrusertut; angutimarioleramale ipperarpara sorrutsib illusinga.

12 Mânna kemmergovogut sorlo tachartûtikut, erginaisiordluta, pijomârtomele kênarmit kênarmut. Mânna illitarsivunga illainarnik, pijomârtomele illitarsijomârpunga, sorlo illitarijaugama.

13 Mânnale makkoa pingasut: okpernerlo, nerriungnerlo, naglingnerlo sokkoserniangilat. Naglingnerlo tamakkonangat anginerpauvok.

KAPITEL XIV.

Nellautainerub kanok attortaujuksauninganik.

NAGLINGNEK pinasuarsiuk. Tunnergusiat, Anernerub pingit tussugisigik, tukkekartitsinerle piluardlugo.

2 Okautsit tussarngartat attorlugit okâlajok inungnut okâlangimat Gûdemulle; tukkisijaujungnangimat kimut, anernikulle nellonartut okautigivait.

3 Tukkekartitsilunele okâlajok inungnut okâlavok, idluarsarlugit, kaiblarlugillo nekoksitilugillo.

4 Okautsit tussarngartat attorlugit okâlajok nangminek idluarsivok; tukkekartitsilunele okâlajub illagêt idluarsitipait.

5 Okautsit tussarngartat attorlugit okâlajungnarkogalloarpapse illûnase, anginersamigle tukkerkartitsiluse okâlakovapse. Tukkekartitsilune okâlajok anginersaungmat okâlajomit okautsit tussarngartat attorlugit; tâmna (mikkinersaulungilak) kissiane tukkekartitsikassiutjigune, illagît tamakkonunga idluarsartaukovlugit.

6 Tagvale kattangutikka, okâlajartoruma illipsingnut, okautsit tussarngartat attorlugit, suksaunajarkîk illipsingnut, okâlavigingikupse, sakkijâtsiartullônêt, illisimanartullônêt, tukkekartitsinerlônêt, ajokertûserlônêt attorlugît?

7 Sorlotauk ômajôngitut nipliajôrutit, nipjautaungmangâllônêt, Harfeongmangâllônêt, ingmikôrtomik errinakangipatta, kanok kaujimanarkâ, suna nipjausijautaungmangât, Harfesijautaungmangâllônêt.

8 Tiptulautiblo nippinga nellonarpat, kina oppalungaerajarka sorsungniarnermût?

9 Taimaktauk illipse okautsit tussarngartat attorlugit okarupse, tukkisijaujungnangitunik okausekarluse, kanok tagva kaujijaujungnarka, suna okautaungmangât? maungatuinak okâlaniarapse.

10 Okautsit sunatuinaugalloarput sillaksoarme, attautsillônêlle tukkekangitokangilat.

11 Nippible tukkinga tussângikupko, okâlajomut tukkisinarniangilanga; tâmnatauk okâlajok tukkisinarniangilak uvamnut.

12 Taimaktauk illipse, Anernerub tunnergutingit pinasuarvikkapsigik, anginerpângojomigle illagêt idluarsitiksanginik pinasuaritse, tamainik pekaluarkovluse.

13 Taimaimat, okautsit tussarngartat attorlugit okâlajok tuksiarle, okautsine nellonarungnaertitsomavlugittauk.

14 Okautsit tussarngartat attorlugit tuksiaruma, anerniipkut tuksiaralloarpunga, issumagijakkale attornangilat kimullônêt.

15 Kanorle tamanna illingajuksauvâ? Imâgle: Tuksiaromavunga anernikut, tukkisinartomiglo tuksiaromavunga; nertordlerutiksanik imgeromavunga anernikut, tukkisinartuniktauk nertordlerutiksanik imgeromavunga.

16 Saimartitsiguville anernikut, kanok illisimangitok tagvanêtok Amenemik okarungnarkâ kujalitiksatit pitjutigællugit, okautsitit tukkisinginamigit?

17 Igvit kujalitsiaralloarpotit, assingnulle idluarsititaujutiksaungilak.

18 Gûdiga kujagivara, okautsit tussarngartat attorlugit okâlanersaugama illûnapsingnit.

19 Illagênele okâlavlunga okautsit tellimainait tukkisinartut attorlugit, assikka ajokertoromavlugit, tamanna idluarinersarivara okautsinit zehn tausendinit tussarngartanit.

*20 **Kattangutikka,** sorrutsititut sillatunekarniarase; ajortomulle nutakkatitun-ititse, innersimajutitulle sillatunekaritse.

21 Perkojane aglaksimavok: Inungnut ukkununga okâlajomavunga okautsinut tussarngartanut, tækkorngartallo kanninginut; taimailioralloarumale, nâlengniangilânga. [Jes, 28, 11. 12.]

22 Taimaimat okautsit tussarngartat nellunaikutauvut okpertunuungitok, okpingitunulle; tukkekartitsinerle okpingitunuungitok, okpertunulle.

23 Illagêt illuengarlutik attautsime kattimalerunik, illûnatiglo okautsit tussarngartat attorlugit okâlakpatta; illisimangitullo okpingitullônêt itterunik, tâpkonunga illisimainerartaunajangilasê?

24 Illûnatigle tukkekartitsilutik okâlakpatta, okpingitorlo illisimangitorlônêt itterune, illûnainut tagva innertertaulerpok erkartortaulerlunelo illûnainut.

25 Taimaglo ômattingane ijersimajut sakkerajarput; pâmakterlunelo Gûde tuksiarviginajarivâ, kigligiutsinajarporlo Gûdemik nellâgut illipsingnêtomik.

*25 **Kanok** tamanna illingavâ, kattangutikka? Kattimalerangapse, illûnase nelise imgerutiksakarpok, ajokertuitiksakar-

poĸ, oĸautsinut tussarngartanut oĸalavoĸ, saĸĸerviomajutiksaĸarpoĸ, nellonarungnaertitsijutiksaĸarpoĸ. Tamakkoa tamaita illingatitaulit âĸiktaujutiksamut.

27 Oĸâlajoĸarpat oĸautsit tussarngartat attorlugit, maggugłônêt pingasunillônêt unnunersaungitut nellikârlutik pilît, attautsible nellonarungnaertiligit.

28 Nellonarungnaertitsijoĸangipalle, illagêktune (imna) nippangerle; ingminulle Gûdemullo oĸarle.

29 Tukkeĸartits'julle magguglônêt pingasullônêt oĸâlalit, assingillo kiglisiniarlit.

30 Tagvanele iksivajut illangat saĸĸerviomajutiksaĸarpat, sivorleĸ nippangerle.

31 Illûnase tukkeĸartitsiluse oĸâlatuinariaĸarpose nellikârluse, illûnatik illiniarĸovlugit, illûnaitalo ĸaiblartauĸovlugit.

32 Nellautaijulle (tukkeĸartitsijut) anerningita nellautaijut (assitik) nâlegarivait.

33 Gûde idluangitomik perĸojitsangimat, ullapirsaumigle, sorlo illagêktune ivjornaitune illûnâne.

*34 **Arnase** nippangerlit kattimavingme; oĸâlanermik perĸojautsangimatta, nâlektuksautuinarlutigle, sorlo perĸojattauĸ oĸarmatta.

35 Sumigle illinniaromagunik, uitik apperilitigik iglomingne. Oĸâlaneĸ kattimavingme idluangimat arnanut.

36 Illipsingnillônêt Gûdib oĸausingit pimavât? illipsingnullônêt kissipsingnut pititaumavât?

37 Nellautaijônasugijoĸarpat, anernelionasugijoĸarpallônêt, tâmna ĸaujilerle, aglaktakka illipsingnut Nâlekab perĸojaringmagit.

38 Kaujimangitoĸarpalle, tâmna ĸaujimangilerle.

39 Taimaimat ĸattangutikka, tukkeĸartitsinermik pinasuaritse, oĸautsinullo tussarngartanut oĸâlajut innerterniarasigik.

40 Illusitsiarikluselo, idluarsainiaritse tamainik.

KAPITEL XV.

Kristusib makkininganik. Timiptalo makkiningata illininganik.

ERĸAITIPAPSELE, ĸattangutikka oĸautsinik tussarnertunik, oĸâlatigilauĸtamnik illipsingnut; tâpkoa illaliulaurapsigiktauĸ tungavigigapsigiglo.

2 Tâpkonunga piulijauniarapsetauĸ, sorlo oĸâlatigilaurapkit illipsingnut; issumamiutarigupsigiglônêt; sulinase okperilaungikupsigik.

3 Nangmineĸtauĸ tunnergusiarilauĸtakka illipsingnut oĸautigilauĸpakka, sivorliudlugit makkoa: Kristuse ajornivut pivlugit toĸĸolaungmat, aglait malliklugit.

4 Illijartortaungmallo, uvluglo pingajuængne makkisimangmat, aglait malliklugit.

5 Tækkojaungmallo Kêfasemut, kingorngagut 12 inut.

6 Ama kingorngagut tækkojaulauĸpoĸ attautsikut ĸattangutigênut 500 it unnorĸejanginut; sulle mânna unnuktut tâpkonangat inôvut, illangille sinnisimanerput-

7 Ama tækkojaulauĸpoĸ Jakôbusemut, kingorngagut Apostelinut illûnainut.

8 Illûnainit kingorlerpângovlunga uvangatauĸ tækkolauĸpara, erniangojotut innersimangitotut-idlunga.

9 Uvanga mingnerôvunga Apostelinit; nellopĸotijunga taijaunermik Apostelemik; Gûdib illagêktoĸottingit unangmilaurapkit.

10 Gûdible saimarsaininganut illinganera taimaipoĸ; saimarsautâlo uvamnut pijoĸ sulinane pimangilaĸ, uvangale taipkonangat tamainit piniarnersaulauĸpunga; uvangale pingitunga, Gûdible saimarsainingata illagingmanga.

11 Tagva uvangalônêt taipkoalônêt, taimak oĸâlavogut, taimaglo okpilauĸpose.

*12 **Kristusele** toĸĸungajunit makkisimajoĸ oĸautigijaungmat, ĸanoĸ tagva illapse illangit oĸauseĸarĸât, makkineĸ toĸĸungajunit sunaungimât?

13 Makkinerle toĸĸungajunit sunaungipat, Kristusetauĸ makkisimangilaĸ.

14 Kristusele makkisimangipat, oĸâlanivut sulingilaĸ, okpernisetauĸ sulinginivoĸ.

15 Uvagullo naipitaunajarpogut kigligiutsijutitut nellangaitutitut Gûdemik; tâmna Kristusemik tuppaktitsijoĸ oĸautigigaptigo, tuppaktinajalaungitanganik, toĸĸungajut makkiviksaĸangipatta.

16 Toĸĸungajut makkiviksaĸangipatta, Kristusetauĸ makkisimanginivoĸ.

17 Kristusele makkisimangipat, okpernise sunaungilaĸ, sullelo ajornipsingnêpose.

18 Taimaktauĸ assiomavut Kristuseme sinisimajut.

19 Mâne kissiane inôtilluta Kristuse neriugilauruptigo, inungnit tamainit ajulernerpângovogut.

20 Mânnale Kristuse toĸĸungajunit makkisimavoĸ, sivorlerpângovorlo sinnisimajut akkorngænnit.

21 Inungmut attautsemut toĸĸo pingmat, inungmullo attautsemut makkiviksaĸ toĸĸungajunit pivoĸ.

22 Sorlo illûnatik Adameme toĸĸolermatta, taimak Krístuseme illûnatik ômartitaujomârput.

23 Illûnatigle tuglerêtsiartuksaunitik malliklugo. Sivorliotijoĸ Kristuse; kingorngagut Kristusib inuĸotingit, tikkitsomârpat.

24 Tamattoma kingorngagut naggatiksaĸ, nâlegauvik pititsomârpago Gûdemut Atâtamut, nâlegaunerillo, attaniotinerillo pitsartunerillo tamaita attorungnaerĸojomârunigit.

25 Attaniotijariaĸarporle, ômigijiminik illûnainik illijerĸârane ittikkame attânnut.

26 Omisuktut kingorlerpângat pêjartaujomârtoĸ tagva toĸĸo.

27 Tamaitaĸsuit illilaungmagit ittigangita attânnut. [Img. 8, 7.] Tamaitaĸsuillo nâlektitaujut (tâpsomunga) oĸautigingmagit, nellonangilaĸ, tâpsomunga tamainik nâlektitsijoĸ, tâmna pijaungilaĸ.

28 Tamaitale nâlegarilerpatsuk, tagva Ernerubtauĸ nangmineĸ nâlegarijomârpâ nâlektitsijoĸ tamainik tâpsomunga, Gûde kissime pitôĸovlugo tamaine.

29 Toĸĸungajut makkitsomângipatta, ĸanoĸ sulinajarĸât baptitaulertut toĸĸungajut pivlugît? sôg baptitaujomavât toĸĸungajut pivlugît?

30 Sôglo uvagut nangianartomêtsainarĸitâ?

31 Sorlo nellâgut nertornautigigapse Kristuseme Jêsuseme Nâlekame, uvlut tamaita toĸĸolertotun-ipunga.

32 Inuktut illuseĸarlunga, nergjutit nujuartut pâlaurapkit Efêsuseme, tamanna suksarinajarpigô, toĸĸungajut makkitsomângipatta? „Nerrilerta immerlutalo, ĸaupat toĸĸoniarapta.“ [Jes. 22, 13.]

33 Uivêrijauniarase. Oĸausilungnerub asserortipait illutsit ajungitut.

34 Tuppatsialerluselo idluitulliniarase; illangit Gûdemik tukkisineĸangimatta; kangusuĸovluse taimak oĸarpunga.

*35 **Oĸartoĸarajarpalle:** Kanoĸ toĸĸungajut makkitsomârĸât? Kanorlo illingajomik timeĸarlutik saĸĸeromârĸat?

36 Sillaidlartotit, karngarsortat ômarniangilaĸ, toĸĸogune kissiane.

37 Karngarsortallo illa timeungilaĸ pijomârtuksaĸ; karngasûtetuinauvorle, Waizenelônêt assialônêt.

38 Gûdible timeĸartipâ issumaminik, karngasûtillo illûnaita ingmikut timiksaĸartipait.

39 Uvinît illûnatik adsigêngilat: inuit assianik uvineĸarput, nergjutillo assianik, mingeritjattauĸ assianik, tingmitjattauĸ assianik.

40 Timeĸarpoĸ ĸilangme, timeĸarivoĸ nuname. Kilangmêtut pinnarnarneĸarput assianik, nunamêtullo assianik.

41 Seĸineĸ ĸaumaneĸarpoĸ assianik, taĸĸeĸ ĸaumaneĸarpoĸ assianik, uvloritjat ĸaumaneĸarput assianik; uvloritjat illangit illamingnit ĸaumanersaungmatta.

42 Taimaitsomârivoĸtauĸ toĸĸungajut makkitsomârningat. Asseroræksaĸ illijaulerpoĸ, asserojuitorlo makkitsomârpoĸ.
43 Pinnarnaidlartoĸ illijaulerpoĸ, ânanaulunelo makkitsomârpoĸ. Ajulertoĸ illijaulerpoĸ, pitsartudlarlunelo makkitsomârpoĸ.
44 Time uvinilik illijaulerpoĸ, makkitsomârporlo time anernilik. Sorlo timeĸarmat uvinilingmik, taimaktauĸ timeĸarivoĸ anernilingmik.
45 Sorlo aglaksimangmat [1. Môs. 2, 7]: Inuk sivorlerpâĸ Adame pingortitaulauĸpoĸ timeĸardlune ômajomik tarnilingmik (uvinilingmik); Adamelo kingorleĸ anerneliotitauvoĸ ômartitsijomik.
46 Timele anernilik sivorliungilaĸ; uviniligle, kingorngagut anernilik.
47 Inuk sivorleĸ ivjomit pivoĸ, uviniliovlune. Inûble aipanga Nâlegauvoĸ ĸilangmit pijoĸ.
48 Uviniliub illinganingatut, taimainivuttauĸ ĸilangmêtut.
49 Sorlo uvinilik adsigilauraptigo, taimaktauĸ adsigijomârivavut ĸilangmêtub illinganinga.
50 Mattomingale oĸautjigivunga ĸattangutikka, uvingub aublo Gûdib nâlegauvinga kingormgutijungnangilâk; asseroræksablo asserojuitoĸ kingormgutinianginivâ.
51 Ahâk, nellonartomik oĸautivapse: Illûnata sinningniangilagut, illûnatale ablatsângortitaujomârpogut.
52 Tagvainaĸ ijib sikkungilarningane tiptulautib kingorliksab nelliuningane. Tiptulaut niplerômârmat; toĸĸungajullo makkitsomârput asserojuerlutik, uvagullo ablatsângortitaujomârpogut.
53 Asseroræksaĸ tamanna asserojuitomik attiniariaĸarmat, toĸĸojuksarlo tamanna toĸĸosuitomik attiniariaĸarivoĸ.
54 Asseroræksarle tamanna attiniarpat asserojuitomik, toĸĸojuksarlo tamanna attiniarpat toĸĸosuitomik, tagva nellautsiniarput oĸautsit aglaksimajut:
55 Toĸĸo êjauvoĸ sâlaĸarnermut. Toĸĸo, kapputit nauk? Kappianartovik, sâlaĸarnît nauk? [Jes. 25, 8. Hos. 13, 14.]
56 Toĸĸuble kapputâ tagva ajorneĸ, ajorneruble pitsartuninga tagva perĸojaĸ.
57 Gûde ĸujagidlartaule, sâlaĸartimmattigut Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut.
58 Taimaimat nagliktakka ĸattangutikka, Nâlekab piniarĸojanginik pivalliatsainaritse, sôngoluse soĸĸosijuititse! nellunginapse, piniarnise Nâlekame sullinase pinginapsigik.

KAPITEL XVI.

Pauluse ikajâtiksanik, okpertunut ajoksartunut illingajanik kattersortaukojivok.

TUJÛTIKSALLE ivsornaitumut pivlugit, sorlo Galâtsiamiut perkolaurapkit, illipsetauk taimailioritse.

2 Sabbatine tamaine illûnase attunit illijititse illipsingne, kapsinik kattersoiniarluse issumapsingnik tujûtiksanik; kattersortaujariakarkonnagit tikkikuma.

3 Tikkikumale, nelit âtserkojase neksartitsomârpakka aglangnik, Jerusalemut âtserkovlugit tunnergutipsingnik.

4 Pijariakarpalle, uvangalo taikunga ainiaruma, illaujuksauvut uvamnut.

5 Mazedôniakulle ingergaleruma, tikkitsomavapse; Mazedônia apkutigijomârapko.

6 Illipsingne akkunêlârpallukpunga, okkêniarpungalônêt, illagijaujomavlunga illipsingnut, namut ainiaruma.

7 Apkosatuinardluse mânna tækkojomangilapse; nerriukpungale akkunêrtomik illipsingnêniardlunga, Nâlekab perkokpanga.

8 Efêsusemêniarpungale Pentekoste tikkidlugo.

9 Upkuamik angijomik sulitsiarvionartomik angmartaujokarmat uvamnut, akkerartortullo unnudlarput tagvane.

*10 **Timôteuselc** tikkipat, kammatitse, sivôranane illipsingnekovlugo; Nâlekab piniarninga kivgartoraksaringmago uvaptut.

11 Tâmna kinamullônêt nachogijauniarane. Ullapirsaumulle illagisiuk uvamnut tikkerkovlugo; nerriugigapko kattangutigêt illagivlugit.

12 Kattangulle Apolluse pivlugo kaujileritse, angijomik kaiblalauralloarpara, illipsingnut aikovlugo kattangutigêt illagilugit; mânnakulle tikkitsomalaungilak, tikkitsomârporle pitjutiksarsigune.

13 Pigâritse, okpernerme sôngotitse, ajugauniaritse, pitsartuniarluselo.

14 Piniarnise tamaita naglingnermut piniarutigisigik.

15 Kaiblarpapsele, kattangutikka: Stefanasib iglomiokattingit kaujimavasse, tâpkoa okperkârtôngmatta Achajame, ingmingniglo tunnivut, ivjornaitut (okpertut) kivgartoromavlugit.

16 Illipsetauk taimaitut nâlengniarsigik, illunaitalo ikkajorkattaujut, piniartullo.

17 Kuviasukpunga Stefanase, Fortunatuselo, Achaikuselo tikkiugmatta; ajoksarnera illipsingnik tâpkoa, simmertipse sorlo, pêjalaungmatsuk.

18 Uvangalo illipselo anerniptigut nakkoĸsitilauĸpâtigut. Taimaitut opigijaksarivasse.
19 Illagêt Asiamêtut salutipâse. Akvilasible Priszillablo angijomik salutipâse Nâlekame, okpertokattigêt tâpkoa iglungangnêtut illagivlugit.
20 Kattangutigêt illûnatik salutipâse. Saluteĸattigêgitse salutimut ivsornaitomut.
21 Salutipapsetauĸ, nangmineĸ aglaklunga uvanga Pauluse.
22 Nâlekamik Jêsuse Kristusemik naglingitoĸ, tâmnauvoĸ Anatema; Maran-ata (imaipoĸ. ôminarsile; Nâlegaĸ tikkitsomârpoĸ).
22 Nâlekab Jêsusib Kristusib saimarsautingata illagilise.
24 Naglingnima illaginiarpâse illûnase Kristuse Jêsuseme. Amen.

Aglait tamakkoa sivorlit Korintemiunut Filippime aglaktaumavut, Stefanasiblo Fortunatusiblo Achaikusiblo Timôteusiblo neksalauĸpait.

PAULUSIB AGLANGITA AIPAINGIT KORINTEMIUNUT.

KAPITEL I.

Paulusib ĸujalininganik Gûdib ikajorninga oĸumaitune pivlugo. Akkiorninganiglo sangusarainerartaunine pivlugo.

PAULUSE, Jesusib Kristusib Apostelinga, Gûdib pijomajanganut, ĸattangullo Timoteuse (aglakpoguk) Gûdib illagêktoĸottinginut Korintemêtunut, okpertunullo tamainut Achajame illûnâne.

2 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

3 Nertortaule Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga, nâpĸiniktoĸsoaĸ Atâta, tamainiglo mannigoijoĸ Gûde

4 Tâpsoma mannigormattigut kappiasugviptingne, uvaguttauĸ mannigoijungnarĸovluta sunatuinarnut kappiasuktitaujunik, mannigoiniksamut, uvagut mannigortautigijaptingnut Gûdemut.

5 Sorlo Kristusib âniangaĸ angijomik illangiutititaumagapta, taimaktauĸ Kristusemut angiluartomik mannigortauniarpogut.

6 Kappiasûtekarangaptalônêt, tamadja pivoĸ illipse mannigortaulerĸovluse, piulijauĸovluselo; mannigortaulerangapta, tamadja mannigortauniksâpsingnut illingavok; tamadja angijomik saĸĸijârpoĸ kennuersârnerme ânernartunik tâpkoninga, sorlo uvaguttauĸ âniaĸarapta.

7 Nerriungnivullo soĸĸosingimarikpoĸ pivluse; kaujimagapta, sorlo illipse âniamik illangiutititaugapse, taimaktauĸ mannigortaunermiĸ illangiutititauniarivose.

8 Nellokojomangilapsele, kattangutikka, kappiasungniptingnik Asiame attortaptingnik, nellekangitomik pagvisârtauvluta nukkingertitaugapta, inôniarniptingnik kollartitauvluta aglât;

9 Nangminerlo uvagut issumaĸalauralloarpogut toĸĸojuksauniptingnik. Taimaitoĸalerporle, nangminiptingniĸ tættiksaĸarĸonnata, Gûdele tættigivlugo toĸĸungajunik tuppaktitsijoĸ.

10 Toĸĸomit taimaitomit tâpsoma piulilauĸpâtigut, sullelo mânna piulivâtigut: tættigivavullo mattoma kingorngaguttauĸ piulijomârmattigut,

11 Tuksiutjinipse pivluta ikajorninganuttauĸ; tunnergut saimanartoĸ unuktut tuksiutjiningænnut kaitaumajoĸ uvaptingnut pitjutigællugo, kujalidlartoĸarĸovlugo unuktunik pivluta.

12* **Nertornautigijavut** tamadja: issumapta kigligiutigingmattigut, issumalingasuerluta nellâgôrlutalo Gûdib sângane, uviniliuble issumanga attornago, saimarsautekarlutalo arvertalaurapta nuname, angiluartomigle akkunapsingne.

13 Assianik aglagviginginapse, attuartapsingnik tukkisijapsingniglônêt kissianik; tættekarpungale, issuanut aglât tukkisijomârivaptigut, sorlo kaujimagaptigut.

14 Nertornautigigaptigut, sorlo illipsetauĸ nertornautigigapse Nâlekab Jêsusib uvluksangane.

15 Taimaitomigle tættekarlunga tikkitsomalauĸpapse mattoma sivorngagut, saimanekarĸojomavluse aipaksanganik,

16 Nunapsigullo ingergajomavlunga Mazedôniamut, amalo Mazedôniamit uttervigiluse, illipsingnullo kannilârtaujomavlunga Jûdêamut.

17 Koksalainermulle illingalauĸpîk taimaitomik issumaĸalauramâ? sumiglônêt issumalerangama, uvinik malliklugo (inuktut) pivîk? maungatuinaĸ ahailârĸîk, aukârlungalônêt?

18 Gûdele okpernartoĸ nertortaule, oĸausivut illipsingnut ahailârnermiglo aukârnermiglo pingimatta.

19 Gûdib Erninga Jêsuse Kristuso akkunapsingne oĸautigijaujoĸ uvamnullo Silvânusemullo Timôteusemullo ahailângovlunelo aukangovlunelo pilaungilaĸ, tâpsomanele ahailân golauĸpoĸ.

20 Illûnatik Gûdib angersimaningit tâpsomane ahailauvut Ameneovlutiglo tâpsomane, Gûde nertortauĸovlugo uvaptingnut.

21 Gûdele Kristusemut tungatitsijôvoĸ uvaptingnik illagivluse, mingoarlutalo.

22 Naĸĸisimavâtiguttauĸ, Anernermiglo tunnitsivigiluta nellunaikutaksaptingnik ômatiptingnut.

*23 **Gûdele** nipliutivara kigligiudsijigijomavlugo tarnimnik, Korintemut pilaunginama sulle, annajagijomavluse kissiane.

24 Okpernipsingnut attaniojomanata; ikkajorteovogulle ĸuviasungnise pivalliarĸovlugo; okpernermut nangerapse.

KAPITEL II.

Ajortullijub ĸaĸĸialilauĸtub uttertitauĸojauningaŋik. Kristusemik oĸâlanerub pitsartuningaŋik.

UVAMNELE IMÂK issumasimalauĸpunga, kiksarlunga ama tikkitsomanase.

2 Kiksartikupsele, kia ĸuviasuktinajarpângâ, kiksartitama pingippanga?

3 Tamattomingalo aglagvigilauĸpapse, tikkikuma kiksautigijomanagit ĸuviasûtigijaksaralloakka; ĸaujimagapse illûnase, ĸuviasungnera ĸuviasûtigigapsiuk tamapse.

4 Angijomik kiksarlunga ômatipkut kappiaktoalarmalo ĸugviudlarlungalo aglagvigijapse, kiksartitsomavluse pinanga, naglingnerle pijara, illipsingnut piluartoĸ, tukkisijauĸojomavlugo illipsingnut.

5 Kiksartitsijoĸarpalle, taipsoma kiksartilaungilânga (kissima) illûnasele kiksartinivâse; sugaluluartomik passijomanase (taimak oĸarpunga).

6 Taimaitoĸ unuktunut taimak pidlartaungmat, nâmakpoĸ.

7 Mânnale igluanut issumagijungnaeræksarinersarivasse mannigorlugolo, kiksavaksoadlarnermut sutaerĸonnago.

8 Taimaimat ĸaiblarpapse, naglingnise tâpsomunga tukkisijaule.

9 Tamanna pivlugotauĸ aglagvigijapse, tukkisijomavlugo idluarnise, nâlengmangâpse sumiglônêt oĸautjaujarangapse.

10 Issumagijungnaervigijasele uvangatauĸ issumagijungnaervigivara; uvangataneĸ issumagijungnaervigigupko, issumagijungnaervigivara illipse pivluse Kristuse simmerdlugo;
11 Sâtanasemut sâlagijauĸonnata; tâpsoma issumalungninga nellunginaptigo.
12 Troasemulle pigama, oĸautsinik tussarnertunik Kristusemik oĸariartorlunga, upkuarmiglo angmartaujoĸarallortillugo Nâlekame,
13 Tarniga innilangajungnangilaĸ, ĸattangutiga Tituse nagvânginapko; soraerutiksamigle pivakka, Mazedôniamut aularlunga.
*14 **Gûdele** ĸujagiviktaule! ajugautitsainarmattigut Kristuseme, tâpsominga illitarsineĸ tippigiktotut ĸaujitimmago nunane tamaine, uvagut attorluta.
15 Kristusib tippigiksautigingmattigut Gûdemut, piulijaujomârtunelo assiojomârtunelo:
16 Tâpkonunga toĸĸosungnipogut toĸĸonartomik; ipkonungale inôsersungnipogut ômanartomik.
17 Gûdib oĸausingit asserĸotsitilugit pinginapta, asserĸotsijutitut ipkotitunaĸ unuktutitut; nellâgôrlutale Gûdemillo Gûdiblo sângane oĸâlavogut Kristuseme.

KAPITEL III.

Oĸautsinik tussarnertunik oĸâlajub kivgartorningata ânanauersauninganik ajoĸertâtsinit Môsesib perĸojangînik.

AMA nertôtilerpita nangminiptingnîk? illangititullônêt pijariaĸarĸita aglangnik nertornarneraijunik illipsingnut, aglangniglônêt nertornarneraijunik illipsingnît?
2 Illipse aglagivapse aglaksimajunik ômatiptingne, inungnut tamainut illitarijaujunik attuartaujuniglo;
3 Nellonarungnaertitaujose, Kristusib aglagingmasse, idluarsarsimajose kivgartorniptigut, aglaksimajose aglaumuungitoĸ, Gûdible ômajub Anerninganut; aglagvingnut ujaraujunuungitoĸ, aglagvingnulle uviniojunut, tagva ômatinut.
4 Taimaitomigle tætteĸarpogut Gûdemut Kristusikut.
5 Uvagut sumiglônêt issumasijungnangilagut nangminiptingnik; sappinginivulle Gûdemit pivoĸ.
6 Tâpsoma sappingitipâtiguttauĸ kivgartorĸovluta Testamentetâmut; aglaksimajunuungitoĸ (perĸojanut), Anernermulle; aglaksimajut (perĸojat) toĸĸotsingmatta, Anernerle ômartitsivoĸ.
*7 **Kivgartornerle** imna toĸĸonartoĸ aglaksimajunêtoĸ, ujarĸanut tittersimajunêtorlo ĸaumaringmat; Israêliblo ĸittorngangit

Môsesib kênanganik tækkojungnangimatta tâpsoma kênangata kaumaninga pivlugo, soraertuksaugalloartoĸ,

8 Angiluartomik tagva kivgartorneĸ Anernermik tunnijijoĸ pinnarnarnersaunajangilâĸ?

9 Kivgartorneĸ erĸartortaunermik oĸâlajoĸ pinnarnarmat, piluartomik kivgartorneĸ idluarnermik oĸâlajoĸ pinnarnartoĸarpoĸ anginersavaksôjomik.

10 Pinnarnartitaujoĸ taimna (soraertuksaĸ) pinnarnangimat sorlo, pinnarnartoĸsoaĸ tamanna pitjutigallugo.

11 Sorailauĸtoĸ pinnarnalaungmat, angiluartomik soraerniangitoĸ pinnarnadlarniarpoĸ.

*12 **Taimaitomik** tættekarapta, sivôrajuidlarluta oĸâlavogut,

13 Môsese mallingnago kênaminik tâlutsêjoĸ, Israêlib ĸittorngnginut takkojauĸonnago soraertub naggatâ.

14 Taipkoale issumangit mangaitisimavut. Sulle uvloĸ tamanna tikkidlugo tâlutamik tamattominga mattuêrsimangimatta Testamentitoĸab aglangit attuarpagit; tâlutaĸ tamanna Kristusikut soraertillugo.

15 Uvlorlo tamanna tikkidlugo, Môsesib aglangit attuartaujarangata, ômatingit tâlusersimavut.

16 Sâgiarpattale (Israêlitit) Nâlekamut, tagva tâlutaĸ pêrtaunajarpoĸ.

17 Nâlegarle Anerniovoĸ; nanêtarangalle Nâlekab Anerninga, tagvane kivgaujoĸangilaĸ.

18 Illûnatale kênaptigut tâluteĸangitogut, sorlo tachartôtikut Nâlekab pinnarnarninga tautukpavut, ablatsângortitaulerlutalo adsigilugo, pinnarnartomit piluta pinnarnartomut, Nâlekamit Anerniojomit (taimaititauvluta).

KAPITEL IV.

Paulusib mannigorninganik kappianartome.

TAIMAIMAT, taimaitomik kivgartôteĸarapta, nâpkoarijaunivut malliklugo merngortorniangilagut;

2 Kangunartunigle ijersimajunik ulloreasukpogut, nellangaitomiglo illuseĸangilagut, Gûdiblo oĸausingit asserĸotsitingilavut; miksekârnermigle saĸĸertitsiluta perĸovogut uvaptingnik inuit illûnatik erĸarsautinginut Gûdîb sângane.

3 Oĸautsinik tussarnertunik oĸâlanivut mattumaĸpatta, mattumavut tagva assioniartune:

4 Sillaĸsûb tamattoma Gûdingata okpingitut taipkoa issumangít takpêtilauĸpait, oĸautsit tussarnertut Kristusemik, Gû-

dib adsingata pinnarnarninganik, kaumaningat kaumakonnago taipkonunga.

5 Nangminek uvaptingnik okâlanginapta, Jêsuse Kristusele (okautigivavut) Nâlegaujok, uvagulle kivgaujogut illipsinguut Jêsuse pivlugo.

6 Gûdele, kaumajomik nuerkojijok târtomit, ômatiptingne kaumaksaivok, uvaptigut nellonarungnaertitaukovlugo illitarsinek Gûdib pinnarnarninganik Jêsusib Kristusib sângane.

*7 **Piviunartovaksoarle** tamanna pigivavut illulekutine machainarne, pitsartunersoak Gûdemit perkovlugo, nangminiptingnillo pinane.

8 Ullûnâne kappiasuktitauvogut, sivôranatale; sivôragalloarpogut mungunganatele.

9 Unangmijauvogut, kemaktaunatale; ochotitauvogut, nungutaunatale.

10 Nâlekablo Jêsusib tokkotauninganik timimiutakatsainarpogut, Jêsusib ômarningatauk sakkijârkovlugo timiptingne.

11 Uvagulle inôjogut tokkomut pititautsainarpogut Jêsuse pivlugo, Jêsusib ômarningatauk sakkijârkovlugo uviniptingne tokkojuksame.

12 Tokko tagva pitsartudlarpok illuptingne, ômarnerle illupsingne.

13 Anernermigle taipsominga okpertitsijomik pekarapta, aglait maliklugit: [Img. 116, 10] „Okperama okâlavunga"; uvaguttauk okperapta, okâlagivogut;

14 Nellunginapta, Nâlekamik Jêsusemik tuppaktitsijub uvaguttauk tuppaktitsomârivâtigut Jêsusikut, sakkertitsomârpâtigullo illipse illagælluse.

15 Tamaita taimaidlarmatta illipse pivluse, saimanersoak unnuktut kujalininginut angidlarkovlugo, Gûde angijomik nertortaukovlugo.

16 Taimaimat merngortorniangilagut, inuptale kallininga asseroralloarpallônêt, illumêtorle uvlut tamaita nutângortitaulerpok.

17 Kappiasungnipta mâne okidlutik kilamik annigortut, piksarsiormattigut pinnarnartoksoarmik nellekangitomik nâksaungitomik;

18 Uvagut, tækkuksaujunik pingitogut, tækkuksaungitunigle. Tækkuksaujut nâksaungmatta; tækkuksaungitulle naggatekangilat.

KAPITEL V.

Paulusib nerriungninga nâksaungitomik pinnarnartomik. Kajungertitauninga Kristusib naglingninganut.

KAUJIMAVOGULLE, igluvut (timivut) nuname attortoĸ asserorpat, igloĸarapta Gûdemut igloliangomajomik, iglomik aggangnuungitoĸ sennamajomik, nâksaungitomik ĸilangme.

2 Tamannatauĸ annersaumitigivavut kajungilârluta ulliktaujomavluta igluksaptingnut ĸilangmit pijomut.

3 Naipitaujômârupta annorârsimavluta, ussingalugata (timeĸarluta).

4 Uvagut iglomêtogut (timemêtogut) annersaumigapta, oĸumaidluta; annoraeromanginapta, ĸallinetâromavlutale pivogut, toĸĸojuksaĸ êjauĸovlugo ômanartomut.

5 Uvaptingnigle taimailertitsjoĸ tagva Gûde; tâpsomalo Anernermik nellunaikutaksaptingnik tunnitsivigivâtigut.

6 Taimaimat sivôrangitsainarpogut, ĸaujimavlutalo, Nâlekamit apsimagapta timemêtilluta.

7 Okpernerme arvertarapta, tækkolugatalo.

8 Sivôrangilagulle; timelo ĸemaklugo angergarneĸ Nâlekamut ĸuviaginersarivavut.

9 Taimaimat najoruptigolônêt avisimaguptigolônêt, illinganasuarpogut tâpsomunga ĸuviagijaujomavluta.

10 Illûnata saĸĸijartuksaugapta Kristusib erĸartuiviksangata sângane, illûnata attunit akkiniartaulerkovluta illiorniptingnik timeme inôtilluta, ajungitomiglônêt ajortomiglônêt.

*11 **Nâlegak** tagva nâlektaujariaĸartoĸ ĸaujimagaptigo inuit okpertinasuarpavut, ĸaujijauvogulle Gûdemut. Nerriukpungale ĸaujijaugaptatauĸ issumapsingnut.

12 Ama nertorĸonnata uvaptingnik illipsingne, nertordlerutiksaĸartipapsele pivluta, akkiniarutiksaĸarkovluse nertôtijunut ĸallinermikut ajungitôjartunik, ômatib pigingitanginik.

13 Pinialluadlaruptale, tamattominga Gûde pivlugo pivogut; nâmatuinartulligupta, tamattominga pivluse pivogut.

14 Kristusib naglingningata taimak kajungertingmattigut. Issumaĸarapta imâk: Attauseĸ tamaita pivlugit toĸĸungmat, illûnatik tagva toĸĸovut.

15 Tâpsomalota maita toĸĸotigivait, inôjut kingorngane nangminermingnut inôniarĸonnagit, tâpsomungale pivlugit toĸĸolauĸtomut makkisimangmijomullo.

16 Mânnamit tagva kinamik illitarsingilagut uviningmit; Kristuse illitarilauralloaraptigo uviningme, mânna taimak illitarijungnaerpavut.

17 Taimaimat, Kristusemêtoĸarpat, tâmna nutângortitauvoĸ; pitoĸaĸ itsungnaerpoĸ, ahâk, illûnane nutângorsimavoĸ.
18 Tamaitale tamakkoa Gûdemit pivut, tâpsoma ullapirsarmattigut ingminut Jêsuse Kristusikut, kivgartornermiglo pitiluta ullapirsainartomik oĸâlaĸojijomik.
19 Gûdib Kristusemêdlune sillaĸsûb inungit ullapirsarmagit ingminut, ajorninginit issumagijungnaervigilugit, ullapirsainartomiglo illumertiluta oĸâlaĸovâtigut.
20 Taimaimat tillijaumajôvogut Kristuse simmerdlugo, Gûdib uvaptigut ĸaiblarmasse, tagva ĸennuvogut mânna Kristuse simmerdlugo: Gûdemut ullapirsartəuleritsetôĸ.
21 Ajortomik ĸaujimangitoĸ ajortungortilaungmago pivluta; uvagut tâpsomane idluartungortitauĸovluta Gûdib sângane nâmagijaujomik

KAPITEL VI.

Paulusib Korintemiut ĸaiblarpait, Gûdib ĸaitanginik saimanartunik attutsiarĸovlugit, illauĸonnagillo okpingitunut.

UVAGULLE piniarĸattaugapta ĸaiblarpapsetauĸ Gûdib saimarsautânik sulinase pilerkonnase.
2 (Imâk oĸarmat [Jes. 49, 8.] Tussalauĸpagit nelliutome ĸuvianartome, piulilauĸpagillo uvlorme piulijauvingme. Ahâk mânna ĸuvianartub nelliuninga, mânna uvloĸ piulijauvik nelliutivoĸ.)
3 Taimailiorpogut simnaungajutaulugata kimut; kivgartornivut oĸarnerlôtauĸonnago;
4 Illinganernele tamaine saĸĸijârluta Gûdib kivgangititut, angijomik ĸennuersârluta, kappiasugangapta, ajoĸsarangaptalo, kiksarangaptalo,
5 Annaulertaujarangaptalo, parngnaĸaersimavingmêtarangaptalo, pikablâjaujarangaptalo, sennajarangaptalo, pigârangaptalo, êsingitarangaptalo;
6 Ikliguktailinermik saĸĸertitsivluta, illisimanermiglo, kammangitsertornermiglo, pitsiarnerniglo, Anernermiglo ajunginermik, naglingnermiglo takkormôjuitomik;
7 Miksekârtomik oĸausekarluta, Gûdemit pitsartuneĸarluta idluarnerub pingit sakkogivlugit tallerpiptigut saumiptigullo;
8 Nertortaujarangapta nachogijaujarangaptalo, ajortônerartaujarangapta ajungitônerartaujarangaptalo; uivêriklertutitut okpernaralloartogut;
9 Tækkorngartutitut tækkorngangikalloartogut; toĸĸolertutitut, ahâglo inôvogut; sugiartaujutitut toĸĸotaungikalloartogulle;

10 Kiksartutitut ĸuviasutsainartogulle; aklujutitut, unuktunik akluititsigalloartogut; peĸangitutitut, tamainigle piksaĸaralloartogut.

*11 **Korintemiut** okoĸse! [ĸannivut angmadlarput illipsingnut, ômativut issiviput.

12 Uvaptingne nimniortitaungilase, illipsele nimniortitsivose (uvaptingnik) ômatipsingne.

13 Akkiniaritsele nelligêktomik, (sorlo ĸittorngamnut oĸâlavunga), illipsetauĸ taimak (ômatipsingnik) issivititsiniaritse.

*14 **Okpingitut** illaginiarasigik idluangitomut. Kanoĸ idluarnek idluinerlo illagêktuksaungmannîk? ĸanorlo ĸaumajoĸ tâksoarlo illagêkpâk?

15 Kanongmetauĸ Kristuselo Bêlialelo adsigêkpâk? okpertorlo okpingitorlo ĸanoĸ illagêkpâk?

16 Kanongme Gûdib iglunga Gûdiungitullo attausiksauvâk? Illipsele Gûdib ômajub iglogivâsê, Gûde imâk oĸarmat: Innigijomavakka arvertarlungalo illungine, Gûdeojomavlungalo tâpkonunga, inuĸottiginiarpakkalo. [3 Môs. 26, 12.]

17 Taimaimat annititse taipkonangat, avisârlugillo, Nâlegaĸ oĸarpoĸ, maĸĸojungnartorlo aktorniarasiuk; uvangalo illaliooromavapse. [Jes. 52, 11 12.]

18 Atâtaginiarpapsingalo, uvangalo ernerivluselo pannigijomavapse, taimak Nâlegaĸ ajugaĸangitoĸ okarpok. [Jer. 31, 9.]

KAPITEL VII.

Kaiblainermik ivsornainermut.

TAIMAIMAT taimaitomik angersimaneĸarapta, nagliktakka, epkêjarniarta uvingub tarniblo sujungninginit tamainit, nâmaksitsivalliavlutalo ivsornainermik Gûde sivôragivlugo.

2 Tukkisitigut; kinalônêt idluitullivigilaungilavut, kinalônêt perĸutailaungilavut.

3 Passiluse taimak oĸangilanga; sivorngagut oĸautilauĸpapse ômatiptingnênapse, toĸĸoĸattigijomavluselo inôĸattigijomavluselo.

4 Sivôrajuimariklunga okâlavigivapse, angijomik nertôtigivapse, mannigortaunermik illumertauvunga, angijoĸsoarmik ĸuviasuklunga, siorniorniptingne illûnaine.

5 Mazedôniamut pigapta, uvinivut innilangajungnangilaĸ; illûnaitigulle kappiasuktitaulauĸpogut; ĸalliniptigut sorsuktauvluta, illuptigut erĸsijogut.

6 Gûdible, kiksartunik mannigorniktub, mannigorpâtigut Titusib tikkininganut.

7 Tâpsomale tikkininganut kissianuungitoĸ, mannigortaujutiksamulletauĸ, mannigorutigilauĸtanganut pivluse, unipkautingmattigullo tussunipsingnik ĸugviornipsingniglo illungertornipsingniglo pivlunga, tamanna ĸuviasûtigilualauĸpara.

*8 **Kiksartilauralloarapse** aglamnut, ĸaĸĸialingilanga, ĸaĸĸialerutigilauralloarapko sivorngagut. Tukkisileramale aglangnut taipkonunga annikitomik kiksartitaugapse,

9 Tagva mânna ĸuviasukpunga, tamanna pivlugoungitoĸ, kiksartitaulaurapse, kiksartitauvlusele sâgiarapse; Kiksartitaugapse Gûdemut, sukutsianelônêt idluiliorvioĸonnase uvaptingnut.

10 Kiksarneĸ Gûdemit pijoĸ ĸaĸĸialerneĸartitsingmat piulijaunartomik, kialônêt ĸaĸĸialerutiginiangitanganik; kiksarnerle sillaksûb illusingatut toĸĸotitsivoĸ.

11 Tagga ahâk, Gûdemut kiksartitaugapse, tamanna sullilauĸpoĸ illa illupsingne katsungainermik, akkiornermiglo, idluigosungnermiglo, erĸsinermiglo, ĸillanârnermiglo, illungertornermiglo, pidlarningnermiglo; tamakkonunga tamainut nellunailivose, illangiutilaunginapse ajortullinermik taipsominga.

12 Taimaimat, aglagvigilauralloarapse, ajortullijoĸ imna pivlugo pingitunga, (atâtangalo) idluitomik pijaunertoĸ pivlugo pinginivungatauĸ; illipsingnulle nellonaerĸovlugo illungertornivut pivluse, Gûdib tækkoane.

13 Tamanna pivlugo mannigortaulerpogut mannigortaunipsingnut. Anginersamigle ĸuviasûteĸaluârpogut Titusib ĸuviasungninganik; tâpsoma anerninga nakkoksijaungmat illûnase pivluse.

14 Tâpsomunga oĸautigilaurapse nertorluse, (tamanna) kangusûtigingilara; sorlole oĸausikka illûnatik illipsingnut miksekârtôngmatta, taimaktauĸ miksekârtôgivoĸ nertordlernivut illipsingnik Titusemut.

15 Tâpsomalo angijomik ômamut nagligivâse, illûnase nâlengnipsingnik erĸaigangame, sivôravluselo sajûkluselo illaliulaurapsiuk.

16 Kuviasukpunga, sungertûtigijungnarapse illûnâne.

KAPITEL VIII.

Paulusib ĸaiblainiganik, ajoĸsartunut tunnijerĸovlugit kunnulugatik.

1 KAUJITIPAPSELE, ĸattangutikka, Gûdib saimarsautânik, tunijaumajomik illagêktunut Mazedôniame.

2 Oktortauleramik kappianartunut unuktunut, angijomik ĸuviasukput. Akludlaralloarlutik tunijivut unuktunik issumalingasuerdlutik.

3 Kunnulugatik tunnijivut ajungitamingnik, kigligiutjivunga, ajungitamingnik pituinangilat, piluarput aglât.

4 Innaksorpâtiguttauĸ illungertudlarlutik illaliorĸovluta tunnergumik ikkajortigêgutiksamik ivjornaititaujunut illingajomik.

5 Issumavullo nellaudlugit pituinangilat; ingmingnik aglât tunnerĸârput Nâlekamut, tungâgullo uvaptingnut Gûdib pijomajanga malliklugo.

6 Taimaimat Tituse ĸaiblalauĸpavut, sorlo sivorngagut pinialaurame, taimaktauĸ akkunapsingne ajungitullinermik taimaitomik nâmaksêniarĸovlugo.

7 Sorlole tamainik akluinapse, okpernermiglo, oĸautsiniglo, illisimanermiglo, piniatsiarnermiglo, naglingnermiglo uvaptingnut; taimaktauĸ kammatitse ajungitullinermik tamattominga akluilerĸovluse.

8 Taimak oĸauseĸangilanga, sumik perĸojilunga; assisele taimak piniatsiarmatta, naglingnisetauĸ ôktutuinarpara illungertormangât.

9 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautâ ĸaujimagapsiuk, akluitoĸsôgalloardlune aklulilaungmat pivluse, akluninganut akluititauĸovluse.

10 Tamattomingalo issumaga ĸaujijautipara. Illipsingnut tamanna idluarmat, illipse pigiartose achâne piniarnermik kissianeungitoĸ, pijomanermigletauĸ.

11 Mânnale tagva nâmaksiniarsiuk tunnijineĸ tamanna, sorlolo ĸunnulaunginapse pijomanermik, taimaktauĸ ĸunulugase tunnijititse pigijapsingnit.

12 Kuviagijaungmat ĸunnulugane tunnijijoĸ ajungitaminik, ajortaminik pinane.

13 Imâgle issumangilanga, assise oĸititauĸovlugit, illipse oĸumaitoĸartilluse; neligêrĸovlusele pivunga.

14 Nelliutome tamattomane taipkoa ajoĸsalermatta, ikkajorniarpasse attorniangitapsingnit; kingorngagut illipse ajoĸselerupse, taipkoa tagva attorniangitamingnit ikkajoromârivâsetauĸ, neligêktomik pijoĸarĸovlugo.

15 Sorlo aglaksimangmat: Unuktunik kattersoilauĸtoĸ amiakoĸangilaĸ: ikkituniglo kattersoilauĸtoĸ, ajoĸsanginivoĸ. [2 Mos. 16, 18.]

16 Gûdele ĸujagiviktaule, Titusib ômattâ taimak illungertortingmago pivluse.

17 Tillijaunermik nâlatuinangilaĸ; angijomigle attaruilidlarame, issumaminik nellipsarpâse.

18 Kattangutiptale illangat tillivavut, aipauĸovlugo, illagêt illûnatik piloriktoĸotigijangat, attutsiarmat oĸautsinik tussarnertunik.

19 Taimaituinangilaĸ, illagêktunulletauĸ annerimavoĸ, illagêrĸovluta tunnergut tamanna neksaruptigo, uvaptingnut kivgar-

tôtaujoĸ, Nâlegaĸ nertortauĸovlugo, illipselo pitsiarnise oĸautigijauĸovlugo.

20 Udjertorpogullo, piungitomik oĸautigijauĸonnata tunnergutivaksuit tamakkoa uvaptigut kattitaumajut pivlugit.

21 Udjertorapta, piniarnerit idluarĸovlugit, Nâlekab sângane kissianeungitoĸ, inuit tækkoænnetauĸ.

22 Kattangutivullo tillivavut tâpkoa illagivlugit piniarnernik attaruilidlartoĸ unuktunik tukkisiĸattalauĸtavut, mânnale tamattominga pinialuarivoĸ angijomik.

23 Sungertûtigivapsele angijomik: Tituselônêt pivlugo, ĸattangutigigapko ikkajortigilâllo akkunapsingne; ĸattangutivullônêt pivlugit, tâpkoa Aposteliongmatta illagêktune, Kristusiblo nertornautigingmagit.

24 Taimaimat nellonaerniaritse tâpkonunga, naglingnise tukkisijauĸovlugo illagêt tækkoænne, nertordlernivullo illipsingnik (tukkeĸarĸovlngo).

KAPITEL IX.

Pauluse pitsiarĸojigannerpoĸ okpertunut ajoĸsartunut.

AGLAGVIGIJARIAKANGILAPSE tujûtiksanik taipkoninga ivsornaitunut.

2 Pitsiarnise ĸaujimagapko, nertornarneralauĸpapse Mazedôniamiunut (oĸarlungalo): Achajamiut achâne pimajarêrtut. Illungertornipselo unuktut kajumiksalauĸpait.

3 Kattangutille ukkua tillilauĸpakka, sulinata nertoromanata illipsingnik tamanna pivlugo; pimajarêrĸovluselo, sorlo oĸautigilaurapse;

4 Mazedôniamiut illagikpanga, opalungaersimangitoselo tikkippasse, uvagut (illipse oĸaromangilanga) kangusuktitauĸonnata, taimak sungertûteĸamut nertornarneralaurapse.

5 Taimaimat ĸattangutit tâpkoa ĸaiblariaĸarasugilauĸpakka, sivorlioĸovlugit aivigiluse, kattersorĸovlugit tunnergutise sivorngagut oĸautigimajut; pijarêrĸovlugit tamakkoa pitsiarnermullo unnunârĸovlugit, ikkinârtutitullo-erĸonnagit.

6 Imâgle issumavunga: Ikkinârlugit karngasoijoĸ ikkituniktauĸ kattersoijomârivoĸ; unnunârdlugillo karngasoijoĸ, unuktuniktauĸ kattersoijomârivoĸ.

7 Illûnatik issumamingnik tunnijilit; ĸuviasugatiungitoĸ, perĸojautuinarnermullônêt pinnatik; ĸuviasuklune tunnijijoĸ Gûdib naglingmago.

8 Gûdible tunnergutit tamaita unnulertitsungnarpait illipsingnut, tamainik ajoĸsangitsainarĸovluse, tunnergutiksaĸarĸovluselo ajungitullijutaujungnartunik tamainik.

9 Sorlo aglaksimangmat: Karngasoilauĸpoĸ aklujut tunitjivigivlugit; idluarninga issoĸangitomut itsomârpoĸ. [Img. 9.]

10 Karngasoijomulle tunnijijoĸ karngasûtinik, ĸaĸĸôjaniktauĸ nerĸiksanik tunijijomârivoĸ, karngasûtiselo unuksivalliatitsomârpait aglivalliatilugillo idluarnipse perortitangit.

11 Tamainik akluilerdluse tunnijitsiarĸovluse issumalingasuerdluse, tamanna pitjutigællugo Gûde ĸujagijaulerpoĸ uvaptingnut.

12 Ikkajortigêgutiksat tamakkoa tujûtaujut piuliniatuinangimattigik ivsornaitut ajoĸsarninginit; kajungersarnadlarputtauĸ unuktunut, Gûde ĸujagidlarlugo.

13 Ajungitullineĸ tamanna nellonaersimajoĸ pivlugo Gûde nertorpât, oĸautsinik tussarnertunik nâlekluse Kristuse oĸautigigapsiuk, issumalingasuerdluselo tunitjivigigapsigik tâpkoalo illûnaitalo;

14 Tuksiarutigamiselo tussugivluse, Gûdib saimanersoarminik pingmasse.

15 Gûdele ĸujagividlartaule tunnergutâ oĸautaujungnangitoĸ pivlugo.

KAPITEL X.

Paulusib akkiorninganik akkerartortiminik. Pitsartuningata sunauninganik.

UVANGALE Pauluse ĸaiblarpapse Kristusib ĸennuêninganut kammangitsertorninganullo, uvanga tækkupsingne nikkanarsârtunga apsimanimnele illerasungitunga illipsingnut.

2 Kennuvungale, tækkupsingne pijariaĸarĸonnanga illerasunginermut, iktôriktainermiglo attoriaĸarĸonnanga, sorlo oĸautaugama illangit pivlugit, tâpkoa uvinik malliklugo arvertarasugingmattigut.

3 Uviningme inôgalloarapta, sorsungniangilagut uvinik malliklugo.

4 Sakkuvut sorsungnermut attortavut uviningmit pingimatta, pitsartûneliksôvulle Gûdib sângane ungalujijoĸsuit asserorlugit.

5 Issumalungnerit asseroraptigik, illûnaitalo piojorinerit akkerartortut Gûdemik illitarsinermut, erĸarsautiâluillo tamaita parngnanaerpavut Kristusemik nâlektilugit;

6 Nâlengitullo tamaita akkiniarlugit opalungaersimavogut, nâlengnise nâmaksikpat.

7 Kallinek kissiat tækkunârpisiûk? Neliat tættekarune perkutaunine Kristusemut pitjutigællugo, tâmna issumakarletauk ingmine, sorlo nangminek perkutaungmat Kristusemut, taimaktauk uvagut perkutaugapta Kristusemut.

8 Anginersamiglônêt nertôtijomaguma pitsartuniptingnik, Nâlekab tunnijanganik uvaptingnut, âkiktaukovluse asserortaukonaselo, kangusungniarajatsangilanga.

9 Taimagle okarpunga, issumalerkonnase, aglangnut kappiasuktitsinasugællunga illipsingnik.

10 Okartokarmat: Aglait okumaidlalarmiglo ipiktoksôvut; inualle najortiogune, nikkanarpok; okausingillo nachonarput.

11 Taimaitok issumakarmile imâk, sorlo apsimatilluta okausiptigut aglangne pivakkapta, taimaktauk piniarungnarapta najorluse.

12 Ipkonunga ingmingnik nertôtijunut illingatiluta adsiotilutalo sapperpogut; ipkoa ingmingnênak ôktûtigivlutik ajungisasugivlutiglo pigamik, sillatulungilat.

13 Uvagulle angiluartomik (ôktûtekarata sorlo) nertungilagut nangminiptingnik, kissianele ôktût malliklugo, Gûdib kiglilerviksaukojanga uvaptingnut, illipsetauk tikkidluse.

14 Ungasiluadlartomut pinginapta, innorluse perkojaujutitut; illipsingnulletauk tikkisimavogut okautsit tussarnertut Kristusemik okâlatigilugit.

15 Angiluartomiglo nertungilagut nangminiptingnik assipta sennajangit pivlugit, nerriukpogullo okpernise illupsingne aglisivalliakpat, pigannеromavluta illusiokojavut malliklugo;

16 Okautsillo tussarnertut okautigilugit ungatipsingnêtunuttauk, assipta sennajangit pijarêrsimajullo pivlugit nertoromanata.

17 Nertôtijomajorle Nâlekame nertorle. [Jer. 9, 24.]

18 Nangminerminik nertortokarune, nâmagijaujutigingilâ, Nâlekable nertorpago kissiane.

KAPITEL XI.

Pauluse akkiogannerpok, ingminiglo nertôtijariakartitauvok.

KANOKTÔK issumaginiarasinga sillaergotoluârsungnimnik; nellungilanga, issumaginiangitapsinga tamattominga.

2 Illungertorama pivluse Gûdib illungertûtânut. Kattitinapse angumut, tagva Kristusemut, uigasungmik ivsornaitomik âtsivigijomavlugo.

3 Sivôravungale, sorlo kuglugiab pingitsertorlune Eva uivêridlalaungmago, taimaktauk issumase asserorniarasugællugit issumalingasuernermit Kristusemêtomit.

4 Tikkitise Jêsusemik assianik ᴏᴋâlakpat, ᴏᴋâlatigilaungitaptingnik; assianiglônêt Anernermik pigupse, pilaungitapsingnik; assianiglônêt ᴏᴋautsinik tussarnertunik, illaliulaungitapsingnik, taimaitoᴋ kammaginajartase illa!

5 Aposteliojoᴋsoarnit ipkonangat mingnersaunasuginginama uvanga.

6 Oᴋâlaloringikumalônêt, ᴋaujimanermigle ajoᴋsangilanga. Illa illûnainik ᴋaujimagalloarpapsinga.

7 Ubvalo idluitullilauᴋpîk, uvamnik nikkarnarsârama, illipse opigijauᴋovluse? akkeᴋangitomik ᴏᴋâlavigilaurapse ᴏᴋautsinik tussarnertunik Gûdemit pijunik.

8 Illagêt assise aᴋsâlauᴋpakka akkilertauvlunga taipkonunga, illipse kivgartoromavluse.

9 Najorluselo ajoᴋsarama, pagvisâlaungitunga kimiglônêt, ᴋattangutigêt Mazedôniamit pijut ajortamnik tunnijilauᴋput; nangminerlo illinganasualauᴋpunga illûnâne pagvisâromanase, taimaktauᴋ sulle pitsainaromavunga.

10 Nellâgut Kristusib miksᴇᴋârninga illumnêngmat, nertornarnera tamanna soᴋᴋosertitauniangilaᴋ Achajab nunangine.

11 Sôg taimâk? Nagligosunginama illipsingnîk? Gûdib ᴋaujimavânga.

12 Piniarnerale piniaromaneralo, tamanna pivlugo piniarutigivara passitiksaeromavlugit patsitiksarsiortut, nertôtigijamingnut adsigijomavluta pijut.

13 Apostelit taimaitut nellangaitut sægloᴋitsivlutik ajoᴋertuijôvut, Kristusemut Aposteliojârlutik.

14 Tamannalo tattamnangilaᴋ; Sâtanase nangminᴇᴋ saᴋᴋijârmat sorlo ᴋaumajub Engelingatut.

15 Taimaimat kivgangittauᴋ opinnaratik idluarnerub kivgangititut illinganasuarput takkormôrlutik; piniarnitik malliklugit naggateᴋaromarput taipkoa.

*16 **Ama** oᴋarpunga, sillainasugiklertoᴋarane uvamnik; taimainasugigupsingale, sillaitotut taimaitotut illaliorsinga, uvangatauᴋ nertôtiluârsulerᴋovluunga.

17 Oᴋautsikka makkoa Nâlekab oᴋauseringilait, sorlole sillainermut attorpakka, nertôtigama.

18 Unnungmatta nertôtijut uviningmingnut, nertôtijomagivunga uvangatauᴋ.

19 Sillaitut ᴋunnutigitsanginapsigik, nangminᴇᴋ sillatujoᴋsôgapse.

20 Erᴋasungilase kivgautitaugupse, nungutaugupse, ivajaijaugupse, tappagijaugupse, kênapsigut tigluktaugupse.

21 Nertornangitomik oᴋarpunga, sorlo sangêlertutitun-idluta. Assimale nertôtijutiksaᴋarningit, (sillaidlunga oᴋarpunga) uvangatauᴋ nertôtijutiksarigivakka.

22 Taipkoa Ebrêeriovut, uvangatauĸ. Israêlitiovut, uvangatauĸ. Abrahab kinguvârivait, uvangatauĸ.

23 Kristusemut kivgauvut: sillaitotut oĸarpunga: pinersaugalloarpunga uvanga. Sennanersaulauĸpunga (taipkonangat), unnatarnersaulauĸpunga, unnorĸejanginiglo parngnanaersimavingmêlauĸpunga, nangianartunêĸattalauĸpunga toĸĸoviksauĸôrtune.

24 Jûdinut issaĸajaulauĸpunga tellimaertorlunga issaĸanernik 40nik, attausek pinnago.

25 Pingasuertorlunga annaulertauvunga (okpingnut) attausiarlunga ujarĸanut millortauvunga, pingasuertorlunga umêjalauĸpunga, immarbiub ittininganêlauĸpunga uvlorlo unnuarlo nâvlugik.

26 Ingergalauĸpunga unuktunik: nangianartomêlauĸpunga kôksoarne, nangianartomêlauĸpunga innuartune, nangianartomêlauĸpunga inuĸattimne (Jûdine), nangianartomêlauĸpunga nellojune, nangianartomêlauĸpunga inuĸajuitome, nangianartomêlauĸpunga iglogasangne, nangianartomêlauĸpunga inuĸajuitome, nangianartomêlauĸpunga immarbingme, nangianartomêlauĸpunga ĸattangutine nellangaitune.

27 Oĸumaitunik unuktunik tukkiseĸattalauĸpunga sennanermelo, pigârnermelo, kângnermelo immerungnermelo, nerritailiĸattarnermelo, kêujanermelo, amorâĸanginermelo.

28 Assingillo pivaktut tainagit; illa, uvlut tamaita pagvisârtaugama (inungnut), issumajârutigijaĸattarapkillo illagêt illûnaita.

29 Kina sangêtok sangêtjutigingilarâ? kina sinnaungasartaujok ônarsijutigingilarâ?

30 Nertôtijariaĸarumale uvamnik, sangênera nertôtigijomavara.

31 Gûdib, Nâlegapta Jêsusib Atâtangata ĸaujimavânga sæglunginama; tâmna nertortaule issoĸangitomut.

32 Damaskusemêtillunga, attaniub Arêtasib angajoĸângortitangata Damaskusemiut iglugasaksoangit udjertortauĸovait, tigujomavlunga.

33 Igalâkulle ĸarmaksûb sillatânut ningititaulauĸpunga amârgaujaksoarmut, ĸemmâvungalo agganginit.

KAPITEL XII.

Tattamnartomik Paulusib tækkotivioninganik sangêninganiglo. Naglingninganik nellâgôrtomik.

NERTÔTINEK attornangigalloarpoĸ uvamnut, tækkotitjutille nellonarungnaertitaunerillo Nâlekamit pijut oĸautigijomavakka.

2 Inungmik illitarsivunga Kristusib okpertoĸotinganik; tâmna Jârit 14 it mattoma sivorngagut, (timiminêlaungmangât nellovunga, timiminêlaungimangâllônêt nellovungataux, Gûdib kissime nellungilâ,) tâmna ĸilait pingajuænnut pititaulauĸpoĸ.

3 Inuk tâmna illitarivara, (timiminêlaungmangât timiminêlaungimangâllônêt nellovunga, Gûdib nellungilâ).

4 Tâmna pititaulauĸpoĸ Paradîsemut, tussâvorlo oĸautsinik oĸauserijaujungnangitunik, inûb kialônêt oĸauserijungnangitanginik.

5 Taimaitomik nertôtijomavunga, nangminimnigle nertôtijomangilanga, sangênimnik kissianik.

6 Nertôtijomagumalo uvamnik, sillaitotut illinganajangilanga; miksеĸartomik oĸarajarama. Tamattomingale pingilanga, idluarnersaunasugiklertoĸarĸonnago uvamnik, tækkojaminit tussartaminillo pivlunga.

7 Illingaĸonnangalo pingijaidlarnermut tækkotitjutit ussornarnartut pivlugit, ânernartomik pititauvunga uvinipkut, tagva Sâtanasib Engelinganik tigluktimnik, pingijaidlarĸonnanga.

8 Tamanna pivlugo pingasuertorlunga Nâlegaĸ ĸennuvigilauĸpara, ĸemmaktaujomavlunga taipsomunga.

9 Oĸautilauĸpângalo: Nâpkiningnera nâmagiuk, pitsartunera ajugaĸangitôngmat sangêtune. Taimaimat sangênera nertôtigijomanersarivara, Kristusib pitsartuninga inneĸarĸovlugo uvamne.

10 Taimaimat ĸuviasukpunga, sangêdlarangama, mittautigijaujarangamalo, ajoĸsadlarangamalo, unangmijaulerangamalo, kappiasuktitaujarangamalo Kristuse pivlugo. Sangêtarangamale pitsartudlarpunga.

*11 **Sillaitôlerpuuga** nertôtigama uvamnik; taimailiortilauĸpapsinga. Illipsingnut nertortaujuksaugalloarama; mingnersaunginama Aposteliojoĸsoarnit ipkonangat, suksaungikalloarlunga.

12 Apostelib nellunaikutangit akkunapsingne saĸĸijârmatta illa, angijomik ĸennuersârnermik, nellunaikutanik, tattamnartuniglo, pitsartudlartuniglo piniarnermik illaĸarlutik.

13 Suna pivlugo mingnersauvisê illagênit assipsingnît? Tamanna pivlugo kissiane, piksakka pivlugit oĸumaititsilaunginama illipsingnik. Idluitullinimnit tamattomangat issumagijungnaersinga.

14 Ahâk pingajuænnik tikkiniarsinnalerpapse oĸumaititsijomaŋanga illipsingnik; pipsingnik pinasuanginama, illipsingnigle. Kittorngat kattersoijuksaungimatta perĸutinik angajoĸâmingnut, angajoĸalle ĸittorngamingnut.

15 Uvangale tunnijijomavunga ĸuviasuklunga, tunnijaujomavlungalo tarnise pivlugit; angijomik nagligigalloarapse, naglingnikitauvunga.

16 Unêlle, (nangminek) oкumaitilaungigalloarpapsegôк, pingitsertordlungale terliarluse tigunerpapsegoк (assipkut).
17 Illipsingnut tillilauкtama illangænnullônêt aкsârtautitsilauкîk illipsingnîk?
18 Tituse kaiblalauкpara, кattangutillo illangat illauкolauкpara tâpsomunga. Titusele aкsârnilauкâ sumik illipsingnît? Anernerme attautsime arvertalaungilagût? attauserlo tupjalaungilavût?
*19 **Ama** tagva akkiorasugivitigût? Oкâlavogut Kristuseme Gûdib sângane: tamakkoningale tamainik, nagliktakka, âкiktaujutiksapsingnut (pivogut).
20 Sivôragama, tikkikuma, illipse pijomajaptut naipiniangi-napse, uvangalo pijomangitapsitut naipiniarapsinga; akkunapsingnêtoкarniarmallo akkerartortigêktunik, annerutjijuniglo, ningartuniglo, aivajuniglo, terliaкattaijuniglo, kiggoijuniglo, piojoridlartuniglo, pikablartuniglo.
21 (Sivôravungalo) piuluatangititauniarama pivluse, tikkingmiguma, kiksartuksauniarlungalo unuktut idluitullilauкtut pivlugit, кaккialilaungitullo maккojungnartullinerilauкtatik, assiniarnerilauкtatiglo illoкeudlarnerilautatiglo pivlugit.

KAPITEL XIII.

Paulusib pidlarnigomanane кaiblarpait кaккialerкovlugit.

MÂNNA pingajuænnik tikkiniaruma illipsingnut, tagva magguk pingasullônêt kigligiudsijut oкautigijanginut illinganerit sunatuinait soккosijuititauniarput.
2 Sivorngagut oкautilauкpapse, ama sivorngagut oкautipsârpapse, najorluse sorlo; mânnalo apsimavlunga aglagvigivakka sivorngagut ajortullilauкtut, assingillo ipkoa tamaita, imâk: tikkingmiguma, pidlarniktailiniangilanga.
3 Pinasuarapse ikpigititaujomavluse tâpsominga, uvapkut oкâlajomik, tagva Kristusemik; tâmna akkunapsingne sangêngitoк, pitsartudlartorle akkunapsingne.
4 Tâmnalo kikkiaktortaugalloarame sangênerme, omârivoк Gûdib pitsartuningane; uvaguttauк tâpsomane sangêgalloartogut, inôкattigivavut Gûdib pitsartuninganut akkunapsingne.
5 Nautsertoritse nangminipsingnik okpernermêngmângapse, kiglisiniaritse illipsingnik. Ubvalo nangminipsingnik illitaringilasê, Jêsusib Kristusib illupsingnêninga malluginagô? Attungitutitun-ilungikupse.
6 Issumavungale кaujimaniarapse uvagut attungitutitun-itsanginapta.

7 Gûdele tuksiarvigivara, sumiglônêt piungitullerĸonnase; uvagut attortutitut saĸĸeromavluta pingilauga, illipsele ajungitullerĸovluse, uvagullo sorlo attungitutitut-erĸovluta.
8 Miksekârneĸ akkerartorungnangilavut, piniarlutale miksekârneĸ pivlugo.
9 Kuviasukpogulle, sangêtarangapta, illipselo pitsartuneĸarupse. Tamannalo ĸillanârutigivavuttauĸ, tagva nâmaktungortitaunise.
10 Taimaimat aglakpakka ukkua apsimavlunga, erĸartuijomananga najulerupse, pitsartuneĸ Nâlekab tunijanga uvamnut idluarsaijutiksaĸ asserornangitorlo attorlugo.
*11 **Tagva,** ĸattangutikka, ĸuviasugitse, nâmaksiniaritse, mannigortigêgitse, adsigêktomik issumaĸaritse, ullapirsauteĸaritse; taimak naglingniktub ullapirsaijublo Gûdib illaginiarpâse.
12 Salutiaĸattigêgitse salutimut ivjornaitomut. Ivjornaitut illûnatik salutipâse.
13 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimaningata, Gûdiblo naglingningata, Anernerublo ajunginerub illagêngningata illagilise illûnase. Amen.

Aglait nipaingit Korintemiunut aglaktaumavut Filippimit Mazedôniamêtomit. Titusib Lukasiblo neksalauĸpait.

PAULUSIB AGLANGIT GALATSIAMIUNUT.

KAPITEL I.

Galâtsiamiut sangusaraininggennik. Paulusib Nâlekamut nangminek Apostelingortitâuninganik.

PAULUSE Aposteliotitaujoĸ (inungniungitoĸ, inungnuungitorlônêt, Jêsuse Kristusemulle Gûdemullo Atâtamut, tâpsominga tuppaktitsijomut toĸĸungajunit;)

2 Kattangutillo illûnatik uvamnêtut illagêktunut Galâtsiamêtunut.

3 Gûdib Atâtab, Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

4 Tâmna ingminik tunnilauĸpoĸ ajornivut pivlugit, piulijomavluta sillamit mattomangat ajortomit, Gûdib Atâtapta pijomajanga malliklugo.

5 Tâmna nakoridlartaule issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

*6 **Tattaminiarpunga,** mânnakut oĸautsit tussarnertut assinginut sâsimalerêrapse, Kristusib saimarsautânut ĸaiĸojigimajase tunnudlugo.

7 Asseĸangigalloartillugo. Illangille illaĸemmatitsivut illipsinginik, Kristusiblo oĸausingit tussarnertut mumiktitsomavlugit.

8 Nangminerlônêlle uvagut, Engeliblônêt ĸilangmit oĸautsinik tussarnertunik oĸâlavigikpasse, oĸâlatigilauĸtapta illipsingnut assinginik, taimaitoĸ ôminarsile.

9 Oĸauserilauĸtaptitut, mânna ama oĸarivunga: Neliatalônêt oĸautsinik tussarnertunik oĸâlavigikpasse tunnergusiapse assinginik, taimaitoĸ ôminarsile.

10 Tagva inuillônêt Gûdiblônêt ĸuviagijanganut mânna oĸâlavik? inungnullônêt ĸuviagijaujomavlungâ? Inungnut sulle ĸuviagijaujomaguma, Kristusib kivgarinajatsangilânga.

*11 **Nellojungnertipapsele,** ĸattangutikka, oĸautsit tussarnertut oĸâlatigijaujut uvamnut, inungnit pingimatta.

12 Inungmut makkoninga tunitsiviolaunginama ajoĸertortaunangalônêt, Jêsusible Kristusib saĸĸertitsininganut.

13 Tussaumalaurapse illiornerilauĸtamnik, taipsomane Jûdit illusingit illuserilaurapkit, Gûdib illagêktoĸotingit angnerpângojomik unangmidlalaurapkit, nungunasuarlugillo.

14 Jûdit illusinginit pilualauĸpunga, anginersamik unuktunit illamnit ikkingutimnit, illungertulualaurama sivorlima illusingit serngnigivlugit.

15 Gûdible uvamnik ingmigôlingatitsilauĸtub anânama timingata illuanênimnit, saimanermigullo ĸaiĸojigilauĸtama idluaringmago,

16 Ernine saĸĸertitsomavlugo illumne, oĸautsinut tussarnertunut oĸâlajuksauĸovlunga tâpsominga nellojut akkorngænne; erinesuklunga tagva pivunga, uvinik auglo issumaksarsiorn 'tiginagik.

17 Jerusalemullônêt tikkilaungitunga sivunipkut Apostelio-junut, Arâbiamulle ailauĸpunga, Damaskusemullo ama utterdlunga.

18 Kingorngagut, Jârit pingasut nângmatta, Jerusalemut tikkipunga, Pêtruse tækkojomavlugo, uvluniglo 15inik uvlilauĸpunga tâpsomane.

19 Apostelille assingit tækkolaungilakka, Jakôbuse kissiat, Nâlekab kattangutâ.
20 Tamattomingale aglagvigiluse sæglungitunga, illa Gûdib kaujimavânga.
21 Kingorngagut Siriablo Ziliziablo nunanginut pivunga.
22 Kristusible illagêktokotinginut Jûdêame tækkôjaunanga illitarijaulaungitunga.
23 Imâgle tussaumatuinalaukput, imna uvaptingnik unangmiklilauktok sivorngane mânna nangminek okperijaukolaungitaminik okperijaukojilerpok okâlavlune.
24 Gûdelo nertorpât pivlunga.

KAPITEL II.

Paulusib illinganingnik Apostelinut assiminut, Pêtrusemullo. Okpernermut idluartitaunermik.

MATTOMA kingorngagut Jârit 14 it nângmatta, ama Jerusalemut ailaurivunga, Barnabase aiparællugo; Tituselo neksalaukparatauk.
2 Tækkotitjutikulle perkojauvlunga takpaungalaukpunga okarkattigivlugit okautsit tussarnertut pitjutigællugit, okautigijakka nellojunut; angajokaunersakutaujulle piluarlugit, sulinanga akpangeromananga akpangeromalaungnangalônêt.
3 Titusele aipara kippijaukojaungilarlônêt Grîcheogalloartillugo.
4 Kattangutille nellangaitut terliarsivlutik akkorngænnut pingmatta, pingitsertorlutik kiglisiniaromavlugo kivgaunginivut Jêsuse Kristusikut pijavut, kivgaulertitsomavluta,
5 Ammikitoarsungmiglônêt taipkununga sâlagijaujomanata nâlelaungilavut, okautsit tussarnertut miksekârningit illipsingnêtsainarkovlugit.
6 Ipkoale angajokaunersakutaujut kanok illingalaungmangâta sivorngagut, uvanga kammangilanga; Gûde inûb tautuanik kammangimat. Angajokaunersakutaujut taipkoa ajokertuinera illalaungilât.
7 Kissianele tukkisileraminga okâlakojaujunga okautsinik tussarnertunik kippimangitunut, sorlo Pêtruse (okâlakojaungmat) okautsinik tussarnertunik kippimajunut,
8 (Pêtrusib illagilauktangata pitsartudlarlune Aposteliotillugo kippimajunut, tâpsoma uvangatauk pitsartudlarlune illagilaurivânga nellojune,)
9 Taipkoalo Jakôbusib Kêfasiblo Johannesiblo aulatsijungortitaujut tunnitsivionera saimanartomik tukkisilauramitsuk, tagva

aggamnik Barnabasiblo agganginik tallerpingminut tigusivut, adsigêktomiglo issumaĸarĸattigivâtigut uvagut nellojunut oĸâlajuksaugapta, taipkoale kippimajunut.

10 Kissiane aklujut issumagijauĸovlugit uvaptingnut; tamattomingalo attaruililunga pinialauĸpunga.

*11 **Pêtrusele** Antiochiamut pingmat, akkerartulauĸpara tækkoænne; passijaungmat.

12 Jakôbusemit illangit tikkerĸârtinnagit, (Pêtrusib) nellojôlauĸtut nerreĸattigingmagit; tikkingmattale pijomaerlune ĸemmakpait; kippimajut illeragigamigit.

13 Jûdillo assingita (Pêtruse) malliklugo takkormôrĸattigivât; Barnabase aglât uivêrijaulauĸpoĸ takkormôrĸattigivlugit.

14 Tækkogapkille, oĸautsit tussarnertut miksеĸârningat malliklugo idluartomik arvertangimatta, Pêtruse oĸarvigivara, illûnatik tussâtillugit: Igvit Jûdeojotit nellojôlauĸtutitut inôniaravit Jûdetullo illuseĸanginavit; sôg nellojôlauĸtut innerterlugit inôniarĸovigît Jûdit illusingititût?

15 Uvagut Jûdeogalloarapta inûlerniptingnit idluitullijionata nellojunit.

16 Kaujimagaptale, inuk idluartitaujungnangimat perĸojat piniarĸojanginut, o pernermulle Jêsuse Kristusemut; uvaguttauĸ Jêsuse Kristuse okpervigivavut, idluartitaulerĸovluta okpernermut Kristusemut, perĸojallo piniarĸojanginuungitoĸ; uvinilik idluarsijungnangimat perĸojat piniarĸojanginut. [Img. 143, 2.]

17 Uvagulle idluartitaunasuartogut Kristusemut, nangminеĸ sulle idluitullijutitut naipitaunajarupta, tagva Kristuse ajortomut kivgaunajarpoĸ. Taimaitsangilaĸ.

18 Nangminеĸ asserortakka ama âĸiksorupkit tappatotipunga uvamnik.

19 Perĸojanulle toĸĸungavunga perĸojanit, Gûdemut inôjomavlunga; Kristuse ĸikkiaktortauĸattigivara.

20 Inôvunga, uvangaungitorle, Kristusele illumne inôvoĸ. Mânnale uviningme inôsera inôserivara okpernerme Gûdib erninganut, nagliktimnut, ingminiglo tunnijomut pivlunga.

21 Gûdib saimarsautâ pijungnaertiniangilara; perĸojanulle idluarsititauneĸ pikpat, Kristuse sulinane toĸĸonajalauĸpoĸ.

KAPITEL III.

Okpernermut idluartitauneĸ oĸautaugannerpoĸ.

SILLAITOKSÔJOSE illipse Galâtsiamiojose! kia angakovigilauĸpâse miksеĸârnermik nâlegungnaertilusê? Illipse sâpsingne Kristuse Jêsuse oĸâlanikut adsiliorsimavoĸ, akkunapsingne kikkiaktortauvlune sorlo.

2 Mattomingainaĸ illiniaromavunga illipsingnit: Perĸojat piniarĸojanginut, ubvalo okpernermik oĸâlanermut Anernermik pivisê?

3 Taimak angitigijomik sillaitoĸsôvisê? Anernerme pigialertose, uviningme mânna nâjiniaromavisê?

4 Taimaitoĸsoarnik sulinase siorniulauĸisê? sulinase pilaurupse.

5 Anernermik tagva illipsingnut pititsijoĸ, akkunapsingnelo taimaitunik tattamnartitsijoĸ, perĸojat piniarĸojanginut ubvalo okpernermik oĸâlanermut taimak pivâ?

6 Sorlo Abrahab Gûde okperingmago tamannalo idluarnerartaujutigilaungmago. [1 Môs. 15, 6.]

7 Tamattomangat tagva ĸaujijungnarpose, okpernermit pijut, tâpkoa Abrahab ĸittorngarivait.

8 Aglaille sivorngagut nellonaertitsilauramik, Gûdib nellojut okpernermut idluarsitingmagit, Abraha ĸaujitipât; Illikkut nellojut illûnamatsiatik saimarviojomârput. [1 Môs. 12, 3. 18, 18.]

9 Taimaimat okpernekartut Abraha okpertoĸ saimausertauĸattigijomârpât.

10 Perĸojat piniarĸojanginik tættekartut illûnatik ôminarnermêngmatta. Aglaksimangmat: Ominarsile neliat nâlengitoĸ tamainik aglaksimâjunik aglangne perĸojane, mallingnagillo. [5 Môs. 27, 16.]

11 Gûdemele idluarsititaujoĸarniangimat perĸojat piniarĸojanginut, nellonaersimavoĸ; idluartoĸ okpernerminut inôniarmat. [Hab. 2, 4.]

12 Perĸojalle okpernermit pingilat; inûble tamakkoa mallitsiarunigit, inôtigijomârpait. [3 Môs. 18, 5.]

13 Kristusible piulilauĸpâtigut perĸojat ômigijautitsiningænnit, nangmineĸ ôminartitaulaungmat pivluta, aglaksimangmat: Ominarsile neliat ĸejungme nivingajoĸ. [5 Môs. 21, 23.]

14 Abrahab saimautjauninga perĸovlugo nellojunut Kristuse Jêsusikut, Anernermik angerutaumajomik peĸarĸovluta okpernermut.

*15 **Kattangutikka**! inuktut oĸaromavunga: Inûb testamentinga nachogijauvangikalloarpoĸ kimullônêt, naĸĸitjusersimakpat, illajauvangilarlo.

16 Abrahale kinguvâksangalo angersimaviovuk. (Gûdible) oĸausingit imaingilat: „kinguvâksanut," unuktôtidlugit, kissiane attausiotidlugo imâk: „kinguvâksanut;" tâmna Kristuseovoĸ.

17 Imâgle oĸarpunga: Testamente imna Gûdib sivorngagut naĸĸitjusilauĸtanga Kristusemut (illingatilugo), soĸĸosertitaujungnangilaĸ perĸojanut, jârit 430 it tamattoma kingorngagut tunnimajunut; angersimaneĸ taimak pijungnaertitauniangilaĸ.

18 Kingormgutijaksaĸ perĸojanut piksangortitaukpat, tagva angersimanermut tunnijaunajangilaĸ. Gûdible Abrahamut tunnilauĸpâ angernikut.

19 Perĸojat tagva suksauvât? Tunnijaumavut ajornek pivlugo, kinguvâksaĸ imna angersimanermik pititaulauĸtoĸ tikkitsiarivlugo; tâpkoa tunnimavut Engelit kivgartortigællugit, pijitsertub aggangitigut.

20 Pijitsertorle attausênarmut pijitsertôlungilaĸ; Gûdele attausênauvoĸ.

21 Kanôĸ? Perĸojat tagva akkerartorĸât Gûdib angersimaninganût? Taimatsangilaĸ. Omartitsijomigle perĸojaĸarpat, idluarsititaunek tagva nellâgut perĸojanit pinajarpoĸ.

22 Aglaille ajortolingortilauĸpait tamaita, okpernermut Jêsuse Kristusemut angerutaumajomik tunnitsivioĸovlugit okpertut.

23 Okperviksarle tikkerĸârtinnago, perĸojanut sapputijaulauĸpogut pallangaertauvluta, okperviksaĸ saĸĸijârtuksaujoĸ nelliutsiarivlugo.

24 Perĸojat tagva sugiartautiksarilauĸpavut Kristusemut (torârtitauvluta), idluartitauĸovluta okpernermut.

25 Mânnale okperviksaĸ tikkingmat, sugiarte attanerijungnaerpavut.

26 Illûnase Gûdib ĸittorngaringmase, okpernermut Jêsuse Kristusemut.

27 Illûnase Kristusemut baptisimajose Kristuse attimagapsiuk.

28 Tagvane Jûdillônêt Grîchillônêt, tagvane kivgallônêt kivgaungitullônêt, tagvane angutillônêt arnallônêt adsigêngitoĸangilat; illûnase attausiogapse Kristuse Jêsuseme.

29 Kristusible pigikpasse, Abrahab tagva kinguvârivâse, kingormgujijuksaugivose angersimanek pivlugo.

KAPITEL IV.

Gûdib ĸittorngangita kivgaungininĝænnik piloringnartomik okpernerme Gûdib angersimaninginik.

OKARPUNGALE kingormgujijuksaĸ sorrusiotillugo, tâmnalo kiagarlo adsigêngitôngilak, tâmna angajoĸaugalloarlune perĸutinut tamainut.

2 Ajoĸertuijulle pairsijullo attanerivait nelliutsiarivlugo atâtame perĸojanga.

3 Taimaktauĸ uvagut sorrusiotilluta kivgatitut illingatitauvogut sillatânêtunik ajoĸertûtsinut.

4 Nelliuningale nelliusimangmat, Gûdib ernine tillivâ, arnamit erniangojoĸ, perĸojanik ɳâleklune;

5 Perĸojanut kivgaujunik piuliklerĸovlugo, kîttorngaunermik pititauĸovluta.

6 Kittorngaugapsele, Gûdib Ernerme Anerninga ômatipsingnut pitipâ, tâmna nipliajoĸ: Abba Atâtak!

7 Taimaimat kivgaujungnaerpotit, ĸittorngauvotille; ĸittorngauguville, Gûdemittauĸ kingormgujijuksaugivotit Kristusikut.

8 Illipsele taipsomane Gûde ĸaujimanginapsiuk, ingergarmik Gûdeungitut ĸivgartulauĸpasse.

9 Mânnale Gûde illitarigapsiuk, piluartomigle Gûdemut illitarijaugapse, sôg sanguvigilerĸisigik illutsit ipkoa sangêtut ajulertullo, nutâmik kivgartoromavlugît?

10 Uvlut, taĸĸillo, nelliutullo, jârillo uvloĸsiorutigivasse (Jûdititut).

11 Sivôratigivapse sulinanga sennavigilaurasugælluse.

*12 **Kattaugutikka,** ĸennuvigivapse: Uvaptun-iniaritse, illipsitun-inama. Idluilugvigilaungilapsinga.

13 Kaujimavapsingale, oĸautsinik tussarnertunik oĸâlatainalaurama illipsingnut uvinipkut sangêtunga.

14 Ajaktornangalo nachogilaungilapsinga, uvinipkut ôktortaugama, Gûdible Engelingatut illaliulauĸpapsinga Kristuse Jêsusetut aglât.

15 Taipsomane angijomik piloridlalauĸpose! oĸautigijungnarpapse imâk: ajornalaungipat ijise aglât pêjarlugit, uvamnut tunnitiginajalauĸpasse.

16 Tagva tamanna pivlugo ômigilerpisingâ, okpernartomik oĸarvigigapse?

17 Ipkoa illungertûtigivâse idluangitomigle; tunnutserĸojômavluse uvamnik, illungertorĸojomavlûselo taipkoa ungagilerlugit.

18 Illungertorneĸ idluarpoĸ, ajungitoĸ pivlugo pitsainarpat, najortigigupsinga kissiane pingipat.

19 Kittorngârsukka, ama kappiaktoadlarlunga erniliarijakka, Kristusib adsinganik illumertautsiarivluse.

20 Tussudlarpungale najoromavluse mânna, assianiglo oĸauseĸarungnarlunga; nakkimarnijutigigapse.

*21 **Oĸautisinga,** perĸojanik kivgartoromajose, perĸojat oĸausertanginik tussalaungilasê?

22 Aglaksimangmat, Abraha maggungnik erneĸalaungmat; aipanga arnamit kivgaujomit, aipâle arnamit kivgaungitomit.

23 Arnable kivgaujub erninga uviningmit erniangovoĸ; kivgaungituble erninga angersimanermut erniangovoĸ.

24 Tamakkoa oĸautsit adsigêgutiksauvut. Tâpkonunga (taijaungmanik) Testamentik magguk; aipâ ĸaĸĸamit Sinaimit pijoĸ, kivgartortuksanik ernilijoĸ; tagva Agar.

25 Kaĸĸaĸ Sinai Arabiamêngmat; tâpsomale (Agarib) Jerusalem nelliunerme tamattomanêtoĸ adsigigivâ, kivgaujoĸ ĸittorngane illagivlugit.

26 Jerusalemele pânêtoĸ, tâmna kivgaungitoĸ; tamapta tâmna anânagivavut.

27 Aglaksimangmat: Kittorngisuitotit, ernisuitotit ĸuviasugit; saĸĸijâlerit nipliavlutillo, ernisungnermut âniangitotit; aipaĸangitoĸ ĸittorngaĸarnersaungmat uilingmit. [Jes. 54, 1.]

28 Uvagulle, ĸattangutikka, angersimanerub ĸittorngarivâtigut, sorlo Isaaĸ.

29 Sorlole taipsomane uviningmit erniojub unangmidlarmago Anernermit erniangojoĸ, mânnatauĸ taimainivoĸ.

30 Aglaille ĸanoĸ pivât? (Imâk:) Annitisigik arnaĸ kivgaĸ erningalo; kivgaujub erningata kingormgujeĸattiginiatsangimago kivgaungitub erninga. [1 Môs. 21, 10. 12.]

31 Tagva kattangutikka, arnab kivgaujub kittorngaringilâtigut, kivgaungituble.

KAPITEL V.

Galâtsiamiut ĸaiblartauĸut, okpertut kippalôjungnaerningœnnik ipperaiĸonnagit, arĸertarĸovlugille Anernerme naglingnermelo.

TAIMAIMAT Kristusib kivgaujungnaertingmattigut, kivgaunginise soĸĸosertailiniarsiuk, kingornganelo ama kippalungortailitiniaritse.

2 Ahâk, uvanga Pauluse oĸaupapse: Kippijauĸojilerupse illipsingnik, Kristuse illipsingnut attungilaĸ.

3 Ama kigligiudsivigivakka kippijaulertut illûnaita, perĸojat illûnaita nâmaksititæksaringmagit sulle.

4 Kristusemik assiojivose, perĸojanut idluartitaujomajose, saimaneĸ attorungnaerpasse.

5 Uvagulle Anernerme utaĸĸivogut idluarsititauniarnermik okpernermut nerriugijaksaĸarluta.

6 Kristuse Jêsuseme kippimanerlônêt kippimanginerlônêt attungimanik; okpernerle naglingnikut piniarnernik saĸĸertitsijoĸ.

7 Aĸpangitsialauĸtose, kia noĸĸartipâse miksekârneĸ nâlegungnaerlugô?

8 Illipsingnik ĸaiĸojijomit noĸĸangatitauneĸ taimaitoĸ pingilaĸ.

9 Sêrnarsautiarsûb ĸaĸĸôjaksaĸ illûnât sêrnartipâ.

10 Sungertûtigivapse Nâlekame, assianik issumaĸarniangi-napse. Illipsingnigle asseroijoĸ pidlartaujomârpoĸ, kinaung-mangâllônêt.

11 Uvangale ĸattangutikka, sulle kippinermik oĸâlaguma, sôg sulle unangmijauvîk? Senningajolik tagva sinnaungasauti-gijaujungnaerajarpoĸ.

12 Kanoĸtôĸ avisârtaulittauĸ illipsingnik asseroijut!

*13 **Illipsele** ĸattangutikka, kivgaujungnaerĸovluse ĸaiĸojau-mavose. Udsertoritsele, kivgaunginek attornerluktailivlugo, uviningmut akkuliuterĸonnago; kivgartortigêklusele pititse naglingnermut.

14 Perĸojat illûnatik nâmaksititaungmatta oĸautsemut at-tautsimut, mattomunga: Inuĸattit illiktut nagligiuk.

15 Kêjigêdlarupsele nerrijigêdluselo, kammaleritse, illip-singnut nungutigêkonnase.

16 Oĸaupapsele: Anernerme arvertaritse, uvingub ikligu-ningit tagva nâmaksitiniangilasse.

17 Uvingub ikliguningata Anernek akkerartormago, Aner-nerublo kajungersainingata uvinik akkerartorivâ. Tâpkoa tai-mak akkerartortigêngmanik, pijomajapsingnik aglât piniarung-nangilase.

18 Anernermulle tessiortaugupse, perĸojat attaniongilat il-lipsingnut.

19 Uvingubie pingit nellonangilat, imaitut: Nulliarêngner-mik asseroinek, assiniarnek, maĸĸojungnartullinek, illoĸeudlar-nerlo,

20 Gûdeungitunik kivgartornek, angâkoniarnek, ĸennugo-sungnek, ômisungnek, annerutjinek, ningarnek, aivanek, akke-rartornek, illeratsârnek, ĸanningaumajarnek, inuarnek,

21 Tallanek, nerritunek, assingillo taimaitut; tamakko-ninga sivorngagut oĸautilauĸpapse, ama sulle sivorngagut oĸautivapse: taimailiortut Gûdib nâlegauvinganik kingormgujiniangilat.

22 Anernerub perortitgangit tamadja: Naglingnek, ĸuvia-sungnek, ullapirsainek, ĸannuersârnek, inôtsiarnek, pitsiarnek, okpernek, piojoringinek, ikliguktailinek.

23 Perĸojat taimailiortut akkerartungilait.

24 Kristusible inuĸotingita uvinitik ikligunerit kajungilâr-nerillo illaliudlugit pitipait senningajolingmut.

25 Inôniarupta Anernerme, arvertalaungmitataue Aner-nerme.

26 Suksaungitomik nertortauniksarsiorata, annuliutigêgatalo ômisuktigêgatalo!

KAPITEL VI.

Kaiblainernik kennersârkojijunik ajungitullerkojijuniglo.

KATTANGUTIKKA, tammarnermut opalluijaujokarajarpat, taimaitok âkiksorasuarsiuk anernermut kennuêtomut, illipse Anerneliojose. Udjertorillo nangminernik, igvittauk ôktortaulungnermut pijaukonnak.

2 Ikkajortigêngniaritse okumaitokarangapse, taimaidluse Kristusib perkojanga nâmaksitiniarpasse.

3 Piojorijokarpalle ingminik, suksaungitôgalloardlune, tâmna uivêrivok nangminerminik.

4 Illûnatigle attunit nangmineliornermingnik kiglisiniarlit; tagva ingmingne kissiane nertornautekarniarput, assimingnelo pinatik.

5 Illûnatik attunit nangmagaksatik nangminek nangmangniarmatsuk.

6 Okautsinigle ajokertortaujub ajokertortine aitortorliuk ajungitunik sunatuinarnik.

*7 **Tammarniarase** Gûde mittautigijaujomangilak; inuk karngasortaminik kattersoijomârmat.

8 Uviningminut karngasoijok, asserornartomik kattersoijomârpok uviningmit. Anernermulle karngasoijok inôtsemik nâksaungitomik kattersoijomârpok Anernermit.

9 Ajungitullilertale merngortorniaratalo; kattersoijomâraptatauk nelliuningane, soraingikupta.

10 Taimaitomik pitjutekarapta, ajungitullilerta tamainut, okpernekarkattivulle piluardlugit.

*11 **Ahak**, ukkua aglait ununârtakka illipsingnut, aggamnut nangminek aglaklugit.

12 Illûnatik kuviagijaujomajut uvinik pivlugo, taipkoa innaksorpâse kippijaulerkovluse; kissiane unangmijaujomanatik Kristusib kikkiaktortauvia pivlugo.

13 Kippijaugalloaramik nangminek aglât, perkojat nâlengilait; illipsele kippijaukovâse nertôtigijomavlugo uvinise.

14 Uvamnille ungasigle nertôtiniarlunga assianik, Nâlegapta Jêsusib Kristusib kikkiaktortauvianik kissianik; tâpsomûna sillaksoak kikkiaktorsimajotun-ipok uvamnut, uvangalo sillaksoarmut.

15 Kristuse Jêsuseme kippimanerlônêt kippimanginerlônêt attungimannik, nutângortitaunerle.

16 Illûnatigle okautsinik makkoninga nâletsiartut, tâpkoa ullapirsautekarlit nâpkigijaunekarlutiglo, Gûdiblo Israêlinga.

17 Mattoma kingorngane neliata ᴏkumaitiniaraninga; Nâlekab Jêsusib nellunaikutanga timimiutarigapko.
18 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata anernise illagiligit, ĸattangutikka. Amen.

Galâtsiamiunut aglaktaumavut Rômamit.

PAULUSIB AGLANGIT EFESUSEMIUNUT.

KAPITEL I.

Gûdib ĸaitangînik saimanartoĸsoarnik Kristusilĸut. Aglisivalliaĸojaunermik tamakkoa attorlugit.

PAULUSE, Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib pijomajanganut, ivjornaitunut Efêsusemêtunut, okpertunullo Kristuse Jêsusemut.
2 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!
3 Nertortaule Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga, saimausermattigut anernilingnut saimanartunut sunatuinarnut, ĸilaub pinginik illangiutitiluta Kristuseme.
4 Sorlo taipsomûna (Kristusikut) annerilaungmattigut, sillaĸsoaĸ tunganilijauĸârtinago, ivjornaikovluta pidlaraksauĸonnatalo sângane naglingnerme.
5 Issumasimagame ĸittorngautitsomavluta ingminut, Jêsuse Kristusikut, taimak ĸuviagijaminut pijomagame,
6 Saimarsautine ânanaujoĸ nertortauĸovlugo, tamattomunga ĸuviagijautingmattigut erdlingnartome.

7 Tâpsomane piulijauviksaĸarapta aunganut, tamædja ajornernit issumagiajaujungnaernermik, saimarsaumik akluiningagut;
8 Tamattominga angijomik pititaujogut sunatûmarnik illisimatitauvluta sillatutitauvlutalo.
9 Kaujitilaungmattigut pijomajame nellonarninganik, ĸuviagijaminut, taimak issumasimagame,
10 Nelliutikpatta uvlut oĸautigijauĸovlugo, tamaita ĸilangmêtullo nunamêtullo attautsemut niaĸomut kattititsomavlugit Kristuseme, tâpsomuna nangminek;
11 Tâpsomûna uvaguttauĸ kingormgujijuksautitauvogut, sivorngagut annerimajogut issumasimaninganut, tamaitaĸsoarnik piniartub pijomajame issumasimaninga malliklugo;
12 Tâpsoma ânanaunersoangata nertornarninganut illingaĸovluta; uvagut Kristusemik sivorngagut nerriuktogut.
13 Tâpsomûna illipsetauĸ oĸausek miksekârtoĸ tussaumagapsiuk, tamædsa oĸautsit tussarnertut piulijauviksapsingnik; tâpsomûnataue okpilerapse, Anernermik ajunginermik angerutaumajomik naĸĸititsiviovose.
14 Tâmna kingormgutijaksaptingnut nellunaikutarivavut, inuĸotingita piulijauviksangat tikkidlugo, ânanauninga nertortauĸovlugo.
*15 **Tamanna** pivlugo uvangataue, tussaumagama okpernermik illipsingnêtomik Nâlekamut Jêsusemut, naglingnipsingniglo ivjornaitunut tamainut;
16 Soraingilanga (Gûde) ĸujagivlugo pivluse erĸaumavluselo tuksiarnimne;
17 Nâlegapta Jêsusib Kristusib Gûdinganut, ânanaunerub Atâtanganut, tunitjivioĸovluse Anernermik illisimanartomik nellonaertitsijomiglo, tâmna (Kristuse) illitaritsiarlugo.
18 Illisimanipsigut ijeĸartitauĸovluse ĸaumaksarsimajunik, nellojungnaerĸovluse ĸaiĸojaumajut nerriugijæksanginik, kingormgutijæksaniglo ânanaudlartunik akluiniliksôjunik ivjornaitune,
19 Pitsartuningatalo angininganik nelleĸangitomik uvaptingne okpertune, pitsartuninga tungavigivlugo.
20 Tamanna piniutigilauĸpâ Kristuseme, tuppaktinamiuk toĸĸungajunit, tallerpingminelo iksivatidlugo ĸilangme.
21 Anginersangordlugo nâlegaunernit tamainit, sôngonernillo, pitsartunernillo, attaniotinernillo, tamainillo taijaujungnartunit, sillaĸsoarme tamattomane kissianeungitoĸ, pijomârtomeletauĸ.
22 Tamaitaĸsuillo tâpsoma ittiggangita attânnut pitilauĸpait, tamainelo niaĸôtilauĸpâ illagênut,
23 Tagva timinganut, illumersimajomut tâpsominga, tamainik tamaine illumertitsijomik.

KAPITEL II.

Paulusib erâraitipait illinganingænnik sivorngane piloringnalaungitomik, mânnale piloringnadlartomik.

ILLIPSETAUK tokkungatilluse tappatonermullo idluitullinermullo;

2 Tamakkoa attorlugit mattoma sivorngagut sillaksûb tamattoma illusingit mallilaukpasse, attanek sillame attaniotijok nâleklugo, tagva anernek nelliutome tamattomane okpinginerub kittorngangine piniarvekartok.

3 Tâpkoa akkorngænne uvaguttauk mattoma sivorngagut taimailaurivogut illûnata, uvinipta ikliguningit malliklugit, uvingublo pijomajanga erkarsautingillo nâleklugit; ingergaptalo ningautsib kittorngarilaukpâtiguttauk assiptitut.

4 Gûdible nâpkiningnermik akluitub naglingnersoarminut nagligilauramittigut,

5 Ajorniptingne tokkungalaurapta, ômartilaukpâtigut Kristuse illagællugo, (saimanermut piulijaumagapse),

6 Illagivlugo tuppaktilaukpâtiguttauk, illagivlugolo kilaub pinginut pitidluta Kristuse Jêsuseme.

7 Nelliutuksame pijomârtome sakkertitsomavlugo saimarsautime nellekangitub amiganginginga, uvaptingnut ajungitullinerminut Kristuseme Jêsuseme.

8 Saimanermut piulijaumagapse okpernikut; illipsingnik taimaingilase, Gûdible tunnergutâ tamanna.

9 Piniarnermuungitok, nertôtijokarkonnago.

10 Sennamajigigaptigo, pingortitauvluta Kristuse Jêsuseme ajungitullerkovluta, Gûdib sivorngagut âkiksulaungmattigut, taimailiorkovluta.

*11 **Taimaimat** erkainiaritse, illipse mattoma sivorngagut nellojôlaurapse uvinikut, kippimangitunik taijaumavluse ipkonunga taijaujunut kippimajunik uvinikut, aggangnut.

12 Illipse taipsomane Kristusekangitose tækkorngartauvluselo Israêlib illagêngninganut, tækkorngartaungmivluse Testamentinut angerutilingnut; nerriugijaksakarase Gûdekaraselo sillaksoarmêlauktose;

13 Mânnale illipse Kristuse Jêsusemêtose, sivorngane ungasiktomêlauktose, kannilerpose Kristusib aungagut.

14 Tâmna ullapirsautigigaptigo, tamarmik attausingortilaungmagik, upko agviarutaujok serkomidlugo, uviningminut ningarosungnek attorungnaertingmago;

15 Tamædsa, perkojat pêrlugit illuserkortokojijut; ingmine tâpkoa magguk inuktângordlugik attautsemik, ullapirsailunelo.

16 Tamarmiglo senningajolikut ullapĸoserdlugik Gûdemut, timiotilugik attautsemik, ningarosungnerlo toĸĸotinamiuk ingmigut.

17 Tikkisimagivoĸ, oĸautsinut tussarnertunut ullapirsaumik oĸâlavlune illipsingnut, ungasiktomêlauĸtose, ĸannitomêlauĸtunullo.

18 Tâpsomûna tamapta apĸotiksaĸarapta Atâtamut anernerme attautseme.

19 Mânna tujormiangojungnaerluselo tækkorngartaujungnaerpose, ivjornaitulle kinguvângugattigivâse, Gûdiblo iglungane iglomioĸattauvluse;

20 Igloliangomavluse Apostelillo nellautaijullo tungavigijangænnut; tamattomunga Jêsuse Kristuse ujarauvoĸ terrekôvlune;

21 Tâpsomunga sennamajoĸ illûnât kattitaumavoĸ, aglivalliavlune igloĸsoangolerlune ivsornaitomik Nâlekame;

22 Tâpsomane illipsetauĸ igloliangoĸattaulerpose, Gûdemut igluksauĸovluse anernerme.

KAPITEL III.

Paulusib nellojunik kivgartorveĸarningata ânanaudlarninganik. Tuksiarutjininganik illagêktunik.

TAMANNA pivlugo uvanga Pauluse ĸellaksugaujunga, Kristusib Jêsusib kivgaringmanga illipse nellojose pivlugit, —

2 Sorlo tussaumagapse kivgartornermik Gûdib saimarsautânik, tunijaumajomik uvamnut pivluse;

3 Tækkotitjutikut nellojungnaertitaugama nellonalauĸtomik ipsominga, (sorlo sivorngagut oĸautsinut ikkitunut aglalaurama.

4 Tâpkonangat, attuarupsigik, ĸaujijungnarpose nellojungnaernimnik nellonartomik Kristuse pivlugo),

5 Tamanna itsaĸ ĸaujijautitaulaungilaĸ inûb ĸittorngaginut, sorlo nellonaersimangmat mânna Apostelinginut nellautaijoĸotinginullo ivjornaitunut Anernikut;

6 Tamædsa, nellojut kingormgujeĸattaungmatta timeoĸattaularmiglo, illangiuteĸattaularmiglo angersimaninganik Kristuseme, oĸautsitigut tussarnertutigut,

7 Tamakkonunga kivgaliarimavunga Gûdib saimarsautânut tunnergusiamnut; ajugaĸanginginanut pitsartuniliksoarmut tamattominga tunitsiviogama.

8 Uvanga ivjornaitunit tamainit mingnerpângojunga, saimarsaumik tamattominga tunitsiviovunga, nellojunut oĸâlaĸovlunga Kristusib akluininganik innornartomik;

9 Tamaitalo illitarsitiniarlugit nellonalauĸtub illinganiganik, sillaĸsûb pigiarninganit ijersimajomik Gûdeme, tamaitaĸsoarnik Jêsuse Kristusikut pingortitsijome;
10 Mânnaulermat illagêktutigut Gûdib sunatuinarne sillatuninga kaujijautitauĸovlugo nâlegaunersoarnut attaniotinersoarnullo kilangmiunut,
11 Taimak issumasilaungmat issoĸangitomit Kristuseme Jêsuseme Nâlegaptingne.
12 Tâpsomûna sivôranata apĸotiksaĸarapta tættiksaĸalaptalo, okpernermut tâpsomunga.
13 Taimaimat innaksorpapse: merngortorniarase siorniortitaunimnik, pivluse pijamnik, tamanna nertornautigivasse.
*14 **Tamanna** pivlugo Nâlegapta Jêsusib Kristusib Atâtanga sêrĸortorvigivara,
15 Atâtaujotôjoĸ tamainut kittornganik taijaujunut kilangmelo nunamelo.
16 Tâpsomunga tunnitsivioĸovluse pitsartunermik ânanauningata amigangidlarninga malliklugo, sangijôtitauvluse Anerninganut illupsigut,
17 Okpernermut Kristuse innekarĸovlugo ômatipsingne, amâtsiortaulerĸovluselo tunganilijaulerĸovluselo naglingnerme;
18 Ivsornaitut tamaita illagilugit illitarsijungnarĸovluse sillingnermik, takkinermiglo, ittinermiglo kingingnermiglo;
19 Illitarsilerĸovluselo Kristusib naglingninganik illisimanermit tamainit anginerpângojomik; illumertaulerĸovluse Gûdib pitakaloringninginik tamainik.
20 Ajugaĸangitorle piniarlune anginerpângojomik tamainit tuksiarniptingnit tukkisiniptingnillônêt, pitsartunermut illuptingne sennajomut,
21 Tâmna soraeratik illagêktut Kristuse Jêsusemêtut nertorlitsuk issoĸangitomit issoĸangitomut! Amen.

KAPITEL IV.

Paulusib kaiblarpait attausioĸovlugit naglingnerme arvertarĸovlugillo inôsertâme.

TAGVA mânna kaiblarpapse, uvanga kellaksugaujunga Nâlegaĸ pivlugo, kaikojaumanise mallitsiarlugo arvertarĸovluse, taimak kaikojaugapse,
2 Piojorijuiluse tamât, kenuêluselo kammangitsertorluselo, ningarijigêktailititselo naglingnerme.
3 Omarigitselo adsigêktomik issumaĸatsainarluse anernikut, ullapirsautib kellaksûtânut.

4 Time attausek, anernek attausek, sorlotauk kaikojaumagapse nerriugijæksakarluse attautsemik kaikojaumanipsingnut.
5 Nâlegak attausek, okpernek attausek, baptijut attausek,
6 Gûde attausek, Atâtagijavullo tamapta, tamainut tâmna Nâlegaujok, illunapsigullo, illupsingnêtorlo tamapse.
7 Illûnatale attunit saimarsaumik tunnitsiviovogut Kristusib tunnijinermine ôktûtigijanga malliklugo.
8 Taimaimat okausekarpok: Kotsingnermut kongmuartub parngnanaerutjaujut aularutivait parngnanaersorlugit, inungnullo tunnergutinik tunnijivlune. [Img. 68, 19.]
9 Kongmuartorle okautigijaungmat, kanok tukkekarkâ? Imâk: Sivorngagut akkalaurametauk nunab inninginut akpasiktunut.
10 Akkalauktok taimnaugivok kongmualauktok killait illûnatik kollerpânginut, tamaita illumertitsomavlugit.
11 Tâpsomalo illangit Apostelingortilaukpait, illangille nellautaijungortilaukpait, illangit okautsinik tussarnertunik okâlajungortilugit, illangit pairsijungortilugit, ajokertuijungortilaukpaillo.
12 Ivjornaitut nâmaktungortitaukovlugit kivgartûtiksak suliarijungnarlugo, Kristusib timiksanga âkiktauvalliakovlugo;
13 Illûnata tikkitsiariluta okpernermut attautsemut illitarsinermullo Gûdib erninganik, angutemariolerdluta Kristusib aglisimaringninga tikkidlugo.
14 Sorusiojungnaerkovluta, malliktitut aulataukonnata, annoremut, tagva ajokertûtsinut sunatuinarnut, inuit nellangaininginut uivêriklerninginullo, pingitsertorlutik tammartinasuarmattigut.
15 Uvagulle naglingnerme nellâgôrniarta, aglivalliavlutale illûnaine tâpsomunga niakôjomut, tagva Kristusemut.
16 Tâpsomangat time illuitok kattisimavok, navgoallo illûnatik ingmingnut nablisimavut, ikkajortigêngnermut; avatillo illûnatik ingmikôrlutik attornermingnut time aglivalliatipât iduarsarlugo; naglingnermelo tamakkoa tamaita pivut.
*17 **Tamanna** pivlugo okarpunga; kigligiutigivlugolo Nâlekame, arvertarungnaerkovluse nellojutitut assipsitut, piungitunik issumakarlutik arvertartutitut;
18 Tarningit târtoksôvut, inôtsemullo Gûdemit pijomut tækkorngartautitauvut, nellojoksônermut illumingnêtomut, ômatimiglo sittijoksôninginut.
19 Taipkoa ikpigijungnangitut ingmingnik tunnivut ajortullinermut, makkojungnartuniglo sunatuinarnik piniarlutik angijomik, pijomatudlarlutiglo.
20 Illipse taimak ajokertortaungilase Kristusemik.
21 Tâpsominga tussarluse tâpsomanelo ajokertortaujomavluse pilaurupse: tagva, sorlo miksekârnek Jêsusemêngmat,

22 Inutoĸaĸ attorungnaersiuk piusiovalauĸtut allarlugit, ikligunermut ingminik asseroijoĸ tammarnartomut.
23 Nutângoleritsele issumapse annerningagut;
24 Inuktârlo attiniarsiuk, Gûde adsilivlugo pingortisimajoĸ idluarnerme, ajunginermelo, ivsornainermelo.
*25 **Taimaimat** sæglunek ipperarlugo miksekârnermik oĸausekaritse, illûnase attunit inuĸattipsingnut; avataukattigêkapta.
26 Ningarluse idluitulliniarase; sekkinek nippitsiarinago ningartilluse!
27 Sâtanaselo inniksaĸalertiniarnago.
28 Tiglilauĸtoĸ tigligungnaerle, sennalunele aggangminut ajungitomik piniarle, tunnijaksaĸarĸovlugo ajoksartunut.
29 Oĸausilungmik ĸannipsigut annitsitailileritse, idluartomigle oĸausekarniaritse âĸiksûtiksamik pijariaĸartune, tussartune tussarominartomik.
30 Gûdiblo Anerninga ajunginek kiksartiniarasiuk, tâpsominga naĸĸititsiviomagapse uvlormut piulijauviksamut.
31 Kanningaumajârnek, ômisungnerlo, ningarnerlo, nipliadlarnerlo mittautekarnerlo tamât illipsingnit ungasiktisigik, idluitullinerillo tamaita.
32 Inôtsiaritsele illanârêkluse nâpkigosukluselo, issumagijungnaitigêgitselo, sorlotauĸ Gûdib issumagijungnaervigilaungmasse Kristuseme.

KAPITEL V.

Kaiblainernik arvertatsiarĸojîjunik. Nulliarêt illingajuksauningœnnik ĸanoĸ.

TAGVA mânna Gûdemik mallikteoleritse ĸittorngatitut naglingnartutit.
2 Naglingnermelo arvertaritse, sorlotauĸ Kristusib nagligilaungmattigut, ingminiglo tunnilaungmat pivluta, tunnergutiksaujomavlune toĸĸotaksamik, Gûdemut tippitsiariksautiksamik.
3 Assiniarnermigle maĸĸojungnartullo nellênik, pijomatudlarnermiglo oĸautauniarase, ivjornaitut taimak pijariaĸarmatta.
4 Sumiglônêt oĸauseluâlungmik, ĸuksalainermiglo mittautiksanermiglo oĸausekarasetauĸ; idluitjutaungmatta, ĸujalingârlusele pititse.
5 Kaujimagapsiuk tamanna, assiniartoĸ, maĸĸojungnartullijorlônêt, pijomatudlartorlônêt (Gûdeungitunut kivgartorteogame) Kristusiblo Gûdiblo nâlegauvinganik kingormgujijuksaungimatta.

6 Neliata ᴏᴋausinginut piungitunut uivêrijauniarase: taimaitut pivlugit okpingineruh ᴋittornganginut Gûdib ningausinga pingmat.

7 Tamanna pivlugo illagijaksaringilase.

8 · Mattoma sivorngane târmiolaurapse, mânnale ᴋaumaniovose Nâlekame.

9 Arvertaritse ᴋaumajub ᴋittorngangititut. Anernerub perortitangit tamadsa: Sunatuinarnik ajungitulliniarneᴋ, idluarnerlo, miksᴇᴋârnerlo.

10 Kiglisiniaritselo, suna idluarijaungmangât Nâlekamut.

11 Târtublo pingit suksaungitut illangiutiviginiarassigik, sugiangârsigigle.

12 Sagvangitome piniartangit taivlugit aglât kangunadlarpoᴋ.

13 Tamakkoale tamaita saᴋᴋerniarput pidlartaukpatta ᴋaumajomut. Saᴋᴋersimajut tamaita ᴋaumangmatta.

14 Taimaimat ᴏᴋarpoᴋ: Tuppalerit sinniktotit, makkilutillo toᴋᴋungajunit, tagva Kristusib ᴋaumaksarniarpâtit.

15 Tagva mânna kammatsiaritse arvertarnipsingnik, sillaititut pinnase; sillatujutitulle pititse.

16 Attutsiarlugolo nelliutoᴋ, (angijomik) ajormatta uvlut.

17 Tamanna pivlugo sillaergotoniarase, tukkisilerlusele Nâlekab pijomajanganik.

18 Tallaniaraselo Wainetornermut; tamanna idluangilutaungmat, Anernermigle illumertauleritse;

19 Oᴋarᴋattigêngniaritselo imgerutinut nertordlerutiksanut tuksiarutsinullo anernilingnut, imgerdluselo nipjausijaritse Nâlekamut ômatipsingne.

20 Tamaitalo ᴋujalijutiginiarsigik soraerase Gûdemut Atâtamullo, Nâlegapta Jêsusib Kristusib attingane.

21 Nâlektigêgitselo Gûde sivôragilugo.

*22 **Arnat** okoᴋse! uise nâleksigik, sorlo Nâlegaᴋ.

23 Arnab uine niaᴋoringmago, sorlotauᴋ illagêt Kristuse niaᴋoringmatsuk; tâmna piuliklertiogivoᴋ timiminut.

24 Sorlole illagêt Kristuse nâlegaringmatsuk, taimaktauᴋ arnat uitik nâlegaksarivait illûnainik.

25 Illipse angutit, nulliase nagligisigik, sorlo Kristusib illagêt nagligilaungmagit, ingminiglo tunnivlune tâpkoa pivlugit,

26 Ajorungnaertitsomavlugit, epᴋêjalauugmagit ubvaumut (immiojomut) oᴋautsemik illalingmut.

27 Ingminut pititsomavlugit illagêt ânanaujut, ivsornartoᴋangitut, imulloᴋangitullo, taimaitomiglônêt assianik peᴋangitut, ivsornaiᴋovlugille pidlaræksausuerlutik.

28 Taimaktauᴋ angutit nulliatik nagligijæksarivait, sorlo timitik nangminitik. Nulliaminik naglingniktoᴋ, nangminerminik naglikpoᴋ.

29 Uviningminik nangminerminik ômisuktoĸalauĸsimatsangimat, nerritilugolo pairivâ, sorlotauĸ Nâlekab illagêt pairingmagit.

30 Tâpsoma timingata avatigingmattigut, uvininganit saunginanillo pijogut.

31 Taimaimat angutib atâtanelo anânanelo ĸemmangniarpak, nulliane attavigênarlugo, tâpkoalo magguk uvinioniarpuk attautsemik. [1 Môs. 2, 24.]

32 Nellonartoĸ tamanna angijôvoĸ: Kristusele illagéllo oĸautigivakka.

33 Illipsetauĸ, illûnase attunit, angutib nulliane nagligiliuk ingmitut. Uigguble uine attanerilugo pile.

KAPITEL VI.

Kittorngat angajoĸâllo kivgallo ĸaiblartauningœnnik. Okpertut sorsuktuksatitut-ituksat sakkunginik.

ILLIPSE sorrutsit, angajoĸâse nâleksigik Nâlekame; tamanna pijariaĸarmat.

2 Atâtallo anânallo nâlekik; tamadja perĸojaĸ sivorliojoĸ, angersimanelik (imâk):

3 Kanoengitsiarĸovlutit, akkunêrtomiglo inôniarĸovlutit nuname.

4 Illipselo angajoĸaujose, ĸittorngase ningaĸsarniarasigik, inugoiniarsigigle nâlektilugit, Nâlekablo oĸausinginik ĸaujitilugit.

5 Illipse kivgaujose nâlegase nunamêtut nâleksigik, kuksasukluse sajukluselo, ômatipsigut issumalingasuerdluse, iKristuse sorlo nâleklugo;

6 Kivgartorneĸ inuit tækkoænne, inungnut idluarijaujomavluse, pinago; Kristusible kivgangititut pititse, ômamut Gûdib pijomajanga nâleklugo, ĸunnutuidluse.

7 Nâlekamut kivgartorasugititse, inungnuungitoĸ.

8 Kaujimagapse, neliat kivgaujorlônêt kivgaungitorlônêt Nâlekamut akkilertaujomârmat ajungitullininga malliklugo.

9 Angajoĸaujose illipse, taimaktauĸ (kivgase) piniarvigisigik, silluktailititselo; ĸaujilerluselo Nâlegaĸarmigapse ĸilangme, tâpsomanelo inuit adsigêngitôngilat.

*10 **Tagvale** ĸattangutikka nekoĸsitiniaritse Nâlekame, ajugaĸangitub pitsartuninganut.

11 Gûdib sapputjiniksanga attiniarsiuk, Sâtanasib pingitsertortub uivêriklerninginut sôngoĸovluse.

12 Uviningmullo aungmullo sorsugiaĸanginapta, attanniviksoarnulle pitsartujoĸsoarnullo, sillaĸsûb attaninginut, sillaĸsûb mattoma tâĸtôningane attaniotijunut, anernernut ajortunut ĸilaub attanêtunut.

13 Tamanna pivlugo Gûdib sapputjiniksanga tiguniarsiuk, ajugauĸovluse uvloĸ ajortoĸ nelliutikpat aulatausuerdluse, tamaitalo nâmaksilugit salaĸainarĸovluse.

14 Tagva makkitipsigut tapserusijaritse miksesĸârnermik, idluarnerlo attimavlugo, sagvingmiutarivlugo.

15 Ittigapsigullo kammiksimatitse, oĸautsit tussarnertut ullapirsainartut oĸâlatigivlugit opalungaersimavluse.

16 Tamainille piluardluse okpernesĸ tiguniarsiuk sappulutarivlugo, ajortoĸsûb (Sâtanasib) ĸargjunginik ikkomalingnik ĸamitsijungnarĸovluse tamattomunga.

17 Niaĸôtiksaĸaritselo piulijaunermik, saviksoaĸarluselo Anernerub pinganik, tamadsa Gûdib oĸausinganik.

18 Tuksiatsainaritse illûnainik pijarialingnik, anernikut tuksiarluse ĸennuluselo; taimailiorĸovluse soraerase pigârmititse tamât, ivsornaitut tamaita tuksiaulrugit;

19 Uvangataus pivlunga, tunnitsivioĸovlunga oĸâlanermik sivôrananga ĸannera angmarlugo, oĸautsit tussarnertut nellonarningat oĸautigivlugo;

20 (Tamattomunga kivgauvunga ĸellaumgujanêtunga;) erĸsinanga tamattominga oĸâlaĸovlunga, sorlo pijuksaugama.

*21 **Illipsetaus** ĸaujilerĸovluse illinganimnik suliamniglo, Tichikusib ĸattangutib erdlingnartub, Nâlekamelo nertornartomik kivgartortub, unipkautiniarpâse tamainik.

22 Tamanna pivlugo tillilauĸpara illipsingnut, tussarĸojomavluse illinganimnik, tâmnalo ômatipsingnik manigoerĸovlugo.

23 Ullapirsautesĸarlit ĸattangutigêt, naglingnesĸarlutiglo okpernesĸarlit Gûdemit Atâtamit, Nâlekamillo Jêsuse Kristusemit.

24 Saimarsautesĸarlit illûnatik Nâlegaptingnik Jêsuse Kristusemik naglingniktut illungertorlutik. Amen.

Rômame makkoa aglaktaumavut Efesusemiunut, Tichikusib neksalauĸpait.

PAULUSIB AGLANGIT FILIPPIMIUNUT.

KAPITEL I.

Paulusib Rômame parngnanaersortaujub kujalininganik tuksiarutjininganiglo. Illinganinganik KANOK *maksuaninganiglo. Kaiblainganik, Filippimiuttauĸ taimailerĸovlugit.*

PAULUSE Timôteuselo, Jêsusib Kristusib kivgagik, ivjornaitunut tamainut Kristuse Jêsuseme Filippimêtunut, ajoĸertuinerôjunullo (illagêllo) kivganginut.

2 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

3 Gûde ĸujagivara illûnâne erĸaumajarangapse,

4 (Taimak pitsainartunga tuksiarnimne illûnase pivluse, tuksiarnerlo ĸuviasuklunga pivara,)

5 Oĸautsinut tussarnertunut illagêguteĸarnise pivlugo, uvlormit sivorlerpâmit mânna tikkidlugo.

6 Tamattomingalo sungertûteĸarvikpunga, ajungitulliamik pigialauĸtub illupsingne, tâpsoma nâmaksitiniarivâ Jêsusib Kristusib uvluksangata nelliuniksanga tikkidlugo.

7 Taimak idluarmat, tamattominga issumaĸariaĸarpunga illûnase pivluse, ômatimnênapse ovane parngnanaersorsimanimne, akkiorĸimnelo oĸautsit tussarnertut kigligiutigilugit aulajungnangertinapkit, illipse illûnase saimarsauteĸarĸattigigapse.

8 Gûdib illa ĸaujimavânga, ĸanoĸ ômamut angijomik ungagigapse tamapse, Jêsusib Kristusib nagligosungnersoangane.

9 Tamannalo tuksiarutigivara, naglingnise pigannerpalliavlunelo aglivalliarĸovlugo sunatuinarnik illisimanermiglo tukkisinermiglo:

10 Kiglisiniarungnarĸovluse suna ajunginerpaungmangât; nellâgôrĸovluse, sinnaungaĸonnaselo Kristusib uvluksangata nelliuniksanga tikkidlugo.

11 Idluarnerub perortitanginik illumertauluse, Jêsuse Kristusikut (illupsingne) pijunik, Gûde nertortauĸovlugo nakoridlartauĸovlugolo.

*12 **Nellojungnaertipapsele** ĸattangutikka naglingnartose, illingatitaunera, tamanna sunaubva oĸautsit tussarnertut aglivalliajutigivât.

13 Imâk: attaniviksûb iglunganêtunut tamainut ĸaujijauleroĸ, ĸellarutikka Kristuse pivlugo pingmatta;

14 Kattangutillo Nâlekame unnuktut ĸellarutimnut tættiksarsivut, sivôranatik oĸauseĸ oĸautigivlugo illerasugatik.

15 Illangitale Kristuse oĸâlatigivât ômisungnermut ĸanningaumajarnermullo; illangitale issumaĸaloringnermut.

16 Ipkoa Kristuse oĸâlatigivât ĸanningaumajârnermut nellagôrlugatiglo, ĸellarutikka kappianartomik illajomavlugit issumaĸaramik.

17 Ukkuale naglingnermut pivut, ĸaujimagamik, oĸautsit tussarnertut akkiorutigivlugit ovanêtitaugama.

18 Kanorle tagva? Kristuse sunamullônêt oĸautigijautuinarpat, illungertunginermullônêt, illungertornermullônêt, tamanna ĸuviasûtigivara, ĸuviasûtigijomavaralotauĸ.

19 Nellunginama, tamanna piulijaujutiginairapko tuksiarnipsingnut, Jêsusiblo Kristusib Anerningata ikkajorninganut.

20 Taimâk utaĸĸivlunga ĸillanâdlarlungalo neriukkama, kangusuktitaunianginama sunalônêt pivlugo; (nerriukpungale,) illerasuktinnanga, illusiptut tamât mânnataueĸ aglât Kristuse angijomik timipkut nertortauniarmat, inôgumalônêt toĸĸogumalônêt.

21 Kristuse inôgutigigapko, toĸĸonerlo piksaĸautigivara.

22 Uviningmele inôniarnera attornarnersaukpat: neliak tagva pijomanersarivlugo, uvanga nellovunga.

23 Tamarmik illungertûtigigapkik: kajungilârpunga avilunga tamângat, Kristuselo najoromavlugo; tamanna illa angijomik ajunginersaungmat;

24 Uviningmêtuarnerale pijariaĸarnersauvoĸ illipse pivluse.

25 Tamattomingalo ĸaujimavlunga nakkimarningilanga, illipsingnênia rama illûnapsingne, pivalliatitaujutiksapsingnut, kuviasûtiksapsingnullo oĸpernipsingne.

26 Nertôtiksarsiluarĸovluse Kristuse Jêsuseme uvanga pivlunga, utterniarnimnut illipsingnut.

*27 **Arvertarltsele** Kristusib oĸausingit tussarnertut mallitsiarlugit; tikkikumalônêt tækkoluse, apsimalungalônêt tussarĸovlunga, sôngolernipsingnik attautseme anernerme, attaûtsemik

tarneкarluse sorsugiaкattigilutalo okpernek oкautsinut tussarnertunut pivlugo.

28 Koaкsângatailititselo akkerartortunut sunalônêt pivlugo; tamanna nellunaikutauvoк pidlartaujomârmatta taipkoa, illipsele piulijaujomârapse, tamædsalo Gûdemit pivoк.

29 Kristuse pivlugo tunitjiviogapse, okpervigilugo kissianeungitoк, kappiasuktitaujutigilugoletauк.

30 Uvaptut siorniorapse, sorlo tautulaurapsinga, sorlolo mânna tussaumagapsinga.

KAPITEL II.

Kristuse malliklugo piojorijuerкojaunermik. Timôteuse Epafrodituselo pivlugik.

ILLIPSINGNE tagva кaiblaijoкarpat Kristuseme, mannigoijoкarpat naglingnerme, illagêktoкarpat Anernerme, ômamut naglingniktoкarlunelo nâpkiniktoкarpat;

2 Kuviasûtiksara tagva nâmaksitiniarsiuk, issumaкarкattigêngnipsingnut, nagleкattigêngnipsingnullo, illagêngnipsingnullo, attausionipsingnullo;

3 Sunamik piniarase akkerartornermut nertornauteкaromamullo nunguniartomik; piojoringinermulle illase opiginersarisigik illipsingnit nangmineк.

4 Illûnaselo attunit pipsingnik nangminipsingnik piniarase, illapsele pinginik issumaкaritse.

5 Illûnase issumaкaritse Jêsusib Kristusib issumaкarningatut.

6 Tâmna Gûdetun-ikalloarame, nertornautigilaungilâ, Gûde adsigivlugo:

7 Ingminigle nikkanarsâlauкpoк, kivgatun-ilerdlune; inutuinaк adsigililauкpâ, inutuinaujotullo illinganinga naipitaulauкpoк.

8 Ingminik miklilerdlune nâlainalauкtoк toкomut, toкomut senningajolingme aglât.

9 Tamanna pivlugo Gûdib nâlegaviksoangortilauкpâ, atteкartilâllo atternit tamainit anginerpângojomik.

10 Jêsusib attingane sêrкut illûnatik sêrкortortuksaungmatta nâlengnermut, кilangmêtullo nunamêtullo, nunab attanêtullo:

11 Oкallo illûnatik nellonaijaijuksaungmatta Jêsuse Kristusemik Nâlegaujomik, Gûdib Atâtab nertornautinganut.

12 Taimaimat nagliktakka, sorlo nâletsainalaurapse, najorapse kissianeungitoк, mânnaletauк anginersamik aglat apsimatillunga, piulijauniksase piniarsiuk kuksasukluse sajukluselo.

13 Gûde tagva pititsijoĸ illupsingne pijomanermiglo nâmaksititsinermiglo, idluarijane pitjutigilugo.

14 Tamainik piniaritse ĸunnutuiluse ĸollaraselo;

15 Passijaksauĸonnase idluarĸovluselo, Gûdemut ĸittorngaulerdluse, pidlaraksaunase inuĸattigêt oĸautsarêtut mumiksimajullo akkorngænne, tâpkonane ĸaumaniogapse nennergoatitut nuname;

16 Oĸausesĸ inôjutaujoĸ attavigênarlugo; tamattominga Kristusib uvluksangane nertornauteĸarĸovlunga, sulinanga aĸpangilaunginama, sulinangalônêt sennalaunginama.

17 Augale kovijaukpallônêt okpernipsingnut, Gûdemik kivgartûtigijapsingnut, tunnergutaujomut sorlo, ĸuviasukpunga, illûnaselo ĸuviasuĸattigælluse.

18 Tamanna illipsetauĸ ĸuviasûtigijaksarivasse, ĸuviasuĸattigijaksarivapsingalo.

*19 **Nerriukpungale** Nâlekame Jêsuseme, mânnakassakut Timôteuse tilliniarapko illipsingnut, uvangataue nakoĸsijauĸovlunga, ĸanoĸ illinganipsingnik tussaruma.

20 Nellâgôrtomik issumaĸatteĸanginama assianik, tâpsotunaĸ ômamut (pijariaĸarnipsingnik) issumagivluse pijomik.

21 Illûnatik nangminitik issumagingmagit, Kristusib Jêsusib pingit issumaginagit.

22 Tâmnale ĸaujimavasse idluartoĸsôngmat; sorlo atâtab ĸittorngane kivgartorĸattigingmago, taimak kivgartorĸattigilauĸpara oĸautsinik tussarnertunik.

23 Nerriukpungale tâmna tilliniarlugo tagvainaĸ, tukkisitualeruma ĸanoĸ illinganiarmangârma.

24 Nâlekamele sungertûteĸarpunga, nangmineĸtauĸ uvanga mânnakassakut tikkiniarapse.

25 Pijariaĸarasugijarale, tillivlugo illipsingnut Epafroditusе ĸattangutiga, piniarĸattigalo, sorsugiaĸattigalo, illipselo tilliauĸtase, uvangalo pitsiartiga ajoĸsarnimne.

26 Illûnase kippiniarvigilaungmase, angijomiglo issumajâlauĸpoĸ, tussaumagapse ĸannimalaungninganik.

27 Illa ĸannimadlalauĸpoĸ toĸĸoniarĸôrdiune, Gûdible nâpkigilauĸpâ; tâmnale kissimeungilaĸ, uvangaletauĸ, kappiasungnikka unnuksivalliatitauĸonnagit.

28 Tamanna pitjutigællugo tuavi tillivara ĸuviasuĸovluse takkolermigupsiuk, uvangalo kiksarnikinersauĸovlunga.

29 Illaliorsiuk tagva Nâlekame ĸuviasutsiarluse; taimaitullo opigisigik.

30 Kristusib piniarĸojangit pivlugit toĸĸo ĸannidlalaungmago, inôtsine ivlerinikidlaramiuk, kivgartoromavlunga innangerdluse.

KAPITEL III.

Ajoĸertuijut nellangaitut ulloreagijauĸojauningæmik. Idluarnermik okpernermit pijomik; piloringnartoĸsûblo kilangmêtub pinasuartauĸojauninganik.

AMATAUK ĸattangutikka, ĸuviasugitse Nâlekame! Aglakka illipsingnut adsigêtsainarmatta, ĸunnutigingilakka, illipselo nakkimarnitailijutigiluarivasse.

2 Kingmit nautsertorsigik, ajoĸertuinerluktut nautsertorsigik, illakungortitsijut nautsertorsigik.

3 Uvagut kippimaniogapta, Gûdemik kivgartortogut anernerme, nertôtivlutalo Kristuse Jêsusemik, uvinik tættiginago.

4 Nertôtijungnaralloartungataueĸ uvamnik uvinipkut. Assimnik uviningmigut tætteĸarasugijoĸarpat nangminerminik, peĸaluarajarpunga uvanga.

5 Uvlut sittamaujungæenne, kippimanerama, Israêlib kinguvânginut illingajunga, Benjaminib kinguvârivânga, Ebrêerimit Ebrêereojunga, perĸojanik nâlengnermut Farisêereojunga.

6 Illungertornermut unangmiklertôlaueĸtunga illagênik, perĸojat idluarneraininginitigut pidlaraksaulaurnanga.

7 Uvamnulle attornartôlaueĸtut, piungilutarivakka Kristuse pivlugo.

8 Illa angijomik piungilutarivakka tamaita, pijomavlugo idluarĸejangat, illitarsineĸ Kristuse Jêsusemik Nâlekamik; tâmna pivlugo tamaita piungilutarilaueĸtakka, aktarlukkugivakkalo, Kristuse pijomavlugo.

9 Tâpsomane naipitaujomavlunga, idluarsineĸarĸonnanga perĸojanit pijomik, okpernermille Kristusemut pijomik, idluarsinermik Gûdib illingatitanganik okpernermut;

10 Illitarijomavlugo tâmna, makkiningatalo pitsartuninga, siorniorningalo illangiubvigijomavlugo, toĸĸunga adsiginiarlugo uvanga,

11 Toĸĸungajut makkiviksangænnut pagrearomavlunga.

12 Imaingilaĸ, tigumajarêrapko, nâmaksijarêrlungalônêt; pinasuarparale tigujungnarmangâpko, uvangataueĸ tigujaumangmigama Kristuse Jêsusemut.

13 Kattangutikka, issumangilanga nangminimnik tigumajarêrapko. Attautsemigle oĸarpunga: Tunnumnêtut puigorpakka, sivunimnêtulle issagutigivlugit.

14 Torârviksaĸ torârvigidlarasuartara, pivianartoĸsoaĸ pijomavlugo, tamattomunga Gûde ĸilangmit ĸaiĸojingmat Kristuse Jêsuseme.

15 Nelivut tagva nâmaksijogut taimak issumaĸalerta; sumiglo assianik issumaĸarupse, tamanna Gûdib saĸĸijârtiliuk illipsingnut.

16 Ajoĸertûtsemik attautsemik pititaumagapta, taimak arvertalauĸta, adsigêktomik issumaĸarĸattigêkluta.

17 Kattangutikka, mallingniarsinga, taimaglo arvertartut nautsertorsigik, sorlo uvaptingnik igsaræksaĸarapse.

18 Unnuktut arvertarmatta (assianik), taipkoninga oĸautetĸattalauĸtapse, mânnaletauĸ ĸugviordlunga oĸautigivakka, Kristusib kikkiaktortauninganik ningarosuktut.

19 Taipkoa asserornermik naggateĸaromârput, natjatik Gûdigivlugo pijut, kangusûtiksaujunik nertornauteĸardlutik, nunab pinginik pinasuartut.

20 Arvertarnivulle ĸilangmêpoĸ, takpângallo nerriugivavut piuliklerte Jêsuse Kristuse Nâlegavut.

21 Tâpsoma timivut ajulertoĸ ablatsângortitsomârpâ, timiminut ânanaudlartomut adsiutilugo, pitsartunermut, ajugaringitaminut tamaita ingminut nâlektilugit.

KAPITEL IV.

Paulusib sunatuinarnik ĸaiblainingnik. Kujalininganik tujâtaulauĸtut pivlugit. Salutitsininganik.

TAGVA, nagliktakka ungagijakka ĸattangutikka, ĸuviasûtiga niaĸôtiksaralo, taimak sôngotsainaritse Nâlekame, naglingnartose illipse.

2 Evôdia ĸaiblarpara Sintichelo ĸaiblarpara, adsigêktomik issumaĸarĸovlugik Nâlekame.

3 Igvittauĸ nertornartoĸ ikkajorĸattiga, ĸennuvigivagit, (arnâk) tâpkoa ikkajorniakik, sorsugiaĸattigilauĸtâkka oĸautsit tussarnertut pivlugit, Klemense assingillo piniarĸattikka illagællugit, atteĸartut aglaksimajunik aglangue ômanartune.

4 Kuviasutsainaritse Nâlekame, amalo oĸarpunga: ĸuviasugitse.

5 Inôtsiarnise nellonaerle inungnut tamainut. Nâlegaĸ ĸannipoĸ.

6 Issumajârase sumiglônêt; illûnainigle pijomajapsingnik Gûdemut nellonaijaileritse, tuksiarluselo ĸennuvluselo ĸujalivluselo.

7 Ullapirsautiblo Gûdemit pijub, issumasiniarutiksanit tamainit anginerpângojub ômatiselo erĸarsautiselo pairiligit Kristuse Jêsuseme.

8 Tagvale ĸattangutikka, miksesĸârnerillo illusitsiaringnerillo, idluarnerillo, ivjorn- inerillo, naglingnarnerillo, illanarêngnerillo, illûnaita inutsiaĸutaunerit, ĸujanartoĸarpallônêt, nertornartoĸarpallônêt, tamakkoa issumaksarsiorutigisigik.

9 Illinnialauĸtase, illaliulauĸtaselo, tussalauĸtaselo, takkolauĸtaselo uvamnit, tamakkoa piniarsigik; tagva Gûdib ullapirsaijub illaginiarpâse.

*10 **Angijomigle** ĸuviasûtigivara Nâlekame, mânna ama issumagijungnarapsinga (piksamnik); issumagitsainalauralloarpapsingale, pivikĸalaungitosele.

11 Ajoĸsarnermut taimak oĸausesĸangilanga; illûnâne nanêtarangamalônêt nâmaksijuksaunimnik illinnialaurama.

12 Pesĸanginesĸ sungiusimavara, pesĸaluarnerlo sungiutingmilât; tamainik tamaine sungiutivunga, aĸĸeartornermiglo, kângnermiglo, pesĸaluarnermiglo, ajoĸsarnermiglo.

13 Tamainik pijungnarpunga Kristuseme pitsartutitsijimne.

14 Idluartomigle pivose, kiĸsartillunga issumagilaurapsinga.

15 Illipsele, Filippimiut, nangminesĸtauĸ ĸaujimavose, oĸautsit tussarnertut oĸâlatigijautainarningænne Mazedôniamit aulalaurama, illagêt assipse avâgilaungilânga, tunijinesĸ tigusinerlo issumagivlugo, illipse kissipse.

16 Tessalônikamêtillunga aglât attausiarluse, amalo aipanganik tujortapsinga inôgutiksamnik nâmaktomik.

17 Tunnitsivionasuarlunga pingilanga, pesĸangârviksaĸarĸojomavlusele nautsertortauniarvipsingne.

18 Tamainigle pesĸarpunga, pesĸaluarlunga aglât; unnunârviovlunga neksartitaunipsingnik pigama Epafroditusemit, tamædja tippitsiariksautiksaĸ, tunnergut tækkominartoĸ, ĸuvianartorlo Gûdemut.

19 Gûdimale tunnitsivigilise ajoĸsarungnaerutiksapsingnik tamainik, akluinerminut ânanaunerme, Kristuse Jêsusikut.

*20 **Gûdivulle** Atâtavullo nâlengnarsile issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

21 Ivsornaitut illûnaita salutisigik Kristuse Jêsuseme. Kattangutigêt uvamnêtut salutipâse.

22 Ivsornaitut illûnatik salutipâse, attaniviksûble iglunganêtut piluardlutik.

23 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata illagilise illûnase. Amen.

Filippimiunut aglaktaumajut Rômamit Epafroditusib neksalauĸpait.

PAULUSIB AGLANGIT KOLOSSAMIUNUT.

KAPITEL I.

Paulusib ĸujalininganik Kolossamiut pivlugit, tuksiarutjininganiglo. Kristusib oĸautsillo tussarnertut ânanaunersoangænnik, Paulusib âniangiuttauĸ kivgartorninganullo saĸĸertitaujomik.

PAULUSE, Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib pijomajanganut, ĸattangullo Timôteuse, (aglakpoguk)

2 Kolossamiunut ivjornaitunut, okpertunullo ĸattangutigênut Kristusemêtunut. Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

3 Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga ĸujagidlarpavut, tuksiatsainarpogullo pivluse,

4 Okpernipsingnik Kristuse Jêsusemut, nagligosungnermiglo ivjornaitunut tamainut, tussaumagapta;

5 Nerriugijaksaĸ pivlugo, ĸomergutaumajoĸ illipsingnut piksauvlune ĸilangme, sivorngagut tussalauĸtase oĸautsitigut tussarnertutigut miksesĸârtutigut.

6 Tamakkoa illipsingnut tikisimangmatta, sorlotauĸ silaĸsoarmiunut tamainut, kibligutivlutiglo, illupsingnetauĸ, uvlormit taimangat tussaumalaurapse tamakkoninga Gûdiblo saimarsautâ nellâgut illitarivlugo.

7 Taimaĸiauĸ ajoĸertortauvose nagliktaptingnut Epafrasemut kivgartorĸattiptingnut; tâmna Kristusemik nertornarlune kivgartorpoĸ pivluse,

8 Uvaptingnik ĸaujititsilaungmijoĸ naglingnipsingnik Anernermit pijomik.

9 Tamanna pivlugo uvaguttauĸ uvlormit taimangat tussaumalaurapta tamattominga, soraijunata tuksiarpogut pivluse, ĸennuvlutalo, illumertauĸovluse illitarsinermik pijomajanganik, illisimavalliavluselo sillatuvalliaĸovluse taimainik anernilingnik.

10 Idluartomik arvertarĸovluse Nâlekamut ĸuviagijauvluse illûnâne, pivalliarĸovluselo ajungitullinerne tamaine;

11 Illitarsivalliarĸovluselo Gûdemik, nakoĸsijauĸovluselo pitsartunernut illûnainut, tâpsoma pitsartuninganut ânanaujomut, ĸenuersârluse, kamangitsertorluselo tamaine ĸuviasukluse;

12 Atâtalo ĸujagiviklugo, pijungnartilaungmattigut ivsornaitut kingormgujeĸattigivlugit ĸaumajome;

13 Piulilaungmattigullo tâĸtub pitsartuninganit, nuktertilutalo Ernerme erdligijame nâlegauvinganut.

14 Tâpsomane piulijauviksaĸarapta aunganut, tamadsa ajornernit issumagijaujungnaernermik.

15 Tâmna Gûdib tækkuksaungitub adsiluanga, erniangoĸârtoĸ pingortitaumajunit illûnainit.

16 Tâpsomûna illûnaita pingortitaungmatta, ĸilangmêtullo nunamêtullo, tækkuksaujullo tækkuksaungitullo, iksivautaĸsuillo, nâlegauvîllo, attaniotinerillo, pitsartujoĸsuillo; illûnamatsiatik pingortitaulauĸput tâpsomûna tâpsomungalo.

17 Tamaitaĸsuillo perĸârtinnagit tâmna ilauĸpoĸ, tamaitaĸsuillo tâpsomunga pairijauvut.

18 Tâmnalo niaĸorivâ timib, tamadsa illagêt; tâmna pigiarniovlune erniangoĸârtôvoĸ toĸĸungajunit, nâlegauĸovlugo tamainit sivorliovlune.

19 (Atâtab) idluaringmago pitaĸaloringneĸ illûnane tâpsomanêrĸovlugo.

20 Tâpsomûnalo illûnaita ullapĸosertauĸovlugit ingminut, nunamêtullo ĸilangmêtullo, senningajolingme aunganut, saimarsaijomavlune nangminerminut.

21 Illipsetauĸ, sivorngagut tækkorngartaulauĸtose akkerartortiolapselo issumapsigut idluitullinerme;

22 Mânnale ullapĸosersimavâse timime uviningata toĸĸunganut, ivsornaititsomavluse pidlaræksauĸonnase passijæksaukonnaselo tâpsoma sângane.

23 Okpernerme tunganilivluse sôngolerupse soraerase, aulataililuselo oĸautsit tussarnertut nerriugijauĸojangine, tussaumajase, oĸautigijaujut pingortisimajunut tâmainut ĸilaub attânêtunut; tamakkonunga uvanga Pauluse kivgaliarimajunga.

*24 **Mânna** ĸuviasukpunga kappianartome attortamne pivluse; kappianarnerillo Kristuseme sulle pijariaĸartut uvinimne nâmaksitiniarpakka timinga pivlugo, tagva illagêt pivlugit;

25 Tâpkonunga kivgaliarimajunga, Gûdib kivgartortitsininganut, nâmaktomik Gûdib oĸausingit uvapkut oĸâlatigijauĸovlugit akkunapsingne;

26 Tamædsa nellonartoĸ imna sillaĸsûb pigiarninganit, kinguvângoĸattigênullo (pijoĸalauĸtunut) angigutjutaulauĸtoĸ, mânnale nellonaertisimavoĸ ivjornaitoĸotinginut.

27 Gûdib nellonaijaivigijomangmagit nellonartub tamattoma inornadlarninganik nellojune, tâgva Kristusemik illupsingnêtomik, ânanâvaksônermik nerriugutiksaujomik.

28 Tâmna oĸautigivavut, inuit tamaita ĸaiblarlugit, ajoĸertorlugillo inuit tamaita, sillatunivut illûnât attorlugo; inuit illûnatik attunit nâmaksitiniaromavlugit Kristuse Jêsuseme.

29 Tamattominga sennanasuarpungatauĸ illungertordlunga, illupkut pitsartutitsijoĸ pitsartutigællugo.

KAPITEL II.

Pauluse ĸaiblaivoĸ, Jêsusemik inûjutetôjomik ipperaiĸonnagit, tammartitauĸonnagillo ajoĸertuijunut nellangaitunut.

NELLOJUNGNAERKOVAPSELE ĸanoĸ angitigijomik issumajârutigigapse, Laodizêamiullo, illûnaitalo tautumnik uvinikut tækkolaungitut.

2 Oĸatingit ĸaiblartauĸovlugit ĸellaksortigêrĸovlugillo naglingnikut, akluilerĸovlugillo illisimajutiksanik tamainik nakkimarninangitunik, Gûdemik Atâtamiglo Kristusemiglo nellonartoĸ illitarilerdlugo.

3 Perĸutit illisimajutiksat illitarsijutiksallo tamaita tâpsomane ijersimangmatta.

4 Taimaglo oĸauseĸarpunga, oĸâlanermut kajungersarnartomut uivêrijauĸonnase kimut.

5 Timipkut apsimagalloardlunga anernipkulle najorpapse, ĸuviasuklunga, mallugosukkama idluarnipsingnik okpernipsingniglo soĸĸosijuitomik Kristusemut.

6 Tagva sorlo Kristuse Jêsuse illaliulaurapsiuk, arvertarniaritse tâpsomane.

7 Amâtsiortaulerluselo igloliangomaleritse tâpsomane, okpernerme aulajungnangerdluse, sorlo ajoĸertortauĸmagapse, angijomiglo tamattominga ĸujalivigitse.

8 Udjertoritse, aĸsârtauĸonnase illisimajôjârnermut tammartitsinermullo tukkeĸangitomut, inuit ajoĸertûsetuinanginit, sillaĸsûblo inungita perĸojinikullunginit, Kristusib ajoĸertûsinganiungitoĸ pijomut.

9 Gûdioneĸ illûnane tâpsomanêmaringmat timeĸardlune.

10 Illipselo nâmaksivose tâpsomane, nâlegauvîllo pitsartunerillo illûnamatsiatik niaĸorijangænne.

11 Tâpsomanetauĸ kippimavose, kippijaunermut aggangnuungitoĸ, time ajortolik uviningmêtoĸ pêjarapsiuk, tagva Kristusib kippititsininganut;

12 Illijartortauĸattigimagapsiuk baptijutikut, tâpsomanetauĸ makkeĸattaumagivose okpernermut, Gûdib pititsininganut, (Kristusemik) toĸĸungajunit tuppaktitsijub.

13 Illipsetauĸ ajornipsingne uvinipselo kippimanginingane toĸĸungajose, ômartilauĸpâse tâmna illagællugo, ajornise tamaita issumagijungnaeramigit,

14 Aglaillo pivluta pijut illuserĸortoĸojijut, uvaptingnik erĸartuijut attorungnaertilugit pêjalauĸpait, senningajolingmut kikkiaktoramigit.

15 Nâlegauvîllo pitsartujoĸsuillo sakkuêlauĸpait, saĸĸertilugillo illûnatik tækkoænne, ajugaujotut aulartinamigit nangminermigut.

*16 **Taimaimat** erĸartortaujariaĸatsangilase kimut nerĸiksarlônêt immiksarlônêt pivlugil:, uvloĸsiorvîllônêt, taĸĸêlaillônêt, Sabatillônêt pivlugit.

17 Tamakkoa tachatuinaungmatta tikkituksamut; timele nangminek Kristusemêpoĸ.

18 Torâræksapsingnit nûtitauniarase kimut, issumaminik sarĸertomut manigotijôjârlune, Engelitullo ajungitôjârlune; taimaitomik tækkolaungigalloarame, sulinanelo pimariuterpoĸ uviningme issumangagut;

19 Attaviginago niaĸoĸ; tâpsomangat time illuitoĸ navgoanut nukkingnullo ikkajortauvoĸ nukkeĸalerdlune, kattitaularmelo, aglivalliavlunelo Gûdib aglivalliatitsininganut.

20 Tagva Kristuse illagivlugo sillaĸsûb inungita illusioĸojanginit, tokkomalerapse, sôg oĸumaititaulerpisê illusioĸojaujunut, sorlo silaĸsoarme sulle inônajarupsetut?

21 Oĸartut: Tamanna aktorniarnago pît, ôngniarnagolônêt, tiguniarnagolônêt.

22 Tamakkoa tamaita attortaukpatta nunguniarput, inuit perĸovait ajoĸertûserilaitalo;

23 Taimaitut illisimajôjârput, issumamingnik kivgartoromagamik manigotijôjârlutik, timelo ivlerinago pigamik, issumaginagolo uviniub pijariaĸarninga.

KAPITEL III.

Malligaksanik sunatuinarnik illûnainut, aipalingnullo, kittorngannullo, angajoĸânullo, kivganullo illingajunik.

KRISTUSE tagva makkeĸattigimagupsiuk, pâuêtut piniarsigik, Kristuse takpânêngmat, Gûdib tallerpiata tungâne iksivavlune.

2 Pânêtut pinasuarsigik, nunamêtut pinnagit.
3 Токкomagapse, inôsiselo Kristuse illagivlugo ijersimavoĸ Gûdeme.
4 Kristusele inôtigijase saĸĸerpat, illipsetauĸ saĸĸerĸattigijomârivasse pinnarnartoĸsôjome.
5 Tamanna pivlugo avatise nunamêtut toĸĸoniarsigik, imaitut: assiniarneĸ, maĸĸojungnartullineĸ, kangunartomik êgiangusâdlarneĸ, ikliguneĸ, pijomatudlarnerlo, Gûdiungitunik kivgartorniojoĸ tamanna.
6 Taimaitut pivlugit Gûdib ningausinga okpinginerub ĸittornganginut pivoĸ.
7 Tamakkoa illipsetauĸ attulauĸpasse sivorngane, taipkonane inôtilluse.
8 Mânnale illipsetauĸ ipperarsigik makkoa tamaita, ningarnerlo, kassênerlo, ômisungnerlo, mittauteĸarnerlo, oĸausilungnerlo ĸannipsingnit.
9 Sægloĸitsiniarase illapsingnik; inutoĸaĸ illusingillo ipperarsigik.
10 Inuktârle attilersiuk, nutângolertoĸ illisimaneĸartuksauvlune, pingortitine adsigivlugo.
11 Tamattomane pitsangilat Grîchillo, Jûdillo, kippimajullo, kippimangitullo, Grîchiungitullo, Skitillo, kivgallo, kivgaungitullo; Kristusele tamaitaĸsoarnik tamaine pitôvoĸ.
12 Taimaimat, Gûdib annerimajangititut ivsornaitutitullo, naglingnartutitullo, attinialeritse ômamut nâpkigosungnermik, inôtsiarnermiglo, piojoringinermiglo, ĸennuênermiglo, kammangitsertornermiglo;
13 Illipsingnut illanarékluse, issumagijungnaertigêgitse, nelise erĸartuitiksaĸarune assiminut; sorlo Kristusib issumagijungnaervigilaungmase, taimaktauĸ illipse pititse.
14 Tamakkoale tamaita ĸângitigut attiniarsiuk naglingneĸ, tagva nâmaksinerub ĸelaksûtâ.
15 Ullapirsaullo Gûdemit pijoĸ attaniotênarle ômatipsingne, tamattomunga ĸaiĸojaumagivose, attautsemik timioĸovluse, ĸujalivigitselo.
16 Kristusib oĸausingit inneĸartisigik angijomik illipsingne, illisimanartunut tamainut (illingavluse); ajoĸertortigêgitse erĸaititsijigêkluselo imgerutinut nertordlerterutiksanut, tuksiarutsinullo anernelingnut, imgerluselo tussarnertunut ômatipsigut tuksiarluse Nâlekamut.
17 Tamaitalo piniarnise, oĸarangapselônêt piniarangapselônêt, illûnaita piniarsigik Nâlekab Jêsusib attingane, ĸujalivluselo Gûdemik Atâtamiglo tâpsomûna.
*18 **Uiggit** illipse, uise nâleksigik Nâlekame, taimak pijariaĸarmat.

19 Nulliaggit illipse, nulliase nagligisigik, kassêniaraselo tâpkonunga.
20 Sorrutsit illipse, angajoĸâse illûnainik nâleksigik; Nâlekab tamanna idluaringmago.
21 Atâtaujose illipse, ĸittorngase ningaĸsarniarasigik, illerasuluarĸonnagit.
22 Kivgaujose illipse, nâlegase nunamêtut illûnainik nâleksigik; kivgartorneĸ inuit tækkôænne, inungnut idluarijaujomavluse, pinnago, ômamulle issumalingasuerdluse, Gûde nâleklugo.
23 Tamaitalo piniarnise ômamut piniarsigik, sorlo Nâlekamut, inungnuungitoĸ.
24 Kaujimavluselo kingormgutijaksamik akkilertaujomârapse Nâlekamut; Nâlegaĸ Kristuse kivgartorapsiuk.
25 Idluitullijorle pititsiviojomârpoĸ idluitullinine akkiniarlugo; inûb kinausinga kamagijaungimat.
(Kap. 4.) 1 Nâlegaujose illipse, kivgase nâmaktomik idluartomiglo piniarsigik; illipsetauĸ nâlegaĸarapse ĸilangme ĸaujilerdluse.

KAPITEL IV.

Kaiblainernik tuksiarĸojijunik. Salutitsinermik.

2 SOKKOSIJUIDLUSE tuksiaritse, taimailiorluselo pigâritse ĸujalivluse.
3 Taimaktauĸ pivluta tuksiarmititse, Gûde upkuamik angmailerĸovlugo oĸautsinut, Kristusib nellonarnersoanga oĸautigijauĸovlugo; tamanna pivlugo ĸellaksugauvungatauĸ;
4 Oĸâlajungnarĸovlunga, sorlo pijuksaugama.
5 Sillatujomik taipkoa illagingitase inôĸatigisigik; attutsiarlugolo nelliutoĸ.
6 Tussarominartunik oĸauseĸatsainaritse tarêrsimajunik; illûnainut kiojariaĸarnipsingnik nellunginiarĸovluse.
*7 **Uvanga** ĸanoênimnik unipkautijomârpâse tamainik Tichikusib, ĸattangutib naglingnartub, nertornarlunelo kivgaujub kivgauĸattauvlune Nâlekame.
8 Tamanna pivlugo tâmna tillivara illipsingnut, nautsertorĸovlugo, ĸanoĸ illingangmangâpse, ômatise nakkoĸsitilugit.
9 Illagællugo nertornartoĸ naglingnartorlo Onesimuse, illapse illangat; tâpkoa unipkautiniarpâse ovanêtut ĸanoeninginik tamainik.
10 Aristarchusib ĸellaksorsimaĸattima salutipâse; Markusiblo, Barnabasib ujorungata; tâmna pivlugo perĸojaulerêrpose piniaræksapsingnik; tikkippasse illaliorsiuk.

11 Jêsusiblo Justusemik attipsâliub; tâpkoa kippimajut illangita. Tâpkoangênait piniarĸattigivakka Gûdib nâlegauvinga pivlugo, tâpkoa manigorutigivakka.
12 Salutipâse Epafrasib, illapse illangata, Kristusib kivgangata; tâmna illungertordlune tuksiatsainarpoĸ pivluse, nâmakserĸovluse aulajungnangerdluse illumertauĸovluselo Gûdib pijomajanginik tamainik.
13 Tâpsominga kigligiutsivunga, angijomik illungertûtigingmasse, Laodizêamêtullo Hiarapolisemêtullo.
14 Lukasib âniasiortib naglingnartub salutipâse; Dêmasiblo.
15 Kattangutigêt Laodizêamêtut salutisigik; Nimfaselo, illagêllo tâpsoma iglunganêtut.
16 Aglaillo makkoa attuartauĸârpatta illipsingne, Laodizêamêtunuttauĸ illagêktunut attuartautingmisigik; illipsetauĸ Laodizêamit pijut attuarisigik.
17 Archippuselo oĸarvigisiuk: Piniaræksat Nâlekamut perĸojaumajutigijat kamagitsiaruk, nâmaksitiniarlugo.
18 Salutitsivunga nangminek aglaklunga uvanga Pauluse. Kellaksorsimajunga issumaginiarsinga. Saimanerub illagilise Amen.

Kolossamiunut makkoa aglaktaumavut Rômame, Tichîkusib Onesimusiblo neksartangit.

PAULUSIB AGLANGIT SIVORLIT TESSALONIKAMIUNUT.

KAPITEL I.

Gûdib saimarsautânik Tessalônikamiune. Kujalinermik.

PAULUSE Silvânuselo Timôteuselo (aglakpogut) illagêktunut Tessalônikamêtunut, Gûdeme Atâtame Nâlekamelo Jêsuse Kristuseme. Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

2 Sokkosijuitomik Gûdemut kujalijutigitsainarpapse tamapse, erkaumavluse tuksiarnipungue tamât;
3 Issumagitsainarlugit piniarnise okpernermut, sennaniselo naglingnermut, kenuersârniselo nerriungnermut, Nâlegaptingne Jêsuse Kristuseme, Gûdib Atâtaptalo sângane.
4 Kattangutigêt naglingnartose, Gûdib nagligijangit, kaujimavogut anerijaumanipsingnik;
5 Okautsit tussarnertut okautigijapta tikkingmasse, okausituinarnungitok, pitsartunermulle Anernermullo ajunginermut, nakkimarninangitôvlutiglo angijomik; illipse kaujimavasse, kanok illingalaungmangâpta akkunapsingne, illipse pivluse.
6 Illipselo uvaptingnik mallikteolertose Nâlekamiglo, angijomiglo kappiasuktitautilluse okautsit illaliulaukpasse kuviasukluse Anernerme ajunginerme.
7 Taimak igjaræksaliarimavose okpertunut tamainut Mazedôniamêtunullo Achajamêtunullo.
8 Illipsingnit Nâlekab okausingit angijomik tussaumajaulermatta, Mazedôniamelo Achajamelo kissianeungitok, nunalingnulletauk tamainut okpernise Gûdemut okautigijauvok; taimaimat tamattominga okautjijariakangilagut.
9 Nangminek taipkoa okautigingmasse, kanok angitigijomik nâlekaptigut; kanorlo Gûdemut sâgiarapse, tunnudlugit Gûdeungitut, kivgartoromavlugo Gûde ômajok miksekârtorlo;
10 Erningalo nerriugivlugo kilangmit, tokkungajunit tuppaktilauktanga, Jêsuse, piulijigijavut ningautsemit pijomârtomit.

KAPITEL II.

Paulusib arvertalaungninganik idluartomik Tessalônikamiut akkorngænne, kanorlo tâpkoa illaliulaungmangâgit ôkautsit tussarnertut.

Illipsetauk nangminek, kattangutivut, kaujimavose, illipsingnut tikkinivut sulinane pilaungimat;
2 Imaimalle: sivorngagut kappiasuktitaujogut mittautigijaudlalaptalo Filippime, (sorlo kaujimagapse,) taimaigalloardluta Gûdivut tættigivlugo sivôralaungilagut okautsit tussarnertut okautigivlugit illipsingnut, angijomik akkerartortaugalloardluta.
3 Kaiblainivut tammarnartomut illingalaungimatta, mamaitunullônêt, pingitsertornermiglônêt illakalaungilat;
4 Sorlole Gûdemut nautsertortaukârluta sungertûtigijauvlutalo okautsinik tussarnertunik okâlakojaugapta, taimak okâlavogut; inungnut idluarijaujomanata, Gûdemulle ômatiptingnik kiglisiniartomut.

5 Mannigôtituinartunik ᴏᴋausesᴋalautsanginapta, ᴋaujimavose, perᴋutiniaromanermullônêt pilaungminata; Gûdib nellungilâtigut.

6 Nertortaunasualaunginivogut inungnut, illipsingnullônêt, assipsingnullônêt.

7 Kristusib Apostelingititut ᴏᴋumaititsinajartuksaulaualloarpogut illipsingnik; anânatulle najulauᴋpapse, sorlo arnab amâmaktitsijub ᴋittorngane pairingmagit.

8 Taimak angitigijomik ômamut annerilauᴋpapse, ᴋunnunatalo aitoromavluse ᴏᴋautsinik tussarnertunik, Gûdib pinginik, kissianeungitoᴋ, inôsiptingnigle aglât, nagligijaulerapse uvaptingnut.

9 Erᴋaigalloarpose ᴋattangutivut, sennaniptingnik ᴏᴋumainiptingniglo: uvlôtillugole unnuamelo sennatsainalaurapta, nelipsingniglônêt ᴏᴋumaititsijomanata; taimaidlutalo Gûdib ᴏᴋausinginik tussarnertunik ᴏᴋâlalauᴋpogut illipsingnut.

10 Nellungilase Gûdiblo (nellunginivâ), ᴋanoᴋ ivsornaidluta idluartôvlutalo passijaksaunatalo najulaurapse, illipse okpertose.

11 Kaujimagivose, illûnase attunit ᴋaiblalaurapse nakkoᴋsituluselo, sorlo Atâtab ᴋitorngane pingmagit;

12 Kigligiutjigaptalo Gûdib nâmagijanganut arvertarᴋovluse, ᴋaiᴋojilauᴋtub illipsingnik nâlegauvingminullo ânanauvingminullo.

*13 **Tamanna** pivlugo uvaguttauᴋ soraerata Gûde ᴋujagivavut: Gûdib ᴏᴋausinginik tussartapsingnik uvaptingnut ajoᴋertortaugapse, tamakkoa illaliulaurapsigik inûb ᴏᴋausingitituungitoᴋ, Gûdible ᴏᴋausingitiûut; sorlo niksekârtôngmatta, pitsartujoᴋsôvlutiglo illupsingne, illipse okpertose.

14 Illipse ᴋattangutivut, mallikteolerapse Gûdib illagêktoᴋotinginik Judêamêtunik, Kristuse Jêsusemêtunik; illipsetauᴋ kappiasuktitaulauᴋpose illapsingnut sorlo taipkoa Jûdinut.

15 Taipkoa Nâlegaᴋtauᴋ Jêsuse toᴋᴋolauᴋpât, nellautaijitiglo, unangmilauᴋpâtigullo, Gûdemullo idluarijaungilat, inungnullo tamainut akkerartorput;

16 Uvaptingnik ᴏᴋâlaᴋojingitut nellojunut piulijaujutiksangænnik, taimaidlutik ajornitik ᴋallerêktilugit illûnaitigut pivait; ningautsiblo ᴋollangialerêrpait,

17 Uvagulle ᴋattangutivut, annikitomik illipsingnik ᴋittorngaertitaulaurapta, tautuptigut ômatiptiguungitoᴋ, pinialualauᴋpogut kênase tækkojomavlugit angijomik kippiniarluta.

18 Tamanna pivlugo uvagut tikkitsomalauᴋpapse, uvanga Pauluse, attausiarnanga; Sâtanasible agvialauᴋpâtigut.

19 Kina nerriugutigællugolo, ᴋuviasûtigællugolo nertornautiksamik niaᴋôtiksarivavût? illipseungitoᴋtauᴋ, Nâlegapta Jêsusib Kristusib sângane, tikkiviane?

20 Illipse illa nertôtigælluselo ᴋuviasûtigivapse.

KAPITEL III.

Naglingnermut Timôteuse tâpkonunga tillivâ.

TAMANNA pivlugo kippiniangudlarapta, idluarivavut kissipta pailerluta Atêneme;
2 Timôteuselo ĸattangutivut, Gûdib kivganga, uvagullo piniarĸattivut oĸautsinik tussarnertunik Kristuse pivlugo, tillilauĸpavut nakkoĸsititauĸovluse ĸaiblartauĸovluselo okpernipsingne;
3 Sôngojungnaertoĸaiĸonnago kappianartunut tamakkonunga; nangminek ĸaujimagapse taimaitunut illingatitaugapta.
4 Najordluselo pigapta, oĸautilaurivapse sivorngagut, kappiasuktitaujomârniptingnik: sorlo nellautsimangmattauĸ, sorlolo ĸaujimagapse.
5 Tamanna pivlugo uvangataue kippiniangudlarama, tillilauĸpara, okpernipsingnik tussaromavlunga; ôktorluktemut ôktortaulauralloarmangâpse, sennanivullo sulinginiarmangâllônêt.
6 Mânnale Timôteusib tikkingmattigut illipsingnit, tussarominartomiglo unipkautivluta okpernipsingnik naglingnipsingniglo, issumagênaraptigullo idluartomik, kippivigivlutalo tækkojomavluta, sorlotauĸ uvagut tussugapta tækkojomavluse:
7 Tamattomunga, ĸattangutivut, mannigorutigilerpapse okpernise pivlugo, kiksarniptingne kappiasuktitauniptingnelo tamaine.
8 Mânna tagva inôlerivogut, Nâlekame aulajungnaerapse.
9 Sunamik Gûde ĸujagivlugo akkiniarungnarpitigô pivluse, illipsingnit ĸuviasûtigijavut tamaita pivlugit Gûdipta sângane?
10 Angijomik tuksiarpogut uvlôtillugolo unnuamelo, kênase takkojomavlugit, âĸiksoromavlugolo âĸigaksaĸarpat okpernipsingne.
11 Gûdiptale Atâtaptalo, Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib nangminek apĸotiksaĸartilitigut illipsingnut.
12 Nâlekable aglivalliatilise, illuêngarnersautiliselo naglingnerme illapsingnik illûnainiglo, sorlo uvagüttauĸ illingagapta illipsingnut;
13 Omatise nakkoĸsititauĸovlugit, pidlaræksautaililutik ivjornailinerme Gûdib Atâtaptalo sângane, Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkiviane, ivjornaitoĸotine illagællugit.

KAPITEL IV.

Gûdib idluarijanganut inôniarĸojaunermik. Nâlekab tikkitsomârviane sulle inôjut illingajomârningænnik ĸanoĸ.

AMA ĸattangutivut, innaksorpapse ĸaiblarluselo Nâlekame Jêsuseme, nâmaksivalliarĸovluse, sorlo tussarapse uvaptingnit ĸanoĸ inôniariaĸarnermik, Gûdemut ĸuviagijauĸovluse.
2 Kaujimagapse perĸojat nelênik tunitjivigilaurapse Nâlekamit Jêsusemit.
Tamædja Gûdib pijomajanga: ivjornaituksaunise, assiniarneĸ ulloreagivlugo.
4 Nelise attunit nellungile illuleĸuttine (timine) pairivlugo ivjornaiĸovlugo nertornarsilune;
5 Ikligunermut êgiangusâdlarane nellojutitut Gûdemik ĸaujimangitutitut.
6 Neliselo ĸattangutiminik oĸumaititsitailile uivêrinagolo sumut; Nâlegaĸ tamakkoninga tamainik akkiniarteongmat, sorlo oĸarvigilaurapse ipsomane kigligiutigivlugo.
7 Ivsornartomut Gûdib ĸaiĸolaungimattigut ivsornaitomulle.
8 Taimaimat tamattominga nachojoĸ, inungmik nachongilaĸ, Gûdemigle, Anernerminik ajunginermik illupsingnut tunnijijomik.
9 Naglingnermigle ĸattangutinik aglagvigijariaĸangilapse, nangminеĸ Gûdemut ajoĸertortaugapse nagliktigêrĸovluse.
10 Taimailiorvigigivasse ĸattangutigêt tamaita, Mazedôniamêtut illûnâne. Kaiblarpapsele, ĸattangutivut, nâmaksivallianersauĸovluse sulle.
11 Pinialeritselo nippordluse, piniaræksaselo piniarlugit, aggapsingnullo sennaniarluse pititse, sorlo perĸolaurapse;
12 Illusitsiarikluse arvertarĸovluse illagingitapsingne, taipkoalo illangænnik attoriaĸarĸonnase.
*13 **Sinniktunigle** (toĸĸungajunik) nelloĸojomangilapse, ĸattangutivut, kiksarĸonnase assipsitut nerriugijaksaĸangitutitut.
14 Okperupta, Jêsuse toĸĸovlunelo makkisimangmat, taimaktauĸ Gûdib ipkua Jêsuseme sinnisimajut neksaromârivait illagilerdlugit.
15 Imaitomigle oĸautivapse Nâlekab oĸausinganik: Uvagut, amiakôvluta inôjogut Nâlekab tikkiviane, sinnisimajut ingiarniatsangilavut.
16 Nangminеĸ Nâlegaĸ ĸilangmit aĸĸaromârmat nippersoarmut kajungersarnartomut, Engelit attaningata nippinganut, Gûdiblo tiptulautinganut, Kristusemelo toĸĸungajut makkerĸâromârput.

17 Kingorngagut uvagut, inôjogut amiakôvluta, taipkoa illagivlugit aularutjaujomârpogut nuvujatigut, Nâlegaĸ pagrearvigilugo sillakut; taimaidlutalo Nâlegaĸ najutsainarniarpavut.
18 Tagva oĸautsinut tamakkonunga mannigortigêgitse.

KAPITEL V.

Kristusib tikkitsomârninganik. Kaiblainernik sunatuinarnik. Salutitsinermik.

NELLIUTUKSAUJOMÂRTUNIGLE Stundiniglônêt, ĸattangutikka, aglagvigijariaĸangilapse.
2 Nangminek ĸaujimatsiarapse, Nâlekab uvlunga nelliutijomârmat, sorlo tigliktotut unnuaĸsiortotut.
3 Oĸaromârpatta: Terlingnatuinarpoĸ, sivôranartoĸangilaĸ; asserornartub tagva tagvainaĸ tikkidlaromârpait, sorlo ânianartub arnaĸ ernisuktoĸ tikkidlarmago; ĸemmâjungnaromângilallo.
4 Illipsele, ĸattangutikka, tâĸtomêngilase; tamanna pivlugo uvluksab taipsoma tigliktotut opingarniatsangilêse.
5 Illûnase ĸaumajub ĸittorngarivâse, uvlublo ĸittorngarivâse; unnuab ĸittorngaringilâtigut tâĸtublônêt.
6 Taimaimat sinningniarata assiptitut; erĸomaniartale sillatuniarlutalo.
7 Sinniktut unnuame sinnidlarmatta, tallatullo unnuame talladlarput.
8 Uvagulle, uvlub ĸittorngaringmattigut, sillatuniarta; attimavlugik okpernerlo naglingnerlo, sagvingmiutarivlugik, niaĸôteĸarlutalo nerriungnermik piulijauniarnermik.
9 Gûdib ningarnartuksaliarilaungimattigut, piloringneĸarĸovâtigulle Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut.
10 Tâmna toĸĸovoĸ pivluta, inôĸattigivlugo perĸovluta, erĸomatillutalônêt sinniktillutalônêt.
11 Tamanna pivlugo ĸaiblartigêgitse, idluarsartigêkluselo, sorlo piniarapse.
*12 **Kattangutivulle**, innaksorpapse, issumaginiarsigik ajoĸertuijut illipsingnik, pairijigijaselo Nâlekame ĸaiblartigijaselo.
13 Piniarningit pitjutigilugit anginersauluartomik nagligisigik! Ullapirsauteĸarĸattigêgitselo.
14 Kaiblarpapsele, ĸattangutivut, illuserluktut innertersigik, ômatikitut mannigorsigik, sangêtut merngortôtiginiarasigik ĸennuersâritselo illûnainut.
15 Udjertoritse idluitullijoĸ akkiniartautailitilugo ajortomik, ajungitomigle pinasuatsainaritse, illapsingnullo illûnainullo.
16 Kuviasutsainaritse.

17 Soraerase tuksiaritse.
18 Tamainik кujalititse: tamadja Gûdib pijomajanga illipsingnut Kristuse Jêsuseme.
19 Anernek кammitailitissiuk.
20 Nellautainerit nachogitailisigik.
21 Tamaitale kiglisiniarsigik; ajunginek piksarilugo.
22 Idluitullijutaujârnerit tamaita attorniarassigik.
23 Nangminerle Gûdib ullapirsaijub ivjornaitilise illûnâne illupsigut, aiierniselo, tarniselo, timiselo illuêngarlutik sapputijautsainarlit pidlaræksauкonnagit Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkiviane.
24 Nertornarpoк illipsingnik кaiкojijoк; tâpsomalo taimailiorviginiarpâse.
25 Kattangutikka, tuksiarutiniartigut.
26 Salutisigik кattangutigêt tamaita salutimut ivsornaitomut.
27 Nâlegaк taivlugo perкovapse, aglait ukkua attuartauкovlugit кattangutigênut ivsornaitunut tamainut.
28 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata illagilise. Amen.

Aglait sivorlît Tessalônikamiunut aglaktaumavut Atêneme.

PAULUSIB AGLANGITA AIPAINGIT TESSALONIKAMIUNUT.

KAPITEL I.

Paulusib mannigortitsininganik unangmijaunerme, nerriuĸojininganiglo Nâlekab tikkitsomârninganik.

PAULUSELO Silvânuselo Timôteuselo illagêktunut Tessalônikamêtunut Gûdeme Atâtaptingne, Nâlekamelo Jêsuse Kristuseme.

2 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

3 Gûde ĸujagijariaĸatsainarpavut pivluse, ĸattangutivut, taimaglo idluarpoĸ; okpernise angijomik aglivalliangmat, nagliktigêngnerlo illûnapsingne attunit angijorolermat.

4 Taimainapse, uvagut aglât nertôtivogut illipsingnik Gûdib illagêktoĸotingita akkorngænne, ĸennuersârnise okperniselo unangmijaunipsingne tamaine, kappiasuktitaunipsingnelo tukkisijapsingne pivlugit.

5 Tamanna nellunaikutauvoĸ, Gûde idluartomik erĸartuijomârmat, illipselo Gûdib nâlegauvinganut âniatitaujutigijapsingnut (itterungnarluse) sappingititaujomârapse.

6 Idluarmat Gûdeme, kappiasârtise kappianartomik akkiniaromavlugit.

7 Illipsele kappiasuktitaujose, merngoêrserviksaĸaromârpose illagiluta, Nâlegaĸ Jêsuse saĸĸijârtitauniarpat ĸilangmit, Engeline pitsartujoĸsuit illagællugit,

8 Ikkomame ikkoalajome, akkivigijartorlugit Gûdemik ĸaujijomangitut, oĸautsiniglo tussarnertunik Nâlegavut Jêsuse Kristuse pivlugo nâlegomangitut.

9 Taipkoa pidlartaujomârput asserornartoĸsoarmut issoĸangitomut, Nâlekab kênanganit pitsartuninganillo ânanaujoĸsoarmit pijomut;

10 Tikkipat ânanaunine saĸĸerlugo ivjornaitoĸotine illagivlugit, tattamnadlalarmelo okpertoĸotine illûnaita illagivlugit. Kigligiutsinivut illipsingnut uvloĸ taimna pitjutigællugo okperilaurapsigik.

11 Tamannalo pivlugo tuksiarutitsainarpapse Gûdiptingnut, pijungnarsititauĸovluse ĸaiĸojaunek tamanna mallitsiarungnarlugo, (illipsingnullo) ajungitullininget tamaita, ĸuviagijangillo, okpernerublo piniarninga nâmaksititauĸovlugit pitsartuninganut.

12 Nâlegapta Jêsusib Kristusib attinga nertortauĸovlugo illupsingne, illipselo tâpsomane, Gûdipta, Nâlekablo Jêsusib saimarsautânut.

KAPITEL II.

Okperneĸarungnaernermik Kristusib tikkitsomârningata sivorngagut, Antikristusemiglo.

KENNUVIGIVAPSELE, ĸattangutivut, Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkitsomârninga, kattijomârnivullo tâpsomunga pivlugik,

2 Tuavi nakkimarnerĸonnase, kakkilârtitauĸonnaselo, anernermullônêt, oĸautsimullônêt, aglangnullônêt, uvaptingnit pimajônerartaujunut, Kristusib uvluksanga nelliusimajarêrasugællugo.

3 Tammartitautailititse kimullônêt, sunamullônêt. Nelliutijomângimat, kissiane okperungnaerneĸarkârpat, saĸĸerkârlunelo inuk ajortoliksoaĸ, asseroinerub ĸittornganga,

4 Akkerartortoĸsoaĸ, ingminiglo nâlegautitoĸ tamainut Gûdemik kivgartornermiglônêt Gûdemik taijaujunut, Gûdetullo ingitsartorlune Gûdib iglunganut, Gûdeovlune oĸartoĸ.

5 Erĸaumangilasê oĸausera illipsingnut tamattominga oĸalaurama najorluse sulle?

6 Kaujimagivasse sulle taipsoma noĸĸangautigijanga, taimna nelliunermine kissiane saĸĸijârtitauĸovlugo.

7 Kassênerub nellonarninga attorêrpoĸ, sagvangitomele sulle, saĸĸertailititsijoĸ pêrtaujariaĸarkârmat.

8 Idluitullijoĸ tagva saĸĸeromârpoĸ; tâmna Nâlekab nungutsomârpâ ĸannerme anerninganut, pêrlugolo tikkivingme saĸĸijârninganut.

9 Taipsoma saĸĸijârninga Sâtanasib aulatsininganut pivoĸ, pitsartunernut sunatuinarnut sæglotonelingnut, nellunaikutanullo, tattamnartullinernullo,

10 Tammartitsinernullo sunatuinarnut idluitullerĸojijunut, taipkonane assiojomârtune, miksekarnermik ivlersinek illaliulaungimatsuk, (tamattomûna) piulijauniardlutik.

11 Tamanna pivlugo tammarnartoksoarnik pitsartunilingnik Gûdib tilliklervigijomârpait, sæglonermik okpilerĸovlugit;

12 Pidlartauĸovlugit tamaita miksekârnermik okpingitut, idluitullinermiglo ĸuviasûtekartut.

*13 **Uvagulle** Gûdemik ĸujalijutigijariakatsainarpapse, ĸattangutivut, Nâlekab nagligigijangit, kiglinganit Gûdib annerilaungmase piulijauĸovluse, Anernerub ivsornaititsininganut, miksekârnermiglo okpernermut:

14 Taimaitomut ĸaikolaungmase okautsinut tussarnertunut attortaptingnut, ânanaudlartomik perĸutiksaulerĸovluse Nâlegaptingnut Jêsuse Kristusemut.

15 Taimaimat, ĸattangutivut, aulajungnangerniaritse, sungertûtiginiarlugillo ajokertûtsit ajokertortautigijase okausiptingnullônêt, aglaptingnullônêt.

16 Nâlegaptale Jêsusib Kristusib (nangminek), Gûdiptalo Atâtapta, uvaptingnik nagligosuktub, saimarsainerminullo mannigornartomik nâksaungitomik, nerriugijaksamiglo ajungitomik tunnitjivigilauramitigut,

17 Tâpsoma ômatise ĸaiblarligit, nakkoksitiluselo ajokertûtsemelo, piniarnernelo tamaine ajungitune.

KAPITEL III.

Kaiblainerit tuksiutjerĸojijut, nâlerĸojijut, ômarerĸojijut, nâlengituniglo avitauĸojijut.

TAGVALE ĸattangutivut, tuksiarutitigut, Nâlekab okausingit ingergarniarĸovlugit nertortauĸovlugillo, sorlo illipsingne;

2 Piulijauĸovlutalo inungnit ipkonangat mumiksimajunit ajortoksoarnillo. Okpernek inuit illûnatiungitok perĸutigingmatsuk.

3 Nâlegarle nertornarpok, tâpsoma nekkoksitiniarpâse saputiluselo ajortunit.

4 Tamattomingale sungertûtigivapse Nâlekame, perĸojavut illipsingnut nâlekapsigik nâlengniarapsigiglo.

5 Nâlekable torârtiligit ômatise Gûdib naglingninganut, Kristusiblo kenuersârninganut.

*6 **Perĸovapsele,** ĸattangutivut, Nâlegapta Jêsusib Kristusib attingane, illagijungnaersiuk ĸattangutit neliat illuserluktok, ajokertûtsillo uvaptingnit pijane nâleklugit pingitok.

7 Kaujimagapse, ĸanoĸ illivluse malligaksarigaptigut. Uvagut illuserlulaunginapta illipsingne.

8 Akkeĸangitomiktauĸ nerĸiksaptingnik tigusilaungilagut kimillônêt, sennavlutale oĸumaitomik uvlôtillugo unnuamelo pivogut, oĸumaititsijomanata illipsingnik.

9 Taimailiorpogut, perĸojaunginaptaungitoĸ, kissianele igjaræksaujomavluta illipsingnut, mallerĸovluse uvaptingnik.

10 Najorluselo perĸolauĸpapse tamattominga: neliat sulijomangitoĸ nerrijuksaunginivoĸtauĸ.

11 Illapse illangit tussaumagaptigik, illuserluktunik oĸautauvlutik, sennajomanatiglo, attungitôvlutiglo pijut.

12 Taimaitulle perĸolugillo Nâlegaptigut Jêsuse Kristusikut ĸaiblarpavut, nippordlutik sennaĸovlugit, nangminermingnik nerĸiksamingnik nerrerĸovlugit.

13 Illipsele, ĸattangutivut, ajungitullinermik merngortorniarase.

14 Nâlegomangitoĸarpalle oĸausiptingnik aglangne ukkunanêtunik, tâmna nellonaersiuk aglangnut, illaginagolo, kangusuĸovlugo.

15 Omisuktotulle piniarviginassiuk, inertersiugle ĸattangutitut.

16 Nâlekable ullapirsaijub ullapĸoserlise illûnâne sunatuinarniglo. Nâlekab illûnase illagilise.

17 Salutitsivunga nangminеĸ aglaklunga uvanga Pauluse; tamadsa aglangne tamaine nellunaikutaliarivaktara, taimak aglakpunga.

18 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimaningata illagilise illûnase. Amen.

Aglait makkoa Tessalônikámiunut aglaktaunavut Atêneme.

PAULUSIB AGLANGIT SIVORLIT TIMOTEUSEMUT.

KAPITEL I.

Timôteuse kivgartutsiariaĸarninganik erĸaitaujoĸ, soĸĸosijuidlune oĸautsit tussarnertut illaĸangitut attavigilugit.

PAULUSE Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib piulijipta, Nâlekablo Jêsusib nerriugijaksaĸartitipta perĸojanganut,
2 Timôteusemut ernimnut nellâgôrtomut okpernerme: Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautiminut, nâpkigosungnerminullo, ullapirsautiminullo illagilitittôĸ!
3 Piniarit, sorlo ĸaiblalaurapkit, Efêsusemêtuarĸovlutit, Mazedôniamut ailaurama, perĸojerĸovlutit illanginik, ajoĸertûseĸarĸonnagit assianik;
4 Nâlengniarĸonnagillo tukkeĸangitomik oĸâlajunik, appersûteĸartuniglo illagêt kinguvângit naggateĸangitut pivlugit; tamakkoa appersûtinermik attortitsinersaungmatta, Gûdemut idluartitsinermit okpernerme.
5 Perĸojat nellonaertitangat angnerpâĸ imaingmat: Naglingneĸ ômamut ivsornaitomut, issumamullo passijaksaungitomut, okpernermullo takkormôjuitomut.
6 Tamakkoa tunnupait illangita oĸâlagalâdlarnernut piungitunut sâlerlutik.
7 Ajoĸertuijôjomagamik perĸojanik, oĸautsitiglônêt oĸautigijaksatiglônêt tukkisinagit.
8 Perĸojalle ĸaujimavavut ajungitoĸsôngmatta, idluartomik attortaukpatta;
9 Tamanna ĸaujimavlugo, perĸojat tunnijaungimatta idluartoĸ pivlugo, idluitullijulle, tappatojullo, Gûdemiglo nâlengitut,

ajortullijullo, ivsornartullijullo, ĸuksalaitullo toĸĸotsijullo atâtamingnik anânamingniglo, innuartullo,

10 Assiniartullo, nukapitjaniglo uivêriklertut, inungniglo tigliktut, sæglotojullo, angerluktullo assingillo taimaitut ajoĸertûtsemik atsuilinartomik akkerartortut pivlugit;

11 Gûdib pilloriktub oĸausingit tussarnertut ânanaudlartut malliklugit; tâpkoa oĸautigijaksarilugit perĸojauvunga.

12 Kristuselo Jêsuse Nâlegavut ĸujagivara, nakkoĸsitigijara, idluarasugilunga kivgartortilaungmanga tamattominga;

13 Sivorngagut mittauteĸartoĸsôjunga (Gûdemik) unangmiklertoĸsôlarmalo, oĸauserluktiolarmalo; nâpkigijaulertungale, nellovlunga okperneĸarnangalo taimailiulaurama.

14 Nâlegaptale saimarsautâ angiluartoĸsôlauĸpoĸ (uvamne), okpernerlo naglingnerlo Kristuse Jêsusemêtûk.

15 Oĸausek okpernartoĸsôjoĸ tamædsa, angijomik nâlelua-riaĸarneĸ, Kristuse Jêsuse nunamut tikkingmat idluitullijut piulijartorlugit, tâpkonangat uvanga anginerôjunga.

16 Taimaimalle nâpkigijaulerpunga, Jêsuse Kristuse sakĸertitserĸovlugo ĸennuersârnerminik, piluartomik uvamne, igsaraksaulerĸovlunga okperomârtunut tâpsomunga inôseĸarniardlutik issoĸangitomik.

17 Gûdele, attanivik issoĸangitoĸ, nungusuitorlo, takkuksaungitorlo sillatujotôjorlo nâlengnarsile nakoridlartaulunelo issoĸangitoĸsoarmut. Amen.

18 Mattominga perĸojamik unertôtivagit, ernera Timôteuse, oĸautsit ipkua nellautsitiksat illingnut pimajut pivlugit, mallingniakkit tamakkonane ajugaulerĸovlutit.

19 Okperneĸarĸovlutillo, passijaksaungitomiglo illumiuteĸarlutit; tamanna illangita pingudlarpât, okpernermik umiolerdlutik.

20 Taipkoa illagik Himenêuse Aleksanderelo. Tâpkoa Sâtanasemut pitilauĸtâkka, sugiartauĸovlugik mittauteĸarungnaerĸovlugik.

KAPITEL II.

Tuksiarutjijuksaunermik. Angutit arnallo illusiksanginik.

1 TAGVA mânna ĸaiblaivunga, tamainit sivorlermik ĸennujoĸarĸovlugo, tuksiartoĸarĸovlugolo, ĸujalijuteĸartoĸarĸovlugo inuit illûnaita pivlugit;

2 Attanivîllo attanersuillo tamaita pivlugit, ullapitaunangitomik terlingnartomiglo inôseĸarĸovluta, Gûde illûnâne nâleklugo illusitsiarikluta.

3 Tamanna idluarmat, ĸuvianalarmelo Gûdemut piulijiptingnut;
4 Tâpsoma inuit illûnaita piulijauĸojomavait, miksesârnermiglo illitarsititaulerĸovlugit.
5 Gûde attausiongmat, attausiogivoĸ pijitsertoĸ Gûdeme inungnelo, tagva inuk Kristuse Jêsuse;
6 Ingminik tunnilauĸtoĸ piulijiksaujomavlune illûnainut, tamanna oĸâlatigijauĸovlugo nelliuningane.
7 Tamattominga oĸâlajungortitauvlungalo Apostelingortitaujunga, (nellâgôrtomik oĸarpunga Kristuseme, sæglunanga) nellojunik ajoĸertuijungortitaujunga, okpernermelo miksesârnermelo.
*8 **Tagva** mânna pijomavunga, angutit tuksiarĸovlugit illûnâne, aggatik ivjornaitut kiviklugit, ningarosugatik ĸollaratiglo.
9 Taimaktauĸ arnat iktôrnermullo illusitsiariklutiglo ânanausititserĸovlugit ingmingnik; nujamingnik pergainermut, Goldemullônêt, sapangaullônêt, annorâullônêt akkitudlartunut pinatik;
10 Arnalle, Gûdemik nâlektut, pijariaĸarningititut, ajungitullinermut.
11 Arnaĸ nippangerdlune illinniartuksauvoĸ, illûnâne nâleklune.
12 Arnarle ajoĸertuijomajoĸ innertertailiniangilara; attanioĸongminago uiminut, nipporlunele pijuksauvoĸ.
13 Adame pingortitauĸârmat, kingorngagut Eva.
14 Adamelo uivêrijauĸâlaungilaĸ, arnarle uivêrijaulauĸpoĸ, nâlegungnaernermiglo pititsilertoĸ.
15 Arnalle piulijaujomârput ĸittorngivaklutik, okpernermêtsainarunik, naglingnermêtsainarlutiglo, ivjornailivalliavlutiglo, illusitsiariklutik.

KAPITEL III.

Illagêt akkorngænne piniaraksaĸartut illingajuksauningænnik ĸanoĸ. Oĸpernerub nellonarningata illinganinganik.

OKAUSEK okpernartoksôjoĸ tamadsa: ajoĸertuinerôjomajoĸ pijariaĸortojomik kajumikpoĸ.
2 Taimaimat ajoĸertuinerôjoĸ passijaksausuertuksauvoĸ, arnab attautsib uinga, kammatsiatsainarlune, nâmatuinartomik pilune, illusitsiariklune, siniktarviogajuklune, ajoĸertuitsiarajuklune;

3 Wainetuluadlarane, illerannartaililune, nachonartomik perĸutiniarasuartaililune, inôtsiarlunele, ningarosuktaililune, pijomatudlarane;

4 Iglomioĸattiminik pairsitsiartoĸ, nâlektunik illusitsiariktuniglo ĸittorngaĸartoĸ;

5 (Iglomioĸattiminigle pairsinermik nellojub, ĸanoĸ Gûdib illagêktoĸottingit pairiniarajarpagit?)

6 Okpilerĸammertoungitoĸ, piojorerĸonnago Sâtanasiblo erĸartuininganut kattaĸonnago.

7 Piloriktoĸutaujariaĸarmijorle illagingitaptingnut, mittautigijaunermut Sâtanasiblo nappertitsininganut kattaĸonnago.

*8 **Taimaktauĸ** (illagêt) kivgangit illusitsiariktuksaugivut; maggoilinagit oĸautsitik, Wainetuluadlaratik, nachonartomik perĸutiniarasuartailivlutik.

9 Okpernerub nellonarninganik torĸuivlutik issumame ivsornaitome.

10 Taimaitullo ôktortauĸârlutik pijariaĸarput, kingorngane kivgartorĸojaulît passijaksaulingikunik.

11 Taimaktauĸ nulliangit illusitsiariktuksaugivut, terliaĸattailililutik, idluartomik illiortuksauvlutik, nertornartuksauvlutiglo illinganerne illûnaine.

12 Kivgartortit attunit attausênarmik nulliaĸartuksauvut, ĸittorngamingnik iglomioĸattimingniglo pairsitsiarlutik.

13 Idluartomigle kivgartortut, tâpkoa nangminermingnut nertornautiksarsivut nâmaktomik, nakkoĸsitiĸsarsilarmiglo angijomik okpernermingne Kristuse Jêsusemut.

*14 **Tamakkoninga** aglagvigivagit; neriuklungalo ĸillamik tikkiviginiarasugællutit;

15 Mullulerumale, ĸaujimaĸovlutit illiortuksaunernik Gûdib iglungane; tamædja Gûdib ômajub illagêktitangit, miksekârnerub sukkanga tungavingalo aulajungnangertoĸ.

16 Akkerartortaujungnangitomik angijôvoĸ Gûdemut okpernerub nellonarninga: Gûde uviningme saĸĸijârsimavoĸ, idluartitauvlune anernermigut, tækkotilune Engelinut, oĸautigijauvlune nellojunut, okperijauvlune nuname, ĸongmuartitauvlune ânanaunivingmut.

KAPITEL IV.

Ajoĸertuinerluktut, nelliutut kingorlingine saĸĸijâromârtut, mânnale saĸĸijârêrtut malliktaujuksaungiuingœnnik. Arvertatsiarĸojaunermik.

ANERNERLE tukkisinartomik oĸarpoĸ, nelliutut kingorlingine illangit okpernermit kattangniaromârmatta, ungajomâr-

mattalo anernernut uivêriklertunut, Sâtanasiblo ajoĸertûsinginut.

2 Takkormôrnermut sæglojunik oĸausiggit, ôsimajomiglo nellunaikutaĸartut issumamingne;

3 Tâpkoalo okpertut miksesĸârnermiglo illitarsijut nulliarêlerĸongilait, aglerĸovaillo nerĸiksanik Gûdib pingortitanginik, ĸujalinermut tigujaksanginik.

4 Gûdib pingortitangit illûnatik nâmangmatta, nachonartoĸangilarlo, ĸujalinermut tigujaukpatta.

5 Ivsornaititaulermatta Gûdib oĸausinganut tuksiarnermullo.

6 Tamakkoninga ĸattangutigêt ajoĸertorungne, Jêsusib Kristusib nâmaktomik kivgariniarpâtit, inugoijaumajotit okpernermik oĸautsine, ajoĸertûtsinelo idluartune nâlainalauĸtarne.

7 Koksalaituniglo tukkeĸangituniglo oĸâlagalâdlartut illaginiarnagit. Nangminerle sungiutigannerit Gûdib pinginik.

8 Timib pinginik sungiutigannerneĸ attornarnikingmat; Gûdemigle nâlengneĸ attornarpoĸ tamainut, angerviomajoĸtauĸ inôtsemik mânêtomik nelliutuksamiglo.

9 Tamædsa oĸausesĸ okpernartoĸsoaĸ, angijomiglo nâleluariaĸarneĸ.

10 Tamattomunga torârtitsivluta sennanasuaraptataueĸ, mittautigijaulaptalo, Gûde ômajoĸ tæitigigaptigo, inuit illûnatik piulijingat anginersamigle okpertut.

11 Tamakkoninga oĸautilugillo ajoĸertukkit!

*12 **Inôsungnernik** nachojoĸarniarane! igjaræksaunialerille okpertunut, oĸautsemullo okpernermullo ikliguktailinermullo.

13 Attaruililerille aglangnik attuarsiluttit, ĸaiblailutillo ajoĸertuilutillo tikkitsiarilunga.

14 Issumagitsainaleruk tunnergut saimanartoĸ, illungnêtoĸ, tunnergutaumajoĸ illingnut nellautaijut oĸausingit malliklugit, angajoĸaunerit aggangnringnut pattingmingmattit.

15 Tamakkonanêtsainarlutit; pigannernît illûnainut saĸĸerĸovlugo.

16 Nangminerniglo ajoĸertûtsemiglo udjertorit; tamakkoninga soraertaililutit. Taimailioruvit, illingniglo tussâjingniglo piuliklerniaravit.

KAPITEL V.

Illagêktut, taimaktauĸ uigarnerit angajoĸaunerôjullo piniarviojuksauningœnnilĸ ĸanoĸ.

ITOMIK suangniarnak, atâtatulle ĸaiblarniaruk; inôsuktut angutit ĸattangutititut;

2 Ningiut anânatitut; inôsuktut arnat kattangutititut ikligujuinerme.

*3 **Uigarnerit** opigikit, idluarlutik uigarniojut.

4 Uigarnekarpalle kittorngalingmik erngutalingmiglônêt, taimaitut kittorngangit illiniarkârlit Gûdib idluarijanganut angajokauniarlutik illamingnut, akkiniarlutiglo angajokâmingnik; tamanna ajungimat kuviagijauvlunelo Gûdemut.

5 Tâmnale uigarniovok idluartok, inutôgune, Gûdemik tættetuakarune, soraeranelo kennuvlune tuksiarlunelo uvlôtillugo unnuamelo.

6 Uvinguble kuviagijanganut inôjok inôvlune tokkungavok.

7 Tamattominga okautiniakkit, passijaksaukonnagit.

8 Nelliatale illanne, anginersamik iglomiokattine, pattangaitingikunigit, tâpsoma okpernek missiarutigivâ, okpingitomillo ajuluarpok.

9 Uigarnek annerijautailitilugo, Jârekangipat 60nik, nulliangolauklune angutemut attautsemut;

10 Piloriktokutaungmijok ajungitullinermik, kittornganik perorsailaurune, sinniktarviogajuklune, ivsornaitut (okpertut) ittiganginik ubvalauklune, ajoksartuniglo pitsialauklune, ajungitunik tamainik pinasualauklune.

11 Uigarnerille inôsuktut allakkit; ikligudlarunik Kristuse nâlegungnaerlugo, uinigomavut;

12 Erkartortaumavlutik, okpernek sivorlek serkominamitsuk.

13 Taimaktauk erkeasukput, sungiutilerput iglut itterkattarlugit; erkeasutuinangilalle, kannekadlarivuttauk terliakattaivlutik, okautekalarmiglo okautigijaksaungitomik.

14 Taimaimat uigarnerit inôsuktut uiniktârkovakka, kittorngilutik, iglomingnik pairsilutik, akkerartortok pitjutekarkonnago okausiluklune.

15 Illangit kiglomôrlutik, Sâtanasemut sâsimalerêrmatta.

16 Okpertorle angullônêt arnarlônêt uigarnekuttekarune, tâmna pattangaititæksarivâ, illagêt okumaititaukonnagit; taipkoa nellâgôrtomik uigarniojut nâmatuinartomik pekarkovlugit.

*17 **Angajokaunerôjut** piniaræksamingnik idluartomik pijut magguertorlugit opigijaulît; piluarlugille okausilerijut ajokertûsilerijullo.

18 Aglait imaingmatta: Ivsarusêjuksaungilatit tuktuvangmik (sullugainernik) tullertomik; imâglo: Sennajok akkilertaujariakarpok. [5 Môs. 25, 4. Luk. 10, 7.]

19 Angajokaunerôjomik passiklernek illaliortaililugo, kissiane maggungnik pingasuniglônêt kigligiutsijokarpat.

20 Idluitullijut innertikkit illûnatik tussâtillugit, sivôralerkovlugittauk assingit.

21 Gûdib, Nâlekablo Jêsusib Kristusib Engelillo annerimajut takkoænne pivagit, nâlekovlutit tamakkoninga tamainik, issumangnik pinnak, nelliallônêt mânetuinaĸ illannârinersarinago assianit.

22 Nelliat aggangnut tuavidlutit pattingmingniarnago; illangiubviginiarnagittauĸ assivît ajorningit. Naugminek ivsornaitsainarit.

23 Immituinarmik immiksatuaĸarungnaerit, Wainetuarsulerille aĸĸeargoit (sangêtoĸ) pivlugo, ĸannimaluĸattalarpillo.

24 Inuit illangita ajorningit sivorngagut saĸĸijârput, erĸartortaujungnarlutik; illangillo kingorngagut saĸĸeromârput.

25 Taimaktauĸ ajungitullinerit illangit sivorngagut nellonangilat; assingillo taimaingitut ijerartortaujungnanginivut.

KAPITEL VI.

Kaiblaijutiksanik sunatuinarnik.

ILLÛNATIK kivgaujut kippalômavlutik nâlegatik naipertugarijæksarivait tamât; Gûdib attinga ajoĸertûserlo mittautigijaulerĸonnagik.

2 Okpertunigle nâlegaggit nachogijæksaritsangilait ĸattangutigêkkamik, taimaitulle kivgartuluarlugit, okpertôngmatta naglingnartôngmattalo, pitsiarnermik illangiubveĸartut. Taimak ajoĸertuilutillo ĸaiblainiarit.

*3 **Taimaingitomik** ajoĸertuijoĸarpat, Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib oĸausingit atsuilinartut nâlengikunigit, ajoĸertûseĸarunelo Gûdemik nâlengneĸ issumaginago,

4 Tâmna piojorivoĸ nellojoĸsôvlunelo, akkerartorosukporle appersûteĸalarmelo oĸausetuinait pivlugit; tamattomangat annerutsinerlo, aivanerlo, mittautiksanerlo issumalungnerlo pivut,

5 Akkiortigêngnerillo piungitut inungne asserorsimajunik issumalingne, miksekârnermiglo aĸsârtaujune, Gûdemik nâlengneĸ perĸutiksarsiorutaunasugilugo pijune. Taimaitut allakkit.

6 Nâlengnerle Gûdemik, nâmagilugolo tunnergutâ, tamanna angijomik nakkoĸsinartoĸ.

7 Ittertitsinginapta sumik sillaĸsoarmut; taimaimat, annititsijungnanginiarivogut sumik, nellonangilaĸ.

8 Nerĸiksaĸaruptale annorâĸarlutalo, nâmagilavut.

9 Akluitsomajulle ôktortaulungnermut nikkanullo kattangniarput, unuktunullo sillainartunut asserornartunullo kajungilâr-

nernut; taimaitut inuit kivitipait kappianartomut erĸartortaunermullo.

10 Pijomatudlarneĸ amângongmat ajortunut tamainut. Tamanna illangita ikligilauramitsuk, okpernek tammaigivât, kappianartoĸsoarniglo ingmingnut pititsivut.

*11 **Igville,** Gûdib inuĸottinga, tamakkoa allakkit; idluarnerle, Gûdemiglo nâlengneĸ, okpernerlo, naglingnerlo, ĸenuersârnerlo, ningajuinerlo pinasuakit.

12 Sorsungniarit ajungitomik okpernerub sorsungninganik, inôseĸ nâksaungitoĸ tiguniaruk, tamattomunga ĸaiĸojaumagavit, nellonaijaumiglo ajungitomik nellonailêmavlutit unuktut tussâtillugit kigligiudsijungnartut.

13 Gûdib, tamainik ômartitsijub, Kristusiblo Jêsusib, Pontiuse Pilatusemut nellonaijaumik ajungitomik kigligiudsilauĸtub sângane perĸovagit:

14 Nâleĸovlutit perĸojanik ivsornailutit, passijæksautaililutillo, Nâlegapta Jêsusib Kristusib saĸĸerviksanga tikkidlugo.

15 Tamanna piloriktoĸsôjub ajugaĸangitotôjublo, ipsoma attanivît illûnatik attanerijangata, nâlekallo illûnatik nâlegarijangata nelliunermine saĸĸertitsomârpâ.

16 Toĸĸosuitotôjoĸ tâmna, ĸaumajome tikkiviksaujungnangitomêtoĸ; inûb attautsiblônêt takkolaungitanga takkojungnangitangalo, tâmna nertortaunermik pile nâlegauvingmiglo issoĸangitomik! Amen.

*17 **Akluitût** sillaĸsoarme tamattomane oĸautikit pimariuterĸonnagit, perĸutimingniglônêt ĸollarnartunik tætteĸarĸonnagit, Gûdemigle ômajomik; tâpsoma tamainik angijomik tunnitsivigingmattigut attoræksaptingnik;

18 Pitsiarnerĸovlugit, ajungitullinermiglo akluerĸovlugit, ĸunnunatik tunnijerĸovlugit ikajorĸovlugillo assimingnik;

19 Taimailiordlutik ingmingnut tungaviksautsiartunik perĸutiksarsiniarĸovlugit nelliutuksamut, inôtsemik nâksaungitomik tigusijungnarĸovlugit.

*20 **Omât!** Timôteuse, illingnut sungertûtigijaumajoĸ ivleritsainaruk, allakillo oĸâlagalâdlarnerit anerniliungitut ĸoksalainerit, inuillo sullinatik nertôtijut illisimanermik akkiortigêngningit.

21 Illangit taimaitoĸarlutik oĸarput, okpneĸ tammaigivlugo. Saimarsautib illagilitit. Amen.

Sivorlit makkoa Timôteusemut aglaktaumavut Laodizêamit iglugasæksônerôjunit Frigiame Pakatianame.

PAULUSIB AGLANGITA AIPAINGIT TIMOTEUSEMUT.

KAPITEL I.

Timôteuse sokkosijuerkojauvok. Paulusib Rômame parngnaersorsimajub illinganinganik.

1 PAULUSE Jêsusib Kristusib Apostelinga, Gûdib pijomajanganut, angersimanek inôgutilik Kristuse Jêsusemêtok mallik-
lugo,

2 Timôteusemut ernimnut nagligijamnut: Gûdib Atâtab, Kristusiblo Jêsusib Nâlegapta saimarsautiminut nâpkigosungnerminullo, ullapirsautiminullo illagilitittôk.

3 Kujagivara Gûde, kivgartortara sivorlerijakka malliklugit issumamut ivsornaitomut, soraernanga erkatsainarapkit tuksiarnimne uvlôtillugolo unnuamelo.

4 Kugviornît erkarangapko, angijomik kippilerpunga takkojomavlutit, kuviasungnermik illumertaujomavlunga.

5 Erkarangapkolo okpernek illungnêtok takkormôjuitok, sivorlermik anânatsiarne Loidame innekalauktok, anânangnelo Eunikeme; kollangilangale illingnêninganiktauk.

6 Tamanna pivlugo erkaitipagit, ômartitserkovlutit Gûdib tunnergutânik illungnêlertomik, aggamnut pattingmilaurapkit.

7 Anernermik sivôrajomik Gûdib tunitsivigilaungimattigut, pitsartunelingmigle, naglingniktomiglo, idluartomiglo.

8 Taimaimat kangusungniarnak kigligiutsinek Nâlegaptingnik pivlugo, pivlungalônêt kellaksugaujunga tâmna pivlugo; uvaptulle kappiasuktitaunek okautsi+ tussarnertut pivlugit kunnuginago pît Gûdib pitsartuninganu .

9 Tâpsoma piulilaungmattigut, kaikovlutalo kaikojinermut ivsornaitomut, piniarnivut pitjutiginagit, issumasimanerminulle saimanerminullo tunnitsivioniptingnut Kristuseme Jêsuseme sillaksoak pigiarkârtinnago;

10 Mânnale nellonaertisimavok piulijipta Jêsusib Kristusib sakkijârninganut; tâpsoma tokko nukkingêrtimmago, inôtsemiglo asserojuinermiglo kaumajomut pititsingmat okautsinut tussarnertunut;

11 Tamattominga perkojauvunga okâlajuksaulunga, Apostoleojuksaulungalo, nellojunullo ajokertuijôjuksaulunga.

12 Tamannatauk pivlugo taimak kappiasuktitauvu nga; kangusûtigingilarale tamanna; okpervigijara kaujimagapko, nellutsanginivaralo, tâpsoma pigumitâk piksara sapputijungnarmago uvluksak imna tikkidlugo.

13 Ajokertûsek atsnilinartok, uvamnit tussâjat, okpernermiglo naglingnermiglo Kristuse Jêsuseme, igjaræksarivlugo ajokertûtigitsainaruk.

14 Pigumitâksak (tunnergusiarijat) ajungitok tamanna torkoruk Anernermut ajunginermut uvaptingnik innekartomut.

*15 **Tamanna** kaujimavat, Asiamiut illûnatik tunnungmanga; taipkoa illagik Figelluselo Hermôgeneselo.

16 Onesiforusikut Nâlekab nâpkigiligittôk: tapsoma nakkoksitekattalaungmanga, kangusûtigilaurnagillo kellaumgujarijakka;

17 Rômamulle pigame, attaruilivlune kennilaukpânga, nennivlungalo.

18 Nâlekable tunnitsivigiliuk nâpkigijaunermik, nagvârkovlugo Nâlekame uvluksab nelliuniksangane. Kanorlo angijomik pitsiarvigilaungmanga Efêsuseme, kaujimavotit.

KAPITEL II.

Timôteuse nertornardlune ajokertuerkojauvok, ânianartumuttauk sangutitaulugane, ajokertuinerluktut akkerartorlugit.

TAMANNA pivlugo ernîk sôngolerit saimarsaumut Kristuse Jêsusemêtomut.

2 Uvammillo tussartatit unuktut kigligiudsijungnartut tussâtillugit, tamakkoa pitikigit inungnut nellâgôrtunut, assimingnik ajokertuijungnartunut.

3 Kappianartunik kunnunak, Jêsusib Kristusib sorsuktuksangatut ajungitotut.

4 Sorsuktuksat neliat illangiutinasuangilak nunab pinginik, idluarijaujomagame sorsuktuksaukojiminut.

5 Ajugaunasuartoĸarangallo (sorsuklune) niaĸôsertauniangilaĸ, kissiane idluartomik ajugaugune.

6 Perorsêvingmik sennajoĸ, perorsianik nerrerĸârtuksauvoĸ. Kamagikit oĸautsikka.

7 Nâlekable tukkisitiniarpâtit tamainik.

8 Jêsuse Kristuse erĸarniaruk, toĸĸungajunit makkitoĸ, Dâvidib kinguvânga, oĸautsit tussarnertut oĸautigijakka malliklugit.

9 Tamakkoa pivlugit kappiasuktitauvunga ĸellaksugauvlunga aglât, idluitullinertut; Gûdible oĸausingit ĸellaksugaungilat.

10 Tamanna pivlugo kappianartut tamaita ĸennuersârutigivakka annerimajut pivlugit; tâpkoatauĸ piulijaunermik Kristuseme Jêsusemêtomik perĸovlugit, ânanaunek nâksaungitoĸ illagællugo.

11 Tamædja oĸauseĸ okpernartoĸsôjoĸ: toĸĸoĸattigigiuptigo, inôĸattigijomârivavuttauĸ;

12 Kennuersârupta, attanioteĸattaujomârivogut; missiarutigiguptigo, missiarutigijomârivâtiguttauĸ.

13 Uvagut okpingikalloaruptalônêt, tâmna nellâgôtsainarpoĸ; ingminik missiarutigijungnangilaĸ.

*14 **Tamakkoninga** erĸaitikit, kigligiutsilerillo Nâlekab sângane, oĸausituinait pivlugit akkerartorĸonnagit; tamanna attungimat, tussartulle kigdlormut sâtitsungnarpait.

15 Pinasuatsialerille Gûdemut tækkotilutit idluartomik sennajotut passijaksaungitotut, miksеĸârnerub oĸausinginik ingmigôlingatitsijotut idluartomik.

16 Anerneliungitut ĸuksalainerit oĸâlagalâdlarnerit allakit; angijomik aglivalliatitsingmatta idluitullinermik.

17 Taipkoalo oĸausingit siamarterdlutik sujuktitsivut uviniub ukkisimaningatut; taipkoa illagik Himenêuselo Filêtuselo.

18 Taipkoa miksеĸârneĸ tammaivâk, makkinermik pijarêrtomik oĸarlutik; illangitalo okperningit mumiktilauĸpait.

19 Gûdible tungavilianga sôngojoĸ aulajungnangerpoĸ, imaitomik nellunaikutalik; Nâlekab pine illitarivait; imaitomiglo: Kristusib attinganik taisijoĸ idluitullinermik attorungnaerle.

20 Iglomele angijome illuleĸuteĸarpoĸ Goldiniglo Silberiniglo kissêniungitoĸ, ĸejungniglole machaniglo; illangillo nertornartomut, illangille nachonartomut illingavut.

21 Tagva neliat avikune inungnit tâpkonangat, tâmna illuleĸutauniarpoĸ ivsornaitoĸ, nertornartoĸ, iglub inuanut attornarlune, ajungitullinernullo tamainut attuinauvlune.

22 Inôsuktut ikligunerivaktangit ĸemmangniakit; idluarnerle pinasuaruk, okpernerlo, naglingnerlo, ullapirsainerlo illûnaita Nâlekamut tuksiartut illagivlugit ômamut ivjornaitomut.

23 Appertsûtille sillaitut attungitullo allakit, nellunginangne, aivatitsituinarmatta.

24 Nâlekable kivganga aivasungutailijuksauvoĸ, tamainulle inôtsiarlune, ajoĸertuinermik pitsiarlune; ningarosuktunik kammangitsertorungnarlune ĸennuersârnermut;

25 Tappatojullo innerterungnarlugit, (nerriuklune,) Gûdib taipkua sukutsiane tunitsiviginiarmangâgit ĸaĸĸialernermik, miksеĸârneĸ illitarijungnarlugo;

26 Amalo tuppalerniarmangâta Sâtanasib niganganit? tâpsomunga nappersimagamik, pijomajanganik piniartuksauvlutik.

KAPITEL III.

Nelliutut kingorlerpât, ajoĸertuinerluktullo, unangmijaunerillo, aglaillo hailigit attornarningat oĸautauvut.

TAMANNALE nellojungnaeruk, uvluksane kingorlerne nangianartoĸsoarnik nelliutoĸaromârmat.

2 Inuĸaromâlermat ingmingnik piojorijoĸsoarnik, pijomatudlartunik, nertortaujomajunik, pimariutertunik, mittauteĸadlartunik, angajoĸâmingnik nâlengitunik, ivjornartunik,

3 Naglijuitunik, saimajuitunik, terliaĸattaijunik, nâmaksijuitunik, erĸsinartunik, ajungitomik naglingitunik,

4 Oĸauteĸaluktunik, illerakutisuitunik, piblingaitunik, allianarluktunik ungauersaujunik Gûdemit;

5 Gûdemik nâlekteojârtunik, pitsartuninganigle saĸĸertitsijomangitunik. Taipkoataut allakit.

6 Taipkoa illangit iglunut terliarutivlutik pullârĸattarput, (oĸautsimikut) arnakulluit napperdlugit, arnat ajortoliksuit, sunatuinarmullo ikligunernut tessiortaujut,

7 Illinniatsainartut, miksеĸârnerle illitarivlugo sappertut.

8 Sorlole Jannesib Jambresiblo Môsese akkertulaungmakko, taimaktauĸ tâpkoa miksеĸârneĸ akkerârtorivât; inuit ukkua asserorsimajunik issumagit okperneĸ ajulerpât.

9 Akkunêrtomigle taimainiangilat; sillainingit saĸĸerniarmatta illûnainut, ipkotitunaĸ.

*10 **Igville** tukkisitsiarpat ajoĸertuinera, illuseralo, issumasimaneralo, okperneralo, kammangitsertorneralo, nagligosungneralo, ĸennuersârneralo,

11 Unangmijauneralo, kappiasuktitaunikkalo tukkisilauĸtakka Antiochiamêdlunga, Ikôniamelo Listramelo, ĸanoĸ angijomik unangmijaugama tâvane; Nâlekablo piulilauĸpânga taipkonangat tamainit.

12 Illûnatiglo Gûdib idluarijanganut inôniaromajut Kristuse Jêsuseme, unangmijaunek attoræksarivât.

13 Inuille ajortut uivêriklertullo ajorpallianiarput, tammartitsivlutik, tammartitaularmiglo.

14 Igville sokkosijuilerit, sorlo illinnialauravit, sorlolo perkojaugavit, kaujimavlutit kina illinniartitsijigilaurangne.

15 Sorrusionernillo kaujimagangne aglait hailigit, tâpkoa ajokertortaujutigijungnarpattit, piulijaukovlutit okpernermut Kristuse Jêsusemut.

16 Aglait tâpkoa illûnatik Gûdemut pititaumajut attornarput ajokertûtsemut, innerterinermullo, âkiniarnermullo pidlarnermullo idluarsinerme;

17 Gûdib inukottinga nâmaksiniarkovlugo pijungnarsilunelo ajungitullinernut tamainut.

KAPITEL IV.

Timôteuse kaiblartaugannerpok.

TAGVA kigligiutsivunga Gûdib Nâlekablo Jêsusib Kristusib sângane, tâmna erkartuijomârmat inôjuniglo tokkungajuniglo sakkervingme nâlegauvingmelo nelliuningane.

2 Okausek okâlatigiuk attaruilivlutit, piviksaungmangât, piviksaungimangâllônêt; sivôrasârilutillo, silluklutillo, kaiblailutillo kennuersârnermullo ajokertuinermullo illûnânut.

3 Nelliutsomârmat ajokertûtsemik atsuilinartomik ômisugvingat; kajungilârnermingnulle ingmingnut ajokertuijuksatârniarpnt, siutimik ungilautigijangit (tussarnerijangit) malliklugit;

4 Miksekârnermik siutitik tunnutsitilugit, tukkekangitunullo okautsinut sâdlutik.

5 Igville pigârit illûnâne, kappianartut kunnutiginagit, okautsinik tussarnertunik okâlajotut, nâmaksitiniaruk kivgartortuksaunît.

*6 **Uvanga** tunnergutautitaujarêlerama, aviniarviksaralo nelliutivok.

7 Sorsulaukpunga ajungitomik sorsugiamik, arvertarnimnik nâmaksititsilaukpunga, okpernermêtsainalaukpunga.

8 Illa mânna idluarnerub niakôtâ illimavok piksamnut, Nâlekab idluartomik erkartuijub tunnijomârtanga uvamnut uvluksame ipsomane; uvamnutuinaungitorle, illûnainulletauk sakkerninganik kuviasûtekartunut.

*9 **Omarilerille,** tuavitomik tikkiniarlutit uvamnut.

10 Dêmasib ĸemmangmanga, sillaĸsûb tamattoma pinginik ungalernerame, Tessalônikamullo aularlune; Kressense Galâtsiamut (aularivoĸ), Tituse Dalmâtsiamut.

11 Lukasib kissime najorpânga. Markuse illingnut pilugo, neksarlugolo pît; attortuksarigapko kivgartornermut.

12 Tichikuse Efêsusemut tillilauĸtara

13 Tikkiniaruvit, ulliksoara neksaruk, Troasemut Karpusikunut ĸemmalauĸtara; aglaillo, anginersamik pergamentit (puigornagit).

14 Aleksanderib kannutjerijub angijomik kappiasuktilauĸpânga. Nâlekable akkiniaromârpâ illiolaungninga malliklugo.

15 Igvittauĸ tâmna ulloreagiuk; oĸausivut angijomik akkerartulaungmagit.

16 Akkiornimne sivorlerpâme kinamik illaĸalaungitunga, illûnatigle ĸemmakpânga. Issumagijauniaratiktôĸ tamanna pivlugo!

17 Nâlekable nangerĸattigivânga nakkoĸsitilungalo, oĸausesĸ tamanna nâmaktomik oĸautigijauĸovlugo uvapkut, nellojullo illûnatik tussaumavât. Piulijauvungalo Loevib sigguanit.

18 Nâlekablo piuliniarpânga ajortunit tamainit, ikajorlungalo nâlegauvingminut ĸilangmêtomut. Tâmna nertortaule issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

19 Salutikit Priska Akvilaselo, Onesiforusikullo.

20 Erastuse Korintemêtualauĸpoĸ; Trofimuselo ĸannimajoĸ ĸemmakpara Milêtusemut.

21 Attaruililerille okkiôkârtinnago tikkiniarlutit. Eubulusib, Pudensiblo, Linusiblo, Klaudiablo ĸattangutigêllo illûnatik salutipâtit.

22 Nâlekab Jêsusib Kristusib anernît illagiliuk! Saimarsautib illagilise! Amen.

Timôteusemut agiait aipangit aglaktaumavut Rômame, Pauluse aipânik saĸĸertitangame attaniviksoarmut Nêromut.

PAULUSIB AGLANGIT TITUSEMUT.

KAPITEL I.

Ajoĸertuinerôjut ĸanoĸ illingajariaĸarningœnnik. Ajoĸertuinerluktut akkerartortaujuksauningœnnik.

PAULUSE, Gûdib kivganga, Jêsusible Kristusib Apostelinga, Gûdib annerijangita okperningit pivlugit, illitarijauĸovlugolo miksekârnek Gûdemik nâleĸojijoĸ,

2 Nerriugællugo inôsek nâksaungitoĸ, tamanna Gûdib sæglotuitub angersimanerilauĸtanga, sillaĸsoaĸ pigiarĸârtinnago;

3 Nelliunerminele oĸautsine ĸaujijautilauĸpâ oĸâlanikut; tamattominga uvanga perĸojaujunga Gûdib piulijipta perĸojanganut:

4 Titusemut ernimnut nellâgôrtomut okperneĸarĸattigêngnivuk pivlugo: Gûdib Atâtab Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib piulijipta saimarsautiminut, nâpkiningnerminullo, ullapirsautiminullo illagilitittôĸ!

*5 **Tamanna** pivlugo Kretamut ĸemmalauĸpagit, igvit nâmaksititserĸovlutit âĸilaungitamnik sulle, angajoĸaunerôjuniglo (illagêt) pitilugit iglugasaksoarne tamaine, sorlo perĸolaurapkit:

6 Passijaksausuertomik pitaĸarpat, arnab attautsib uinganik okpertunik ĸittorngalingmik, ĸoksalainek pivlugo passijaungitomik, tappatungitomiglo.

7 Ajoĸertuinerôjoĸ passijaksausuertuksaungmat, Gûdib iglunganik pairsijotut; ingminênaĸijomanane, ningarosuksâranelo, Wainetuluadlarane, illeranaromanane, nachonartomik perĸutiniarasuarane;

8 Siniktarviogajuklune, ajungitomiglo nagligosuklune, nâmatuinartomik pilune, idluarlunelo, ivsornailunelo, ikliguktaililunelo;

9 Oĸausek okpernartok ajoĸertûtiksaĸ attaruilivigilugo, pijungnarĸovlugo ajoĸertûtsemut atsuilinartomut ĸaiblailune, pidlarlugillo akkerartortut.

*10 **Unnungmatta** nâlegomangitut, piungitunik oĸausiggit tammartitsijullo, kippimajut sugaluluardlutik.

11 Taipkoa ĸanningit simiklugit pijariaĸarpoĸ; iglomioĸattigênik illûnainik mumiktitsingmatta, idluangitunik ajoĸertûserijæksaungitunik pivut, kangunartunik perĸutiniaromavlutik.

12 Taipkoa nangminek illangat, nellautaijoĸottingat oĸalaujuvoĸ: „Krêtamiut tagva sæglotsainartut, nergjutiâluit, natjallo erĸeasuktut!“

13 Kigligiutsinek tamanna nellâgôrpoĸ. Taimaimat innertidlakit, okpernerme atsuiliolerĸovlugit,

14 Nâlektaililugit Jûdit oĸâlaningit tukkeĸangitut, inutuinaillo perĸojangit, mumiktitsijut miksekârnermik.

15 Ivsornaitune illûnatik ivsornaiput; ivsornartunulle okpingitunullo ivsornaitoĸangilaĸ, erĸarsautingille issumangillo tamarmik ivsornadlarput.

16 Gûde illitarivlugo oĸarput, piniarnermingnulle missiarutigivât; Gûdemut maĸĸojungnaramik, tappatojoĸsôlarmiglo, sappertoĸsôvut ajungitullinernut tamainut.

KAPITEL II.

Inutoĸaujut inôsuktullo kivgallo illusiksanginik. Gûdib saimaninganik illûnainut saĸĸijârsimajomik.

IGVILLE oĸâlaniarit ajoĸertûsek atsuilinartoĸ mallitsiarlugo:

2 Ituit âmaingajôjârtailitsainarĸovlugit, ĸuksalailugatik, nâmatuinartomiglo pilutik, atsuilerĸovlugit okpernermelo, naglingnermelo, ĸenuersârnermelo.

3 Taimaktauĸ ningiut ivsornaitutitut inôniarĸovlugit, terliaĸattaisuerlutik, Wainetuluadlaratik, ajungitomik ajoĸertuivlutik.

4 Uilingnik inôsuktunik ajoĸertuerĸovlugit, tâpkoa nâmatuinartomik perĸovlugit, uitik nagligilugit, ĸittorngatiglo nagligilugit;

5 Sillatoĸovlugit, ikliguktailivlutik, pairijæksamingnik pairserĸovlugit, ajunginiarlutik, uitik attanerilugit, Gûdib oĸausingit mittautigijaulerĸonnagit.

6 Taimaktauĸ nulliaggit inôsuktut oĸautiniakit, nâmatuinartomik perĸovlugit.

7 Illûnânele nangminek igvit takkotilerit ajungitullinermik igjaræksauvlutit, illaĸangitomik ajoĸertûseĸardlutit opinarlutillo,

8 Atsuilinartunik erĸartortaujungnangituniglo oĸausesĸarlutit; akkerartorosuktoĸ kangusuĸovlugo, pitjutesĸarĸonnagolo oĸautigilukluta.

9 Kivgaujut (oĸautikit), nâlekamingnik nâletsiarĸovlugit, tamainik ĸuviagijanginik pilutik, kioluktaililugit;

10 Augigutsinatik, illûnânele nertornarlutik ajungilarmiglo saĸĸerlutik; Gûdib piulijipta ajoĸertûtânik nertornarsititserĸovlugit illûnâne.

*11 **Gûdib** saimarsautâ piulijaunartoĸ saĸĸersimangmat inungnut tamainut;

12 Kaujisarpâtigullo Gûdeĸangitut illusingit, sillaĸsoarmiullo ikliguningit allarlugit, nâmatuinartomik, idluartomiglo, Gûdelo nâleklugo inôniarĸovluta sillaĸsoarme tamattomane;

13 Nerriugijaksaĸ piloringnartoĸ, Gûdiviksûblo piulijipta Jêsusib Kristusib saĸĸerniksanga ânanaudlartoĸ utaĸĸilugo;

14 Ingminik tunnilauĸtub pivluta, piulijomavluta idluitunit tamainit, ivsornaititsijomavlunelo nangmineĸ inuĸotiksaminik, attaruilijunik piniarnernut ajungitunut.

15 Tamattominga oĸâlagit ĸaiblailutillo innerterilutillo illungertordlutit; kimullônêt nachogijautaililutit.

KAPITEL III.

Attanît nâlektaujuksauningænnik, uvagut tappatojogut nâpkigijaumagapta Kristusikut. Ajungitullerĸojinermik, sunatuinarniglo assinginik.

ERKAITIKIT, attanivît attanersuillo attanerilugit nâleĸovlugit, ĸunnutuidlutik piniarnernut ajungitunut tamainut;

2 Kimiglônêt mittauteĸaratik, akkerartortaililutik, inôtsiarlutik, ningarosujuinermik saĸĸertitsilutik inungnut tamainut.

*3 **Uvaguttauĸ** sivorngane sillaitoĸsôlaungmigapta, tappatolaptalo, tammartadlarluta, ikligunerit kivgartorlugit, sunatuinarniglo alliadlarluta, ningarosungnermelo annerudjinermelo arvertarluta, ômigijigêklutalo.

4 Gûdible piulijipta illanâĸarninga nagligosungningalo saĸĸijârmanik,

5 Idluartullinerit pinialauĸtavut pitjutiginagit, nâpkigosungnerminulle tâpsoma piloriktilauĸpâtigut, erniangupsârnerub ubvautânut, Anernerublo ajunginerub nutângortitsininganut,

6 (Gûdib) kovilauĸtangata uvaptingnut amigangitomik Jêsuse Kristusikut piulijiptigut;

7 Uvagut tâpsoma saimarsautânut idluartitaumalertogut, nerriungnermut kingormgujijuksauĸovluta inôtsemik nâksaungitomik.

*8 **Tamædsa** oĸausek okpernartoĸsôjoĸ. Pijomavunga tamakkoninga ajoĸertuerĸovlutit soĸĸosijuidlutit, okpertut Gûdemut ajungitullinernik attaruilerĸovlugit. Tamakkoa idluarput attornalarmiglo inungnut.

9 Allakille appersûtit sillainiggit illagêt kinguvânginik, aivadlarnerillo akkerartûtinerillo perĸojat pivlugit; tamakkoa piungimatta attornaratiglo.

10 Inuk ajoĸertuinerluktoĸ ĸemmaguk attausiardlugo aipâniglo innertilauĸârdlugo;

11 Kaujimavlutit taimaitoĸ mumiksimangmat idluitullilarmelo, nangminerminut erĸartortaumajotut.

*12 **Artêmase** tilligupko illingnut, Tichikuselônêt, tuavilutit ĸailerit uvamnut Nikopolisemut; issumasimagama okkêjomavlunga tagvane.

13 Zênase, perĸojanik illisimajoĸ, Apolluselo ajorniarĸôrtanginik pitilugik, tillikik.

14 Okpertoĸattivulle illiniarlît, ajungitullijungnarĸovlugit pijarialingnik ikkajorlutik, sullingitôlerĸonnagit.

15 Illûnatik uvamnêtut salutipâtit. Salutikit tamaita uvaptingnik nagligosuktut okpernerme. Saimarsautib illagilise illûnase. Amen.

Makkoa aglaktaumavut Nikopolisemit Mazedôniame.

PAULUSIB AGLANGIT FILEMONEMUT.

Filemône ĸenmvigijauvoĸ, kivgane Onêsimuse issumagijungnaervigilugo, ĸemmalaungmago.

PAULUSE, Jêsusib Kristusib (kivganga) ĸellaksugaĸ, Timôteuselo ĸattangutiga, Filemônemut naglingnartomut piniarĸattiptingnut,

2 Appiamullo (arnamut) naglingnartomut, Archippusemullo sorsugiaĸattiptingnut, okpertoĸattigênullo iglungnêtunut.

3 Gûdib Atâtapta, Nâlekablo Jêsusib Kristusib saimarsautingata ullapirsautingatalo illagilisetôĸ!

4 Gûdiga ĸujagivara, issumagitsainarlutit tuksiarnimne;

5 Tussaumagama naglingnerijarnik okpernerijarniglo Nâlekamut Jêsusemut, ivsornaitunullo tamainut.

6 Okperneĸarĸattaunît pitsartutitauĸovlugo, illitarsinermut ajungitunik tamainik illipsingnêtunik Jêsuse Kristusikut pijunik.

7 Naglingnîlle ĸuviasûtigivavut angijomik mannigortigællugolo; ivsornaitut ômatingit nakkoĸsititaungmatta illingnut, ĸattangutiarsuvut.

*8 **Taimaimat** sivôraluârsungikalloartunga Kristuseme, piniaræksarnik perĸolutit,

9 Naglingnermulle ĸaiblatuinarnersarivagit, uvanga imaitunga Pauluse inutoĸaujunga, mânnale ĸellaksugaujungatauĸ Jêsuse Kristuse pivlugo.

10 Kaiblarpagit tagva, ernera Onêsimuse pivlugo, ĸellaksorsimanimne ernertârijara:

11 Nelliutome annigortome attulaungitoĸ illingnut, mânnale illingnut uvamnullo attortuksaulertoĸ, tâmna uttertilugo tillivara.

12 Igville tâmna, tagva ômatiga, illaliolauruk.

13 Uvamnêtsainarĸojomalauralloartara kivgartortigivlugo simmerdlutit, ĸellaksorsimanimne oĸautsit tussarnertut pivlugit;

14 Perĸojijomatinnagle pijomalaungitunga, perĸojaunermit ajunginiarnît perĸonnago, ĸunnunginermille.

15 Immaĸâ tamanna pitjutigællugo annikitomik illingnit avilaungnerpoĸ, issoĸangitomut illingnêtsainarĸovlugo;

16 Mânna kivgatun-itsungnaerlune, kivgaujomille anginersaujotut, ĸattangutitut naglingnartotut; uvamnut angijomik, angiluartomigle illingnut, uviningme Nâlekamelo.

17 Tagva illagijaktut-inasugigumga, illalioruk uvangaujârtilugo.

18 Sumigle idluitullivigilauĸpattit, akkiliksaĸarpallônêt illingnut, uvamnut illingatilaukit.

19 Uvanga Pauluse aggamnut nangminek aglakpunga, uvanga akkilerniarpakka. Oĸarvigingigalloarpagit, uvamnut akkiliksaĸaravit illingnik nangminek.

20 Illa, ĸattangutiarsuga, ĸennuvlunga pivagit, ĸuviasûtigilagit Nâlekame; ômatiga nakkoĸsititsuk Nâlekame.

21 Nâlengniaravit sungertûtigivlutit aglagvigivagit; nellungilangatauĸ, oĸautsima angerĸejanginik piniaravit.

*22 **Tamanna** illavlugo sinniktarviksamnik pinialerit; nerriukkama tuksiarnise pitjutigivlugit tunnijauniartunga illipsingnut.
23 Epafrasib ĸellaksorsimaĸattima Kristuse Jêsuse pivlugo,
24 Marĸusiblo, Aristarĸusiblo, Dêmasiblo Lukasiblo piniarĸattima salutipâse.
25 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimarsautingata anernise illagilitsuk. Amen.

Tamakkoa aglaktaumajut Rômame Onêsimusib neksalauĸpait.

AGLAIT EBRÊERINUT.

KAPITEL I.

Kristusib, Gûdib erningata, anginersavaksôninganik Engelinit.

ITSAKSOAK Gûdib sivorlît oĸarvigilauramigit unnuktoertorlune sunatuinarniglo illiorlune nellautaijutigut,
2 Kingorlermik Ernikut oĸalauĸpoĸ uvaptingnut uvlune tamakkonane. Tâmna kingormgujijuksangortilauĸpâ tamaitaĸsoarnik, tâpsomûnatauĸ sillaĸsoaĸ pingortilauĸpâ.
3 Tâmna, (Gûdib) ânanauningata ĸeblariutinga, illinganingatalo adsiluanga, tamainiglo pairsijoĸ oĸautsiminut pitsartudlartomut, ajorniptingniglo pêjailauĸtoĸ nangminermigut, iksivavoĸ Nâlegaviksûb tallerpiata tungâne ĸotsingnerme.
4 Engelinit taimak ajunginerôjoliarimavoĸ, attermik taipkonangat nâlengnarnersamik kingormgujigame.

*5 **Engelit** nelliænnut oĸarsimanermât: Ernerivagit, uvlome ernertârivagit? Imâglo: Atâtaginiarpânga, uvangalo erneriniarivara? [Img. 2, 7. 2 Sam. 7, 14.]

6 Amalo, erniangoĸârtoĸ sillaĸsoarmut ittertinamiuk, oĸarpoĸ: Gûdib Engelingitalo illûnatik tuksiarvigijaksarivât. [Img. 79, 7.]

7 Engelit pivlugit oĸaralloarpoĸ: Engeline annoringortipait, kivganelo ikkoâlajungortilugit. [Img. 104, 4.]

8 Ernerle pivlugo oĸarpoĸ: Gûde, iksivautat issoĸangitomit issoĸangitomut itsainarpoĸ; nâlegauvikpît ajaupianga opigijaujutiksaĸ naggojôvlune opigijautiksauvoĸ.

9 Idluarneĸ ivlerivat, illuserlungnerillo ômigivattit; tamanna pivlugo Gûdib, Gûdivît mingoalauĸpâtit orĸsumut ĸuviasûtiksamut, piluartomik illangnit. [Img. 45, 7. 8.]

10 Igvillo, Nâlegaĸ, nuna pigiarninganit tunganeĸtâlauĸpat, ĸillaillo aggakpît semmamajangit.

11 Tâpkoa nungujomârput, igville itsainaromârpotit; tâpkoalo nutaujungnaerpalliajomârput illûnatik annorâtut,

12 Ulliktut ablatsângortitsomârpattit, ablatsângoniarput tagva; igville tâmnaautsainarpotit, Jâritillo nâniatsangilat. [Img. 102, 26—28.]

13 Engelille neliænnut oĸarsimanerĸâ: Tallerpingma tungânut ingitit, ômigijingnik illijerĸârtinnanga ittikkavît ikkovrangænnut? [Img. 110, 1.]

14 Taipkoa illûnatik anerniongilât kivgartortuksauvlutik; tillijaumajut kivgartorĸojauvlutik piulijaunermik kingormgujijomârtut pivlugit?

KAPITEL II.

Kristusib, inûb erningata, anginersavaksôninganik Engelinit.

TAIMAIMAT oĸausek tussartavut nâleluariaĸarpavut tammarĸonnata.

2 Oĸausek Engelitigut oĸautaumajoĸ aulajungnangermat, idluitullinerillo nâlenginerillo illûnatik pigiarninginit akkilertaumangmatta:

3 Kanoĸ uvagut ĸemâjungnarĸitâ, piulijaunek taimak angitigijoĸ kammagingikuptigô? Tamanna Nâlekab oĸautigekâlaungmago, tamattominga tussartut ĸaujijautipât uvaptingnut.

4 Gûdibtauĸ tamattominga kigligiudsekattigivait nellunaikutanut, tattamnartullinernullo, pitsartunernullo sunatuinarnut, Anernerublo ajunginerub tunnergutauninganut, tunniorĸaigame issumaminik.

*5 **Engelit** nâlegangortilaunginamigit sillaksoarmut pijomârtomut, okautigijaptingnut.

6 Kigligiudsijokarporle aglait illangine imâk okartomik: Inuk sunauvâ, taimak issumagigangne, inûblo erninga, taimak pairigangne?

7 Annikitomik Engelinit mingnersauterkârdlugo, nertornarnermik nâlengnarnermiglo niakôsilaukpat, aggakpîllo pingortitanginut Nâlegangortidlugo;

8 Tamaita pitilaukpattit ittigangita attânnut. [Img. 8, 5—7.] Tamaita tâpsoma attânnut pitinamigit, sumik kikkitakarkojingilak, tâpsominga nâlegakangitomik; sullele takkungilavut tamaita tâpsoma attânnut pititaumangmatta.

9 Tâmnalo annikitomik Engelinit mingnersautitaujok, Jêsusiongmat takkovavut, tokkub ânernadlarningagut niakôsersimajok nertornarnermik nâlengnarnermiglo, Gûdib nâpkiningninganut tokkomik ôksiniarkovlugo tamaita pivlugit.

10 Pijariakalaungmat Gûdemut (tamaitaksuit tâmna pivlugo ingmatta, tâpsomungalo tamaitaksuit pingmatta,) âniatitaunermut nâmaksititsomavlugo tâmna kittornganik unuktunik ânanaunivingmut pititsijok, tâpkoalo piulijigigangat Nâlegak.

11 Ivsornaititsijorlo ivsornaititaujullo, illûnatik attautsemit pingmatta. Tamanna pivlugo kangusungilaktauk kattungutiminik taivlugit.

12 Okarporlo: Attît okautigijomavara kattangutimnut, illagêktullo akkorngænne nertoromavagit. [Img. 22, 23.]

13 Amalo: Tâmna tættigijomavara. Amataук: Ahâk, mânêpunga kittorngallo Gûdib tunnilauktangit uvamnut. [Jes. 8, 17. 18.]

14 Taimaimat, sorlo sorrutsit uvinekarlutiglo aukarmatta, tâmna ukkutitunak tamakkoninga illangiusimavok, tokkominut pitsartuerutijomavlugo tokkub pitsartuninganik pekartok, tagva Sâtanase,

15 Kivgaujungnaertilugillo tamaita kivgaksainaujut inôsermingne tamât, tokko erksigivlugo.

16 Engelit illilertunginamigit, Abrahable kinguvângit illilertorpait.

17 Tamanna pivlugo kattangutine illûnâne adsigijariakalaukpait, nâpkigosulerdlune, nellâgôrtomiglo ajokertuinerôlerdlune Gûdib sânganе, inuit ajorningit issumagijaujungnaerkovlugit.

18 Siorniklauklune nangminek ôktortaumagame, ikkajorungnarpait ôktortaulertut.

KAPITEL III.

Kristuse Môsesemit anginersauvoĸ. Taimaimat Kristuse tunnudlugo ullorsanadlarpoĸ.

TAMANNA pivlugo illipse ĸattangutigêktose ivjornaitose, ĸaiĸojaumaĸattaujose ĸaiĸojinermut ĸilangmit pijomut, Apostele taimma ajoĸertuinerôvlunelo oĸautigijavut, Kristuse Jêsuse ullernaigisiuk;

2 Nellâgôrtoĸ taimaititime sângane, sorlo Môsese pilaungmat tâpsoma (Gûdib) iglungane illûnâne. [4 Môs. 12, 7.]

3 Tâmmale Môsesemit nertornarnersauvoĸ, igloliortoĸ, nakorinarnersaungmat iglomit.

4 Iglut illûnaita sennajaulerput kinamut; tamainigle pingortitsijoĸ, tagva Gûde.

5 Môseselo tâpsoma iglungane illûnâne nellâgôlauralloarpoĸ kivgatut, oĸautigijauĸovlugit oĸautigijaksat.

6 Kristusele Erniovlune (Gûdib) iglunganut nâlegauvoĸ; iglunga tamædsa uvagut, sungertûtiksaĸ nerriungnerlo nertornautigijavut aulaijungnangeruptigik naggatânut.

*7 **Tamanna** pivlugo, sorlo Anerneĸ ajungineĸ oĸauseĸarmat: Uvlome, nippinga tussarupsiuk,

8 Omatise mangaitinasigik, sorlo ipsomane pingmatta, ôktortaunerub uvlungane inuĸajuitome.

9 Taipsomane atâtapse ôktormanga; nautsertorpânga, piniarnikkalo takkolauĸpait Jarit 40it nâvlugit.

10 Taimailiormatta, inuĸattigênik taipkoninga ningârosûteĸalilauĸpunga oĸarlungalo: Omatimikut tammatsainarput! apĸosinikkalo ĸaujimalaungilait.

11 Taimaimat ningarlunga oĸarmarilauĸpunga: Merngoerservioĸojammut ittertuksaungilat. [Img. 95, 7—11.]

12 Udjertoritse ĸattangutikka, nelise illipsingne ômateĸartailile ajortomik, okpingitomik, Gûde ômajoĸ nâlegungnaerlugo pijomik.

13 Uvlulle tamaita nangminipsingnik ĸaiblainiaritse, sulle uvlomeotillugo; akkunapsingne sittititaujoĸarĸonnago ajornerub uivêriklerninganut.

14 Kristuse illanginbvigigaptigo, sungertûteĸarnivut aulaijungnangeruptigo naggatânut,

15 Oĸartoĸartillugo: Uvlome, nippinga tussarupsiuk, ômatise mangaitinasigik, sorlo taipsomane ningaĸsaivingme pingmatta.

16 Illangita tussaramitsuk, ningaĸsaivut; illûnatiungitorle, Môsesikut Egiptenemit aulalauĸtut.

17 Kikullo ningarosûtigivagit Jârine 40ine? idluitullijut pitjutigilaungilagit, timingit taipkoa asserormatta inuĸajuitome?
18 Kikkullo merngoerserviokojaminut itterniangitut oĸautiginnarilauĸagit? okpingituungitôĸ?
19 Okpinginermut tagva itterneĸ ajulermatsuk, takkovogut.

KAPITEL IV.

Gûdib inuĸotingita merngoêrserviksaĸarningœnnik sulle.

TAGVA mânna udjertorta angervionivut itterniarnivut merngoerserviokojanganut kamaginago pinata, nellivut kinguraikonnago.
2 Uvaguttauĸ oĸautsinik tussarnertunik oĸautjaumagapta taipkotitunaĸ; taipkoale piulijigilaungilait oĸautsit oĸâlatigijaujut tussartatik okperinginamigit.
3 Uvagut okpertogut pijomârapta merngoêrservingmut, sorlo oĸarmat: Ningarlunga oĸarmarilauĸpunga: Merngoêrserviokojammut itterniangilat. Taipsomanele pingortitaumajut sillaĸsûb pigiarninganit sennamajarêrmatta,
4 Uvlut 7 ingat pivlugo aglait assingine oĸarpoĸ imâk: Gûdelo uvlut 7 bingœnne merngoêrserpoĸ sullinerminit tamainit. [1 Môs. 2, 2.]
5 Amatauĸ tamâne: Merngoêrserviokojamnut ittertuksaungilat.
6 Nelliuniksame sulle tamattomunga ittertuksaĸarmat, taipkoalo tamattominga oĸautjauĸârtut itterĸojaungimatta, okpingiminga pivlugo:
7 Ama uvlub assia taigivâ, taimak akkunêrtigijomik kingorngagut, Davidekut oĸarame: Uvlome, sorlo oĸarsimangmat, uvlome, nippinga tussarupsiuk, ômatise mangaitinasigik.
8 Jôsuab merngoêrservingmut pitilauĸpagit, (Gûdib) uvlub assia oĸautiginajalaungilâ kingorngagut.
9 Tamanna pivlugo sulle merngoêrserviksaĸarpoĸ Gûdib inuĸotinginut.
10 Merngoêrserviokojanganut pimajoĸ merngoêrsermat sullinerminit, sorlo Gûde sullinerminit.
11 Tagva mânna attaruilita, merngoêrservingmut tamattomunga itterĸovluta, neliat kattaĸonnago, ipkoa okpingitut igjarœksarivlugit.
12 Gûdib oĸausinga ômanartôngmat pitsartudlalarmelo igluktut kênalingmit ipingnersauvlune, kibligutivoĸ saviklugit tarnelo anernerlo, pattextauĸ saunerlo, erĸartuijôvlunelo ômatib issumanginik erĸarsautinginiglo.

13 Pingortitamiglo takkuksaungitoĸangilaĸ tâpsomunga; illûnamassiatigle ijersimanatiglo saĸĸersimavut ijikita sângangne; tamanna oĸautigivavut.

*14 **Ajoĸertuinerôjoĸsoaĸarapta** tagva, Jêsusemik, Gûdib erninganik, ĸilangmut aimajomik; ĸigligiutsineĸ (oĸperniptingnik) attavigênarlavut.

15 Ajoĸertuinerôjoĸanginapta illapsugosugungnangitomik ajulerniptingnik, illûnânele ôktortaumajomik uvaptitut, ajorneĸaranele.

16 Taimaimat sivôralugata iksivautaĸsoaĸ saimarvigijauvik nellipsarlavut, nâpĸigijaulerĸovluta, saimarsaumiglo nagvârĸovluta piulijaujariaĸarniptingne.

KAPITEL V.

Kristusib ajoĸertuinerôninganik.

AJOKERTUINERÔJUT neliat inungnit annerimajoĸ inuit pivlugit pititaulermat, Gûdib pinginik udsertorĸovlugo, tunnijerĸovlugo tunnergutinik toĸĸotæksaniglo ajornerit pivlugit;

2 Naiperĸotigosugungnarlune tammartunik nellojôvlutik, nangmineĸ sangênermik najorteĸarame.

3 Taimaimattauĸ, sorlo inuit pivlugit, taimaktauĸ nangmineĸ pivlune tunnerguseriaĸarpoĸ ajornerit pivlugit.

4 Ingminiglo taimak nâlengnarsititoĸanginivoĸ, Gûdemulle annerijaumajoĸ kissime (pivoĸ), sorlo Arone.

5 Taimaktauĸ Kristuse ingminik nâlengnarsitilaungilaĸ ajoĸertuinerôjomavlune, (nâlengnartipâle) tâpsomunga oĸartub: Ernerivagit, uvlome ernertârivagit.

6 Sorlotauĸ aglait assingine oĸarmat: Ajoĸertuijôvotit issoĸangitomut, Melchisedeub illinganingatut. [Img. 110, 4.]

7 Tâmna uviningme inôtillugo tuksiarnermiglo ĸennunermiglo tunnerguserpoĸ angijomik nipliadlarlune ĸugviudlalarmelo tâpsomunga piulijungnartiminut toĸĸomit; tussâjaugivorlo, Gûde nâlekkamiuk.

8 Erniogalloardlune Gûdemut nâlengnermik illinnialauĸpoĸ siorniortitaunerminut;

9 Tamaitalo nâmaksitinamigit, nalektiminut illûnainut piulijaujutaumalerpoĸ nâksaungitomik;

10 Gûdemut taijauvlune ajoĸertuinerôjomik, Melchisedeub illinganingatut.

*11 **Tamaĸĸoa pivlugit** oĸausiksaĸaralloarpogut unnuktunik, nellonaertitsinerle oĸumaipoĸ, tukkisinajanginapse.

12 Illipselo akkunit ajoĸertuijuksaunajalauralloartose, ama ajoĸertortaujariaĸarpose Gûdib oĸausingita pigiarninginik aglât, immungmiglo pititaujariaĸarpose, nerĸiksaĸ pitsartujoĸ pinnago.

13 Nelliatale sulle immungmik pijariaĸartub oĸautsit idluarnermik ĸaujimangilait, nutarautuinaraine.

14 Innersimajulle nerĸiksaĸ pitsartujoĸ nerĸigijæksarivait, imaitut: sungiutjinermut illisimatitaujunik issumaggit, nellojungnaerungnarlugik ajunginerlo ajornerlo.

KAPITEL VI.

Okpernermit kattangnerub nangianarninganik. Okpernerme soĸĸosijnet kojaunermik.

TAMANNA pivlugo Kristusib ajoĸertûsingita pigiarningat pijungnaerlugo, sivumuaromavluta inneriartoromavogut, tunganilêjomanata ama sâgiarnermik piniarnernit toĸĸonartunit, okpernermiglo Gûdemut,

2 Ajoĸertûtsemiglo baptijut pivlugo, pattingmijaunermiglo aggangnut, toĸĸungajuniglo makkitsomârtunik, pidlartaujomârnermiglo issoĸangitomut.

3 Taimailioromavogullo, Gûde perĸojikpat.

4 (Illa) ĸaumaksartaumalertut, tunnergutiniglo ĸilangmit pijunik ôksimajut, Anernermiglo ajunginermik illangiutititaumajut,

5 Gûdiblo oĸausinganik ajungitomik ôksimalauĸtut sillaĸsûblo pijomârtub pitsartuninginik,

6 (Taimaitut) kiglormut (sâlutik) katakkunik, ama Gûdib Erninga ingmingne senningajolingmut kikkiaktorunitsuk, mittautigivlugolo, ama nutângortitauningat sâgiarnermut ajornavingmat.

7 Nuna milluartoĸ sillalungmik kattagvigeĸattartiminik, tâpsominga sennajut piksarsiorlugit perorsianik idluartunik, saimaudjaulârmat Gûdemut;

8 Nunale Dorninik Disteliniglo perortoĸarune, piutsangilaĸ ôminarnerartaunermut ĸannipoĸ, ikkoâlajuksaujomârtoĸ naggatiksame.

*9 **Illipsele** naglingnartose ajunginersamik sungertûtigivapse, piulijauniarnermiglo pinasuarnersaunasugivluse, taimak oĸâlagalloartogut.

10 Gûde idluitôngimat, puigorniarlugit piniarnise sennaniselo naglingnermut, tâpsoma attingane pijase, ivjornaitut kivgartulaurapsigik, sullelo kivgartorapsigik.

11 Tamattomingale attaruilerĸovapse illûnase attunit, nerriugijaksaĸ ĸollarutigijungnaerlugo naggatânut,

12 Erĸeasungniarĸonnase, mallikteolerĸovlusele kingormgujijuksanik angerutigijaumajomik, okpernermut ĸennuersârnermullo.

13 Gûdible Abraha angervigilauramiuk, assiminik anginersamik taijaksaĸanginame, nangminerminik taisivoĸ,

14 Oĸarporlo: Ahamarik illa, saimautsomavagit angijomiglo unnuksivalliatitsomagit. [Môs. 22, 16. 17.]

15 Taimak tagva ĸennuêlune nerriukpoĸ, angerutigijaumajorlo pivâ.

16 Inuit angermarisôngogalloarput angerĸejatik taiĸassiutivlugo, taimaitomut okpernarsivlutik soraertipait akkerartortut.

17 Gûdib tagva, angerutigijaumajomik kingormgujijuksat issumame soĸĸoserninganginginganik ĸaujimaviktitsomagamigit, angermaringneĸ illautipâ,

18 Maggungnut soĸĸosijuitungnut (Gûde sæglovlune ajornavingmat) sôngojomik mannigorutiksaĸarĸovluta, uvagut ĸillanârtogut nerriugijaksaĸ perĸojaumajoĸ uvaptingnut attavigênarlugo;

19 Tamanna tarnipta kissangat sôngovlune ĸollarnangitoĸ, upkoĸsûb ungatânut aglât pijoĸ;

20 Taĸamunga sivorlertoĸ Jêsuse pivluta ittersimavoĸ, Melchisedeub illinganingatut ajoĸertuinerôtitaujoĸ issoĸangitomut.

KAPITEL VII.

Melchisedeglo Kristuselo.

MELCHISEDEGLE tâmna attaniviolauĸpoĸ Salememe, Gûdib ĸotsingnerpângojub ajoĸertuijoĸotinga; tâpsoma Abraha pagreartorpâ, uttermat attaniviksuit sorsungninginit, saimaupâlo.

2 Tâmnalo Abrahab tunitsivigivâ perĸutime illûnatik tellimaujoænnik. Attinga imâk nellonaertauvoĸ: attanivik idluarnilik. Amalo Salemib attanivinga, imaipoĸ: attanivik ullapirsaijoĸ;

3 Atâtaĸangitoĸ, anânaĸarminane, illaĸanginivoĸ, uvlungillo pigiarneĸangilat, inôsingalo naggateĸanginivoĸ; Gûdible erninganut adsiotitauvoĸ, ajoĸertuijôtsainarlune issoĸangitomut.

*4 **Tâpsomale** angininga nautsertorsiuk, Abrahabtauĸ Patriarcheojub tunnitsivigingmago sâlaĸarnermut aĸsârnigarilauĸtame tellimaujoænnik.

5 Lêvib kinguvângit ajoĸertuinerônermik pititaugamik, perĸojaĸaralloarput inuĸattigêt ĸattangutigijamik perĸutingita tellimaujoænnik tiguserĸovlugit, perĸojaĸ malliklugo, Abrahab timinganit tâpkotitunaĸ tikkigalloarlutiktauĸ.

6 Taimnale (Melchisedek) tâpkoa akkorngænne illaĸarnermik unipkautaungigalloardlune, perĸutit tellimaujoænnik tigusilauĸpoĸ Abrahamit, angerviolauĸtorlo (Abraha) saimaupâ.

7 Akkerartortaujungnangitomigle imaipoĸ: Mingneĸ anginersamut saimautjauvoĸ.

8 Tamânele inuit toĸĸojuksat (Lêvitit) perĸutit tellimaujoænnik tigusivakput; taipsomale (Melchisedeub) inôninga oĸautigijauvoĸ.

9 Imâglo oĸarpunga: Lêvitauĸ, perĸutit tellimaujoænnik tigusigalloartoĸ, Abrahakut tellimaujoænnik tunijivoĸ;

10 Sulle atâtame timinganêlaurame (Lêvi), Melchisedeub (Abraha) pagreartormago.

*11 **Nâmaksititaunerle** pikpat Lêvitit ajoĸertuinerôninginut (tâpkoa ajoĸertuijôtillugit inuit perĸojanik pititaungmatta): sôg tagva pijariaĸarkâ, ajoĸertuinerôjoĸ tikkituksaĸ taipkoa assingat oĸautigivlugo, Melchisedeub illinganingatut, Aronib illinganingatuungitôĸ?

12 Ajoĸertuinerônek ablatsautitaulerpat, tagva perĸojattauĸ ablatsaujariaĸarput.

13 Taimaitomigle oĸautigijaujoĸ (Jêsuse), tâmna kinguvârêt (Lêvitit) assinginit pivoĸ, Altâremik kivgartortoĸalauĸsimangitunit.

14 Jûdamit Nâlegavut nuisimangmat, nellonangimat, kinguvârêllo taipkoa (Jûdakut) Môsesib oĸarvigilaungilait ajoĸertuinerônermik.

*15 **Nellonangiluarivoĸ** ama (perĸojat Testamentetoĸame attortut soraertuksauningat), Melchisedeub illinganingatut ajoĸertuijoĸalermat assianik,

16 Taimaititaujomik perĸojab uviniliub perĸojanginuungitoĸ, nunguniatsangituble inôtsib pitsartuninganut.

17 Imâk kigliutsingmat: Issoĸangitomut ajoĸertuijôvotit Melchisedeub illinganingatut. [Img. 110, 4.]

18 Taimak perĸojaĸ sivorleĸ (Testamentetoĸamêtoĸ) attorungnaertitauvoĸ, ajulerame, sumullo attunginame.

19 Perĸojat nâmaksititsijungnangimatta; nerriugutiksamigle ajunginersamik pititauvogut, Gûdemut ĸaglijutigijungnartaptingnik.

*20 **Ama:** angermaringneĸ attortillugo kissiane (ajoĸertuijungortitauvoĸ Jêsuse). Taipkoa (Aronikut) ajoĸertuijungortitaulaungmatta angermaringnermik illautitsingitomut;

21 Taimnale ajoĸertuijôtitaulerpoĸ angermaringnermik illautitsijomut, oĸarvigijiminut imâk: Nâlegaĸ oĸarmariklune ĸaĸ-

кialerutiginiangitaminik окarpoк, issoкangitomut ajoкertuijôvotit Melchisedeub illinganingatut; [Img. 110, 4.]

22 Taimaimat piluartomik Testamentemik (angerкattigêngnermik) ajunginersamik Jêsuse pimmaklerteolauкpoк.

*23 **Taipkoalo** ajoкertuijôlauкtut unnukput, toккub taimailingatsainartingimagit.

24 Tâmnale, issoкangitomut itsainarame, soraijuitomik ajoкertuineкarpoк.

25 Taimaimat tâpsomûna Gûdemut pijut, tâpsoma piulijungnarpait soraijunane; inôtsainalarmelo tuksiarutivait.

26 Taimaitomik ajoкertuinerôjomik pijariaкarapta ivjornaitomik, passijæksaungitomik, ajortoкangitomik, ajortolingnit ingmigôlingajomik, кilangmillo кotsingnersamik;

27 Pijariaкangitomik ajoкertuinerôjeutitut taipkutitunaк, uvlut tamaita tunnijerкârlune tunnergutinik ajornine nangminine pivlugit, kingorngagut inuit ajorningit pivlugit; attausiardlune taimailiolaungmat, ingminik tunnigame

28 Perкojat ajoкertuinerôjungortitsivut inungnik sangêtunik; окauserle angermaringnermik illaкartoк, perкojat kingorngatigut окautaujoк, Ernermik pititsivoк, issoкangitomut nâmaksiviktomik.

KAPITEL VIII.

Avonib ajoкertuinerôninga (Testamentetoкaк) soraerpoк, Jêsuse mânna ajoкertuinerôngmat кilangme Atâtab tallerpiane.

Oкautigijavut tagva kattidlugit imaiput: Taimaitomik ajoкertuinerôjoкarpogut, iksivajomik Nâlegaviksûb iksivautaкsoangane, tallerpiata tungâne кilangme;

2 Tâmnalo kivgartortiovoк ivsornaitoviub pinginik, tupermiglo miksekârtomik, Gûdib nappartitanganik, inûbleungitoк.

3 Ajoкertuinerôjulle attunit perкojauvut tunnerguserкovlugit pilliutinik tunnergutiniglo; taimaimat tâmnatauк piksaкartuksauvoк, tunnerguserungnarкovlugo.

4 Nuuamêkunele ajoкertuijônajangilaк; ajoкertuijut tagvanêngmatta, tunnergusertut perкojat malliklugit.

5 Tâpkoa кilaub pingita adsiluanginik tachanginiglo kivgartorput; imâk Môsese Gûdemut ajoкertortaulermat tupeк inneræksaringmago: Kammatsialerit, окarpoк, tamainik sennaкovlutit, каккame illingnut unnertûtigijaumajut adsilivlugit.

[2 Môs. 25, 9. 40.]

6 Mânnale ânanaunersamik piniaræksarsivoĸ, Testamentemut (angerĸattigêngnermut) ajunginersamut pijitserteogame, angersimanermik anginersamik tungavilingmut.
7 Sivorleĸ taimna âĸijariaĸalaungipat, assia inniksarsiortaunajangilaĸ.
8 Patsitigingmagit [Jer. 31, 31.] oĸarlunelo: Ahâĸ, uvlut nelliutijomârput, Nâlegaĸ oĸarpoĸ, tagva Israêlitit Jûdillo Testamentitângortitsivigijomavakka;
9 Testamentitut taipsotunaungitoĸ angerutigilauĸtaptut angajoĸânginut, uvlorme taipsomane, aggangit tigulaurapkit aulartilugit nunamit Egiptenemit. Testamentimne soĸĸosijuilaungimatta, kammagijomalaungilakkatauĸ, Nâlegaĸ oĸarpoĸ.
10 Tamadsa Testamentiga (angerutiga) Israêlikunut uvlut tamakkoa kingorngatigut pijomârtara, Nâlegaĸ oĸarpoĸ: Perĸojakka issumanginut pititsomavakka, ômatinginullo aglagomavakka; taipkonungalo Gûdiojomavlunga, inuĸottigijomârivakka.
11 Nelliatalo inuĸattine ĸattangutinelônêt ajoĸertoriaĸaromângilâ, oĸarlunelo: Nâlegaĸ illitariniaruk! Illûnatik illitarijomârmanga mikkinerpâmit anginerpâĸ tikkidlugo.
12 Nâpkigijomagapkit idluitulliningit ajorningillo pivlugit, idluitulliningillo issumagijomaerpakka.
13 Oĸarlunele: Nutâmik, sivorleĸ nutaujungnaertipâ. Nutaungitorle pitoĸaujorlo ĸanmilerpoĸ nungutauvingminut.

KAPITEL IX.

Kristusib aunga tunnergutaujoĸ ajunginersauvoĸ Testamentetoĸame tunnergutaulauĸtunit tamainit.

TESTAMENTEME sivorlerme perĸojaĸalauralloarpoĸtauĸ kivgartorneĸ Gûdemik, ivsornaitoviglo takkuksaujoĸ pivlugik.
2 Tagvane tupiub pârdlinga nappartitaulermat, nennergoarvillo, sâlo, ĸaĸĸôjallo takkojaksat taĸamanêlauĸput; tamanna ivsornaitovingmik taijauvoĸ.
3 Tupiuble illanga, upkoĸsûb aipangata ungatânêtoĸ, ivsornainerpâmik taijauvoĸ.
4 Tagvanêlauĸpuk illuleĸut isserluanititsivik Goldeojoĸ, iklerviglo angersimanertalik, illûnane ĸallersimajoĸ Goldemik; mattoma illuane illuleĸuteĸalauĸpoĸ Goldemik, Mannanik pitalingmik, Aroniblo ajaupianganik nutaijoĸtalilauĸtomik; ujarĸangniglo sâtungnik, angersimanerub aglaksimavigingnik.
5 Tamattoma ĸânganêpuk ânanaunerub Kêrubingoagik; tâpkoa tâdlêvuk iksivautamik saimarvigijauvingmik; tamakkoa mânna ingmigôlingatilugit oĸautaujariaĸangilat.

6 Tamakkoa tagva taimailingatitaungmatta, ajoĸertuijut ĸaut tamât ittilauĸput tupiub pârdlinganut, (ivsornaitovingmut,) kivgartornerlo Gûdemik piniarlugo.

7 Aipânulle (ivsornainerpâmut) ajoĸertuinerôjoĸ kissime attausiardlune Jâreme ittilauĸpoĸ, aungmik neksarlune kissiane, tunnergutiksaujomik nangminine, inuillo tammarĸattarningit pivlugit.

8 Tamattomunga Anerneĸ ajungineĸ nellonaertitsivoĸ, apĸotiksaĸ ivsornaitovingmut saĸĸijârsimangimat sulle, tupeĸ sivorleĸ attortillugo.

9 Tamanna adsigêgutiksaulaungmat taipsomane; tagvane tunijingmatta tunnergutinik toĸĸotæksaniglo, Gûdemiglo kivgartortub issumanga tamakkoa nâmaksitilugo ajorpât.

10 Taimaitut nerĸiksarlo, imiksarlo ubvarnerillo sunatuinait, ivjornailijutiksallo uvinikut illusioĸojaulauĸput, âĸiksortauviat nelliutitsiarivlugo.

*11 **Kristiselе** tikkipoĸ ajoĸertuinerôlerdlune perĸutinik pijomârtunik, tupikut ômangat anginersaujokut nâmaksinersaujokullo, aggangnut sennamangitokut, imaipoĸ, mattotunaĸ nappartisimangitokut;

12 Angusallublônêt nochaublônêt aunginut pingminane, aungminulle nangminerminut attausiardlune ivsornaitovingmut itterpoĸ, issoĸarniangitomik piulijauviksamik piniarutjilune.

13 Tuktuvaillo saukallo aungita, argjallo tuktuvangmit inungnut ivjornartunut serparsautaujut, ivsornaitikpattigik timit epĸêjarlugit,

14 Anginersavaksôjomik tagva Kristusib aungata (ivsornartoĸarane ingminik Gûdemut tunnigame, Anernеĸ ajunginеĸ issoĸangitoĸ pitsartutigællugo) epĸêjarpait issumavut piniarnernit toĸĸonartunit, Gûdemik ômajomik kivgartorĸovluta.

15 Tamanna pivlugotauĸ Testamentetâmik pijitserteovoĸ, ĸaiĸojaumajut perĸovlugit kingormgutijaksamik nunguniangitomik angerutaumajomik, toĸĸonermut piulijaujutiksamut ajornernit Testamentib sivorliub nelliuningane pijunit.

16 Testamentеĸartune, Testamentemik perĸojijoĸ toĸĸoĸârlune pijariaĸarmat.

17 Testamentib angerutinga attulermat toĸĸub kingorngane kissiane; attungilaĸ, Testamentemik perĸojijoĸ inôtillugo.

18 Tamanna pivlugo (Testamente) sivorleĸtauĸ, (Testamentetoĸaĸ,) aungmik najorteĸarane attorĸojaungilaĸ.

19 Môsesib perĸojat perĸojijut tamaita attuarêramigit inungnut illûnainut, nochaublo angusallublo aunginik tigusilerpoĸ, immermiglo, merĸuniglo aupaluktanik, Isopemiglo, tamakkonungalo aglait inuillo tamaita serparsarpait;

20 Oĸarlunelo [2 Môs. 24, 8]: Tagva Testamentib auuga, tamattominga Gûde perĸojingmat illipsingnut.

21 Taimaktauĸ tupeĸ perĸutillo tamaita attortaujut Gûde kivgartorlugo aungmut tamattomunga serparsarpait.
22 Illûnakasatiglo epĸêjartaulerput aungmut, perĸojat mallik-lugit. Aublo kovijauninganut kissianut issumagijaujungnaerne-ĸarpoĸ.
23 Taimaimat ĸilangmêtunut adsigêgutaujut epĸêjartauja-riaĸalauĸput tamakkutigûna; ĸilangmêtulle nangmineĸ tunner-gutinik, tamakkonangat anginersaujunik, pijariaĸarput.
24 Kristuse ittingimat ivsornaitovingmut aggangnut senna-majomut, (taimna miksekârtomut, ĸilangmêtomut adsigêgutik-saĸ,) ĸilangmulle itterpoĸ, pivluta saĸĸeromavlune Gûdib kê-nangata sângane.
25 Amalo: Ittingilaĸ, umuktoertorlune ingminik tunnivlune, ajoĸertuinerôjotut taipsotunaĸ Jârit tamaita itterpaktotut ivsor-naitovingmut, aungme assianik neksarlune.
26 Taimaikune âniatitauĸattarajalauĸpoĸ sillaksûb pigiar-ninganit. Mânnale sillaksûb naggatâne attausiardlune saĸĸer-poĸ, ajornerit pêjariartorlugit, ingminik tunnivlune.
27 Sorlolo inuit toĸĸojariaĸarmatta attausiardlutik, kingor-ngagulle erĸartuivekaromârmat,
28 Taimaktauĸ Kristuse attausiardlune tunnergutautitauma-voĸ unuktoksuit idluitulliningit pêjarlugit. Aipânigle saĸĸero-mârpoĸ ajortolionane neriuktunut tâpsominga, piulijaujutiksau-vlune.

KAPITEL X.

Kristusib tunniningata nâmagijauninganik. Okpernerme aula-juerĸojaunermik.

PERĸOJALLE tachauvut perĸutinut pijomârtunut, perĸu-temariongilat nangmineĸ. Jârit tamaita tunnijijuksauvut tun-nergutinik taimaitsainartunik, tunnergusertulle nâmaksititauju-tigijungnangilait.
2 (Nâmaksititaujutigikpattigik), tunijinerit soraerajalauĸput; Gûdemik kivgartortut issumamikut ikpigijungnaerajarmatta ajor-nermingnik, attausiardlutik sujungaititaulauramik.
3 Jârinele tamaine tamakkonunga erĸaititauĸattarput ajor-nermingnik.
4 Tuktuvaub saukablo aunginut ajornerit pêjarlugit ajor-navingmat.
5 Tamanna pivlugo, sillaksoarmut pigame, oĸarpoĸ [Img. 40,7]: Tunnergutinik pilliutiniglo pijomalaungilatit, timemigle âĸiksoi-lauĸpotit uvamnut.

6 Tunnergutinik ôtæksanik ajortoêrutiksaniglônêt kuviasutsangilatit.
7 Tagva okarpunga: Ahâk, aggerpunga, aglangne aglaksimavok uvamnik, Gûde pijomanît nâmaksititæksarigapko.
8 Tagvane okarame: Tunnergutinik, pilliutiniglo, ôtaksaniglo, ajortoêrutiksaniglo pijomalaungilatit, kuviaginginivattittauk, (perkojat malliklugit tunnijauvaktut),
9 Tagva okarpok: Ahâk, aggerpunga, Gûde pijomanît nâmaksititsartorlugo. Tagva sivorlek soraertipâ, aipanga attorkovlugo.
10 Pijomajanga tamanna pitjutigællugo ivjornaititauvogut, Jêsusib Kristusib timinga tunnijaungmat attausiardlune.
11 Ajokertuijullo illûnatik perkojauvut, uvlut tamaita Gûdemik kivgartorlutik tunnijekattarlutiglo tunnergutinik taimaitsainartunik; tâpkoale ajornerit pêjarungnatsangilait.
12 Tâmnale tunnijerkârame tunnergumik attautsemik ajornerit pivlugit, issokangitomut nâmatsainartomik, mânna iksivavok Gûdib tallerpiata tungâne.
13 Taimangat utakkivok ômigijine illijaukârtinnagit ittikkame ikovrangænnut.
14 Tunnergumut attausênarmut nâmaksitilauramigit issokangitomut ivsornaititauniartut.
15 Tamattominga Anernerub ajunginerubtauk kigligiudsivigivâtigut. Sivorngagut okalaurame [Jer. 31, 33.]:
16 Tamædsa Testamentiga (angerutigijomârtara) tâpkonunga uvlut tamakkoa kingorngatigut, Nâlegak okarpok: Perkojakka pititsomavakka ômatinginut, aglagomavakkalo issumanginut.
17 Ajorningillo tammarningillo issumagijomaerpakka.
18 Tamakkonangalle issumagijaujungnaertune, tunnergutiksat attorungnaeriakarivut ajornerit pivlugit.
*19 **Tagva** mânna kattangutikka, sivôranata itterungnarapta ivsornaitovingmut, Jêsusib aunga pitjutigællugo,
20 Tamattomunga apkotiksarsilaukpâtigut nutâmik ômanartomiglo, upkoksoakut, tagva uviningmigut;
21 Ajokertuinerôjokaraptalo Gûdib iglunganut:
22 Aivigilavut tagva, ômamut mikselingmut, okpermarikluta, serparsartauvluta ômatiptigut, kellarudjârtauvlutalo issumamit passijaksatjomit, ubvarsimavlutalo timiptigut immermut ivjornaitomut;
23 Attavigênarlavuttauk kigligiudsinek nerriungnermik, aulajungnangerluta; (angilaukтok tamattominga nellagôrmat;)
24 Nangminiptingniglo udjertortigêkta, kajungersartigêngnermut, naglerkovluta ajungitullerkovlutalo.
25 Kattimaniksavullo kammagijungnaerniarnagit, sorlo illangit pivangmatta; kaiblartigêklutale, taimaglo pijariakaluarpok, tautukapse, uvluksak kaglilermat.

26 Miksekârnek illitarerkârlugo, pijarælluta idluitulligupta, tunnergutiksakarungnaerpogut tâva ajornerit pivlugit;
27 Erksinartoksoarmigle nerriugijæksakarpogut erkartuivingmik, ikkomamiglo illimanartoksoarmik, nungutsiniartomik akkerartortunik.
28 Môsesib perkojauginik tapatojokarpat, nâpkigijaunane tokkotaukojauvok, magguk pingasullônêt kigligiudsiningit mallikligit:
29 Immakâ, sugaluluartoksoarmik pidlartaujutiksarsiniarasugivasse (inuk) tullertok Gûdib erninganik, ivsornautigilugolo Testamentib aunga ivsornaijutigilauktane, mittautekartorlo Anernermik saimarsautaujomik.
30 Kaujimagaptigo tâmna okartok [5 Môs. 32, 35. 36.]: Kiglungnek akkiniarnek uvanga pigijara, uvanga akkiniaromavunga, Nâlegak okarpok. Amatauk: Nâlekab inukotiue erkartoromârpait.
31 Erksinadlarpok, Gûdib ômajub agganginut ochoniarnek.
32 Uvlôlauktulle erkaumasigik; taipsomane kaumaksartaumavluse angijomik kappiasuktitaulaurapse, ânianartunik attorluse.
33 Illangagut nangminek mittautaunermut kappianartomullo allêkutaulaurapse; illangaguttauk illaulaurapse taimaitutigut siorniortitaujunut.
34 Illapsugilaurapsinga kellaksorsimajunga, kuviasukluse aglât kennuersâlaurapse perkutipsingnik aksârtaugapse; illipse kaujimajose, ajunginersamik nunguniangitomiglo nangminipsingne perkutiksakarapse kilangme.
35 Tættekarnise eginassiuk, angijomik akkilertaujomârmat tamanna.
36 Kennuersârnermigle pijariakarpose, Gûdib pijomajanganik attutsiarkovluse, angerutigijaumajomiglo illangiutitituleerkovluse.
37 Annikitoarsungmik sulle tamattoma kingorngagut aggertuksak aggerniarmat, mullutsannane.
38 Idluartuble okpernek inôtiginiarpâ. Kemâniartorlo, taimna tarnima kuviasûtiginiangilâ.
39 Uvagulle illagingilavut kemâjut erkartortaujomârlutik; okpertulle illagivavut tarnimingnik piuliklertut.

KAPITEL XI.

Okpernilingnik iqjarvi'saujunik.

OKPERNERLE tunganartomik tættekarniovok nerriugijæksanik, kollanginiolarmelo tækkuksaungitunik.

2 Tâpsomûna sivorlît (nertornartomik) kigligiutigijauvut.

3 Okpernermut illitarsivogut, sillaksoak Gûdib okausinganut pingortisimangmat; takkuksaujut tamaita pingortitaumangmatta sunaungitomit.

4 Okpernermut Abele tunnijivok tunnergumik ajunginersamik Kainemit; ômangat idluarlune kigligiutauvok, Gûde tunnergusernginganik kigligiutjingmat; tamattomûnalo sulle okâlavok, tokkungagalloardlune.

5 Okpernermut Enoch aularudjauvok, tokko takkonago, nemijaunanelo, Gûdib aularutingmago; aularutjaukârtinmago kigligiutaungmat, Gûdemut kuviagijaungmat.

6 Okpernekangitunele Gûdemut kuviagijaunek ajornavikpok; Gûdemut tikkitsomajok Gûdekartomik okpertuksauvok, kennertiminut akkiniarteojomik.

7 Okpernermut Noa, Gûdemut okautjaugame sulle takkuksaungitunik, Gûde naipertorlugo umiaksoarmik sennavok, illame piulijauviksangænnik; tamattomunga sillaksûb inungit erkartorpait kingormgutilerlugolo idluarsinek, okpernermit pijok.

8 Okpernermut Abraha nâlelaukpok, nunamut kingormgutijaksariniartaminut aularkojaulerame: aularpok namut ainermik nellogalloardlune.

9 Okpernermut tujormiangolaukpok nuname angerutaumajome, pijæksaringitamine sorlo; tupênakarlune Isaarlo Jâkolo illagivlugik, kingormgujekattaujûk angerutigijaumajomik tamattominga.

10 Neriukkame iglugasæksoarnik, tunganilimajunik, sennajingat pingortitingallo tagva Gûde.

11 Okpernermut Saratauk pitsartutitaulerpok singailerdlune, erniviunelo erniviksanga annigorsimajarêralloartillugo, okpernartônasugigamiuk tamattominga angilauktok.

12 Taimaimattauk timemit attausênarmit tokkungakasaktomik unuktoksuit erniangovut, sorlo uvloritjatitut kilangmêtutitut, siorkatitullo immab kiglinganêtutitut kittiksaungitutitut.

13 Okperlutik taipkoa illûnatik tokkovut, angerutigijaumajut piginagit; ungasiktomille takkolaukpait kollarnagillo kuviasûtigivlugillo; kigligiksarputtauk tujormiangonermingnik takkorngartaunermingniglo nuname.

14 Taimaitomik ᴏᴋartut nellonailivut, nunagimaringniartamingnik nunaksarsioramik.
15 Illa, ᴋemaktatik issumagilaurunitsuk, piviksaᴋarajalauᴋput utterungnarlutik.
16 Tâmmale pinnago kippilerput ajunginersamik, tagva ᴋilangmêtomik. Tamanna pivlugo Gûdib kangusûtigingilait Gûdingænnik taijauvlune; iglogasæksoarnik âᴋiksoilaurame taipkonunga.
17 Okpernermut Abraha tunnerguserpoᴋ Isaarmik ôktortaulerame; ernetuarlo tunnivâ angerviomagalloardlune,
18 Oᴋautigijaujoᴋ imâk: Kinguvâksarnik taijaᴋ Isaarmit pijomârpoᴋ. [1 Môs. 21, 12.]
19 Issumavlunelo: Gûde tupaktitsijungnarivoᴋ toᴋᴋungajunit; tamanna pivlugo adsigêgutiksarællugo ama tigulerivâ.
20 Okpernermut nelliutuksat pivlugit Isaab Jakolo Esauelo saimauserpak.
21 Okpernermut Jakob saimauserpak Jôsefib ernigik, ajaupiame nuvua púvigilugo.
22 Okpernermut Jôsefe toᴋᴋolerame oᴋautjivoᴋ Israêlib ᴋittorngangita aularviksaᴋaromârningænnik, perᴋojvlunelo saunine pivlugit.
23 Okpernermut Môsese erniangomangmat, taᴋᴋinik pingasunik ijerartoangolerpoᴋ angajoᴋângminut, tækkoleramikko innerᴋonadlartoᴋ nutaraᴋ; attaniviksûb perᴋojanga sivôraginago.
24 Okpernermut Môsese, inumariolerame, Faraub panningata erninganik taijaujomaerpoᴋ.
25 Gûdib inuᴋottingit siorniorᴋattigijomavlugit amerosungnersauvoᴋ ajornerub allianarninganit annigorsârtomit.
26 Mittautaunerlo Kristuse pivlugo akluijutaunasugiluarpâ Egiptenib perᴋutivaksoanginit: akkiksaᴋ issumagigamiuk.
27 Okpernermut Egiptene ᴋemakpâ, attaniviksûb ningarninga sivôraginago; takkuksaungitoᴋ attavigigamiuk, tautuklugo sorlo.
28 Okpernermut aularviksiorlunelo aungmik kovisiviksiorpoᴋ, erniangoᴋârtunik toᴋᴋotsijomut aktortauᴋonmagit.
29 Okpernermut taipkoa immarbik aupaluktaᴋ apᴋotigivât, sorlo nunakut pannertokut ingergavlutik; Egiptenemiuttauᴋ ôktorpât, ippidlarlutiglo.
30 Okpernermut Jerichub avaloᴋsoangit ochovut, uvlut 7it kaivallaklugit pissugvigerᴋârmagit.
31 Okpernermut Rahabe anguniarpaktoᴋ nungutaulaungilaᴋ okpingitut illagællugit, nautsertortuksak illanâᴋarlune illalioramigik.
32 Sumiglo sulle oᴋariaᴋarᴋik? Annertuluadlarajarpoᴋ, Gideonelo, Barakelo, Simsonelo, Jeftalo, Dâvidelo, Samuelelo, nellautaijullo unipkautiginajarupkit.

33 Taipkoa okpernermut sâlaĸalauĸput attanniovingnik; idluarsailauĸput, angervionermik pititaulauĸput, Loevillo kanniâlungit simmilauĸpait,

34 Ikkomab pitsartuninga ĸammippât, saviksûb ipingninga ĸemmâmavât, sangênerminguit nakkoĸsititauvut, sorsugiartornermingne pitsartutitauvut, takkorngartat sorsuktoĸutsoangit ochotidlalauĸpait.

35 Arnât toĸĸungajiatik ama tiguvait ômartitaujut; assingille annaudlarauvut, (toĸĸomit) piulijauniksarsioratik, makkiviksaĸ ajunginersaĸ tikkitsomagamitsuk.

36 Illangit mittautaudlalauĸput nerĸersortidlarauvlutiglo, ĸellaksugauvlutiglo, parngnanaerutjaumavlutiglo.

37 Ujarĸanut millortauvut, ullimâdlartauvut, kappijaudlarput, saviksoarmut toĸĸotauvut; arvertalauĸput saukallo tuktuvaillo aminginik annorâĸarlutik, saksâdlarlutik, kiksarnartomik attorlutik, kappiasuktitaularmiglo;

38 Sillaĸsûb inungita nellopĸotijutigijæksarilauĸtangit, arvertalauĸput siorniorlutik inuĸajuitune ĸaĸĸanelo, numablo ĸongnângine ĸairosunginelo.

39 Tâpkoa illûnatik okpernermik kigligiutauvut, angerutigijaumajoĸ piginago.

40 Gûdib ajunginersamik issumasimavigingmattigut sivorngagut, taipkoa nâmaksititauĸonnagit uvagut illautinnata.

KAPITEL XII.

Soĸĸosijuerĸojaunermik. Kappiasungnipta saimanarningænnik. Ajungitune tamaine pivalliajuksaunermik, Têstamentitâb saimanarningit anginersaungijaidlarmatta sivorlinit.

TAMANNA pivlugo uvaguttauĸ, kigligiutsijunik taimak unuktigijoksoarnik avatiptigut peĸarapta: Ajornerit allarlavut uvaptingnut nippingatsainartut erĸinautigijavullo, ĸennuersârlutalo aĸpangerta aĸpalliuterĸojauniptingne,

2 Jêsuselo takkunârlugo, okpernermik pigiarnikteolarmelo nâmaksititsijeojoĸ; tâmna ĸuviasûteĸarungnarajalauĸtoĸ, senningajolik ĸennuersârlune attorpâ, kangunarningalo kammagingilâ, mânnalo iksivajoĸ Gûdib iksivautaĸsoangane, tallerpiata tungâne.

3 Tâmna ĸennuersârtoĸ taimak angitigijomik ajortoliksoarnut akkerartortauvlune erĸarsiuk, merngortorĸonnase, katsungataililuselo tarnipsigut.

*4 **Sulle** ause kovilaungigalloarapsiuk, akkerartornise ajortunik pitjutigællugit;

5 Puigorêrpasselo oкausek taimna nakkoкsinadlartoк illipsingnut, кittorngaпut sorlo pijoк [Sal. oкâl. 3. 11. 12.]: Ernîk, Nâlekab sugiarninga nachoginiarnago, mungunganiarnaglo, tâpsomunga pidlartauguvit.

6 Nagligijane Nâlekab sugiarmagit, ernerilertanelo illûnaita issaкaniarpait.

7 Sugiartaunek nâmagigupsiuk, tagva Gûdib piniarvigivâse кittorngariluse. Nane erneкarкa atâtaminut sugiartaungitomîk?

8 Sugiartaungikupsele, sorlo illûnatik tamattominga illangiutititaungmatta, tagva tammângainâgauvose, кittorngaunaselo.

9 Atâtagijavut timiptigut sugiartigilauraptigik illeragilugillo, tagva piluartomik tarnib atâtanga nâlegæksaringilavût, inôкovluta?

10 Taipkoale tagva uvlut ikkitut sugialauкpâtigut issumamingnik; ômale pivâtigut attornartomik, ivjornaininganik illangiutititauкovluta.

11 Sugiartaunerille illûnatik attortillugit кuviasûtiksaunasugingilavut, kiksautigivavulle; kingorngaпele tamakkonunga illisimatitaujut, ullapirsarnartomik idluarniksamik tunnitsiviginiarpait.

*12 **Tamanna** pivlugo ama kiviksigik aggait кassungajut sêrкullo nukkingertut; [Jes. 35, 3.]

13 Majanganaselo tutiniaritse itikkapsingnut, tussiaktotut neliat кoitarкonnago, inûlijaungârкovlugole.

14 Ullapirsauteкarnermik illûnainut pinasuaritse, ivsornainermiglo, tamattominga pinasuangitut Nâlegaк tækkoniangimatsuk.

15 Udjertoritselo Gûdib saimarsautânik kingurailertoкarкonnago; amârmik кassilinartomik perortoкarкonnago, akkerartortigêngnermik saккertitsilune, unuktullo tâpsomunga ivsornartitaulerкonnagit.

16 Assiniartoкarкonnagolo, Gûdemut issumaкangitoкarкonnagolônêt Esauetut-itomik; tâpsoma nerкiksaк attausênaк pivlugo erniangoкârnine niorvgutigigamiuk.

17 Kaujimagapse, kingorngane saimaudsaunek kingormgutijomagamiuk, perкojaujungnaermat; (atâtame) issumanga ablatsângortilugo sapperame, кeavlune taimailingatinasuaralloardlugo.

*18 **Kaккamut** aktortaujungnartomut, ikkomamut ikkoalajomut tikkinginapse, tâvligâtalingmullônêt, tâкsoaкtalingmullônêt, sillarnerluksoaкtalingmullônêt;

19 Tiptulautib nippinganullônêt, oкautsit nippinginullônêt; taipkoninga tussalauкtut tussaromalaungilait oкautsemik oкautjaujomanginamik.

20 Okautaumajut tagvane sapperamigit. Nergjutillo illangata kakkak aktorunink, ujarkanut milloræksaulaukpok, pittigæksaulaukporlônêt.

21 Tækkojaujullo taipkoa erksinartoksôngmatta, Môsese okarpok: Erksivunga sajudlarlungalo.

22 Illipsele Zionib kakkanganut tikkisimavose, Gûdiblo ômajub iglugasaksoanginut, Jerusalemut kilangmêtomut, Engelillo tausendeokattartut unuktoksôninginut,

23 Erniangokârtullo illagêngninginut, kilangme aglaksimajunut, Gûdemullo tamainik erkartuijomut, idluartullo pijarêrsimajut anerninginut,

24 Pijitsertomullo Testamentetâmik Jêsusemut, aungmullo serparsautiksamut, ajunginersamik okâlajomut Abelib (aunganit.)

25 Udsertoritse, okâlajomik tappatokonnase, Taipkoa, nuname okâlatillugo tappatôlauktut, kemmâjungnalaungimatta, tagva uvagut piluartomik kemmâjungnangilagut, kilangmit okâlajok tappagiguptigo.

26 Tâpsoma nippingata taipsomane nuna aulatipâ: Mânnale kigligiutsivok, okarlunelo [Hagg. 2, 6. 21.]: Ama attausiarlunga aulatitsijomavunga nunamik kissianeungitok kilangmigletauk.

27 Imâgle okarame: „ama attausiardlunga", sakkertitsivok aulajungnartut ablatsaujomârmatta sennamajutitut, aulajuitut itsaimarkovlugit.

28 Tamanna pivlugo Nâlegauvik aulajuitok pigaptigo, saimarsautekarluta (attutsiarlavut); tamattomunga Gûde kivgartorlugo kuviagijanganut, kuksasukluta naipertugarivlugo.

29 Gûdivut ikkomaungmat nungutsijoksoak.

KAPITEL XIII.

Kaiblaijutiksanik sunatuinarnik.

1 Soraerase kattangutigêktutitut nagliktigêgitse.

2 Siniktarvionermik puigorniarase, illangit, taimailioramik, kaujimanatik Engelinut sinniktarviolaungmatta.

3 Kellaksorsimajut issumaginiarsigik, kellaksorsimakattaujutitut; siorniortullo, illipse nangminek sulle timeme inôgapsetauk.

4 Nulliarêngnek idluatsainarle tamaine, nulliarêllo innangaviat ivsornaile; assiniartulle nulliarêngnermiglo asseroijut Gûdib erkartoromârpait.

5 Illiornise pijomatudlarnermik illakarniarane, pigijase tamâne nâmagisigik. Nangminek okarmat [5 Môs. 31, 6.]: Kemmangniatsangilagit allarniarnaglônêt.

6 Taimaimat oĸarungnarpogut [Img. 118, 6.]: Nâlegaĸ piulijigigapko, erĸsijomangilanga. Sunamik inuit piniarvigijungnarpângâ?

7 Erĸaumaniarsigik ajoĸertortise, Gûdib oĸausingiaĸ illipsingnut oĸâlalauĸtut; tâpkoa inôsingita naggatât ĸemmegosiuk, okperningallo malliklugo.

8 Jêsuse Kristuse, ikpeksaĸ uvlomelo, issoĸangitomullo tâmnatsainaĸ.

9 Aulatautailititse ajoĸertûtsinut sunatuinarnut tussarngartanullo; pivianadlarmat, ômat aulajungnangerpat; tamanna saimarsaumut pivoĸ, nerĸinut pinane, attungimatta tamakkoa pinasuartimingnut.

10 Uvagut (okpertôjogut) Altâreĸarpogut, tamanna nerrivigijungnangilât kivgartortut tuperme.

11 Nergjutit nellîta aungit ajoĸertuinerôjomut âtaujut ivsornaitoviub illuanut ajornerit pivlugit, taipkoa timingit ôtaulerm atta tupersuit avatænne.

12 Tamanna pivlugo Jêsusetauĸ âniatitauvoĸ ittertarviksûb sillatâne, inuit ivsornaititsomavlugit aungminut.

13 Nellipsarlavut tagva mânna tupersuit avatænnut, mittautauninga attorlugo.

14 Mâne iglugasæksoaĸanginapta ĸemaktauniangitunik, nelliutuksarsiorpogulle.

15 Soraerata tagva Gûde âtsivigilavut tunnergutinik nertordlerutinik tâpsomûna, tagva oĸautsinik nertordlertunik ĸangasinângnit pijunik, attinganik kigligiudsijunik.

16 Avâgosungneĸ aitortuinerlo puigorniarasigik; tunnergutit taimaitut Gûdib ĸuviagingmagit.

17 Ajoĸertortise nâleklugillo mallingniarsigik; udsertormatta tarnipsingnik, akkiortuksauvlutik tâpkoa pivlugit; taimailiorĸovlugit ĸuviasuklutik, annersauminatik; tamanna idluatsangimat illipsingnut.

18 Tuksiarutitigut. Uvagut manigornivut imaipoĸ, passijæksaungitomik issumaĸarapta, idluartomiglo inônasuarapta illûnâne.

19 Kaiblaluarpapsele, taimailiorĸovluse, tuavinersamik ama tunnijauĸovlunga illipsingnut (tikkilunga).

20 Gûdible ullapirsaijub, toĸĸungajunit annititsijub Nâlegaptingnik Jêsusemik, saukat mianerijersoanganik, Testamentib issoĸangitub aunganut,

21 Tâpsoma idluarsarlise, illûnâne ajungitullijungnarĸovluse perĸojangit piniarlugit, sennalunelo illupsingne ĸuviagijaminik, Jêsuse Kristusikut; tâmna nâlengnarsile issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

22 Kaiblarpapsele ĸattangutikka, idluiginiarasiuk oĸauseĸ tamanna idluarsautiksaĸ; naitomik aglagvigilaurapse.

23 Nellokongilapse kattangutivut Timôteuse ama kellarutjârtaungmat; tâmna aiparivlugo takkojomavapse, tikkituarpat.
24 Salutisigik ajokertortise illûnaita ivsornaitullo illûnaita. Kattangutit Itâliamiut salutipâse.
25 Saimarsautib illagilise illûnase. Amen.

Ebrêerinut tamakkoa aglaktaumavut Itâliame, Timôteusiblo neksarpait.

JAKOBUSIB AGLANGIT.

KAPITEL I.

Okumaitokartillugo kennuersârkojaunermik. Piniarnikut Gûdib kivgartortaujuksauninganik.

JAKÔBUSE, Gûdib Nâlekablo Jêsusib Kristusib kivganga, kinguvârêt 12 it sunatuinarne siamangajut sivorlermik kuviasûtekarkovakka.
2 Kattangutikka nagligijakka, angijomik kuviasugitse, sunatuinarnut ôktortaulerupse,
3 Kaujimavluse, okpernipse ôktortauninga kennuersârnermik sakkertitsingmat.
4 Kennuersârnerle sokkosijuituksauvok naggatânut, nâmakserkovluse, illuitôlerluselo, ajoksarkonnaselo.
5 Illapsele nelliat sillatunermik ajoksarune, Gûdemut tuksiarle, tâpsoma illûnaita tunitsivigivait issumalingasuêrlune, nelliallônêt kippilugvigingilâ; tamattominga tagva tunnitsivioniarpok.

6 Okperlunele tuksiarle, kollarniarane; kollartoĸ immarbiksûb mallingititut annoremut aulataumajutitun-ingmat.

7 Inuk taimaitoĸ issumaĸarniarane Nâlekamut sumik tunitjivioniarnerminik.

8 Inuk kollartoĸ maggoguserpoĸ piniarnermine tamaine.

9 Kattangulle nikkanarsârtoĸ nertôtile ivlernarnerminik;

10 Akluitorlo nikkanarnerminik nertôtile: asseroromârame iviksukkab nuvugolângatut.

11 Seĸĸineĸ kiaksôvlune nuilermat, iviksukkat kunnulerput, nuvugolângillo kattakput, tautuallo ânanaudlartoĸ asserudlarpoĸ: taimaktauĸ akluitoĸ apĸotimine panneromârivoĸ.

12 Piloridlarpoĸ angut ôktortaunermik kennuersârtoĸ; ôktugaudlarame, tagva niaĸôtemik ômanartomik pijomârpoĸ Gûdib angerutigijanganik nagliktiminut.

13 Nelliat ôktortaulerune, oĸarniarane: Gûdemut ôktortaulerpunga. Gûde ôktorlukteunginame, ôktorniangilaĸ attautsemiglônêt.

14 Inugle ôktortaulerpoĸ ikligunerminut kajumiksartauvlunelo uerisartaugame.

15 Kingorngane ikliguneĸ sâlaĸalerangame, idluitullinermik saĸĸertitsivoĸ; idluitullinerle attortaukpat, toĸĸomik saĸĸertitsivoĸ.

16 Tammarniarase, nagliktakka kattangutikka.

17 Tunnergutit ajungitut illûnatik, tunnergutillo nâmaksijut illûnatik pikangat pivut, ĸaumajub atâtanganit; tâpsomane soĸĸoserneĸangilaĸ simmertigégatiglônêt tâĸtorlo ĸaumajorlo.

18 Issumaminik tâpsoma ernertârilauĸpâtigut, miksekârnerub oĸausertanginut; sivorliojôĸovluta pingortitanginit.

*19 **Tamanna** pivlugo, kattangutikka naglingnartut, inuit illûnatik attunit tussarlutik pisârlît, oĸâlavlutigle pinasârlît, ningarlutiglo pinasârlît.

20 Inûb ningarninga Gûdib idluarijanginik pingimat.

21 Taimaimat maĸĸojungnartut ajornerillo tamaita pêjarniarsigik; akkerartoraselo illaliorsiuk oĸauseĸ, illupsingnut pititaujoĸ, tarnipsingnik piloriktitsijungnartoĸ.

22 Oĸauserle nâletsiarsiuk, tussatuinarlugo pinnase, taimailiornermut nangminipsingnik uivêrigapse.

23 Tussatuinartoĸarpalle oĸautsemik, nâlengnagolo; tâpsoma adsigivâ angut, tachartôtikut kênaminik ĸemmergojoĸ;

24 Ingminik ĸemmergoĸârdlune aularame, illinganine tagvainaĸ puigorlugo.

25 Ullernaersitsiartorle perĸojamik nâmamariktomik kivgaujungnaertitsijomik, tâpsomanêdlunelo soraerane; tâmna puigorsârane tussatuinangilaĸ, nâleklugole piniarpoĸ; tamailiornermine tâmna piloringniarpoĸ.

26 Akkunapsingnêtoĸarpalle Gûdemik kivgartorasugijomik, oĸĸanelo attornerluktailitingikuniuk, ômattinele asserorlugo: tâpsoma Gûdemik kivgartorninga piutsangilaĸ.

27 Idluartomik passijæksaungitomiglo Gûdemik kivgartorneĸ Gûdib Atâtab sângane imaipoĸ: Illiarsuit uigarnerillo siorniorningine takkojartorlugit, nangminerlo ivsornartitautailivlune sillaĸsoarmiunut.

KAPITEL II.

Nellâgut okpertôjut inûb tautua attunginasugivât; okpernitiglo piniarnikut saĸĸertipât.

KATTANGUTIKKA, issumaniarase, okpernek Jêsuse Kristusemut, ânanaunerub Nâleganganut inûb kinausinganik kammaĸojingmat.

2 Angut kattimavipsingnut itterpat, Goldemik ĸetterdlermilik-ânanaudlartomiglo annorâlik, aklujorletauĸ annorâluktoĸ itterpat;

3 Kammagilerupsiuglo annorâtsiariktoĸ oĸarvigilugolo: Maunga igvit ingitit ânanaunersamut; aklujomullo oĸarupse: Ingane igvit nangilerit, maungalônêt ittikkamnut ingitit;

4 Nâmaktomik issumaginajangilasse tamanna; erĸartuijôlertosele, idluitomik adsigêngititsivluse.

5 Nâlegitse, nagliktakka ĸattangutikka: Sillaksoarme mattomane aklujut, okpernermik akluilutik Gûdib annerilaungilagît, kingormgujeĸovlugit nâlegauvingmik, nagliktiminut angerutigijaminik?

6 Illipsele aklujoĸ nachogivasse. Akluitut tâpkoangongilat aksorôtijise, kiglisiniarvingmullo pitiluse?

7 Tâpkoangongilat mittautiggit attermik ajungitomik atserartaujutigijapsingnik?

8 Attaniviksûb perĸojanga (pijarialiksônerpâĸ) nâmaksitikupsiuk, aglait malliklugit: Inuĸattit illiktut nagligiuk; idluartomik pivose.

9 Adsigêngititsigupsele inungnik, idluitullivose, tappatojoĸsôjutitullo perĸojanut pidlartauniarpose.

10 Perĸojanik tamainik nâlektub, attauserle nâlengikuniuk, tamaita pidlartaujutigivait tâpsoma.

11 Imâk oĸartoĸ: Nulliarêngnermik asseroijuksaungilatit; tâmnataue oĸarmat: Inuartuksaungilatit. Nulliarêngnermik asseroingikolloaruvit, inuaruville, perĸojanik tappatojoĸsôvotit.

12 Taimak oĸâlatitse, taimaktauĸ piniaritse, erĸartortaujomârtutitut perĸojanut kivgaujungnaertitsijunut.

13 Nâpkigosujuitorle nâpkigosujuitomik erĸartortaujomârmat; nâpkigosungnerle nertôtivoĸ erĸartuinermut pijaunane.

*14 **Kanoĸ** attornarĸâ, ĸattangutikka, okpernerĸarnermik oĸartoĸarpat, ajungitullineĸaranelô? Okpernerub taimaitub piulinajarpaûk?

15 Kattangulle angullônêt arnarlônêt peĸangimarikpat, piksaminik ajoĸsarlune;

16 Akkunapsingnêtublo oĸarvigikpagit: Gûdib ikajorlise, kitjaĸejâritselo aĸĸeartuleritse; tunnitsiviginagillo timib piksanganik: ĸanoĸ ikajortiginajarĸatsûk tamanna?

17 Taimaktauĸ okpernerĸ ajungitullinermik illaĸangikune, toĸĸungavoĸ ingmine.

18 Oĸartoĸarajangikunele: Igvit okpernerĸarpotit, uvangale ajungitullineĸartunga; okpernernik, piniarnernik illaĸangitomik, takkotilaunga, okpernimniktauĸ takkotiniarapkit piniarnimnit.

19 Attautsemik Gûdeĸartomik okperpotit: idluartomik taimak pivotit; Sâtanasittauĸ tamattominga okperivut sajuklutiglo.

20 Inugle attungitôjotit, nellojungnaeromavêt, okpernerĸ ajungitullinermik illaĸangikune toĸĸungangmat?

21 Abraha atâtavut ajungitullinerminut idluarsititaungilâĸ, ernerminik Isaarmik tunnerguserame Altareme?

22 Tagva takkovotit, okpernerĸ piniarĸattaungmat ajungitullningane, okpernerlo nâmaksititaungmat ajungitullinermut.

23 Aglaillo nellautsivut imailijut: Abrahab Gûde okperivâ, tamannalo pivlugo idluarsititaulerpoĸ, Gûdiblo illanânganik taijauvlune. [1 Môs. 15, 6.]

24 Takkovose tagva, inuk idluarsititaulermat ajungitullinermut, okpernermut kissianut pinnane.

25 Taimaktauĸ anguniartoĸ Rahabe idluarsititaungilâĸ ajungitullinermut, tillijaujuk illalioramigik, apĸosiniublo assiagut aulartilugik?

26 Sorlo time toĸĸungangmat anerneĸangikune, taimaktauĸ okpernerĸ toĸĸungagivoĸ piniarnermik illaĸangikune.

KAPITEL III.

Oĸab attortautsiarninganik attornerluktauninganiglo. Sillatunerub pângat pijub illinganinganik ullapirsainartomik.

KATTANGUTIKKA, illûnatiungitoĸ ajoĸertuijôjomaniaratik, ĸaujimagapta, anginersamik tagva erĸartortaujomârapta.

2 Illûnata tammarpakkapta sunatuinarnik. Oĸautsemulle attautsemullônêt tammangitoĸ, tâmna nâmaksivlune angutauvoĸ, timetauĸ illûnât idluitullitailititsungnarpâ.

3 Ahâk, horsit nokkilautinut pivavut nâlektilugit uvaptingnik; timersoangillo aulatipavut.

4 Ahâk, umiaksuit, angijoksôgalloartut, annorersoarmullo ingergartitaudlaralloartut, akkôtearsungmut torârtitaulerput, akkotub pijomajanganut.

5 Taimaktauk okak avatearsôvok, angijoksoarniglo pititsivok. Ahâk, ikkomârsungmut napârtoksuit ikkitaujungnangilât?

6 Okaktauk ikkomauvok, sillaksoangolarmelo idluitoksoarnik tættædlune. Taimaidlune okab avatipta akkorngænnêtub time illûnât ivsornartipâ, ikkilugolo inôsivut illûnât, ikkitaugame Sâtanasib ikkomanganut.

7 Nergjutillo tingmitjallo kuglugitjallo ômajoksuillo immaksiutit illûnatik nujuititaulerput, inungnut pitsartuêrutijauvlutik;

8 Okarle inûb pitsartuêrutivlugo ajorpâ, nokkartitaujungnangitok una, ajortoksoak tokkonartomik pitaliksôjok.

9 Tâpsomunga Gûde Atâta nakoridlarpavut, tâpsomungatauk inuit piluktaukovavut, Gûdib adsinganut pingortisimajut.

10 Kannermit attautsemit annijokarpok nertordlernermiglo piluktaukojinermiglo. Kattangutikka, taimaituksaungilarle.

11 Puilavik killarmit attautsemit mamaktomiglo kassilinartomiglo puilanajarkâ?

12 Kattangutikka, napârtok Faigeliksak orksumik perortitsijungnarkâ? ubvalo napârtok Waineliksak Faiginîk? Taimaktauk puilavik tarriomiglo immermiglo immakarungnanginivok.

*13 **Kina** akkunapsingne illisimavlunelo sillatuvâ? Tâmna ajungitullinerminik nellonaijaile inôtsiarnerminut, kennuêlunelo sillatolunelo.

14 Omatipsigulle annerutjinermik kassilinartomik, akkerartornermiglo pekarupse, nertôtiniarase, sæglunaselo miksekârnek akkerartorlugo.

15 Illisimanerle tamanna pângat pingilak nunamille, inungnit, Sâtanasemillo.

16 Annerutjinerlo akkerartornerlo pikablânermik idluitullinermiglo najortekarmat.

17 Sillatunerle pângat pijok sivorlermik ikliguktailivok, taimaktauk ullapirsausêjok, kennuêtok, okautsarêngitok, nâpkigosuktoksôjok ajungitullekattarlune, adsigêktitsijok, takkormôjuitok.

18 Idluarnerle taimaitut malliktingat karngasûtaulerpok ullapirsaume, taipkonunga ullapirsaumik attortunut.

KAPITEL IV.

Sillaĸsûb illusingatut issumaĸarneĸ akkerartôtinermik saĸĸertitsiveĸ. — Pimariutertailerĸojaunermik.

AKKERARTÔTINEK sorsungnerlo akkunapsingne nakit pivâ? Ikligunek timipse avatingine attanniotijoĸ pitjutigingilaûk?

2 Pijomatudlarpose pinnaselo; ômisukluselo annerutjivose, sulinaselo taimaigalloardluse; akkerartôtivluselo sorsukpose; peĸaraselo sumik, tuksianginapse.

3 Tuksiaralloarpose, pititaunaselo, tuksiarnerlukkapse, imaidluse, ikligunise nâmaksitilugit inôniaromavluse.

4 Nulliarêngnermik asseroijose, angutillo arnallo, ĸaujimangilasê, sillaĸsoarmiunik illanâĸarneĸ Gûdemik ômisungniongmat? Sillaĸsoarmiunik illanâĸaromajoĸ, Gûdemik ômisukteolerpoĸ.

5 Aglait sulinatik oĸarasugivisigik: Anerneĸ illupsingnêtoĸ ômisungnermik akkerartorosukpoĸ.

6 Anginersamigle saimarsaumik tunnijidlarpoĸ. Taimaimat aglait oĸarput: Piojorijut Gûdib akkerartorpait, piojorijuitullo saimauserpait. [Sal. oĸâl. 3, 34.]

7 Tamanna pivlugo Gûde naipertugarivlugo pititse. Sâtanase akkerartorsiuk, ĸemmâniarpâse tagva.

8 Gûdemut ĸaglititse, tâpsoma tagva ĸagliniarpâse. Aggase ubvarsigik, illipse ajortuggit, ômatiselo sujungaitisigik illipse maggogusertose.

9 Ajuleritse sannikteriluselo ĸugvioleritse; ijornise mumigle ĸugviornermut, ĸuviasungniselo kiksarnermut.

10 Nikkanarsâritse Gûdib sângane, tâpsoma tagva angijorortitsomârpâse.

11 Terliarĸattainiarase illapsingnik, ĸattangutikka. Kattangutiminik terliarĸattaijub, ĸattangutiminiglo erĸartuijub, tâpsoma perĸojat terliarĸattarivait, perĸojallo erĸartorpait. Perĸojanigle erĸartuiguvit, perĸojanik mallikteolungilatit, erĸartuijôvotille.

12 Attausênauvoĸ perĸojanik pititsijoĸ, tâmna piuliklerungnalarmelo asserortitsijungnarpoĸ. Kinauvêt igvit assingnik erĸartuijotit?

*13 **Illipse,** tagva pivapse, oĸartose: Uvlome ĸaupallônêt aularomavogut iglogasæksoarnut ipkonunga assinginullônêt, tagvane Jâreme attautseme niuverniaromavlutalo pissiniaromavogut.

14 Illipse кanoelârtomik кaupat nellojose. Inôsise кanoengmât? pujoênauvoк illa, annikitoarsungmik pivlune, tâvale itsungnaerpoк.

15 Imâk oкangârtuksauvose: Nâlekab perкokpago, inôguptalo, tamattominga assianiglônêt piniaromavogut.

16 Mânnale piojorinipsingnik nertôtivose. Nertôtinerit taimaitut illûnatik ajortôvut.

17 Ajungitomigle piniaræksaminik кaujimajoк, pinnagolo, tâpsomunga idluitullijutauvoк.

KAPITEL V.

Akluitut innertertauningænnik, aklujut manigortauningænnik. Kaiblaijutiksanik sunatuinarnik.

TAGVA illipse akluitose, кeavluselo avâladlaritse kappianartut nelliutsomârmatta illipsingnut.

2 Perкutivaksoase auniovut, annorâselo кaurulinut nerrimavut.

3 Goldise Silberiselo mangertornerput; mangertorningillo kigligiutjutaujomârput illipsingnut, uviniselo nerrijomârlugo ikkomatut. Perкutivaksoarnik kattersoilauкpose uvlut kingorliksangine.

4 Ahâk senajut, perorsêvipsingnit kattersoijut, akkiksangita illipsingnut mikkinersautitauningit nipliadlarput; kattersoijullo (tâpkoa) nipliadlarningit Nâlekab Zebaotib siutigingnut pimanerput.

5 Inônatsoridlalauкpose nuname, ikligijase malliklugit, ômatise aккeartortidlarlugit, sorlo nerкiksanik toккotsiviænne.

6 Idluartoк erкartulauкpasse, toккodlugolo; tâpsomalo akkerartulaungilâse.

*7 **Tamanna** pivlugo кattangutikka, кennuersâritse, Nâlegaк tikkitsiarilugo. Ahâk perorsêvilerijub perorsiat pivianartut nunamit nerriugivait, кennuersârlunelo, sillalutjautsiarivait uvlâkullo, unnukullo.

8 Illipsetauк кennuersâritse, ômatiselo nakkoкsitisigik; Nâlekab tikkiviksanga кanningmat.

9 Annersauminiarase illase pivlugit, кattangutikka, erкartortauкonnase. Ahâk erкartuijoк upkuamêlerpoк.

10 Kattangutikka, nellautaijut Nâlekab attingane oкâlalauкtut igjaræksariniarsigik kappiasuktitaunerme кennuersârnermelo.

11 Ahâk piloringnerarpavut кennuersârtut, kappiasuktitaugamik. Hiobib кennuersârninga tussarpasse, Nâlekablo soraertitsininga (ânianinginik) takkolaurivasse; Nâlegaк takupsoadlarlune nâpkigosuktotôngmat.

*12 **Angnerôjomigle** (ᴏᴋaupapse) ᴋattangutikka, angalungniarase, ᴋilangmiglônêt nunamiglônêt assinginiglônêt taisiluse angalungnermut. Ahailârangapse, ahailârnise taimaile, aukârangapse, aukârnise taimaile; takkormônermut kattaᴋonnase.

13 Illase kappiasuktitaugune, tâmna tuksiarle; ᴋuviasuktoᴋarupse, tâmna imgerutinik imgerle.

14 Kannimajoᴋarpat, illagêt angajoᴋânginik ᴋaiᴋojile, tâpkoa tuksiarᴋovlugit pivlugo, mingoarlugolo orᴋsumik Nâlekab attingane.

15 Tuksiarnerublo okperniliub ᴋannimajoᴋ inûliniarpâ, Nâlekablo makkitiniarpâ; idluitullilauᴋpallo, issumagijungnaervioniarpoᴋ.

16 Ajornipsingnik kigligiksaritse illapsingnut, tuksiarutigêgitselo inûlijauᴋovluse. Idluartub tuksiarninga angijomik pitsartuneᴋarpoᴋ, illungertornermut pigune.

17 Eliase inuk uvaptitun-idlune, illungertordlune tuksiarmat sillaluᴋojinane; sillalungilaᴋ tâva nunamut Jârine pingasune taᴋᴋernelo pingasojortune.

18 Amalo tuksiarmingmat, ᴋilangmit sillalulerpoᴋ, nunalo perorsiaminik saᴋᴋêdlarpoᴋ.

19 Kattangutikka, illapse miksеᴋârneᴋ tammaikpago, tâpsomingalo sâgiartitsijoᴋarpat,

20 Tâmna ᴋaujilerle, idluitullijomik sâtitsilauᴋtoᴋ apᴋotinganit tammarnartomit piuliklermat tarnemik toᴋᴋomit, ajornivaksuit mattomaniartilugit.

PÊTRUSIB AGLANGIT SIVORLIT.

KAPITEL I.

Unuktoᴋsoarnik Gâdib saimarsautingnik annernilingnik. Ivjornailerᴋojaunermik.

PÊTRUSE Jêsusib Kristusib Apostelinga, takkorngartanut siamangajunut Pontuseme, Galâtsiame, Kappadôtsiame, Asiame, Bitîniamelo;

2 Annerimajut, Gûdib Atâtab sivorngagut issumasimaninganut, Anernerub ivjornaititsininganut, nâlekovlugit, serparsartaukovlugillo Jêsusib Kristusib aunganut: Gûdib saimarlise ullapkoserliselo aglivalliajomik.

*3 **Nertortaule** Gûde Nâlegaptalo Jêsusib Kristusib Atâtanga nâpkiningnersoarminut ernertâripsâlaungmattigut, ômanartomik nerriugijaksakarkovluta, Jêsusib Kristusib makkininganut tokkungajunit;

4 Asserojuitomik, ivsornangitomiglo, kunnulijuitomiglo kingormgutijaksakarkovluta, kilangmo kumergutaumajomik;

5 Illipsingnut, Gûdib pitsartuninganut sapputijauniartose okpernermut piulijaulerdluse, tamanna pijarêrtisimajok, sakkerkovlugo uvlut kingorliksangine.

6 Tamanna angijomik kuviasûtigijase, unêt tamattomane annikitomik kiksarniartose (taimaitsariakarpat) sunatuinarnik kappianartunik.

7 Okpernise idluartôvlune, angijomiglo pivianarnersauvlunelo Goldemit nungujomârtomit, ikkomamut ôktortauvaktomit, naipitaukovlugo nertornarlune nellâgôrlunelo, nâlengnarlunelo, Jêsusib Kristusib sakkerviksangane;

8 Tâmna takkolaungigalloartase nagligivasse, mânnalo takkungigalloardlugo okpervigigapsiuk, tagva erkiêrtorpose kuviasungnermut okautaujungnangitomut allianartoksoarnullo.

9 Okpernipse soraerviksanga, tamadja tarnib piulijauninga, tiguniarapsiuk.

10 Piloringnartok tamanna nellautaijut, saimaniksapsingnik nellautailaukput, sivunivaksoangagut kennilaukpât issumaksarsiorutigilugolo.

11 Issumaksarsiorutigilauramigit nelliunerit illusingillônêt nellît Kristusib Anerningata tâpkoa illuænnêtub okautigingmangâgit, sivorngagut kigligiutsilaurame âniatitaunernik Kristusemêtunik ânanaudlartokaromârtomiglo kingorngane.

12 Taipkoa nellojungnaertitaulaukput, ingmingnut illingangitut uvaptingnulle illingajuksat okautigigamigit; tamakkoa mânna okautigijaumavut illipsingnut, okautsinik tussarnertunik illipsingnut okâlajunut, Anernikut ajunginikut kilangmit tillijaumajokut; tamanna Engelittauk tukkisijomavlugo kajungilârivut.

*13 **Tamanna** pivlugo issumapsigut ketterusersimatitse, udjertoritse, saimarsaullo tunnergusiariniartase Jêsusib Kristusib tikkiviksangane tættigivingniarsiuk,

14 Kittorngatitut nâlektutitut, illiorniaraselo taipsomanetut, nellojoksôtilluse ikligunerit malliklugit inôlaurapse;

15 Tâmnale ivjornaitoksôjok illipsingnik kairkojijok malliklugo illipsetauk ivjornaititse arvertarnipsingne illûnâne.

16 Taimak aglaksimangmat: Ivjornaititse, uvanga ivjornainama. [3 Môs. 11, 44. 19, 2.]
17 Atâtalo nipliavigigapsiuk, inungnik adsigêngititsinane erĸartuijoĸ, illûnainigle piniarningit malliklugit, tagva arvertaritse kuksasukluse nunamênipsingne.
18 Kaujimavluse nunguniartomut Silberemullônêt Goldemullônêt piulijaunginapse piusekullupsingnit atâtanut adsiunipsingnit;
19 Kristusible aunganut erdlingnartomut, saugârsutut sinnaungajuitotut ivjornaitotullo ilauĸtub.
20 Tâmna sivorngagut issumaksarsiorutaumalauralloarpoĸ sillaĸsoaĸ tunganilijauĸârtinnago, saĸĸersimajorle nelliunerit kingorlingine pivluse, tâpsomûna okpertose Gûdemut;
21 Gûdible toĸĸungajunit tuppaktipâ, ânanaujoĸsoangortilugolo, Gûdemut okperĸovluse, tættoĸarĸovluselo.
22 Tarniselo sujungaitissigik miksoĸârneĸ nâleklugo Anernermut, ĸattangutinik nagligosoĸovluse takkormôjuidluse; ômamullo ivjornaitomut nagliktigêvigitse!
23 Illipse erniangupsârsimajose kinguvâksamit asserorniartomiungitoĸ asserojuitomille, Gûdib ômajub oĸausingagut, issoĸangitomut-itsomârtokut.
24 Uviniggit illûnatik iviksukkatitun-ingmatta, inûblo pinnarnarninga illûnane iviksukkat nuvugolângititun-ingmat. Iviksukkat pannilerput nuvugolângillo ĸunnulerput;
25 Nâlekable oĸausinga issoĸangitomut-itsomârpoĸ. [Jes. 40, 6—8.] Tamædjale oĸausek oĸautigijaujoĸ illipsingnut.

KAPITEL II.

Ivsornaitomik arvertarneĸarĸojaunermik. Kaiblaijutiksat angajoĸaujut pivlugit. Kristuse igjaræksaujoĸ.

TAGVA idluitullinerit tamaita allarsigik, uivêriklernerit tamaita, takkormôrnerillo, anerutjinerillo, terliaĸattainerillo tamaita;
2 Kippiniaritselo immungmik sillatunilingmik akkusimangitomik, nutaĸĸatitut erniangoĸammertutitut, aglivalliaĸovluse tamattomunga;
3 Ôksimaleuralloarupse Nâlekab illanâĸarninganik; [Img. 34, 9.]
4 Tikkisimagapse tâpsomunga, sorlo ujarĸamut ômajomut; tâmna inungnut nachogijauvoĸ, Gûdemele annerimavoĸ pivianartoĸsôvlune.
5 Illipsetauĸ ujarĸatitut ômajutitut igloliangotitse, igloĸsoangolerĸovluse anernelingmik ajoĸertuijuksaulerluselo ivsornai-

tunik; tunnijijuksauĸovluse tunnergutinik anernilingnik, Gûdib idluarijaunginik Jêsuse Kristusikut.

6 Taimaimat aglangne aglaksimavoĸ: Ahâk, ujarĸamik iglub terreĸuksanganik illijivunga Zioneme, annerimajomik pivianartomiglo; neliallo tâpsomunga okpertoĸ kangusuktitauniangilaĸ. (Jes. 28, 16.)

7 Illipsingnut tagva okpertose pivianarpoĸ; okpingitunulle ujarak taimna, igloliortut nachogijargat, terreĸuksaliangotitaumavoĸ, [Img. 118, 22.]

8 Ujaraulerdlune aporvingmik, ĸairtôlarmelo sinnaungautaujomik [Jes. 8, 14.] taipkonunga aportunut oĸautsemik, okperinagit attoræksarijatik.

9 Illipsele inuĸattigêngovose annerimajut, ajoĸertuijut attaniviksôlutik, inuit ivsornaitut, tâpsoma inuĸottingit; illipsingnik ĸairĸojijub piniarningit ajungitut oĸautigilugit pijuksauvose, tâĸtomit ĸairĸongmasse ĸaumanerminut tattamnartomut.

10 Illipse sivorngane inuĸattigêlaungitose; mânnale Gûdib inuĸotigivâse; itsarlo saimarsauteĸangitose, mânnale saimautjauvose.

*11 **Nagligijuujose** ĸattangutit, takkorngartaujose nunagingitapsingnêtoselo innerterpapse: Uviniub ikliguninginik attortailititse, taipkoa tarne akkerartormatsuk;

12 Nellojullo akkorngænne, ajungitomik arvertaritse: illipsingnik terliaĸattaijut idluitullinerarluse, ajungitullinipsingnik takkoĸovlugit, Gûdemiglo nertordlerĸovlugit kiglisiniarvinb uvlungane.

13 Inungnut malligæksauĸojaujut tamaita nâleksigik Nâlegaĸ pivlugo: attaniviglônêt nâlegaunerôjoĸ;

14 Angajoĸâllônêt, tâpsoma tillijangit, akkiniarĸovlugit idluitullijunik, ajungitullijuniglo nertordlerĸovlugit.

15 Tamædsa Gûdib pijomajanga, illipse ajungitullinermut oĸausiksaerotitserĸovluse inuit sillaitut nellojoĸsôninginik.

16 Kivgaungitutitut, kivgaunginisele attortaililugo idluitullinerub mattutiksanganut; Gûdible kivgangititut.

17 Inuit illûnaita opigisigik. Kattangutigêt nagligisigik. Gûde nâleksiuk. Attanivik opigisiuk.

18 Illipse kivgaujose nâlekat nâlengniarsigik kuksasutsiarluse; ajungitut issumagiktullo kissêtaungitoĸ, issumagingitulletauĸ.

19 Tamanna saimarsauteliongmat, inuk kappianarnernik attorungnarpat idluartomik issumagijaĸaromavlune Gûdib sângane, passijaksauluganelo kappiasuktitaukpat.

20 Kanoĸ nertornavajarmât, idluitullinise pivlugit issaĸajaugupse? Ajungitullinisele pivlugit kappiasuĸtitaugupse ĸennuersârluselo, tamanna saimanadlarpoĸ Gûdeme.

21 Tamattomunga kairkojaugapse. Kristusetauk âniadlalaungmat pivluta, igjaræksamik kemmaivlune uvaptingnut, tâpsoma tummingínik mallerkovluse.

22 Tâmna idluitullilautsangilak, uivêriklernermiglo kanningane naipitaujokalaungilak.

23 Tâmna suaktaujarangame, suangilak; âniatitaugame, sillungilak; idluartomigle erkartuijomut tamanna perkovâ.

24 Tâpsoma nangminek ajornivut timimine pitipait kejungmut, idluitullinermit tokkungalerkovluta, idluarnek inôniarvigilugo. Tâpsoma ikkinginrt inûlijauvose.

25 Saukatitut tammarsimajutitut-ilaurapse; mâmale sâgiarsimavose tarnipse pairijingænnut ajokertuijoksoangæmullo.

KAPITEL III.

Uiggillo nulliaggillo illingajariakarninginik. Kennersârkojaunermik ânianartokartillugo Kristuse mallikluge.

TAIMAKTAUK arnat uitik nâlegaksarivait; taipkoataук (Gûdib) okausinginik okpingitut arnat illusinginut okausiungitunut kajungertitaukovlugit,

2 Tâpkoa arvertarningit nâlengnerme ikliguktailinermelo takkogunigit.

3 Ananauningit kalliningínêtuksaungimatta nujamingnik pergainermullônêt, Goldemik attimanermullônêt, annorâtsianullônêt;

4 Inugle ômamêtok takkuksaungitok, sokkosijuidlune piojoringitomik uimajângitomiglo anerneliojok, tamanna pivianarmat Gûdeme.

5 Taimaktauk itsak arnat ipkoa ivsornaitut ingminguik ânanautitsilaukput, Gûdemik tættekarlutik, uitiglo nâletsainarlugit.

6 Sorlo Sarab Abraha nâlengmago, nâlekaminiglo taivlugo; tâpsoma pannigiliusimavâse ajungitulligupse, sivôrnaselo kiksarnartomik.

7 Taimaktauk nulliaggit illipse, sillatoluse najortigisigik, arnallo sangênersaungmatta opigisigik, tâpkoataук saimanermut kingormgujekattauniarmatta inôtsemik; tuksiarnise agviartaukonnagit.

*8 **Tagvale** illûnase issunakarkattigêngniaritse, naiperkotigosukluse kattangutitut naglikluse, nâpkigosukluse inôtsiarluse.

9 Ajornek ajortonnut akkiniartaililugo, suagosungnerillônêt suangnermut; ajungitullitítsele, kaujimagapse, kairkojaumagapse, saimanartolingmik kingormgutijaksakarkovluse.

10 Inôtsiarnermik tussujoк, uvluniglo ajungitunik takkojomajoк, oкaminik nippangertitsile oкausekartaililune ajortomik, кangasinângminullo uivêriklertaililune.

11 Ajorneк tunnuliuk, ajungitullivlune; ullapirsautisiorle, katsungaitomiglo pinasuarutigilugo.

12 Nâlekab ijikita idluartut takkonârmagit, siutikitalo tuksiarningit (tussarpait); Nâlekable kênangata (torârpait) idluitullijut. [Img. 34, 13—17.]

13 Kialo idluitullivigijungnarpâsê, ajungitoк mallikupsiuk?

14 Kappiasuktitaugalloarupselônêt idluarneк pivlugo, pilorikpose. Sivôranartitsininginigle sivôraniarase, kakkilârtailititselo.

15 Nâlegarle nertorsiuk ômatipsingne. Opalungaersimatsainaritsele akkiorlugit illûnaita кaujititaujomajut nerriungnerijapse illupsingnêtub tungaveкarninganik;

16 Kenuêdluse udjertorluselo, passijæksaungitomik illumiuteкarluse; illipsingnik terliarкattaijut idluitullijionerartise kangusoкovlugit, Kristuseme ajungitullinipsingnik mittauteкaramik.

17 Gûdele taimaiкojikpat, idluarnersauvoк, kappiasuktitaugupse ajungitullineк pivlugo, idluitullineк pivlugo pijaunermit.

*18 **Kristusetauк** attausiardlune âniatitaungmat ajornivut pivlugit, idluartoк idluitut pivlugit, pititsomavluta Gûdemut, uviningmigullo toккotauvlune, anernermigulle ômartitauvoк.

19 Tâpsomûnatauк oкâlajartulauкpoк anernernut parngnanaersimavingmêtunut;

20 Ipkoa okperomalaungitut Gûdib кenuersârtub uttaккingmagit, taipsomane Noa inôtillugo umiaкsoaк sennajaungmat; tâpsoma illuane ikkitut, imaipoк sittamaujortut inuit piulijaulauкput immânit.

21 Tamattomunga adsiutitauvoк mattomane piulijigijavut baptijut; ubvautaungitoк timib ipinganut, angerкattigêngniojorle issumame passijæksaungitome Gûdemelo, Jêsusib Kristusib makkininganut;

22 Tâmna кillaliarame, Gûdib tallerpiata tungânêpoк, Engelillo, attanersuillo, pitsartudlartullo naipertorpât.

KAPITEL IV.

Aniakut adsintitaujungnarniptingnik Kristusemut. Pigârtuksaunermik illusitsiariktuksaunermiglo. Oкumaitoкartillugo кenuersârкojaunermik.

KRISTUSE ânialaugmat timimigut pivluta, illipsetauк taimaitomik issumamik tigusilermititse; uvinikut âniajoк idluitullijungnaermat;

2 Kingorngane inôniarnermine sulle uviningme, inuit ikliguninginnungitoĸ, Gûdible pijomajangamut inôniarlune.

3 Tâvârutigigaptigo, inônipta annigorningane nellojut pijomajangit attutsainalauraptigik, arvertalaurapta illoĸendlarnerme, ikligunermelo, tallanermelo, nerriluadlarnermelo, immiluadlarnermelo, mamaitoâlungnelo, Gûdiungitunigliɔ kivgartornerme.

4 Tattaminiarput illaginginapsigik, taipkutitunarlo illuseĸanginapse ĸuksalaitunik idluitunigliɔ mittautiksaniglo oĸauseĸarlutik.

5 Taipkoa kigligiksartuksaujomârput tâpsomunga, opalungaersimajomut erĸartuivlune inôjunik toĸĸungajuniglo.

6 Tamanna pivlugo toĸĸungajuttauĸ oĸautsinik tussarnertunik oĸâlaviogivut, erĸartortauĸovlugit inôjutitut uvinikut, tarningille ômarĸovlugit Gûdeme.

*7 **Tumaitaĸsuille** naggatiksangat ĸaglilerpoĸ.

8 Tamanna pivlugo sillatuleritse erĸomavluselo tuksiaritse. Tamainille anginerpângojomik, nagliktigêgitse illungertordluse; naglingnerub ajornerit unnuktoĸsôningit mattungmagit.

[Sal. oĸâl. 10, 12.]

9 Siniktarvioĸattigêgitse avamugase.

10 Kivgartortigêgitselo saimarsaumut illûmase attunit tunnergusiapsingnut, pimaklertutitut ajungitutitut Gûdib saimarsautinginik sunatuinarnik.

11 Oĸâlajoĸarpat, Gûdib oĸausingititut oĸâlatigivlugit pile. Kivgartortoĸarpat, Gûdib tunnijanga ajungijutigilugo piniarle? Gûde piniarnernut illûmainut nertortauĸovlugo Jêsuse Kristusikut; tâmma nertortaule pitsartunerôlunelo issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

*12 **Naglingnartose** illipse, tattaminiarutiginiarasigik kappiaartut ônarsitigijase, (tamakkoninga pititaujose ôktortauĸovluse,) takkorngartamut sorle pijaulerasuginase.

13 Kuviasugitsele, Kristuse kappiasuktitauĸattigigapsiuk, ânanauningata saĸĸeromârviane kuviasûteĸarĸovlusetauĸ serriardluse.

14 Piloridlarpose, mittautaugupse Kristusib attinga pivlugo; Gûdib Anerningata ânanaunniliksûb innigingmasse. Tamma mittautigijaujoĸ taipkonane, illipsingnele nertortauvoĸ.

15 Inuartotulle-idlune ânatitaujomik, illipsingnêtoĸartailile, tigliksimajotullônêt, idluitullijotullônêt, ĸerdlerutijotullônêt assime sennajæksanginut.

16 Kristusible inuĸotingatut ânatitaugune, kangusugane pile, Gûdele nertorliuk tamanna pivlugo.

17 Nelliutingmat erĸartuinerub pigiarvinga Gûdib iglugane. Uvaptingnele pigiarĸârpat, okperomangitut Gûdib oĸausinginik tussarnertunik ĸanoetomik naggateĸaromârĸât?

18 Idluartorlo serlak piulijaujungnarmat, nane saĸĸeromârĸâ Gûdemik nâlengitoĸ idluitullijorlo? [Sal. oĸâl. 11, 31.]

19 Taimaimat Gûdib pijomajanga malliklugo âniatitaujut, tarnitik perĸojæksarivait tâpsomunga, nertornarlune pingortitsijomut, ajungitullilutik.

KAPITEL V.

Ajoĸertuijut illagêktullo ĸaiblartauninginik.

ANGAJOĸAUNERÓJUT illipsingnêtut ĸaiblarpakka, uvanga angajoĸaunerôĸattaujunga, kigligiutsijôlarmalo Kristusib âniananik, illangiuteĸattauvlungalo ânanaunermik saĸĸeromârtomik:

2 Kristusib inuĸotingit perĸojaumajut illipsingnut pairiniarsigik udsertorlugillo; ĸunnunermut pinnase ĸunnutuidlusele; kangunartomik perĸutiniaromanermut pinnase, ômamulle illungertortomut,

3 (Gûdib) inuĸotinginut attaniotijomajutitut pinnase, igjaræksaunialeritsele kattimgajunut.

4 Tagva pairsijoĸsoaĸ saĸĸeromârpat, niaĸôtemik ĸunnulijuitomik opinartomik pititaujomârpose.

*5 **Taimaktauĸ** illipse inôsuktôjose inutoĸaujut nâleksigik. Illûnase nâlektigêgitse, piojorijuinermik attaruilititse. Pimariutertut Gûdib akkerartormagit, piojorijuitulle nâpkigivait. [Sal. oĸâl. 3, 34.]

6 Tamanna pivlugo illipsingnik nikkanarsâritse Gûdib agganginut pitsartujoĸsoarnut, nelliunermine illipsingnik nertornartitserĸovlugo.

7 Siardlernise tamaita tâpsomunga pitisigik, tâpsoma issumagitsainarmasse.

8 Sillatuniaritse erĸomavluselo; akkerartortise Sâtanase arvertarmat Loevetut nipliajoĸsoatut, êjaksarsiorlune neliænnik.

9 Tâmna okpernermut akkerartorsiuk sôngovluse, ĸaujimavluselo ĸattungutise nunamêtut tamakkonungataut kappianartunut pijaulermingmatta.

10 Gûdible saimanartunik tamainik perĸutitaliksûb, uvaptingnik ĸairĸojijub ânananersoarminut issoĸangitomut Kristuse Jêsusikut, tâpsoma nangminek âĸiksorniarpâse nâmaktomik, nakoĸsitiluselo, pitsartutiluselo tunganilituselo, illipse annikitomik kappiasuktitaujose.

11 Tâmna nertortaule pitsartunerôlunelo issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

*12 **Silvânuse** кattangutise nertornartoк (taimainasugijara) ukkuninga neksarniarmat, aglagvigiarsulauкpapse кaiblarluse, kigligiutigilugolo, Gûdib saimarsautâ tættigijase okpernartôngmat.

13 Okpertut annerimaкattigijapse Babilônemêtut salutipâse ernermalo Marкusib.

14 Saluteкattigêgitse kunnikluse naglingnerme. Ullapirsaumik illaкarlîttôк illûnatik Kristuse Jêsusemêtut. Amen.

PÊTRUSIB AGLANGITA AIPAINGIT.

KAPITEL I.

Okpertotut nellâgôrtotut arvertarкojaunermik. Apostelib aviniartub кaiblainingata tungavinganik aulajuitomik.

SIMONE Pêtruse, Jêsusib Kristusib kivganga Apostelingalo, okpernermik pivianartomik uvaptitut pimaкattiptingnut idluarnerme, Gûdipta piulijiptalo Jêsusib Kristusib pititsininganut.

2 Gûdib tunnitsivigilise saimanartoкsoarmik ullapкosernartoкsoarmiglo, illitarsinermut Gûdemik, Jêsuse Kristusemiglo Nâlegaptingnik.

3 Tâpsoma Gûdib pitsartuningata tunnitsivigingmattigut tamainik inôtsiarnermut arvertarnermullo Gûdib idluarijanganut illingajunik, illitarsinermut tâpsominga uvaptingnik кairкojijomik ânanaunerminut ajunginerminullo;

4 Tamattomûna angnerpângojunik pivianartoкsoarniglo angerviovogut, imâk, tamakkonunga illangiutitaulerкovluse Gû-

dioninganik, sillaĸsoarnêtut ikliguningit asserornartut ĸemmakupsigik.

5 Tagva ajungitapsingnut attaruilileritse, okpernipsingnullo saĸĸijârtitsileritse, ajungitullinermik, ajungitullinermullo illisimanermik;

6 Illisimanermullo nâmatuinartullinermik, nâmatuinartullinermullo ĸennuersârnermik, ĸennuersârnermullo nâlengnermik Gûdemik;

7 Nâlengnermullo Gûdemik naglingnermik ĸattangutinik, naglingnermullo ĸattangutinik nagligosungnermik illûnainik.

8 Tamakkoa illipsingnêkunik pigannerdlutik, erĸeasuktiniangilâse sullingitiniaraselônêt illitarsinerme Nâlegaptingnik Jêsuse Kristusemik,

9 Tamakkoningale peĸangitoĸ, tâmna tautungilaĸ, aggangminut tapsikârtoĸ (takkotsiarneĸ ajorlugo), ajornerilauĸtamelo pêjartaumaningit puigorpait.

10 Tamanna pivlugo, ĸattangutikka, attaruililuaritse, kairĸojaumanise annerimaniselo aulajuitilugit. Taimailiorupse, sumullônêt aporniangilase.

11 Taimaglo angijomik tunnitsiviojomârpose itterviksamik Nâlegapta piulijiptalo Jêsusib Kristusib nâlegauvinganut issoĸangitomut.

*12 **Taimaimat** katsunganiangilanga tamakkoninga ĸaiblatsainarluse, tamakkoa ĸaujimagalloarapsigik, tunganilimavluselo miksеĸârnermik mânna saĸĸijârtomik.

13 Idluarivikparale tupaktênarluse erĸaititsinermut, iglome (timeme) tamattomanêtillunga.

14 Kaujimagama, igluga (timiga) attorungnaeræksarigapko mânnakassakut; taimak Nâlegapta Jêsusib Kristusib nellojungnaertilaungmanga.

15 Pinasuaromavungale tamattominga erĸaumajæksaĸatsainarĸovluse kingunamne.

16 Uvagut oĸarvigilaurapse Nâlegapta Jêsusib Kristusib tikkitsomârninganik pitsartuniliksoarmik, sillatulungnerit okâlagadlarnerit tukkeĸangitut mallilaungilavut; uvagulle nangmineĸ ânanauninga takkolauĸpavut.

17 Gûdemit Atâtamit pititaungmat nâlengnartomiglo nertornartomiglo, nippemut, tâpsomunga pijomut, ânanaunermit angijomit imâk: Tagga ernera erdligijara, tâmna ĸuviagijara.

18 Nippelo tamanna ĸilangmit pijoĸ tussarpavut, ĸaĸĸame ivjornaitome illagigaptigo.

19 Nellautaijub oĸausinganik tunganartomik peĸarpogut; tamanna nâlekapsiuk idluartomik pivose, sorlo nenneroaĸ ĸaumaksaijoĸ tâĸtome, ĸaulertsiarilugo, uvloriarlo ĸausiut nuilertsiarivlugo ômatipsingne.

20 Tamannalo kaujijæksarerkârpasse, nellautaijut okausingit aglangnêtut inûb issumanganit nangminerijanganit pitsangimatta.
21 Inûb issumanganut nellautainermik pijokalauksimatsangimat; ivsornaitulle taipkoa Gûdib inukotingit okâlalaukput, Anernermut ajunginermut kajungertitauvlutik.

KAPITEL II.

Ajokertuijut nellangaitut sivorngagut okautauningœnnik.

NELLANGAITUNIGLE nellautaijokalaurivoktauk inuit akkorngœnne, sorlotauk ajokertuijut nellangaitut akkunapsingnêtsomârmatta. Taipkoa senniagut ajokertûtsinik pititsijomârput asserornartunik, Nâlegarlo missiarutigijomârpât pissiarijigilauktatik; ingmingnut pititsivlutik asserudlautiksamik tagvainârtomik.
2 Unuktoksuillo malligomârput ajokertûsinginik asserornartunik. Taipkonunga miksekârnerub apkutâ mittautigijaujomârpok.
3 Pijomatudlarnermullo illipsingnit perkutiniarasuaromârput, okautsinut mikseliungitunut piniarlutik. Taipkoa pidlartautiksangit okautaukammerungnaertut nokkarniangilat, erkartortautiksangillo sinninginivut.
4 Engelit idluitullilauktut Gûdib pidlartaililaunginamigit, tâktoksûble kellaumgujanginêdlutik Sâtanasekarvingmut ajæktordlugit pitilauramigit, kumergutaukovlugit erkartuiviksamut;
5 Sillaksoatokaujorlo pidlartaililaunginamiuk, Noale idluarnermik okâlajok, illangillo sittamaujortôvlutik piulilauramigit, ullitornivaksoak pitidlugo sillaksoarmiunut Gûdekaromangitunut;
6 Iglugasæksuillo Sodoma Gomorralo argjainautilerdlugit pidlalauramigit asserorlugit, erkaræksangortidlugit idluitullijunut, kingorngane pijomârtunut;
7 Lotelo idluartok piulivlugo, kappiasuktitaujok angijomik inuluâluksuit illôkeudlartut piniarninginut;
8 (Idluartok tâmna, taipkoa akkorngœnnêname, uvlut tamaita tarnimigut idluartokut kappiasuktitaulaukpok idluitullininginut takkojaminut tussartaminullo): —
9 Tagva Nâlekab Gûdemik nâlektut piulidlarungnarpait ôktortaunermit, idluitulle kumergusiudlugit erkartuiviksamut, pidlartaukovlugit;
*10 **Sugaluluartomik** uvinik malliklugo inôjut, ivsornartunik ikliguktut, nâlekaniglo nachojut, inungmik sillasiojuitut, ingmingnik piojoridlartut, sajugatiglo attanionerit mittautigilugit;

11 Engelit pitsartunersauvlutiglo sôngonersaujut mittautigijaunadlartoĸ patsitiksaĸ taipkoa pivlugit oĸautigitsangigalloarmatsuk Nâlekamut.

12 Taipkoale sorlo nergjutitut sillatuneĸangitutitut-iput, ingergarmik erniangojutitut tigujaksauvlutik toĸĸotaksatuinauvlutik; mittauteĸaramik ĸaujimangitamingnik, asserornartullinermingnelo nungutaujomârput.

13 Idluitullinermingnut akkivioniksatik neksarpait. Issumamikut alliadlarput uvlut tamaita uviniub ĸuviagijanganut inônermik, kangunartoĸsôvut maĸĸojungnadlalarmiglo, ĸuviasuktoĸsôvut uivêriklernermingne, nerreĸattigijarangamise;

14 Ijeĸarput angijomik illoĸeudlartunik, ajortullinermik soraijunatik, kajumiksarpait ĸuksalaitut tarningit, ômateĸarlutik pijomatudlarnermik illummersimajunik, inuit ôminadlartut.

15 Apkut idluartoĸ ĸemmakamitsuk, tammarnartomut pivut, Balaamib Bosorib erningata apĸutigilauĸtanga attorlugo; tâpsoma nâmangitullinerub akkilertauninga tussugidlarpâ.

16 Idluitullininga̱le pivlugo pidlartauvoĸ, nergjutib kippalub oĸajuitub oĸalerdlune nellautaijub sillaininga innertermago.

17 Taipkoa puilavît immeĸangitut, nuvujat ullajujamut aulataujut, taipkonunga kappiamartomik tâĸtoĸsoarmik ĸumergutaumajoĸarpoĸ issoĸangitomut.

18 Piblingaidlartunik oĸauseĸaramik piungitoĸsoarnik, uviniub ikliguningagut ivsornartullinermut kajumiksarpait imaitut, ĸemmâmakasalertut tammarnartomut inôjunit;

19 Kivgaujungnaernermik angervigivait; nangminerle asserornartub kippalogivait. Sâlagijaujoĸ kivgaulermat sâlagijiminut.

20 Maĸĸojungnartunit sillaĸsoarmêtunit ĸemmâmajut, illitarsinermut Nâlekamik piulijiptingnik Jêsuse Kristusemik, taimaitut ama nappertitaugunik sâlagijauvlutik tamakkonunga, kingorngane tagva taipkoa illinganingit ajualuerput sivorlermit.

21 Nâmanersaunajarmat taipkonunga, apĸosineĸ idluartomut ĸaujilaungikunitsuk, tunnunermit perĸojanik ivsornaitunik, taipkonunga pititaumajunik.

22 Taipkonane nellautsimavoĸ oĸausiovaktoĸ imna okpernartoĸ; Kingmeĸ meriarilauĸtaminik nerrigivoĸ; kuingêngerlo sallumarsarsimajoĸ sallumaitomut aksakârtinivoĸ ingminik.

KAPITEL III.

Uvlut kingorlît nelliutiniarningœnnik.

TAMAEDJA aglangma aipangit illipsingnut, naglingnartose; tamakkonunga tupaktiluselo erĸaitipara issumase nellâgôrtoĸ;

2 Erĸailerĸovluse oĸautsinik mattoma sivorngagut nellautaijunut ivjornaitunut oĸautigijaujunik illipsingnut; perĸojaptingniglo, uvagut Nâlekab piulijipta Aposteligijâtigut.

3 Tamannalo ĸaujilerĸârsiuk, uvlut kingorlingine mittauteĸartoĸaromârmat, ikligunermingnut inôniartunik,

4 Oĸarlutiglo: Tikkiviksangata angerutaumajub nelliuninga naûk? Sivorlit simisinangmatta, taimangat illûnatik taimailingatsainarput, sorlo pingortitaumajut pigiarningænnit-ilaungmatta.

5 Kaujimangilalle, ĸaujijomanginamik, ĸilak itsaĸ Gûdib oĸausinganut pingmat, nunalo immânit, immânêdlunelo;

6 Taimaigalloartillugo sillaĸsoaĸ taipsomanêtoĸ ullitornivaksoarmut nungutauvoĸ immâne.

7 Kilagle nunalo mattomanêtûk oĸausinganuttauĸ tamattomunga pigumitângulerpuk, pijuksaujomârlutik ikkomamut uvluksame erĸartuivingme, inuillo Gûdemik nâlegomangitut pidlartauviksangænne.

8 Attauserle neilojæksaringilase naglingnartose, uvloĸ attauseĸ Nâlekab sângane Jârititut tausendititut-ingmat, jârillo tausendit uvloĸtut attautsetut.

9 Nâlekab angersimanine mullutingilâ, illangita mullutitaunasugigalloarmatsuk; ĸennuersârvigivâtigulle, assioniartoĸarĸojinginame, illûnaitale sâgiarĸovlugit.

10 Nâlekable uvluksanga nelliutsomârpoĸ sorlo tigliktotut unnuaksiortotut; taipsomane ĸilait nungujomârput serĸorpaludlarlutik, pingortitalle ônartovaksoarmut aumajomârput, nunalo perĸutingillo ikkoalanermut nungutaujomârput.

*11 **Illûnatik** makkoa nungujomârmatta, angidlartomik illa pijariaĸarpose inônermik ivjornaitomik, Gûde nâleklugo illiornipsingnut;

12 Nerriukluselo errinesukluselo Nâlekab uvlungata nelliuviksanganut; taipsomane ĸilait ikkomamut nungujomârmatta, pingortitallo ônartovaksoarmut aumadlarlutik.

13 Oĸausingale pitjutigivlugo nerriukpogut ĸilangmik nutâmik, nunamiglo nutâmik, idluarnerub inniksanganik.

14 Tamanna pivlugo nagliktakka, tamakkoa nerriugigapsigik, attaruilititse ivsornartoĸarĸonnase, pidlaræksauĸonnaselo, tâpsoma sângane ullapirsarsimavluse naipitauĸovluse.

15 Nâlegaptalo ĸennuersârninga piulijaujutigisiuk; sorlotauĸ nagliktoĸ ĸattangutivut Pauluse aglalaungmat illipsingnut, illisimaneĸ tunnergusiane malliklugo.

16 Taimaktauĸ (pigivoĸ) aglangmine tamaine oĸautigivlugit tamakkoa; illangille tukkeĸartilugit oĸumaiput; illisimangitut tunganilimangitullo mumiktitsivut tamakkoninga, sorlotauĸ aglangnik tâpkoa assinginik, ingmingnik asserorlutik.

17 Illipsele nagliktakka, tamanna sivorngagut kaujimagapsiuk, udjertoritse illipsingnik, inuit uivêtut tammartitsininginut uivêrijauĸonnase, nangminek tungavigijapsingnit kattangniardluse.

18 Nâlegaptale piulijiptalo Jêsusib Kristusib saimarsautâne illitarsinermelo tâpsominga aglivalliatitse. Tâmna nertortaule tamattomane issokangitomullo. Amen.

JOHANNESIB AGLARSUNGIT SIVORLIT.

KAPITEL I.

Illagêngnekarnermik Gûdemut Kristusemullo arvertarnikut kaunajome.

ISSUANIT-ILAUKTOK, ijiptingnut takkolauktavut, kemmergolauktavut, aggaptingnullo aktulauktavut, tussalauktavut, okausek inôgutaujok (okautigivavut illipsingnut).

2 Inôserlo sakkijârsimavok, uvagullo takkolaukpogut kigligiutsilaptalo okâlavigivapse inôtsemik naggatekarniangitomik, Atâtamêlauktomik, uvaptingnullo sakkertomik.

3 Tâmna takkolauktavut tussalauktavullo okautigivavut illipsingnut, illipsetauk illagêgutekarkovluse uvaptingnut; uvagullo Atâtamut erninganullo Jêsuse Kristusemut illagêngnekarpogut.

4 Tamuttomingalo aglagvigivapse, kuviasúngnise nâmakserkovlugo.

*5 **Tamædsalo** okausek tâpsomangat tussalauktavut, illipsingullo kigligiutigijavut: Gûde kaumaniongmat, tâpsomanelo tâktokangilak.

6 Okarupta, tâpsomunga illagêgutekartogut, tâksiorlutalo, sæglovogut, miksekârnermiglo pingilagut.

7 Kaumajomele arvertarupta, sorlo tâmna kaumajomêngmat, illagêngnekarpogut uvaptingnut; Jêsusiblo, tâpsoma erningata, aungata ulvarpâtigut ajortunit tamainit.

8 Okarupta: ajortokanginapta, uvaptingnik nangminek uivêrivogut, miksekârnerlo illuptingnêngilak.

9 Ajornivulle kigligiksautigiguptigik, tâmna nertornartôvlune idluartôvok, issumagijungnaervigigamittigut ajorniptingnit, sujungaitilutalo idluitunit tamainit.

10 Okarupta: idluitullilaungitogut, sæglotonerarpavut, okausingalo illuptingnêngilak.

KAPITEL II.

Kapiteleme 1me okautaujut okautangamerput. Ajokertuinerluktunik Antikristuseojunik.

KITTORNGÂRSUKKA, tamakkoninga aglagvigivapse, idluitullerkomase. Idluitullijokarpallo, tuksiarutjekarpogut Atâtame, Jêsuse Kristusemik idluartôjomik.

2 Tâmmalo ullapirsautauvok ajornivut pivlugit; ajornivulle kissêtaungitut, sillaksoarmiulletauk illûnatik ajorningit pivlugit.

3 Tamanmalo kaujijutigivavut, illitarigaptigo, perkojangit nâlekuptigik.

4 Okartokarpat: illitarivara, nâlengnagillo perkojangit, tâmna sæglotojoksôvok, tâpsomanelo miksekârnekangilak.

5 Okausinganigle nâlektok, tâpsomane nellâgut Gûdib naglingninga nâmaksivok. Tamattomangat kaujimavogut tâpsomanênapta.

6 Tâpsomanêtsainardlune okartok, arvertartuksaugivok, sorlo tâmna (Jêsuse) arvertalaungmat.

7 Kattangutikka, nutâmik perkojamik aglagvigingilapse, nutaungitomigle perkojamik, pigiarninganit pigijapsingnik; pigiarninganit tussartase, tamædja perkojak nutaungitok.

8 Ama aglagvigivapse perkojaktâmik, tâpsomanelo illipsingnelo miksekârtojomik; tâksoak annigormat, kaumajorlo miksekârtok mânna kaumaksaivok.

9 Kaumajomêdlune okartok, kattangutiminiglo ômisuktok, tâmna taktomêpok sulle.

10 Kattangutiminik nagliktoĸ, ĸaumajomêtsainarpoĸ, sinnaunganeĸarminane.
11 Kattangutiminiglo ômisuktoĸ, tâmna tâĸtomêpoĸ, arvertarlunelo tâĸtome, namullo ainermik nellovlune; tâĸtub ijîgik takpêtilaungmagik.
12 Aglagvigivapse ĸittorngârsukka, ajornise issumagijaujungnaermatta, tâpsoma attinga pitjutigællugo.
13 Atâtaujose aglagvigivapse, issuanit-itoĸ illitarigapsiuk. Inôsuktôjose aglagvigivapse, ajortoĸsoaĸ sâlagilaurapsiuk. Sorrusiojose aglagvigivapse, Atâta illitarigapsiuk.
14 Atâtaujose aglagvigilauĸpâpse, issuanit-itoĸ illitarigapsiuk. Innôsuktôjose aglagvigilauĸpapse, pitsartuneĸarapse, Gûdiblo oĸausinga illipsingnêtsainarmat, ajortoĸsoarlo sâlagilaurapsiuk.
15 Sillaĸsoarmik nagligosungniarase, sillaĸsûb pinginiglônêt. Sillaĸsoarmik nagligosuktoĸarpat, Atâtab naglingninga tâpsomanêngilaĸ.
16 Sillaĸsoarmêtut illûnatik (uviniub ikliguningit, ijib allianingit pimariuternerillo) Atâtamit pingimatta, sillaĸsoarmille pivut.
17 Sillaĸsoarlo nungujomârpoĸ allianarningillo: Gûdible pijomajanganik piniartoĸ, issoĸangitomut-itsomârpoĸ.
*18 **Kittorngârsuit**, uvlut naggatât nelliutilerpoĸ, sorlolo tussaumagapse Antikristusemik tikkitsomârtomik, mânnalo Antikristusit unnulerput; tamattomangat ĸaujimavogut, uvlut naggatât nelliutilermat.
19 Uvaptingnit taipkoa aularput, illaginginaptigik; illagilaurunittigut uvaptingnêtsainarajalauĸput; (aularpulle) saĸĸijârĸovlugo illûnatik illagilaungimattigut.
20 Illipselo saimauneĸarpose tâpsomangat, ivjornaitomit, tamaitalo illisimavasse.
21 Aglagvigilaungilapse ĸaujimangitutitut miksеĸârnermik, ĸaujimagapsiugle, ĸaujimavluselo miksеĸârneĸ sæglunermit pingimat.
22 Sæglojoĸ kinâ, Jêsusib Kristuseoninganik missiarutjijoĸ kissimeungitôĸ? Tagva Antikristuse, Atâtamiglo Ernermiglo missiarutjijoĸ.
23 Ernermik missiarutjijoĸ Atâtamiktauĸ peĸanginivoĸ; Ernermigle kigligiutjijoĸ Atâtamiktauĸ peĸarivoĸ.
24 Tussalauĸtassele pigiarnermit illipsingnêtsainarlit. Pigiarnermit tussalauĸtase illipsingnêtsainarpatta, tagva illipse Ernerme Atâtamelo itsainarniarivose.
25 Tamædsa angerninga, uvaptingnut inôtsemik nâksaungitomik (tunnitsivigijomavluta) angermat.
26 Tamakkoninga aglagvigilauĸpapse, illipsingnik tammartitsijut pivlugit.

27 Saimarsautelo, tâpsomangat pijase, illupsingnêtsainarniarpoĸ, kimullo ajoĸertortaujariaĸangilase; sorlole saimarsautib tamainik ajoĸertormasse, miksesĸârtôlarmelo sæglunanelo; taimak sorlo ajoĸertulaungmasse, tâpsomanêtsainaritse.

28 Mânna tagva, ĸittorngârsuit, tâpsomanêtsainaritse, saĸĸijâlerpat, ĸuviasûteĸarĸovluta kangusugatalo tâpsoma sângane tikkiviane.

29 Kaujimagupse idluartoĸsôngmat, nellojungnaerivose, idluartomik piniartoĸ tâpsomangat erniangongmat.

KAPITEL III.

Gûdib ĸittorngangita illinganinginik, tagva: ivjornailiningænnik, ĸattangutinik naglingningænnik, ĸuviasûteĸarningænniglo Gûdib sângænne.

KEMERGOTITSE ĸanoĸ angijomik naglingnermik Atâta saĸĸijârtitsilaungmat uvaptingnut, Gûdib ĸittorngauginik taijauĸogamittigut. Taimaimat sillaksûb inungita illitaringilâse, tâmna illitaringinamitsuk.

2 Nagliktakka, mânna Gûdib ĸittorngarivâtigut saĸĸijârsimangilarlo sulle illingajomârnivut. Kaujimavavulle saĸĸijârniarpat, adsiginiaraptigo; takkonaraptigo illinganinga.

3 Neliat taimaitomik nerriugijæksaĸartoĸ tâpsomungatâmna ivsornailiniarpoĸ, sorlo tâmna ivsornaingmat.

4 Idluitullijub perĸojat tappagivait; ajornerlo tappaniovoĸ, perĸojanik.

5 Kaujimagivose, tâmna saĸĸersimangmat, ajornivut pêjaromavlugit; tâpsomanelo ajorneĸangilaĸ.

6 Tâpsomanêtsainartoĸ idluitullingilaĸ; idluitullijub tækkolaungilâ illitarilaunagolo.

7 Kittorngârsuit, kimullônêt uivêrijauniarase. Idluartullijoĸ idluartôvoĸ, sorlo tâmna idluartôngmat.

8 Idluitullijoĸ Sâtanasemit pivoĸ; pigiarninganit Sâtanase idluitullingmat. Tamanna pivlugo Gûdib Erninga saĸĸersimavoĸ, asseroerĸovlugo Sâtanasib piniarninginik.

9 Gûdemit erniangojoĸ idluitullingilaĸ, karngautigimajut ôma (ômatinganut) tâpsomanêtsainarmatta, idluitullijungnangilarlo, Gûdemit erniangogame.

10 Tamattomangat nellonarungnaerpoĸ, Gûdib ĸittorngangit, Sâtanasiblo ĸittorngangit nellîngongmangâta: idluartomik pingitoĸ Gûdemit pingilaĸ, ĸattangutiminiglo naglingitoĸ.

*11 **Tamædsa** oĸaûtjaunivut pigiarninganit tussartase, nagliktigêktuksaugapta;

12 Kaine mallingnago! taimna ajortomit pigame, nukkane tokkopâ. Sunalo pivlugo tokkolaukaûk? Piniarningit ajormatta, nukkangatalo piniarningit idluarmatta.

13 Tattaminiarase kattangutikka, sillaksûb inungita ômigikpasse.

14 Kaujimavogut, tokkomit inôtsemut pigapta, kattangutit nagligigaptigik. Kattangutemik naglingitok tokkomêtsainarpok.

15 Kattangutiminik ômisuktok, tâmna inuartôvok; kaujimavoselo, inuartok inôsekarungnangimat illuminêtsainartomik.

16 Tamattomangat naglingnek nellojungnaerpavut, inôtsiminik tunnijilaungmat pivluta. Uvaguttauk inôsivut tunnijæksarigivavut kattangutit pivlugit.

17 Nunable mattoma pinginik pekartub kattangutine ajoksartok takkoguniuk, ômattinelo parngnanaeruniuk tâpsomunga, kanok taimaitub Gûdib naglingninga illumine piginajarkaûk?

18 Kittorngârsukka, okausetuinarmut, okatuinarmullônêt naglingniarata; piniarnermulle miksekârnermullo pita.

19 Tamattomangat nellojungnaerpogut miksekârnermênapta, ômativullo mannigorungnarpavut tâpsoma sânganeˌ

20 Omatipta erkartorpattigut, Gûde anginersaungmat ômatiptingnit, tamaitalo kaujimavait.

21 Naglingnartose, ômatipta erkartungipattigut, Gûdemut kuviasûtekarpogut.

22 Sumiglônêllo tuksiarluta, tunnitsivioniarpogut tâpsomangat; perkojangit mallikaptigik, sânganelo kuviagijanganik piniarluta.

23 Tâpsomalo perkojanga tamædja, Erningata Jêsusib Kristusib attinganut okperkovluta nagliktigêrkovlutalo; taimak perkungmattigut.

24 Perkojanganiglo nâlektok tâpsomanêtsainarpok, tâmnalo tâpsomanêpok. Anernerlo tunnijanga uvaptingnut nellunaikutarivavut, illuptingnêtsainarniarmat.

KAPITEL IV.

Kaiblainermik ajokertuinerluktut pivlugit. Naglingnerub illinganinganik.

NAGLINGNARTOSE anernerit illûnaita okperinasigik, anernerille ôktorsigik, Gûdemit pingmangâta; nellautaijut nellangaitut unuktoksuit aimangmatta sillaksoarmut.

2 Tamattomangat Gûdib Anerninga iliitarisiuk: Anernerit illûnatik Jêsuse Kristusemik uvinikut tikkitomik kigligiutsijut, Gûdemit pivut;

3 Anernerillo illûnatik Jêsuse Kristusemik uvinikut tikkitomik kigligiutsingitut, Gûdemit pingilat. Tamadjalo Antikristusib anerninga tussaumajase tikkitsomârmat, tamattomanelo sillaksoarmêlerêrpok.

4 Kittorngârsuit, Gûdemit pivose, taipkoningalo sâlakarpose; illupsingnêtok anginersaungmat sillaksoarmêtomit.

5 Taipkoa sillaksoarmit pivut, tamanna pivlugo sillaksûb inungititut okâlavut, sillaksûblo inungita tussâgôrpait.

6 Uvagut Gûdemit pivogut; Gûdemik illitarsijub tussâgôrpâtigut; Gûdemit pingitub tussâgôngilâtigut. Tamattomangat miksekârnerub Anerninga, Anernerlo tammartitsijok illitarilerpavut.

*7 **Naglingnartose,** nagliktigêlaukta! naglingnek Gûdemit pingmat; nagligosuktorlo Gûdemit erniangovok, Gûdelo illitarivâ.

8 Naglingitub Gûde illitaringilâ; Gûde naglingniongmat.

9 Mattomunga Gûdib naglingninga uvaptingnik sakkersimavok, Gûdib Ernituane tillilaungmago nunamut, uvagut tâpsomûna inôkovluta.

10 Naglingnek tamædsa: uvagut Gûde nagligigaptigoungitok, tâpsomale naglingmattigut, Erninelo tillilaungmago, ullapirsautaukovlugo ajornivut pivlugit.

11 Naglingnartose, Gûdib taimak naglingmattigut, uvaguttauk nagliktigêktuksaugivogut.

12 Gûdemik takkomajokatsangilak. Nagliktigêkupta, Gûde illuptingnêtsainarpok, naglingningalo illuptingne nâmaksivok.

13 Anernerminik tunitsivigingmattigut, tamanna kaujijutigivavut, tâpsomanêtsainarapta tâmnalo illuptingnêngmat.

14 Takkolaukpogut kigligiutsivogullo, Atâtab Ernek tillilaungmago piuliklerteokovlugo sillaksoarmiunik.

15 Neliat Jêsuse Gûdib erneringmago kigligiutjijok, Gûde tâpsomanêtsainarpok, tâmnalo Gûdemêpok.

16 Gûdiblo naglingninga uvaptingnut kaujimavlugo okperivavut. Gûde naglingniovok, naglingnermêtsainartorlo Gûdemêtsainarpok, Gûdelo tâpsomanêpok.

17 Tamattomunga naglingnek nâmaksivok uvaptingne, kuviasûtekarkovluta uvluksame erkartuivingme; sorlo tâmna ingmat, taimainivogut sillaksoarme tamattomane.

18 Naglingnek erksinermik illakangilak, naglingneruble nâmaksijub erksinek annitipâ; erksinek ânianartomik illakarmat. Erksijuble naglingnek nâmaksitingilâ.

19 Nagligilavut, tâpsoma nagligerkârmattigut.

20 Okartokarpat: Gûde nagligijara, kattangutiminiglo ômisuktok, tâmna sæglotojoksôvok. Kattangutine tautuktane nagligingikuniuk, kanok Gûde nagliginajarkaûk tautulungitane?

21 Mattomingalo perkojakarpogut tâpsomangat, Gûdemik nagligosuktub kattangutinetauk nagligijæksaringmago.

KAPITEL V.

Naglingneĸ okpernermit pivoĸ. Okpernerub tungavinganik. Tuksiarnermik.

NELIAT Jêsusib Kristusioninganik okpertoĸ, Gûdemit erniangoyoĸ. Tâpsomingalo ernertârtomik nagligosuktub, tâpsomangat erniangojoĸtauĸ nagligigivâ.

2 Mattomangat ĸaujivogut, Gûdib ĸittorngangit nagligigaptigik, Gûde nagligiguptigo perĸojangillo mallikuptigik.

3 Gûdemik naglingneĸ tamædja, perĸojangit mallikaptigik; perĸojangillo ajornangilat.

4 Gûdemit erniangojut illûnatik sillaĸsûb inunginut ajugaungmatta; okpernivullo ajugauniovoĸ sillaĸsûb inunginut.

5 Sillaĸsûble inunginut kina ajugauvâ, kissime Gûdib Jêsuse erneringmago okpertoungitôĸ?

*6 **Tâmna** tagva, tikkitoĸ immermiglo aungmiglo pivlune, Jêsuse Kristuse; immermik kissianeungitoĸ, immermigle aungmiglo (pivoĸ). Anernerlo tâmnauvoĸ nellonaijaijoĸ, Anerneĸ miksеĸârniongmat.

7 Pingasôngmatta kigligiutsijut [ĸilangme: Atâta, Oĸauserlo, Anernerlo ajunginеĸ; pingasullo tâpkoa attausiovut.

8 Pingasuttauĸ kigligiutsivut nuname]: Anerneĸ immerlo, auglo; pingasullo tâpkoa attautsemut pivut.

9 Inuit kigligiutsiningit okperiguptigik, Gûdib kigligiutsininga anginersauvoĸ; Gûdib kigligiudsininga tamædja Ernerminik kigligiutsilaurame.

10 Gûdib Erninganut okpertub kigligiutsineĸ tamanna illumiutarivâ. Neliata Gûde okperingikuniuk, sæglotunerarpâ, kigligiutsineĸ okperinginamiuk, Gûdib kigligiutsininga ernerminik.

11 Tamædjalo kigligiutsineĸ, inôtsemik nâksaungitomik Gûdib tunnitsivigingmattigut; inôserlo tamanna Erninganêpoĸ.

12 Gûdib Erninganik peĸartoĸ, inôtsemik peĸarivoĸ; Gûdib Erninganik peĸangitoĸ, inôtsemik peĸanginivoĸ.

13 Tamattominga aglagvigilauĸpapse okpertose Gûdib Erningata attinganut, ĸaujimaĸovluse, nâksaungitomik inôseĸarapse, okperĸovluselo Gûdib Erningata attinganut.

*14 **Tamædjalo** sungertûtiksavut tâpsomunga, sumiglônêt tuksiarangapta idluarijanganik, tussângmattigut.

15 Kaujimagaptalo, tussângmattigut, sumiglônêt ĸennugupta, ĸaujimavogut, pijomajavut tâpsomangat pingmigaptigo.

16 Neliata ĸattangutine idluitullitillugo takkoguniuk, idluitullingipat toĸĸonartomik, tâmna tuksiarle; tagva (Jêsuse)

tunnijiniarpoĸ inôtsemik taipkonunga, toĸĸonangitomik idluitullilauĸtunut. Idluineĸarpoĸ toĸĸonartomik, tamanna pivlugo tuksiartoĸarĸovlugo oĸangilanga.

17 Idluitut tamaita ajorniovut, idluitullineĸarporlo toĸĸonangitomik.

18 Kaujimavogut, Gûdemit erniangojoĸ idluitullingimat; Gûdemille erniangojoĸ ingminik udjertorpoĸ, ajortublo (Sâtanasib) aktorniangilâ.

19 Kaujimavogut, Gûdemit pigapta, sillaĸsûblo inungit illûnamassiatik ajortomut illingavut.

20 Kaujimavogulle, Gûdib Erninga tikkisimangmat sillatuneĸartipâtigullo Gûde miksеĸârtoĸ illitarivlugo; miksеĸârtomêpogullo Erningane Jêsuse Kristuseme. Tâmna Gûdiovoĸ miksеĸârtoĸ, inôsiolarmelo nâksaungitoĸ.

21 Kittorngârsuit, Gûdeungitut allarsigik. Amen.

JOHANNESIB AGLARSUNGITA AIPAINGIT.

Arnaĸ okpertoĸ ĸittorngangillo pilorerĸojauvut.

ANGAJOKAUNERÔJOK arnamut Kîriamut annerimajomut ĸittorngauginullo, tâpkoa nagligijakka miksеĸârnerme; kissimalo pinnanga, illûnatigletauĸ miksеĸârnermik illitarsimajut,

2 Miksеĸârneĸ illuptingnêtsainartoĸ issoĸangitomullo uvaptingnêtsainaromârtoĸ pivlugo.

3 Gûdib Atâtab Nâlekablo Jêsusib Kristusib, Atâtab erningata saimarsautiminut, nâpkiningnerminullo, ullapirsautiminullo illagilisetôĸ, miksеĸârnermelo naglingnermelo.

4 Kuviasukpunga angijomik kittorngavit akkorngænne miksekârnerme arvertartunik nagvâlaurama, sorlo Atâtamut perkojamik tunitjiviogapta.

5 Mânnalo kennuvigivagit, arnak, (perkojamik nutâmik sorlo aglagvigingilagit, pigiarninganille pigijaptingnik,) nagliktigêktuksaugapta.

6 Tamadjalo naglingnek, inôgapta perkojanga malliklugo. Tamadja perkojak, tussaumajase pigiarninganit, inôniarkovluse tâpsomane.

7 Tammartitsijut unnuktut sillaksoarmut pingmatta, Jêsuse Kristusemik uvinikut tikkitomik kigligiutsingitut. Taimaitok tammartitsijôvok Antikristuseovlunelo.

8 Udjertoritse sennamaniptingnik tammailerkonnata, illangertaulungitomigle akkiksarserkovluta.

9 Tappatojok Kristusiblo ajokertûsinganêtsungnaerlune, tâmna Gûdekangilak; Kristusib ajokertûsinganêtsainartok, tâmna Atâtamiglo Ernermiglo tamangnik pekarpok.

10 Illipsingnut tikkitokarpat mattominga ajokertuselijarlungitomik, tâmna iglupsingne illaliorniarasiuk, salutinagolo.

11 Taipsominga salutitsijub taipsoma idluitulliningit illangiubvigingmagit.

12 Unuktunik aglagutiksakaralloartunga illipsingnut, aglangnulle aglaumullo pijomananga: neriukkamale tikkitsomavluse kannikut okarvigiluse, kuviasungnivut nâmakserkovlugo.

13 Kattangutivît (arnab) annerimajub kittorngangita salutipâtit. Amen.

JOHANNESIB AGLARSUNGITA PINGAJUINGIT.

Gajusib piloringninga okautigijauvok.

ANGAJOKAUNERÔJOK Gajusemut naglingnartomut; tâmna nagligijara miksekârnerme.

2 Naglingnartotit ômât! illûnâne inôtsiarĸovagit atsuilerĸolutillo, sorlotauĸ tarnikut ĸanoenginavit.
3 Angijomigle ĸuviasûteĸalauĸpunga, ĸattangutit tikkinamik, miksеĸârnît oĸautigingmatsuk, miksеĸârnerme inôgavit.
4 Anginersamik ĸuviasûteĸangilanga mattomangat, tussarangama ĸittorngamnik miksеĸârnerme inôjunik.
5 Naglingnartotit ômât! ĸattangutigênut tujormianullo illiornît, nertornartomik pivotit.
6 Tâpkoa naglingnît oĸautigilauĸpât illagênut. Idluartomik pivotit, taĸĸoaksaĸartilaurangne, Gûdib nâmagijanga malliklugo.
7 Tâpsoma attinga pivlugo aulalaungmatta, nellojunillo sumiglônêt tigusilaungilat.
8 Taimaitunik tagva pitsiarniktuksauvogut, ikkajorteolerĸovluta miksеĸârnermut.
9 Illagêt aglagvigilauralloarpakka, Diotrefesible angajoĸaujomajub tâpkonane, illaliungilâtigut.
10 Taimaimat tikkikuma, piniarninganik illiorninganiglo erĸaititsomârpara, oĸâlagalâdlalarmelo mamaitunik oĸauteĸarmat uvaptingnik; taimaituinanginivoĸ: Kattangutit nangminеĸ illaliungilait, illalioromajulletauĸ innerterpait, illagêktunillo pingudlarlugit.
11 Naglingnartotit ômât! ajorneĸ mallingniarnago pît ajungnerle. Ajungitullijoĸ Gûdemit pivoĸ, idluitullijub Gûde takkungilâ.
12 Demêtriuse (ajungitomik) oĸautigijauvoĸ tamainut, miksеĸârnermullo nangminеĸ; uvagullotauĸ kigligiutsigivogut, illipselo ĸaujimavose, kigligiutsinivut okpernarmat.
13 Unuktunik aglagutiksaĸaralloartunga; aglagvigijomangilagille aglaumut sullungmullo.
14 Nerriukpungale tækkojomavlutit ĸillamik, tagva ĸannikut oĸarĸattigêngniarpoguk.
15 Ullapirsautib illagilitit! Illanârijapta salutipâtit. Salutikit illanârijavut, attingit taivlugit.

JUDASIB AGLANGIT.

Uivêriklertut ulloreagijaksauningænnik. Okpernerme sokkosijuerkojaunermik.

JÛDASE, Jêsusib Kristusib kivganga Jakôbusiblo nukanga (aglakpunga) kairkojaumajunut, ivjornaitaumajunut Gûdemut Atâtamut, saputijaumajunut Jêsuse Kristusemut.

2 Gûdib angijomik nâpkigilise, ullapkoserluselo nagligilisetôk.

3 Erdlingnartose, aglagvigigapse piulijaukattigêngniptingnik, pijariakarasugivara aglangnut makkonunga kaiblarluse, okpernek ivjornaitunut pititaumajok serngnigivlugo perkovluse.

4 Inuit illangit pingitsertorlutik illaungmatta, taipkoa pivlugit sivunivaksoangagut aglaksimavok, tamattomûna pidlartaujomârmatta; Gûdekaromangitut pivakka, Gûdipta saimarsautâ attornerlukkamitsuk kangunartoksoarmut, missiarutigællugolo Nâlegavitôjok Gûde Nâlegavut Jêsuse Kristuse.

5 Erkaititsomavapsele, mattominga kaujimagalloartose: Nâlekab inuit piulidlarkârlugit Egiptenemit, kingorngagut nungutipait taipkoa okpingitut.

6 Engelittauk attaniovingmingnik (sivorlermik) sapkussijut, iglomingniglo kemmaijut, kellerutinut issokangitomut sokkosijuituksaujunut kummergusiupait uvloksoarmut erkartuiviksamut.

7 Sorlotauk Sodoma Gomorralo iglugasæksuillo erkânnêtut, makkotitunak ajortullijoksôvlutik, uviningmik assia ikligilugo, makkojungnartulidlalauktut, erkaræksangortitaungmatta, pidlartauvlutik ikkomamut kammitsuitomut.

8 Taimaigivuttauk sinnaktômajut tâpkoa, uviningminik ivsornartitsijut, angajokaujunigle nachojut, attaniviksoarniglo mittautekartut.

9 Michaelible, Engelit angajokângata, Sâtanase akkerartoraniuk, okautjudlarlugo Môsesib timinga pivlugo, erkartorlugo

sapperpâ oкautsit mittautelît attorlugit, oкarporle: Nâlekab pidlarniarlitit!

10 Tâpkoale mittauteкadlarput кaujimangitamingnik; ingergarmik кaujimajamingnele asserorsârutivut ingmingnik, nergjutitut sillatuneкangitutitut.

11 Kappianamêk tâpkoa! Kainib apкotigilauкtanga attoramitsuk, Balaamiblo tammarnerilauкtanganut perкutiniaromamut kattakkivut, pikablânermingnelo Kôratut nungutauvut.

12 Tâpkoa mamaitoкsôjut кuviasuluktut nerreкattigigangamise iktôratik nerridlarput; nuvujauvut immeкangitut, annoremut ingergartitaujut; napârtôvut palliovlutik paungaкangitut, maggoertorlutik toккungajut, amângerutjaumajut.

13 Immarbiub malliksoangititut idlutik кappoalijokut annitsijutitut kangusûtigijæksamingnik; uvloritjat maungatuinaк pijut, taipkonunga târtoкsoaк кaumaneкangimariktoк кummergutauvoк issoкangitomut.

14 Enochele aglât, Adamemit 7iojoк, nellautainerivoк tâpkoninga, oкarame: Ahâk, Nâlegaк aggerpoк ivjornaitut unnuktoкsuit tausendeoкattartut illagællugit,

15 Erкartoriartorlugit illûnaita, Gûdemiglo ipperaijomajut tamaita pidlarlugit, piniarningit Gûdemut akkerartortut tamaita pitjutigivlugit, ajortoliksuillo oкauseludlalaungningit tâpsominga pitjutigilugit.

16 Tâpkoa avamudlarlutik passiklitsainarput, ikligunitik malliklugit arvertarlutik; кanningillo piblingaitunik oкâladlarput, adsigêngititsivlutik inungnik, perкutiniaromamut.

17 Illipsele, erdlingnartose, oкautsit ipkua erкarsigik, Nâlegapta Jêsusib Kristusib Apostelingita sivorngagut oкauserijangit;

18 Oкarvigingmasse, uvlut kingorliksangine mittauteкartoкaromârmat, ikligunitik malliklugit inôniartunik, Gûde ipperarlugo.

19 Tâpkoa ingmingnik ingmigôlingatitut uvinituinauvut anerneкangitut.

20 Illipsele erdlingnartose, illipsingnik igloliangotitse okpernipsingnut ivjornainerôjomut, tuksiarluselo Anernikut ajunginikut.

21 Gûdiblo naglingninganêtsainaritse, nerriugilugolo Nâlegapta Jêsusib Kristusib nâpkiningninga inôtsemut nâksaungitomut.

22 Adsigêktiniarnagillo, illangit nâpkiningnermik piniarvigisigik;

23 Illangille sivôrasârdlugit piuliniarsigik, ikkomamit nussungniardlugit; ômigilugolo annorâк uviningmut ipeкtojoк.

24 Tâmnale illipsingnik sapputsijungnartoк passijæksaunase, pidlaræksaunaselo saккertitsijungnartoк illipsingnik кuviasukluse;

25 Gûde tâmna, sillatujotôjoĸ, piulijivut, nertortaunermik pile, opigijaunermiglo, pitsartunermiglo, ajugaĸanginermiglo, mânna issoĸangitoĸsoarmullo! Amen.

JOHANNESIB TAKKOTITAUNINGIT.

KAPITEL I.

Johannesib Nâlekamik takkotitauninganik anernikut.

TAMAEDSA Jêsusib Kristusib tækkotitangit, Gûdib tunnijangit tâpsomunga, tækkotitjutigilugit kivgaminut, ĸillamik nelliutuksat; tamakkoalo nellonailivait, Engeline tilligamiuk kivgaminut Johannesemut.

2 Tâmna kigliutsilauĸpoĸ Gûdib oĸausinganik, kigligiutsinermiglo Jêsuse Kristusemik, tamainiglo takkojaminik.

3 Pilorikpoĸ attuarsijoĸ, tâpkoalo tussartut oĸautsinik tamakkoninga nellautsijomârtunik, torĸorlugillo aglaksimajut makkonane; nelliuningat ĸanningmat.

*4 **Johannese** (aglakpoĸ) illagêktotalingnut 7 nut Asiamêtunut: Saimarsaumik ullapirsaumiglo peĸaleritse tâpsomangat mattomanêtomit, ilauĸtomillo ĸaijomârtomillo, Anernernillo 7 nit tâpsoma iksivautaĸsoangata sânganêtunit;

5 Jêsusemillo Kristusemit; tâmna nertornartôvlune kigligiutsijôvoĸ, toĸĸungajunillo erniangoĸârtoĸ, nâlegaunerôjorlo attanivingnut nunamêtunut; tâpsoma nagligilauĸpâtigut ubvarlutalo ajorniptingnit aungminut,

6 Attanivingortilutalo ajoĸertuijungortilauĸpâtigut Gûdemut Atâtaminullo: tâmna nertortaule ajugaunerôlunelo issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

7 Ahâk, ĸaivoĸ nuvujatigut, ijillo illûnatik takkojomârpât, tâpsomingalo kappisilauĸtuttauĸ, inuĸattigêllo nunaĸsoarmiut illûnamassiatik avâladlaromârput. Illa, Amen.

8 Uvanga Alfauvunga Omegauvlungalo, pigiarniovlungalo naggatauvunga, Nâlegaĸ oĸarpoĸ, tamattomanêtoĸ, ilauĸtorlo, ĸaijomârtorlo ajugaĸangitovitôjoĸ.

*9 **Uvanga** Johannese, ĸattangutisetauĸ illangiutеĸattauvlunga kappiasungnermiglo nâlegauvingmiglo Jêsusiblo Kristusib ĸennuersârninganik, ĸikkertamêpunga Patmusemik attelingme, Gûdib oĸausinga pitjutigællugo, kigligiutsinerlo Jêsuse Kristusemik pitjutigællugo.

10 Anernermêtunga Nâlekab uvlungane, tunnumnelo nippersoarmik, sorlo tiptulaumik tussartunga,

11 Oĸartomik: Uvanga Alfauvunga Omegauvlungalo, sivorliovlungalo kingorliovunga. Takkojatillo aglakit makpertanut aglagviksanut, âtautikillo illagêktotalingnut Asiamêtunut 7 inut, Efêsusemêtunut, Smirnamêtunut, Pergamusemêtunut, Tiatiramêtunut, Sardusemêtunut, Filadelfiamêtunut, Laodiseamêtunullo.

12 Keviarpunga tagva. takkosaromavlunga nippersoaĸ oĸâlajoĸ uvamnut nakit pingmangât. Keviaramalo nennergoarvingnik 7 nik Goldinik takkovunga;

13 Nennergoarvîllo tâpkoa 7 it ĸerĸænnêtomik tautulerpunga inûb erningata adsinganik; tâmna annorârsimajoĸ angijoĸtamik, ĸetterusersimavlunelo sakkiangmigut ĸetterumik Goldemik.

14 Niaĸoale nujangillo ĸaĸĸortaksôvut saukab merĸungititut, aputitut; ijigiglo ikkomatut ikkoalajotut-ipuk;

15 Ittigangillo ĸaĸĸorlertun-iput, aumauĸsimajotut kiaksaume, nippingalo sorlo immaĸsuit unuktut nippingititut,

16 Tallerpingminullo uvloritjat 7 it tigumiarpait, ĸanningamillo annijeĸarpoĸ saviksoarmik ipiktoĸsoarmik, igluktut kênnalingmik, kênangalo seĸĸinertut ĸingarnartotut ĸaumaridlarpoĸ.

17 Takkolerapkolo, ittiganginut ochovunga toĸĸojotut; tallerpingminulle pattingmivlunga oĸarvigivânga: Erĸsiniarnak; uvanga sivorliovlungalo kingorliovunga,

18 Omavlungalo. Toĸĸolauĸpunga, ahâk, inôvunga issoĸangitomut issoĸangitomut, tâĸtoĸsoarmullo (anernerit iningænnut) toĸĸonullo pêruteĸarpunga.

19 Takkojatit aglakkit, tamattomanelo-itut, kingornganelo nelliutuksat;

20 Uvloritjallo 7 it tallerpimnêtut takkojavit nellonarningat pivlugo, nennergoarvillo Goldit pivlugit. Uvloritjat tâpkoa 7it Engeliovut illagêktotalingnut 7inut, nennergoarvîllo 7 it takkojatit tamædja illagêktotalît 7it.

KAPITEL II.

Aglangnik illagêktotalingnut 7inut illingajunik: illagênut Efêsusemêtunut. Smirnamêtunut, Pergamusemêtunut, Tiatîramêtumut.

ILLAGÊT **Efêsusemiut** Engelingat aglagvigiuk: Uvloritjanik 7inik tallerpingminut tigumiartoĸ, nennergoarvît 7it Goldit akkorngænne arvertartoĸ imâk oĸarpoĸ:

2 Piniarnitit sennanîllo ĸennuersârnîllo ĸaujimavakka, idluitullijullo ĸennuersârvigijungnanginangne, Apostelionermingniglo oĸartut, taimainatiglo ôktulaurangne, nagvârlutillo sæglotojoĸsôngmatta.

3 Kunnutuidlutit ĸennuersârlutillo attera pivlugo sennavotit, merngortulaunaglo.

4 Erĸartuijutiksaĸarpungale illingnut; nagligosungneĸ sivorleĸ soraertinangne.

5 Erĸailerit, sunamit kattangneravit, ĸaĸĸialerillo, piniarnerit sivorlît piniarlugit. Pingikuville, tikkisârniarpagit, nennergoarvît inninganit pinguvlugo nûtsomârpara, ĸaĸĸialingikuvit.

6 Mattomingale peĸarpotit ômisûtigigangne Nikolaitit piniarningit, tâpkoa uvangataueĸ ômisûtigivakka.

7 Siutiggub tussarligit Anernerub oĸausingit illagênut: Sâlaĸartoĸ nerrititsomavara napârtomit ômanartomit, Gûdib Paradîsinganêtomit.

*8 **Illagêt Smirnamiut** Engelingat aglagvigiuk: Sivorliovlunelo kingorliojoĸ toĸĸolauĸlunelo ômarmijoĸ imâk oĸarpoĸ:

9 Piniarnitit ĸaujimavakka, kappiasungnîllo akluŋîllo (akluigalloartotit), mittautaunîllo oĸartunut Jûdionermingnik taimainatiglo, Sâtanasible ajoĸertuivinganut illingavut.

10 Sivôraginiarnagit nellîllônêt kappianartut illingnut nelliutuksat. Ahâk Sâtanasib illapse illangit parngnanaersimavingmut pititsomârpait, ôktortauĸovluse kappiasuktitauĸovluselo uvlunik 10nik. Soĸĸosijuilerille toĸĸo tikkidlugo, tagva niaĸôtemik ômanartomik tunnitjivigijomagapkit.

11 Siutiggub tussarligit Anernerub oĸausingit illagênut: Sâlaĸalertoĸ toĸĸub aipanganut pijauniangilaĸ.

*12 **Illagêt Pergamusemiut** Engelingat aglagvigiuk: Ipiktomik igluktut kênalingmik saviksoalik imâk oĸarpoĸ:

13 Sulijatit ĸaujimavakka, nunaĸarnîlle nane, Sâtanasib iksivautaĸsoangata inningane, atteralo attavigigangne, okpernerlo uvamnut missiarutiginago uvlune ipkonane aglât, Antipase attaruilivlune uvamnik kigligiutsijoĸ toĸĸotaungmat illipsingne, Sâtanasib inneĸarviane.

14 Mikkijomigle erĸartuijutiksaĸarpunga illingnut, tagvane inuĸotteĸaravit Baalamib ajoĸertûtânik nâlektunik; tâpsoma Balake ajoĸertormago, Israêlib ĸittorngnginut aporviksarsiorĸovlugo, nerrerĸovlugit Gûdeungitunut tunnergutinik, assiniarĸovlugillo.

15 Taimaktauĸ inuĸotteĸarmigavit, Nikolaitit ajoĸertûsinginik nâlektunik, tamanna ômisûtigivara.

16 Kaĸĸialerit! pingikuville tikkisârniarpagit, sorsugiartorlugit ĸannerma saviksoangannut.

17 Siutiggub tussarligit Anernerub oĸausingit illagênut: Sâlaĸartoĸ nerrititsomavara Mannanik ijersimajunik; tunnitjivigijomavaralo ujarĸamik ĸaĸĸortamik, attermiglo nutâmik ujarĸamut aglaksimajomik, kimut illitarijaungitomik, inuata kissime (illitarivâ).

*18 **Illagêt Tiatiramiut** Engelingat aglagvigiuk: Gûdib erninga ikkomatut ikkoalajotut ijeĸartoĸ, ittiggaliglo ĸaĸĸorlertun-itunik, imâk oĸarpoĸ:

19 Piniarnitit ĸaujimavakka, nagligosungnîllo, kivgartornîllo, okpernîllo, ĸennuersârnîllo, sullidlaravillo kingorlît pivalliatilugit sivorlinit.

20 Mikkijomigle erĸartuijutiksaĸarpunga illingnut, arnâluk Jesabele nellautaijôvlune oĸartoĸ, innertinginangne, ajoĸertuinerlugangat kivgakka uivêrivlugit assiniarĸovlugit, nerritiniarlugillo tunnergutinik Gûdeungitunut.

21 Piviksaĸartilauĸparalo ĸaĸĸialerĸovlugo anguniarnerminik, ĸaĸĸialingilarle.

22 Ahâk, innangavingmut egipara, kappianartoĸsoarmullo pitilugit tâpsominga arnarnialauĸtut, ĸaĸĸialingipatta piniarnermingnik.

23 Kittorngangillo annauvlugit toĸĸotsomavakka. Illagêllo illûnatik nellojungnaerniarpânga, taĸtuniglo ômatiniglo kiglisiniartoĸ uvangaugama, illûnaselo attunit piniarvigijomârpapse illiornerijase mallikugit.

24 Illipsele oĸarvigivapse, Tiatîrame amiakôjose, tamattominga ajoĸertûseĸangitose, ittijuniglo Sâtanasib issumanginik ĸaujimangitose (taimak ipkoa oĸarmatta): assianik oĸumainartonik illijivigijomangilapse.

25 Pigijase sapkuniarasigik tikkitsiarivlunga.

26 Sâlaĸartoĸ perĸojamniglo attaruilijoĸ naggatiksamut, tâmna nâlegangortitsomavara nellojunut;

27 Mianeriniarpaillo ajaupiamut kikkiangmut, machaliortiblo illulekutingititut serĸomitsomârpait, sorlo uvangatauĸ Atâtamnut perĸojaugama;

28 Uvloriamiglo ĸausiumik tunitjivigijomavara.

29 Siutiggub tussarligit Anernerub oĸausingit illagênut.

KAPITEL III.

Illagênut Sardusemêtunut, Filadelfiamêtunut, Laodiseamêtunut.

ILLAGÊLLO **Sardusemiut** Engelingat aglagvigiuk: Gûdib anerninginik 7 nik, uvlorianiglo 7 nik pekartok imâk okarpok: Piniarnitit kaujimavakka, ômanerartaugavit tokkungavlutillo.

2 Pigâlerit, assitillo tokkokassalertut nakkoksitiniakit! piniarnitit Gûdib sângane nâmaksitsiangitut nagvârapkit.

3 Tamanna pivlugo erkainiarit pigilauktarnik tussalauktarniglo, tamakkoalo mallingniakit kakkialerlutillo. Pigârniangikuvit tikkidlarniarpagit tigliktotut, stundillo neliænne tikkiviginiarmaugâpkit nelloniarpotit.

4 Inukottekarpottitauk ikkitunik Sarduseme, annorâmingnik ipektotitsilaungitunik; tâpkoalo arvertarkattigijomârpânga kakkortanik annorâlijarlutik, taimaituksaugamik.

5 Sâlakartok kakkortanik annôrârtitauniarpok, attingalo pêrniangilara aglangnit ômanartunit, attingalo okautigijomavara Atâtamnut Engelinginullo.

6 Siutiggub tussarligit Anernerub okausingit illagênut.

*7 **Illagêt Filadelfiamiut** Engelingat aglagvigiuk: Imâk okarpok Hailigeojok, miksekârtok, Dâvidib pêrutânik pekartok; pallangaerutjârsijorlo neliata pallangaerungnangitanganik; pallangaersijorlo neliata pallangaerutjârungnangitanganik.

8 Piniarnitit kaujimavakka. Ahâk, upkuêrutjilaukpunga illingnut neliata pallangaerungnangitanganik; pitsartunearsukaravit, okauseralo torkulaukpat, atteralo missiarutigilaungilat.

9 Ahâk, Sâtanasib ajokertuivianit illangit pitiniarpakka, okartut Jûdionermingnik taimainatiglo, sæglovlutigle pijut. Ahâk, illiorvigijomavakka tikkerkovlugit, ittikkavit sângænnut tuksiarlutik, illitarsiniarlutiglo, igvit nagligigapkit.

10 Torkulaurangne okausek kennuersârnimnik, uvangatauk sapputijomavagit nelliutomit ôktorlungnartomit, sillaksoarmiunut tamainut tikkitsomârtomit, ôktorlugit nuname nunakartut.

11 Ahâk, kainiarpunga mânnakut; pigijarnik sapkutsitaililutit pît, niakôtiksarnik tigusijokarkonnago.

12 Sâlakartok sukkangortitsomavara Gûdima iglungane, tamattomangallo kingorngane annijungnaerniarpok. Gûdimalo attinga aglagomavara tâpsomane Jerusalemiblo nutâb attinga, Gûdima iglogasæksoangita kilangmit akkartut Gûdimnit, atteralo taimna nutâk.

13 Siutiggub tussarligit Anernerub okausingit illagênut.

*14 **Illagêt Laodiseamiut** Engelingat aglagvigiuk: Tamædja ocautigivâ Ameneojub, nellâgôrlunelo miksecârtôvlunelo kigligiutsijub, Gûdib pingortitangita pigiarningata:

15 Piniarnitit caujimavakka, niglingilatillônêt ônarlungilatillônêt; canocтôc niglilutit ônarlutillônêt!

16 Nerromikkaville, niglinaglônêt ônarnaglônêt, cannimmit orriaromârpagit.

17 Imâk ocausecarpotit: Akluipunga pitacadlarpungalo, ajocsatsangitunga; nellovlutillo ajudlaravit, takkominaidlalarpillo, aklujocsôlarpillo, tautungitôlarpillo, annorâcarnaglo.

18 Percovagit tagva, Goldemik ikkomanut sujungaititaumajomik pisiniarcovlutit uvamnit, akluilercovlutit, cakkortaniglo annorânik attitilutit, annorâcanginivît kangunarninga sacкerconnago, ijikiglo mingoakik ijisiumut, tautocovlutit.

19 Nagligijakka pidlarlugit caujisarpakka. Taimaimat attaruililutit cakkialerit.

20 Ahâk, upkuamêpunga avilortarlungalo. Nippimnik tussartocarpat upkuêrlunelo, tâmna itterviginiarpara, Kommunionemiglo nerrecattigivlugo, tâpsomalo nerrecattigivlunga.

21 Sâlacartoc iksivacojomavara illagilunga iksivautamne; sorlotauc uvanga sâlacalaurama, Atâtagalo iksivacattigigapko iksivautangane.

22 Siutiggub tussarligit Anernerub ocausingit illagênut!

KAPITEL IV.

Johannesib Gûde iksivautacsoarme iksivajoc cilangme, ômajullo sittamat, angajocaunerôjullo 24 it takkovait.

TAMATTOMA kingorngagut takkovunga, ahâk, upkuamik upkuêrtaujomik cilangme; nippelo sivorlec tussalaucтara uvamnut sorlo tiptulaut ocartoc, tâmna ocarivoc: tamaunga majorarit takkotitsomagapkit mattoma kingorngane pijomârtuksanik.

2 Tagvainarlo anernermêtunga. Ahâglo, iksivautacsoac illijaumajoc cilangme, iksivautacsoarmelo iksivajocarpoc.

3 Iksivajub tâpsoma tautua sorlo ujaraktut Jaspisetut Sardisetullo; ajagutaublo iksivautacsoac illumavâ, tautua Smaragdetun-itoc.

4 Iksivautallo 24 it iksivautacsoac illumavât, iksivautanelo tâpkonane angajocaunerôjut 24 it iksivavut, cakkortanik annorâggit, niacomingnelo niacôtecarlutik Goldinik.

5 Iksivautacsoarmillo annivut caumalaglo kalluglo nippillo; nennergutillo 7 it ikkomaggit ikkoalavut iksivautacsûb sângane, tamadja Gûdib Anerningit 7 it.

6 Iksivautaĸsûblo sângane igalâksajaujârtomik immârbiksoaĸarpoĸ, allikkutun-itomik; iksivautaĸsûblo ĸerĸagut avatâgullo iksivautaĸsûb sittamanik ômajoĸarpoĸ, sâmikullo tunnumikullo illûnaitigut ijilingnik.

7 Omajorlo sivorleĸ Loevetun-itoĸ, ômajublo aipanga nochatun-itoĸ, ômajullo pingajuat kênaĸartoĸ inuktut, ômajullo sittamangat nektoraliktut tingijotun-itoĸ.

8 Omajullo tâpkoa sittamat attunit isaroĸarput pingasujortunik, illumikullo illûnâne ijiggit, innilangajungnangerput uvlôtillugo unnuamelo, oĸarlutik: Hailig, Hailig, Hailigeovok Gûde Nâlegaĸ, ajugaĸangitovitôjoĸ, ilauĸtoĸ, tamattomanelo-itoĸ, ĸaijomârtorlo.

9 Omajullo (sittamat) nertulerangatsuk nakorivlugolo ĸujagiviklugolo iksivautaĸsoarme iksivajoĸ, issoĸangitomit issoĸangitomut inôjoĸ,

10 Angajoĸaunerôjut 24 it pâmaktervigivât iksivautaĸsoarme iksivajoĸ, tuksiarvigivlugo issoĸangitomit issokangitomut inôjoĸ, niakôtitiglo illivait iksivautaĸsûb sânganut, oĸâlavlutik:

11 Nâlegaĸ, igvit nellopĸotingivitôjotit pigilugit nertornarnerlo nâlengnarnerlo pitsartunerlo; igvit tamaitaĸsuit pingortilaurangne; igvillo perĸogangne, ilerput pingortisimavlutiglo.

KAPITEL V.

Aglait 7 it naĸĸitjutiggit Saugârsungmut tigujaujut.

AGLANGNIGLO iksivautaĸsoarme iksivajub aggangita tallerpinginêtunik tækkogivunga, illungitigut kângitigullo aglagviomajunik, naĸĸitjusersimajuniglo naĸĸitjutinut 7nut.

2 Engelelo pitsartujoĸsoaĸ takkogivara, nippersoarmut oĸâladlartoĸ: Aglait ukkua makperlugit naĸĸitjutingillo serĸomidlugit kina nellopĸotinajangilâĸ?

3 Kilangmiuniglo nunamiuniglônêt, nunab attânêtuniglônêt pijoĸangilaĸ aglait ukkua makperungnarlugit tækkunârlugillônêt.

4 Kugviudlarpungalo angijomik, nellopĸotingitoĸangimat aglait ukkua makperlugit, attuarlugillo tækkunârlugillônêt.

5 Angajoĸaunerôjullo illangata oĸarvigivânga: kugviornak; ahâk Loeve Jûdab kinguvânga, imna Dâvidib amânga, sâlaĸarsimavoĸ, aglait ukkua makperlugit, naĸĸitjutingillo 7it serĸomidlugit.

*6 **Tækkogivunga,** ahâglo iksivautaĸsûb ĸerĸaue, ômajullo sittamat, angajoĸaunerôjullo akkorngænne Saugârsungmik nangertomik, toĸĸotaujotun-itomik, nakjuĸarlune 7nik, ijeĸalarmelo 7nik, tâpkoa Gûdib anerningit 7it, tillijaujut nunanut tamainut.

7 Tâpsomalo tigujartorpait aglait iksivautaĸsoarme iksivajub aggangita tallerpinginit.

8 Aglaillo tigungmagit, ômajut sittamat taipkoa angajoĸaunerôjullo 24it pâmaĸterput Saugârsûb sânganut illûnatiglo attunit Harfeĸarput illuleĸuteĸarlutiglo Goldinik isserluanerutiksamik tættætunik; tamædja ivsornaitut tuksiarningit.

9 Imgerumiglo nutâmik imgerput oĸâlavlutiglo: Igvit nellopĸotingivitôvotit aglait tigulugit, naĸĸitjutingillo angmarlugit; igvit toĸĸotaugavit, aungnullo pissiarilauraptigut, Gûdemut perĸutiksautiluta, sunatuinarnit kinguvârênit, oĸauselingnillo, inugasaksoarnillo, nellojunillo;

10 Attaniotilauĸpaptigut ajoĸertuijungortilutalo Gûdiptingnut, attanioniarpogullo nunaĸsoarmiunut.

11 Takkogivunga, nippemiglo tussarlunga Engelivaksoarnit iksivautaĸsûb avatânit, ômajullo avatænnit, angajoĸaunerôjullo avatænnit; unnurningillo zehntausendit zehntausendêrtorlutiglo, tausendillo tausendêrtulauĸput,

12 Nippersoarmullo oĸarput: Saugârsuk toĸĸotaujoĸ nellopĸotingivitôjoĸ pigivlugit pitsartunerlo, akluinerlo, sillatunerlo, sôngonerlo, nâlengnarnerlo, nertornarnerlo, nakorijaunerlo.

13 Pingortitallo illûnamassiatik, ĸilangmiullo nunamiullo nunab attânêtullo, immarbiublo illuanêtut tamaita tussarpakka oĸauseĸartut: Iksivautaĸsoarme iksivajoĸ Saugârsuglo ĸujanarsilik nâlengnarsilutiglo nertornarsilutiglo, ajugauviojotôvlutik issoĸangitomit issoĸangitomut.

14 Omajullo sittamat oĸarput: Amen. Angajoĸaunerôjullo 24it pâmakterdlutik tuksiarvigivât issoĸangitomit issoĸangitomut ômatsainartoĸ.

KAPITEL VI.

Naĸĸitjutit pingasujoĸtut sivorlit angmartauninginik.

TAEKKOGIVUNGA, Saugârsûblo naĸĸitjutit ipkoa illangat angmarpâ. Omajullo sittamat ipkoa illangat tussarpara, sorlo kallûb nippinganut oĸartoĸ: Tækkojartorit.

2 Takkogivunga, ahâglo horsemik ĸaĸĸortaĸmik; tâpsomalo ĸângane iksivajoĸ pitiksilijartoĸ, niaĸôtemiglo tunnitsiviolertoĸ, ajugaĸaranelo ailerpoĸ sâlaĸarniardlune.

*3 **Naĸĸitjutiblo aipanga** (Saugârsûb) angmarmago, ômajub aipanga tussartara oĸartoĸ: Tækkojartorit.

4 Horsiblo aipanga aupalluktaĸ annijoĸ; tâpsomalo ĸângaĸêtoĸ pitsartunermik tunnitsiviolerpoĸ, ullapirsauteĸarungnaer-

tidlugo nuname, ingmingnullo inuartigêrĸovlugit, saviksoarmiglo tunnitsiviovoĸ.

*5 **Naĸĸitjutillo pingajuat** (Saugârsûb) angmarmago, ômajut pingajuat tussartara oĸartoĸ: Tækkojartorit. Tækkogivunga, ahâglo, horsemik ĸernertamik; tâpsomalo ĸângane iksivajoĸ kiktitautîngnik tigumiartoĸ.

6 Nippemiglo tussarpunga ômajut taipkoa sittamat akkorngænnit oĸartomik: Waizenit, ôktût attausiardlugo, kênaujârsungmik attautsemik akkeĸarlît, Gerstillo, ôktût pingasuertorlugo, kênaujârsungmik attautsemik aĸĸeĸarlît, orĸsorle Wainelo asserorniarnagik!

*7 **Naĸĸitsutillo sittamangat** (Saugârsûb) angmarmago, ômajut sittamangata nippinga tussarpara oĸartoĸ: Tækkojartorit.

8 Tækkogivunga, ahâglo, horsemik ĸattaktângajomik; tâpsomalo ĸânganêtoĸ toĸĸomik atteĸartoĸ, tâĸtoĸsûblo (toĸĸungajut inningata) mallikpâ. Tâpkoalo ajugautitauvut nunamêtut sittamaulivlugit sittamaingit toĸĸoniardlugit, saviksoarmullo, kângnermullo, toĸĸonartomullo, pisuktinullo nunamêtunut.

*9 **Naĸĸitsutillo tellimangat** (Saugârsûb) angmarmago, tækkovunga Altârib attâne Gûdib oĸausingit pitjutigællugit kigligiutsinitiglo tamakkoninga pitjutigællugit toĸĸotaulauĸtut tarninginik.

10 Nippersoarmut nipliadlarput oĸarlutiglo: Nâlegaĸ, hailigiojotit miksoĸârtôvlutillo, ĸanoĸ akkunêrtoĸsoarmik erĸartuingilatît, auvut akkiniarutiginago taipkonunga nunamêtunût?

11 Attunillo tâpkoa tunitsiviovut annorâmik ĸaĸĸortamik, oĸautjauvlutiglo, sulle nelliutomik annikitomik merngoêrserĸovlugit, kivgauĸattitik ĸattangutitiglo sulle toĸĸotauniartut tâpkotitunaĸ illautsiarilugit.

*12 **Tækkogivunga**, naĸĸitjutit 6 ingat (Saugârsûb) angmarmago, ahâglo, nuna sajukpilâdlarpoĸ, seĸĸinerlo tâĸtoĸsôlerpoĸ pôksajatut merĸunit sennamajotut, taĸĸerlo auktun-ipoĸ.

13 Kilaublo uvloriangit nunamut kattækput, sorlo napârtub Faigiliksab Faigine kattæktinamigit, annorersoarmut aulatauja-raigame.

14 Kilaglo ĸemâvoĸ, sorlo aglait immusersimajut, ĸaĸĸallo, ĸikkertallo illûnaita nûtaulerput innimingnit.

15 Attanîllo nunamêtut, nâlegaĸsuillo akluitoĸsuillo, angajoĸâviksuillo, sôngojullo kivgaujullo, kivgaungitullo illûnatik ijeriartorput ĸairosungnelo ĸaĸĸallo ĸonguângine,

16 Oĸarlutiglo ĸaĸĸanut imnaĸsoarnullo: Sittorvigitigut mattuvluta iksivautaĸsoarme iksivajub kênanganit, Saugârsûblo ningausinganit,

17 Uvloĸsoaĸ ningaumavinga nelliutingmat, kinalo nâmagijaujungnarniarkâ?

KAPITEL VII.

144,000 it Israêlitinit pijut nakkitjutitauninginik. Inugiartoksoarnik piulimajunik, piloringningœnniglo.

MAKKOA kingorngatigut Engelit sittamat takkogivakka, nangertut nunaksûb terrekungine sittamane, tigumiartut nunab annoringinik sittamanik, annore annordlerkonnago nunamut, immânullônêt, napârtullo nelliænnut.

2 Engelillo tâpkoa assingat takkogivara, nuilertok sekkiniub nuilervinganit, Gûdib tokkosuitub nakkitjutânik pekartok; nippersoarmullo nipliadlarpok Engelinut sittamanut nuna immârbiglo akkunarniarlugik perkojaumajunut.

3 Okarlunelo: Nuna akkunarniarnago, immârbiglônêt napârtullônêt, Gûdipta kivgangit nakkitjutilugit (nellunaikuserdlugit) kaungitigut perkârtinnata.

4 Nakkitjutitaujullo unnurningit tussarpakka, 144,000 it, nakkitjusersimajut (nellunaikusersimajut) tamainit Israêlib kinguvângita abvanginit:

5 Jûdab kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut;
Rûbenib kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut;
Gadib kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut;

6 Asserib kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut,
Naftalib kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut;
Manassib kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut;

7 Simeonib kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut;
Lêvib kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut;
Isassarib kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut;

8 Zabuloaib kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut;
Jôsefib kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut;
Benjaminib kinguvânginit 12,000 it nakkitjutisimajut.

*9. **Mattoma** kingorngane tækkogivunga, ahâglo, inugiartoksoarnik kittitaujungnangitunik kimut, nellojunit tamainit, inugasæksoarnillo, ingmigôlingajuniglo okauselingnit, iksivautaksûb sângane nangertunik, Saugârsûblo sângane, annorârsimajunik kakkortanik, aggangminelo Palminik tigumiarlutik.

10 Nippersoarmut nipliadlarput okarlutiglo: Piuliklernek tâpsoma pigivâ iksivautaksoarme iksivajub, Gûdipta, Saugârsûblo.

11 Engelillo illûnatik nangerput iksivautaksoak illumavlugo angajokaunerôjullo illumavlugit, ômajullo sittamat illumavlugit, pâmakterlutiglo iksivautaksûb sânganut, Gûde tuksiarvigivât,

12 Oĸarlutiglo: Amen, nakorijaunerlo, nâlengnarnerlo, sillatunerlo, ĸujanarnerlo, nertornarnerlo, pitsartunerlo, ajugaĸanginerlo Gûdipta pigiligit issoĸangitomit issoĸangitomut. Amen.

13 Angajoĸaunerôjullo illangat kiovlune uvamnut oĸarpoĸ: Ukkua ĸaĸĸortanik annorâggit kikkût? nakillo pivât?

14 Kiovaralo: Nâlegaĸ, igvit ĸaujimavat. Ama oĸautivânga: Ukkua tagva kappianartoĸsoarmit pijut, annorâtiglo ergortulauĸpait, ĸaĸĸorsardlugillo annorâtik Saugârsûb aunganut.

15 Tamanna pivlugo Gûdib iksivautaĸsoangata sânganêput, kivgartulâllo uvlôtillugo unnuamelo Tempelingane. Iksivautaĸsoarmelo iksivajub ĸollangiarvigênarniarpait.

16 Kâgungnaerlutiglo immerugungnaerniarput, seĸĸinermullo pijauniangilat, ĸiab assianullônêt.

17 Saugârsûb iksivautaĸsûb ĸerĸanêtub pairiniarmagit, tessiorlugillo immiub ômanartub puilavinginut, Gûdiblo ĸugviornerit tamaita allarterniarpait ijinginit.

KAPITEL VIII.

Naĸĸitjutit 7ingata angmartauninganik. Engelinik tiptulautilingnik 7inik. Tiptulausijartunik sittamanik sivorlinik.

NAKKITSUTIT 7ingat (Saugârsûb) angmarnago, ĸilangme nippeĸartailivoĸ stundib ĸoppangane.

2 Engeliniglo 7nik takkovunga, tâpkoa Gûdib sânganut pivut, tiptulautiniglo 7nik tunnitsiviolerput.

3 Engelillo tâpkoa assingat saĸĸerpoĸ, Altârib sennianut pivlune, illuleĸullo iserluanititsivik Golde tigumiarpâ, unnuktuniglo iserluanerutiksanik tunnitsiviolerpoĸ, tunnijerĸovlugo ivsornaitut illûnatik tuksiarninginut, Altareme Goldeme iksivautaĸsûb sânganêtome.

4 Iserluanerutiksablo pujoa ivsornaitut tuksiarningit illagællugit ĸongmuarpoĸ Engelib agganginit Gûdemut.

5 Engeliblo illuleĸut iserluanititsivik tiguvâ, illulerlûgolo ikkomamik Altâremit, nâvidlugolo nunamut. Nippersoaĸarpoĸ tagva, kallungmiglo ĸaumalangmiglo, nunablo sajukpilâdlarninganik.

*6 **Engelillo** 7it tiptulautinik 7nik piggit opalungaersimavut tiptulausijarniardlutik,

7 Engelillo sivorlingat tiptulausijarpoĸ. Nettaĸonnalerpoĸ tagva, ikkomamiglo aungmiglo akkusimajungnik nunamut kattaktoĸarpoĸ. Napârtullo pingasuilivlugit pingajuingit ikkitauvut nungudlugit, (nunablo) nutaijoĸtungit illûnatik nungutauvut.

8 Engeliblo aipanga tiptulausijarivoĸ. Kaĸĸaĸsoatun-itoĸ ikkomamut ikkoalajoĸ immânut tagva pisârpoĸ, immarbiglo pingasuililugo pingajuat aungolerpoĸ.

9 Immânelo ômajut pingasuililugit pingajuingit toĸĸovut, umiaĸsuillo pingasuililugit pingajuingit asserortauvut.

10 Engelillo pingajuat tiptulausijarivoĸ. Uvloriaĸsoaĸ tagva ĸilangmit kattakpoĸ, nennergutsoatun ikkoalajoĸ, kôggullo pingasuililugit, piuailavîllo tupvigivait;

11 Uvloriak tâmna Wermutemik (sungarmik) atteĸartoĸ; tâpkoalo immangit pingasuililugit pingajuingit sungaulerput. Inuillo unnuktoĸsuit toĸĸovut immanginut, sungermatta.

12 Engelillo sittamangat tiptulausijarivoĸ. Seĸĸineĸ tagva pingasuililugo pingajuat, taĸĸerlo pingasuililugo pingajuat, uvloritjallo pingasuililugit pingajuingit tâĸtoĸsôlerput, uvlub ĸaumaninga pingasuililugo pingajuat pêrlugo, unnuarlo taimainivoĸ.

13 Engelemiglo tækkovunga tussarlungalo ĸilaub ĸerĸagut tingijomik, nippersoarmut oĸartomik: Kappianarmêk, kappianarmêk, kappianarmêk nunamêtut, tiptulautit assingita nippingit pivlugit, Engelit pingasut sulle tiptulausijartuksat nelliutilârningine!

KAPITEL IX.

Tiptulausijartut tellimangænnik pingasojortungænniglo.

ENGELILLO tellimangat tiptulausijarpoĸ. Uvloriaĸ tagva tækkovara ĸilangmit kattaktoĸ nunamut; tâmna tunnitsivioleroĸ pêrumik netteĸangitomut.

2 Netteĸangitoĸ mattuêrmago, iserluksoaĸ netteĸangitomit annivoĸ, sorlo iserluk kiaksautersoarmit, seĸĸinerlo sillalo tâĸtoĸsôlerpuk netteĸangitub iserlunganut.

3 Iserlungmillo piglertaĸalerpoĸ nuname. Tâpkoa pitsartutitaulerput sorlo Skorpiônit nunamêtut pitsartuneĸarningititut.

4 Oĸautjauvullo, iviksukkat nunamêtut, nutaijoĸtullônêt, napârtullônêt asserorlugit perĸonnagit, inuille kissêta, Gûdib naĸĸitjutânik ĸaungmiuteĸangitut.

5 Perĸojauvullo, tâpkoa toĸĸotaililugit, ânilækteradlartilugille taĸĸit tellimat nâvlugit; ânilækteradlartitauningallo sorlo Skorpiônib inuk kappikpago ânilækterarnadlalauĸpoĸ.

6 Uvlune taipkonane inuit toĸĸo ĸennerasuarniarpât, nenninagolo, toĸĸojomanermik kajungilârniarput, toĸĸuble ĸemmâniarpait.

7 Piglertat tâpkoa illinganingit horsititut sorsungnermut opalungaersimajutitut, niaĸomikullo pitaggit niaĸôtititun-itunik Goldeojârtunik, kênaĸartullo inuit kênangititut;

8 Nujaĸarlutiglo arnat nujangititut, kigutеĸarlutiglo Loevititut.

9 Sagvingmiutеĸarlutiglo kikkiaksoatun-itunik; issarungitalo ĸeaksungningit ĸemuksit horsiggit unnuktut sorsugiartortut nippingititun-iput.

10 Pamioĸarpullo Skorpiônetut, pamiungillo kakkilauteliovut; tâpkoalo pitsartuneĸarput inuit kappiasuktidlarlugit, taĸĸit tellimat nâvlugit.

11 Nettеĸangitub Engelinga attanerivât; tâpsoma attinga Ebrêerit oĸausingine Abaddoneovoĸ, Grîchillo oĸausingine atteĸarpoĸ Apollionemik.

12 Kappianarneĸ attauseĸ annigorpoĸ; ahâk kappianarnîk maggûk sulle tamattoma kingorngagut nelliutsomârpuk.

*13 **Engelillo** 6 ingat tiptulausijarivoĸ. Nippemiglo tagva tussarpunga Altarib Goldib, Gûdib sânganêtub, terreĸunginit sittamanit;

14 Tamattoma Engelit 6 ingat tiptulautilik oĸarvigivâ: ĸellarutjâkit Engelit ipkua sittamat ĸellaksorsimajut kôksûb Eufratib senniane.

15 Engelillo taipkoa sittamat ĸellarutjârtauvut, opalungaersimajut, stunde, uvloĸ, taĸĸeĸ, jâre nelliutituarpatta, inuit pingasuililugit pingajuingit toĸĸodlugit.

16 Sorsuktuksallo horsit ĸângine iksivajut unurningit 200 Milliôneovut, unurningillo tussarpakka.

17 Taimaglo horsit takkovakka ĸânginelo iksivajut: sagvingmiuteĸarput ikkomalingnik tungujoĸtalingniglo, orĸsorutilingniglo, horsillo niaĸungit Loevit niaĸungititun-iput, ĸanninginillo ikkoma iserluglo orĸsorullo annivut.

18 Pingasunut tâpkonunga inuit pingasuililugit pingajuingit toĸĸotauvut, ikkomamullo iserlungmullo, orĸsorutemullo ĸanninginit annijunut.

19 Pitsartuningit ĸanninginênгmatta, pamiungitalo ĸuglugiat adsigivait, niaĸoĸarlutiglo aĸĸunaijutiksanik.

20 Amiakoĸarporle sulle inungnik, kappianartunut tamakkonunga toĸĸotaungitunik, ĸaĸĸialingituniglônêt aggangmik piniarningit pivlugit, Sâtanaselo Gûdingoallo Goldit, Silberillo, ĸaĸĸorlillo, ujarĸallo, ĸejuillo sennamajut, tautugungnangitullônêt tussarungnangitullônêt arvertarungnangitullônêt tuksiarvigigamigit.

21 Kaĸĸialingilallotauĸ inuarnermingnit, angakonermingnillo, assiniarnermingnillo, tiglingnermingnillo.

KAPITEL X.

Engele aglârsungnik makpersimajunik tigumiartoĸ.

ENGELEMIGLO assianik sôngojoĸsoarmik tækkovunga, ĸilangmit aĸĸartomik; tâmna nuvujamik anorârsimavoĸ, ajagutaĸarporlo niaĸungane, kênanga seĸĸinertun-ipoĸ, ittiggangillo sukatitut ikkomaliktitun-iput.

2 Aglârsungnik makpersimajunik aggangminut tigumiartoĸ ittigangminullo tallerpingminut immarbik tutivâ, saumingminut nuna tutilugo.

3 Nippersoarmut nipliadlarpoĸ Loevetut errinaloaĸijadlartotut; nipliadlarnerlo soraermat, kalluit 7 it nipliavut nippimingnut.

4 Kalluillo 7 it nippitik annitsarêrmattigik, aglagomalauĸtakka; nippemigle ĸilangmit pijomik tussarpunga, uvamnut oĸartomik: Naĸĸitjusikit kalluit 7 it oĸausingit, tâpkoa aglangniarnagit.

5 Engelible takkojama immarbingmelo nunamele nangertub, aggane tallerpingne issakpait ĸilangmut,

6 Tâmnalo taivlugo, inôjoĸ issoĸangitomit issoĸangitomut, pingortitsilauĸtoĸ ĸilangmik ĸilangmêtuniglo, nunamiglo nunamêtuniglo immarbingmiglo immarbingmêtuniglo, (Engele) oĸarmarikpoĸ, mânamit nelliuneĸarungnaertuksaungmat;

7 Uvlulle ipkua Engelit 7 ingata tiptulausijarvianut illingajut nelliutikpatta, tagva Gûdib nellonarninga nâmaksititaujomârpoĸ, sorlo tâpsoma kigligiutigilaungmagit kivgaminut Profêteĸotiminullo.

8 Nippiblo ĸilangmit tussalauĸtama ama oĸautivânga oĸarlunelo: Ailerit, tigusijartorlutillo aglârsungnik makpersimajunik Engelib immarbingmelo nunamelo nangertub agganginit.

9 Tagvale Engele aivigivara oĸautivlugo: Aglârsungnik ukkuninga tunitjiviginga. Oĸautivânga: Tigukit êlugillo pît, natjeritiniarpâtillo, ĸannernele igupsat orĸsungititut mamarniarput.

10 Aglârsuillo makpertat tamakkoa Engelib agganginit pigapkit, êvakka, ĸannimnelo igupsat orĸsungititut mamalauĸput; êgapkille natjeritipânga.

11 Oĸautivângalo: Ama nellautaijuksaugivotit inugæsaksoarnut, nellojunullo, ingmigôlingajuniglo oĸauselingnut, attanernullo unuktunut.

KAPITEL XI.

Kigligiutsijûk maggûk. Tiptulausijartut 7 ingat.

TUNNITSIVIOVUNGALO suvlolingmik ajaupiatun-itomik, ɔkautjauvlungalo: Nikovidlutit ôktoruk Gûdib Tempelinga, Altârelo, takamanelo tuksiartut.

2 Tempelible sillatânêtoĸ egidlugo ôktorniangilat, nellojunut tunnijaungmat, iglugasæksuillo ivjornaitut tullerajaromârpait takĸit 42 it nâvlugit.

3 Uvamniglo kigligiutsijûk maggûk tunnitsivigijomavakka, nellautainiarĸovlugik uvlut 1260 it nâvlugit, pôksajanik attisimavlutik.

4 Taipkoa napârtôvuk maggûk orĸsulîk, nennergutaujûglo maggûk ikkomajûk nunab Gûdingata sângane nangertûk.

5 Tâpkoningalo aĸĸunaijomajoĸarpat, ikkoma tagva kannigingnit anniniarpoĸ, ômigijitik nungudlugit; tâpkoninga aĸĸunaijomajoĸarpat, tâmna taimailiortauvlune toĸĸotæksauvoĸ.

6 Tâpkoa pitsartuneĸarpuk kilak parngnanaerlugo sillaloĸonnago uvlune nellautaivigijamingne, pitsartuneĸarpuglo immeĸ aungolertidlugo, nunalo pidlarlugo kappianartunut sunatuinarnut, pijomajarangamik.

7 Kigligiutsinitik nâmaksigunikik nergjutsûb nettekangitomit nuijub sorsugomârpak, sâlagivlugiglo toĸĸoniarlugiglo.

8 Timigiglo toĸĸungajûk sillatuinarmêniarpûk iglugasæksuit angijoĸsuit apĸosiningænne; tâpkoa Anernek malliklugo issumakarasuartunut taijauvut Sodômamik Egiptenemiglo, tagvane Nâlegavut kikkiaktortaulauĸpoĸ senningajolingmut.

9 Inugasæksuillo, inuĸattigêllo ingmigôlingajuniglo oĸausiggit, nellojullo illangita timigik toĸĸungajûk tækkojomârpakit uvlune pingasune, sittamangata koppanga tikkidlugo, illijauĸojomanagiglo timigik toĸĸungajûk illuvermut.

10 Nunamelo nunaĸartut kuviasûtigijomârpakit serrilutiglo, tunnergutiniglo tujortigêgomârput kigligiutsijûk tâpkoa maggûk kappiasuktilaungmattikik nuname nunaĸartut.

11 Uvlullo pingasut, sittamangata koppanga tikkidlugo nângmatta, Anernerub ômanartub Gûdemit tuavidlune itterviginvak ittigangmingnullo nangilerpûk, erksinermiglo angijomik illumertaulerput tâpkungninga tautuktut.

12 Nippersoarmiglo kilangmit tussarpûk, tâpkungnunga oĸartomik: Tamaunga majoraritik! Kongmuarpûk tagva nuvujakut kilangmut, ômigijingitalo tækkovakit.

13 Tagvainarlo nuna sajukpilâdlarpoĸ angijomik, iglugasæksuillo tellimaujortôlilugit tellimaujungit ochovut, toĸĸotauvullo nunab sajukpilâdlarninganut innit 7,000it, amiakullo ĸoaĸsângadlarput nertordlerlutiglo ĸilaub Gûdinganik.

14 Kappianarnerub aipanga annigorpoĸ, ahâk, kappianarnerit pingajuksangat tuavi nelliutilârpoĸ.

*15 **Engelillo** 7ingat tiptulausijarpoĸ. Nippersuit tagva tussartauvut ĸilangme oĸartut: Sillaĸsûb attaniovingit perĸutautitaumavut Nâlegaptingnut Kristusinganullo, tâmnalo nâlegavikssôniarpoĸ issoĸangitomit issoĸangitomut.

16 Angajoĸaunerôjullo 24it, Gûdib sângane iksivajut iksivautamingne, pâmakterput Gûde tuksiarvigivlugo,

17 Oĸarpullo: Kujagidlarpaptigit Nâlegaĸ, Gûde ajugaĸangitovitôjotit, tamattomane itotit, ilauĸtotillo, itsomârtotillo, pitsartujoĸsônit attorangne nâlegautilutillo;

18 Nellojullo ĸanningajâdlarput, ningaumajârnille nelliutilerpoĸ, toĸĸungajullo erĸartortauniarvingat, kivgatillo, Profêteĸottitillo, ivjornaitullo, atterniglo nâlektut, mikkijullo angijullo akkileromagangne; asserorlugillo nunamik asseruilauĸtut.

19 Gûdiblo Tempelinga ĸilangme upkuêrtaulerpoĸ, Testamentingatalo iklervinga takkuksauvoĸ Tempelingane, ĸaumalaĸarporlo, nippersoaĸalarmelo, kallidlalarmelo, nuna sajukpiludlalarmelo, nettaĸonadlalarmelo.

KAPITEL XII.

Arnamik Drachemut aupaluktamut unangmijaujomik.

ĸILANGMELO nellunaikutaĸsoaĸ saĸĸerpoĸ: Arnaĸ seĸĸinermik annorârsimajoĸ, taĸĸerlo ittigangita attænnêtoĸ, niaĸominelo niaĸôteĸarlune uvloritjanik 12nik.

2 Tâmnalo singaijoĸ nipliadlarpoĸ ernisukkame, angijomiglo ânivoĸ ernivlune.

3 Nellunaikutablo assia saĸĸerpoĸ ĸilangme, ahâk Drache angijoĸ aupaluktaĸ, niaĸoĸarlune 7nik, nakjuĸalarmelo 10nik, niaĸominelo niaĸôteĸarlune 7nik.

4 Pamiominullo uvloritjat pingasuililugit pingajuingit nusukpait, nunamullo egidlugit. Drachelo tâmna arnab ernisuktub sânganut pivoĸ, ernijarêtuarpat, ĸittornganga nerrijomavlugo.

5 Ernermiglo angutiarsungmik ernivoĸ, nellojunik tamainik mianersijuksamik ajaupiamut kikkiangmut. Kittorngangalo aularutjauvoĸ Gûdib iksivautangatalo sânganut.

6 Arnarlo ĸemâvoĸ inuĸajuitomut, tagvane Gûdib iniksarsisimavâ, tagvane nerrititauĸovlugo uvlut 1260it nâvlugit.

7 Angijomiglo sorsuktoĸalerpoĸ ĸilangme: Michaelib Engelingitalo Drache sorsugvigingmatsuk, Drachiblo Engelingitalo sorsugvigivait,

8 Sâlaĸarlugatik, inniksanginiglônêt nagvârtoĸarungnaerpoĸ ĸilangme.

9 Drachelo angijoĸ annititauvoĸ, ĸuglugiatoĸaĸ atteĸartoĸ: Passiklertemik Sâtanasemiglo, sillaĸsoarmiunik tamainik asseroijoĸ, egitauvlunelo nunamut, Engelingillo egitaugivut.

10 Nippersoarmiglo tussarpunga imâk oĸartomik ĸilangme: Mânna piuliklerneĸ, pitsartunerlo, nâlegaunerlo, ajugaĸanginerlo Gûdipta Kristusingatalo pigivait, ĸattangutiptingnik passiklertoĸ kattaktitaungmat, tâpkoninga passiklertoĸ Gûdib sângane uvlôtillugolo unnuamelo.

11 Sâlagidlarpâlle Saugârsûb aunganut, kigligiutsinerijamiglo oĸausinginut, inôtsitiglo ivlerilaunginamigit toĸĸo tikkidlugo aglât.

12 Taimaimat ĸuviasugitse ĸilait, illipselo tâpkonane innekartose. Kappiasungniarpulle nunamêtut immarbiksoarmêtullo; Sâtanase aĸĸarmat illipsingnut, angijomik ningausilik, ĸaujimagame sivikitomik piviksaĸarnerminik.

*13 **Drachelo** nunamut kattaktitaunerminik takkogame, arnaĸ angutiarsungmik ernilauĸtoĸ unangmivâ.

14 Arnarlo issarungnik maggungnik nektoraliub angijub issarôktitut-itungnik tunnitsiviovoĸ, tingilerĸovlugo inuĸajuitomut inniksaminut, tagvane nerrititauĸovlugo nelliutome attautseme, nelliutungnelo maggungne, nelliutublo ĸoppangane, ĸuglugiab kênanganit.

15 Kuglugiab ĸannerminit immeĸsoaĸ kôksoatut annipâ arnab tunnuagut ippititsomavlugo.

16 Nunable arnaĸ ikkajorpâ, ĸannine aitarlugo kôksoaĸ êvâ, Drachib annitanga ĸannerminit.

17 Drachib tagva arnaĸ ningaumajârvigivâ aivlunelo tâpsoma kinguvângita amiakungit sorsugiartoromavlugit, Gûdib perĸojanginik nâlektut kigligiutsijullo Jêsuse Kristusemik.

KAPITEL XIII.

Nergjutsoaĸ 7nik niaĸoĸartoĸ immarbingmit ĸaĸĸijoĸ. Nergjutsoarlo maggungnik nakjulik nunab illuanit pijoĸ.

IMMARBIUBLO sinnâne siorĸane nangerpunga. Nergjutsoarmiglo immarbingmit ĸaĸĸijomik tækkovunga, niaĸolingmik 7nik, nakjuĸarlunelo 10nik; nakjunginelo niaĸôteĸalauĸpoĸ 10nik, niaĸunginelo atternik mittautilingnik (aglaksimajoĸarpoĸ).

2 Nergjullo takkojara Pardeletun-ipoĸ, ittigaĸalarmelo nennoĸtut, ĸanningalo Loevib ĸanningatut. Drachiblo pitsartunerminik tunnitsivigivâ, iksivautaĸsoarminiglo attanionerminiglo.

3 Niaĸungitalo illangat sorlo toĸĸonartomut ikkilersimajoĸ, takkovara, ikkingalo toĸĸonartôgalloaĸ mammilauĸpoĸ, nunaĸsoarmiullo illûnatik tattamminiarutigivât nergjutsoaĸ.

4 Tuksiarvigivâllo Drache nergjumik pitsartutitsijoĸ, tuksiarvigigivâllo nergjut oĸarlutik: Nergjut tâmna kia adsigivaûk? kialo sorsugvigijungnarĸaûk?

5 Kannermiglo tunnitsiviovoĸ oĸausersoaĸarlune mittautiksaniglo, pitsartuneĸartitauvlunelo soraingitomik taĸĸit 42it nâvlugit.

6 Kanninelo angmarpâ mittautiksarlune Gûdemut, attinganiglo, tupersoanganiglo, ĸilangmiuniglo mittauteĸarlune.

7 Perĸojaugivorlo ivsornaitut sorsugvigilugit sâlagilugillo; pitsartuneĸarvigivlugillo kinguvârêt illûnaita, ingmigôlingajuniglo oĸausiggit nellojullo.

8 Tuksiarvigivâllo nunaĸsoarmiut illûnatik atteĸartut aglaksimangitunik sillaĸsub pigiarninganit Saugârsûb toĸĸotaujub aglangine ômanartune.

9 Siuteĸartoĸarpat tussarle!

10 Parnguanaersimavingmut pititsijoĸ parngnanaersimavingmut pijæksaugivoĸ; saviksoarmut toĸĸotsijoĸ saviksoarmut toĸĸotæksaugivoĸ. Tagvane ivjornaitut ĸennuersâriaĸarput oĸperneĸarlutiglo.

*11 **Nergjutiblo** assianik nunab illuanit nuijomik takkogivunga, maggungnik nakjuĸartomik saugârsutut, oĸauseĸartomik Drachetut.

12 Pitsartuneĸarlunelo tamainik piniarpoĸ nerjutetut sivorliojotut tâpsoma tækkoane, nunalo tâpsomanelo nunaĸartut pitipait tuksiarveĸarĸovlugit nergjumik sivorlermik, mammilauĸtomik ikkiminit toĸĸonartomit.

13 Tattamnartoĸsoarniglo pivoĸ, ikkoma aglât ĸilangmit kattaktidlugo nunamut, inuit tækkoænne.

14 Nunamiullo tammartidlugit tattamnartut piniarungnartitaujutigijane nergjutsûb tækkoane pivlugit; oĸautivlugillo nuname nunaĸartut, adsiliorĸovlugit nergjumik, saviksoarmut ikkilertaulauĸtomik, ômatitaulauĸtomiglo.

15 Pitsartuneĸartitauvorlo nergjutsûb adsingoanga anerneĸartidlugo, nergjutsûb adsingoanga oĸarungnarĸovlugo, piniarĸovlugolo, nergjutsûb adsingoanganik tuksiarveĸaromangitut toĸĸotauĸovlugit.

16 Tamaitalo imailingatipait, mikkijut angijullo, akluitut aklujullo, kivgaungitut kivgaujullo nellunaikuserdlugit tallerpingitigut ĸaungitigullônêt.

17 Pissiniartoĸarĸonnago niuverniartoĸarĸonnagolônêt taimak nellunaikusersimangitomik nergjutsûb attinganiglônêt, attingata nummeringaniglônêt.

18 Tagvane illisimaneĸarpoĸ! Sillatuneĸartub kittiliuk nergjutsûb nummeringa; inûb nummeringatun-ingmat, nummeringalo 666 ovoĸ.

KAPITEL XIV.

Saugârsuk illagêktoĸotingillo 144,000 it. Engelit pingasut. Nûlegaĸ kibluitelijartoĸ.

AMA tækkogivunga Saugârsungmik Zionib ĸaĸĸangane nangertomik tâpsomalo 144,000 it illagivait, tâpkoalo ĸaungine aglaksimajoĸarpoĸ tâpsoma atâtangata attinganik.

2 Nippemiglo ĸilangmit tussarpunga, sorlo kôksûb nippinganik, sorlolo kallidlartub nippinganik, nippelo tussartara Harfesijartut Harfimingnik attortut nippingititut-iput.

3 Imgerusertâmiglo imgerput iksivautaĸsûb sângane, ômajullo sittamat angajoĸaunerôjullo sângænne; assingitalo imgerusertâĸ tamanna illinniarlugo ajorpât, tâpkoa 144,000 it kissimik illipât, nunamit pissiangojut.

4 Tâpkoa tagga, arnanut ipeĸtotisimangitut; uigasôgamik, Saugârsuglo namut pijarangat mallikpât. Tâpkoa pissiangovut inungnit, sivorlerpângovlutik Gûdemut Saugârsungmullo.

5 Nellangainermiglo ĸanningine nagvârtoĸalaungilaĸ, pidlaræksaujuinamik Gûdib iksivautaĸsoangata sângane.

*6 **Engelemiglo** tækkogivunga ĸilaub ĸerĸagut tingijomik, oĸautsinik tussarnertunik soraingitunik pilingmik, oĸautigijæksanik nuname nunaĸartunut, nellojunullo, ingmigôlingajuniglo oĸauselingnut, inungnullo tamainut;

7 Nippersoarmullo oĸarpoĸ: Gûde kuksasungniarvigisiuk nertorsiuglo akkiniarviksanga nelliutingmat; tuksiarvigisiuglo ĸilangmiglo nunamiglo immarbingmiglo, imiublo puilavinginik pingortitsijoĸ.

8 Engeliblo assia mallikpoĸ oĸarlune: Ochomavut ochomavut iglugasæksuit angijut Babilône, nellojut tamaita immertinamigit assiniarnermik Wainginanik.

9 Engeliglo pingajungata tâpkoa mallikpak nippersoarmullo oĸarlune; Neliata nergjut tâmna adsingoangalo tuksiarvigigunigik, nellunaikutanganiglo ĸaungmigut aggangmigullônêt tigusigune,

10 Tâmna immeromârpoĸ Gûdib ningausingata Wainînganik illaĸangitomik ningausingata ermgusiarsunganut kovijaujomik; âniatitauniarlunelo ikkomamut orĸsorutelingmut, Engelit ivsornaitut Saugârsûblo tækkoænne.

11 Aniangatalo iserlunga ĸongmuaromârpoĸ issoĸangitomit issoĸangitomut; innilangajungnangilallo uvlôtillugo unnuamelo, nergjutemik tâpsomalo adsingoanganik tuksiarveĸalauĸtut, attingatalo nellunaikutanganik illaliulauĸtut.

12 Tagvane ivsornaitut ĸennuêningat; tagvane Gûdib perĸojanginik okpernermiglo Jêsusemut torĸuijut.

13 Kilangmillo nippemik tussarpunga oĸautjimnik: Aglagit: Piloridlarput toĸĸungajut, Nâlekame toĸĸojut, mânnamit. Illa Auernek oĸarpoĸ, merngoerserniarmatta sulijamingnit, piniarningitalo mallikpait.

*14 **Tækkegivungalo,** ahâglo nuvuja ĸaĸĸortaĸ, nuvujamelo iksivajoĸ inûb erninganik adseĸartoĸ, niaĸomine niaĸôteĸartoĸ Goldemik, kibluitemiglo ipiktomik tigumiartoĸ.

15 Engeliblo assia Tempelemit annijoĸ nippersoarmut nipliadlarpoĸ tâpsomunga nuvujab ĸânganêtomut: Annaunilerit kibluitingnut, kattersoilutillo, kattersoiviksaĸ nelliutingmat, nuname kattersoræksat pannermatta.

16 Nuvujablo ĸângane iksivajub nuna annaulerpâ kibluitiminut, nunalo kattersoiviolerpoĸ.

17 Engeletauĸ assia annigivoĸ Tempelemit ĸilangmêtomit, tâmnataukĸ kibluitelijarivoĸ ipiktoĸsoarmik.

18 Engelelo assia annigivoĸ Altârenit, tâmna nâlegaujoĸ ikkomamut nipliadlarlune ipiktoĸsoarmik kibluitilingmut oĸarpoĸ: Annaunilerit kibluitingnut ipiktoĸsoarmut, paungat (ĸelleksaujat) wainiggit nuname pêjarlugit, innersimangmatta.

19 Engelib tagva nuna annaulerpâ kibluitiminut pêjarlugit nunab akkerungit wainiggit egidlugillo Gûdib iptêjaiveĸottinganut ningausilingmut.

20 Iptêjaiviglo tâmna attortauvoĸ iglugasæksuit sillatænne; auksoaĸ tagva kôkpoĸ iptêjaivingmit horsit noĸilautingit tikkidlugit, Stadititut 1,600 ititut (Englisit Mailingititut 200 ititut) ĸanningitigijomik.

KAPITEL XV.

Kappianartut kingorlit 7 it. Immarbiub igalâksajaujârtub sinnâne imgertut.

NELLUNAIKUTABLO assianik tækkovunga ĸilangme angijoĸsôjomik tattamnadlartomiglo: Engelit 7 it kappianartunik

kingorlerpânik 7nik peĸartut; tamakkonunga Gûdib ningausinga nâmaksititaumangmat.

2 Tækkovungalo sorlo immarbingmik igalâksajaujârtomik ikkomamik akkulersimajomik, tâpkoalo sâlaĸalauĸtut nergjumik adsingoanganiglo, nellunaikutanganiglo, attingatalo nunneringanik nangerput immarbiub igalâksajaujârtub sinâne, Gûdib Harfinginik tigumiarlutik.

3 Imgerpullo Môsesib, Gûdib kivgangata imgerusinganik, Saugârsûblo imgerusinganik, oĸarlutiglo: Angijoĸsôvut tattannalarmiglo piniarnitit, Nâlegaĸ, Gûde ajugaĸangitovitôjotit; idluartôvlutiglo miksekârtôvut apĸosinitit, igvit attaniojotit ivjornaitunut.

4 Kia kuksasugviginajangilâtît, Nâlegaĸ, attît nertorlugo? kissivît hailigeojotôgavit. Nellojut illûnatik tuksiariartorviginiarmattit, akkiniarnitit nellonaersimangmatta.

*5 **Tamakkoa** kingorngatigut tækkogivunga, ahâglo Tempele, tupeĸ kigligiutsinertalik, ĸilangme mattuêrtauvoĸ.

6 Engelillo 7it kappianartunik 7nik peĸartut Tempelemit ammivut, attisimavlutik annorânik sâtunik ivsornaitunik ĸeblertanik, sagvingmikullo ĸetterusersimajut ĸetterutinik Goldinik.

7 Omajullo ipkoa sittamat illangata Engelit 7it tunitjivigivait illuleĸutinik Goldinik 7nik, tættætunik Gûdib issoĸangitomit issoĸangitomut ômatsainartub ningausinganik.

8 Tempelelo iserlungmik tættælerpoĸ Gûdib ânanauninganut pitsartuninganullo. Tempelemullo ittertoĸarungnangilaĸ, kappianarnerit 7it Engelit 7it najortangit nâmaksititauĸârtinnagit.

KAPITEL XVI.

Illuleĸutit 7it Gûdib ningausinganik tættætut.

TEMPELEMILLO nippersoarmik tussarpunga oĸartomik Engelinut 7inut: Illuleĸutit Gûdib ningausinganik immaggit kovijartorsigik nunamut.

2 Sivorliublo kovijartorpâ illuleĸutime immanga nunamut. Kappianartoĸsoarmik asserornartomik tagva ajuadlarput inuit nergjutsûb nellunaikutanganik, peĸartut, adsingoanganiglo tuksiarveĸartut.

*3 **Engeliblo alpangata** illuleĸutime immanga kovivâ immarbingmut, tâmna aungolerpoĸ toĸĸungajub aungatut; ômajomiglo anerneĸartut illûnatik toĸĸovut immâne.

*4 **Engeliblo pingajungata** illuleĸutime immanga kovivâ kôngnut puilavingnullo; aungolerput tagva.

5 Immiublo Engelinga tussartara ᴏᴋartoᴋ: Nâlegaᴋ, idluartoᴋsôvotit tamattomane itotit, ilauᴋtotillo, hailigiojotit taimak erᴋartuigavit;

6 Ivjornaitut nellautaijoᴋottitillo aungit tâpkoa kovilaungmagit, aungmik immertilaurivattit, taimaititaujariaᴋarmatta.

7 Engelemiglo assianik Altârenmit tussarpunga ᴏᴋartomik: Ahamarik Nâlegaᴋ, Gûde ajugaᴋangitovitôjotit, erᴋartuinitit miksekârtôvlutiglo idluartôvut.

*8 **Engelillo sittamangata** illuleᴋutime immanga kovivâ sekᴋinermut, tâmnalo pititaulerpoᴋ inuit ôlugit ikkomamut.

9 Inuillo ônadlarput kiaksoarmut, Gûdiblo kappianartunik tamakkoninga aulatsijub attinga mittautigivât, ᴋaᴋᴋialingilallo tâpsominga nâleklutik.

*10 **Engelillo tellimangata** illuleᴋutime immanga kovivâ nergjutsûb iksivautanganut. Attaniovingalo tâkᴛoᴋsôlerpoᴋ, ᴏᴋatiglo kêvait âniadlarnermut.

11 Gûdelo ᴋilangmêtoᴋ mittautigivât âniadlarnitik ajuadlarnitiglo pivlugit. Kaᴋᴋialinginivut piniarnermingnit.

*12 **Engelillo 6ingata** illuleᴋutime immanga kovivâ kôksoarmut Eufratemut; immersoanga tagva ipterilerpoᴋ, apᴋotiksaulerᴋovlugo attanernut sekᴋiniub nuilervianit pijunut.

13 Takkovungalo Drachib ᴋanninganit, nergjutsûblo ᴋanninganit, nellautaijublo nellangaitub ᴋanninganit anernernik maᴋᴋojungnartunik pingasunik annijunik, narrajetun-itunik.

14 Anerniovullo Sâtanasinut, tâpkoa tattamnartullivut, annivlutiglo attanernut nunamêtunut nunaᴋsoarmêtunullo illûnainut, kattersorlugit sorsungniarᴋovlugit, Gûdib ajugaᴋangitovitôjub uvloksoangane ipsomane.

15 Ahâk, tikkiniarpunga tigliktotut. Piloridlarpoᴋ erᴋomaniartoᴋ annorânelo âᴋiksimatidlugit, annoraerlune arvertaromanane, kangusûtigijæksanga takkojauᴋonnago.

16 Kattitipaillo nunab illanganut Ebrêerit taijangænnut Harmageddonemik.

*17 **Engelillo 7ingata** illuleᴋutime immanga kovivâ sillamut. Nippersoaᴋ tagva ᴋilangmit pivoᴋ iksivautaᴋsoarmit ᴏᴋartoᴋ: Pimajarêrpoᴋ.

18 Nippersoaᴋarporlo, kallidlarlunelo, ᴋaumalaklunelo, angijomiglo nuna sajukpilâdlarpoᴋ nelleᴋangitomik; nunab inuᴋalerninganit taimak angitigijomik nuna sajukpilâdlalauᴋsimangilaᴋ.

19 Iglugasæksuillo angijut pingasuililerput, nellojullo iglogasæksoangit ochovut. Babilônelo angijoᴋsoaᴋ Gûdemut issumagijauvoᴋ immertitsomavlugo illungertornadlartub ningautsime ermgusiarsungata Wainginganik.

20 Kikkertallo illûnatik ᴋemmâvut, ᴋaᴋᴋaniglo nagvârtoᴋangilaᴋ.

21 Nettaĸonaĸsuille oĸumailutâlûktut maggûktut oĸumaitigijut ĸilangmit kattakput inuit aĸĸunardlugit; inuillo Gûde mittautigivât kappianartoĸsoaĸ nettaĸonartoĸsoaĸ pivlugo, kappianarninga angijovaksôngmat.

KAPITEL XVII.

Babilône anguniartoĸsoaĸ nergjutsûb 7nik niaĸoĸartub kângane iksivajoĸ, asserortaujorlo.

ENGELILLO 7it illuleĸuteĸartut 7nik illangata oĸariartorvigivânga oĸautivângalo: ĸait, anguniartoĸsûb immaĸsuit unnuktut kângine iksivajub erĸartortauninganik tækkotitsomagapkit;

2 Tâmna attanît nuname arnarniararijangat, nuuablo inungit tallaput anguniarningata wainginanut.

3 Anernikullo pitipânga inuĸajuitomut. Arnamiglo tækkovunga nergjutsûb aupaloriktub kângane iksivajomik, illûnane atteliksôjub mittautiksanik, niaĸoĸartub 7nik, nakjuĸartublo 10nik.

4 Arnarlo annorârsimajoĸ Scharlachemik, Purpuremiglo aupaloriktomik; ĸallersimajorlo Goldemik, ujarĸaniglo pivianartoĸsoarnik, sappanganiglo, ermgusiarsungmiglo Goldemik tigumiartoĸ, immalingmik maĸĸojungnartoĸsoarnik mamaitoĸsoarniglo anguniarutinginik;

5 Kaunganelo atteĸ aglaksimavoĸ: Nellonartoĸ, Babilônersoaĸ, ajortullinerit maĸĸojungnarnerillo illûnatik anânangat nuname.

6 Arnarlo tâmna tækkovara tallatoĸ ivsornaitut aunginut, Jêsusemiglo kigligiutsijut aunginut. Takkogapkolo, angijomik tattaminiarpunga.

7 Engeliblo oĸautivânga: Suna pivlugo tattaminiarĸêt? Oĸautijomavagit arnab tâpsoma, nergjutsûblo (arnab) kânganêvingata, niaĸoggub 7nik, nakjuggublo 10nik nellonarningingnik.

8 Nergjut tækkojat ilauĸtoĸ itsungnaerpoĸ, ama annijomârpoĸ netteĸangitoĸsoarmit, aijomârlunelo asserortauvingmut; nunablo inungit, atteĸartut aglaksimangitunik aglangne ômanartune sillaĸsûb pigiarninganit, tattaminiaromârput, nergjut ilauĸtoĸ itsungnaertorlo tækkogunitsuk sulle ingmat.

9 Tamædja tukkinga; sillatuneĸariaĸarporle nagvârlugo: Niaĸut 7it ĸaĸĸangovut 7it, arnab iksivavingit, tâpkoalo attaniovut 7it.

10 Tellimat ochosimavut, attauseĸ tamattomanêpoĸ, aipâ sulle tikkingilaĸ, tikkikunelo annikitomik pijuksaujomârpoĸ.
11 Nergjullo ilauĸtoĸ itsungnaertorlo, tamna 8ingat, 7it illangat, aivorlo asserortauvingmut.
12 Nakjullo tellimaujortut takkojatit attaniovut 10it, sulle attaniovingmik pilaungitut, attanertitulle attanioveĸartitaujomârput nergjut illagællugo, nelliutub illangane.
13 Tâpkoa attautsemik issumaĸarĸattigêkput, sôngonitiglo pitsartunitiglo pititsomârpait nergjumut.
14 Tâpkoa sorsugomârput Saugârsungmut, Saugârsûble sâlagijomârpait; nâlekanut illûnainut Nâlegaugame, attanernullo illûnainut attaniogame, ĸairĸojaumajullo annerimajullo okpertullo tâmna illagivlugo.
15 (Engeliblo oĸarvigivânga: Immeĸsuit tækkojatit, anguniartub iksivavigijangit, tagga inugasæksuit, kattimajoĸsuillo, nellojullo, ingmigôlingajuniglo oĸausiggit.
16 Nakjuillo tellimaujortut tækkojatit nergjumêtut ômigijomârpât anguniartoĸ, pêjarlugolo annoraertidlugo, uviningalo nerrivlugo, ikkomamullo nungutsomârpât.
17 Gûdib ômatingit aulatingmagit, issumanga nâleklugo, attautsemiglo piniarlutik issumaĸartidlugit, nergjumullo tunnijilutik attaniovingmingnik, Gûdib oĸausingit nâmaksititauĸârtinnagit.
18 Arnarlo tækkojat, tagva iglugasæksuit angijut, attaniojut attanernut nunamêtunut.

KAPITEL XVIII.

Babilônib nungutauninganik.

KINGORNGAGULLO Engelemik assianik takkovunga pitsartuniliksoarmik, nunalo ĸaumaksartauvoĸ tâpsoma ĸaumaninganut.
2 Aksororlunelo nipliavoĸ nippersoarmut oĸarlune: Ochomavoĸ, ochomavoĸ Babilône angijoĸsoaĸ, inniksauvlunelo Sâtanasinut, itterviksauvlunelo anernernut maĸĸojungnartunut tamainut, itterviksauvlunelo tingmitjanut ivsornartunut erĸsinartunullo tamainut.
3 Assiniarninganut ningautsib wainingnik nellojut illûnatik immermatta, attanîllo nunamêtut tâpsominga arnarnialauĸput, niuverniartullo nunamêtut akluititaumavut ikligudlarninganut.
4 Nippemiglo assianik tussarpunga ĸilangmit, oĸartomik: Tâpsomangat annititse inuĸottikka, illangiuterĸonnase, kappiasuktitauninginik.

5 Ajortullininginit tôrmatta ĸilangmut, Gûdiblo issumagivait idluitullininginit.

6 Akkiniarsiuk, sorlo akkinialaungmasse, magguertorluse pinniarninginik; ermgusiarsuk immertitsijutigijanga illipsingnik magguertorlugo ullipkitârtissiuk akkiniarlugo.

7 Ingminik nertornartiningata ikligudlarningatalo angininga-tut, taimak angitigijomik immertiniarsiuk kappianartomik kik-sanartomiglo. Omamigut oĸarmat: Iksivalorikpunga, attaniub nulliarivânga, uigarnioniangilanga, takkoniarnangalo kiksanar-tomik.

8 Tamanna pivlugo kappiagijangita uvluksame attautseme tikkidlaromârpât, toĸĸublo, kappianartublo, kângnartublo; ôtaudlarlunelo ikkomanut nungutaujomârpoĸ. Pitsartudlarmat Nâlegaĸ Gûde tâpsominga erĸartuiniartoĸ.

*9 **Attanillo** nuname tâpsominga arnarnialauĸtut ikligudlar-vigilugo, ĸeaniarpât kappiaktoadlarutigivlugolo, ikkomangata iserlunga takkogamitsuk.

10 Nangeromârpullo ĸanningitangane kappiasuktitauninga erĸsigivlugo, oĸarlutiglo: Kappianarmêk, kappianarmêk iglugasæksuit angijut Babilône, iglugasæksuit sôngojut! Stundeme attautseme erĸartortaunit nelliutivoĸ.

11 Niuverniartullo nuname ĸeavlugolo uggoridlaromârpât, niorvgotiksanginik pissijomajoĸarungnaermat:

12 Niorvgotiksanginik Goldemik Silberemiglo, ujarĸaniglo pivianartunik, sappanganiglo, Saidemiglo, Purpuremiglo, Scharlachemiglo, sunatuinarniglo ĸejungnik Finenik, sunatuinarniglo illuleĸutinik togânik, sûnatuinarniglo illuleĸutinik ĸejungnik pivianartunik, ĸaĸĸorlerniglo, kikkiangniglo, Marmoriniglo;

13 Zinametemiglo, Timianemiglo, tippitsiariktoĸsoarmiglo, Wairauchemiglo, Wainemiglo, orĸsumiglo, sennaukamiglo, Wai-zeniniglo, nergjutiniglo, saukaniglo, horsiniglo, ĸamutingniglo, inuillo timinginik, inuillo tarninginik.

14 Paungaĸsuillo tarnivit ikligijangit illingnit ĸemmâ-simavut; illûnatiglo mamalauĸtut ânanaudlalauĸtullo ĸemmâsi-mavâtit, nennisijungnaerniarlutillo tamakkoninga.

15 Tamakkoningalo niuvernialauĸtut akluitigivlugit, ĸan-ningitome nangeromârput, ĸappiasuktitauninga erĸsigivlugo, ĸeavlutiglo uggoridlaromârpât,

16 Oĸarlutiglo: Kappianarmêk, kappianarmêk, iglugasæksuit angijut, annorârsimalauĸtut Saidinik, Purpureniglo, Scharlachi-niglo, ĸallersimajullo Goldinik, ujarĸaniglo pivianartunik, sap-panganiglo,

17 Stundeme attautseme akluinerit tamakkoa asserorsimang-

matta. Umiaĸsuillo angajoĸângit illûnatik, inugiartoĸsuillo umiaĸsoarnêtut, kippalullo illûnatik niuverniartut immarbiksoakut, ĸanningitome nangerput;

18 Nipliadlarlutiglo, ikkomangata isserlunga tækkogamitsuk, oĸarpullo: Iglugasæksuit angijut ukkua nane adseĸaiĸât?

19 Sannîllo karngautigivait niaĸomingnut, ĸeavlutiglo ôgguadlarnerniglo nipliadlarput, oĸarlutiglo: Kappianarmêk, kappianermêk iglugasæksuit angijut tâpkonane illûnatik immarbingme umiaĸsoaĸartut akluitigilauĸpait niorvgotiksangit! Stundeme attautseme asserorsimangmatta.

20 Kilak ĸuviasugit tâpkoninga, illipsetauĸ Apostelit, Profêtillo ivjornaitose, illipse akkiniarutigivluse Gûdib erĸartulaungmagit.

*21 **Engelelo** sôngojoĸsoaĸ ujaraksoarmik serĸallitsiviub ujaraktangatut kiviksilarmelo immarbingmut egitsivoĸ oĸarlunelo: Taimak tagvainaĸ erinnesârdlugit Babilône iglugasæksuit angijut egitauniarput nagvârtaujungnaerniarlutik.

22 Imgertullo, harfesijartullo, nipjausijartullo, tiptulausijartullo, nippingit tussartaujungnaerniarput illipsingne; sennajôngojut sennajanginik illipsingne nagvârtoĸarungnaerniarpoĸ, kaivivîllo nippinginik tussartoĸarungnaerniarivoĸ illipsingne.

23 Nennerutiblo ĸaumaninganut ĸaumaksaijoĸarungnaerniarivoĸ illipsingne, uiksablo nulliaksablo nippingit tussartaujungnaerniarivut illipsingne. Niuvertut illipsingne angajoĸâĸsoangolaungmatta nuname, angakonipsingnut nellojut tamaita tammartitaulaungmatta.

24 Tâpkonanelo nagvârtauvuttauĸ nellautaijut ivsornaitullo aungit, illûnatiglo nuname toĸĸotaujut aungit.

KAPITEL XIX.

Saugârsûb nertortauninganik kattititauniarvia okpertoĸottinginut pivlugo. Nergjutsûb nellautaijublo nellangaitub sâlagijauningangnik.

TAMAKKOA kingorngatigut inugiartoĸsuit nippersoanginik ĸilangme tussarpunga, oĸartunik: Hallêluja! piuliklerneĸ, nakorijaunerlo, nâlengnarnerlo, pitsartunerlo pigiligit Nâlekab Gûdipta.

2 Erĸartuiningit miksekârtôvlutiglo idluartôngmatta, anguniartoĸsoaĸ erĸartulaungmago, anguniarnerminut nunamik asseroilauĸtoĸ, kivgamelo aungit akkiniarutigællugit, tâmna pidlalaungmago.

3 Aipanganiglo ĸkarivut: Hallêluja! iserlungallo ĸongmuatsainarpoĸ soraerane.

4 Angajoĸaunerôjullo 24it, ômajullo sittamat ipkoa pâmakterput Gûde tuksiarvigivlugo, iksivautaĸsoarme iksivajoĸ, oĸarlutiglo: Amen, Hallêluja!

5 Iksivautaĸsoarmillo nippe pivoĸ: Gûdivut nertorsiuk, tâpsomunga kivgaujose nâlektullo tamapse, mikkijullo angijullo!

6 Innugiartoĸsuillo nippingit tussarpakka, kôksûb nippingatut, kallûblo angijoĸsûb nippingatut oĸartut: Hallêluja! Gûdib ajugaĸangitovitôjub nâlegauvik pigingmago.

7 Kuviasulerta serrilutalo nâlengniarlugo; Saugârsûb kattititauvia okpertoĸottiminut nelliutingmat, nulliaksangalo ingminik âĸiksorsimavoĸ.

8 Tâmnalo nulliaksaĸ tunnitsiviovoĸ annorâĸartitauvlune ipeĸtongitomik Saidemik ânanamik. (Saidele tagva ivjornaitut idluartitauningat.)

9 Oĸarvigivângalo: Aglagit: Piloridlarput ĸairĸojaujut Saugârsûb Kommunioninganut kattititauviksangænne. Oĸarvigivânga: Tammakkoa Gûdib oĸausingit miksekârtôjut.

10 Ittiganginullo pâmakterpunga tuksiarvigijomavlugo. Oĸautivângalo: Udsertorit, taimailiornæk! kivgauĸattigivarma, ĸattangutivîllo, Jêsusemik kigligiutjuteĸartut (kivgauĸattigivânga). Gûde tuksiarvigiuk. (Jêsusemigle kigligiutsineĸ tagva nellautainerub anerninga.)

*11 **Kilaglo** angmartoĸ takkovara, ahâglo horse ĸaĸĸortaĸ, tâpsomalo kângane iksivajoĸ nertornarnermik miksekârnermiglo atteĸartoĸ, idluartomik erĸartuivlunelo sorsuklunelo.

12 Ijigiglo ikkomatut ikkoalajotut-ipuk, unnuktuniglo niaĸôteĸarpoĸ niaĸomine, aglaksimajomiglo atteĸarpoĸ kialônêt ĸaujimangitanganik, nangmineĸ kissime (ĸaujimavâ).

13 Attisimavorlo annorâmik aungmut serparsarsimajomik, attingalo taijauvoĸ Gûdib oĸausinganik.

14 Sorsuktoĸutsuillo ĸilangmêtut mallikpât horsit ĸaĸĸortat ĸânginêdlutik, attisimajut Saidinik ĸaĸĸortanik ipeĸtojoĸangitunik.

15 Kanninganillo annijoĸarpoĸ saviksoarmik ipiktoĸsoarmik, nellojut unnatartaujutiksangænnik; mianeriniarpailo ajaupiamut kikkiangmut, tullerniarpâlo iptêjaivik Gûdib ajugaĸangitovitôjub illungertudlartub ningausingata wainginanik pitalik.

16 Atteĸarivorlo annorâmigullo sibviamigullo aglaksimajomik, imaitomik: Attaniojoĸ attanernut illûnainut, Nâlegaujorlo nâlekanut illûnainut.

17 Engelemiglo takkovunga seĸĸinerme nangertomik; nippersoarmullo nipliadlarpoĸ tingmitjanut illûnainut ĸilaub attâgut tingijunut oĸarlune: Kaititse kattimalerluse Gûdeviksôjub nerrimârvianut;

18 Attanît angajoĸaujullo uvininginik nerrivluse, sôngojullo uvininginik, horsillo kânginêtullo nerĸinginik, kivgaungitullo kivgaujullo, mikkijullo angijullo illûnatik uvininginik.

19 Nergjullo imna, attanîllo nuname, sorsuktoĸutsoangillo tækkogivakka kattersorsimajut sorsugomavlutik horsib kângane iksivajomut sorsuktoĸutsoanginullo.

20 Nergjut tagva tigujauvoĸ, tâmnalo illagællugo nellautaijoĸ nellangaitoĸ, tâpsoma tækkoane tattamnartullidlalauĸtoĸ, tamakkonunga tammartilaungmagit nergjutsûb nellunaikutanganik tigusimajut, adsingoanganiglo tuksiarveĸalauĸtut; tâpkoa magguk ômavlutik egitauvuk kôrĸumut orĸsorutelingmik ikkomaĸsoalingmut.

21 Assingillo nungudlugit toĸĸotauvut saviksoarmut, horseme iksivajub ĸanninganit annijomut; tingmitjallo illûnatik nerrivut taipkoa uvininginik aĸĸeartorlutik.

KAPITEL XX.

Sâtanasib ĸellaksortauninganik. Makkinermik sivorlermik. Kristusib attaniovinganik jârine 1000ine nuname. Gogemik Magogemiglo. Erĸartuivingmik.

ENGELEMIGLO takkogivunga ĸilangmit aĸĸartomik; tâmna pêrumik nettekangitomut peĸarpoĸ, ĸellaumgujaĸsoarniglo aggangminut tiguniarpoĸ.

2 Drache tagva tiguvâ, ĸuglugiatoĸaĸ, tagva passiklerte Sâtanaselo, jârinelo tausendine ĸellaksorsimatipâ.

3 Nettekangitomullo egipâ, parngnanaerpâlo naĸĸitjuserlugolo kângagut, nellojunik tammartitsijungnaerĸovlugo Jârit tausendit nâkârtinnagit; tamakkoale kingorngatigut ĸellarutjârtaujariaĸarpoĸ annikitoarsungmik.

4 Iksivautaniglo takkogivunga; tâpkununga ingilerput, erĸartuinermiglo perĸojauvut. Niaĸoêrtaulauĸtullo Jêsusemik kigligiutsineĸ Gûdiblo oĸausinga pitjutigællugik, nergjumiglo adsingoanganiglônêt tuksiarveĸalaungitut, nellunaikutanganiglônêt tigusilaungitut ĸaungmikut aggangmikullo, tâpkoa tarningit tækkogivakka: tâpkoa ômarput attaniotivlutiglo Kristuse illagællugo Jârit tausendit nâvlugit.

5 Toĸĸungajulle taipkoa assingit ômartitaungilat, Jârit tausendit nâkârtinnagit. Tamadja makkineĸ sivorleĸ.

6 Piloridlarpoĸ ivjornaitôvlunelo makkinermik sivorlermik illangiutijoĸ; taimaitomut toĸĸub aipanga pitsartuneĸangimat, Gûdemullo Kristusemullo ajoĸertuijôjomârput, attaniotekattigilugolo Jârine tausendine.

*7 **Jârillo** tausendit nâkpatta, Sâtanase ĸellarudjârtaujomârpoĸ parngnanaersortaumavingminit.

8 Aijomârlunolo nellojut tammartitsartorlugit nunaĸsûb terreĸunginêtut sittamane, Goglo Magoglo kattitiniardlugit sorsugiartorĸovlugit, siorĸatitut immarbiub kiglinganêtutitut unuktigijut.

9 Nunablo naternaĸsoanganut pivut, ivjornaitullo sorsuktoĸutsoangita tangmârvingit iglugasaksuillo naglingnartut illumavait. Ikkoma tagva kattakpoĸ Gûdemit ĸilangmit nungutidlugit.

10 Sâtanaselo tâpkoninga tammartitsijoĸ egitauvoĸ kôrĸumut orĸsorutelingmik ikkomaĸsoalingmut, nergjutsûb nellautaijublo nellangaitub inningangnut; âniatitauuiarivullo uvlôtillugo unnuamelo issoĸangitomit issoĸangitomut.

*11 **Iksivautaĸsoarmiglo** ĸaĸĸortamik tækkogivunga, tâpsomanelo iksivajomik; tâpsoma kênanganit nunalo ĸilaglo ĸemâvuk, tâpkungnungalo inniksamik nagvârtoĸangilaĸ.

12 Toĸĸungajullo tækkogivakka, mikkijullo angijullo, Gûdib sângane nangertut. Aglaillo makpertaulerput; aglaillo assingit makpertaulerivut, tagva ômanartut. Toĸĸungajullo erĸartortauvut, piniarningit aglangne aglaksimajut malliklugit.

13 Immarbiublo toĸĸungajut illuminêtut ĸaipait, tâĸtoĸsûblo toĸĸungajut illuminêtut ĸaitinivait, illûnatiglo erĸartortauvut piniarningit malliklugit.

14 Toĸĸolo tâĸtoĸsoarlo egitauvuk kôrĸumut ikkomaĸsoalingmut. Tamædsa toĸĸub aipanga.

15 Neliat aglaksimanane aglangne ômanartune nagvârtaukpat, tâmna egitauvoĸ kôrĸumut ikkomaĸsoalingmut.

KAPITEL XXI.

Kilak nutâĸ, nunalo nutâĸ, Jerusalemiblo nutâb illinganinga, annerimajullo piloringningat oĸautauvut.

KILANGMIGLO nutâmik, nunamiglo nutâmik takkogivunga. Kilak sivorleĸ nunalo sivorleĸ pêrmannik, immarbiglo itsungnaerivoĸ.

2 Uvangalo Johannese tækkovunga iglugasæksoarnik ivjornaitunik, Jerusalemik nutâmik, Gûdemit ĸilangmit aĸĸartunik, âĸiksorsimajunik, nulliaksatut pinnarnarsititaumajotut uiksaminut (illingavlune).

3 Tussalarmalo nippersoarmik iksivautaĸsoarmit, oĸartomik: Ahâk tagga Gûdib tupinga inungnêtoĸ! Tâpsomalo iglomioĸat-

tiginiarpait inuĸottigilaitalo; Gûdiblo nangminek illaginiarpait, tâpkoalo Gûdiginiarpât.

4 Kugviornerillo tamaita Gûdib allarterniarpait ijinginit, toĸĸolo itsungnaerpoĸ, kiksarnermiglônêt, niplianermiglônêt, ânianarnermiglônêt pijoĸarungnaerniarpoĸ; sivorliojut itsungnaermatta.

5 Iksivautaĸsoarmelo iksivajoĸ oĸarpoĸ: Ahâk, tamaitaĸsuit nutângortipakka. Oĸarvigivângalo: Aglagit; oĸautsit tamakĸoa miksekârtôvlutik okpernartoĸsôngmatta.

6 Oĸarvigigivânga: Pimmajarêrpoĸ. Alfauvunga Omegauvlungalo, pigiarniovlungalo naggatauvunga. Immeruktoĸ immiub ômanartub puilavinganit immertitsomavara akkeĸangitomik.

7 Sâlaĸartoĸ kingormgujijomârpoĸ tamainik, Gûdiginiarpângalo, uvangalo erneriniarpara.

8 Maggogusertulle, okpingitullo, maĸĸojungnartullo, inuartullo, assiniartullo, angakôjullo, Gûdeungituniglo kivgartortut, sæglojullo illûnatik, tâpkoa pijaksannerijomârtangit kôrĸumêput orĸsorutelingmik ikkomaĸsoalingme; tamædsa toĸĸub aipanga.

*9 **Engelillo** 7 it illuleĸuttiggit 7 inik pitalingnik kappianartut kingorliksanginik illangata tikkipânga oĸarvigivlunga, oĸarlunelo: Kait takkotitsomagapkit arnamik ipsominga Saugârsûb nulliaksanganik.

10 Aularutivângalo annernikut ĸaĸĸaĸsoarmut kingiktoĸsoarmut ĸemergotidlunga iglugasæksoarnik, Jerusalemik ivsornaitomik, ĸilangmit aĸĸartunik;

11 (Jerusalem tamanna) Gûdib ânanaunersoanganik pilik, ĸaumaningatalo ujarak pivianarnerpâĸ adsigivâ, Jaspisetut ĸaumatigijoĸ.

12 Avaloĸarporlo angijunik poktojunik, 12 iniglo ittertarviksoaĸarpoĸ, ittertarviksuillo kângine 12 inik Engeleĸarlune, aglaksimajuniglo atternik, tagva Israêlib ĸittorngangita kinguvârêngninginik.

13 Ittertarviksuit ununga sangmijut pingasôvut, ittertarviksuillo avunga sangmijut pingasôvut, ittertarviksuillo aunga sangmijut pingasôvut, ittertarviksuillo paunga sangmijut pingasôvut.

14 Iglugasæksuillo avaloĸsoangit tungaveĸarput 12 nik, tamakkonanelo Saugârsûb Apostelingita 12 it attingit aglaksimavut.

15 Uvamnullo oĸartoĸ suvlolingmik Goldemik ajaupiangojârtomik tigumiarpoĸ, iglugasæksuit ittertarviksoangillo avaloĸsoangillo ôktorniardlugit.

16 Iglugasaksuillo sittamanik terreĸoĸarput, takkiningillo-sillingningillo adsigêkput. Iglugasæksuillo suvlolingmut ôktorpait Stadititut 12,000 ititut (Englisit Mailingititut 1,500 ititut). Takkininga, sillingningalo poktuningalo adsigêkput.

17 Avalungittauĸ ôktorivait, tallertitut igluinartitut 144 itit-tut, inûb ôktûtinga malliklugo, Engelib attortanga.

18 Iglugasaksuillo avalungita sennamaningit Jaspiseovut, iglugasaksuillo Goldênauvut, igalâksajatut ĸaumajotut.

19 Iglugasæksuillo avalungita tungavingit ânanausititauvut, sunatuinarnik ujarĸanik pivianartoĸsoarnik piggit: Tungavik sivorleĸ Jaspisemik, aipanga Safiremik, pingajuat Kalzedônemik, sittamangat Smaragdemik,

20 Tellimangat Sardônigemik, 6ingat Sardisemik, 7ingat Krisolitemik, 8ingat Berillemik, 9ingat Topâsemik, 10ingat Krisoprasemik, 11ingat Hiazintemik, 12ingat Ametistemik.

21 Ittertarviksuillo sappangauvut 12it. ittertarviksuillo attunit sappangaĸ attauseĸ, iglugasæksuillo apĸosiningit Goldênauvut, igalâksajatut ĸaumajotut.

22 Tempelemiglo tâpkonane takkungilanga; Nâlegaĸ Gûde ajugaĸangitovitôjoĸ Saugârsuglo Tempelegingmagik.

23 Iglugasaksuillo seĸĸinermut taĸĸermullônêt ĸaumaksartaujariaĸangilat; Gûdib ânanauningata ĸaumartimmagit, Saugârsuglo ĸaumautigivât.

24 Nellojullo piulijauniartut arvertarniarput tâmna ĸaumautigællugo; nunablo attaningita ânanaunitik tagvunga pitiniarpait.

25 Ittertarviksoangillo upkuartauniatsangilat uvlôtillugo, (tagvane unnuaĸatsangimat,)

26 Nellojogasæksuillo pinnarnarningat nertornarningillo tagvunga pititauniarput.

27 Ipeĸtojut neliat taĸamunga piniatsangilaĸ, maĸĸojungnartullijorlo sæglojorlônêt; Saugârsûble aglangine ômanartune aglaksimajut kissimik itterniarput.

KAPITEL XXII.

Immermiglo napârtuniglo ômanartunik. Kaiblaijutiksanik kuksasungnartunik.

UNERTUIVORLO uvamnut kôngmik issungitomik, ômanartomik immalingmik, allikkotut ĸaumatigijomik; tâmna annivoĸ Gûdib Saugârsûblo iksivautaĸsoanganit.

2 (Iglugasaksuillo) apĸosiningita ĸerĸænne kôblo sennigingne tamangne napârtoĸalauĸpoĸ ômanartunik; tâpkoa 12 inik ingmigôlingajunik paungaĸalauĸput, taĸĸinelo tamaine nutânik paungaĸaĸattarput, napârtullo millukattangit atsuilijutiksauvut nellojunut.

3 Ominartoĸarungnaerivoĸ, Gûdiblo Saugârsûblo iksivautaĸsoagik tâpkonanêtsomârpuk, kivgangitalo kivgartoromârpât,
4 Kênangalo tækkojomârlugo; attingalo ĸaunginêtsomârpoĸ.
5 Tagvane unnuaĸarniangilaĸ, ĸaumajutiksamiglo seĸĸiniublônêt ĸaumaninganik pijariaĸarnianginivut, Gûdib Nâlekab ĸaumaksarniarmagit, attaniotijomârpullo issoĸangitomit issoĸangitomut.
*6 **Oĸautivângalo**: Oĸautsit tamakkoa miksekârtôvlutiglo sæglojuitôvut. Gûdiblo, nellautaijut ivsornaitut Nâlegangata, Engeline tillilauĸpâ, kivgaminut tækkotitserĸovlugo ĸilamik nelliutsomârtuksanik.
7 Ahâk, mânnakassakut ĸainiarpunga. Piloridlarpoĸ torĸoijoĸ oĸautsinik nellautaimajunik aglangne tamakkonane.
8 Uvanga tagga Johannese, tussarlugillo tækkolauĸpakka tamakkoa. Tussarlugillo tækkogapkit, pâmakterpunga Engelib tamakkoninga uvamnut takkotitsijub ittiganginut tuksiarvigivlugo.
9 Oĸarvigivângalo: Udsertorit, taimailiornak! kivgauĸattigigamga, ĸattangutivîllo nellautaijut, tâpkoalo oĸautsinik aglangnêtunik tamakkonane torĸuijut (kivgauĸattigivânga). Gûde tuksiarvigiuk.
10 Oĸarvigigivângalo: Naĸĸitjuserniangilattit (ĸaujijautailitiniangilattit) oĸautsit nellautaimajut aglangne tamakkonanêtut, nelliutiningat ĸanningmat.
11 Idluitomik piniartoĸ idluitomik pitsainarle; ipeĸtujorlo ipeĸtutsainarle; idluartorle idluatsainarle, ivjornaitorlo ivjornaitsainarle!
12 Ahâk mânnakasakut ĸainiarpunga, akkiliutiksaralo neksarlugo, akkileriartordlugit piniarningit malliklugit.
13 Alfauvunga Omegauvlungalo, pigiarneovlungalo naggatauvunga, sivorliovlungalo kingorliovunga.
14 Piloridlarput perĸojanginik nâlektut, pitsartuneĸarĸovlugit napârtomut ômanartomut, ittertarvikullo itterĸovlugit iglogasæksoarnut.
15 Sillatânêpulle ĸingmît, tôrngijut, ajortullijullo, inuartullo, Gûdingoaniglo kivgartortut, illûnatiglo sæglunermik ivlersijut, sæglovlutiglo pijut.
16 Uvanga Jêsuseojunga Engeliga tillilauĸpara tamakkoninga kigligiutsivigiluse perĸovlugo illagêktunut (illingajuksanik). Dâvidib amârivlungalo kinguvârivânga, uvloriangojunga ĸausiut ĸaumaridlartoĸ.
17 Anernerlo nulliaksarlo oĸarpuk: Kait! Tamattomingalo tussartoĸ oĸarle: Kait! Immeruktorlo ĸaile, pijomajórlo immermik ômanartomik pile akkeĸangitomik.
18 Kigligiutivakkale illûnaita oĸautsinik nellautaimajunik tussartut aglangnê tamakkonanêtunik: Tamakkoninga illaĸar-

titsijoĸarpat, Gûde tagva tâpsominga illaĸartitsiniarpoĸ kappianartunik aglangne tamakkonane aglaksimajunik.

19 Illangaijoĸarpat oĸautsinik nellautaimajunik aglangne tamakkonanêtunik, Gûdib tagva illangaivigijomârpâ piksanganik aglangnit ômanartunit, iglugasaksoarnillo ivsornaitunit, aglaksimajunillo aglangne tamakkonane.

20 Kigligiutsijoĸ tamakkoninga oĸarpoĸ: Ahamarik, mânnakasakut ĸainiarpunga. Amen illa, ĸailaurittôĸ Nâlegaĸ Jêsuse!

21 Nâlegapta Jêsusib Kristusib saimaningata illagilise illûnase! Amen.

Testamentib nutâb naggatâ.

TAMMARNERIT AKIKSUTINGIT.

Mat.	4, 21	attuarsilerit:		killai (kitdlai) jaivlutik.
„	12, 20	„	:	ajugɔkangitilerkârnago.
„	12, 45	„	:	anernernik.
„	12, 50	„	:	pijomajanganik.
„	13, 13	„	:	, tukkisinatiglo.
„	13, 48	„	:	ajungitut.
„	15, 28	„	issuane:	Panningalo stundeme tâpsomane pijungnaerpoĸ.
„	16, 21	„	:	pingajuangne.
„	19, 24	„	:	nergjutsoaĸ.
„	22, 1	„	:	adsiujutigut.
„	22, 10	„	:	nimnioviolerpoĸ.
„	24, 8	„	:	tamædja.
„	26, 13	„	:	oĸaupapse.
„	27, 61	„	:	iksivavuk.
Mark.	1, 6	„	:	nergjutsûb.
„	1, 19	„	:	killai (kitdlai) jaijuk.
„	2, 4	„	:	killaĸpât.
„	2, 5	„	:	okperningat.
„	5, 22	„	:	pâmakterpoĸ.
„	8, 20	„	:	ĸaĸĸôjallo.
„	8, 28	„	:	Johanneseonasugivâtit.
„	11, 28	„	:	taimailiorlutit.
„	12, 7	„	:	kingormgujijuksaĸ.
„	12, 36	„	:	ajunginekut.
„	13, 34	„	:	udjertortinga.
„	13, 4	„	:	ĸaĸugo.
Luk.	1, 78	„	:	nâpkiningningagut.
„	2, 6	„	:	erniviksanga.
„	3, 5	„	:	apĸosiningillo.
„	6, 20	„	:	ljingminut.
„	7, 29	„	:	baptitauĸolutiglo.
„	7, 47	„	:	issumagijaujungnaerneĸarpoĸ.
„	9, 31	„	:	ânanàvaksôvlutik.
„	9, 32	„	:	angutiglo.
„	11, 9	„	:	tunnitjivioniarpose tagvâ.;

Luk. 11, 44 attuarsilerit: aglangnik.
„ 14, 17 „ : illûnane (â pinnago).
„ 16 „ : kapitelib ĸollânêtune: oĸâlaninganik.
„ 18, 10 „ : aipangalo.
„ 19, 3 „ : inungnullo.
„ 22, 42 „ : pijomaguvit.

Joh. 1, 21 „ : apperivâllo.
„ 2 „ : kapitelib ĸollânêtune: takkojomaningæmnik.
„ 5, 19 „ : piniarungnangilaĸ.
„ 6, 41 „ : ĸaĸĸójauvunga.
„ 7, 4 „ : tautuktaujomagune.
„ 7, 20 „ : kiovut.
„ 8, 44 „ : oĸâlavoĸ.
„ 8, 46 „ : ajornermik.
„ 10, 22 „ : uvloĸsiorviovoĸ.
„ 10, 23 „ : arvertarpoĸ.
„ 12, 14 „ : aglaksimangmat.
„ 20, 7 „ : immumajoĸ.

Ap. pin. 1, 11 attuarsilerit : ârlungavisê?
„ 5, 36 „ : pimariuterdlune.
„ 7, 4 „ : tâpsomunga.
„ 9, 4 „ : oĸautjijomik.
„ 10, 38 „ : ajungitullijartorlune.
„ 10, 48 „ : uvliviojomavlutik.
„ 14, 8 „ : inûlernerminit.
„ 17 „ : kapitelib ĸollânêtune: Tessalônikame Berêame.
„ 20, 13 „ : aularluta.
„ 21, 13 „ : Jerusaleme.
„ 21, 14 „ : pijomajanga.
„ 22, 29 „ : kiglisiniartiksangita.
„ 26, 6 „ : angernerilauĸtanginik.
„ 27, 1 „ : umiaĸtortuksaunivut.

Ausserdem wäre noch folgendes Unwichtigere in Bezug auf die Evangelien und Apostelgeschichte zu bemerken:

a.) Im Allgemeinen:

Durchgängig würde wol an sehr vielen Stellen statt tâva besser tagva zu gebrauchen sein, z. B. Luk. 11, 8. 24, 8. Mat. 6, 33 und oft sonst.

b.) Accente:

— Da das Wort nicht annûpoĸ sondern ánnúpoĸ lautet, so ist das Dehnungszeichen zu streichen z. B. Mat. 20, 24. Marĸ. 10, 22. 41. u. s. w.

— Ebenso hat der Anhang arsuk richtiger ein kurzes a (nur wo es mit einem andern a zusammentrifft, wie in unârsuk ist's lang). Darum ohne Dehnungszeichen: ermgusiarsuk z B. Mat. 20, 22. 23. 26, 27. 39. 42. Marĸ. 10, 38. 39. 14, 23. 36. Luk. 22, 17. 20. 42. Joh. 18, 11 und sonst.

— Dagegen ist der Superlativanhang nerôjoĸ mit Dehnungszeichen zu schreiben, z. B. Marĸ. 12, 28—30. Joh. 17 Ueberschrift. Ap. pin. 23, 4. 5 und sonst.

— Ferner im einzelnen lies: maggôlivlune, tagvanêtuk Mat. 27, 51. 61; tâva Mat. 21, 17. ikâĸ Mat. 7, 3. 4. u. s. w.

c.) k und ĸ.

Lies tâpkonunga Mat. 25, 14; kattimmavik Marĸ. 12, 35; sakkunginik, sunaĸangitokut, kovijaumajut Luk. 11, 22. 24. 50; Nâlekamut Luk. 17, 5; serlak (oder læk) Ap. pin. 14, 18.

Und alle Dualendungen mit k: ipuk Marĸ. 12, 42. aivuk Luk. 24, 13; neliak Ap. pin. 1, 24. Luk. 5, 23. u. a. m.